Biblioteka Jagiellońska

Nr 6019/3

II

6019

borg/3

De Gratia Christi

§31. Notio gratiæ et divisio.

Nomine gratiæ in universum intelligitur: venustas, favor, beneficium, suavitas, usu autem maxime vulgari: donum, cujus conferendi ratio non est in eo, cui confertur. Quam in notionem contulit Paulus dum scribit Rom. 11, 6-2: „Si autem gratia, jam non ex operibus, alioquin gratia non est gratia". et Augustinus. tract. in Psal. 43: „Gratia merito vocatur Deo, quia gratis datur: hoc sm: gratiæ vocabulum etiam in commercio humano adhibetur: nobis tamen sermo est de dono divino. Gratia gō divina est donum a Deo collatum, cujus conferendi ratio sita est in sola benignitate Divina, si gratia tamen transiens cogitabur; si vō qua manens est, dicitur est infinitus Dei amor, quo dō naturas creatas diligit, et iis beneficiis omnis generis indebito largiri paratus est. Gratia posterior, quia ab æterna Dei voluntate ac essentia non distinguitur, increata et æterna appellatur. prior vō quia a liberrima voluntate procedit, et in tempore confertur, creata et temporalis vocatur. Creata gratia ē vf. naturalis v. supernaturalis. Gratia naturalis sunt beneficia omnia, quæ rebus creatis qua talibus, gratis dōm, ast ēē. indigentiam naturæ harum rerum creatarum divinitus conceduntur, uti sunt: hominis creatio, liberum arbitrium, existentia mundi, e cujus consideratione homo ad cognitionem Dei pervenire potest. Gratia supernaturalis dividitur in: gratiam conditionis et gratiam salvatoris s. Redemptionis. Gratia supernaturalis in genere sunt illa dona, quæ nobis a Deo non līm sine nostro merito, verum etiam præter naturæ nostræ exigentiam ac debitum superadduntur, atq ad finem nostrum supernaturalem promovendum ordinantur. Gratia naturalis ad omnes naturas creatas extenditur, quum nil habeant, quod benignitati divinæ in accipiendis non referant, supernaturalis vō ad naturas līm intelligentes pertinet. —

BIBLIOTHECA UNIV.
JAGELLONICAE

De Gratia supernaturali.

Gratia supernaturalis dicenitur in: gratiam Conditoris et gratiam Salvatoris, seu sanctitatis et medicinæ. Gratia conditoris ē illa, quam dō ex mera liberalitate homini nondum lapso, adeoq, multo peccati vulnere afflicto concessit; ubi sunt immortalitas corporis, justicia et sanctitas originalis. Gratia Redemptoris ē illa, qm dō non tam ex sua liberalitate, sed ex misericordia sua infinita hominibus peccatis afflictis indulta meritor Sti distribuit, ubi: redemptio per Xtum facta. Nobis hic loci sermo ē de gratia medicinali. –

Gratia haec ē v. gratis data v. gratum faciens. Gratia gratis data ē illa, quae per se ac proxime in proximum, sed in aliorum comodum et Spiritualem utilitatem concedit. donum miraculorum, prophetiæ etc. Gratia gratum faciens ē illa, quae ad propriam unius cujusq spiritualem salutem potissimum datur. Haec gratia gratum faciens ē v. externa v. interna. Externa ē si per sensus homini illabitur e.g. evangelii prædicatione, patratione miraculorum, infortuniis etc; interna, si animam hominis immediate tangit, eam excitando, adjuvando, illustrando. Gratia interna ē v. habitualis v. actualis. Habitualis seu justificans seu sanctificans est illa gratia, qua in cordibus nostris per Spiritum Sctm diffusa, ex peccatoribus justi sumus: habitus infusi fidei, spei, charitatis, ejusque ē charitatis. –

Actualis ē ea, qua Spiritus s. mentem illustrando et voluntatem movendo, nos ad ea, quae ad salutem nostram pertinent excitat, et in iis perficiendis adjuvat, ita ut illa revera incipiamus et perficiamus, vel saltem perficere possimus. – Gratia actualis ē v. coillustrans v. movens prior ad intellectum, posterior ad voluntatem refertur; gratia actualis est porro v. incipiens v. perficiens; prior, quia ad bonum salutare excitat; perficiens in illo peragendo adjuvat; incipiens vocatur etiam operans, quoniam sola sine nobis libere concurrentibus operatur, perficiens autem vocatur etiam cooperans, quia simul cum humana libera voluntate ad bonum faciendum operatur; incipiens vocatur etiam praeveniens; perficiens etiam concomitans v. subsequens et

quidem ad consensum voluntatis nostræ, quem præcedit, aut concomitatur seu subsequitur. Gratia actualis ē duplex, v. efficax v. sufficiens. efficax, quæ dat et velle et perficere; sufficiens, quæ nonnisi perfectam „posse" bonum perficere largitur. „ Gratia gō ē donum Dei gratuitum supernaturale ob meritum Xti ad salutem nostram spiritualem nobis concessum, animum inhærentem efficiens, quo ex injustis justi efficimur, aut ad bona opera excitamur et in iis adjuvamur."—

De indole gratiæ justificantis

Protestantes docent justitiam, qua justificamur non ē nobis inhærentem, sed justitiam Xti nobis inhærentem imputatam et per fidem a nobis apprehensam i.e. hominem per justificationem justum fieri, non quatenus revera justus sit, sed quatenus a Deo pro justo declaretur, et ipse se justum seu pro justo declaratum ē credat.—
Judicia omnia sec. eōr systema, quæ exterior nonnisi concipi potest. Nam si peccatum originale constituit partem essentialem ipsius naturæ, sed corruptæ, n in se spectata, et si propterea peccata actualia n. sunt, nisi necessaria manifestatio peccati originalis; evidens ē, neque illud, neq; ista posse tolli per justificationem; quare docuere, peccata per gratiam justificantem n. vere tolli ac deleri, sed solum modo tegi, aut non imputari.—

Cum justificatio justa eōr systema sit declaratio s. e parte Dei sententia, nobis propter Xtum, peccata ē remissa et per fidem s. e parte nostri hujus declarationis apprehensio, hinc necessario sequi debet justificiam hanc ē talem, de qua homo certus ē debet certitudine fidei i.e. infallibili, eam in omnibus hominibus ē æqualem, neq augmentum neq decrementum admittere, et nullo, nisi infidelitate peccato amitti posse.—
Calvinus adhuc ulterius progressus ē, justitiam semel obtentam plane amitti non posse, statuens, cum illa ad salutem acceptationem e parte Dei, qui sine conditione, concessa non revocet, consistat, hinc homo non tm de illa, sed etiam de sua præ destinatione certus ē debet.—

Secundam doctrinam Ecclesiae catholicae gratia justificans non est so-
la remissio peccatorum, sed sanctificatio et renovatio interioris homi-
nis per voluntariam susceptionem gratiae et donorum, unde homo
ex injusto fit justus, ex inimico amicus, ex filio irae, filius dilectionis,
ex macipio Satanae servus Dei, ut sit haeres sec. spem vitae aeternae. —
s. Conc. Trid. ses. 4. cap 7. —
Justificatio est actio divina, qua gratia ob meritum Xti per spiritum s.
gratia sanctificans in cordibus nostris diffunditur. —

Gratia justificans est a). donum Dei animae intrinsecus in-
haerens et b). stabiliter manens. —

a). Gratia justificans consistit in interna regeneratione ac renovatione,
qua nobis non tm peccata remittuntur, sed et nos vere sanctificamur,
ita ut non solum reputemur, sed etiam simus vere justi ac sancti
Deo probati: „Hanc dispositionem seu praeparationem justifica-
„tio ipsa sequitur, quae non est sola peccatorum remissio, sed et sanc-
„tificatio et renovatio interioris hominis, per voluntariam suscepti-
„onem gratiae et donorum, unde homo ex injusto fit justus ex inimi-
„co amicus, ut sit haeres sec. spem vitae aeternae". Concilium deinde
alias definitiones dedit, de quibus postea, et pergit: „Demum unica eau-
„sa formalis est justitia Dei, non qua ipse justus est sed qua nos justos
„facit, qua videlicet ab eo donati, renovamur spiritu mentis nostrae, et non
„modo reputamur, sed vere justi nominamur et sumus, justitiam suam
„in nobis recipientes unusquisque suam secundum mensuram, quam Spi-
„ritus s. partitur singulis sicut vult et sec. propriam cujusvis dispositi-
„onem et cooperationem. Quamquam enim nemo possit esse justus
„nisi cujus merita passionis Domini nostri Jesu Xti communican-
„tur, id tamen in hac impia justificatione non fit, dum ejusdem sa-
„ctissimo sanctissimo passionis merito per Spiritum s. charitas
„seu gratia sanctificans diffunditur, in cordibus eorum, qui justi-
„ficantur, atq ipsis inhaeret, unde in ipsa justificatione cum remis-

„ cum remissione peccator, haec omnia simul infusa accipit ho per Jesum
„ Xtum, cui inserit fidem, spem et charitatem."

Ex his Con. Tridentini verbis patent sequentia:

1. Gratiam justificandem ee illud donum intrinsecum et inhaerens, quod efficit remissionem peccator et animo internam renovationem, qua per„ Dimur amici Dei, divino naturae consortes, spemq nanciscamur felicita„ tis aeternae.
2. Indolem hujus gratiae justificantis repeonit concilium in charitate, quae per Spiritum s. in cordibus nostris Diffunditur.
3. Sub justificatione intelligit actionem Dei, qua homo ex injusto per re„ pationem internam fit justus, peccata ei remittuntur, spemq felicita„ tis aeternae nanciscitur. –
4. Actionem justificationis cum sanctificatione habet identicam, adeoq va„ cabula: gratia justificans et sanctificans et charitas sunt ei: Ecclesiae fiden„ tiae et synonyma.

Sera Scriptura. S. Paulus Romanos 8, 9-10: „ Vos autem in carne non estis
„ sed in Spiritu, si tamen Dei Spiritus habitat in vobis. Si quis autem Spiri„
„ tum Xti non habet, hic non e ejus. Si autem Xtus in vobis est, corpus
„ quidem mortuum e propter peccatum, spiritus vo vivit propter justi„
„ ficationem." Docet Apostolus per justificiam nobis Divinitus commu„ nicatam, Xtum nobis inesse, et Spiritum s. nobis inhabitare, spiritum nostrum vivere et nos vere spirituales, quod de justitia mere forensi (externa„ tis imputata dictum non potest. I. Joan. 4, 16: „ Qui manet in charitate,
„ in deo manet et Deus in eo e." quibus verbis illam ee donum inhaerens probatur.

Dei Dum benignitati illud donum Deberi ex dogmate primario de gratia constat: si etenim singuli actus nostri ad Dei gratiam internam superna„ turalem sunt referendi, quanto magis ille status totum emendationis et perfectionis opus continens, ex hocce dono inhaerente oriundus ad Dm auctorem erit referendus, quod Apostol. etiam expresse dicit ad Dum: „ 5, 6: „ Caritas Dei diffusa e in cordibus nostris per Spiritum s. qui da„
„ tus e nobis." ad Titum 3, 3-8. scribit: „ Eramus enim aliquando et nos

/.

"et nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis et voluptatibus
" variis, in malitia et invidia agentes, odibiles, odientes invicem. Cum au-
" tem apparuit benignitas et humanitas Salvatoris nostri Dei, non ex
" operibus justitiae, quae fecimus nos, sed secundum misericordiam suam
" salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis Spiri-
" tus s. quem in nos abunde effudit per Jesum Xtum Salvatorem no-
" strum, ut justificati gratia ejus haeredes simus secundum spem vi-
" tae aeternae." Quo in loco insunt sequentia:

1. Loquitur Apostolus de peccatis gravibus, quibus homines immersi e-
rant, antequam Xtus in terram venerat.
2. Salvos eos factos per Xtum medio lavacri i.e. baptismi, hunc baptismum
autem vocat lavacrum regenerationis et renovationis i.e. quo nova cre-
atura facti sunt, quo pristinus eor. status, totus quantus e immutatus
et quidem propter vim oppositionis e statu peccati status factus sancti-
moniae.
3. Plane mutationem internam adscribit Spiritui s. ejusq. diffusioni in cor-
dibus regeneratorum, non eo operibus hominum quasi per illos hanc im-
mutationem fuissent promeriti.
4. Flos jam per Spiritum s. interne regeneratos et renovatos vocat justifi-
catos (δικαιωθέντες), dubium eo non est, quin sub justificatione intelligat
Apostolus, ipsa regenerationem et renovationem internam, simulq. sanctifi-
cationem, quia de effusione Spiritus s. loquitur, qui auctor est omnis
sanctitatis et gratiae. Haec jam dum dicat, facile patet, illum nequa-
quam de tegendis illis peccatis et externe non imputandis sermonem
facere, sed revera remittendis (coll. baptizetur unusquisq. vestrum in re-
missionem peccatorum:), si enim id intendisset, nequaquam de immu-
tatione et de regeneratione loqui potuisset. Confirmatur haec nostra
illatio ex analogia doctrinae biblicae, quae docet, s. Litteras, cum de remis-
sione peccatorum loquuntur, de stricte dicenda remissione, et eorum,
" quae cum peccatis junguntur delelione, loqui, e.g. I Joan. 1, 7.: " Jan.
" guis Xti nos emundat ab omni peccato." Hebr. 9, 3.: " Quanto magis
" sanguis Xti emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis."

Petrus, Paulus, Antonius, Franciscus. eis revelabit, sanctificatio e. moralis cordis indis justificatum
e consciência boa. —

Non lavarentur neq emundentur homines a peccatis, si illm legerentur et porro non imputarentur modo forensi:

5. Denig apostolus huic justificationi adscribit expresse spem felicitatis aeternae. Idm dicit Paulus verbis 1. Cor. 6, 10-11: „Neq molles, neq masculorum concubitores, neq fures, neq avari, neq ebriosi, neq maledici, neq rapaces regnum Dei possidebunt. Et haec quidem fuistis, sed ablutie estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis, in nomine domini nostri Jesu Xti et in Spiritu Dei nostri." Loquitur Apostolus pariter de translatione, de statu vitiositatis ope baptismi per merita Jesu Xti in veritate Spiritus S. hos autem sic translatos vocat sanctificatos et justificatos. —

Veram ee nostram justificationis notionem clarius patebit, si quibus argumentis Protestantes suam forensem defendunt, perspenderimus. Dicunt scil. verbum δικαιόω certe significare absolvere externe, ita ut de interna mutatione nullus sit sermo e.g. Paulus Rom. 8, 33: „Deus, qui justificat: τίς ὁ κατακρινῶν; quis e, qui condemnat?" quo in loco cum justificari tum condemnari opponatur, significat certe absolvere, innocentem declarare. Pariter 5, 9: Mul „lo magis jo justificati in sanguine ipsius salvi erimus ab ira per ipsum" ubi pariter non aliud significat, quam liberari a poena. Ad haec autem respondemus: Protestantes hoc asserentes capitalem errorem committunt, quod in vocabuli praedicti una significatione subsistant, illamq urgeant, neglecta significatione altera, quae aeq certa e, sc: non negamus verbum illud significatu absolvendi venire; cumq significatum eo minus negamus, quia certum e nobis, in justificationis notione absolutionem a peccatis non excludi. Negamus autem, hunc solum ee hujusmodi significatum, sed illud simul, sanctum, probum reddere, significare. Id duo loca adducta clare probant, quibus addimus apoc 22, 11. „Qui justus e, justificetur adhuc, et qui sanctus e, sanctificetur adhuc". — Quo in loco cum Apostolus de augmento justificationis loquatur, justificare non potest significare: absolvere, quia absolutio qua actio simplex nullum gradum admittit. Hic usus loquendi autem insuper illustrari potest per cognatum substantivum δικαιοσύνη et adjectivum δίκαιος, quae pariter non justitiam solum forensem, sed internam sancti-

2. tu dissimulat = dilexit poenam, facit beneficia, ut ad ipsum adducat.
3. In Paulo, de concupiscentia e sermo, quia ex peccato e, et ad peccatum ducit, habitat, nam e cum ea unitus.

2). Imputatio = de non damnatione, de gratia et justificanti hoc loco fermo.
1) Ad peccatu legit = peccatorem justificat cum hac justitia et imperfecta, nam et concupiscentia in nobis. —

sanctitatem quod et probabilitatem significant, e.g. Matth. 6: „Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam" v. 20. „Nisi abundaverit justitia vestra plus, quam Pharisæorum" v. 36. „Quærite ergo primum regnum Dei et justitiam ejus." Luc 1.6. „Erant autem ambo justi apud Deum." Quibus in locis certe internam mentis probitatem designant. Nemo ergo pudendum rati, eam verbum eodem significatu venire. Quapropter et recentiores Protestantes modesti illud fatentur, dum e.g. Schott loc. ad Titum vertit: „ut probi redditi ejus beneficio." Neq proficiunt, si in præsidium rationis suæ Protestantes dicant: actum justificationis ab actu sanctificationis in ipsis ss. literis aperte distingui e.g. 1. Cor. VII. 23 Es autem vestrum Dei beneficio, valde constans, quo ambo hæc vocabula sicut et substantiva justitia et sanctitas conjunguntur, ad omnigenam probitatem in Ephesum e.g. Luc 2. „In sanctitate et justitia coram ipso." Ephes. 4, 24. „Induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia et sanctitate veritatis." Sic ergo significare justificare et sanctificare unum eundemq actum indicant, quo fit renovatio mentis interior, seu translatio e statu peccati in statum sanctificantis gratiæ.

II In s. Scripturis δικαιοῦν „justum declarare" significat, ubicunque in locis illum, ubi de judiciibus hominibus adhibetur, quos eo ipso, ea, ipsum justum reddere, sed nonnisi justum pronuntiare. De Deo etiam adhibetur, quando ille immerito pro injusto habitum, justificare i.e. innocentiam ejus manifestat dicitur.

III Aliud argumentum sedimus ex epist. ad Romanos, 5, 19: „Sicut per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita per unius obedientiam justi constituentur multi." Quibus ex verbis sic argumentamur: Paulus dicit, eandem esse rationem miseriæ ab Adamo in omnes transeuntis, ac e beneficio a Christo in nos dimanantium. Probavimus, peccatum originale propter Adam eo omnibus inhærentem internam maculam, et non illum nos peccatores reputari externe, sed propter Adam revera eo ipso eos etiam Deum justi per illum constituimur, non externe illum justi declaramur, sed interne nobis communicando, meritis ejus, ut justi non illum nominemur, sed simus, secus enim non posset eo peccatis inter Adam et Christum. Cui argumento

Cui argumento ex re ipsa petito addimus et hanc observationem: Vix digne de Deo judicare, qui putant, eum aliquem posse justum externe declarare, quin reapse sit, et pergat ee peccator. —

In hanc catholicam fidem tota consentit traditio: Sic eg. s. Augustinus in libro de littera et spiritu cap. 32: „Charitas quippe ait, Dei diffunditur in cordibus nostris, non qua nos ipsos diligit, sed qua nos facit dilectores suos sicut justicia Dei, qua justi manere effi-cimur, et salus dmni nostri, qua nos salvos fecit et fides Jesu Christi, qua nos fideles facit." Alior Patrum testimonia non addimus, quia adversarii Protestantes non negant, Patres catholice seu de justificatione loqui, quod confitetur Chemnitius, dum in examine concil. Trident. de justificatione dicit: „Patribus licet plerumque verum justificare accipiant pro renovatione, qua efficimur in nobis per spiritum s. opera justitiae, non movemur illorum." Sic go jure actum justificationis cum sanctificatione habemus identicum, et rejicimus merito forensem illum Protestantium justificationem". —

b. Gratia justificans e aliquid fixum et stabiliter in nobis manens i. e. per modum habitus nobis inhaeret, q. e. qualitas animae impressa. Joan. 4, 14: „Aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam." Sono e gratia sanctificans, per fontem autem intelligitur aliquid permanens et fixum; hinc et gratia illa modo permanenti nobis inee debet, unde fluant rivi bonor operum salientes in vitam eternam. Gratia haec comparatur in s. Scriptura cum semine, sigillo, unctione, pignore. Dogma go definitum e, gratiam per modum habitus nobis inhaerere. De hoc habitu conc. Trid. expresse quidem non dicit, quid sit, at ex verbis ejus patet. Non e habitus acquisitus, sed infusus, seu nuda et quiescens haec qualitas. —

Homo fit consors divinae naturae n hypostatice: ut in filio: n externo; n essentialiter: ut in Deo: sed vere et interne, np. hor per gratiam aptus fit ad salutariter operandum, ad Deum diligendum, ad ejus praecepta observanda pro hac vita, pro altera autem vita aptus fit ad Dm intuitive videndum, et considerandum. —

Sancti Concil. Vienn. Infantibus in Baptismo n̄ dim peccatum remitti, sed gratiam aliqm̄ infundi, quae ē habitualis secund. S. Thomam. –

Sumus adoptivi filii Dei vere et interne, qua membra Xto uniti vivimus, haeredes vitae aeternae, quatenus per hanc ēe gratiam capaces facti sumus gloriae, quae nobis tribuit, parvulis instar promissi, adultis instar premii eterni. ſ: beatitudinis ſ. –

Gratia justificans n̄ ē a charitate re distincta

perfecta, animata, de qua Esia 38 loquitur, n̄ a fide spe, et charitate, quae sunt in homine

Hac in re quatuor sunt sententiae: Primo D. Thomae, qui inter gratiam sanctificantem et charitatem discrimen ēe docuit, gratia in anima ipsa rationali, caritas in ipsa voluntate residet. Altera sententia statuit, non adēe discrimen reale inter gratiam sanctificantem et charitatem, sed formale. Tertia: habitus gratiae quatenus ad subjectum refertur, ad hominem, qui hac gratia exornatus ē, quatenus hominem justum, sanctum facit, gratia vocatur, quatenus vo ad objectum refertur, ad voluntatem, ad opus, quo dm diligimus, charitas vocatur. Quarta sententia statuit, nullum ēe discrimen inter gratiam sanctificantem et charitatem, ēe tamen diversa natura, unam eandemq rem significantia. Ex his sententia tertia probabilior ē, sed discrimen hoc potius, ab effectu, quem gratia producit. Indolem gō gratiae sanctificantis refert Esia in charitate, et id quidem merito propterea, quia effectus ēs, quos Esia huic gratiae adscribit, in s. revelationis documentis charitati adscribuntur, quod probaturi sumus per partes: nempe:

1. Gratiae justificanti adscribimus remissionem peccatorum, eadem adscribit charitati, I Petri, 4, 8: „charitas operit multitudinem peccatorum."
2. Adscribimus ei translationem e statu mortis spiritualis ad vitam seu regenerationem et renovationem mentis internam: idem effectus tribuit charitati. I. Joan. 3, 14: „Scimus, quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres: qui n̄ diligit, manet in morte." Notandum, aplm loqui de translatione e statu mortis ad statum vitae, adeoq immutationem a nostra causalitate pendentem.
3. Reddit hominem amicum Dei; idem praestat charitas I. Joan 4, 16: „Deus charitas ē, et qui manet in charitate, manet in Deo et Deus in eo."

Protestantes dicebant Xtō, nam cum habuerit minorem, imbecillorem Satanae, qui peccatum quasi naturae partem essentialem constituit.

Apost. „Quicunque in Xto baptizati estis, Xtum induistis".

in eo" i.e. per charitatem. Deo unimur et Dō nobis jungit.

4. Dedit hominem filium Dei adoptivum, idem efficit charitas; 1. Joan. „ 4, 7.: „Omnis, qui diligit ex Dō ē natus." 3, 1.: „Videte, qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur et simus." –

5. Dat nobis spem felicitatis aeternae, idem charitas. Jacob 1, 12.: „Beatus vir, qui suffert tentationem, quoniam comprobatus fuerit accipiet coronam vitae, quam repromisit Dō diligentibus se." – Sic gō omnes effectus, quos conc. Trident. gratiae sanctificanti adscribit, in s. libris adscribunt charitati; recte gō haec duo vocabula habet ecclesia synonyma et indolem gratiae hujus ~~imp~~ reponit in charitate. Idem fecit s. Augustinus in libr. de nāa et grā dicens: „Charitas inchoata „ inchoata justitia est, charitas provecta, provecta justitia ē, charitas perfecta, perfecta justitia ē." 5) Deus ē unum virtutum utrag. – 7) unum bonum summum utrag. ē. charitas summum bonum. 8) amabiles Dō hōs facit et filios Dei utrag. –

Charitas a Spiritu s. diversa

Gratia justificans seu charitas ē effectus a Spiritu s. productus, unde illa improprie, nequaquam autem proprie spiritus s. appellatur. Nam spiritum s. nobis inēe, aut in nobis diffundi, alio modo non convenit, nisi ratione donōr ipsius; secus enim spiritus s. a nobis non posset ēe distinctus, sed unus idemq ēet nobiscum, quod Pantheismo sapit. Rom 5, 5. „Charitas Dei diffusa ē in cordibus nostris per spiritum sanctum, „qui datus ē nobis." Augustinus de trinitate l. 15. c 18. „Dilectio, quae ex „Deo est, et Deus ē, proprie spiritus s. ē, per quem diffundit „ in cordibus nostris charitas Dei, per quam nos tota inhabitat Trinitas."

Gratia justificans in diversis diversa est.

Concil. Trid. sess. 6, cap 7.: „Qua videlicet ab eo donati..... cooperationem." Matt. 11, 11.: „Amen dico vobis, non surrexit major inter natos mulierum „ Joanne Baptista." Apoc. 22, 11.: „Qui justus est, justificetur adhuc, „ et qui sanctus, sanctificetur adhuc." Haec loca docuerunt, justificiam in diversis hominibus, et in eodem homine diverso tempore ēe diversam. 3) Sunt nobis de finala diversa praemia, haec ex meritis Dōs et 2 cum 5, et 3 cum 1 talente. haec fluunt ex diversa mensura gratiae sanctificandi.

Hoc è definitum contra Calvinum et contra Prot. §2.

Gratia justificans amitti et minui, sed et augeri potest.

Defendimus denig, donum justificationis seu gratiam justificantem, amitti et minui, sed et augeri posse. Prius quidem fieri per peccata: conc. Trident. sess 6. c. 23 et 28: / alterum per bona opera: c. 24 / Directa è haec doctrina contra Lutherum, ejusq, socios, qui asseruerunt, nullum é peccatum mortale, nisi illud infidelitatis adeoq, per nullum, nisi per hoc justificationem amitti, et contra Calvinianos, qui in electis gratiam et habitum, ut loquuntur, etsi n negent, amitti posse quoad exercitium i. e. labi in peccata posse electos, ita tmn, ut ipsis peccata non imputent, ut amenti et dormienti, adeoq, salvi fierent, si in eo statu morerentur. Contra hos dogma nostrum, esse probamus:

A. / quoad amissionem. /

Ex diversis s. litterarum testimoniis. Ezech, 18, 24-26: „Si autem justus se averterit a justicia sua et fecerit iniquitatem, omnes justicias ejus, quas fecerat, n recordabuntur, et in peccato suo morietur." 1. Cor. 9, 27: „Sed castigo corpus meum, et in servitutem redigo, ne forte, cum aliis praedicaverim, ipse reprobus efficiar." Quod si Paulus continuo sibi laborandum existimabat, ne amissa gratia in statum reprobum delraderetur, quis unquam dicat, gradum hanc peccando perdi n posse. 2. Pariter Apoc, 2, 4: „Habeo adversus te, quod charitatem tuam primam reliquisti." Angeli, Protoparentes.

2. Patet pariter ex re ipsa dogma hoc; est enim gratia sanctificans cum charitate identica, donum inhaerens cum, charitas autem cum peccato n. consistit. Quam certum autem insuper est, justificationem fieri per solam fidem, tam certum quoq, est, dari et alia peccata mortalia illa quae pariter hominem privare rectitudine et justicia; n enim è consociatio regni lucis è regno tenebrarum. Ea propter et

3. Copiosa invenimus in s. Litteris exempla amissae hujus justiciae, et quidem in peccantibus angelis, Adamo, Davide, Salomone et aliis.

4. Huc pertinent hortationes, comminationes et promissiones,

è fermo de lè „justificati qui commisit mortale peccatum, et sua amisit.

et promissiones, quibus Dō agit, ut in accepta justitia perseveremus, quæ quidem frustranea forent, nisi fideles et justi possent a fide et sanctitate deficere. —

5. Eē am hanc doctrinam definitam dogma patet ex cap. 27. sess. 6. conc. Trid. „Si quis dixerit, nullum ēē mortale peccatum nisi infidelitatis, aut nullum aliud, quamvis gravi et enormi præterquam infidelitatis peccatum semel acceptam gratiam amitti, anathema sit." Ex quo simul adparet, concilium loqui de mortali peccato, si de amissione gratiæ justificantis sermonem instituit.

B. Quod am attinet imminutionem ejusdem, dicimus, fieri illam per quodvis peccatum veniale quoad id, ex re ipsa patet, cum quodlibet peccatum veniale minimum a bono incommutabili magis magisq; avertat hominem, ad sensualitatis studia avertat, et sanctimoniam decrescere faciat.

C Posse am gratiam augeri, patet ex Apoc. 22, 11. coll. et Philipp. 1, 9. „Qui, ut charitas vestra magis magisq; abundet, in scientia et in omni sensu." Loquit. Paulus de augmento charitatis, quocum gratia sanctificante identica ē. Reliqua patebunt ex doctrina de bonis operibus. —

Non potest homo sine speciali revelatione de sua justificatione ēē absolute certus.

Doctrina catholica continet in conc. Trid. sess. 6. cap. 9. quod inscribit: „Contra vanam hæreticorum fiduciam". „Sicut nemo pius de Dei misericordia, de Xti merito, et de sacramentorum virtute et efficatia dubitare debet, sic quilibet, dum seipsum, suamq; propriam infirmitatem et indispositionem respicit, de sua gratia formidare, et timere pōt, cum nullus scire possit certitudine fidei, cui non pōt subesse falsum, se gratiam Dei ēē consequutum". Quibus ex verbis apparet, concilium in ea ēē sententia, neminem fide divina certum ēē de sua justificatione. Directa am ē hæc doctrina contra Lutherum et asseclas, qui quemlibet certum ēē debere de sua justificatione, et quidem certitudine fidei, qua de aliis veritatibus revelatis hōt, defendunt. Nostram am doctrinam veram ēē probamus:

I Ex ss. literis, sic em legimus in Prov. 20, 9. „Quis pōt dicere: mundum ēōr meum, purus sum a peccato." Eccl. 5, 5. „De propitiato peccato noli ēē sine metu." Et clarissime Paul. I. Cor. 4, 14. „Nihil em mihi conscius sum, sed non in hoc /: ideo :/ justificatus am, qui em judicat me Dns ē." Quo dicit jam Paulus ille egregius Apōlus et miles Xti in optima sui conscientia, anxius de salute hōs-

tabat, aliumq; i.e. severiorem judicem fore dm, qm ẽ hõ affirmabat, quis mortali„
um fecurus sit, fideq; dõna sciat, se eẽ justificatum?" Quapropter et ad Philip.
2,12. præcipit, ut cum metu et tremore salutem nostram operemur i.e. vper solicitari
anxietate perculsi enitamur, ut viribus operemur ipsi ad ea opera ponen„
da, quae nos disponunt et properant ad justificationem recipiendam. –
2: Hoc dogma ãm ex traditã de justificatione ejusq; conditionibus doctrina ultro
resultat. Non ẽm nobis justificatio peccatorũ promissionibus dni domo et fi„
de qua merita Xti apprehendamus, credamusq; peccata nobis ob Xtum remit„
ti, sed simul conditionibus ex parte nostra præstandis, de quibus cum cia, quo
poteramus, præsciverimus, nunqm nisi dõ specialiter nos edoceat, certi eẽ
possumus, cum tta sit naũe hũa imbecillitas, et propriũ amoris fallaciis
tantopere abstrahamur, quominus interiora nostra accurate noscamus et pon„
deremus.
3. Eẽ ãm definitum Esiæ cath. dogma, patet ex cap. 13, 14, 15. conc: Trid. Sess. 6.
quibus supra citata ota capit. q. fundamento st. Sic gõ probatũ dogma nostrum
neminem sine speciali dei revelatione fide dõna de sua justificatione eẽ certum.
Interim hũm unumquemq; qui postqm peccavit, nil omisit eor, quorcung ex
præcepto evangelii ad abolenda peccata, gratiamq; cum deo puriũs ineun„
dam, necessaria st, quippe nullius criminis, de quo veriam pœnitentiam
n egisse videat, sibi conscius eit, prudenter confidere pt, eẽ se amicum dei
taliq; modo pace in bona conscientia et humilitate frui diente Apto. Rom. 5.
1. „Justificati gõ ex fide, pacem habeamus ad dm, per dnum nostrum Jesum Xt."
v. 5. Spes võ n confundit." Voluit ãm optimus Pater salutari metu fiduciam
nostram temperare, ne quid committamus dõnis admonitionibus adversum. Nil
ẽm apud nos mortales citius superbiam nutrire pt, ac talis ac tta securitas, qua
in possessione fidei, putaret, se cia prostitisse, ut justificationem pter fidem
posse a deo quasi postulare. Ex quo simul usus practicus hujus dogmatis faci„
le patet. Simus ipsi solliciti et circumspecti, seduloq; enitamur in humilitate cor„
dis, alta de nobis n sapere, oculisq; ingeramus illum dictum, quo dicamus: „Si cia
fecimus, servi inutiles sumus!" –

De indole gratiæ actualis.

Spiritus s. nobis gratiam sanctificantem nobis infundit, sed et gratiam actualem nos ex„
citans et adjuvans, ut ad illam adipiscendam disponamus, et in illa persevere„
mus et crescamus. Quinetiam licet utraq; a se invicem differat, minime tñ video
gratia actualis prorsus aliquid aliud a gratia habituali ẽ; sed potius, qd jam
nomine indicatur, se ad illam, ut actus ad habitum, ex illo ortum, et illum
rursus progignentem hbt; et cum gratia habitualis nos habiles aut paratos

ac̃ paratos ad salutariter operandum et credendum reddit, qã actualis, ut pe-
veree credamus, et opera bona faciamus, efficit.
Dat, qã actualis intellectum illustrans et voluntatem movens, ois etenim nostra
sufficientia ad fidem ex Deo est.

Datur gratia efficax.

Definitum e, dari qam efficacem, et qam, cui vere et proprie resistit. Utrum am effi-
cacia h. in ipsa grac̃ indole i.e. in majori ejus vi sita sit, v.g. vo ideo, qa efficax appellat,
quia cum effectu conjuncta e, n e definitum. Calvinus, Lutherus et Jansenius assumebant
1° qam, qm efficacem appellabant, cogere modo invincibili et insuperabili eo, qd habeat
spem proviam et inliberatam, ac relative superiorem delectationem, qua ho pul-
sus, necessario agat. Grã efficax e ea, quo modo infallibili, n am invincibili ac in-
" superabili cum effectu e conjuncta. Exech 36, 26-27: " Et dabo vobis cor novum et spi-
" ritum novum ponam in medio vestri, et auferam cor lapideum de carne vestra, et dabo
" vobis cor carneum. Et spiritum meum ponam in medio vestri, et faciam, ut in præce-
" ptis meis ambuletis, et judicia mea custodiamini et operemini." Non qo Drm Ds in
hnem agit, ut hic voluntatem dnam cognoscere possit, sed etm, ut illam revera cognoscat.
et exequat, in præceptis dnis ambulet, et pœnitentiam agat. Alia loca s. Scripturæ:
Dm cor hnis inclinare, Psal. subministrare spiritum pœnitentiæ. Act 11. 18. dare et in-
scribere in cordibus leges, Jerem. 31, 33. cor aperire, et alia similia loca. —
" 2° Consentit traditio. s. Basilius in epla ad Gregorium: Quodcunq ad nos ex dna
" potestate venerit, eiã in nobis efficientiis qãe opus e, dicimus." s. Aug.: Certum
" e nos velle, cum volumus, sed ille facit, ut velimus bonum, certum e nos facere, cum faci-
" mus, sed ille facit, ut faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati."
3° Quod etm ex pei nãa patet, tenuem et erroneum de Do fenerent concepdum, qui sume-
rent, suppeditare qm Eum salutis medium, qo hm efficiendo saluti n eet idoneum. —
4° Eiãe suis patet ex precibus, quo ad Dm diriguntur, n ut qãe dona tribuat, sed ut
faciat nos amare, quod precipit, ut nostras etm rebelles compellat voluntates. Nihilomi-
a). nus hm qã efficax n tollit libertatem, etenim hnes; a): dicuntur in operibus pieta-
" tis operarii, planta laboresq cooperatores Dei. I. Cor. 3, 6: " Ego plantavi, Apollo rigavit,
" Ds am incrementum dedit. Itaq neq qui plantat e aliquid, neq qui rigat, sed qui
" incrementum dat, Ds." v. 8. Unusquisq am propriam mercedem accipiat secundum
" laborem suum." Si am labor dicit nostr, certe nos ipsos domini sumus actionis.
" b). Ipsa conversio ad Dm nobis suadet. Zach. 1. 3. " Convertimini ad me, ait Dnus exercitu-
" um, et ego convertar ad vos, dicit Dnus exercitum." Ds nos in bonis operibus perficien-
" tis adjuvat. Rom. 8, 26. " Similiter am et Spiritus s. adjuvat infirmitatem nostram."
" d). a Deo ho vocatus, pt etm n venire. Eccl. 31, 8. " beatus dives, qui potuit transgredi,
" et non e transgressus."
1° Prophetæ; Joannes Bapt. Xtus et Apli ad resipiscentiam sæpenumero exhor-
tantur, quod facere n possent, si per gãe communicationem libero arbitrio mi

fuisset relictum.

2. Xtus apud Matth 23, 37. dicit: „Jerusalem, Jerusalem, quoties volui congregare filios tuos, sicut gallina congregat pullos sub alis et noluisti." Dedit sc. Xtus ois Judæis ad resipiscentiam necessaria, quæ hm acceptare noluerunt, qd illis exprobrat Xtus, adeoq et velle potuissent, quod supponit, per qam n fuisse exstinctum liberum arbitrium. Simili modo jam in Esia legimus: „Si volueris mandata servare, conservabunt te, apposuit tibi aquam et ignem, in qd volueris porrigere manum tuam; ante hnem vita et mors, bonum et malum, qd placuerit illi, dabitur illi."

3: S. Augustinus contra 2as epistas Pelagii dicit: „Si n e Dei qa, quomodo salvat mundum, etsi n e liberum arbitrium, quomodo judicat mundum." Ad s. Patris dictum, ducit nos ad argumentum ex pei nata petitum; sc: ho neq meriti, neq demeriti erat capax adeoq nec præmii, nec pœnæ, et ho ee desineret, i. e. ens rationale et morale, si liberi arbitrii vires exstinguerentur. Qua propter Lutherus falso dicit.

5. Ee nostram doctrinam dogma patet ex Conc. Trid. sess 6. „Si quis dixerit, liberum hnis arbitrium a Deo motum et excitatum nil cooperari assentiendo Deo excitanti et vocanti, neq passive se habere, anathema sit." hinc damnatam ee 3 propositionem Jansenii: „Ad merendum et demerendum in statu nate lapsæ, non requiritur in hne libertas a necessitate, sed sufficit a coactione."

Datur gratia sufficiens.

Grata sufficiens e ea, quæ vires hni probet veras ac perfecte completas, et qdm relate ad præsentes ejus circumstantias, quin hm cum effectu sit conjuncta. Dividit, in proxime et remote sufficientem. Prior vires perfecte completas confert; posterior vo nisi mediante oratione, jejunio facultatem illam suppeditat. Protestantes et Jansenius ltm qam efficacem admiserunt; Esia vo catholica docet: hnem per hanc qam posse superare appositam concupiscentiam, vincere tentationes, ac observare Dei mandata, ita ut effectus, quem n hbt n gra, sed e culpa humana vo. tentatis n sequatur. Hoc am dogma probamus:

S. Scriptura: Isaias 5, 3. „Habitatores Jerusalem et viri Juda, judicate inter me et vineam meam. Quid e, qd debui ultra facere vineæ meæ et non feci ei? An, qd exspectavi, ut faceret uvas, et fecit labruscas." Grata hoc n erat efficax, cui cor duorum resistit, sed sufficiens, attm in Judæis causa erat, qd in eis effectum n haberet. Matth. 11, 21. „Ve tibi Corozaim! ve tibi Bethsaida! quia si in Tyro et Sydone facta essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cinere et cilicio pœnitentiam egissent." S. Stephanus ante lapidationem ad Judæos dicit: „Dura cervice et incircumcisis cordibus et auribus, vos spe Spiritui s: resistitis, sicut Patres vestri, ita et vos." Ex quibus locis sic argumentatur: hi hnes frustra ea spectatos facere potuissent, qd sine qa necessaria supponit, cum hm n fecerint, ea qam fuisse sufficientem.

Traditio: s. Aug.: „Si ad illam profunditatem scrutandam nos quisqm coarctet, cur illi ita suadeat, et persuadeat, illi am n ita, duo solum dicuntur, quæ

duo solum occurrunt, quae mihi respondere placet: Quid libuit divitia-
rum! et: Numquid injustitia e apud Deum?" Augustinus oem graam,
quae cum effectu conjuncta e, efficacem appellat, atq; rationem hujus
efficaciq in ipsa gratiae indole reponit, quod tmn ad dogma cath. n.
pertinet.

Decio Esiae prostat in conc. Arausicano secundo cap 25: „Sloc secun-
„dum fidem cathl. credimus, quod accepta per baptismum gratia, oes
„baptizati, Xto auxiliante et cooperante, quae ad salutem animae per-
„tinent, possint et debeant, si fideliter laboraverint, adimplere." ex quo
canone patet, graam eum hri incte posse, quamvis effectum n. sorti,
atz, si, np. laborare noluerit. — Probatio ex absurdis: Nam si oes heo
graam sufficientem n haberent, sequeretz, a. homnem n sua culpa
cecidisse! b. Deum amicos suos deserere, antequm ab iis deseratz, quod
cum ee n potest. c. Neminem sibi malum imputare posse, ideoq ne-
minem praemio ac poena dignum ee. —

Nota 1. Alexander VII et Innocentius X Jansenii prop. 2. damna-
runt: „Interiori graae in statu nae lapsae n resistitur."

Nota 2. Si putant adversarii hujus dogmatis, talem graam ee inu-
tilem, adeoq, a sapientia divina n exspectandam, talis graae collationem,
respondemus: objectionem fundamento carere, cum n dicatz, ex qua
sua graam ee efficacem, b. sufficientem, adeoq in Dm n recidit culpa,
si effectus n producatur. Si autem dicant, ee perniciosam, bonitati Dei
repugnare, quia in hnem vi graviorem culpam conferatz; fere, nesciunt,
quid dicant; si enim objectio quid valeret, dicendum qq eet legem d. cordi
inscriptam ee perniciosam; quia sine illa n esset, nec quod diceret, ho-
mo. Alexander 8 proscripsit sententiam: „Gratia sufficiens statui
nostro n jam utilis, qm perniciosa e, sic ut merito possimus dicere:
A graa sufficienti libera nos Domine! —

Mysterium gratiae.

Sloc mysterium latet in eo, quomodo graa salvo arbitrio in hne agat;
ut hominis opera Dei sint opera, et tmn n desinant ee hnia opera;
deinde autem in eo, unde pendeat ipsius gratiae efficacia; cur vo ali-

cur vō aliquando ℔ sit sufficiens. In hoc eruendo insudarunt plurimi, systemata condiderunt, magna saepe animor contentione egerunt, nec ℔m rem ad liquidum produxerunt. Iuvat systemata celebriora nosse, adeoq paucis historice magis qm critice illor facies depingere. - Coelestinus Colia mihi haec ipse definivit, ut sane melius fuisset, in re tam obscura, quo certa sunt et definita credere, in celeri sm suam ignorantiam foveri. In duas sm classes abeunt scholae diverso. Si aliqui repetunt gratiae efficaciam ab intrinseco i.e. ab ipsarae gratiae natura interna, alqui ab extrinseco i.e. ab aliqua causa, quo extra gratiae naturam sit, ita est. Ad priores pertinent Thomistae et Augustiani, ad posteriores Molinistae et Congruistae. Defenderunt Thomistae et Augustiniani communiter non ee gratiam efficacem, quia volumus, sed nos velle, quia efficax e gratia, rem ℔m in eodem modo explicant. —
Sic Thomistae efficaciam gratiae repetunt ex praemio v. praedeterminatione physica, putant np. actiones causar secundar in genere per influxum causae primae determinari debere, multo magis go actiones, quae ad finem altiorem pertinent. Insuper egere voluntatem, ne pensilis et indifferens maneat primo motore seu Deo, hunc concursum Dei necessarium appellant praemotionem seu praedeterminationem physicam, quae go secundum illos definiri potest, actio Dei, qua voluntatem prius, gm se determinat, ita ad actum applicat indeperabili virtute, ut hom possit in se determinare, voluntatem ut dicat, liberalem dicitolli quia veram potentiam relinquat in agendi. Thomistae go titulo dependentiae gratiam per se efficacem ponunt, in statu naturae purae, lapsae et reparatae et absolute; porro secundum illos gratia efficax a sufficiente differt indole interna. - Augustiniani vo repetunt efficaciam gratiae a delectatione, ut dicunt, victrici, quo si animus inituir, operatur, ea nota axiomate: „quod delectat movet“ cum constet, dicunt porro nil boni supernaturalis fieri posse sine gratia praevemente simul et victrici ee reponendam: et voluntas in eligat, nisi quod suavitate sua allicit, ait: recte concludi, gratiam efficacem in delectatione praeveniente simul et victrici ee reponendam. - hanc gratiam am efficacem per se, dicunt illi in statu naturae lapsae, titulo ut dicunt infirmitatis; porro effi-

efficacem a sufficiente in natura differe putant, sed delectationis gra-
du, hisce duabus nobis praecipue distinguunt, a Thomistis, ceterum et
Augustinianis libertatem salvam esse volunt. Est quoad haec duo syste-
mata notandum, nos non intelligere, quomodo in praedeterminatione physi-
ca, nec in in delectatione victrici libertas stat salva et incolumis, et in pe-
culiis Jansenii necessitas in statu naturae lapsae inducat, ut mi dicatur,
vix ex omni parte in conceptu Dei componi utramque systema.
Molinistae statuunt efficaciam gratiae consistere in consensu li-
berrimo nostro voluntatis, ita ut potius essentientibus efficax sit, suf-
ficiens vero nobis dissentientibus. Si autem ab iis quaeritur, quomodo Deus
in hoc systemate dici possit in nobis operari, quo velit, et quidem infal-
libiliter? respondent: per scientiam mediam Deum praevidere, quomo-
do his sit cooperaturus, et per hanc cooperationem provisam illam
elargiri gratiam, quo cum certo effectum producit, quem Deus ipse coopera-
tione providit. In hoc systemate gratia fere habet possibilitatis ter-
minum, pro ultima realitatis est libertas. — Contra hoc Molinistarum
systema multi insurrexerunt, res delata erat ad sedem apostolicam.
Pontifex Paulus V. an 1606 disputationibus finem imposuit, ut utraque
sententia libere in scholis doceretur, donec aliud fuerit a sede aplica de-
cretum, hoc addito, ut neutra pars alteram censuris lacessieret. —
Congruistae, media via incedunt, statuunt gratiam efficacem pete-
tendam esse ex congruentia hujus gratiae cum circumstantiis externis
et internis. Placet gratia dat perfectam potentiam operandi. Sed nullum hor
systematum nobis satisfacit, nec misterium explicat, manemus igo
simplici, in iis, quae a Deo per Ecclesiam evocati sumus. Modi ignoratio
in hoc dogmate eo minus nos turbabit, cum etiam ipsius libertatis pro-
interna nos lateat, et nunquam explicare valeamus, quomodo liberi si-
mus et tamen a motivis dependeant nostrae voluntatis determina-
tiones. Sufficiat igo nobis scire ex revelationis doctrinam, liberta-
tem nostram per qualemcunque gratiae communicationem in tolli; exalte-
ra parte dignitatem nihil hinc multum elevari, quo capax et luminis et
roboris superni recipiendi; per ipsam cum hujus auxilii collationem, beni-
gnitatem, misericordiam divinam in tota nostrae debilitate cum

n.p. Nad siedzi wieśćianin, facunku zmienic niemoze, wcze Bog mu daje wielka Laska.

gm̃ maxime manifestari. Nulla quog in hoc de grā mysterio adē con-
tradictio; agnoscit cm̃ ratio theoretica, concursum dei ad actiones huma-
nas ee possibilem, cum sit Dnūs oim̃ potentissimus, vitag ois ejs. e-
xistentia ab eo pendeat, si physica, cur n em moralis? Ratio autm
practica per grām doctrinam nonnisi finem bonū videt promoveri,
cui alioquin dunc tm contradiceret, id dogma, si scil. per grām ho
sublata libertate cns morale ee desierit, qd autem non fit. –

Necessitas gratiae.

Doctrina adversariorum.

Pelagū doctrina de peccato orig. et postea doctrina grā. Lex et evangelium.

Adversarii hujus dogmatis s. duplicis generis, sc. nonnulli em pec-
carunt, indolem et necessitatem grāe negantes, minimum tribuentes
libero arbitrio; bs. alii am minimum tribuerunt grae cum prejudicio ad
interitum libertatis, et quidem quod priorem classem attinet, missis gen-
tilibus, qui ois nāe tribuerunt, Origine et alii, qui Pelagianis pre-
lusisse dicunt, dicendum nobis e proprimis de Pelagianis, quos Soci-
niani et recentiores Nāalistae segunt. Pelagius sc. monachus brit.
tamen saec. V negans peccatum originale, n poterat de grae interno su-
pernaturalis necessitate rite sentire. Ceterum, ut ois ejus historia
testatur, n sibi constitit, subsistens sepe in grā mere naturali,
mox in angustias redactus de supernaturali quidem loquebatur,
externam tm̃n intelligens; fecit quidem nonnung m̃ sermonem etm
de interna illustrate, negans tm̃n illam, qua voluntatem ad bonum
flectit, quin dubium spes sit, an sub illustrante interno et non
potius externa adminicula intellexerit. Sure go ees Pelagianos er-
rores ad hoc tria puncta revocantur. – Augustinus contra pugnavit.

1. Docuerunt ad recte agendum sufficere liberum arbitrium una cum lege
et doctrina exteriori.
2. Gratiam interiorem non ee simpliciter necessariam, ad summum, valere ad
opera pietatis facilius peragenda.
3. Dari grām sec. merita. – Sectatores precipui Pelagū fuerant: Coele-
stius et Ecclanensis Eppus Julianus; de doctrina am cath. contra hos

f.

De doctrina ām catholicā contra hos vindicanda palmam facile ōibꝫ præripuit s. Augustinus, quem, ut Fulcre dicit clar. Libermann, Dꝰ antea grāæ prodigium effecerat, ut illūꝫ efficeret præsidium. – Concilia ām plura contra Pelagium celebrata sc. Carthaginiense aº 412, Hierosolymitanum et Diospolitanum, 415; Carthaginiense 416; Milevitanum āo eodem; plura africāna; demum Ephesinum generale. Ex hæreſi Pelagianōr orti sc. Semipelagiani sic dicti, quia ea parte lītm cum Pelagianis faciebant; ansam huic hæresi dederunt presbiteri quidam Massilienses circa ānm 427. Negarunt cum Pelagianis necessitatem grāæ interioris, ꝑ quam in unicetum, sed lītm ad initium fidei seu boni operis, et ad perseverantiam in fide usq; ad finem. – et grāam seō. meritā dixerunt. Admiserunt ām peccatum originale et necessitatem grāæ interioris ad progressum et consummationem boni operis. Contra eos scripserunt Augustinus et Prosper. Condemnata hæc hæresis hāc in conc. Arausicano 2 aō 529. Sociam idem āc Pelagiani tenent ōia libero hominis arbitrio tribuentes. In alterum delapsi sc. extremum Praedestinātām, qui talem dīāe grāæ in homines influxum statuebant, ut libertas humana prorsus perimet. Ad hos referuntur Waldenses, Wiclefita, Hussita, i. pse etiam Lutherus, qui libertatem dixit titulum sine re, figmentum in rebus hominum. Idem sequit Calvinus cum asseclis. Ceterum notandum est, recentiores Lutheranos et Calvinianos a prīdi magistri doctrina recedere, ita ut deflectant ad Semipelagianos v. etiam Pelagii et Socini placita sequantur. –

Quod attinet sententias Michaëlis Bajī, Cornelii Jansenii et Paschasii Quesnelii erroneas, sano doctrinæ adversas damnatas, illas habemus; quas illarum opera turbas excitaverint ad nos nō pertinet; quid de personis ipsis, quæ illas sententias protulerunt, tenendum sit, facile patet, utpote cum Jansenius, antequam moreretur, judicio Ecclesiæ opus suum subjecerit, Bajus, cum damnarentur propositiones ejus, Ecclesiæ judicio paruerit. Quesnelii vō sententiæ demum post ejus mortem sunt damnatæ. Tota Godescalci, Fuldensis, qui ad partes Prædestinatianōr decessit, ea historia nota sunt; revocavit solemniter errorem. –

Necessitas gratiae justificantis.

Eccles. cath. docet, arbitrio hom per peccatum attenuato n tm ex-
stincto, mansisse in nobis sanctas primitiv hominis et clim
quadam honestatis semina; ita ut rerum naturalis ordini
hō apprehendere et opera naturalia quadam bona, naturalia quaeat; at
quidquid est supernaturalis ordinis e xti merito fluere, atq nec regenera-
ri, nec quidqm agere aut velle nos posse, quod ad salutem pertineat sine
grate Dnq auxilio. Conc. Trident. sess. 6 cap 1: „Si quis dixerit, hom suis
„ operibus, quae v. per naturaq humanq vires v. per legis doctrinam fiunt
„ absq Dna per Jesum Xtum gratia justificari posse coram Deo, anathema
„ sit." Joan 15, 4-6: „Manete in me et ego in vobis, sicut palmes n potest fa-
„ cere fructum a semet ipso, nisi manserit in vite; sic nec vos, ni-
„ si in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites; qui manet in me,
„ et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nil potestis facere"
Non potest itaq hō quidquam salutis promptum efficere, ad vitam eternam
pervenire, nisi xto per gratiam sanctificantem sit conjunctus. Reponunt
quidem Pelagiani, ea vba ad auxilium externum cogni ee referenda, si-
ne quo pio nil fit hō, n autem auxilium internum adstruit necessari-
um. Ast si xti vbor verus clare ex verbis apostoli mox adducendis pa-
tet, inouper am notamus, verbum comparationis, si ad leges similitudi-
nis attendatur, ee conjunctionem internam; sicut succus ascendit in
terne, et fructificationem efficit, sic conjuncto cum xto per gratiam co-
gis, quia illa vba, post institutionem sacre coene dixit, ut apostoli ad mo-
dum hujus interne conjunctionis facile intelligerent. Philip. 2, 13: „Ds
„ Em e qui operatur in nobis velle, et perficere pro bona voluntate." i.e.
ad beneplacitum suum, quo in loco solum id, quod volumus exequimur
ad Dm refert aplus i.e. ad ejus auxilium, quod soli ejus clementiq debem.
„ II. Cor. 3, 4-5: „Fiduciam autem talem habemus per xtum ad Dm, non quod
„ sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed sufficientia
„ nostra ex Deo est." Loquis, Paulus de se suoq ministerio, apte
solicq, et asserit, se perse nil valere sine Deo. Nulla autem ratio, qe
Pelagiani putant, hoc ea restringendi, ad solum aplm, quasi n esset

quasi n̄ extendenda sit illa necessitas ad oēs, praecipue cum Corinthios alloquatur et versu antecedenti de illis dicāt, quod manifestati sint e. epistola xti scripta n̄ atramento, sed Spiritu Dei vivi i.e. per Spiritum Divinum n̄ humana tm̄ opē ad agnitionem Jesu xti perducti! —

Necessitas gratiæ actualis.

Probet gr̄am sanctificantem necessaria ē insuper homini gr̄a actualis, qua adjutus ad justificationem se disponat ac̄ preparat, fructus ejusdem faciat, et in accepta gr̄a perseveret. S. Scriptura testatur hominem supernaturali Dei auxilio indigere tum ad initium fidei, et perseverantiam in fide, tum ad quodvis aliud opus salutare i.e. ad illud tum inchoandum, q̄m perficiendum. Intelligitur ām fides, quae ē justificationis radix et fundamentum, qua sc. ex pia quadam in D̄m inclinatione ōia, quaecumq; revelata sunt, seu veritates Divino propter auctoritatem Dei revelantis firme ac̄ immobilate assensu probantur.

a) Ad fidem gō, prout ad reliquos actus salutares, qui justificationem præcedunt et g̃d̄m tm̄ inchoandam, q̄m perficiendam gr̄a specialis necessaria est. —

„ Joann. 6, 9 „Hoc ē opus Dei, ut credatis in [Deum] eum"; coll. v. 44: „Nemo
„ potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit illum." Quibus
verbis ad Deum refert xtus hanc fidem, et impossibile dicit, ad agnitionem sui pervenire, nisi Pater supremo auxilio succurat. Qui locus eo
majoris ē momenti, cum xtus de Eucharistia loquatur, medio gr̄æ divinæ efficacissimo, imo fonte oīs gr̄æ. 1. Cor. 3, 6-7: „Ego plantavi, Apollo riga-
„ vit, Deus autem incrementum dedit: neq; qui plantat, neq; qui rigat ē aliquid,
„ sed qui incrementum dat, Deus." Paulus de suis atq; sociōr suōr in mune
re docendi laboribus sermonem facit, in imagine quidem hortulani, qui semina terræ mandat, atq; semenata madefacit, dein de gr̄a externa prædicali Evangelii loquit; nil ām prodēt prædicationem dedit, nisi D̄s supremo auxilio succurat illis, qui doctrinam audierunt, et illis det incrementum, i.e. effectum, quod auxilium, cum gr̄am appellamus, potest necessitas gr̄æ interna, quæ distincta ē ab externa, si quis ad fidem in religione xti pervenīat. Ejusmodi ds ē, Act 16, 14: „Quædam mulier nōe Lydia audivit

/.

„ audivit, cujus Dominus aperuit cor intendere his, quæ dicebant „ a Paulo." Eo
in loco pariter audito prædicationis effectus Dei auxilio immediato adscri„
bitur. Hic in loco, admissio doctrinæ in cordibus hmum expresse grã dñinæ
adscribitur, et ideo necessitas ejus ad initium fidei patet. - Id pariter ad per.
severantiam in fide ad finem vitæ usq Philipp. 2, 29.: „ Vobis donatum est pro
„ Xto, n solum ut in eum credatis, sed etiã ut patiamini." „ Horum unum"
dicente s. Augustino de dono perseverantiæ c. 2.: „ pertinet ad initium, alte„
rum ad finem, utrumq hmn donum Dei est, quia utrumq dictum est donatum."
„ I. Petr. 5. 10.: „ Deus autem omnis gratiæ, qui vocavit nos in æternam suam gloriam,
„ in Xto Jesu, modicum passos, ipse perficiet, confirmabit, solidabitq." Petrus
h. l. vocationem ad fidem in Xtum, perseverantiam in eadem, et in ope„
re bono profectum ad Dm refert, et causam addit, quia ille est eis grã aue„
lor. Fides ad salutem justitiæ: i. e. supernaturalem: / nos disponens, huic
proportionata i. e. supernaturalis esse debet, ad actum am supernatura„
lem dicendum ho per se ipsum prorsus non est aptus.
b/. Ad opus quodvis salutare pariter hac grã indigemus. Joan. 15, 15.: „ Qui ma„
net in me, et Ego in eo, hic fert fructum multum; quia sine me nihil po„
testis facere." Paulus 1. Cor. 12, 3.: „ Et nemo potest dicere Dñs Jesus, nisi in
Spiritu s." i. e. nemo potest Jesum Deum suum agnoscere, nisi spiritu Dño
agatur, seu nisi grã Dña adjutus fuerit. 2. Thess. 2, 15-16.: „ Itaq fratres
„ state et servate traditiones, quas didicistis sive per sermonem, sive per
„ epstam nostram, ipse am Dñus noster Jesus Xtus et Deus et Pater noster, qui
„ hortatur corda vestra et confirmet in omni opere bono et sermone." Apostolus
ad constantiam n in fide tm, sed in quovis opere bono exhortatur suos,
et præter istum, qui hmn est, istum scil. stamdi et tenendi, quæ tradita
erant, aliud etiã consilium, quod a Patre et Jesu Xto suppeditatur, necessa„
rium declarat. Ex hisce talibus abunde patet, gratiam supernaturalem in„
ternam ad initium fidei et operis boni et ad perseverantiam in fide et in
bono ad finem vitæ usq esse necessariam; paucis: ees actiones nostras,
si nobis proficuæ sint, ad Dei auxilium esse referendas. Hucam perti„
nent preces, quas apli epistolis suis præmittunt, v. g. quibus eas termi„
nant, in quibus fidelibus a Deo salutem et confirmationem exoptant.

et confirmationem exoptant.
In hanc aīm grāae necessitatem consentit cum traditio; nam ss. Patres il-
lud dogma diserte tradunt. Unum nominamus s. Augustinum, qui dicit: „Si-
ne illa v. operante ut velimus, v. cooperante cum volumus, ad bona pieta-
tis opera nil valemus.

b/. Ecclesia fidem suam profitetur per preces, quas ad Dm dirigit ad bona spi-
ritualia ab eius immediato concursu petenda, praecipue orationes domi-
nicales, in Missa e.g. Dominica 5 post. Pentec. „Infunde cordibus nostris
„ tui amoris affectum;" dominica 8. „Largire nobis spiritum cogitandi, quae rec-
„ta sunt propitius et agendi."

c/. Haeresim Pelagianam et Semipelagianam, malim ac olim et ita alibi
fuerunt ecclesiae, ut eas pluribus in conciliis damnaverint e.g. Arausicano
„ II. c. 7. „Si quis per naturae vigorem bonum ipsum aliquod, quod ad salutem per-
„ tinet, vitae aeternae cogitare ut expedit, aut eligere, sive salutari s. ic. Eccle-
„ siae praedicationi consentire posse affirmat, absq. illuminatione
„ et inspiratione s. Spiritus, haeretico fallitur spiritu" et c. 10. „Adjutorium
„ Dei etiam renatis et sanctis semper implorandum, ut ad finem bonum per-
„ venire, et in opere bono possint perseverare." his addimus conc. Trident.
„ s. VI. c. 3.: „Si quis dixerit sine praeveniente spiritus s. inspiratione, absq. ejus
„ adjutorio homem credere, sperare, diligere aut poenitere posse, sicut o-
„ portet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit." c. 22.: „Si quis
„ dixerit, justificatum, aut sine speciali Dei auxilio in acceptata justitia
„ perseverare posse, vel cum eo non posse, anathema sit."
Huiusce argumentis theologicis addimus sequens, ex rei natura. Si sc. verum
est, nos per Adam vires naturales amisisse, et tristes peccati originalis ef-
fectus inter alios consistere in obfuscatione intellectus, et peruersitate
voluntatis; certum est, nos verum nec cognituros, nec bonum facturos esse,
nisi vires amissas Deus per denuo nobis concedantur, et utrumq. illud im-
pedimentum, quod a vero et bono nos retrahit, removeatur. Sic dogma no-
strum demonstratum est.

Grāa actualis etiam justis necessaria.

Justi non indigent ordinarie nova grāa excitante, aut indigentio grāa ad-
juvante

adjuvante saltem ad opera graviora perficienda, et ad graviores tentationes superandas. Non indigere justum ordinarie grā excitante etiam adjuvante quoad bona opera leviora, e nā grāe sanctificantis, colligit, quo hominem aptum et paratum reddit ad bene operandum, quando vocat per ceptum divinum. –

S. Scriptura hnes justos ad implorandum Dei auxilium in officiis adimplendis, et dimicando contra tentationes, excitat, quod fulciendum ect, "si in speciali illo auxilio Dei opus n haberent. Rom, 7, 18.: „Scio em, quia n habitat in me, i.e. in carne mea bonum." „Nam velle adjacet mihi, perficere autem bonum n invenio." Prompta voluntas adest quidem in me justificato, sed vis illud absq speciali Dei auxilio exequi possum.: Matth. 26, 41.: „Vigilate et orate, ut n intretis in tentationem". conc. Trid. sess. 6. c. 22.: „Siquis dixerit, justificatum aut sine speciali Dei auxilio in accepta justitia perseverare posse, v. cum eo n posse, anathema sit." Accedit homo sine speciali grā tentationes superare n posse, necessario consequitur, cum precepta legis naturalis vā, nisi eadem divina grā adjutus, fuerit, adimplere n posse. Tentationes em a lege avocant, eaque ut plurimum circa legis naālis precepta versantur. Lex sine grā ostendit quidem, quo agenda sunt, n am dat, ut agamus: Cor. 3, 6.: „Littera occidit, spiritus autem vivificat." Sap. 8, 21.: „Scivi, quoniam aliter non possum ee continens, nisi Deus det." Sermo e de continentia, quo ad legem naturalem pertinet, ad quo ota s. Augustinus. „Jubet go de continentiam, et dat continentiam, jubet per legem, dat per grām, jubet per litteram, dat per spiritum." Non pt go homo sine speciali Dei grā ab oi peccato n ullo levi, sed et graviee immunis." Quoniam hm grā justificans conjuncta cum actuali eiat temperata vires sufficientes justo largiatur ad peccata lethalia n singillatim ulla, sed etiam universim effugienda, certum quog e, opusee nobis speciali divino perseverantiq auxilio Dei, quo efficitur, ut mundum cum suis amoribus et terroribus vincamus, et in justicia diem extremum obeamus. – Do go concedens nobis donum perseverantiq et interne nos adjuvat, et externe nos protegit, occasiones sc. peccandi a nobis amovendo et tentationes arcendo. Perseverantia e v. activa v. passiva. Illa consistit in conjunctione mortis cum statu grāe, ut cum parvuli statim post acceptum baptismo moriuntur, v. electi tentationum periculis subducti ex

subducti ex hac vita rapiuntur. Illa sc. activa am facit, ut hō justiciam usq; ad articulum mortis conservet. i.e. ut non peccet, vel si peccaverit, jus. „ got. Philip. 16.: „ Qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet usq; in diem „ Jesu Xti." (activa). Sap. 4, 10-11.: „ Placens Deo factus e dilectus et vivens inter „ peccatores translatus e; raptus e ne malitia mutaret intellectum ejus, „ aut ne fictio deciperet aam illius." –

Nemo absq; speciali privilegio ota peccata etiam venialia evitare potest.

Sensus hujus dogmatis e.: hnem ota peccata etiam venialia collective con„ siderata toto vitæ tempore evitare n posse, nisi ex speciali Dei jus„ lio privilegio pro voluntatis sc. nostræ infirmitate et inconstantia. Impo„ tentia itaq; illa n ad singula referitur peccata, sed ad ota simul sumpta; atq; „ n e physica, sed moralis impotentia, conc. Trid. sess. 6. c. 23.: „ Si quis hnem se„ mel justificatum dixerit, posse in ta vita peccata ota etiam venialia evita„ re, nisi ex speciali Dei privilegio, quemad modum de beata Maria V. tenet „ Ecia, anathema sit." „ Non enim e hō, qui n peccet." „ Septies am cadet justus „ et resurget, impii am corruent in malum. Jacob „ In multis offendimus ois. „ 1. Joann. 1. „ Si dixerimus, quia peccatum n habemus, ipsi nos seducimus, et „ veritas in nobis n e." –

Vires liberi arbitrii.

Homo nondum justificatus pt sine gra supernaturali singulas verita„ tes ordinis nalis cognoscere. a). licet n simul sumtas. b). atq; opera faciliora perficere, levesq; tentationes superare, et ideo ota infidelium ac peccatorum ope„ ra n sunt peccata; quin imo pt hō etiam ante suam justificationem ope gra actualis, quam Deus nti denegat bona opera difficiliora peragere et gra„ viores qq tentationes superare. –

ada). Sententia hæc n pertinet dm ad expressa fidei catholicæ dogmata, etnim ab omnibus admittitur, ac tradit Theologia S. Scriptura docet, hnem natu„ lumine ad veri Dei et aliar veritatum uti animæ spiritualis immortalita„ tem, nobiliam pervenire posse. Job 36, 25.: „ Omnes homines vident eum, unus„ quisq; procul." Omnes vident eum, quia habent lumen nale, sed procul eum intueri dicuntur, quia n possunt cognoscere, nisi communia quædam, ut ee

„ sit ee ipsum, et eesse unum. Act 17, 17: „Quærere Dm, si forte attrectent eum
„ aut inveniant, quamvis n longe sit ab unoquoq nostrum." Chrys. notat, la-
„ men facilem ee Dei notitiam e rebus creatis, ut fere palpari et attrectari
„ queat." Rom 1, 21. „Invisibilia em ipsius a creatura mundi, per ea, quæ fac-
„ ta sunt, intellecta conspiciunt, sempiterna qq ejus virtus et divinitas, ita ut
„ sint inexcusabiles. Quia cum cognovissent, n sicut Dm glorificaverunt."
Pad 6.: „Hoc enim probat locus ad Rom, 2, 14-15: „Cum em gentes, quæ legem n habent,
„ naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, ejusmodi legem n habentes, ipsi sibi
„ sunt lex. Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis." Deus in loco has
gentilium actiones non Dm n improbat, qd n egerint, prout ex accepta cogni-
tione, sed potius laudat, c. 1. v. 21: vituperat id Dm, quod cum Dm cognovis-
sent, n sicut oportet, eum glorificaverunt, i.e. improbat, quod n egerint, pro-
ut ex accepta cognitione agere oportuisset. Quapropter Pius V, Gregori-
„ us XIII. et Urbanus VIII. jure damnarunt Baji propositionem: „Opa infide-
„ lium opera peccata sunt, et omes Philosophor virtutes vitia sunt." –
„ Et ipse rigidus Augustinus docet: „Dari inter opera gentilium quidam, quæ
„ sec. judicia regulam n solum n possumus vituperare, verum etiam merito
„ rectegue laudare." Porro in s. Scriptura opera gentilium laudantur, ut obsle-
tricum aegyptiacarum, quod timuerint Dm, et n fecerint juxta præceptum
regis Aegypti, ita ut eis propterea Ds benefecerit. Similiter, apud Ezechielem
29, 18-20. Ds tentalum facit, se regi Nabuchodonozor terram Aegypti tradit,
se, ad eum remunerandum propter bellum adversus Tyrios feliciter gestum,
prout ei imperaverat ipse. Item, apud Danielem idem rex excitatur, ut pec-
cata sua eleemosynis redimat, et iniquitates suas miserendo pauperum. Quodsi qq opa infidelium opera totidem ent peccata, Ds peccatores
renumeraret, ent, quod am affirmare impium ent. Sicut hō, s. Thomas: „
infirmus per se ipsum aliquem motum habere potest, n tm perfecte mo-
detur motu hominis sani, nisi sanetur auxilio medicinæ: sic et hō, ndum
justificatus pt aliquod bonum particulare peragere, n tm totum bonum
ei e connaturale, ita ut in nullo deficiat. Possunt itaq infideles atq pec-
catores unde suam justificationem opera peragere moraliter honesta,
aut sine interiori grā, si sunt facilia, aut, eam auxilio superaddito, si
sunt difficiliora; atq nequaqm ea opa sunt peccata; nunquam
tamen, quæ ab ipsis fiunt bona protergiuntur limites operis natura.

Liber.

operis naturaliter honesti, quamdiu ex fide seu motivo supernaturali ñ pro-
ficiscuntur. Illis operibus facilioribus accensendus ēe videtr, amor Dei, ut auc
toris naturæ imperfectus et inchoatus. Porro sīl hō ñdum justificatus opus bo-
num supernaturalis ordinis accedente grāa actualis auxilio peragere.
Supernaturalis ordinis manifeste sīt fides et actus ceteriquarum virtutum,
quibus auxilio grāe dnī ad justificationem præparatur ac disponitur, et
qui pecte perpetuerat, quid ad præparationem justificationis pertinent, ex
caritate ñ procedunt. —

„Nota Matth. 17, 7. „Mala arbor, malos fructus facit." „Non potest arbor
„bona malos fructus facere, neq arbor mala bonos fructus facere". Etenim
hæc proverbialiter dicta sunt; proverbia ām id exprimunt, qd communi-
„ñ ām, qd spōr fit." Rom. 14, 23. „Dē, qd ñ ex fide, peccatum ē". Sed hic fides
venit pro persuasione, ita ut sō sit: Dē, qd ñ venit a persuasione: id, qd
agimus, ñ ēe voluntati duæ contrarium, peccatum ēe." —

De distributione gratiae.

Grāa hæc ēis, tm habitualis, qm actualis, a Deo nobis conceditur ob redempti-
onem, quæ ē in Xto Jesu, gratis sine meritis e parte nostri, et qdm ita,
ut grāa justificans omnibus detur, qui ad eam recipiendam et disposit,
grāa actualis ām cibus tm justis, qm injustis s. fidelibus ac peccatoribus,
quo urget præceptum divinum.

De subjecto gratiae.

Gratia omnis gratuita.

Meritum ē jus ad proemium, v.g. obligatio ad poenam s. demeritum, v.
vō est actio ipsa, sive bona, sive mala, quæ aut jus ad proemium aut
vō obligationem ad poenam conjunctam habet. Meritum ē de congruo, et
meritum de condigno. Meritum de congruo ē tale opus bonum, cui merces
debet, ñ ex justitia, sed ex alqua solummodo congruentia, et ideo imper-
fectum jus ad proemium tribuit. Meritum de condigno ē illud opus bonum,
qd jus perfectum confert ad mercedem, sive deinde hoc ex sola promissio-
ne derivetur, sive ex operum interna dignitate, sive ex utraq simul, seu
sive sit meritum de condigno vi pacti, sive vi operis, sive vi utriusque. —

Pelagiani et semipelagiani docebant, gratiam justa merita dari. Merita haec sec. priores sunt de condigno, sec. posteriores de congruo. Secundum Doctrinam vo catholicam nulla opera (dari) naturalia (opera) naturalia, movent (tm) obstacula ad auxilia grae ulteriora recipienda (possunt tm) habere pactum meriti, quo Ds quacumq, ratione permoveatur, ad gratiam suam nobis concedendam; neq, opera naturalia possunt mereri de condigno, primam gratiam sanctificantem; sed omnis gra gratis conceditr. Sic em:—

1. „Loquitur Apostolus Rom. 11, 6 „Si autem gra, jam non ex operibus, alioquin gra n est gra" et v. 35. „Quis prior dedit ei, aut retribuetur illi."? Pariter Tit. 3, 5., „Non ex operibus, quae fecimus nos, sed secundum misericordiam suam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis". Etiam Timot. 2, 1-9. Constat porro ex iisdem ss. libris, saepe ingratos praedigniorib⁹ collatam ee gratiam ut patet ex cit. Matt. 11, 21. in quo collata dicit, gra Chorazaitis et Bethsaidaitis, qui fructum n fecerunt, gmvis negotia erat incolis Tyri et Sydonis, quibus si data fuisset, in cinere et cilicio poenitentiam egissent, operab, gratiam Ds sec. liberrimam suam voluntatem.—

2. Consentit traditio, dicente s. Augustino, qui hoc dogma contra Pelagianos defendit „gra n invenit, sed efficit merita." In re am tm liquida et certa opus n est plura testimonia afferre, ee am dogma definitum patet ex con. Arausicani II cc. 3, 4, 6 et 18; et ex Trident. sess. 6, c. 8. „Sta nos gratis justificari, ut mil eor, quae justificationem procedant sive fides, sive opera „ipsam justificationis gratiam promereri possit."—

Causa justificationis.

„Concil. Trid. sess. 6. c. 7. „Hujus justificationis causae sunt: finalis quidem „gloria Dei et Xti, et vita aeterna; efficiens vo misericors Deus, qui gratuito nos abluit et sanctificat, signans et ungens spiritu promissionis s. qui est pignus hereditatis nostrae; meritoria am unigenitus dilectissimus Dei Patris Dnus noster Jesus Xtus, qui cum essemus inimici propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, sua ss. passione in „ligno crucis nobis justificationem meruit, et pro nobis Deo satisfecit;

Protestantes. Audiendo justificam dei conventu, at in acceptationem quasi ducit, audit evangelium habet fidem quae è specialis, ad peccator remissionem illm exhibit, już wiarzy, że mu Bóg grzechy odpuścił. bojaźń ta j. mianowicie, wiara j. nabożeństwem, pokłonem ogólnym tłuszcza = najczęściej chrześc.

16

„Deo satisfecit: instrumentalis idem, sacramentum baptismi, quod è sacramentum fidei, sine qua nulli umquam contigit justificatio: denum um. ea formalis è causa, justicia Dei, in qua ipse justus è, sed qua nos justos facit etc." Ita̅q̅ ea recissime ee statuta, facile probatur, etem qd causam finalem, seu ultimum consilium justificationis peccatoris attinet, cum ea ad gloriam Dei et filii unigeniti fiant, et xtus expresse dicat: se in mundum veniss̄e, ut quereret, quo perierunt oves Israël; aplus ad Titum: ut justificati haeredes simus sec. spem vitae eternae; ecclesia recissime statuit, finalem justificationis causam ee gloriam Dei et vitam eternam; qd et ins. super ss. libros expressis verbis dicunt, cum vitam eternam pegene„ralis promittunt. e.g. Joan 3, 33. citt. Tim 3,3. efficientem causam ee Deum Paulus Rom, 3, 30, dicit: „Unus è ds, qui justificat" sequit, idem ex natura rei; nemo em pt gratiam elargiri divinam, nisi solus Deus, qui ex benignissi„mo voluntatis decreto salvare nos, et in adoptionem filior suor benev recipere voluit Adami filios deperditos. Idem dicendum è de causa, meritoria; pendet em eis salus nostra a morte unigeniti, quod demonstravi„mus in munere xti sacerdotali. Quod justificationem am specialiter attinet, illud dicit Paul. li: ad Titum, 3, 8. et Rom, 3, 44-45, „Justificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem, quo è in xto Jesu". Causam am instrumentalem ee baptismo patet, quia regenerato, i.e. justificato in s. litt. spr ei adnectit, l. c. ad Titum. 3, 1. Cor 6, ii. adjudicante xto salutem iis, qui abluti sunt in baptismo, Marc 16, 16. hunc baptismum conditionem, sine qua non, appellante, vitae eterno, Joan 3, 35. Formalem am causam ee Dei justiciam, qua nos justos facit i.e. sanctificationis gratiam concedit, demonstravimus in §, in qua realitas notionis catholicae justificationis è exposita et §3, in quo è probatum, justiciam seu gratiam sanctificantem ee donum Dei intrinsecum, — et inhaerens. —

In adultis tamen ad justificationem praeparatio è necessaria.

Lutherani duos tm actus in hoe ante justificationem requirant; terrores sc. incussos conscientiae peccato agnito, et fidem, qua unus„quisq credit, sibi peccata ea ee propter xtum condonata. Actus am

Actus am hic neguaquam preparationem constituunt, quum juxta eor systema vis praeparatio impossibilis, hinc n necessario salvandi, terro res em conscientiis incussi sunt involuntarii et fides n e causa dispo nens, sed instrumentalis. Concilium am docet oppositae huic errori, dis „ positionem ee necessariam, per gm quidem justificia, quae opus divinum „ n efficit, attmn hō ad illam recipiendam, obice remoto, habilis ac di „ gnus reddituo. —

Dō diffundens in nobis charitatem sam, nāq nostro morali conveni „ enter agit, et a nobis justificandis certas conditiones exigit, sub quibus demum justificationis grām nobis elargitur. Doctrina cath. continetur „ in conc. Trid. sess 6. c. 9.: „ Si quis dixerit, sola fide impium justificari ita, „ ut intelligat, nil aliud requiri, quod ad justificationis grām consequen „ dam cooperetur, et nulla ex parte necesse ee, eum suo voluntatis motu „ praeparari atq disponi, anathema sit." In hoc canone insunt duo, np: a). certam preparationem et dispositionem ad justificationem requiriet. b). non solam fidem hominem justificāre, sed aliqua requiri alia; ante dia autem notandum e, concilium in hoc canone loqui tm de justificatione adultōr i.e. eōr, qui et preparationis et dispositionis ū capaces, qd patet ex cap 5, quod huic Canoni fundamento est, in quo expresse additum est: „ in adultis". — Patet porro em ex constanti usu ecclesiastico infantes baptizandi, quos justi „ ficari ecclesia semper credit, quin preparationis v. dispositionis v. ipsius fidei sint capaces. Ubcunq am concilium rem ita exponit, dum dicit: 1. Exordium justificationis fieri in adultis a Deo per actum proveniente grā, „ i.e. ab ea vocatione cap et can 1, 2, 3, quo sondt.: „ Si quis dixerit, sine prae „ veniente spiritus s. grā, etc. quem citavimus s. 6. —

2. Pergit conc. honis ee, tacto per grām Dei corde, inspirationem recipere, quip „ pe e hō illam, et recipere possit. c. 5. can 3, 4, 5. possit vō et respuere. —

3. Postulat porro fidem, qua credat justificandus vera ee, quae revelata et promissa sunt, specialim justificari impium per merita salvatoris. —

4. Hanc fidem segui dicit timorem ob justitiam Divinam, spem ob misericor „ diam et charitatem saltem initialem, illumq diligere incipiunt. —

5. Odium peccati et detestatio una cum vita melioris propositi, et sacra „

i.

/ successio hōr virtutum vocatr ordo justificationis.

et sacramenti suscipiendi voto, cb etz. hanc dispositionem seu preparatio-
nem justificatio ipsa consequitr, scil. per ipsius sacramenti susceptionem.
Hisce punctis absolvit, doctrina cath. de preparatione ad justificationem et
de requisitis ad eam. Huic opposita e doctrina Protestantium de sola fide
justificante. Credunt sc. vim justificandi ex instituto dei inde soli fidei, unde
„ declarandum illud: „sola fides justificat." Credendum ee ajunt, hoc sine ulla
haesitatione et timore seu cum fiducia in merita sti peccata sibi per stum
et a sto ee remissa, dicente Luthero in libro symbolico: solida, et plena de-
„ claratio articuli fidei terni de justitia: Coram Deo neq contritio, neq dile-
„ ctio, neq ulla alia virtus, sed sola fides est medium, et instrumentum, quo
„ gratiam Dei, meritum sti, remissionem peccatorum et apprehendere, et acci-
„ pere possumus. In hoc placitum consentit cum Calvinus. Contra hanc
jam Protestantium doctrinam illam Ecclia s. nostra probamus primo ge-
nerali argumento, deinde per partes citatorum punctorum ibimus.

declarandum e dari ordinem
in quo hic ordo definitr.

A. Argumentum generale.

Exstant testimonia diserta s. Litt. quae dicunt, propter fidem etiam opera bona
„ ad justificationem ee necessaria. Jacob. 2, 14.: „Quid prodest fratres? si fidem
„ quis se habere dicat, opera autem non habeat? Numquid fides potest eum salvare."
„ v. 17. „Fides, si non habeat opera, mortua e in semetipsa" v. 24. „Videtis, quoni-
„ am ex operibus justificatur ho, et non ex fide tntm" plurorum. Idem docet Paulus
„ 1. Cor. 13, 2. „Non auditores legis justificati sunt apud patrem, sed factores
„ legis justificabuntur." Hic in locis propter fidem etiam opera ad justificatio-
nem expresse postulantur. Provocant hom adversarii ad eundem Paulum,
quasi eor causa patrocinetr, et dicat, Solam fidem justificare, citantes Rom
„ 3, 28. „Arbitramur em hinem justificari per fidem sine operibus legis." Sed
contra hoc assertum observamus: Cum certum sit, s. auctorem sibi contradicere
non posse, et Paulus loco superius citato expresse opera ad justificationem
requirat, in loco hoc aliud quid spectasse dicendum e. Hoc judicium ferre de-
beremus, etsi non constaret, quid hoc ultimo loco Paulus propie intenderit, at
scimus em, quid ad Rom propie intenderit; intelligit em sub fide Evangeli-
um, oeconomiam Jesu sti; sub legis autem operibus veterem oeconomiam
mosaicam, quod patet ex tenore totius epistolae, et specialim ex vocibus,

„ ex vocibus immediate sequentibus: 29-30. „An Iudæor Ds tm? Nonne et
„ gentilium? Quoniam quidem unus Ds ē, qui justificat circumcisionem ex
„ fide, et præputium per fidem": i.e. per œconomiam Jesu Chr. Hæc ām
statuta mosaica ad justificationem nām n ē necessaria libenter cōn-
cedimus. Constat porro, nullum locum proferri posse, ubi dicatur, solam
fidem justificare, sabiq notum ē, Lutherum textui Paulino citato Rom 3,28.
salebole addidisse: „solam" cumq ea de causa culpatum satis rustice re-
„ spondisse: „Doctor Martinus Lutherus vult ita legi et dicit: Papista et Asi-
„ nus, una res ē, sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas."

PR. Sed in hoc generali argumento n subsistimus, cum adeo felices nos ē liceat,
qui et singula in concilio expressa puncta valeamus demonstrare. Et gdm
de duobus prioribus puncto n ē gd dicamus: veritas ēm eōr constat ex ante
dictis. Neq operose demonstramus punctum 3tium cum Protestantes n ne-
„ gent fidei necessitatem, quum potius illi minimum tribuant. Patet ejus
necessitas partim ex textibus modo in generali argumento adductis, par-
„ tim ex vbis Xti apud Marc. 16, 16. „Qui crediderit et p baptizatus fuerit, sal-
„ vus erit." Quod ām reliqua opera N° 4 et 5 allata attinet, concilium sine
timorem ac spem charitatem q saltem initalem detestationem pec-
catōr, vitæq melioris propositum postulat tamqm conditiones justifica-
tionis, quia s. litteræ sparsim remissionem peccatōr et salutem hisce ope-
ribus adscribunt, et quidem:

1. Quod timorem attinet legimus in Eccl. 1, 27-28. „Timor Dei expellit pec-
„ catum, nam qui sine timore ē, n potest justificari."
2. Quoad spem dicit Apstus ad Rom. 8, 24. „Spe ām salvi facti sumus." salus
hoc in loco, qm acquisiverunt Romani, spei adscribit, cum jam salus
nulla contingat sine justificatione, additum Joan 3, 3. citt. Tim. 2, 7. ut
spes meriti conditio justificationis dicatur.
„ 3. Requiri charitatem saltem initalem dilectionem adeo debere, si quis de
morte ad vitam spiritualem velit transferri i.e. justificari; demq:
4. Quod attinet vitæ anteactæ detestationem et melioris propositum, ea
ad justificationem requiri, sicut ex re ipsa patet, quæ circa remissionem
peccatōr versatur, et sine emendatione cogitari n pt, sic et s. litteræ

sicut caligna disponit ad ignem recipiendum, ita nos disponant hae virtutes, ad recipiendam justificationem.

sic et s. Scriptura eo testantur, quod tales ad eam exhortantur. Insuper Paulus 2 Cor. 7, 10. dicit: „Quae secundum Deum tristitia poenitentiam operatur, in salutem stabilem". Et Petr. 2, 38, Act dicit: „Poenitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum in remissionem peccatorum vestrorum". Quo in loco etiam a baptizandis i.e. justificandis vitae emendandae propositum et studium requirit. Ex hisce paucis apparet, ecclesiam catholicam propter fidem juxta opera quoque et nominatim enumerata postulare, tanquam conditiones justificationis.

Nota I. Ex hisce non difficulter definitur, quid sub ordine justificationis intelligatur. Est nempe successio illarum mutationum, quae praevenientem gratiam Dei in peccatore fiunt, antequam justificationem per sacramentum peractam suscipiat. Quod jam ordinem hanc attinet, conc. Trid. supra descriptum exhibet, quo scilicet vocatus fidem in corde exhibet, et peccator ex somno mortali excitatur, ob peccata timore percellitur, spem fovet, charitate ducitur, ad peccata detestanda et proposita capit vitae melioris. Ceterum putandum non esse, concilium illum ordinem ita stabilem repraesentasse, quasi in alio ordine illae mutationes se excipere quandoque possint. Sic sane spes potest praecedere timorem, qui scilicet plane ex charitate prius quam ex timore vitae melioris propositum capere potest. Designatus hic ordo est consuetus et plerumque obtinet, quia legibus Psychologiae per viam est conformis. Ex quo facile patet, dogmatice esse certum, dari ordinem justificationis. Ordo ipse non est dogmatice definitus.

Nota II. Falsum est, fidem non posse absque charitate aut reliquis virtutibus existere, nam Joan 12, 42., scribit. „Verumtamen et ex principibus multi crediderunt in eum, sed propter Pharisaeos non confitebantur, ut de synagoga non ejicerentur." Crediderunt itaque in illum Deum, sed non diligerunt, secundum persecutionem propter eum sustinendam non exhorruissent.

Nota III. Illos, qui istum praecesserunt, spe in venturum Messiam et operibus ad legem datam accommodatis, esse justificatos, constans s. Scripturae et traditionis est doctrina.

§25. Gratia actualis sufficiens omnibus datur.

Gratia justificans nonnisi digne concedit, gratia autem actualis, utpote

Jan: z sprzeciwiającymi otrzymuje przychodzi pokuta, przez którą a Bóg mu nie daje, kiedy nawróci, bo Bóg mu zawsze łaskę daje indirecte definita, która contrasia est directe condemnata.

/.

utpote ad omne opus salutare absolute necessaria, omnibus ea indigentibus sine ulla exparte cor preparatione largitur. —

Jansenistæ contendunt, v. ipsis justis, iis volentibus et conantibus interdum deē gratiam Dei, qua possint præcepta divina adimplere, et multo magis id affirmant de peccatoribus fidelibus præparatio de obduratis et infidelibus. Dogma definitum ē: gratiam necessariam justis volentibus et conantibus nunquam deesse. Jam omnibus fidelibus etiam peccatoribus ac infidelibus gratiam sufficientem tribuere, qua possint tum peccata præcavere, tum a peccatis respicere, atq. justificationem ac salutem sibi comparare in ē gdm definitum, ast ab omnibus Theologis traditum. Sub justis np. intelligimus membra vera ecclesiæ seu justificatos, qui si velint et conentur, num gratia necessaria destituuntur. Eam vo probamus:

1. „Ex s. litteris, dicit eam Paulus 1. Cor. 10, 13.: „Tentatio vos non apprehendat nisi humana" i.e. talis, quam vincere potestis." Fidelis am ē Dī, qui non patietur tentari vos supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione provectum, ut possitis sustinere." Quibus obis clare indigitat Xtianis, necessarium auxilium sper adeē Deum divinum, et gdm eos, qui conantur; „præcedunt eam vba: qui stat, videat, ne cadat," quæ circumspectionem etc. Dulum conamen indigitant. —

2. Idem probatur ab indirecto, certe am volenti et conanti gratia adē, gd gdm ipsum velle et conari non sit nisi ex gratia.

3. Ecclesiæ am ss. patres ea damnatione primo propositionis Jansenii, quæ sic sonat: „Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus et conantibus secundum præsentes, quas habent vires, et impossibilia, deeē qq gratia, qua possibilia fiant. Jamē nostram thesim ē dogma definitum, patet ex conc. Arausicani c. 25 et con. Trid. sess. 6. cap. 11. „Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, et facere qd possis, et petere qd non possis, et adjuvat, ut possis." Hæc vba sesumpsit ex s. Augustini libro de nāa et gratia c. 34, paulo post conc. Trid. eodem capit. dicit: „Dī sua gratia justificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur." Hisce locis superstruit c. 10. „Si quis dixerit, Dei præcepta hōi etiam justificato et sub gratia constituto ad observandum impossibilia ee, anathema sit." —

Innocentius I ad Concilium Carthaginense et Zosimus ad omnes episcopos: „Jugum meum suave" — I

II

Alexander 7. et Innocentius 10 condemnarunt eam.

k.

Thesis II.

Fidei gdm dogma n̄ē, omnibus hūn hūibus tribui grām necessa-
riam n̄ occlusis peccatibus et necessariis, et infidelibus, certe tenemus. –
Nihil, am propositio hḡe sequentibus rationum momentis:

1. „Diserta ē s. litterarum doctrina, „Deum velle eōs hnēs salvos fieri et ad agni-
„tionem veritatis pervenire". Cum jam id sine grā proveniente et con-
„comitante fieri n̄ possit, confidimus, Deum nobis dare grām necessari-
„am. Dicit, insuper Xtus Joan. 1, 9. „Lux vera, quæ illuminat oēm hnem ve-
„nientem in hunc mundum." qd pariter illuminationem saltem internam,
ad ardens veritatis cognoscendæ votum fovere possint, indigitare videt.
„Insuper Paul. de gentilibus ad Rom 1, 9. dicit: „Deum de illis manifestasse
„per ea, quæ facta sunt" i.e. recte cognoscere possent: „illos am ēē inex-
„cusabiles, quia cum cognovissent Deum, non sicut oportuit eum glori-
„ficaverunt, sed evanuere in cogitationibus suis, et mutaverunt glo-
„riam incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hō-
„minis". Cum jam Paulus et Ethnicis dicat, possibilem fuisse cognitio-
nem dei, ea am necessariam grām internam supponat, profecto se-
quitur, grā actuali et infideles n̄ destitui. –

2. Christus pro oībus hnibus mortuus, Salvator oīum ē, cum tantum ac
tale dederit proemium, putandum n̄ ē, illos, qui nondum de illo audi-
verant, sine oā mortis ejus fructu manere, quod si verum ē, grā col-
lationem universalem supponit, sine qua fructum ejus n̄ perciperent;
huc spectant dicta, quæ de membris vere Ecclesiæ diximus, etēm et illo fides
implicita et votum illud ardens magnam potest supponi, nisi illis prop-
ter Xtum grā sufficiens tribuatur.

3. Sensus jam Ecclesiæ patet ex damnatione sequentis propositionis ab Alexan-
„dro 8vo ao 1690 facta. „Pagani, Judæi, hæretici alliq; hujus generis nullum
„omnino a Jesu Xto accipiunt influxum, sc. grātiæ interioris, atq; hinc fit in-
„fideles, in illis ē voluntatem nudam et inermem sine oī grā sufficienti."
Celerum modum hujus grāe collatæ et conferendæ ignoramus,
nec opus ē illum scire, modo certi simus, Deum benignissimum, ac
potentissimum auxilium suum n̄ denegare, ad saltem implicite in Xtum
credere, et sperare possint et sec. modum, naālis cognitionis diligere.

n̄ de dispositione, sed de permissione divina, per quam sit obdurare peccatores.
grā vocationis interna ē illis data, vocationi non.

Quod aũ ad peccatores obdurados, attinet, dicimus, et illis spr necessa-
riam grãam adeẽ, qua surgere possint a peccatis, vitamq; emendare.
" Sic em legimus in Ezech. 18, 20: " Numquid voluntatis meæ è mors impii,
" dicit Dñus Ds, et n ut convertat a viis suis et vivat." Similiter II Petri
" 3, 9. " Patienter agit ppter vos, nolens aliquos perire, sed oes ad poeni-
" tentiam reverti." Hæc et multa similia loca ostendunt necessariam
ad surgendum ab iniquitate grãam peccatoribus, adeẽ, quod secus vanæ
essent oes ad surgendum admoniones. Sensum aũ Eccla exhibet Con-
dog. de definibilitate re- " Later IV qd dicit: " Hominem lapsum spr posse per veram poeniten-
mota. tiam reparari."

§26. Grãa vocationis.

Definitive vocatio: excitatio ad fidem, aut ad poenitentiam, aut ad utrum-
que; externa consistit in complexu adjunctor externor, quæ hnem v.g. ad fi-
dem v.g. ad resipiscentiam ducunt; interna aũ in dono Dei supernaturali, quo
interne illustratur intellectus et cor tangitur, ut credat v.g. resipiscat, ex quo
facile patet, internam vocationem n differre ab ipsa grãa, cujus indolem
descripsimus, adeoq; de illa valere oia exposita dogmata np. eẽ necessa-
riam ad externa admittenda, illi posse resisti, eẽ universalem, per lines-
tem scil. ad oẽ genus humanum, imo per oia gratuitam. Externa aũ vo-
catio ad fidem universalis nequaq; pt dici, si qdm illa fiat per Evgelii
prædicationem, oia illa adminicula, quæ Deus, ut hæc prædicatio immote-
scat et vera admitti possit, disponere benigne decrevit, quæ ad grãas
gratis datas referuntur. Multiplici modo hanc externam fieri constat,
aliter em vocatus est Petrus, aliter Paulus, aliter Augustinus et immune-
ri peligui, qui oi tempore ad Xti cognitionem sunt adducti. Apostolus
et necessitatem prædicationis externæ ad Rom 10, 8 seq. et multiplicem
vocationem externam per varia dona 1 Cor. 12, 4. pulchre describit. Ce-
lerum cur vocatio universalis non fuerit hucusq;, cur hic vocetur,
aliter n item, nostrum n est inquirere, hæc in re exclamamus cum
" S. Paulo: " o altitudo divitiarum! et cum S. Augustino: " Numquid
" iniquitas apud Deum?" Celerum cum Schwenkfeldianis, Anabaptis-
tis et eor ducibus: Nikolao Storchio, et Thoma Münzer aliisq; quibus-

qui vōc Dei externo omne pretium abjudicarunt, illud inutile dicentes et virtalem sem, a solo vōc interno, qd a sto ipsi distinctum n sit, repellierunt, qui prophetarum s. litteras rejecerunt, opere proclium n duximus multum disputare, absurdam, cē sententiam ex ipsa patet, Paulo Rom 10, 8 aperte contradicūnt, et injuriū dī in dm ipsum, qui auctor ē scripturæ. Vocationem cōr externam, qui fideles qdm sunt, dātum peccatores, pauciores multiplicem cē v. cujusq, vitæ testatur, et experientia. Quid de infantibus sit tenendum, qui sine baptismo decedunt diximus § 18. de peccato originali.

§ 27. Grāa n datur semper proxime sufficiens.

Sacræ litteræ nobis ubiq, inculcant, ut sedula oratione nobis grām necessariam impetremus, qd manifeste superfluum esset, si grāa sufficiens proxima nobis semper prosto esset. Vigilate et orate ....! „Petite, et dabitur vobis." „ Deus impossibilia n jubet." s. Augustinus. — Non dat, qd spr, ac cibus grāa immediate sufficiens, (qua saltem mediate) ad opus bonum perficiendum, sed datur grāa orationis sufficiens, qua saltem mediate, impetrando uberius auxilium, dona mandata observare possumus. Grāa hæc cōis dum sanctificans, tum actualis n aequali mensura omnibus tribuitur, sed sicut in aliquibus copiosa ē et exuberans, ita alīs modice quasi et cum parsimonia dispensatur; et qdm ideo, quia ejus spiritus s. partim sec. sapientissima sua consilia, partim secundum dignitatem recipientium largitur; unde quum consilia de cibus hominibus n sit eadem, atq ejus dispositio et cooperatio in omnibus n sit aequalis, grāa quoque illis diversa sit, necesse est.

B. De praedestinatione.

§ 28. Praedestinationis notio.

Omnes, ubut in ipsa expositione, variant, conveniunt tmn in eo, agi, dum sermo ē de praedestinatione, de decreto dīno circa æternam sortem hominum, ex quo cēm apparet, cur hic loci tractatum haud hunc inseramus, cum sine grāa dīna salus nulla possit exspectari; ipsum am praedestinationis vocabulum diversi modo accipiūr; sensu scil. latissimo designat

designat quod vis decretum divinum v. etiam humanum. Eadem ē significatio vocabuli graeci προορίσμος, derivati a προορίζω, qđ sicut simplex ὁρίζω significat prius definire et terminis certis circumscribere, hinc metaphorice aliquid decernere, constituere, destinare. Hoc sēu: id vbum occurrit in Act. 4, 28. de decreto dīno permittente crucifixionem salvatoris. Strictius ām usurpatum vbulum praedestinationis de decreto dīno, qđ ad hominum v. felicitatem v. miseriam futuram refertur. Strictissimo ām sensu ad solam felicitatem aeternam hominibus tribuendam pertinet; alterum ām decretum pertinent ad miseriam, appellant Theologi decretum reprobationis.

Nota. Disputant, num vox praedestinationis umqm in s. litteris accipiatur pro decreto de conferendis hīnibus felicitate aeterna; nobis certum ē vbum προορίζειν Ad Rom. 8, 29. h. sēu venire, qđ inferius videbimus. Ceterum inpo omnes conveniunt, usu ecclesiastico invaluisse, ut p. h. vocabulum id decretum intelligatur. Nostrum ām hic loci perspicere ē, noōnem ecclesiasticam illustrare, et probare. Pari modo disputant de vocabulo electionis.

Praedestinationis sēu strictissimo notio.

Nomine qđ praedestinationis sēu ecclesiastico illud decretum venit, quo hominibus aeternam felicitatem elargiri dō disposuit, qua ex definitione facile patet, praedestinationem a prōscientia dīna differre. etsi prōscientia refert ad intellectum, praedestinatio ām ad voluntatem et hujus efficaciam involvit. Insuper prōscientia sēa complectitur, quaecumq sint et sunt; praedestinatio ām restringit ad entia moralia, et inter hoc ad ea, qđ felicitate aeterna sunt proseminanda et comerendi ea, quae dō ē facturus. Distinguunt ām porro Theologi praedestinationem ad gratiam et ad gloriam; illa refert ad media, qđ ad salutem, consequendam necessaria sunt, inter quae primarium sēo ē grātia divina Donum, haec ām ad felicitatem ipsam tribuendam.

Indoles hujus decreti.

Quod jam indolem hujus decreti attinet, certum nobis ē, illi sēa cōpetere attributa, qđ de decretis divinis enumeravimus 54. Erit gō et

1.

Erit gō et hoc decretum aeternum, immutabile, liberrimum et sapientissimum, cujus ultimam rationem in detegeat arctis circumscriptum limitibus ingenium hominum. haec nobis sunt certissima, attamen in his non subsistserunt Theologi, sed insuper quesiverunt, sitne illud praedestinationis decretum absolutum, sive hypothelicum. (c. 56. de decretis Dmi). Cum jam hanc quaestionem attinet, licet libere disputare, nec ad dogmata definita solutio pertinet; quapropter in sequentibus rationes; ad quas utrelq; pars provocat, expendamus.

Status quaestionis.

Est jam status quaestionis sequens: Qui pro decreto absoluto pugnant, tenent praedestinationem in fieri ex meritis praevisis per cooperationem, cum gratia data comparatis, sed potius merita ex effectus praedestinationis. i.e. Deum dum ad gloriam destinat homines in attendere, quomodo illi gratiae donis sunt usuri, sed e massa perditi eligere quoscumq; voluit, ut certissime salventur, quos salvet per gratiam; hi consequenter, merita hominum habent effectus praedestinationis, et praedestinationem ad gratiam dicunt consequens illius praedestinationis ad gloriam. Ex hac parte stant Augustiniani et Thomistae, apud hos praedestinatio praecipue vocatur, circa decretum dandi gratias physice praedeterminantes; apud illos dantis delectationem moraliter victricem. Qui ex pro hypothetico pugnant, docent praevisionem meritorum per gratiam praevenientem et perseverantiae finalis precedere decretum praedestinationis ad gloriam et hanc ex illius consequens. Pro hac stant Scotistae, Lombardistae, Molinistae... Dogmata definita sunt: a) dari praedestinationem ad. nemini, nem, sine speciali revelatione scire posse, de ex numero praedestinatorum. c) dari reprobationem d) reprobationem positivam ex hypothelicam. Non est jam definitum, utrum praedestinatio sit a) absoluta a) hypothetica, et utrum reprobatio negativa sit pariter absoluta a) hypothetica, jam sententia Ecclesiae cath. praedestinationem ex hypothelicam, ac reprobationem negativam pariter ex hypothelicam. —

§29. Datur praedestinationis decretum.

Secernentes jam, quae in hac doctrina certa sunt certitudine dogmatica

dogmatica ab eis, circa quos libere disputat, dicimus ee dogma certum, dari praedestinationis decretum, quod sic probamus:

1. Fluit illud decretum ex rei natura, si quidem mil eor, quae eveniunt sine voluntatis dni decreto fiant, quod probavimus § 3. de decretis dnis; cum jam certum sit, ee hnes, quibus felicitas eterna contingat, certum pariter e, id fieri per decretum dnum, seu dari praedestinationem. –

2. Quod etiam s. litterae diversi modo docent, dum mentionem faciunt inscriptionis hnum in coelis in libro vitae, v.g. Luc. 10, 20: „Gaudete et exultate, „quod nomina vestra scripta st in coelis." Apoc 20, 11. „Qui n e inventus in „libro vitae, missus e in stagnum ignis." Porro textus Matth 25, 34. hoc decretum dnum clarissimis verbis enunciat, dum judicis venturi ad probos sententiam sic affert: „Venite benedicti Patris mei, et possidete regnum, „paratum vobis a constitutione mundi." i.e. ab eterno, quibus diserte dicit: eternam ee hnum praedestinationem ad felicitatem eternam, seu ad gloriam, sed pariter ad gratiam, cum sine medio necessario in nunquam finem possint assequi. –

3. Ecclesia id dogma spe agnovit, quod probatur ex s. Augustino l. 15. de perseverantia, qui asserit, s. Cyprianum, Gregorium Naz. Ambrosium id dogma temuisse et 23 cap. addit: Ecclesiam illud spe credidisse, Similiter „s. Fulgentius scribit: Firmiter tene, et nullatenus dubites, ones, quos Ds „gratuita bonitate sua misericordia fecit, ante constitutionem mundi „in adoptionem filior Dei praedestinatos ee." Et s. Prosper in responsione ad objectionem gallor dicit: „Praedestinationem a nemine catholicorum negari". Suffragatus concil. Valentianum a. 855 dicens cap 3 „Fideliter fatemur, praedestinationem elector ad vitam, et praedestinationem impior ad mortem."

§36. Nemo sine speciali revelatione scire potest de sua ad gloriam praedestinatione.

„Conc. Trid. sess. 6. cap 12. „Nemo quoque, quamdiu in hac mortalitate vivit, „de arcano praedestinationis mysterio usq adeo praesumere debet, ut „certo statuat, se eo ee e numero praedestinator... nam nisi ex speciali „alia revelatione sciri n pt, quos Ds sibi elegerit."

Ad praedestinationem necessario requiritur justificatio et perseverantia finalis,

perseverantia finalis. Si ám nemo scire potest, se cum grâa divina ita spér ee comparatum, ut grâam sanctificantem nunquam amittat, certitu-
dine fidei, se ee justificatum, quando minus talis scientia de perseve-
rantia finali haberi potest. Cuis em scire potest, aut amissam iterum
„ recuperet, ante mortem, cum cuilibet dictum sit: „Cui se existimat stare,
„ videat ne cadat." 1. Cor, 10, 12. Tandem sententia opposita sé virtutis
ac háttatis studium destruit, opera óia bona aut superflua, aut inuti-
lia ee indigitans, insuper et superbiam redolet. —

§31. Decretum prædestinationis é hypothéticum.

Argumenta, quæ pro hypothetico adferuntur sunt sequentia:
1. Decretum prædestinationis hypothéticum per óia s. scripturæ conve-
niens é, quo gloriam decernit illis, qui per bona opera voluntatem Dei
fecerint. Cuam in rem provocámus ad Matth 25, 34: „in quo Xtus loquens
„ de judicio extremo ad electos vba citata: „venite benedicti." dixit et
„ caulam subjungit: „esuivi em et dedistis mihi manducare...." diserte
h. in loco felicitatis æternæ præmia in ratione operum dantur, quapro-
pter major v. minor felicitatis æternæ gradus, a majore v. minore
„ virium intensione repetitur. 2. Cor. 9, 6. „Qui parce seminat, parce et
„ metet, et qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus et metet."
„ Tim 2, 20: „scribit: „In magna autem domo non solum sunt vasa argentea et
„ aurea, sed etiam lignea et fictilia, et quædam quidem in honorem, quædam
„ in contumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab istis, erit vas in hono-
„ rem sanctificatum". Quo in loco Paulus ab hne pendere dicit, ut vas ho-
noratum fiat, v. vero ignobile adjuvante, quod per se intelligitur, grâa
„ divina. Classicum porro habemus locum ad Rom, 8, 28-30: „Scimus em, quo-
„ niam diligentibus Deum óia cooperantur in bonum, iis, qui secundum
„ propositum vocati sunt sancti, nam quos præscivit et prædestinavit,
„ conformes fieri imagini filii sui, quos ám prædestinavit, hos et vocavit
„ quos ám vocavit, hos et justificavit, quos ám justificavit, hos et glori-
„ ficavit." Apostolus divinam præscientiam primo loco ponit, quam sequi-
tur prædestinatio, ads glorificatio. Hic textus certe de prædestinatio-
ne ad gloriam, in altera vita per Xtum triduenda loquitur,

loquitur, ut legenti facile patet, sed et ordinem prædestinationis pulchre enunciat, quæ præscientiæ superstruitur. —

2. Hoc idem docent s. Patres nominatim s. Chrysostomus, qui commentans in Matth. „ 25: „venite" ita scribit: „Quænam causa hujus? Etsuivi ēm.... nam ante „ quam nati sitis, quia sciebam vos hujusmodi futuros, hæc vobis a me „ præparata fuerunt." Et s. Ambrosius in Cap 8 ad Rom: „ Apostolus inquit: „ præscivit vos et prædestinavit, n ēm antea prædestinavit, quam præsci„ vit, sed quor merita præscivit, horum præmia prædestinavit." Et hæc Patrum quæ ante Augustinum e sententia; quod Petavius monstrat l. 9. de prædestinatione.

3. Hisce argumentis theologicis addimus sequens ex attributis dñis petitum. Si vera ēet de absoluto prædestinationis decreto sententia, Deus vere cæco modo agere videretur, aut ēet acceptator personar, quod conceptui Dei conveniens n ē, cum certo scimus, Deum velle, ut oēs homines ad agnitionem veritatis perveniant et salvi fiant 1 ad Tim. 2. 25, de græa. —

Nota I. Hæc am asserentes procul absumus a sententia Origenis, dum contendit, aās hnum priusquam pingerentur corporibus jam exstitisse ac in vita priori acta illa se gessisse, ut jam prædestinarentur, algo modo ad felicitatem, aliqui ab eo decreto excluderentur. Pariter respuimus Pelagianor placitum, qui asserunt, a Deo felicitatem æternam decretam ē his, quos cum prævidet secluso græ auxilio, nabilibus viribus bene usuros, hæc ēm dogmati de necessitate gratiæ, quo donum gratuitum e, adversantur.

Nota II. Cetcrum utut ex parte decreti hypothetici stemus, nequaquam id volumus, quasi Deus sæpius pro fine peculiari obtinendo majorem græ mensuram uni alterive n possit elargiri salvis bonitatis et justitiæ attributis, modo statuatur, reliquis necessaria n denegari, quibus eluctari e miseria possint, memores g spr vbor: „ Sub Deo providente nemo miser, nisi sua culpa meretur." Hoc sci„ entes, simus contenti in invidentes illis, quibus major fors mensura contigit; gratuita ēm et græ dono data, et diligenter cooperantes græ, quæ data e nobis, quæ nos coronabit, aliquamdo, si legitime certaverimus.

I.

Nota III. Valde caute ām eam doctrinam cē hmōibus proponendam, ex ipsi natura patet, ne ex una parte dumiori sententiæ populus turbetur, vi. ex altera parte sacris prudentiq et charitatis legibus cammetur, quod neq Ecclesia damnavit. Maneamus gō in his, Deum cē justum et bonum, illum neminem damnaturum cē, nisi merentem, culpam penes nos residere, si felicitate excidimus.

Argumenta pro decreto absoluto

Qui jam pro decreto absoluto predestinationis pugnant, ad sequentia provocant argumenta, quibus singulis observationes necessarias subnectemus, in rem nostram:

1. Adducunt epistolo ad Rom. c.g. in quo scil. eor sententiam Paulus totus in eo sit, ut adductis exemplis Jacobi et Esaui atq. luti, quo prophetico figulus utitur, probet predestinationis decretum absolutum. Provocant precipue ad v. 11-13: „Cum em nondum nati essent, aut aliquid boni egissent aut mali, ut secundum electionem propositum Dei maneret, „ ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, quia major serviet minori „ sicut scriptum e; Jacob dilexi, Esau aut odio habui". porro ad v. 15-16. „Moysi em dicit: Miserebor, cujus misereor, et misericordiam prestabo, cujus „ miserebor: igitur n volentis, neq curentis, sed miserentis e Dei." et ad 20 21. „O ho, tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui „ se finxit, quid me fecisti sic? An n habet potestatem figulus luti ex ea„ dem massa facere alind qdm vas in honorem, aliud vo in contu„ meliam?" Ex quibus jam et reliquis apostoli verbis inferunt absolutum predestinationis decretum. Sed frustra conjugunt ad hunce Pauli locum decreti absoluti patroni; non em hic de predestinatione, de qua nos loquimur ad felicitatem aeternam e sermo, sed de praedestinatione sed de rejectione quorundam Judaeorum, et de vocatione et electione gentilium ad Ecclesiam, quam ad se solos pertinere pertinaciter efflagitabant Judaei. Contra hoc em placitum erroneum scribebat apostolus, quod facere debuit, cum propter gentilium electionem Deum injustum crimi„ narentur, ut hanc, quasi iniquus cet Deus, objectionem emolliretur,

Paulus exemplum adduxit Esaui et Iacobi, quod spectat electionem ad bona spiritualia, et ad peculiare illud consilium, quod Deus propter Messiam vocando s. Patriarchas et populum s. in genere intendit, atq; adeo hic locus huc nequaquam pertinet, ubi de praedestinatione ad felicitatem in altera vita est sermo. Ex quo observatione explicatu, pariter legimus v. 20. 21 et. Sic ego argum. ex capite hoc petitum nullum est. —

o altitudo sapientiae et scientiae Dei; quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et inuestigabiles viae eius, quis enim cognouit sensum domini? aut quis consiliarius eius fuit? etc.

Adducunt porro in rem suam Rom 11, 33. quo in loco incomprehensibilia dicuntur Dei iudicia; talia enim dicunt non forent, si ob praeuisa merita decerneret, felicitas; tunc enim posset reddi ratio. Sed contra hoc monemus, eum posito: Deum secundum opera homines praedestinare ad felicitatem; plurima manere imperscrutabilia, cum ipsa vocatio externa et mediorum suppeditatio captum nostrum longe superet. Paulus cur hos prae illis morte abripiat, dum alios peccandi periculis exponit.

3. Fortissimum enim pro suo praeiudicio putant inuenire in s. Augustino, cuius doctrinam probarunt synodi et Pontifices; hic enim discrete pluribus in locis tradidit, Deum ante praeuisionem operum bonorum decreuisse salvare hos, qui beatitate aliquando reapse donati sunt.

imperscrutabilia, nam de altitudine, alias tum ex et interne peccat.

Dei, de fine absoluto = gloria dei agitur, vbi debet praemercedere vita et deinde praedestinare.

Ad haec enim obseruamus: S. Augustinum decretum praedestinationis pluribus in locis defendisse, non est negandum, pariter concedendum, Ecclesiam plurimam eius doctrinae partem approbasse ex quo enim in sequitur, hanc approbationem ad ea eius doctrinae capita esse extendendam, saltem quod nostrum thema attinet, iudicium definitum super Augustini doctrinam, non licuit ecclesiae, salua quidem fide ab eo licebit recedere. Insuper enim certum est, Patres ante Augustinum in hypothetico praedestinationis decreto stetisse, idem tenuisse Ambrosium et Chrysostomum, qui quo Augustini doctrinae possunt opponi, neque negari potest, Augustinum saepe aliter de ea re sensisse. Quidquid enim sint placent nobis, quae Lieberman ex Pelagio de s. Augustino didicerit, et libenter subscribimus eius verbis cum dicit: „ Ergo etiamsi Augustinus praedestinationem „ ad gloriam ante eam meritorum praescientiam docuisset, in re libera, „ et nullo Ecclesiae decreto definita, quid ipse sentiret, habere eum posse

fas,

„ exposuisset, posteris ām concursui sentiendi libertatem n̄ potuisset auferre,
„ nec voluisset." Attamen n̄ desunt doctissimi theologi, qui contendunt, falso
omnino sancti Patris auctoritate gloriari adversarios, et multis ejus testi„
moniis probari posse, cum de praedestinatione ad gloriam ageret, ita prae„
scientiam cum praedestinatione conjunxisse, ut p. praescientiam praedes„
tinationi praemiserit, p. praedestinationem simpliciter praescientiam voca„
verit. –

4. Si denig, dicunt, quemq prius finem velle, qm media, opera h̄ mediōe, ut adeo Dr prius finem sc. praedestinationem ad gloriam velle debuerit: hallucinantur in omnibus; cadit ēm difficultas, si opera dicant, conditio, finis ām ipse conditionatus ponatur. –

§32. Datur reprobatio.

Quid reprobationis nomine veniat, indigitavimus §28. Est sc. illud decre„
tum Dei, quo aliquibus negata felicitate decernitur miseria aeter„
na. Et quidem distinguunt theologi inter reprobationem negativam et po„
sitivam. Positivam dicunt eam, qua aliquibus decernitur miseria aeterna;
negativam vo eam, qua quis aeterna privatur felicitate. Dari reprobati„
onis decretum, certum est, et quidem id probatur:

1. Eodem argumento, quod §29 primo loco posuimus.
2. Esse ām, qui felicitate aeterna excidant, et aeternum sint miseri, s. lit.„
„ tera Scripturae docuit. Matth 25, 41: Judex dixit: „Discedite a me maledicti
„ in ignem aeternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus." „Item 7, 13
„ : „Lata porta et spatiosa via e, quae ducit ad perditionem, et multi sunt
„ qui intrant per eam". Huc pertinet etiam 1. Cor. 6, 9.: „Neq fornicarii, neq
„ idolis servientes regnum Dei possidebunt."
3. Patres in re tam ligvida n̄ erramus, concilia ām Valentini decretum, quod
etiam de reprobatione loquitur, adduximus §29.

Indoles hujus decreti.

Cum §28 generaliter monuimus, etiam ad hoc decretum pertinent; cete„
rum divisione consueta in decreta absoluta et hypothetica ad hoc decre„
tum applicata Decretum reprobationis hypotheticum tunc e, quando Deus

quando Deus propter prævisa peccata et cordis obduralionem misericordiam decernit; absolutam est, quando Ds multo habito respectu ad peccata hinum quosdam e massa perditorum assignaret, qui æternum sint miseri, et prop. terea illos pœnis æternis deputaret. In horribile hocce reprobationis decreto positivo stetit Calvinus et Beza, aliiq ejus asseclæ, abeuntes am in duplicem: Supralapsiori et Infralapsiori sententiam, quor illi, Dari reprobationis positivi in Deo decretum ante lapsus prævisionem defendunt; hi am dicunt, post lapsus prævisionem Deum aliquos absolute reprobasse. Recentiores vo harum qualiumcumq sententiar magistros pudet; quidquid am sit, nobis fide dna certum est, reprobationis positivi decretum ee hypotheticum.

§33. Decretum reprobationis e hypotheticum. §54, 55.

Dogma am hoc sequenti ratione probatur:

1. Ubiq, in s. libris sermo de miseria æterna invitatur, ea spe nectitur, cum malefactis hominum, qi locis s præc. citatis monstratur.
2. „ Paulus expresse dicit 1. Tim 2, 4: „ Deum velle oes homines salvos fieri, et ad agnitionem veritatis pervenire", quo absolutum reprobationis decretum excludunt, quod ipsum diu ante eloquutus fuerat Ezech 18, „ 32: „ Nolo mortem morientis, dicit Dminus Ds, revertimini et vivite." [541] Sed ipsum evincitur ex morte Xti pro omnibus cf. §17. de muner. sac.
4. „ Idem et traditio docet; unum nominamus s. Augustinum, qui dicit: „ Bonus e Deus, justus e Deus, potest aliquos sine bonis meritis liberare, „ quia bonus est; non potest quoquam sine malis meritis damnare, quia justus est."
5. Argumentum ex rei natura in hisce s. Augustini citatis contineture. Sane repugnaret bonitati, sanctitati et justitiæ, statuere, aliquos absolute ad miseriam damnari, nil em possent odisse eorum, quos creavit Deus, optimus, maximus.
6. Fides am Ecclesiæ prostat in expressa definitione Conc. Arausicani II „ ci 25: „ Aliquos ad malum divina potestate prædestinatos n solum n credimus, sed elm si sunt, qui tlm malum crederent, cum ei destinati

sone

m.

„ cum omni detestatione illis anathema dicimus." Quod idem eloquit, cõn.
„ Tridentinum sess 6. c. 17.: „Si quis dixerit, reliquos oñes, qui vocantr, vocari
„ quidem, sed gratiam nõ recipere, utpote dõna praedestinatione ad malum
„ praedestinatos, anathema sit."

§ 35. Libera scholae disputatio.

Omnes Catholici, qd ex dictis patet, consentiunt, non dẽ decretum reproba„tionis positivum absolutum; non am ita res se habet quoad negativam;
circa hoc em disputant, sitne absolutum v. hypotheticum? Et qdm
Thomistae statuunt, negativum decretum reprobationis absolutum, sum„mentes Deum e massa corrupta alios ad vitam aeternam destinasse, ali„os am in medio reliquisse, et quamvis poenis aeternis nõ addixerit, tñm feli„citate aeterna privasse. Multis am h. in re sentiunt Augustiniani, qui,
quamvis praedestinationis decretum absolutum defendunt, dẽ tamen re„probationis decretum habent hypotheticum. –
Molinistae perversus, non distinguentes inter decretum reprobationis nega„tivum et positivum, illud dẽ pariter habent hypotheticum. Nos licet
nõ divinimus, Epistolo ad Rom § 31. caput citatum sicut nõ pertinet ad
praedestinationem, sic nec ad reprobationem nostro sẽn sumtam specta„re, nobis certum ẽ: insuper, argum § 31. allatis pro hypothetico reproba„tionis negativo decreto pugnare, nobis videntur. Maxeamus gõ in his,
quae certa sunt, in nullius scholae partes abeuntes, sedulo spe caventes,
ne ecclesiae tribuatur, quod hujus v. illius scholae magister duro quandoq;
sermone defendit. –
Nota a). Celerum s. litterarum locutus, qui dicunt, Deum desperatos, obcoe„care, dure reprobum esse etc. non pro absoluto reprobationis decreto qua„licumq; loqui, exposuimus § 18, de attributis divinis. –
Nota β). Quod de modo proponendi populo decretum praedestinationis no„minimus § 31, et huc pertinent, sedulo inculcandum dẽ, oēs posse, dummodo
velint, salvos fieri, et Deum neminem velle perire, adeoq; neminem habe„re, quo excusat malefacta sua. –

Monitum.

Illabet haec doctrina propter quos § 40 adductos insuper sequentes:

1. Ad grãas agendas nos impellit, quia quidquid grãe nobis contingit, nonnisi ex sola clementia dõna nobis concedit̃r. –
2. Gratia culpã nos reddit obnoxios, si a tentationibus vincimur, poterimus enim superare, nisi defecisset voluntas.
3. Ad surgendum a peccato nos incitat, quia grãa spi adẽ, qua surgamus.
4. Excitat, ut cũ dõni seculi simus prpcões, omnibus doctrinis externis conscientiose utamur, quia illa media st, ad salutem alios ducendi necessaria.
5. Allentos reddit ad nosmet ipsos, nostrosq; dies, sive bonos, sive malos, quoniam per ea Dꝰ ad nos loquitur, ut s. perseveremus, s. excitemur, ut resipiscamus.

§34. De bonis operibus. [67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74].

§67. Fructus justificationis. Hucusq; exposuimus indolem justificationis gratiaeq;, per quam illa fit, et conditiones, quæ ex parte hominis requiruntur, antequam ipsam recipiat. Quid jam fructum ipsa recepta, consentiente libero arbitrio fiat, restat, ut exponamus. Respondemus paucis: „Fructus justificationis st bona opera. De horum jam notione ex indole accuratius ẽ dicendum, quia et hoc respectu in controversia versamur cum Protestantibus."

§68. Notio boni operis. Bonum opus definimus actionem liberam hominis justificati, legi divinæ conformem. Qua ex definitione patet:
1. Elementa boni operis ẽ: s. cor per spiritum stum justificatum &c. Deinde vã conformitas actionis ad legem per stum latam. Jure gõ hæc opera appellamus supernãalia, et qdm quoad fontem, ex quo promanant, et quoad formam, ad quam sunt accommodata. Videbimus ex sequentibus, supernãalia jure dici quoad finem quoque, qui per ea obtinetur. Supernaturalia tm dicimus in oppositione operum naturalium, quibus etsi conformitas ad aliquam legem adsit, condicio tm primaria abest, cor scil. justificatum.
2. Opera bona scl. definita patet distingui ab operibus, quæ st conditiones justificationis ipsius. Hæc em antecedunt justificationem, illa jam ex corde justificato procedunt, et ad justificationem habent, sicut effectus ad causam. —

§69. Doctrina catholica. De his jam operibus defendimus 1. ee necessario 2. meritorio. Haec jam defendentes sicut in oi doctrina de justifi-
" catione in controversia versamus cum Lutheranis et Calvinianis, qui du-
" cibus Luthero et Calvino et necessitatem eor negarunt, et meritum ipsis
" abjudicarunt. Sic em Lutherus in libro de libertate xtiana dicit: Bona ope-
" ra n faciunt vivum bonum, nec mala malum." et in art. 31. docet: „In omni
" opere bono justus peccat." Calvinus jam dicit: „Omnia hominum opera,
" si in sua dignitate recenseantur, nil ee nisi sordes, et inquinamenta;
" et quae justitia vulgo habentur, eam apud Deum meram ee iniquitatem".
Assecla dm eor pss eos in diversissimas abierunt sententias, multum
a magistrorum placitis recesserunt, ita ut, sicut in hnum comenitis fit,
recentiores fere oia libero arbitrio de justitia xti requisito nil fere lo-
quentes, illam prorsus totius rejicientes tribuebant. Contra hos adversa-
rios sic sonat doctrina catholica conc. Trid sess 6 c. 32: „Si quis dixerit, ho-
" minis justificati bona opera ita ee dona Dei, ut n sint eim bona ipsius
" justificati merita, aut ipsum justificatum bonis operibus, quae ab eo
" per gratam Dei et Jesu xti meritum, cujus membrum vivum e, fiunt,
" n vere mereri augmentum gratae, vitam aeternam, et ipsius vitae aeter-
" nae, si ilm in gratia Dei decesserit, consecutionem, atq eim gloriae augmen-
" tum, anathema sit." Et canon 19: „Si quis dixerit, nil praeceptum ee in E-
" vangelio praeter fidem, cetera ee indifferentia, neq praecepta, neq prohi-
" bita, sed libera, aut decem praecepta nil pertinere ad xtianos: anathema
" sit. Ilis duobus canonibus et necessitas bonor operum, eor meritum, et quid
per ea possumus mereri exponitur. Contra Bajum et Jansenium autem,
qui voluerunt, opera naturalia i.e. non justificatorum ee mera peccata no-
" stra c. 7: „Si quis dixerit, opera oia, quae ante justificationem fiunt, qua-
" cumq ratione facta sint, vere ee peccata, v. odium Dei mereri, aut
" quanto quis vehementius nitebur se disponere ad gratam, tto eum gra-
" vius peccare, anathema sit."

§70. Necessitas bonorum operum. Esse am opera necessaria, quod e dogma primum: constat:
1. „Ex s. litterarum testimoniis. Sic dicit xtus Matt 19, 17: „Si vis ad vi-

„ ad vitam ingredi, serva mandata". Et Paulus ad Gal 6, 7-8: „Fratres, magis
„ satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem faciatis". –
Veritas vobis solus exclusa operibus bonis aeterna, i.e. executionem man-
datorum divinorum adscribitur. Ad haec accedant omnia loca, quae de
judicio externo agunt, in quibus vita aeterna illis tum promittitur, qui ex
una parte justificationem acceperunt, l.c. J. 3.3. Tit 3,8. ex altera autem
„ parte legi s. conformiter agunt e.g. Matth. 16, 27: „Tunc reddet unicui-
„ que secundum opera sua" et 26, 31: „Venite benedicti Patris mei et pos-
„ sidete regnum" – exstiti enim, et dedistis mihi manducare". Addendum
„ Gal. 5, 22-23: „Fructus autem Spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia,
„ benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continen-
„ tia, castitas....." quibus in vobis simul nostra boni operis definitio probatur.
Porro necessitas operum.

2. Ex reipsa quod patet: vis enim hinis destinatio circa finalem versatur vi-
tuis studium, quo dignus evadat aeterna felicitate accipienda. Sub
bonis autem operibus nil aliud intelligimus, quam ipsum hoc studium, quod
tum, quia vires humanae deficiunt, per Spiritum s. sustentatur et regi-
tur, quare adversarios sententiam, quod ex una parte bonos operum ne-
cessitatem negant, virtutis tum studium ex altera parte urgent, con-
tradictoriam et a sana ratione abhorrentem sine hesitatione declaramus.

3. Veritas autem doctrinae nostrae clarius patet, si quibus rationibus adversa-
rii ducuntur, perpendamus: levibus sane, et quae doctrinam, ne a longe
quidem tangunt. Dicunt enim, quod nullum opus dici possit bonum,
quia Deus solus bonus est, quod hinc charitas perfecta adesse non possit,
adeoque bonos operum ponentorum in fide ea sit. Sed rem exagerant sic di-
centes, neque intelligunt, quid doceat Ecclesia catholica. Haec enim nunquam
docuit, opera nostra esse bona eo sensu, quasi sint absolute perfecta, aegro-
vit enim spes imbecillitatem humanam credidit, omnem sufficientiam
ex Deo esse; ab hominibus autem postulavit, ut faciant, quae per vires conge-
nitas possunt, quia ipsae s. litterae id exposcunt, et sana ratio ur-
get, quod in theol. morali fusius probatur. Sane, si ex alqua re, certe

certe es hoc palet, adversarios studio illm Ecclesiam criminandi et contra dicendi fuisse ductos. Sic probata e necessitas bonorum operum in genere. Propter speciales aũ adversariõ insultus dicendum e de spe hñm de bono opere in specie.

§71. Actus spei bonum e opus. De bono spei opere specialim dicendum e propter phanaticos quosdam et pseudomysticos. Docuit sul. Mi chael Molinos, presbyter hyspanorum pseudomysticõr errores restaurans: hñem, qui ad perfectionis apicem eluctatur, ita oportere ee comparatum, ut oem coelestis proemii spem animo ejiciat, indifferen tergue se habeat ad poenam aeque ac ad proemium, nullum opus per agat inhuiu mercedis. Insuper hñem in Deo ita quiescere debere, ut ipse nil operetur, hñem debere potentias suas annihilare, velle operari: ee Deum offendere, Deum em tõ velle operari in nobis etc. Propterea dicit, hic error Quietismus. Propositiones ejus damnatę st ab Innocentio II. Fel. Fenelonium archiepcum Cameracensem simili bus sententiis una cum Francisco Mallavalo, et Nobili foemina Guy onio consensisse, notum e; aeq constat, quo oi fortitudine revocave rit Fenelonius, postgnam ejus propositiones cent damnatę. Quietissi mus uno obo totus iste error appellatur. Quid jam sub spe veniat, in pro palulo e: ipse: „firma expectatio felicitatis eternę per Xtum obtinendę ad quam, dum virtuti studet, hõ respicit. Hanc aũ spem fovere Xto licere edocemur ex s. litteris; cm Deus Abrahamo gen 15, 1. proposuit mercedem magnam nimis; Moyses aũ, teste Apto ad Hebr. 11, 26, aspi ciebat in remunerationem, et Xtus ad benefaciendum inhuiu proemii aeterni exhortatur, dum Matth. 6, 4. eleemosynam in abscondito fieri vo luit, quia Pater, qui videt in abscondito, nobis sit redditurus. Cua propter conc. Trid sess. 7, c. 26: juxte salutif dogma: „Si quis dixerit, justos non debere „ pro bonis operibus, quę in Deo facta fuere, expectare et sperare ae „ ternam retributionem a Deo per ejus misericordiam et Jesu meritum: „ anathema sit. et can 31: Si quis dixerit, justificatum peccare, dum „ intuitu mercedis eternę bene operatur: anathema sit." Contra reli quos Quietismi errores, valent ea, quę diximus de non publato hñis

hominis arbitrio per gratiae communicationem.

572. Bonorum operum meritum. Opera, quae bona sunt, simul
et meritoria, secundum dogma definitum e. De eo igitur proprius quae-
ritur, quo seu. ecclesia catholica dicat opus aliquod meritorium. Id am clare
discimus ex cap 16, sess 6, conc. Trid. quod superius citato canoni fundamen-
" to e, in quo inter alia dicitur: „atque ideo bene operantibus usq ad fi-
" nem et in Deo sperantibus proponenda e vita aeterna tanquam gratia
" filiis Dei per Iesum Xtum misericorditer promissa, et tanquam mer-
" ces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus et meritis fide-
" liter reddenda." et paulo post: „Absit ut Xtianus ho in se ipso vel confidat,
" vel glorietur, et non in Dno, cuius tanta e erga omnes homines bonitas, ut eor
" vellet esse merita, quae sunt ipsius dona." Ex quibus patet, opus meri-
torium definiri seu catholico opus bonum i.e. legi Dei conforme, ex cor.
de justificato procedens, cui ex promissione divina constituta e merces.
Omne ge operum nostrorum meritum ex sola Dei promissione ob merita
Xti pendet, quae sola definitione perspecta, facillime intelligitur,
summa cum iniuria Lutherum et Calvinum contra nostram doctrinam
insurrexisse, neq intelligentes, quid Ecclia cath. defendat, ne hallucina-
tos. Etenim si objecerunt, ad opus meritorium requiri, ut sit opus
perfectum, non sit aliunde debitum, sit opus proprium, ac ex integro illi-
us, qui meritum conbrahit, ad sit proportio inter opus et mercedem,
et utile illi, cui praestatur, in operibus am nostris quibuscumq nil
eor obtinere, cum, quidquid agimus, sit opus imperfectum, quod Deo ex
tta obligatione debeatur; opera nostra non ex nostra, pterea sperare-
mus gratiam donum, et mercedem infinitam non quadrare ad opera hoc
finita, praeterea in Dno ex nostris operibus nullum redundare emolu-
mentum, pterea quod postulare possemus remunerationem: respon-
demus. Nos hoc ita scimus et fatemur, quod Ecclia cath. nunquam
credidit, operibus nostris ex ipse se ipsius meritum inire, vel nos pter
haec nostra (merita) opera, quatenus nostra sunt, a Deo posse po-
stulare mercedem, sed mixta fuit spe et est promissionibus tam
divinis optimi Patris, qui ex infinita misericordia propter

unigenitum coronare voluit, quo per grām consentiente hōm libero arbitrio facta bene sunt. Probandum gō hōm ē, mercedem a deo nostris operibus ē reapse promissam, hoc ām probato, salvum ē dogma nostrum. Id ām probamus ex diversis ss. litterarum locis. Sic ēm dicit Xtus Matt. 10, 42: „Quicumq potum dederit uni ex minimis istis, calicem aquæ frigidæ, non perdet mercedem suam." c. 19, 29: „Et omnis, qui reliquerit domum aut fratres aut sorores, aut patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agrum propter nomen meum, centuplum accipiet et vitam æternam possidebit." Promisit Xtus expresse vitæ æternæ mercedem bonis operibus nostris. Quapropter Paul. 2. Tim. 4, 7-8 ait: „Bonum certamen certavi, fidem servavi .... in reliquis reposita ē mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die, justus judex." Et in Tim. 4, 8: „Corporalis exercitatio ad modicum est utilis, pietas ām ad omnia utilis, promissionem habens vitæ, quæ nunc ē, et æternæ." Jac. 1, 12: „vivam, beatum dicit, qui sustinet tentationem, quoniam accipiet coronam vitæ, quam Deus promisit diligentibus se." Ex his gō certum ē, operibus nostris a Deo benignissimo constitutam ē mercedem, quapropter illa bonōr operū promissa dici possunt beneficia χάρις, quatenus hōm pendit a promissionibus dīnis, sed et merces, μισθός, quatenus in distributione eōr respectus ad beneficia habetur nostra; hinc ēm scriptura utrumq vocabulum indiscriminatim ponit, quod ēm Luc 6, 2 dicitur: „Si diligitis eos, qui vos diligunt, quæ vobis ē grāa?" χάρις. In loco paral. Matth 5, 46 sic exprimitur: „Si diligitis eos, qui diligunt vos, quam mercedem habebitis?" μισθός. Inde, quo fen. Dī debitor noster dici possit, patet, sc. quatenus ē fidelissimus, datus certe ex, quæ promisit, quin hōm ex hac doctrina umquam anjam quis capiat superbiendi, cum sciat, illa opera nostra, si bona sint, grāe tamen divinæ deberi, ē eōr pretium ē ex merito salutaris mercedem ām eor, ex promissionibus, hōm benignissimi Patris. Quapropter nos non in nobis gloriamur, sed in Dño, a quo vis nostra sufficientia ē, qui dicente s. Augustino – cum suōr merita coronat, nonnisi sua coronat dona.

// verb. et realy.

Quod traditionem attinet, non necesse est testimonia adferre, cum Protestantes sicut in justificationis doctrinam, ita negant, Patres docuisse, tota Ecclesia catholica adhuc docet, dicente Alexandro in explicatione locor. Melanchthonis: „De bonis operibus". Appellatio meriti est usitata Patribus et meritum nominant opus mandatum a Deo, factum a renatis in fide, quod habeat promissionem sive in hac sive in altera vita". Ecce nostram boni operis et meritor. definitionem! Quod obiciunt Protestantes contra nostram doctrinam ex ratione meriti, supra jam solvimus; dum porro dicant:

„1. In Lucae 17, 10. legi: „Cum ita feceritis, quae praecepta vobis sunt, dicite: „servi inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus;" quod vo proferi. „um excludit meritum, respondemus cum s. Ambrosio: „Ex nobis nos ee „servos inutiles, sed utiles fieri per gratiam."

„2. Si opponunt, Dei merito infinita excludere, merita nostra; dicimus: „ne „stra merita in opposi meritis Dei, ex quibus nascit, quidquid boni et „meritorii habent." - Si am:

3. „Ad s. litterar loca provocant, in quibus dicitur: „non est justum in terra, „qui faciat bonum usq. ad unum" id credimus, quia perfectum in nos non cadit, et justus septies dicente Dei die cadat, quia in ita ope. ra nostra aliquid de terrena caducitate immiscetur, qd am, dei vidimus, per infinitam Dei meritum absorbetur, quodsi bonae simus voluntatis.

§ 73. Quid mereri possumus? Ex dictis (§ antec) facile patet, qua „le principium sit statuendum super hanc quaestionem, nempe mereri possumus ea, quae benignissimus Salvator promisit. Quaenam am illa sint, con. Trid. definivit: a) felicitatem aeternam, b) gratiae et felicitatis argumentum. Haec am in s. litteris clare docentur. Quod quidem primum attinet, dicunt id declarare loca supra citata: Matth. 19, 29. 2 Tim. 4, 7. 8. Jacob. 1, 12. Quod attinet felicitatis argumentum, patet id ex re ipsa, nam si Deus virtutis studio mercedem e pollicitus, plus sane praemii ille meretur, qui intensius laboravit, „quod Apostolus dicit 2 Cor. 9, 6: „Qui parce seminat, parce et metet, „qui seminat in benedictionibus, in benedictionibus et metet." Ex quo

10.

Ex quo certum ē, justificatōr mercedem futuram ēe diversam, quod „ Xtus Matt 10, 40. dicit: „ Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, „ mercedem prophetæ recipiet; qui recipit justum in nomine justi, mer„ cedem justi accipiet, et quicumq; potum dederit, uni ex minimis, „ n̄ perdet mercedem suam." Si am porro certum ē, charitatem s. ēe fun„ damentum felicitatis, majori gradui felicitatis n̄ posse debet ma„ jor quoq; gradus charitatis. Quodsi gō mereri possumus felicitatis augumentum, certe per bona opera meremur; quoq; argumentum grāe s. charitatis. –

§ 74. Conditiones operis meritorū. In conditionibus oper meritori„ orum n̄ conveniunt Theologi, nec Estia dubit definitionem. Pensita„ tis omnibus sequentes erunt statuendæ:

1. Status viae, ut loquuntur Theologi, seu hujus vitæ; dicit em Xtus Joanq, „ 4.: „ Veniet nox, ubi nemo potest operari." Porro in ss. litteris vita fu„ turæ spes sistitur in consectarium factor in terris positorum, non am occasio meritor, contrahendorum. 2. Status gratiae sanctificantis. 3. Operis spectatio. 4. Libertas. 5. Promissio Dei, quæ ultima tria pane„ ta ex antecedentibus abunde patent. His concludimus hanc de bonis operibus doctrinam, tranquillantem, omnes in virtutis sedulo studio cfirmantem, exhortantem, ut tempori pareamus, ne sicut fur veniat nox, ubi nemo potest operari. –

§ 34. Opera bona justorum meritoria sunt non solum ratione pacti, sed etiam ratione operum.

Si em aliquod opus sit multo inferius mercede e conventione promissa, ut: si dominus vineae conduceret operarios et n̄ denarium diurnum, sed centum nummos aureos pro mercede promitteret; ēet ejusmodi me„ ritum e condigno; ratione pacti, non ratione operis. Contra vō, si opus sit revera aequale mercedi v. forte etiam majus; sed conventio nulla intervenisset; si dici debeat ejusmodi meritum e condigno, dici debebit e condigno ratione operis non ratione pacti. Et in malis quidem re„ periemus meritum poenae e condigno ratione operis n̄ ratione pacti.

non ratione pacti, quoniam sine ulla conventione, qui alterum laedit, sa-
tisfacere tenemur atq; ad poenam a judice compelli potest. — —
Deniq; si et pactum intercedat, et opus sit vero pro mercedi, ut cum
operarii ad vineam juxta Evangelium conducuntur, pro denario diurno,
id meritum erit ē condigno ratione operis et ratione pacti. Non desunt,
qui censeant, opera bona justō ēe meritoria vitæ aeternae ratione
operis, etiamsi nulla esslaret divina conventio. Alii contra existimant:
opera bona e gratia procedentia nō ēe meritoria e condigno ratione o-
peris, sed sūm ratione pacti et acceptationis donae. Ex his duabus
sententiis medio probabilior ēe videtur, quae docet, opera bona justō
meritoria ēe vitæ aeternae e condigno ratione pacti et operis simūl,
nō quidem, quod sine pacto vel acceptatione nō habeant opus bonum pro-
portionem ad vitam aeternam, sed quia nō tenetur Dūs acceptare ad il-
lam meritedem opus bonum, quamvis par et aequale mercedi, nisi
conventio interveniat. Non ēe bona opera meritoria vitæ aeternae ex ju-
stitia in se spectata solummodo, docetur in s. litteris disertis, in qui-
bus ubicunq; traditur, Deum fidelem ēe et justum, in redendo pre-
mio, fere semper ~~remunerationem~~ promissionis faciunt, nec in ea ipsa
natura boni operis per se intelligitur. Esse am opera bona me-
ritoria simul ratione operis, ita ut in ipso opere bono sit quaedam
proportio ad praemium vitæ aeternae, aeq; certum ēe videtur, nam:
1. Vita aeterna ē gratia pro gratia, ut dicitur Joan 1. i.e. gratia mercedis pro
gratia meritorum, at inter gratiam et gratiam sine dubio magna simi-
litudo et proportio est.
2. Vita aeterna ē flumen laetificans civitatem Dei Ps. 45; gratia vō bene
operandi ē fons aquae salientis in vitam aeternam, Joan 4; at
fons proportionem habet ad flumen, imo totum flumen virtute con-
tinet. Et propterea proportio adest inter descensum et ascensum
aquae, tam enim alte ascendit, quam alte descendit: fons am aquae
vivae i.e. gratia Spiritus s. diffusa in cordibus nostris de coelo de-

de coelo descendit, et ideo debita proportione salit in vitam aeternam.
" Concil. Trid. dicit: „Bene operantibus usq. in finem et in Deo speran-
" tibus proponendam, et vitam aeternam et tamquam gratam filiis
" Dei per Jesum Xtum misericorditer promissam et tamquam mer-
" cedem ex ipsius Dei promissione bonis ipsor operibus et meritis
" fideliter rddendam."

Condiţionez operum bonor: 1) Placeţ vita e apta ad merita contrahenda. 2) Libertas. 3) Statul gradic „Manete in me et ego in vobis" 4) ut sit actio moraliter honesta, nam mala digna poenis confert. 5) promissio a parte Dei. - -

Caput tertium.

De Sacramentis novae legis.

§1. Nexus.

Omnis nostra justitia per Sacramenta incipit, quae coepta augetur, vel amissa reparatur, Sic Conc. Trid. loquitur in proemio de Sacramentis sess. VII, hisq sicut caem Sacramentor finem, sic et nexum exprimit, in quo haec cum antecedenti doctrina collocatur. Etenim tale ac tum justificationis donum, quod in diffusione s. charitatis consistit §58. quod continui augmenti capax est, quod vo proh dolor! propria hinis culpa et amitti, amissam vo denuo reparari potest, Xtus Salvator pro naturae nostrae indole, signis visibilibus annectere voluit et nunqm ni de ejus collatione simus certi. Haec signa visibilia appellamus Sacramenta. Patet go, quare exposita justificationis doctrina de his Sacramentis, quae justificationis instrumenta sunt, inolescere debeat sermo.

§2. Ordo tractatus.

Plura ejusmodi dnus Salvator nobis reliquit salutis media, quae vo in generalibus notionibus convenient; quapropter comprehendendo ea in unum sunt, quae cibus Sacramentis sunt communia: dein vo, quae ad singula pertinent, exponenda. Ex generalibus vo notionibus aliquae comode doctrinae speciali praemittuntur, aliquae am accuratius post tractata singula Sacramenta poterunt tradi. Quapropter ab initio tractamus de notionibus generalibus, quas appellamus praeliminares, dein de Sacramentis in specie, deinde de generalibus, quas appellamus consectariis.

§3. Momentum doctrinae.

Momentum doctrinae hujus sane maximum e, etenim:
a. Perspicitur illud ex momento, quod habet ipsa haec doctrina justificationis.

justificationis, per quam merita Xti nobis applicandi, unde eis vita spiritualis pendet.

b) His Sacramentis cultus eis divinae auctoritati innixus, absolvitur, ab illis vim eam repetit. -

c) Ecclesia ad ritus Domino institutos pro sapientia sua plures insuper addit, qui ad rem ejus ac Domino instituti, sunt aeque sanctitatis. -

d) Propter adversarios, qui jam duo, jam tria Sacramenta admittunt, et pro placito aliquo rejiciunt, alia retinent.

Ex his momentis sane apparet cur tanta sedulitate tractarunt semper doctrinam de Sacramentis Dogmatici; et cur nobis eam summa accuratione sit opus. -

Pars prima.

Notiones praeliminariae. -

§4. Notio Sacramenti.

Usus vocabuli Sacramenti varius est, enim habet illud:

1.) Usum politicum, quo teste Varrone l. 4. de latino lingua, venit pro certa pecuniae summa apud Pontificem deposita a litigantibus, ut qui vicerit, suam partem recipiat, alter eam relinquat. Pariter eam apud Ciceronem l. 1. de officiis c. 1. pro juramento militari, unde milites dicti sunt Sacramentani, deinde vo pro quovis juramento, ut frequenter occurrit in jure civili.

2. Usum biblicum pro mysterio, re abscondita. Sic oeconomia divina de salvandis hominibus Eph. 1. 9. Sacrament. dicit voluntatis appellatur. Similiter v. 32. conjunctio Xti cum Ecclesia 1. Tim. III. 16. incarnatio Apoc. 18, 17. vicio mulieris et bestiae, quibus in locis in textu graeco occurrit μυστήριον.

3. Usu autem ecclesiastico latiori venit pro quovis rei sacrae signo. Sic signum crucis ab Augustino P. 141. appellatur: Sacramentum strictiori autem significatu, quo nobis venit designat signum Dominus institutum, quod significandae et efficiendo divino gratiae vim habet. Hic

huius vocabuli.

Hic huius vocabuli usus inde a Tertuliani tempore, qui primus eo hoc sensu usus e, factus e communis. Sacramentum go definit, signum sensibile efficax gratiae donibus institutum, seu quod eodem reddit: signum visibile, quod gratiae sanctificandae et efficiendae vim habet, divinitus institutum.

§5 Conditiones Sacramenti.

Loquentes de conditionibus sacramentor intelligimus requisita ad illa constituenda necessaria; quae am ex definitione sacramenti data et ex natura rei difficulter eruent, et quidem:

1. Ad sacramentum constituendum requiritur aliqd signum, quod in genus cadit, sunt en sacramenta signa visibilia. Antiquiores appellant illud signum elementum, nos appellamus materiam.

2. Haec materia ab usu communi debet segregari et ad sacrum ritum peculiariter destinari, quod fit per verba, quae dum ponitur signum, proferuntur. Haec ba dixerunt antiqui: "Verbum accedit ad elementum et fit sacramentum." Nos ba appellamus sacramenti formam. Hic loquendi usus a saec. XIIII. invaluit. e.g. Baptismus confertur in aqua, aqua fundatur corpora a fontibus ego magna fiducia in te aquam et gratiam.

3. Res am signatis e collatio gratiae, quae gratia per materiam sanctificata et forma pronuntiata reapse confertur.

4. Institutio dna. Sedet illius necessitas vi, ex rei natura, nemo en hnum promittere, multo minus efficere potest, ut approbatum certum signum gratia elargiatur, quae e donum mere gratuitum e solo placito divino dependens. Requiritur am institutio dna, quando promissio gratiae de ea materia et forma ex documentis revelationis ad voluntatem ejus refertur, qui revelationis e auctor.

5. Debet porro insuper adesse, qui signum ponendi et formam adhibendi potestate gaudeat; hunc appellamus sacramenti ministrum.

6. Pariter requiritur, qui sacramento recipiendo idoneus e, hunc appellamus sacramenti subjectum. Quaenam am sint ministri et quaenam sacramenti alicujus subjecta, similiter totum pendebit ab ordinatione auctoris sacramentor Dei; a priori en in illis omnibus nil potest determinari. —

Notas. Cum gratia Dña diversos ob fines dari possit, cum ipsius justificationis fructus sit diversi, patet diversi modo gratiam in diversis Sacramentis operatariam ee. Quidquid go producendo gratiq in diversis sacramentis collatae c aptum, nomine effectuum Sacramenti venit.-

§6. Dogma generale

Defendimus am de Sacramentis dogma generale: Non ee plura nec paucioria quam septem Sacramenta: videlicet: Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, externam Unctionem, Ordinem et Matrimonium; conc. Triden. ss. 6. c. 1. Quod dogma jerobamus, realitatem singulorum demonstrant.-

§7. Adversarii Sacramentorum.-

Doctrina de Sacramentis ante tempora Reformatorum n erat tam late et expresse definita.- etsi em aderant haeretici, qui dogmata alia negantes, consequenter et Sacramenta negare debebant- tamen quia animus noti erant, Ecclesia contra eos definitiones non tulit.- Communiter 4 classes Adversariorum (ante Protestantes) doctrinae de Sacramentis distinguunt et quidem: classes:

1. Ima Teor, qui Sacramenta oia negabant, superflua dicentes; ad hos: A. nabaptistae (a Petro Anachoreta Syro); Tradicelli, Paquini, qui asserebant, hnem spiritualem n indigere signis externis, visibilibus.- Paulitiani, qui materiam Sacramentorum e medio tollebant, neq aquam, neq panem, nec vinum, nec oleum adhibentes, sed slm oba. Ad:
2. IIdam pertinent ii, qui nonnulla Sacramenta negabant: Novatiani, Confirmationem et Poenitentiam,- Manichaei, baptismum et matrimonium- Albigenses, Confirmationem, Ordinem et extremam unctionem,- Petrobrusiani dicentes: corpus Xti slm semel ea pane factum ee, in ultima scil. coena, postea am nunquam- Bogumili, statuebant: Pater noster ee ipsam Eucharistiam.- Ad:
3. IIIam qui virtute et efficacia Sacramenta privabant: Messaliani docentes: hnem nec Sacramentum n sanctificari, n purgari, sed precibus suis justificari- Sacramentum nihilominus admittebant.

Armeni et Cathari, qui Sacram. gram donam conferre negabant. Ad
4. IV^{am} Qui Sacramentum admittebant, sed n vite, vl, n intelligebant, q. admin^{t}rabant. Horum nonnulli dicebant: Eucharistiam Sacramentum quidem ee, sed n continere verum corpus Xti: Marcovi: n baptizandum in nomine Patris et Filii et Spiritus s. sed alio modo: in nomine ignis patris et veritate matris et adventis Jesu Xti. -
Marcionite, qui baptisma etm ter conferebant. Audiani: nulla opera poenitentiarie requiri a peccatore. Pepuziti, etm feminas ad Ordinis sacram. admittebant.
Omnes hi adhucdum etiam aliter vocati existunt: Rationalistae, qui ea viliipendunt. - Protestantes, hnem sive lm justificari, accedunt ad Mesalianos et alii, Ecclesiam spoliare conantur - frustra lm, nam Ea sicut de illis victoriam reddit, sic et de his triumphabit, quia idem sem. per epis e dux: Jesus Christus. -

58. Adversarii notionis ipsius Sacramenti -

Quid sub Sacram. intelligat, vide in Scriptis 54.
Adversarii variae definiunt Sacramentum. Sic Sociniani intelligunt sub Sacramento, signum nudum et simplex, quo Xtianus ho a Gentili et Judaeo discingnitur. (Nulla mentio gratiae, quae conferat per Sacramenta in hac definitione - evidens Socinianos, sacram. gratia ei privare). Zwinglius: obsignorationem, quae hnes se obligant Xto Jesu (et ab eo recipiunt, tur in Eccle.? Lutherus: promissionem signo externo adnexam (fidei lm ea obligationem / ea Dei
eia tribuit.)
Definitiones Catholicorum Theologorum vero, etiamsi discrepent quoad vim, quia vba, sensum lm spe catholicum habent. Sic e.g. Augustinus: signum rei sacrae: quod n lam definitio, quam potius interpretatio e: Communiter: Sacramentum e signum sensibile a Deo institutum, quod gratiam Dei et sanctificando et efficiendo capax sit.
Ad Sacram. go requiriti, signum externum a Deo institutum, et ut quam primum hoc signum ponit, statim effectus adsit scil. sanctificatio.

59. Utrum ouibus Sacram: et V. et N. Legis definitio haec conveniat?

Multi statuunt eam convenire lm sacrm. V. L. quia haec sola, illam, quam significant, gram revera efficiunt, quod secus erat in Sacramentis V.L. -
signum practicum e, quod id efficiat, quod verbis exprimitur

– ast minus recte, nam in utraq oeconomia et adhuc debent signa practica, et ea, quod significant conferre. Sacramenta A. T. mediate, remote tm hanc, quae in Sacramentis N. L. est gram significabant, ipse proxime, et immediate, legalem tm reconciliationem et significabant et perficiebant; qua ex ratione distinguuntur a meris figuris: Sta Sacrificium Abrahae non fuit Sacramentum – Serpens aeneus – Transitus per mare rubrum / erat figura baptismi / Manna / Euchoristiam /. non erant Sacramenta.

Ex his patet: Sacramenta N. L. multum superare antiqua virtute, efficacia, praecellentia, ita ut illa / A. T. / in comparatione cum Sacram. N. L. sint egena et infirma elementa tm.

Nota. In externis signis debet similitudo adhuc cum gratia, quae vere confertur, uti: aqua abluit panis reficit, oleum sanat, poenitentia, qua judicium repraesentatur. Conditiones 5 a Ploetza. –

§ 10. Partes Sacramenti. Natura.

Sacramenta analogiam quandam habent cum composito physico et artificioso. Debet adhuc in iis materia et forma. Materia erit res et forma verba, per quae Sacram. efficit. Sicut in quovis composito physico materia prius adhuc debet, deinde forma, sic et in Sacram. Materia in se spectata e indeterminata, – determinatur demum per formam. —

Verba ipsa possunt rerum vices tenere ut in poenitentia.

Patres hanc distinctionem in materiam et formam nullibi adhibent / per se intelligit, tm ea expressiones has eos in adhibuisse /, distinguunt inter effectum internum et rem sacramenti. Theologi demum Scholastici ea expressiones has a philosophis mutuati sunt, quod ante 13 saeculum in factum. Primus, qui has adhibuit erat: Guilielmus 1215. Antea Isidorus et ab Eug. adaptata

Definitum e: Sacramenta constare: materia, forma et ministro, in concilio / Tridentino / Florentino post discessum quidem Graecor, qui tm hoc nobiscum sentiebant, et in Tridentino. Evocata Ecclesiam eandem doctrinam tenere, patet ex responso Jeremiae Patriarchae Constantinopolitani ad Wittembergenses dato, et ex concil. Hierosolymitano sub Dositheo Patriarcha celebrato. —

Protestantes dicunt: Sacramenta in hunc finem a Xto Jesu esse instituta, ut fidem

Protestantibus necessario requiritur ritus, sed non forma. –

ut fidem illis excitarent et alerent, et consequenter asserere debebant. verba, quae in Sacramentis proferunt, ex concionalia in consecratoria. –
„ Ecia illis dabuit, verba haec ex consecratoria, Ictus enim dicit: „Euntes docete...
„ baptizantes in nomine Pat Filii et Spiritus s." Christus Eucharistiam vocat: Calicem benedictionis in concionis. Deinde potestas praedicandi. concionandi, expresse a potestate Sacramenta conferendi distinguit:
„ Non enim misit me Christus baptizare, sed praedicare" dicit s. Paulus.
Ipsa demum praxis Ecliae hoc demonstrat, approbatio scil. baptismi ab haeretico a Judaeo collati, omnei concio hominum illorum est perversa. Statuunt: non necessario requiri materiam et formam, etenim in Sacram. poenitentiae et matrimonii: ii muti illud contrahunt, nulla adhibita materie.

Respondemus: Sacramenta hoc ita habere debent, quo Ictus ea habere voluit. Quare in Sacram. Poenitent: verba pro vicem constituunt, et muti per alia signa voluntatem suam manifestare possunt. Proferunt nobis Sacram. V. L. in quibus n adsunt haec: Respondemus! causa peculiaria indolis Sacramenti N.L. voluntas Jesu Xti. Nihilominus possumus et rationes nonnullas adferre: sc. lex erat imperfecta, sufficiebat, si habent materiam per formam nondum expresse determinatam. – Nova lex perfecta, go et Sacramenta perfecta.

Nota. In quolibet Sacramento materia n e sic cum forma conjuncta, ut unam rem physicam constituat: Sacramentum enim neq e compositum physicum neq artificiosum, sed habet tm quandam analogiam – est si ita dicere licet – compositum morale. –

Objectio. „Docete baptizantes..... Ictus ibi concionem praecipit.

Responsum: Non habet hic Ecclesiam, et observat ab ea hoc mandatum Xti quoad adultos in quibus prius fidem, spem, timorem, charitatem et poenitentiam excitat – n tm quoad infantes, quia haec in fide Ecliae baptizantur. –

„ Obj. S. Ambrosius dicit: „Aqua ad quidnam valet sine crucis dominicae praedicatione?"

Resp. Sermo e hic loci de gra, quae e cruce provenit.

„ Obj. S. Augustinus: „Unde tta vis aquae, ut corpus tangat et cor abluat?"

Resp. Aqua per se nullam vim habet, quamplurimum animam per verba.

Vera baptizat infantes, et Protestantes quia in ist ca. praec. concion.

per verba ad Baptismum destinatus – confert jám grátiam. –

§. II. Utrum Xtus materiam et formam ōium Sacramentō instituerit ita determinatam, ut nihil mutari, adeoq; neq; addi, neq; demi possit?

Quaevis mutatio substantialis tollit ēm ipsum Sacramentum; accidentalis reddit illud illicite administratum. Cui ēm substantiale pei tollit, eo ipso et rem tollit. e.g. si in baptismo loco aquae quamcunq; adhiberet, vg. in Eucharistia locō panis carnem, sacramentum nullum cēt. Si vō sacerdos aliquis ñ in pane azymo, sed in fermentato consecraret, sacramentum cēt, sed illicite administratum, quia contra inhibitum ab Ecclesia perq; scripturam. –

Quaeritur: Utrum Sacramenta ōia sint necessario instituta?

1. Non quaeritur hic de necessitate, quae ipsam Sacramentō institutionem sequitur, quae ē vg. medii vg. praecepti, sed propria:
2. Utrum Xtus coactus fuerit ad instituenda Sacramenta?

Quoad 1.m Quod ē necessarium necessitate medii, saepe ēm necessarium ē necessitate praecepti. – Discrimen tamen adē: sic e.g. Confirmatio ē praeceptum – si quis ignorantia invincibili detentus nesciret de hoc Sacramento et ñ susciperet illud – non peccaret, qui ām sciens illud declinaverit – peccaret. Baptismus ām ē necessarius necessitate medii – si ñ susciperet, neq; realiter, neq; in voto, hō a salute aeterna excluditur. – peccaret hō tali in casu

Ad II.dam De absoluta necessitate ñ potest cē sermo, quia Dō nemini gratiam debeat, et ad eam largiendam ñ necessario Sacramentis indiget, rationes tñ dōm, sed tñm rationes congruentiae, probandes, Sacramenta, et sapientiae dōnae et naturae humanae cē grn maxime convenientia. –

Et quidem 1.o Ut clarius appareat, gratiam ēm, quae per Sacramenta dātr, a Deo cē. Si ēm ñ cēnt signa externa, visibilia, sed tñm spiritualeo actiones suspicari possent hnes, gratiam vi ipsius actionis hominem largiri. – /: Sicut Xtus ad coecos sanandos ē usus sputo et luto :/

2.o Ut cēnt notae et symbola, per quae appareat, Sacramentum hominibus cē administratum, eoq; ad veram, unam Ecclesiam pertinere.

pertinere. –
S. Augustinus dicit: In nullum enim est nomen Religionis, sive verum sive falsum hñes possent coadunari, nisi aliquo signaculorum vel sacramentor vinculo necterentur." –
3to – Ut fidei nostro sunt testes. –
4to Ut humilitatem in hominibus foveant – Deus creavit hñem ad imaginem et similitudinem suam, exornavit eum magnificis donis – hæc ille perdidit, convertens se ad bona comutabilia – nunc his quodammodo servire debet, quia per hæc gra ei confertur. –
5to Naturæ humanæ est convenientia: Chrysost: Si incorporeus ees, nuda et spiritualia tibi dedisset signa, quia vero compositus es, e corpore et spiritu, visibilia dedit et composita."
Natura humana spiritu et corpore constat, quæ sunt a se invicem diversa, in sacramentis etm signum externum – natura diversum a gra sanctificante – in hñe anima et corpus conjuncta, in sacramento signum visibile conjungit cum gra sanctificante. –
Sicut in hñe pars illa, quæ videt, tangit, vocat, infirma, imbecillis e in se considerata, vim vero vigorem, virtutem et dignitatem ab anima recipit, sic et in sacramentis. –
Sicut in hñe i.e. primum, qd sensibus percipit, et deinde Deus corpori animam infudit, sic et in sacramentis primus externus ponit, primus, et deinde dr gratiam sanctificantem largit. Sicut auctor conjunctionis animæ et corporis in hñe dr dm ee pst, sic et in Sacramentis. –

§ 12. Utrum Sacramenta ti tempore extiterint

sc. in statu Innocentiæ, naturæ lapsæ et reparatæ? –
Post statum Innocentiæ tripliciter distinguunt statum: sc. ab Adamo usq ad Abrahamum, qui legem circumcisionis accepit, vel ad Mosen; secundus totam legislationem Mosaicam complectit; tertius a tempore Xti in æternum. Nunc in statu Innocentiæ nulla aderant sacramenta, quæ nulla de iis mentio, neq in sacram. neq in Tradition – insuper n erant necessaria, quia status ille eximium dm tem. pus durabat. –

1) Deus dare providentiam debet et nemo certus ee potest donat + et –; tert. secund. hypoth. nebulosis negativa et posita hypothetica.

Matrimonium inter Adamum et Evam n erat proprie Sacramentum, sed laliori sensu: quatenus prosignificabat futurum Sacramentum. Erat ēlm in usum naturæ institutum. S. Paulus ēm dicit ee n suis se: Mal rim. Sacram, ego am dico in Xto et Ecclesia i. e. tantum hoc sanctificat suscipientes.

Dicunt rationes congruentiæ dare in statu innocentiæ aeg ac in statu naturæ lapsæ et reparatæ. (Status congruentiæ - hō constabat corpore et anima, hinc convenienter uniri horumce aliqua sacramenta adee debent.)

Ad hoc respondemus cum s. Thoma: Eadem ēio natura humana ante lapsum et post, sed n idem status. Post peccatum hō indigebat rebus sensualibus, ut ad invisibilia ascenderet, qd secus fuit in statu innocentiae: „Quo gradu anima devenit ad infima, eō gradu ascendet ad summa“ et Gregorius Nazianz.: „Medicamentum partim corporale partim spirituale in eōs egrotos convenit, qui spiritu et corpore constant.“

Ab Adamo usq ad Abrahm, ab Abrah. ad Mosen usq ad Christum. — In statu naturæ lapsæ hnes indigebant sacramentis, si am indigebant, hinc certe et fuerunt Sacram, quia dō n pt adee hnibus. Erant certe ante et post diluvium et in legislatione Mosaica Sacramenta, tum ad peccatum originale, tum ad actualia delenda, sed hæc Sacramenta erant nonnisi signa futurōr; et qui illa suscipiebant, n per illa, sed ex fide in futurum Messiam justificabantur, quam cum infantes habere n poterant, parentes eōs - ut s. Thomas dicit: in templo offerebant ut sanctificerentur.

Quæritur, quænam fuerint hæc Sacramenta?

S. Augustinus putat: circumcisionem fuisse ad delendum peccatum originale - alii tamen probant: hanc n fuisse Sacramentum, et hæc sententia probabilior e, quid em cum infantibus fieret ante 8 diem nati, quid cum fœminis, quæ n circumcidebant, quid cum iis fidelibus, qui n ex Abrahamo progrediebantur etc. pro his aliud remedium ante circumcisionem adee debuisset. Differre am Sacramentum V. L. a Sacram. L. N. testatur decretum Eugenii IV ad Armenos - et Concilium Tridentinum et s. Augustinus, qui dicit: Sacramenta V. L. jam sunt sublata, quia jam expleta et in eōr locum successerunt alia virtute majora, nobilitate feliciora, actu faciliora, numero minora.

Nonnulli

Nonnulli revocant, ad 4or classes numerant Sacram. V. L: Circuncisio, agnus paschalis, expiationes et immunditiæ legales. – Ordinatio sacerdotum
In statu naturæ reparatæ seu in nova lege SS. adeē, nullum e dubium.
Nulla em in genere e societas religiosa, quæ sua n haberet Sacramenta. Dissensus obtinet tm quoad numerum eor. Protestantes 3 v 2. tm suscipiunt.
Ecclesia catholica semper 7 agnovit. Ait, gō magni momenti quæsti. o: In qua Ecclesia veritas? (sc: qd numerum Sacramentorum)
Lutherus in libro de captivitate babylonica – tm Baptismum proprii nominis sacrm. ee dicit, deinde cœnam et Pœnitentiam etm susceperit, paullo post tm duo assumebant rescissa pœnitentia. –
Zwinglius in libro de vera et falsa Religione agnovit: Baptismum et Cœnam, quoad Matrimonium simpe asseruit illud ee Sacramentum, ne Sacramenti dignitas coinquineret, per hoc nomen. – ee, qd non ee appellandum
Calvinus: Baptismum et cœnam tamqm Sacramenta in usum publicum pro ecclis institutæ; et Ordinationem pro bono reipublicæ ecclesiasticæ suscepit.
Posteriores modo 3, modo 4 assumentes a Calvino Ordinationem; modo 5 assumentes a Zwinglio Matrimonium agnoverunt sacramenta.
anno 1548 Lipsiæ congregatio a Wittenbergensibus et Lipsiensibus celebrata, septem agnovit sacramenta – molles propterea appellati et reprehensi ab aliis Protestantibus. –
Videmus gō Reformatores inter se discrepantes, quia derelicta Ecclesia catholica: nullum pro suis doctrinis firmum fundamentum in venire poterant.
Dogma. { 1/ Auctor SSmus 2/ Numerus 7.
„ Concilium Tridentinum em definivit: „ Si quis dixerit, Sacramenta
„ N. L. n fuisse ota a Jesu Xto, Dño nostro instituta, aut ee plura vel
„ pauciora quam septem, videlicet: Baptis: Conf: Euchar: Pœnitent: Ex
„ tr: Unct: Ordo et Matrimonium: ; aut etm aliqd horum 7 n ee vere
„ ac proprie Sacramentum, anathema sit."
Deffinitio hæc sufficeret ad persuadendos credentes in infallibilitatem Ecclesiæ in Conc. congregato – sed adsunt etm alia argumenta:
Injuste Protestantes expostulant ut septenarium Sacramentum numerum e s. Scrip: ius proferamus, non pauciora n plura – quia et illi neq binarium, neq ternarium adferre valent. Scriptura em n e Cathechismus, neq Patres eos scripserunt, sed res variis in locis

pertractabant. S. Scr. enarrat xti miracula et nullibi dicit: tot et tot ee miracula, enarrat mysteria nullibi dicens tot sūm ee mysteria. Neq possunt Protestantes postulare, ut nomine Sacramenti, sacramenta nostra in s. litteris insignita ostendamus, quia n agit, hic de nomine, sed de ipsa re – quo vio inveniatur, et quia hoc in casu protestantes sūm Matr: agnoscere deberent. Ritus Sm in sacra Scr. occurrunt, qui quoad oes res et circumstantias n possunt dm ex i. ipsa scra Scriptura probari, sed hoc minime turbat, qui propter scr. Scripturam Traditionem tanquam fontem dogmatum habemus. Libri rituales antiquissimi S. Sacr. et S. ritus enumerant. Sed maximum contra Prot: argumentum e illud: Prescriptionis. – (in Epia latina) Protestantes sec. 16te orti, numerum hunc inverunt – (hic erat tempore Conc. Constancienis – tempore Hugonis et aliōr, qui de Sacram. loquentes, nequaqm rem novam docebant, tam locuti st de iis, qua de rebus simis, publice. Quomodo em talia dogmata – putem, nemine reclamante introduci possent, quum oes Catholici persuasi ent; neminem propter Xrum Sum auctorem Sacramentōr de posse, imo ipsam Eccle. diam ad hoc nullum jus habere?

Ecclesiae Orientales a tot seculis a Catholica avulsa numerum hunc Septenarium habuerunt et habent, quomodo am posset Ecclesia catholica Schismaticis novam, non ab Apostolis descendentem doctrinam obtrudere? imo in Concilius: Lugdunensi et Florentino, ubi de unione agebatr, nulla mentio de Sacramentis occurrit. Propterea cum Patr. Bembergenses – Schismaticos ad suas partes trahere vellent 1575: Jeremias Patr. Constantinopolitanus in responso iis dato, S. Sacram. in Ecclesia vera ee dicit et enumeravit. Propterea, cum Cyrillus Lucaris nova dogmata ederet, oes Schismatici reclamabant, et 1638 ad in Concilio Constantinopolitano ubi 3es aderant Patriarchae, anathema dictum Cyrillo nova dogmata fabricanti et credenti n ea S. sacram. a Christo Dno institutis. Septem Sacram. ee docent: Concil. 1642 sub Sacchenio, et 1672 sub Dositheo Hierosolymis celebratum. Hoc et Copte, Syri et Maronitae docent. Probare go debent Protestantes: quo tempore, quo loco, a quo Pontifice Sacram. introducta sunt, quo ecclesia, quo illa prima suscepit? –

Augusti.

Augustinus: Quod universa tenet Ecclesia, nec a Conciliis institutum, sed semper retentum est, nonnisi auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur" et Hieron: contra Luciferianos: „Exiges ubi scriptum est? - In Evangeliis... sed etiamsi nulla adesset Scriptura, totius orbis auctoritas sufficeret." — Dicunt: Armenos decepitos fuisse a Pp. Latinis Eugenio IV. Cui hoc asserant, maximam historiæ ignorantiam ostendunt; ante unionem enim disputationes et collationes instituebant circa doctrinam de ss. Trinitate. Incarnat. et Sacram. et libri utriusq. nationis inspiciebantur. Cum viderint Armeni deprehendi hæc vitia in libris eor, quæ in Catholicor libris erant, succepe. pant etiam Sacramenta, qa in decepti; sed persuasi. —

§13. Quare Xtus tam pauca Sacramenta instituerit?

Ratio hujus prima et præcipua est ipsa J. Xti voluntas. Adsunt nihilominus rationes congruentiæ quæ probant numerum hunc esse accommodatissimum, quod patet ex collatione vitæ nostræ spiritualis cum corporali - homo nascitur, vires epis in dies augentur - alitur - si infirmus fuerit curari debet usquedum perfectam sanitatem recuperet - deinde homo vivit in certa republica, in qua adesse debet aliqua potestas, cujus auctoritate illa regatur, et denique genus humanum propagari debet. Talibus vitæ responsent totidem Sacramenta:
Per Baptismum homo renascitur, filius Dei fit, quia peccatum originale ei remittitur. In Confirmatione augemur et roboramur in fide, spe et charitate. In Eucharistia, spiritus alitur et gratia sanctificans auget. In Pœnitentia vulnera per peccata inflicta sanantur. In Extrema Unctione reliquiæ peccatorum tolluntur. Per Sacram. Ordinis, potestas ministris traditur Sacram. administrandi - per Matrimonium gratia sanctificans auget et genus humanum propagat. Numerus 7 horum probatur etiam:

e numero peccatorum: et vulnerum nobis inflictorum: Bapt: contra originale - Pœnit: contra actualia. Unctio contra reliquias peccatorum. Confirmatio contra infirmitatem, Eucharistia contra malitiam, - Ordo contra ignorantiam, - Matrimonium contra concupiscentiam.

e numero virtutum: Bapt. respondet fidei - Conf: spei, - Euch: charitati, Pœnitentia justitiæ, - extrem. Unctio fortitudini, Ordo prudentiæ, - Matrimonium temperantiæ. -

e numero in V. T. usitato, qui quasi sacer erat: Animalia

Animalia ℣ offerebant, ℣ diebus, ℣ ℔ sanguis spargebat. Prolesdantes dicunt: Si ea his numerus deduci pt, eo ipso in N. T. septem adee deberent sacrm. cum Sm constet, multo plura fuisse?
Respon. Istiusmodi rationes hae n constituunt fundamentum septenarii numeri sacrm: sed sunt Sm rationes congruentiq; a Theologis scholasticis pedissimum adductq, qui sua mysteria sic st perscrutati, ut n Sm appareat, mysteria haec n repugnare rationi, sed Sm conformia ee: In vt. T. si plura aderant, ratio e, quia prosime et immediate peccata non tollebant, neq gram sanctificantem conferebant; si nobis adversarii minorem numerum adducunt, dicimus N. T. fuisse figuram nostrae per vtum expiationis.

" Concil. Trident. Ses. 7.: " Si quis dixerit, ea ipsa N. L. sacr. a sacram.
" N. L. n differe; nisi quia ceremonia sunt alia et alii ritus ex-
" terni, anathema sit."

Obj. Si ℣ erant Sacramenta, quare PP. aut ℣ Sm mentionem faciunt?
Resp. Nulla aderat de hac re tempore Patrum controversia, hinc modo unius, modo alterius mentionem faciebant pro circumstantiarum necessitate. Nobis sufficit, neminem ee e S. PP. negantem vl. stantem 2um aut 3ia Sm Sacramenta. Patres admodum caute st locuti de ejusmodi mysteriis, ne ad notitiam Paganor pervenientes, despecti ent.

Obj. Augustinus in iis locis, ubi de Jo: in genere loquit, Sm Baptis: et Coenae mentionem facit?
Resp. Verum hoc e, nam s. Augustinus exempli gratia Sm Bapt. et Coenae mentionem facit, reliqua insinuat: " Sicut habet Baptis. et coena, et si-
" cut e reliqua Sacramentis."

Obj. Adducunt Patres et alios, qui alios ritus Sacramenta appellabant. Alexander ℔ aquam benedictam, August. signum crucis, panem benedictum, Ambr. Clypeum, ℣ Bernardus lotionem pedum sacramentum appellabt, go Patres ipsi appellant quosdam ritus Sacramenta, quos Ecclesia Sma Sacrm. non excepit?
Resp. Gentiles scriptores sensu improprio loqui facile probat. Sm ritus hi Sacramentalia vocant, e go similitudo aquae inter ea, et sacramenta quoad nomen — nam quod attinet signum + crucis, aquam et panem benedictum, insufflationes et exorcismos, haec n possunt ee sacramenta, quia pertinent ad Baptismum, qui e unus ex illis Sacramentum.

Sacramenta vocant, sensu improprio, quia ✝ signum rerum sanctor.

Sacramentorum. Insuper nulla inolitalio, nullum mandatum actū adeē, quoad haec ōia, quo dēm in cāsu Sacramenta ēē possent. –
Major difficultas obtervat quoad pedum lotionem:
Adversarii dicunt: In lotione pedum adeē ōia, quae ad Sacrm. constituen-
„ dum requiruntur, sc. promissio grāae „ si tibi n facio n habebis partem
„ mecum"; mandatum divinum „ Et vos debetis alter alterius pedes lava-
„ re." Attamen falsū ē eōr argumentatio, imo ipsa lotio pedum probat
Ecclesiam noluisse, et non potuisse sacramenta multiplicare, sed ea
dēm pedimisse, quae Xtus instituit. Et specialim:
Ref: Xtus lavit pedes discipulorum ad humiliatem et charitatem suam
probandam, et ut monstretur, quanta cum munditie hōes ad Eucha-
ristiam accedere debeant, ut denig illam munditiem praesignificaret
„ quam simus acceptori per mortem ejus. Per partes: „ Nisi lavero te,
„ non habebis partem mecum." Vba haec n continent promissionem grāe
sanctificantis, sed cōminationem poenae Petro, si resistisset, poenā n
propter n acceptam lotionem, sed propter inobedientiam. Mystice si-
„ gnificat lotio haec purgationem a peccatis venialibus, ad quae delenda
non requiritur sacramentum, quia sufficit elemosyna, jejunium, eta-
„ lia pietatis exercitia. „ Qui lotus ē, non indiget, nisi ut pedes lavet, sed
„ omnino lotus." gō ēt justus totus, etiamsi habeat peccata venialia, quia
„ „ Septies cn die cadet justus." gō lotio pedum n delet peccata venialia.
„ Nullum denig mandatum, quia vba xti. „ Et vos debetis alter alterius pedes
„ lavare." n Sacr. administrandum, sed haritatem et humilitatem sectan-
dam Apostolis inculcant, virtutes, quibus filii dei distinguuntur a filiis
Satanae.
Ipse insuper s. Ambrosius testatur, ceremoniam hanc sacram, ut lotio
pedum appellat, n fuisse in usu in Ecclesia Romana primis tempori-
bus, quomodo hoc ēē posset si lotio haec sacramentum ēēt. –
Quodam s. Bernardum attinet, hic locutus ē n de qualibet lotione pedum in
Ecclesia usitata, sed intellexit unicam illm lotionem xti, quae erat mysterium.
Ceterum nulla Concilia, nulli Cathechismi, nulla pontualia lotionem pedum
qua sacramenta tractant. –

§ 14. Quarenam ordo ille in Sacramentis? /: porzadek :/
Ordo hic n ē dignitatis, sed S. Sacram. priora ideo ponuntur, quia ad ōes
homines.

hominē pertinent, sequunt 2dō quia dō rebus dīn pertinent et propter bonum societatis religiosæ instituta. Priorū Ordinis 5. priorum, tempus ē in causa, nam in Ecclesia primæva, Baptismus, Confirmatio et Eucharistia statim dabat, nec baptizatis dein sequit Pœnitentia pro iis, qui post Baptismum peccaverunt - et unctio pro ægrotis. Inter 2. ultima or. do dignitate præcedit. — in periculo mortis dabat, Extrema Unctio.

Ulteriores proprietates Sacramentor. — „Sacramenta hæc n sē quoad auctoritatem æqualia. Eucharistia ēm via superat, ritus excellit, Concili. Trident. definivit: „Si quis dixerit hæc sacramenta ita ee inter se paria, ut nulla ratione aliud sit alio dignius: anathema sit." Fidelibus ritus necessaria etiamsi n via ritus: „Si quis dixerit, sacramenta N.L. n ee ad salutem necessaria, sed superflua; et sine eis, aut ēor voto, per solam fidem hnes a Deo gratam justificationis assequi; licet nia singulis necessaria n sit, anathema sit."

Ulterius: Sacram: sē vi necessitate medii necessaria vi præcepti, et qdm Baptismus et si post hoc quis peccavit - pœnitentia; religua ad secundam classem pertinent.

Præterea dividunt in Sacram. mortuorum et vivorum, ad priora pertinent Baptis. et Pœnitentia, quia hō hæc recipiens ē spiritualiter mortuus — religua vivorum dicuntur, quia hnes hæc suscipientes gratam sanctificantem in se jam habere debent. Denig tria characterem indelebilem imprimunt &c. Bapt. Conf. et Ordo, ideog iterari n possunt.

§ 15. Quis auctor Sacramentorum.

Sanctum Dō cum signo visibili gratam sanctificantem conjungere vi, hinc et Dīn auctor Sacramentorum, quod et Protestantes agnoscunt. Jam in V.T. sacramenta illa etiamsi imperfecta, a Deo tm instituta et a Mose Israelitis promulgata erant, qui in ritus locis, ubi ritus ejusmodi annunciat, dicit: Locutus ē Dnus Moysi. — Si in V.T. quanto magis Sacram N.L. - Sacramenta N.L. Stus instituit, quia am Xtus Dō et ēo, quæritur, utrum, qua Dō vi. qua hō vi. qua Dō hō sacramenta instituerit?

Nonnulli dicunt, Stum tm qua Dm potuisse Sacram: instituere, qua hominem am propter quandam excellentem prærogativam potestatem hanc concessam fuisse.

Nos dicimus: in his instituendis eandem ee rationem ac in passione et morte. E mysterio Incarnationis scimus, actiones humanas Xti a divina persona accepisse potestatem, sanctificationem et dignitatem,

c.

/ et dignitatem sublimiorem. Sic quasi mundum judicaret, sed divina potentia. Non necesse é gō cōfugere ad ālqm prorogativam excellentem - sed tota res hīc absolvit: Stus ut hō Sacramenta instituit et normam secundum quam conficiantur prescripsit, vim ām sanctificandi tribuit eis potestatem divinam, quae ei erat propria. Omnīo itaq; vis Sacramentōr é meritis Xti é, et haec virtutem suam a persona dōna habent. Cum Sacramenta fundamenta sint fidei et Religionis, certum é, dm illum ea condere posse, qui fidem, qui Religionem condere potest.

De hoc nemo dubitabat, sed disputabat, utrum Stus ōia Sacram: immediate, an vero mediate dm instituerit?

Hugo Victorinus putat, posse Stum discessum Sacram: ab Apostolis et Ecclesia instituta fuisse et qdm vi potestatis a Sto Deo accepta. Falsa é tamen haec sententia, quia tunc Ecclesia potestatem semel acceptam adhuc habere debuisset, qō in potestate ejus eet, plura aut pauciora instituere tunc ām quomodo fieri posset, ut a prima vetustate usq; ad hunc diem dm semper agnoscerent, neq; schismaticis exceptis. Tota haec res videt in verborum tantum controversia consistere - forsan Theologi hi intelligebant dum n ōia Sacramenta per se ipsum celebrasse, etsi ōia immediate instituerit et prescripserit.

Dogma definitum é Sacram: ōia a Sto ee instituta, n definitum tamen utrum mediate an immediate; sed doctrina s. sententia Ecclesiæ catholicae é, ōia ee instituta immediate.

ij. Dogma probandum: „Canonem Concilii Tridentini adduximus. S. Ier: „Sic nos existimet homo, ut ministros Sti et dispensatores misteriōr „Dei." Non gō auctorem, sed ministrum Sacram: se dicit s. Paulus. - „S. Ambrosius. „Quis é auctor Sacram: nisi Dnus Jesus." Et Dnus Jesus PP. reliqui testantur: „Ecclesia dm celebrare et dispensare posse Sacramenta - non instituere."

Sacram. et fundamentum fidei et religionis gō item auctor S. Stus

Ex re ipsa: In S. grā sanctificans cum ritu externo jungit, quod solus Deus facere potest. -

2. Probat doctrina catholica: Sacram: ōia immediate a Sto ee instituta, quia alias definitio ista tonc. Trid. eet superflua, nemo etenim dubitat Sacram: saltem mediate a Sto ee instituta s. cum Ecclesia ōia quo habet ab eo accepit, imo ipsam existentiam suam s. Deinde ex communi usu loquendi: „Is instituere dicitur, qui aliquid per se et immediate instituit." - Quid é Apollo

S. Xtus mediate N. instituisset sacra sed canon Trid. Can. 1 que loquendi, Sacram. s. L. ✝ immediate a Xto instituta, et per Mosen promulgata, gō ✝ N. W. L. Unctio a Xto constitutum et abeato Jacobo promulg

"Quidē Apollo, quid Paulus, ministri Ecclē Xti." – gō S. Scriptura probat.
Si mediate aliquid Sacram: a Xto ēēt institutum, tunc certe ēēt ex trema Unctiō. Sed Concil. Trident. definivit: illam a Xto ēē institutam et a S. Jacobo promulgatam. –
Trident. Concil. docuit essentiam a Canone Scripturæ sacramentor.
Bellarminus observat, magnum ēē discrimen inter Sacramenta et Ri. tus, quos Eccia mutare pōt salva substantia sacramentōr. Si ām Ecclē media de Xtus Sacramenta instituisset, tunc eadem ēēt ratio de institutis, quia et haec vi potestatis a Xto acceptæ instituit et mutat. –

§16. Quis minister Sacramentorum?

Etiamsi Auctor Sacramentorum nonnisi Dūs ēē possit, dispensari tamen debent per homines – absq; ministro neq; confici sacramentum, neq; administrari potest.
Protestantes putant oēs laicos baptisatos ēē legitime et valide Ministros dium Sacramentorum – ad confusionem Ecclē coitantiam assentiendi ministri, qui tamen neq; potestate, neq; dignitate distincti sint a laicis, sed Ecclē usu. –
Calvinus Ecclē eos Sacram: administrare dicit posse, qui sit ad hoc specialiter vocati et missi. –
Dogma nostrum ē ministrum Sacram: sanctum hōnem viatorem et rationem utentem ēē posse – n Angelum, neq; diabolum. „Omnis Pontifex „ sicit s. Paulus, ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in „ iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis."
Et Xtus Sacramenta instituit, ut Dūs et hō pro Ecclesia, quæ ē societas hominum militantium in his terris. Si exempla in contrarium prosunt, probant ad summum: Angelos posse ēē extraordinarie ministros sacram: et insuper in dubio manet, utrum haec n sint alia signa, per quae Dūs gratiam suam elargitur. –
Dicimus ratione utentem, excludunt gō dormientes, amentes et infantes, quia hi neq; intentionem habere possunt facere id quod Ecclesia facit. Deinde Xtus viros Ecclē elegit, gō Ecclē viri et ex his Ecclē ii, qui ordinati sunt, possunt ēē ministri Sacramentorum, excepto Baptismo, quod et alii et foemina conferre possunt, et matrio, in quo contrahentes ministri sunt.
Hominem Ecclē ministrum Sacram: ēē posse, patet eām esinde, quia ad quodlibet sacramentum requiritur: verum ac naturale elementum

Angelus Kopitz.

elementum, et verum aĉ naturale verbum. Placĕ ambo dm̃ hō proferre
potest ordinario modo, nam loquela ẽ actio corporis viventis. Si posset
haec Angelus sonus v. malus: facere, non sequeret, illud fore Sacram.
nostro sensu. –
Ministrum ām ordinatum ee debere probat: Elementum ēm et verbum, si a Deo assumuntur, ut instrumenta sanctificationis, ab ūs dm̃ eum effectu pomi possunt, qui ab hoc ipso Deo potestatem ad id acceperunt, sc. a Xto Jesu. – Xtus ad hōes quidem dicit: „Euntes docete“ ... „Quorum re„ miseritis ... Hoc facite in meam commemorationem“. „Infirmat, quis „ in vobis“ ..... verum, n ad oēs, sed dm̃ ad eōs, qui potestatem ad id acce„ perunt, ita ut si hō absq hac potestate Sacramentum: excepto Bapti„ mo: administrare vellet, n eet Sacram: quemadmodum: si quis oba haec, quibus uti sunt hōes in patrandis miraculis proferret, certe si potestatem, mira patrandi n haberet, nullum effectum foret. –
„Deinde in Sacram: legimus: Et quosdam quidem posuit Deus in Eccle„ sia, primo Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores, deinde virtu„ tes, exinde grādias curationum, opitulationes, gubernationes, genera lin„ guarum, interpretationes sermonum. Numquid oēs Apostoli? num„ quid oēs Prophetae? n. o. Doctores? n oēs virtutes? non oēs grām„ habent curationum? n oēs linguis loquuntur? nōn oēs interpretant? „ go dm̃ ii, qui potestatem ad id a Deo acceperunt. Nemo, dicit in alio loco „ s. Paulus, „assumit sibi honorem, nisi qui vocat, a Deo tanquam Aaron.“ nisi ordinatus fuerit. –
Deinq Apostolos baptisasse, testant, Evangel: Apostolos baptisatos fuis„ se testat Augustinus. Apostoli per baptisma n acceperunt potestatem Sacrm. adm. quia specialem ad quodvis Xtus ūs dedit, quo stante Prote„ stant: sententia jam superflua eet, quia jam per solum baptismum ăcepta.
Sententia Professantium exinde fluere videt, quod hōes grām sanctifi„ cantem in Baptismo accipiunt, et fiunt Spirituales sacerdotes. Ast perperam, nam potest ee casus, ubi hō adultus sc: Baptismum recipit, suscipit, quin grām lucret, sanctificantem, quia non pite dispositus e, – i.e. non habens fidem, spem, charitatem et poenitentiam, non habet in„ tentionem faciendi id, quod facit Ecclesia. Ego in hō ăsu jam n posset ee minister Sacramenti. Deinde: grām sanctificans per quodvis mortale

quodvis mortale peccatum amittit, qō et sacerdotium spirituale. Ra-
tio ām qm assignant, cur certō habeant ministros, ad confusionem,
ut dicunt, evitandum, insufficiens ē; nam possunt per vices admini-
strare, alia qō gravior ratio ēē debet, prout eam Eccls. cathol. statuit.
Probat, hoc et ex V.T. Si ēm in N.L. sacramenta illa imperfecta, in-
firma et egena elementa ītm sacerdos legitimus administrare potuit,
quanto magis Sacram: N.L.
Provocant ad s. Petrum, qui dicit:, Vos estis genus electum et regale
sacerdotium. Respondemus: n confirmare hoc eōr sententiam, quia
et Mosēs tale quid de ōibus Israëlitis dicit, qui nihilominus ōes
Sacram: administ. nn, poterant, imo, si tale quid pertentabant, a
Deo puniebantur sicut: Ozias, qui lepra percussus fuit hanc ob
causam. Ergo sacerdotes ītm Ministri sunt Sacram: exceptis ut
diximus Baptis: in casu necessitatis et Matrimonii.

§17 De intentione Ministri.

Intentio ē actus voluntatis, quo minister vult sacramenta administrare
quae Ecclesia administrat. Intentio duplex distinguit,: qua tenus ob-
jectum spectat,, et qua tenus ad modum, quo voluntas in objectum fert,
refertur.

I. a/. Prima distinguitur: 1.o In talem, ubi minister ritum Sacramentalis,
cujus qua sacrum agnoscit tractat et effectum Sacramentum inten-
dit, i.e. quatenus persuasus ē, sacram: a Xto ēē institutu, et gratiam
sanctificantem fidelibus conferre. Dein:

II. Ubi minister ōia serio peragit, nihilominus ritum ipsum neg, qua
sacrum agnoscit, neg tractat, et de effectu ipso Sacramenti ma-
le sentit: nil tibi proderit Baptis:. —

III. Omnia ubi vero qdm peragit, interne tamen contrariam intenti-
onem habet: e.g. nolo baptis. – consecrare:. —

IV. Ubi sacrm: ōia per jocum nonnisi et irrisionem peragit.
Quaeritur quando Sacramentum validum?

b/. Secunda distinguitur in:

1/. actualem, quando quis Sacrm: confitiendo de eo confitiendo actu cogitat.

2/. Virtualem, quae ē ipsa intentio actualis virtute ītm, seu moraliter
in ministro perdurans e.g. si quis ante Confessionem intentionem
actualem excitat, deinde dm defatigatus, saepe dum poenitenti absol-

absolutionem dat, necčit, quod elicat.

3to habitualem, quo ē prompti tudo, facilitas operandi ea acquisito habitu v.g. infuso. Talis intentio aliquando adiicit, sed amplius neq virtualiter existit - e.g. Sacerdos inebriatus ad baptisma vocatur, - pluale aspersione calleno peragit ritum, quin tamen sciat quid faciat? Denig in

4to Interpretativam, quando quis rem ipsam n intendit, sed illam ex quo resultat effectum - e.g. si quis iram erga alium fovens, inebriatus illum occidit, quin tamen de homicidio cogitaverit. e.g. Baptismum Infantium v.g. aliquis ex tecto v.g. fenestra cadit. Protestantes docent, v.g. requiri intentionem, quia S. nonnisi fidem excitat, nullam gratiam confert. -

§ 18. Quoritur etiam hic, quo requiratur intentio in ministro?

Dogma catholicum ē: ministrum debere intentionem habere faciendi id, quod Ecclesia facit.

a). Et specialiter: Prima intentio sc. ex his sub: a). enumeralis ē optima, sed n necessario requiritur, ut talem habeat. Secunda sufficit ad sacram: b). administrandum. Alexander 8. Valet baptismus collatus a ministro, qui ritum ex ternum, formam Baptismi adhibuerit, ipse cum in corde suo resolverit, n intendo facere, quod Ecclesia facit"

c). Quoad 3am Theologi variant - qui putant externam illam intentionem n sufficere provocant ad decretum alexandri VIII. 1690. et ad disputationem tempore Benedicti XIV. a Theologo Doctorando factam, qui cum defenderet talem intentionem sufficere in ipsa disputatione ad contrariam sententiam amplectendam coactus ē. Tridentinum Conc. sess 14 c. 6.

Probant etiam ex re ipsa: sc: talis minister intendit simulare ritum externo, quod Ecclesia facit - gō n intendit facere id - quod Ecclesia facit - sic Judaei ante Deum genua flectebant, quia tamen interne contrarium intendebant, talis genuflexio certe n fuit adoratio. Bos, pietus quidem putat sufficere - si minister dum serio via peragat et externe n ostendat, se nullam fidem habere ad Sacram: administrandum sed tutior sententia nostra.

Quarta non sufficit, quia talis ostendit, se nullam fidem habere.

Ex his, quo sub b). adduximus: actualis optima et ibus suadenda, n absolute necessario tamen requiritur, quia saepe impossibilis virtualis requiritur, et absolute necessaria. Habitualis n sufficit, haec

hæc etm etiam dormientibus fieri potest. Minister in Sacrm: administrandis voluntarie et libere agere debet, multo minus: Interpretativa, quæ neq; existit, neq; existit. Ergo ut abeamus rem exponamus, non requiritur, ut minister effectum Sacram: intendat hoc em n fluit ex Decreto Concilii Trid: „Si quis dixerit, in ministris, „ dum sacramenta conficiunt et conferunt, n requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia, anathema sit." Concil. Trid. sobiter definivit: „Atq; ideo n debet poenitens adeo sibi de sua ipsius fide blandiri, ut etiamsi ei nulla adsit attritio, aut Sacerdoti animus ferio agendi et vere absolvendi desit, putet tamen se propter suam solam fidem vere coram Deo ee absolutam". Concil. Florentinum: Tria Sacramenta tribus perficiunt: materia, forma et ministro cum intentione fidei, quod Ecclesia facit.

Hoc comprobant et decreta Pontificum, ut Martini V^ti et Benedicti et Eugenii IV^ti.

Comprobat hoc praxis Ecclesiæ, quæ Baptismo ab hæreticis collatum validum habuit, etiamsi hic pervenit de effectu Sacram: sentiebant si dem ritus erat positus, et intentio faciendi, quod facit Ecclesia sua, n necessario cath. si baptisma agnoscebat. Pariter n requirit, ut ritum qua sacrum tractet - comprobat hoc praxis Eccle. quæ baptisma a gentili vel Judæo collatum validum habuit, etiamsi et hō talis ritum ejusmodi Jordan aspernebat, si tum ritum ponebat et intentionem habebat facere id, quod ab eo petebat, et quod Xtianos vidit facere sapiō: validum.

Quod habitualis n sufficiat, probat praxis Ecclesiæ, quae nunquam agnovit Baptisma ab ebriō vel insaniō collatum. Hoc fluit ex imitatione Sacramentorum. Xtus ministros certos designavit, et eos pro administratione dependentem fecit ab actionibus hominis, qui itaq; n ē instrumentum inane, sed vivus et liber, ratione et voluntate utens. Hoc fluit eōm exinde, quia signa hæc sunt signa practica n speculativa. Speculativa a significatione eōm vim accipiunt n idem practica, quæ etenim ad alios quos fines adhiberi possunt. Prius itaq; determinari, coarctari debent per formam, quod nonnisi ab illo fieri potest, qui potestatem habet ponendi et voluntatem e.g. legeo tunc tantum valide, si ab eo fiemus, qui potestatem et

qui potestatem et voluntatem habet ea ferendi. –
Si in necessaria ēet intentio a Ministro, varia exinde absurda sequeren-
tur: Sic e.g. pater aliquis ducit filium suum ad aquam, ut cum lavet
et, intergens cum, modo Arriano diceret: ego lavo te in nomine P. et F.
et S. S. hinc hoc signum crucis ēet baptisma; vt aliquis presbyter
legit apud Monachos inter prandium Evangelium s. Joannis – et ve-
nit ad vba: „Hoc est corpus meum" – legens haec, nullam intentionem
habet consecrandi, quae si in necessaria ēet, omnis panis, qui et de vi. I. 6.
num, quod e in mensa, mutaret in Corpus et Sanguinem J. Chr. –
Diximus: Sacramenta per jocum et irrisionem collatum invalidum ēe.
Patronos tm̄ sententia contraria habet, qui sequentia proferunt exem-
a/. pla: e historia s. Athanasii, qui dum adhuc puer ēet, ludendo puerum
aliquem per jocum baptisavit, quod baptisma ab Alexandro Epo
validum declaratum, referunt hoc Socrates, Sozomenus et Rufinus et
alii scriptores. Attamen dicimus: factum ipsum in ē certum, quia
auctores illud referentes inter se in conveniunt, quare Patres Benedictini
in vita s. Athan: dicunt: non erat is Alexander Epus, qui in re-
tam seria ludum puerorum approbaret, et etiamsi revera approbasset,
hunc certe bene persuasus fuit, baptisma illud validum ē; nam po-
test fieri per jocum, sed una cum intentione faciendi, quod facit Ecia.
Externa exhilaratio tollit honestatem actionis, non am Substantiam
Sacramenti: Similis casus e, si quis e.g. e confessione lucrum facit,
honestas actiones non Sacramentum tollitur. –
b/. Provocant ad historiam s. Genesii, qui ludendo in theatro, per jocum bap-
tisma petiit, et per jocum baptisatus fuit, et statim aura coelesti
perfusus exclamavit, se ē baptisatum, Arianum, pro qua confessi-
one martyrium passus est. Et dicamus: hunc magis suo sanguine,
quam aqua fuisse baptisatum.
c/. Provocant denique ad s. Augustinum, qui tamen his in locis sic dicit:
validum ē baptisma a ministro, qui nullam probitatem habet, col-
latum – imo etiamsi delegatus: sacerdotem nullam fidem habere;
baptisma non ē iterandum. Cum vo ad quaestionem perveniisset, u-
trum Sacram: esterne per irrisionem collatum validum, dicit: hoc
non ē definitum, et propterea se abstinere debere a solutione
hujus quaestionis. –

Intentia valeny do Sakramentu nie do Skutku, gdy nulla discrepantia, nulla contradictio.

Quis e diametro oppositi statuunt interiorem requiri intentionem in ministro ad sacrm. valide administrandum; adl hi certe in summam anxietatem conjiciunt Xianos, cum etenim haec occulta sit nemo persuasionem de ea habere potest. — sed forsan hi tm id dicere volunt, in ministro requiri intentionem faciendi, quod facit Ecclesia? Ceterum n possumus expostulare, ut ces habeant certitudinem absolutam, phs. dicam, sufficit moralis, quam habere possunt. Statuunt adversarii: Catholicos sibi contradicere defendendo Sacr: operari ex opere operato et intentionem in Ministro necessariam dicendo.

Responsum: Adversarii confundunt Sacram: cum effectu. Catholici exponunt intentionem ad Sacram: ipsum, n ad effectum. Sacramenta cm sint publica Religionis Symbola, — vim sanctificandi in se ipsis habent, quare effectus semper adest, — hunc prava intentio Ministri irritare n potest, quia minister in persona n sua, sed Ecclesiae agit. Prava intentio, depravat actus operantis, quatenus ejus e actus, n am quatenus e sti Xrti et Ecclesiae. Ceterum intentio externa ratione ipsius objecti e externa, ratione am principii interna. —

§ 19. Administratio Sacramenti n dependet a probitate Ministri.

Etiamsi mortali peccato esset obnoxius, valide Sacram: administrat, si licet quidem poenam aeternam mereatur. Per hoc dignitas Sacramentorum et efficacia eo clariori in luce collocat, quo magnopere obscuraret, si actus fidelium a fide et probitate Ministri dependeret. Ministri sanctitatem et probitatem fectentivo necesse e, ut ex administratione Sacramentorum uberiorem gram accipere possint. — Quod hoc lis exorta e inter Stephanum Pontificem Romanum et Cyprianum Episcopum Carthaginiensem, asserentem baptisma ab haeretico collatum invalidum ee, quam sententiam praedecessor ejus quoq. Agrippinus defendebat. Neq. tm Cyprianus neq. Agrippinus haeretici propterea dici possunt, quoniam hoc, nondum fuit definitum ab Ecclesia catholica: et quidem nequaquam aliter sentientes haereticos habuerunt, et in Eccles: Cathol: remanserunt, imo Cyprianus sententiam suam deinde revocavit, et cum eo religui Episcopi quod Augustinus testatur, et Hieronimus. Donatistae go jam haeretici erant, quia post definitionem latam illum errorem defendebant, sc: sacram: bapt. Chrsmi et reliqua, a ministris in Eccles: Cathol: existentibus peccato onustis, haereticos habuerunt. Serius fecerunt distinctionem.

Luciferiani s. 12 sæc. Apostolicæ, quia dicebant se illum integritatem restaurare volebant
et Ecclesiam Catholicam ex parte pulsam restituere impugnabant.

d.

distinctionem inter publicos et occultos peccatores. Hunc errorem Lu-
ciferiani ex parte defendebant, baptism: quidem validum a ministro pec-
catore collatum, ordinationem vo invalidam dicentes. Sæc. XII. Albi-
genses / Waldenses / Ejusd. et sacerdotes peccatores neq. administrandi,
neq. recipiendi sacramenta idoneos ee, quapropter hoc bonis laicis
tribuebant.
Ecclesia vo catholica ad Traditionem continuam provocat, ut dicit et ut
" II : ipsam illam salubernimam consuetudinem Eccls: servat, quam consue-
tudinem credo ex Apostolica Traditione provenientem." - et hac ipsa
Traditione, ut Vincentius Lerinen., Episi Africæ permoti fuerunt, ad pen-
tentiam suam peliquendam - defendens baptis. ab haereticis collatum vali-
" dum ee. Hinc et s. Tridentina Synodus definivit: " Si quis dixerit, minis-
" I trum in peccato mortali existentem, modo ea essentialia, quæ ad sacramentum con-
" ficiendum aut conferendum pertinent, servaverit, n confidere, aut confer
" Sacramentum, anathema sit."
Idem error damnat. in Vicleffo a Concil. Constantiensi.

Si quis sc. sacerdos in ba peccato
dixerit, anathema sit ei -
hoc sequuntur, dupliciter et Thomas
Aquinas.

§ 20. Alia argumenta pro nostra sententia.

Administrationem Sacram: n pendere a sanctitate et probitate Ministri pro-
banda:

I. In Sacramentis minister n agit virtute sua, sed Xti et 2. dr n admit
potestatem ministro ob peccata ejus. Primum testantur s. litteræ:
" " Ille baptisat in Spiritu sancto", s: Ille e, qui baptisat in nomine Xti."
" " Neq. qui plantat, neq. qui rigat e aliquid, sed qui incrementum dat De."
" " Numquid in nomine Pauli baptisati estis?" qo in nomine Xti, seu
virtute Xti agunt ministri. Si sua virtute minister ageret, diversa de-
berent ee baptismata, diversiq. eor effectus - et scr. Scriptura testa-
tur baptisma unum ee. Deinde Apostoli baptisma conferentes fre-
quenter dicunt: baptisma Xti Jesu, baptisma Dei - probant se minis-
tros ee - sectatores Evangel. suum vocant, quia ore suo ad id confere-
bant) et hoc faciunt ideo quoq. ne homines, in homines fiduciam collocá-
rent, quia " maledictus ho, qui in hne fiduciam ponit."
Probat, secundum: Potestas haec ministri e gratia gratis data, quæ
n auferetur ob peccata. - Caiphas perversus erat, et tamen prophe-
tavit, et Apostoli ad Xtum dicunt: " Nonne Dæmones in nomine tuo ej-
ciunt?" (videri sc: aligni, qui n erant discipuli Xti:). -

Insuper: Deus contulit potestatem ministris n ob eor utilitatem, sed ob utilitatem fidelium, injustum gō eet, si hac ministros ob peccata eor privaret, quia n tam hos, sed fideles puniret. Deus n aufert judiciibus et praepositis etm peccatoribus potestatem jurisdictionis, quoniam Apostolus scribit: Fideles et malis propositis obedientiam praestare debere et in hoc casu magis punientur illi ipsi peccatores. Propterea passiones in judicio magis dominantur, quam in Sacrm: administrantis, justa gō eet causa ad potestatem jurisdictionis malis judicibus adimendam, et tamen dō id n facit, gō eo magis in ministris Sacramentorum. — Non aufert dō potentias naturales ad opera naturalia, gō nec supernaturales ad supernaturalia, in quibus n e meritum ordinati nec ordinantis. Propterea etm baptisma ab Juda collatum, validum fuit. Et in Act. J. circumcisio in Samaritanis etm valida. Quapropter: Augustinus dicit: non refert utrum hō munda v. lota manu semen projicit, dummodo sit calor necessarius et pluvia." Et Gregorius Papa: „Non refert adrem, utrum imago Imperatoris in auro sit impressa v. in ligno, semper ima go Imperatoris manet. Et sol non inquinatur, etiamsi per loca obscena tranſit. Canales ex quacumq sint materia eandem ducunt aquam."

Objiciunt: Sacramenta n bonum hm Eccl. cathol.; quomodo gō haereticis his uti v. ea administrare possint?

Responsum: Verum e Eccl. cathol: hic juxe uti posse, quare si haeretici his utuntur, illegitime utuntur, impie tamen sacramenta manent sacramenta, sicut pecunia et apud Dnum, et apud juxem pecunia manet.

Object. Confessio Petri n haeresi nil valet, neg mors pro haeresi, sic et sacrm:

Respons: Confundunt adversarii effectum Sacram: cum ministro, mors manet semper vera mors, sed n meret vitam eternam, sic et sacramenta ab haeretico i.e. absq fide, spe, charitate et contritione suscepta manent sacramenta, aft n conferunt vitam eternam.

Objectio. — Homo sacerdos gratiam sanctificantem tribuit in Sacramento, et nemo dat, quod n habet. —

Responsum: Si ex sua virtute minist: gratiam sanctificantem conferret, valeret haec objectio, sed gratia Dei e. Quare n necesse, ut Minister gratiam sanctificantem habeat, sufficit, ut ritum servet et intentionem.

Object: Ecclesiastes: „Ab immundo quis mundabit? . . .

Resp: Locus ad rem n pertinet, agit ēm de somniis, et vanitatem eōr ostendit, sed etiamsi de ministro ageret Jesus ēet: A ministro mundabit, neme, qui pollutus ē, sed a sto Jerā.

Obj: Qui baptisat a mortuo, quid proderit ei?

Respons: Sensus ē: Qui per contactum cadaveris legalem immunditiam contraxerat, et per lotionem ab hac se liberaverat, si iterum cadaver contigit, quid proderit ei?

Obj: Deus peccatores n audit?

Respon: Verba haec st cooci nati, a sto sanati, qui opinionem ētm vulgarem exprimere voluit, n vba s. Scripturæ.

Objectio: „Nulla societas justitiae cum iniquitate ... (S. Paulus)

Respon: Sermo ē de stianis, qui cum infidelibus v. haereticis familiariter cāmunicabant.

Si sacramentōr efficaciam annihilaret improbitas ministri, n potuisset stus absolute et sine ulla conditione adjecta dicere: „Quorum remiseritis peccata etc" Potestas gō haec ministrōr ē gratia gratis data ad bonum fidelium, cātra ministris per Spiritum s. ut possint valide, licite et fide administrare et ipsi sanctificant, nihilominus grāa sanctificante ētm amissa, potestas n amittitur. –

Objectio. Indifferens gō ē Eccl. cath; utrum minister probus sit v. improbus?

Respons: Non indifferens, nam discrimen adē magnum: dō gōm ab secca. Ita ministri fideles punire n pt – minister tamen sibi quam maxime nocet, quare sanctitatem spectet, necesse ē: „Sancti estote, quia et ego sanctus sum." „Mundamini, qui vasa portatis." Contra hoc n potest convinci: aspera misericordia in peccatis ētm propositis n ē peccata, quoniam ab his cōclusio ad sacramenta n valet. –

§21. Quale subjectum Sacramentorum?

Subjectum Sacramentōrum ē hō viator; per sacramenta enim grāa sanctificans v. infunditur primum v. augetur. Hujus ām ētm hō vivens anima et corpore constans capax est. In adultis dispositio requiritur, ad sacramenta cum fructu et effectu suscipienda, n ētm in obj aequalis dei, singuli ētm Sacram: in mortuos et vivorum, sic ad baptismum requiritur in adultis fides, spes, charitas et contritio – de peligriis docet Theologia moralis. Dispositio haec ē necessaria, si tamen quis e.g. sine ei dispositione

dispositione Sacramentum aliquod suscipit, effectum n̄ ꝑ̄ consequi, sacramentum tamen suscepit. Quæritᵘ, quonam intentio requiritᵘ in suscipiente, ut Sacramentum valide, et cum fructu recipiat? In suscipiente requiritᵘ intentio accipiendi id quod Ecclesia dat. Susceptio ē actio humana, quæ sine intentione concipi n̄ potest. Sed in subjecto etiam interpretativa intentio sæpe sufficit, in Baptismo, Pœnit: et extrema unctione, si illud sui compos n̄ ē, si tamen constat illud aliquando petiisse. Quo hanc intentionem habuisse e.g. si quis e fenestra decidit.... et hoc propterea, quia suscipiens n̄ tam agere, prout minister, quam potius pati videtᵘ; sufficit gō, si intentionem illam, nunquam dum compos sui, compos ēet revocaretur. —

§22. Utrum in casu necessitatis liceat Sacramenta suscipere a Sacerdote excommunicato v. publico peccatore?

Licet in casu necessitatis e.g. mortis, nam in casu hōi reservatione cessant. Ubi ām talis n̄ adest, casus scil: necessitatis, non licet a Sacerdote, qui speciali et expressa sententia Ecclesiæ catholicæ ē excommunicatus. A Parocho tamen etiamsi perverso, ab Eccl. tamen tolerato, debet suscipere - si ām alius adest bonus Sacerdos, charitas Xtiana tunc postulat, ut ab hoc Sacramenta petat, quia Parochus ille per quamlibet administrationem Sacram: eo gravius peccat. —

§23. De effectu Sacramentorum.

Effectus Sacram: duplex: gratia et character. Sacramenta gō operantᵘ gratiam sanctificantem i.e. effectus eōr et virtus in eo consistit, ut grām n̄ tm̄ significant, sed continent, et revera largiantur. Si continent, gō n̄ sunt causæ primariæ gratiæ sanctificantis, sed tm̄ instrumenta, quibus dō, qui ē causa absolute prima, utitur. Operatio hæc Sacramentōr exprimitᵘ per formulam sæpe 13ᵉ primum adhibitam et ss. Tridentina Synodo adoptatam: Sacramenta operantur ex opere operato" i.e. quia eōr operatio ex vi actionis a Sto Jesu institutæ respectiva ē - quamprimum pius pœnitᵉ, quamprimum minister habet intentionem faciendi, quod facit Ecia, et subjectum accipiendi, quod dat Ecia, gra sanctificans confertur, gō effectus Sacram: Sacramentum tamen ipsum, etiam absq ulla intentione

re.

/. intentione minister et suscipiens poni potest, tunc aūm in praesenti ē sine effectu. /: et adulti, si rite sunt dispositi:/. Si vō effectus eōr dependeret a fide et probitate Ministri, tunc operarentur ex opere operantis. –

Objectio. Si ex opere operato Sacram: operantur, quare in adultis dispositio requiritur?

Respons: Ut effectum Sacramenti consequantur, quem tamen n̄ producit dispositio, q̄o neq. grām ipsām, neq. vim efficaciam Sacramentis tribuit – sed ttm̄ impedimenta removet effectui obstantia. –

Hoc dogma Protestantes negant, quoniam secus totam doctrinam suam relinquere deberent. –

§24. Quale discrimen inter Sacrm: N. et A. Legis?

Non quaerit, hīc utrum numero, ritibus vl. utilitate vl. institutione discrepant Sacram: N. L. a Sacrm: A. L., sed utrum illa etm ex opere operato grām conferebant?

Protestantes agnoscunt discrimen quoddam: sc: de Sacramtis V. L. dicunt, ea Xtum Jesum futurum adumbrasse – sacramenta N. L. vō Xtum jam praesentem nobis exhibere, et ee media efficacia ad fidem in Xtum excitandam. Nos vō essentiale discrimen agnoscimus, innitentes Concil. Trid: verbis: „Si quis dixerit, ea ipsa N. L. Sacram: a Sacrm: A. L. n̄ differe,
„ nisi, quia caeremoniae sunt aliae, et alii ritus externi, anathema sit." –
„ II Et Eugen: IV: „ Illa (A. L.) n̄ causabant grām, sed ttm̄ per Xti passionem dandam adumbrabant, nostra vō illam conferunt." –

Probat hoc /Sacrm: sc: A. L. n̄ contulisse suscipientibus gratiam:/ S.
III „ Scriptura: „ Sacrifitium et oblationem noluisti." Non potuit Deus Sacram. V. L. n̄ suscipere, quia ipsa ab eo erant instituta, sed non recepit ea ad peccata expianda. –

Sacramenta Ant. L. operabantur ex opere operantis: ei cum pietate, fide et devotione erant suscepta, n. quo erant mera opera hominum.

„ IV Psal. 50: „ Si voluisses sacrificium dedissem etc." „ Sacrifitium Deo spi-
„ ritus contribulatus cor contritum et humiliatum, Ds non despicies." –

Opponit propheta Sacrificia contritioni – probat illa n̄ fuisse causas justificationis. Et de circumcisione /illam scil: n̄ causasse grām justificantem:/ – dicit s. Paulus: „ An Judaeōr Ds ttm̄, an non et Gentilium.
„ V Unus ē Deus, qui justificat circumcisionem ex fide, et praeputium per
„ fidem." Deus q̄o ē oīum Deus, quomodo q̄o ttm̄ Judaeis dare posset medi-

um

/.

posset medium contra peccata, et alus denegare - quod fuerit pro fe-
minis et parvulis ante 8 diem morbis? Circumcisio erat tm ad dis-
crimen Judeorum a reteris gentibus, non sacramentum, qua propter in de-
serto per 40 annos morantes n erant circumcisi. -
Abraham dicit justificatus in propatio, si go Abraham per illam (circum-
cisionem) non erat justificatus, quanto minus alii, quoniam: Coram Do
neq circumcisio aliquid valet neq propatium, sed fides, quo per cha-
ritatem operatur.
Paulus scribit ad Galat: „Quomodo convertimini iterum ad infirma et e-
gena elementa" - sic appellare n potuisset Paulus V. L. Sacram: si
illa gram sanctificantem conlulisent. In alus locis Judei vocant par-
vuli, et Sacram: illa umbra futurorum - si illa justificassent, nullum
di eet discrimen inter nostra Sacramenta et illa, et nos adhuc dum in um-
bra essemus, Christus go nobis nil prosdisset - et Paulus scribit: Cir-
cumcisi estis n circumcisione manufacta, sed Xti Jesu, consepulti e-
nim estis ei per baptisma."
Certum go Sacram: A. L. n operasse ex opere operato, quia in se graam ju-
stificantem (v. sanctificantem) n habebant - manet go alter modus
operandi sc: ex opere operantis
§ 25. Quaeritur utrum hoc in Sacramentis A. L. locum habuerit?
Magister sententiarum Petrus Lombardus putat Sacramenta A. L. neq
ex opere operantis operasse, sed vera sententia e: Sacramenta V. L. ju-
stificasse ex fide et devotione et probitate suscipientium: „Factores
legis justificabantur non auditores" - quo justitia n e primo, sed se-
cunda."
Objectio: Dicit in s. litt: „Abraham n ex operibus justificatum fuisse".
Respons: Non ex operibus liberi arbitrii, sed per opera, quo per graam dm
fiebant, quo justificationem conferebant. -

Obj: Sed quid circumcisio?
Resp: Erat Sacramentum n legis, sed naturo jam Abrahamo datum. Nonnul-
li putant, hanc operasse ex opere operato, at minus recte, nam ge-
neralim vocant Sacram: A. L. infirma et egena elementa. Et Conc.
Trident: et Eugen IV. defendunt, Sacramenta A. L. graam justifican-
tem hominibus conferre, eo ipso dicunt Sacram: A. L. nullam. -

Obj: Sed dicunt: Concilium intellexisse tantum Sacramenta Legis a Mose promulgata, non Sacramenta naturæ.

Responsum: Explicatio hæc falsa. Concilium enim voluit excellentiam probare Sacramentorum N. L. præ cæteris aliis Sacram: quare ea et cum Sacramentis legis, et cum Sacram: naturæ conferebat. Stringens argumentum hæc in causa est, quod de in ducendo genere humano gradatim procedat, ab Sacram: naturæ inferiora erant Sacramentis legis, quia multo prius instituta.

Nota. S. Thomas defendit circumcisionem non justificasse ex fua propria, sed per fidem, quam profitebatur suscipiens adultus, vel parentes pro infante.

Sacramentorum N. L. efficaciam ex opere operato, discimus ex s. litteris, in quibus gratia ita ritui adhaerere dicit, ut ea a nulla alia pendere videatur: Dicit enim de Baptismo: „Nisi quis renatus fuerit „ ex aqua et Spiritu S., non potest videre, introire in regnum Dei". „ Ubi di„ cit ecclesiam suam et se ipsum tradidit pro ea: ... etc. de Confir. „ „Tunc imponebat manus super illos, et recipiebant Spiritum Sanctum." „ De Eucharistia: Qui manducat hunc panem vivet in aeternum." „ de poenitentia: „ Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis etc." „ de extrema Unctione: „ Infirmatur quis in vobis, adducat Presbyteros Ec„ clesiæ et orent super eum, et oratio fidei salvabit infirmum, et si in „ peccatis fuerit, remittuntur ei." „ de Ordine: „ Nolli negligere gratiam, quæ est in te per manuum impositionem."

§26. Ulterior probatio Sacramenta novae Legis operari ex opere operato.

Hæc ita testantur Sacram: N. L. operari ex opere operato; differre essentialiter a Sacram: V. T. quod testantur et Concilia Constantinopo„ litanum I.: „ Unum Baptisma in remissionem peccatorum". Milevi„ tanum II. 416; Arausicanum II. 529 et Tridentinum: „ Si quis dixerit „ per ipsa novæ Legis Sacramenta ex opere operato non conferri gra„ tiam, sed solam fidem divinæ promissionis ad gratiam consequendam „ sufficere, anathema sit."

„ Et Tertullianus: „ Caro abluitur, ut anima mundetur." Augustinus: „ Unde tan„ ta vis aquæ, ut corpus tangat, et cor abluat?"

Sententia Protestantium, qō absurda, ipsi em baptisma infantibus
dare validum agnoscunt, unde in his fides? Non justificam infan-
tes ām per fidem parentum, neq; per fidem ministri ipsi. Protestan-
tes statuunt dicentes, hanc non requiri ad baptisma valide conferen-
dum /: sc: fidem parentum et ministri :/ —
" Objiciunt: Petrus: „Quod et vos nunc similis forme salvos facit bap-
" tisma" per metonymiam dicit: intelligens ō fordium carnis depo-
sitionem, sed fordium conscientie.
Respons: Petrus confert in illo loco arcam Noachi cum baptismo,
in qua tm 8 anime salvabantur, quo e typus baptismi. Arca in-
strumentalis causa erat salutis, sic et baptisma per quod hō non
ideo justificat, quia corpus aqua tangit, sed quatenus e ablutio
anime. Per hoc tam mundum, tam sanctum hominem reddit ut in
conscientia sua bona a Deo interrogatus respondere possit. —
Objectio: „Justus ex fide vivit."
Respons: Sub fide hic loci id e intelligendum, quod hō probus etm
in rebus adversis Deo credat, et divinas promissiones ante oculos
habeat /: lex, Evangel: promissiones :/ quatenus sine fide impossi-
bile e placere Deo.
" Objectio: „Qui crediderit et baptisatus fuerit salvus erit, qui vō
" crediderit, condemnabitur." Ego si ad condemnationem sufficit ō
credere, si non requiritur, ut sit ō baptisatus, nec ad justificationem?
Responsum: Sensus e: Ad salutem eternam consequendam requi-
situm et gratia justificans et fides et baptisma - ad condemnationem
sufficit, si tm fidem ō habet - talis etm si vult baptisari, imo
baptisma ei nil proderet. —
Objectio: Ex s. Augustino, quem dicunt docuisse: Sacram: Vet N.
L. non differe in re ipsa significata, sed tm quoad signa externa.
Respons: Verum e, istum Augustinum persuasum fuisse Sacram: u.
Trium foederis differre inter se essentia, natura, De antiquo legis
" Sacram: dicit: „illa tm rerum adumbrasse, et gratiam sanctifican-
" tem prefigurasse, Sacram: N. L: vero, illum jam presentem exhi-
" bere et gratiam sanctificantem ex meritis Chi redimentem - revera
" conferre, unde patet e quoad centrum suum: scil. istum differe tm
essentialiter inter se. —

e.

„ Et ipse de baptismo dicit: „Non eō meritiō, a quibus suscipitur neque eō quibus
„ ministrat, sed propria virtute et sanctitate bapt: stat per se per eum,
„ a quo e institutum; bene utentibus ad salutem, male utentibus ad con-
„ demnationem." –

Objectio: Sigō Sacram: catholicō ex se vim habent, tūnc merita Xti sū
„ superflua sunt.

Responsum: Non, nam catholici vēs firmissime persuasi sunt, Sacra-
„menta vēm vim habere ex meritiō Xti – virtutem et dignitatem propriam –
et non aventat a Xto Deum hoc dogma homines, sed sectas arctissime cum
eo conjungit, qui dignatus e tam efficacia media nobis relinquere,
per merita Suo sparta.

Objectio: Quaerunt: quomodo Sacram: sint media gratiæ sanctificantis?

Respon: Ignorantia modi nos non turbat; haec in aliis dogmatibus
locum habet. Sunt varie de super sententiæ Theologorum. Sacramenta ope-
rari ex opere operato causas ēē gratiæ sanctificantis non quatenus
re physica constant, sed quatenus haec e Xti Dei institutione ad di-
gnitatem Sacramenti elevata sunt – causæ morales gratiæ sunt. –
Sicut humanitas in Xto fuit instrumentum ad genus humanum redi-
mendum, sic et sacramenta instrumenta sunt media, quibus Deus
vitro ad gratiam suam nobis elargiendam. –

§ 27. Quaeritur qualem gratiam conferunt Sacr: L. N.? Ad effectum Sacramentō adhuc in spe-
tie. –

1/. Effectus Sacramentō e gratia sanctificans, qua homem Deo carum,
gratum et amabilem reddit; haec dari potest et, augeri et quidem quando
ex injusto justus, ex inimico, amicus Dei fit, dat, ei gratia prima, quan-
do jam qua amicus Dei Sacram: suscipit, gratia auget, et haec vocat,
gratia secunda. Ut notum e, adsunt Sacram: mortuō et vivorum. Prima
in genere gratiam justificantem primam conferunt, altera secundam;
inhilominus dant casus, ubi Sacram: mortuō secundam, vivorum
vō primam gratiam inferunt. Sic:

Exemplum ad primum – si quis e.g. ante Sacrm: poenitentiæ suscep-
tum, charitatem perfectam habet, et dein Sacramenta suscipit; Dog-
ma catholicum e, hanc delere peccata, quō ho hic ante poenitentiæ
Sacram: jam e justificatus – quaeritur, quō utrum poenit: sacram: post

post susceptum confert grām? Dogma ē: Simulūs obex adē, nō confert grām primam sed secundam.

Exemplum ad 2dum = aliquis in confessione oblitus ē unius peccati, qui peccatum habet, nō hb habere grām sanctificantem, quaerit, utrūm Eucharistia dein sacc̄epta conferat ei grām - confert quidem nō secundam sed primam. Ergo in primo casu sacrm: mortuor confert hīi grām secundam, in secundo - sacramentum vivōr primam.

2/ Praeter grām sanctificantem dat, in Sacramentis specialis, gratia sacramentalis, dicta. Sacramentum ēm quodlibet debet habere effectum sibi proprium - ad quid ēm? Quaerit, quidnam sit haec grā sacramentalis? Sub hac nō intelligenda ē grā actualis, quia infantes hujus incapaces sacrm: Confirmationis in praec: Eccl: minimum accipiunt, non novus habitus gratiae sanctificantis, novus ornatus, quia primum habitum gratiae sanctificantis in baptismo acceptum per peccatum nondum amiserunt, sed: gratia sacramentalis ē actualis Dei concursus ad finem Sacramenti obtinendum, vg. est jus morale obtinendi nendi suo tempore auxilia Dei ad finem sacram: obtinendum. -

Quodlibet sacram: grām sacramentalem confert - alias ēm nonnisi externo ritu distinguerentur, et simō illm secundo sacramenta adē deberent, unum, quod primam grām sanctificantem conferat, secundum quod augeat - et concil: Tridentinum definivit: „Si quis dixerit, Sacramenta N. L. „ non ē ad salutem necessaria, sed superflua, - licet ea singulis ne„cessaria non sint, anathema sit."

Ex re ipsa: Effectus Sacramentōr ē medium respectu finis, ob quem sacramenta instituta sunt, fines diversi, gō et effectus diversi ē debent, - quare sacramentalem grām conferre debent. -

§28. De charactere.

Secundus effectus Sacramentōr 3ium: Baptis: Confirmationis et Ordinis ē character. -

Sacramenti character ē signum impressum animae, ei perpetuo inhaerens, spirituale, indelebile, quo ad aliquid agendum apti efficimur, et ab aliis distinguimur, qui sacramenta haec nō susceperunt - apti ad reliqua Sacramenta et bona Ecclesiae suscipienda. Concilium „ Trident: definivit: „Si quis dixerit, in tribus sacram: Baptismo Confi-

" Baptismo scil. Confirmatione et Ordine, non imprimi characterem in
" anima, hoc ē signum quoddam spirituale et indelebile, unde et iterari
" non possunt: anathema sit.

Probat hoc et Eugenius IV.tus in decreto ad Armenos - et Innocentius III.
Dogma hoc et Schismatici profitentur, certe qui illud ab Ecclia catholica
receperunt, quare ab ipso alto fonte descendere debet. Probat dogma hoc
et praxis Ecclesiae: Nullum ēm adē vestigium, ubi Eccles: Baptis.
Confirmat. et Ordinat: si prius collata fuerint, iteraret. Effectus hic sacr.
vim diversus ē a gratia sanctificante et prius, prius ēm externus tran.
siit - gratia n infundit, si cum peccatis hō sacram: suscipit - et perit
gratia - si hō peccat, et effectus hic semper manet. -
In primeva Ecclesia statim post Baptismum Confirmatio admini-
strabat, et ēm ab haereticis Episcopis collata, valida habebant, ab Ecclia
catholica. Quoad Ordinis Sacramentum nullum occurrit vestigium, ubi
Ecclesia hoc sacramentum ab haeretico vel schismatico Episcopo, Apostolo-
rum tamen vō successore collatum iterasset. Augustinus dicit: „Non
sunt rursus ordinandi, sed sicut baptisma, sic et Ordinatio in eis
valet."
Quaeritur utrum, si cum obice aliquod ex his Sacramentis suscipitur,
remoto obice character hic gratiam efficiat?
Certum ē neminem posse regenerari, si sine pia dispositione Sacram:
baptismi suscipit - certum ēm ē, semel baptisatum n posse iterata
vice baptisari, adeoq; eum neq; votum habere posse sacram: iterum
recipiendi. Si itaq; hō talis n posset, obice remota, gratiam sanctifi-
cantem recipere, status ejus miserrimus ēet. - Meliora tamen de di-
vina misericordia sperandum. Eccl. characterem semper agnovit, nemi-
nem rebaptisavit, sed ad communionem cēterorum Sacramentōrum admisit.
Character hic obtinet nox tm in S. Conf. et Ordine, sed ebin Extr: Unction:
et Matrimonio - etiamsi haec n sunt talia, ut nunquam iterari possent,
sunt tamen n iterabilia, secundum quid i.e. inter eosdem conjugēs matr.
iterari n pt, et in eodem morbo hic vel. ter unctionem recipere non licet.
Quare, si quis haec Sacramenta cum peccato mortali suscipit, nullam
gratiam sortitur, sublato ām obice, gratia haec data. —
Objectio: Catholicos n posse explicare, in quo natura characteris consistat?

/.

Respons: Verum ē, nos clare et definitive hoc explicare non posse - exhoc tamen nequaquam seguit, : characterem eē impugnandum. Rationes insuper sunt, quę clariorem hanc quęstionem reddunt. Bellarminus &c. Sas adsert characteris: —

1/. Cum hominem efficere aptum ad cultum divinum 2/. configurare &to. 3/. distinguere ab aliō. In tribus Sacramentis speciales characteres imprimuntur: per baptisma hō recipit in familiam &t, inducit stum et jus accipit ad reliqua bona Eccleę: per Confirmationem militię &t adscribitur, obligatur, adstrmat, ad fidem publicē profitendam et defendendam; - per Ordin: assumit in numerum prōpositorum et administratorum Sacramentorum, quare per Sacram: haec status hominis propriē mutatur - per Baptis; jus civitatis; - per Confirmationem jus militię - per Ordinem jus ministerii sacri tribuit, quare per illa anima consecrat Deo. —

§29. Aliae rationes cur character semper persistat?

Character ē ejusmodi natura, ut contrariam qualitatem non habeat ut n possit deleri, nam inhaeret subjecto incorruptibili - anima em n pt interire: Est participatio sacerdotii cum &to, ē quidam consecratio animę, quę tamdiu perseverare debet, quamdiu anima. —

In reliquis Sacram: hoc n obtinet, quare et iterari possunt. In Euchar: em spiritus alit, in poenitentia medicamentum dat, contra peccata - In extrema Unctione antidotum contra reliquias peccatorum, - in Matrimonio contra concupiscentiam. — adhaerem

Objectio. Non necesse ē ad charitatem confugere, ut impossibilitas/ ista, bilitas/ iterandi haec Sacramenta monstraret, sufficit dicere Baptisma eē januam cęterōr Sacramentōr, et eē ad delendum peccatum originale - qui gō semel per hanc januam ingressus ē, non necessarium habet iterum ingredi, et peccatum originale semel deletum, amplius n potest deleri. —

Respondum: Qui ingressus ē per januam, pt etm egredi. Si signum indelebile n imprimeret in Baptismo, quare nam hic non iteraret, si haeretici reverterent, hi em pt per januam egressi, haec gō iterum ūs aperiri debet. Et peccatum originale n delet, si adultus sine dispositione, quare duplicandus eēt Baptismus. —

/.

Objectio: Augustinus ritum externum appellat characterem. —
Responsum: Aliquo modo potest et res externa character dici, at tunc in erit character impressus, sed imprimens - sicut in sigillo eadem imago e, quae in cera - in sigillum e imprimens, imago vo in cera impressa - character internus imprimitur, quamprimum ritus imprimentis ponitur. -
Augusti: dicit; Si Donatistae in nomine Donati baptizarent, characterem suum imprimerent. Ilic loci Augustinus ex hypothesi loquitur; si baptisma in nomine Donati colladum vallidum cet, tunc characterem Donati imprimeret.

Alii Patres, de quibus dicunt eos caeremonias appellasse characterem, testantur, expresse per sacramenta haec 3ia imprimi animae signum indelebile, in anima semper manet, quomodo haec possent conciliari, si assertio Adversariorum fundata cet? —

Obj: 3 pugilis sacramenta fuisse sine re
Resp: falsum, nam cum fictu sed non
gun sed per
Obj: omnis cultus, ribus abhorrens
Obj: V. T. erant
cultus V. T. Deus, apud
gentiles cultum
et objectum erat cultus

Pars Secunda

De Sacramentis in specie.

Articulus I.

Baptismi Sacramentum.

§1. Notio Baptismi.

Baptismi vocabulum multiplicem habet usum, proprie denotat ablutionem, lavacrum qualecumq, etm profanum. Et quidem in notione simplicis ablutionis in ipsis bibliis occurrit. Marc. 7. 4. „Eta foro, nisi baptizentur, non comedunt, et alia multa sunt, quae tradita sunt illis servare baptismata, calicum et urceorum." Habet am Baptismi vocabulum etiam significatum translatum, quo notat aerumnas, et calamitates subire, hoc sensu venit Marc 10, 38. ubi Xtus ad filios Zebedei dicit: „Potestis bibere calicem, quem ego bibo, aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari?" quod idem e, ac potestisne sortem illam miserrimam subire, quae mihi accidet? Significat porro ipsum lavacrum Spiritus Sti super Apostolos descensum, Act. 1, 5. improprie tamen: „baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies." i.e. imbuemini. — Nobis praedeterminatis hisce significationibus Baptismi, e loco, attamen sacra, quam Xtus instituens initiationem in Ecclia sua, et regenerationis peri-

mae

Jiné přijmutí svátostí; regenerační a posvěcující svátostí jsou přijaty, vnitřní vzbuzení víry, pokoření, obrácení atd. za mnou vidí, i jiné obřadky, pouhý jmenovaný vnější odpuštěním hříchů, tolikéž

significationem, expurgationem, illuminationem

primae mysterium ēe voluit, et ad dignitatem Sacramenti elevavit, cujus ante ōia exponenda ē institutio. —

§2. Institutio Baptismi. —

Quae ex historia evangelica huc pertinent, ad sequentia redeunt: Joannes Dni Praecursor, antequam Xtus munus suum auspicaret, „ad Jordanem baptisma„te abluebat homines, Matth 3, ad quem et Xtus initio muneris sui accessit, et claudente coelo baptizatus ē. Cf. 522. P.II. D. gen. Idem vō Joannes de„coelo edoctus de Xto testimonium ferens affirmabat longe excellentiori latione illum hōnes ēe baptisaturum. Joan. 1, 33. „Ille ē, qui baptizat „in Spiritu Sancto." suum longe inferiorem declarans Baptismum, utpo„te, qui Joan. 1, 26. Matth. 3, 11. in aqua tm baptizavit. Jam de hoc suo Baptismo loquit„ Jesus ad Nicodemum, Joan. 3, 5. „Nisi quis renatus fu„erit ex aqua, et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei." man„datum dm desuper dedit Apostolis post Resurrectionem, cum ad illos „diceret Matth. 28, 19.: „Euntes gō docete oēs gentes, baptizantes eos in „nomine Patris, et Filii et Spiritus Sti." Interim tamen Apostoli, ante„quam Jesus ad eos verba haec faceret, Baptismi ritum ex ejusdem Jesu jussu administrabant. Christus vō sua manu neminem baptizabat, quod le„gis Joannes, 4, 1-2: „Ut gō cognovit Jesus, quia audierunt Pharisaei, quod „Jesus plures discipulos facit, et baptizat, quam Joannes quamquam Jesus „non baptizabat, sed discipuli ejus, reliquit Judaeam." Dicit„ Jesus bapti„zasse, quamquam in ipse baptizabat, quoniam, quod alter jussu alterius facit, hic ipse fecisse censetur. Quod ad mandatum Magistri post ejus in coelum reditum Apostoli id fecerint, et ipso Pentecostes festo, tria millia hominum baptizaverint, saepius jam didimus. —

Quodsi haec testimonia attenta mente perpendimus, patet, ōia Xtum ipsum in„stituisse Baptismum: Id ēm verba per se indicant, nec ullus fuit, qui utut erronee de re Baptismi sentiret, id serio negaverit. Quapropter hanc propositionem tanquam dogma catholicum defendimus, decisio vō Ec„clesiae occurret inferius, ubi de materia sermo erit. Eadem ām certitudi„ne gaudet altera sententia, nempe hunc qualemcunq„ Jesu Baptismum longe excellentiorem ēe Baptismate Joannis, hoc ēm ipsa declaratio Joannis abunde probat. — Unde Concilium Tridenti: sess. VII. Can I. statuit: „Si quis dixerit, Baptismum Joannis habuisse eandem vim cum

cum Baptismo Christi, anathema sit." Contra Calvinum, qui dixit Baptismum istrum, ee aequalem a diversis dm manibus collatum. Haec dogmatice certa sunt. Non am eodem modo consentiunt, si quaeriti, de tempore quo Xtus hoc Baptisma instituit. Sunt em, qui dicant Xtum id tunc feciße, quando in Jordane a Joanne, ipse e baptizatus: alii cum de Baptismate cum Nicodemo loqueret, alii dum allata vba post resurrectionem ad Apostolos diceret. -

Salva fide, quaelibet harum sententiarum potest defendi. Interim tamen ee consentiunt vim plenariam hunc ritum post Xti mortem demum habuisse, utpote cum Sacramenta in morte Xti haerent expiatoria, insuper verba Matth. 28, et praeceptum, et formam legitimam clare continent. Ex altera vo parte negandum n e, Apostolos jussu Xti jam antea baptizasse, quod eo indigitat praecepisse aliquam institutionem, quam proin statuunt factam in ipso Baptismo Christi, ubi, quod Patres, frequenter docent, aquae imbiberunt vim sanctificantem. Paucissimi vo institutionem ex colloquio cum Nicodemo petunt, quod hunc factus fuerit sermo ad unum seorsim. Quidquid sit, nos putamus Xtum, cum baptizaret in Jordane, praesignificasse, quid postea in Oeconomia divina sit futurum, atq, suo exemplo hunc ritum sanctificasse, cum Nicodemo loquendo ejus necessitatem et eloquutum, plenarie am instituisse post resurrectionem. —

Nota. Quaerunt hac occasione de origine ritus baptismatis, et num Xtus hunc ritum ita constituisse censendus sit, n ante ipsum lotiones sacrae n fuerint in usu. Cui hoc affirmaret, contradiceret Historiae certo; quo exhibet lotiones sacras ante Xtum, et apud Judaeos et apud religiosos populos in usu fuisse. Quod em Judaeos attinet, ad lotiones praescriptas, varias addiderunt, ving, fere superstitiosam illis tribuerant, ut legere e apud Marc. 7, 3:, Pharisaei em, omnes Judaei nisi crebro laverint manus, non manducant." — Proselytarum porro Baptismum, qui modo apud Judaeos in usu e, ante Xtum jam viguisse ostendit Lang. in Appl. bibl. libr. II. Cap 2. Similiter apud Gentiles lotiones sacrae in usu erant, eo fine instituto, ut peccatorum remissionem nanciscerentur. Petit quasi sensus communis, ut in signum internae renovationis adhibeatur, quod externe corpora lavat. De ejusmodi lotionibus

lationibus loquit, Lactantius Institt. libr. V. c. 19. easq, quia divina institutione carebant, et sine internae emendationis studio adplicabant, ridet Tertullianus, et steriles, videasq appellat, lib I, de baptismo. - Illud am lationes sacrq ante Xtum in usu fuerint, nemo exinde Xti Baptismum cum iis confundet, vl. ab iis mutuatum asseret, vel aliquid ceremenți caperet dicet, cum ut videbimus, toto coelo differat a quibuscunq Judaeorum et Gentilium lotionibus, talesq effectus habeat, quales hae, qui vere humanum captum superent. Sane enim si duo faciant idem, n e idem. —

Ac§ 2. Baptisma Joannis diversum a Bapt: Xti Jesu.

Sententiae Adversariorum et Theologorum.

a). Donatistae dicebant n differre Bapt. Joannis a Bapt. Xti, quoniam 3 ies gradus Baptismi distinguebant: 1. in aqua 2. In Scriptura s. 3. per ignem, qo dum unum Baptisma.

b). Latherus statuebat diversum ee Baptis: Joannis a bapt. Xti, quia n fuit sacram; non remittebat peccata et iterabatur, Xti am non. - Discipuli ejus ab hac sententia recesserunt, statuentes: illa baptismata a se invicem n differre.

Sententiae Theologorum.

c). Nonnulli dicebant baptis: Joannis fuisse sacrm: V. L. - minus pecte, nam S. V. L. inceperunt cum ipsa lege et perdurarunt per totum tempus legis - baptisma Joannis dum per annum - et ipse sub finem legis prodiit. -

d). Alii - medium illud locum occupare dicebant inter V. et N. L. Sacramenta - hoc licme ee possit, si lex media est, et nullata fuit, sed antiqua abrogata statim nova successit. - Non fuit qo sacramentum cum insuper non sit necesse, ut figura sacramentum sit, et figura erat Baptismi Xti baptisma Joannis, quia hinc diluvium, transitus per mare rubrum, aqua de Petra educta, et aliae figurae sacramenta ee deberent. -

Eccl. cath. baptis. Joannis naturam distinctum ee a baptismo Xti Jesu. Probat 1). priorum auctor: homo Joannes, qui cum externo ritu gratiam sanctificantem conjungere n potuit. —

/. /.

„ Videns ám multos Phariseorum et Sadducaeorum venientes ad Baptis-
„ mum suum," dixit eis: Progenies viperarum! Et rtus interrogat Phari-
„ saeos: „ Baptisma Joannis utrum de coelo, utrum de hominibus?" –
Non ideo jám dicit: suum, quia Minister, sed quia auctor erat. Decus ém
et Paulus et Philippus sua baptismata haberent, et in Scriptura
nullibi legit, baptis: Pauli v/, Baptisma Philippi, sed semper baptis-
ma rti Jesu, utpote auctoris.
„ Contra hoc obficiunt: „ Qui misit me baptisare, ille mihi dixit, ergo
a Deo institutum baptismum Joannis.
Respondm: August: et Tertulian: A Deo institutum mediante Joane.
Deus generaliter Joannem inspiravit et mandavit, ut baptisaret, pi-
tus ám eis a Joanne erat institutus.
2/. Ad essentiam Baptismi rti pertinet invocatio 3 divinarum perso-
narum, in baptis: Joannis nihil tale invenitur. ad §2. objectionem.

§3. Conspectus dicendorum.

De hoc jám ritu a Christo instituto, firma fide credimus ee illum
Novi Foederis Sacramentum, illudq primum et maxime necessari-
um, quod evincit, si monstratum fuerit in praedictis institutionis
verbis stabilem a rto ordinatam ee materiam, et formam, talesq
cum illa sacra lotione conjungi coelestes effectus, qui gratiq
Divinae uniee debentur. Quapropter ordine suo insistendus e ser-
mo, de materia, forma, et effectibus Baptismi.

§4. Materia Baptismi. a/. remota.

Loquentes de Baptismi materia, distinguimus materiam remotam,
et proximam. Sub priori intelligimus elementum in se, sub posteriori
ádu, corpori humano adplicatum. – Jam in illo sensu defendimus fide ca-
tholicá ee materiam Baptismi aquam veram et naturalem. Defini-
tio dogmatis continet, in Can. II. Sess: VII. Conci: Trident: „ Si quis dixerit
„ aquam veram et naturalem non ee de necessitate Baptismi, atq ideo
„ dicta verba illa Domini nostri Jesu rti: Nisi quis renatus fuerit ex a-
„ qua et Spiritu sancto, ad metaphoram aliquam detorserit anathe-
„ ma sit." Dogma ám facile probat, etenim:
a/. Aquam materiam indigitat ipsa potestas vocabuli BAPTIZEIN,

mutatis accidentalibus quæ non tollit essentiam aquæ.

quod significat lavare, fiunt ām lotiones per aquam. –

„ 6ſ. Aquam expresse cōmemorant pluria locā e.g. Joan: 3,5: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua etc." Ephes 5, 26. „Christus dilexit Ecclesiam, „ et se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret mundans lava„cro aquæ in verbo vitæ." nec ulla patio in textu adest, a cōsueta hu„jus vocabuli significatione recedendi. Pariter Act. 10, 47. –

cſ. Aqua naturali et vera usi sunt Apostoli, dum Baptismum confer„rent, cujus luculentissimum exemplum habemus Act 8, 36–38. – in Pistoria Philippi et Eunuchi reginæ Candacis. Etenim postquam Philippus huic Evangelium exposuisset: dum irent per viam, vene„runt ad quandam aquam, et ait Eunuchus, Ecce aqua; quid prohibet me „ baptizari?". „Et descenderunt uterq„ in aquam, Philippus et Eunuchus, „ et baptizavit eum". –

dſ. Ejusmodi doctrinæ luculentissimus testis e coalimus cœtum Ecclesiarum „sus, inde ab ævo Apostolico ad nostram usq; aetatem decurrens. Cu„jus testes sunt Patres antiqui, quorum testimonia in decursu occur„rent. Sufficit unum nominasse S. Augustinum, qui Tract. 15. in Joann. „cxibit: „Tolle aquam et nec baptismus." Porro id ipsum testantur li„bri liturgici ubiusq; Ecclesiæ, ut legere e apud Thomasium Cardi„nalem Bonam, et Marten. – figurat N.T. diluvium, transitus aquæ, de pistas Ezechiel habet effundam super eos aquam

eſ Argumenta ām, quibus vba Sti detorquent in Methaphoram Socinian„et asseclae, non difficulter infringuntur. Dicant em vba apud Joan: Ni„si quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sto" ee metaphorice expli„canda, quia Matth. 3, 11. occurrit: „Ille vos baptizabit Spiritu Sto et „ igne". sicut go in ultimo loco ignis, est metaphorice sumendum, et nemo de ablutione per ignem intelligit, sic et de aqua idem obtine„re. – Quare aquam et Spiritum sanctum ee confingenda, quasi Stus dixisset, nisi quis renatus fuerit per spiritualem doctrinam Evan„gelii mei i.e. meliora subdola assumpserit, ut secundum eam mentem „ immutaverit. — et id confirmant imagines ab aqua et fontibus salienti„bus petitas, ee frequentes in ss. litteris ad distinguendam doctrinam e.g. Jo„an. c13. v. 7. 17, c. 37. –

Contra has jam et similes disputationes observamus sequentia:

4to Non e patitas inter locum citatum Matth 3, 11 et Joan 3, 5; nam pri„or metaphoram in fronte nemine monente gerit, cum ablutiones fiant per ignem,

per ignem, quod non aeq„ obtinet in secundo, cùm quaecunq„ ablutio, et haec, ut originalia vocabuli βαπτιζειν significatio indicat, fiat per aquam. Quod„ si gò conjunguntur vocabula βαπτιζειν ὕδωρ et πῦρ, graves rationes adfe„ rè debent, ex quibus ab originaria significatione recedatur. —

2do Tales am in ttm non adsunt, sed potius rationes gravissimae urgent, cur in pro„ pria significatione aquae maneatur. Nam Apostoli optimi Magistri interpretes voluntatis, de aqua naturali verba Xti intellexerunt, Cf. loc. citat. hujus S. deinde vo institutio in meliori doctrina, a collatione Bapti„ smi expresse distinguit„, et tanquam separatum manus repraesentatur. — Sic Xtus ipse Matth. 28. „docere et „baptizare“ distinguit. Petrus Act. 3. postquam festo Pentecostes instituisset Judaeos, hi„ ea eo quaerivissent, quid modo faciendum eet v. 38. poenitentiam agere, atq„ eos curare jubet baptizari. Locus denig e classicus Corinth: 1, 17. in quo Paulus affirmat se a Xto missum ee, non ut baptizaret, sed ut evangelizaret. Munus gò bap„ tizandi a munere Evangelium praedicandi expresse distinguit„; ubcunq„ jus loci explicatio inferius recurret. —

3tio Pluic Socinianorum expositioni insuper obstant et reliqui effectus, qui baptismo materiali in ipsis ss. litteris adscribuntur, de quibus infra erit sermo. Insuper haec tota explicatio e nodis nodo eorum principiis, secun„ dum quod Religionem Xti ad trutinam rationis humanae expendunt, at„ que scripturam in suum sensum detorquent, progredit„, cujus falsitatem suo loco demonstravimus. —

4to Utut gò nonnunquam ὕδωρ, pro doctrina, atq„ aquam bibere pro institu„ tione salutari occurrat in ss. litteris, ea tamen loca huc non pertinere, solamq„ expositionem ee contortam jure asserimus. Ex dictis proinde pa„ tet concil. Trident: in citato Canone jure, in verbis institutionis meta„ phoricum dicendi genus exclusisse, et aquam veram, atq„ naturalem, ma„ teriam Baptismi declarasse. —

Nota I. Quae cùm ita sint, ad deliramenta cerebri humani jure referimus se„ quentia super materiam baptismi placita. Manichaeorum, aliorumq„ qui abhorruerunt a Baptismo aquae, et ejus loco oleo, aut butyro usi sunt, quo ca„ pita puerorum illinirebant, quod testatur s. Augustinus. Haeres. Cap. 46. Porro Flagellantium haec to, qui pariter non aqua, sed sanguine proprio flagellis excusso Baptismum conferendum ee censebant. —

Ab effatis tibiorum multum recessisse Bezam, si Epist. ad Thomam Tillium defendat, quovis liquore conferri posse Baptismum; — et Luthe„

et Lutherum, qui in Colloquiis Symposiacis Cap 17 quæsitus, num deficiente aqua, liceat in lacte baptizare, respondit: „ Quidquid balnei loco ee potest, aptum ee ad Baptismum. – nemine monente ex dictis patet. Baptismum medio sæc. VI. in uno casu individuo, Judæo, ardenter desideranti, cum aqua deesset, in deserto per arenæ superfusionem collatum, quo facto samus factus sit, morti jam proximus, ut refert Mochus in Prato spirituali, – non valuisse declaravit Dyonisius Episcopus Aziatonis, illumq ad Jordanem misit baptizandum in aqua. Responsa Pontificis Stephani II vs. ut aliis placet Siricii, quibus approbat, Baptisma vino collatus, ee supposita, et odiosi alicujus hominis figmentum, demonstrat Binterim. –

Nota II. Cum aquæ vero ed naturalis natura non immutata, si solemniter benedicatur, infuso chrysmate, certum e, nostrum dogma non infringi more antiquissimo aquam baptismalem benedicendi. Esse morem illum antiquissimum, constat e S. Cypriani epistola 70. ad Samaritum. S. Basilius lib. de Spiritu Sto Cap 27. eum ex Traditione Apostolica repetit. Exorcismorum in hac benedictione adhiberi solitorum mentionem jam s. Ambrosius injecit, in libro de his, qui initiantur. Conf. Binterim. Tom III. pag. 86. Cæterum in aqua Sti benedicta Baptismum collatum valere, ex exemplis patet in Actibus Apostolorum relatis. —

§5. Materia ℓs. proxima.

Quæri, jam, quomodo ex doctrina Xtiana aqua debeat corpori adplicari, ut valide quis baptizatus censeatur, seu, quomodo ex materia remota fiat proxima? Ad hanc quæstionem respondemus: Aqua debet sic corpori admoveri, ut lotum aliquo modo dici possit. Valet ergo baptismus sive ds. per immersionem, sive ℓs. per affusionem, sive ĉs. per aspersionem conferatur, – sive tandem illa immersio, affusio vs. aspersio sit ds. trina, vel vero ẽs. una. –

Rem am sic probamus:

I/s. Christus, dum Baptismum institueret, ubi vocabulo βαπτιζειν, quod lotionem in genere significat, quin modum uberius determinet, negatum Apostoli hunc ritum administrasse legimus, modus stricte determinatus, hinc dicimus merito corpus aliquo modo lavari debere, id ad ritus essentiam pertinere. –

II/s. Quo in judicio confirmamur consulentes Historiam etenim scimus, non semper eundem lotionis modum in Ecclesia adhibitum ee. —

Quamvis ẽm per tredecim fere sæcula immersione Baptismus administraret, et propterea baptizandi ad aquas ducerent; quapropter et Patres de actu baptizmali vocabulo: „mergere" utunt.) Cf. Bingham in Ant. Eccl. vol. IV. Tamen ñ desunt exempla aliter administrati baptismi. Clinicorum ẽm Baptismus i.e. eorum, qui decumbentes in lecto baptizabant, e.g. Novatiani, validus habebat, ut Concil. Romana sub Cornelio Papa, et Neocaesarense declarant, quod ultimum a°. 314 habitum ẽ. Talesãm ñ immergebantur, seu affusione vl. aspersione baptizabant. Constat inquit Baptismum in carceribus ẽs saepius collatum, ubi aqua tanta copia ñ erat, quæ immersioni sufficeret. Cf. Lemmer Confessionelle Abendmahlsfeier der Sonntagsc. invocatis SS. Trinitatis.

Quare S. Augustinus Tract. 6. in Joan. dicit: „Ploc verbum fidei, Hm valet in Ecclia Dei, ut per ipsum offerentem, benedicentem, tingentem etiam tantillum, mundet infantem." Si ex mente Augustini sufficit tangere tantillum, sane sufficit per affusionem aut aspersionem.

Nota I. Cõsulto gõ dicimus in propositione, ut corpus aliquo modo totum dici possit. Quare etiam, dum in casu necessitatis confert Baptismus per aspersionem, semper curandum ẽ, ut corpus ipsãm aqua tangat, atq; ita in copia fiat aspersio, ut aqua defluat. Notanda sit haec concilii Coloniensis de anno 1662 verba: „Tantum aquæ adhibeat, ut ñ aspersio, sed vera ablutio reputet, quae baptismatis solum in superficie temus, in capillis, sed etiam in cute lingat."

Nota II. Si Graeci Schismatici immersionem qdm de necessitate baptismi dicunt, sane errant, et per allata refutantur. Putamus ãm in ipsa per nostram sententiam suavissimo sti cõsilio, quo Baptismum portam ad cœlum magis ẽ conformem ulpote, qui cum in uniformem statu. it baptizandi modum, omni aetati et conditioni hnum consulere voluit, et infantis morbis periculi, casibus providit. Accidere ẽm fit, non nunquam, ut immersio locum habere nequeat. Quam sententiam cõfirmatam praecipue videbimus in doctrina de ministro baptismi. — unica effusio in casu mortis sufficit.

Nota III. Ablutio gõ in aqua nãali, ad essentiam baptismi pertinet, modus ãm ablutionis ad disciplinam. Hinc patet, quomodo Ecclia occidentalis, etsi per tredecim saecula per immersionem baptizavit, hunc ritum mutare, atq; illum per effusionem, communem facere voluit. Monemus ãm, et iterum, atq; iterum rogamus, quod Theologia pastoralis assentiat

et quod pro omni Sacramentor administratione valet, ut quisquam in proximo periculo vitae positus, quod Episcopus diocesanus adhibet, nec vel minimam ab eo aberrationem sibi licitam putet. Ea am, quae ad eentiam necessariam alicujus Sacramenti pertinent, diligenter quisque consideret, ut in casu necessitatis v.g. vitae periculi v.g. exigentibus de valore alicujus Sacramenti dubiis, atq. scrupulis habeat, sec. quae judicium dirigat. —

Nota IV. Cum certitudine determinare velle, quo ritu Apostoli baptizaverint, et quomodo Jesus ab Joanne baptizatus fuerit, ad impossibilia, imo ad supervacanea referimus. Probabilissimum am e, baptizandos in flumen descendisse, et lapsa ex vase v.g. cava manu aqua ee baptizante, via em sufficiebant Apostoli tanto hominum copiae baptizando. Legimus am in actibus eodem die baptizatos ee tria mille, quod fieri vix potuisset si singulos aquae immersissent. Hic ritus am magis ad affusionem, quam ad immersionem accedit, ubi baptizandi in aquae flumine stetierint. Post aevum apostolicum immersionem stricte dictam invaluisse, novimus, quae, quod pariter diximus, durabat in ecclesia occidentali quoq ultra saec. 13um teste S. Thoma Aquinate P. III. Quaest. 66. Art. 8, qui latius ee arbitrabat, per immersionem baptizare. Quod jam attinet 1m n. c. Propositionis nostrae, scil. de trina et una immersione, affusione v.g. aspersione, rem sic probamus et quidem: Quod actionem trinam attinet, illa n eget demonstratione, cum ea ei tempore sit adhibita, dicente jam Tertulliano de corona militis c. 3. : „Deinde ter mergitamur." Et adversus Praxeam c. 26: „non semel, sed ter ad singula nomina in personas singulas Patris, Filii et Spiritus S. tingimur," quae trina actio alioquin vividissima ee ss. Trinitatis recordatio, v.g. etiam, quod alii placet, in memoriam percat factam die tertio xti resurrectionem, cui sto resurgendi similes sunt, qui post mortem spiritualem per Baptismum ad novam regenerationis vitam ex aqua ascenderunt. Interim tamen ad Baptismum valide conferendum, et una immersio et affusio sufficit, quod dicimus, ex Synodo Toletana IV anno 633 celebrata, quae contra Arianos unam immersionem prascripsit, quod laudat Gregorius M. in Epi. ad Leandrum. Postulabant scil. Ariani trinam

quare aqua naturalis? 1) voluntas Xti. 2) aqua ei non adest. 3) ex Baptisti dat. Spiritus s. quum creatione mundi
super ea aquis erat 4) aqua fortes ablut. quare Ecia mutavit ritum immersionis, in ritum aspersionis? 5)
5) ministrorum inopia, qui aegrotis profecti non possunt, 2) ne aqua frigida noceat infantibus, 3) ne
infantes delapsi submergerentur, 4) ut pudori mulierum succurat Ecia.

54

Trinam immersionem, ut eo accuratius indicaret „ Filium et Spiritum
„ stum a Patre ee dissitum, adeog in praesidium impii dogmatis,
„ quod defendebant. Formula baptizandi Arianor erat: „ Baptizo te in
„ nomine Patris creatoris, in nomine Filii, creaturae Patris, et in no-
„ mine Spiritus sti, servi utriusq." Ecia, quo ejus rem impendit opes
ram ad Arianismum eruendum, sciensq trinam in Baptismo acti-
onem non ee de necessitate sacramenti praedictam sibi sententiam
et sicut in ceteris, sic et in hoc juncto providam suor matrem se
exhibuit. —

§ 6. Forma Baptismi.

Doctrina catholica huc pertinens continet in Conc. Trid. sess. 7. can
„ 4to his verbis: „ Si quis dixerit, Baptismum, qui etiam datur, ab haereti-
„ cis in nomine Patris et Filii et Spiritus sti, cum intentione faciendi
„ id, quod Ecia facit, non ee verum Baptismum, anathema sit." Quibus
ex verbis constat, expressam trium in divinitate personarum mentionem
ee de necessitate baptismi ita, ut qui Patrem et Filium et Spiritum
„ stum appellando ad materiam vocem non expresserit, non contule-
„ rit Baptismum. Sunt go forma baptismi necessaria ista: „ In no-
„ mine Patris et Filii et Spiritus sti:" quibus am insuper advenda
sunt aliqua pta, quo actionem baptismi expresse enuntiant. Ante
quam am haec jam paries demonstremus, tetamus: inde a Zwinglii
temporibus, qui libro: de vera et falsa religione, capite de baptismo
nullam etiam verbor formam necessariam ee negare e ausus, plures
extiterisse, qui defenderent, nullam a Xto formam Baptismo prae-
scriptam ee, ad quor go placita in decursu argumentationis defendamus:
attendamus. Expressam trium in divinitate personarum mentionem ne-
cessariam ee, sequentibus probamus:

I. Xtus, dum Matth. 28, 19. Baptismum conferendi Apostolis dedit po-
testatem, expresse dicit: „ baptizandas ee oes gentes in nomine Pa-
„ tris et Filii et Spiritus s.: sine periculo am de iis, quae praescripsit
Xtus si e peccendum. Putant qdm, in verbis praescriptis non tam praescrip-
tam formam, quam potius finem et consilium contineri, ob quod bapti-
smi ritus sit administrandus, exprimi. Quominus am id admitti possit

admitti possit, prohibet ipsa apostolor̃ praxis et Ecclesiæ universalis
ꝑ tempore inde ab ejus̃ exordio. – etenim:

2. Quod praxim Apostolor̃ attinet, memoratu dignum factum occurrit Act.
19, 2-5. Paulus scil. veniens Ephesum a discipulis, quos ibi invenit, quæ-
sivit: an Spiritum S^tum^ jam acceperint? Illi ām respondent, scil. se neq
de Spiritu S. unquam audivisse, multo gō minus illum accepisse. Quod
mirans Paulus ulterius quaerit: in quo baptizati sint, si de Spiritu S^to^
nil audiverint? Illi ām dicunt, in Joannis baptismate. Quo ex facto patet,
apparente, Paulum in christiano baptismate spiritus sancti mentionem
necessariam habuisse, adeoq nostram formulam agnovisse, prosteréa
Deinꝺ oēs in christiano baptismate sunt baptizati. Ex his ām n dissi-
„ culter solvit„ objectio, quam contra formæ nostræ necessitatem exinde
repetunt, quia in ss. literis saepius occurrit, baptizatos ēe homines
in nomine Jesu e.g. Act. 2, 38. 10, 48. Galat. 3, 27. quasi voluerit bapti-
„ zmus hac formula collatus. Dicimus ēm, plurasim hanc: „In nomine Jesu
„ baptizari". non significare formulam, qua baptizati sunt, sed notare, eo
modo baptizari, quo Jesus baptizari voluit, qui baptismi ē auctor, in oppo-
sitione cujuscung alterius̃ baptismi e.g. Joannis. Id̃ecclesiæ nō re-
bis inferri, patet ex supra memorato facto Pauli Act. 19. etēm v. 5. dicit:
„ his auditis, baptizati sunt in nomine Jesu". Est gō baptizmus in nomi-
„ ne Jesu collatus ille, in quo mentio expresse occurrit Spiritus S^ti^ i. e.
Baptizmus collatus in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti." –
Verba praedicta formam baptismi necessariam ēe ꝺ tempore, eo-
„ cuerunt Patres, et frequentavit Ecclia. Sic ēm Justinus M. in apologia
I. scribit: „ Deinde eo ducunt„ a nobis, ubi aqua ē, et eodem regenera-
„ tionis modo ducuntur, regenerantur, quo et ipsi sumus regenerati. Nam
„ in nomine Patris universor̃ ac Dñi Dei, ac Salvatoris nostri Jesu Chri
„ et Spiritus s. lavacrum hunc in aqua suscipiunt. Etenim ām hujus rei
„ traditionem ab Apostolis accepimus." Est ām Justinus Jesu sanctis-
quis̃imus, et apostolicam traditionem asserat hujus̃ formæ usum.
Pariter Tertullianus pluribus in locis e.g. libro de baptismo cap. 13.
„ Lex tingendi imposita ē, et forma praescripta: Ite inquit: docentes
„ oēs gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus S^ti^."
Et dic̃ reliqua quor̃ Patres, nominatim s. Athanasius, Hilarius,

Athanasius, Hilarius, Basilius, Gregorius Naz. ex hac forma Baptizmi, divinitatem Filii et Spiritus Sti contra Arianos et Macedonianos demonstrarunt. – Fides universalis enunciata a s. Augustino, dum libr. IV. de Baptizmo contra Donatistas c. 25 dicit: „Quis negarit, in ea Baptizmum esse, si verba Evangelica, quibus symbolum constat scil. credo in Patrem et Filium et Spiritum Stum illuc defuerint? Sed facilius inveniuntur haeretici, qui eo non baptizant, quam qui illis verbis non baptizant." – Sic ego ca. non concilii tridentini supra allatus, abunde probat, et certum est, expressam trium personarum invocationem esse de expresso necessitate baptizmi. Diximus tam, ad expressam trium personarum invocationem, addi oportere aliqua ista, quae actiones baptizmi exprimunt, quod nobis sequentibus patet. Baptizaverat scil. vir aliquis puerum in mortis periculo constitutum, sub invocatione qdm ss. Trinitatis, expressa, attamen omissis istis „ego te baptizo", controversia desuper oriebatur, dum Stephanus Tornacensis, et ipsa facultas Parisiensis, validum declararet hunc baptizmum, contradicente Mauritio, episcopo Parisiensi. Re ad s. sedem delata, declaravit Alexander III, invalidum esse baptizmum, omissis illis verbis collatum. Pari modo Alexander VIII. controversia recrudescente a. 1690, hanc damnavit propositionem: „Valuit aliquando Baptizmus prolatis illis verbis: Ego te baptizo". Ex his ego constat, actionem baptizandi esse, mentem esse, si forma Baptizmi sit integra, et valida. Interim tamen defendendum ista, non esse sumus sentientis, quasi baptizmi actio fixis, vel ex divina Traditione repetendis istis, ita debeat exprimi, ut, si verba variant, ipse baptizmus sit invalidus, invenimus enim saepe reapse hanc baptizmi actionem in Ecclia latina et graeca, diversimode expressam, imo ex historia constat, diversos quandoque quoad modum hoc punctum formas esse dubitatas, quin baptizmi valor negaretur. In Ecclia enim latina adhibet formula: „Ego te baptizo in nomine Patris etc. in graeca vero Ecclia utuntur formula: „Baptizatur famulus Dei in nomine Patris et Filii et Spiritus Sti"; quam formulam genuinam probavit concil. Tridentin: et Eugenium IV. in decreto, quo Armenis. In antiquo ordine Vaticano praescripta fuit haec: „Baptizo te credentem in nomine Patris, et Filii et Spiritus Sti, ut habeas vitam aeternam in saecula saeculorum." In quibus pluralibus additur possit quamlibet personam: „Amen". Secundum declarationem Stephani III. validus erat Baptizmus hac formula collatus: „In nomine Patris, merge,

„ et Filii mei, et Spiritus Sti mei." Imo cum circa annum 745 quidam
„ Bavarus Regni Latini ignarus puerum baptizaret: „In nomine Patris
„ et Filii et Spiritus Sancti." et quaesiit de valore hujus baptismi oriret,
Zacharias Pontifex dissidium solvit, et ipsum eo baptismum declaravit.
Ex his et similibus, quae apud Wiesth Tom IV. et Binterim Tom I. fusius trac-
tantur, sane patet, ad essentiam formae baptismalis, pertinere expressam
trium personarum invocationem una cum actione Baptismi, verbis quibus
cum expressa. Caeterum, quemq solicite Rituale Ecclae suo praescriptam
debere segui, aliunde ex antecedentibus patet. — —

Nota I. Depravasse antiquo tempore formam Baptismi Gnosticos non
nullos, e schola Marci, qui Valentini discipulus erat, patet ex Irenaeo
lib. I. adversus haereses. Arianos quosdam in solo Patre, vero Deo, in Jesu
Sto, Salvatore et Creatura, in Spiritu S. utriusq servo baptizasse, refert
S. Hieronymus adversus Luciferianos. Alios vo Arianos legitimis verbis
usos esse colligit, ex Athanasii sermone 3 contra Arianos, et Sozomeni
histor. Eccl. lib. 6. — Montanistas vo et Cataphrygas docet Basilio, in Epi-
stola I. ad Amphilochium eo processerunt amentiae, ut baptizarent „in
„ nomine Patris et Filii, Montani et Priscillae." Objectiones infra ad §6.

Ad §6.

Obj: Sequentes 5 Patres validum habuisse Baptismum in nomine Jesu collatum.
Resp: Basilius em expresse dicit, baptizari nos in nomine Patris et Filii et Spi-
ritus Sti: Hilarius loquit „de baptismo nomine et auctoritate Sti col-
lato. Ambrosius vo loquit, in illo loco de fide suscipientis baptismum,
si scil. hic respondet: se credere in unum personam, alias am implicite
intelligit, baptisma validum, econtra si quis ore: et Patris et Filii et Spi-
ritus Sti nominaret, interne am in hoc non crederet, baptismus pro eo
nullius eet valoris. —

Stephani nulla epistola, nullum decretum hoc s: scriptum ef, insuper lo-
cus e valde suspectus — ait Cyprianus n asseculus e mentem Stephani. —

Nicolaus I. dm statuit, in illo loco: baptiz. a Jud. vs Gentil. collatum vali-
dum ee, et hoc ex professo pertractat, et dm accidentale aliquod e: de
baptismo in nomine Jesu Sti collato, quod quomodo intellexerit, non ex-
plicavit, — certe ita sicut Ecclia catholica sc: post publicam S. Sti con-
fessionem. —

Quod am Stum Apostolos dispensasse dicunt, et praecepisse, ut nomen

ut nomen dñi Jesu exprimant, ut illustrius reddatur – nullum pro hac assertione argumentum in script: s. habent, insuper minus probabile est vi. det,: Num in primis Eccliae sub incunabulis dispensasse Apostolos ab lege, quam ante ascensionem suam tanto cum fervore inculcaverat. ut dñi nomen clarius redatur, non erat necessarium hoc medium – illustrissimum, em reddebat, per miracul. Apostolorum. in nomine Jesu Xti peatrata, et per praedicationem Evangelii. –

Objectio: Si formula haec prescripta fuit, hinc nullae mutationes in ea fieri possant, et ipsae Confessiones Apostolor habent formulam: In nomine Patris ingeniti, Filii unigeniti, et Spiritus St. ab utroq, procedentis: et Justinus: in nomine rerum creatarum Patris, Domini universorum Christi, et Sanctificatoris eorum Spr. s. – et alii: in nomine Patris, qui mi. sit Filii, qui venit, et Spiritus St., qui testimonium perhibuit. –

Respons: Mutatio quaevis substantialis locum habere, n potest, accidentalis non licita, sacrm. tamen si facit invalidum – e.g. si quis loco: ego te baptizo, diceret: ablue vs. lingo. Justinus in formulas refert ab Eccliae prescriptas, sed dñm Paraphrasin dat formulae a Xto institutae. Effectus Baptismi

De Intentione

Ad Sacramentum Baptismi Objectiones.

a. Ob: Deus in Sacramentis ligatus e ad voluntatem ministri, nam quamprimum minister Sacramentum cum intentione peragit, et subjectum sacramenti rite dispositum sacramentum suscipit, statim Deus gratiam conferre debet.

Resp: Deus ex liberrima sua voluntate cum Sacramento gratiam conjunxit, quia nemini gratiam debet nec ad illam largiendam sacramentis imi. get. potius Sacramenta ad Deum ligata dici merentur. –

b. Ob. Ad quid dispositio in baptizando, si cum Sacramentis ita statim res se habet, prout cum igne, qui ligno suppositae illud accendit. –

Res: Comparatio n e apte selecta, (e) nam ed lignum nisi sit aridum, accendi n potest.

c. Non e necessarium confugere ad characterem indelebilem Baptismi, ut monstret, illum iterari n posse, sufficit, si dicat, illum ee imaginem fidei unius et mortis Xti. –

Res: Assertio haec n sufficit, nam si Lutheranus ab Lutherano e.g. baptizatur, fides falsa e, et tamen baptismus validus e; quod attinet mortem Xti, Eucharistiae sacramentum praecipue illam repraesentat,

sequeret, gō, et hanc iterari n posse. —

d/. Episcopus ad ordinationem Candidatos alloquit, ut si quis eor sit irregularis discedat, n habet gō intentionem talem ordinandi, si nihilominus talis invenit, inter eos et ordinem suscipit, ordo validus e, gō non requirit, intentio in ministro?

Ress: Si post allocutionem Epi nullus Candidatō recedit, Epus supponit oes regulares et habet intentionem eo ordinandi. —

e/. Christus potuit ita Sacramenta instituere, gō et instituit ut non sint dependentia ab intentione ministri; tali modo major eet dignitas Sacramentō, et suscipientes Sacramenta certi eent, sacramenta sibi administrata ee. —

Ress: A posse ad ee non dat, conclusio. — propterea ho n pt in Mysteria Dei inquirere, demq etiamsi sacramenta n dependerent ab intentione ministri, hes n possent adhuc absolute certi ee, an non minister loco agat v/. olei aliud fluidum adhibuerit, et an rite verba pronuntiaverit. —

f/. Ex.g. Dominus dat servo suo pecuniam, ut illam det pauperi, servus odit hanc pauperem, attamen dat illi explens mandatum dni. — Dominus nihilominus habet meritum — vel aliquis dat infanti ignem, ut domui vicini sui supponat, infans nullam scientiam habet de re facienda, attamen facit, quod sibi mandatum erat — homo ille contraxit nihilominus culpam. — Sic se res habet etm in sacramentis, intentio ministri non requiritur. —

Ress: Attamen Deus n voluit ministros suos ee inania instrumenta, sed viva, libera, quo rectione et judicio suo utuntur. —

De baptismo. g/. Quodvis opus malum abominabile e coram Deo, gō et opus malum haeretici; quomodo gō baptismus haeretici acceptus ee pt a Deo, cum ipse haereticus abominabilis sit coram Deo?

Ress: Non bona opera haeretici sunt mala — propterea haereticus conferens Baptismum, locum tenet Xti, gō baptismus e actus divinus. —

h/. Una fides, unus Dominus, una Ecclesia, gō et unus Baptismus — unus ee debet, gō baptiz: haeretici invalidus e?

Ress: Ubiq, unus dat, etm baptismus, nam et Baptismus haereticii, dem e ac Ecclae catholicae, eandem em habet materiam et eandem formam. —

Quia minister Sacramentorum locum tenet Xti, et quia sancta sancte tractanda sunt, hō peccat sacerdos, quando urgente etiam necessitate baptismum cōfert in peccato mortali, quando in peccato mortali fideles communicat, idem peccat laicus, quando in peccato mortali urgente necessitate baptizat. — — — —

§7. Effectus Baptismi.

Maximi modo oritur momenti quaestio scil. quales hic a Xto sub certis ritibus administratus praescriptus ritus producat effectus. Quae quidem quaestio eo accuratius est solvenda, quo majori fedulitate recentiores Rationalistae hos ipsos, eosq; magnificentissimos effectus explodunt. Tres effectus annt. I. per Bapt. aggregamur Ecclesiae Xti, quod testatur Act. II. 41. „Baptizati sunt, et appositae sunt (sc. Ecclesiae) in illa die animae circiter tria milia". — Jurium propterea et privilegiorum redolimur participes, quae Xtus in Ecclesia sua vult elargiri genere humano. Hoc ex natura rei patet, etenim quamprimum quis in societatem qualemcunq; recipitur, jurium et privilegiorum, quae illa societas suppeditat, fit particeps. Quod clare etiam Paulus dicit, idum ad Gal. 3, 27. affirmat: „Omnes, qui in Xto baptizati sunt, Xtum induisse, propterea nullum discrimen esse inter Judaeos et Graecos, inter servum et liberum, ces unum esse in Xto atq; adeo haeredes promissionum". Verum hunc primum bapt. effectum nemo umquam negavit, utpote cum ei tempore illi tantum dicti et habiti sunt Xtiani, qui baptismate erant pertincti. —

II. Confertur justificatio; atq; ideo ces in baptism. producuntur effectus, qui cum justificatione sunt juncti. hinc a. per baptism. remittuntur peccata. a. „Petrus enim Judaeis Act. 2, 37. sciscitantibus: „Quid faciemus viri fratres?" „respondet, versu 38: „Poenitentiam agite, et baptizetur unusquisq; vestrum „in nomine Jesu Xti in remissionem peccatorum". Ananias vero ad Paulum de coelo „vocatum, referente ipso Paulo Act. II. 16. dicit: „Exurge et baptizare, et ablue „peccata tua". Uberior desuper doctrina et modus remissionis docebitur b. „inferius. b. Regeneramur et renovamur interne ipso actu bapt. posito, „quod eloquium Christ. Joann. 3, 5: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spr. Sto."

Praedestinantes = ad peccata remittenda non subjecta legi Dei, sed legi civili.

et Paul. ad Tim 3, 3-8. in quo bapt. appellat lavacrum regenerationis et renovationis, et quidem ex sola misericordia dna per Spiritum Sctum non ex operibus, quae fecimus nos. –

c.f. Sanctificans quia diffundit in cordibus nostris, quod ipsum constat ex eo, quia justificatio et sanctificatio fit per Deum uno eodemq actu, et Paulus ex. presse dicit. 1. Cor. 6, 4: „Sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis." et ad Ephes. 5, 26: „ubi Xtum Etiam dilexisse dicit, et se ipsum pro ea tradidisse: Ut eam sanctificaret, mundans lavacro aquae in verbo."

d.f. In filios Dei adoptamur, Gal. 3, 26-27: „Omnes enim filii Dei estis per fidem, quae e in Xto Jesu, omnes enim, quicunq baptizati estis, Xtum induistis." – Quo in loco baptizari, Xtum induere cum filiatione dna in nexu causali ponitur. –

e.f. Spem praebet felicitatis aeternae dicente Salvatore Marc 16, 16: „Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit." et Joan. 3, 5: in quo Dns regnum Dei iis patere dicit: qui renati sunt in aqua et in „Spiritu s^to." Hilb Ba. Ἅγια τοῦ θεοῦ intelligunt h.l. ea beneficia, quaecunq Xtus assecutis. is promittit, atcq praeterimis felicitas aeterna, quae inter dona principalia sane maxima e. De felicitate aeterna hunc locum acs PP. intelligere. –

§8. Modus remissionis peccatorum in Baptismo. –

Sic sane bapt. porta e, qua ad vitam aeternam ingredimur. Propter pei tamen momentum et adversarios, quos in antecedenti § commemoravimus, in ipsum hunc justificationis per bapt. effectum accuratius inquirendum, et ipse exponendus e modus, quo fiet etiam, ut jecutica de Poenit. sacramento doctrina accuratius intelligat, simul cum perspicientur ea, quae antecedenti §. exposuimus, et ex ss. litteris demonstravimus, fuisse fidem universalem Ecclesiae semper. –

Defendimus am dogma nostrum catholicum sequens: Per baptismum tollitur de peccatum originale et actuale simul am cum poena peccatis debita, sive aeterna, sive temporalis. – Remittitur itaq per bapt. id, quod rationem poenae aeternae et temporalis habetur. Phaenomenon am poenae tollitur, e.g. Si quis per luxuriam ante bapt. morbum sibi contraxit, fanet morbus turpis

culpa et poena aeterna et temporalis

turpis poena e, qui tamen eo, quod quis baptizatus, minime sanatus, quapropter, quae post susceptum baptis. mala et incommoda concupiscentiae et sequelae physicae qualescunq etiam peccando contracta permanent, non habent rationem poenae, sed instrumenta et occasio fiunt exercendae virtutis, atq ideo felicitatis aeternae acquirendae. —

Notamus am, nomine poenae temporalis venire in oppositione aeternae poenam talem, quae finem e aliquando habitura, luenda ceterum et in hac et post hanc vitam in purgatorio. Esse am hanc expresse definitam Eccliae cathol. doctrinam deinde patet: „ ex conc. Trid. sess. 6. can 5. in doctrina „ de pecc. originali §15. citat. docet, cum ibi expressis verbis: „ In renatis nil „ odire Deum, cuius rei ratio adfert: quia nil damnationis inest in iis qui con„ sepulti sunt per bapt. in mortem, nil exinde eos ab ingressu coelestis remo„ veri. Pariter concupiscentiam, quae etiam post baptismum manet, ab „ Apostolo quidem peccatum appellari, id ideo tum, quia ex peccato sit, et „ ad peccatum ducat, in renatis am reapse peccatum in adeo sed relictam „ esse ad agonem, unde illa per Chri gratiam pugnantibus nocere non „ valeat, quin imo expresse Conc. Trid. addit: „ qui legitime certaverit „ coronabitur." Hoc am Conc. Trid. sive definivisse probamus:

I. S. litterae ibicunq de remissione peccatorum per bapt. loquuntur, sive restrictione eam praedicant, ita ut Irenaeus, qui primum legenti illos textus in oculos incidit, sit: „ Liberat „ is qui baptizat „ ab eo, quod peccatum „ est, et cum pecc. jungit „ scil. reatu et poena." Ut. text. antec. S. cit. tex. a. Insuper am huc referendus e Paulus in epist. ad Rom. - exhortat „ scil. c. VI. ad vitam puram et immaculatam, quia non deceat illos in peccato vivere, qui mortui sunt peccato". v. 2. quomodo am Christus mortuus sit peccato, in sequentibus exponit dicens: „ An ignoratis, quia quicunq bap„ tizati sumus in Christo Jesu in morte ipsius baptizati sumus? consepulti em sumus cum Illo per baptismum mortem, ut quomodo Christus surrexit a mortuis per gloriam patris, ita et nos in novitate vitae ambulemus." et v. 6. addit: „ Haec scientes, quia vetus ho noster simul crucifixus e, ut destruatur „ corpus peccati, et ultra non serviamus peccato." Optime sane in hunc locum commentatur s. Cyrillus Hierosolymitanus dicens Cat 3, n. 12: „ Descendis quidem in aquam, sereno peccata, sed „ gratiae innovatio animam obsignans in te permittet ab inimani abysso „ veri draconis. Qui mortuus descendisti in peccatis, ascendisti vivificatus

vivificatus in justitia: Si enim complantatus fueris similitudine mortis Salvatoris, simul et resurrectionis dignus habeberis. Quemadmodum enim Dominus Salvator mundi peccata suscipiens, mortuus est, ut interemplo peccato, te in justitia resuscitaret: ita descendens in aquam, et quodammodo sepultus in aquis, ubi ille in petra fuit, in novitate vitæ ambulans, resuscitaberis." Huc pertinent quæ expressiones vitæ, de Baptismo adhiberi solitæ, quibus dicimus: per Baptismum regenerari, renasci, i.e. novo evadamus creatu-
rae, quibus scil. ex integro remissa sunt peccata. Huc referri potest et ipsum signum, in quo Ille Baptismum instituit, nempe: Aqua, quæ sicut maculas physicas abstergit, ita sordibus purgat, et pristino splendori restituit: Sic et spiritualiter animam purgat ab ea sorde spirituali i.e. a peccato.

II^do Eadem est Sanctorum Patrum sententia, aliquos seligimus: Justinus Mar-
tyr in Dialogo cum Tryphone Cap. 44: „Quapropter labore ubi oportet, ut cognoscatis, quanam via ad remissionem peccatorum et spem haereditatis promissorum bonorum, perveniatis. Alia nam via non est, nisi haec, ut hunc Jesum agnoscentes, ac illo ad peccatos remissionem Baptismo ablusi, sine peccato deinceps vivatis."

Clemens Alexandrinus adversus haereses lib. II. c. 19: Multis nam modis vocat hoc opus gratia, illuminatio, perfectum et gratia, lavacrum. Lavacrum quidem, per quod peccata abstergimus; Gratia nam, qua remittuntur poenæ quae peccatis debentur; illuminatio nam, per quam sanctam illam et salutarem lucem intuemur. perfectum nam dicimus, cui nihil deest. —

Tertullianus in libro de Baptismo: „Felix Sacramentum aquæ, quia ablutis delictis pristinæ coecitatis in vitam aeternam liberamur." Cap 7. addit. Baptismi carnalis est actus, quod in aqua mergimur, spiritualis autem effectus, quia delictis liberamur." Origines homil. IV in Cantic. „Amputant, et exsecant ab hominibus peccata, cum in Baptismo donant remissio peccatorum."

Ambrosius in Cap. 6. ad Rom.: „Ideo per aquam Baptisma celebratur, ut sicut aqua sordes corporis abluit, ita et nos per Baptismum ab ea peccato spiritualiter purgatos, nos et innovatos credamus, ut quod incorporale est, invisibiliter abluat." Hieronymus epist. 23. ad Vican. cap. 2. : Omnia in baptismate condonata sunt crimina, nec post indulgentiam judicis mellenda est severitas." Augustinus lib. III. contra Epistt. 2. Pelagii. cap. 3. — „Baptismus ablutit peccata etc

h.

„ Baptismus abluit peccata ōia, prorsus ōia factorum, dictorum, cogitatorum,
„ sive originalia, sive addita, sive quæ ignoranter, sive quæ scienter admissa
„ sunt, sed non aufert infirmitatem – concupiscentiam scil. – cui regeneratus
„ resistit, quando bonum agonem luctatur."
„ Et aeq clare idem s. Augustinus de hoc effectu loquit: „Si continuo post
„ baptismum sequatur mors, non erit ōio, quod hōem obnoxium teneat, salu-
„ tis omnibus, quæ tenebant." Continent jane haec testimonia singulares par-
tes dogmatis allati.

III^to Esid baptizatis nunquam opera satisfactoria imponit, quibus aliquid, quod
post baptismum, ex peccatis reliquum sit, expiet, in signum credidisse il-
lam, nihil ōio reliquum ee. Ex historia nota sunt ista, et Justinus testat, Basi-
lius in exhortatione ad Bapt. Chrisostomus hom I. ad baptizandos. Argu-
mentis omnis vis clarior evadet, ubi de operibus satisfactoriis in Sacramen-
to Pœnitentiæ imponi solitis loquibi querimus.

IV^to Pro sententia denig Esidæ loquuntur ritualia ōia ubivis, Esidæ in quorum ora-
tionibus plenarie ōium peccatorum, et pœnarum remissio a Deo asflagitatur.
Specimina hujus rei in Auct. II. 296. Ex hisce jō dogma nostrum abunde probat,
et intelligit, qualis ex mente Esidæ sensus sit articuli fidei his verbis in Symbolo Ni-
cæno Constantinopolitano expressi: „Confiteor unum Baptisma in remissionem
„ peccatorum."

§9. Foedus baptismale.

Hisce Baptismi effectibus rite perpensis prono abeo fluit Deum benignissimum
cum hōe baptizato foedus pangere munificentissimum. Etenim:

I. Deus hōem per baptismum in Esiam recipiendo, jurium et privilegiorum vult ee
participem, quae ad illos pertinent, qui Christi sanguine sunt redempti, si-
mulq beneficiorum maximum, illo actu tribuit ipsi peccatori scil. et pœnarum
remissionem, Christi gratiam per Spiritum S^tum diffundit, spemq largit, ulte-
riorisq gratiæ, denigq vitæ aeternæ felicis. –

2do. Exigit tamen grandia haec beneficia, sub conditionibus fidei in universam Xti
doctrinam, atq charitatis sanctæ, ut charitas habitualis in Baptismo collata
abeat in charitatem actualem, seu exerat se per opera bona, continuo in po-
sterum exercendo pugnae spiritus adversus carnem feliciter pugnanq. Hoc si-
cut ex rei natura patet, clarius adhuc in Scriptura docet, verbis. Necessitat enim Xtus
Matt. 16, 16. ex precepto baptismum cum fide, et ultiq vitæ aeternæ consequatio-
nem adscribit. Matth. vlo 28, 20. postquam Apostolos jussisset oēs baptizare,
addit praeceptum docendi: baptizatos servare ōia, quaecunq mandaverat, et.
Matth. 7, 21. affirmat non eum intraturum ee in regnum coelorum, qui „Domine,

„Domine, Domine" dixerit Dm, i. e. tantum crediderit, sed qui simul voluntatem fecerit Patris, qui in coelis e. Quapropter et Petrus Act. 2. 38. vitæ emendationem a baptizatis requirit, et Paulus multis in locis, ut baptizati in vitæ novitate ambulent, gravissimis inculcat verbis: Rom 6. –

3to: Jlo am baptizmum recipiens hisce conditionibus sese submittit, fidem probetis ribus, quae Xtus docuit, sanctæ charitatis exercitium promittens, quibus spem firmam possit concipere. Jluc pertinent quæstiones de Symbolo baptizandis, inte ab antiquissimis temporibus Cf. S. Cyrillum. Cateh. II. proponi solito, ad quas baptizandus respondet „Credo" et ipse nov symbolum ante Baptismum recitandi. Jluc pariter referendæ abrenunciationes, quibus baptizandus renuit diabolum etc. pera ejus, gdarum jam mentio fit in constitutionibus Apostolorum Lib VII. cap. VI, 42, 43. et in Cathe. I. S. Cyrilli. Demonstrant hæc sane baptizandum fidem promittere, atq. spondere, se velle exuere hominem veterem, et majoris vis, et eo minus delaberendi memoria, Ejus ante ab antiquissimo temporibus morem servavit adhibendi Patrinos, qui appellabant, fidei fusores, sponsores, susceptores, offerentes. De illis jam laquit Tertullianus libr. de Baptismo. Cap 18. Constit. Apostol. lib 3. cap 16. Augustinus plurimus in locis. Horum ante ea erat et est, monere baptizatos, ut in fide manerent stabiles, et in operibus essent firmi, deinde spondere in Baptismo cum baptizando fidem in Xtum, atq. vitam vere Xtianam. In infantibus paganis usum nondum habentibus, hi ipsi patrini loco eo hæc ea libr. I. de peccato merito. C. 19: „Parvuli fidem per ista gestantium profitentur, et ejus sacramenti fideles suos præstat ad maternum". Ergo jam in hisce elementa, quæ ad veri Fœderis notionem requirunt. Quod Fœderis nomen eo libentius retinemus, cum non tantum rem accurate exprimat, sed etiam quibus officiis ho baptizatus devinciatur, clare edisserat. Sed et biblica sit. Sacra em Scriptura illam sanctam promissionem Abrahamo gen. 15. factam v. 18. Fœdus appellat, sed et Moses Exod 24. 8. sanguinem, quo populum dei jussu adspergebat, fœderis sanguinem nominavit, hæc am, Prodromi erant, bonorum venturorum. Ipse porro Salvator suum in ultima cœna sanguinem porrigens expresse dicit Fœderis rationem inter Deum et homines intercedere, quod quidem per sanguinem in cruce fundendum sanciatur. Cum jam baptismus sit ritus sanguinis in cruce fusi, adeoq. meritos Xti ad singulos applicatio, recte Fœderis nomen, et res ei illum applicatur.

§10. Baptismus est Sacramentum.

Esse am hunc, quem descripsimus ritum Baptizmum baptismalem verb nominis novæ legis Sacramentum, ex antecedentibus facile colligitur.

intelligitur, si quidem in eo ea conveniunt, quae ad verum Sacramentum constituendum requiruntur. Adest enim signum externum, seu ritus certus, et determinatus, cui gratia interna sanctificans annexa est, quem Xtus Dominus instituit. Ea ergo ad verum Sacramentum requisita. Cum vero de legitima hujus Sacramenti definitione quaeratur; respondemus: Baptismus est Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vitae, adjecto hoc, distinguitur a poenitentia. Putamus brevem hanc definitionem sufficere, quam per eam ab ea ibus, ut videbimus Sacramentis rite et sufficienter distinguatur.

Sacramento pro rio genus. per aquam. com per differentia ab ea ibus distingu

Ad 510.

Baptismus est Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vitae, quo aqua in data a baptismo Xti Jesu, qua materia Sacram. vim sanctificantem habens, determinata est, forma pariter stabilita, tota enim Trinitas apparuit, et effectus Sacramenti hujus annuntiatus est, coeli enim aperti sunt. — Instituto baptismi ea cedit inter tempus ante passionem D. Xti; quando a Joanne baptizabatur. —

1. Obj: Provocant adversarii ad verba Xti post resurrectionem prolata: „Euntes — baptizate omnes gentes —"

Resp: Verba haec in continent institutionem Sacramenti, sed praeceptum illum Evangelium omnibus praedicandi, utpote baptismus prius institutus est. —

2. Obj: Nondum erat Spiritus S. datus, quia Jesus non erat glorificatus?

Resp: Locus iste agit de visibili descensu Spiritus Sti super Apostolos die Pentecostes. —

3. Obj: Apostoli ante passionem nil sciverant de ss. Trinitate, quomodo ergo in nomine Patris et Filii, et Spiritus S. baptizare poterant? —

Resp: Hoc est falsum; saepius enim Xtus de Patre et Spiritu Sto locutus est; praeterea sciebant, in una essentia tres personas esse.

4. Obj: Sacramenta habent vim ex morte Xti, quomodo ergo poterit baptismus ante mortem Xti collatus vim habere?

Resp: Ex morte Xti pariter — praevisa et acceptata. —

5. Obj. S. Hieronimus dicit, baptis. Apostolor ante passionem Xti ac Joannis baptismo non differre, neq. fuisse Sacramentum?

Resp: Aff ibus reclamantibus — nam Joannes baptizabat aqua Dei, baptismus Apostolor vo, utpote qui jussu Xti baptizabant, fuit in aqua et Spiritu Sto. A Joanne baptizati rebaptizabant ab Apostolis, contrarium factum ee, non legimus. —

6. Objec. Joannes dicit: Qui misit me praedicare, jussit me et baptizare? -
Resp: Bapt. Joannis erat ritus a Deo institutus, sed mediante Joanne; utpote ipse Joannes ritus instituit, et Deus Jesum, mandatum baptizandi dedit.

Ad - §2. -

7. Objec: Aft Joannes baptizabat in nomine venturi Messiæ?
Resp: Id non probabile e, quia et Jesum eodem ritu baptizavit, quo pe. ligios - qui vero ipse Messias erat. -
3. Nota. Notandum vo e, Joannis baptismum n contulisse gratam sanctificantem, quia secus non baptizarent ab eo baptizati - ee potius essentiale discrimen inter baptismum Joannis, et Apost. Jesu, ipse Joannes profite. " tur dicens: Ego baptizavi vos aqua ..... ille vos Spiritu S^to et igne baptizabit i.e. meum baptisma e solummodo ritus ad penitentiam disponens, et non confert interiorem mundities. - et cum discipuli Joannis de Jesum allegati " reversi essent renuntiantes: Jesum baptizare, Joannes " oportet inquit, il. " lum crescere et me decrescere." -
Quaeritur, quid sub igni "intelligatur"? Respon. Intelligitur, igneo linguo - i. gnis extremi judicii, ignis purgatorii, quia et baptizati in purgatorium devenire possunt, ignis tribulationis, calamitatum, quas baptizati tempore subire obligantur - Jesus vo et Apostoli gratam sanctificantem intellexerunt, quo animam ad instar ignis metalla purgantis purgat a sordibus. - -
8. Obj: Forsasse bapt. Joannis erat mysterium, cum quo Jesus Jesus gratam con. junxit.
Resp: Non, secus dicere debuit Joann. ego vos baptizo aqua, ille vos baptizat Spi. ritu S^to Sicut Paul: " Ego plantavi, Apollo rigavit, Deus incrementum de. dit. -
9. Objectio. Joannis baptismum fuit sacramentum intermedium?
Resp. Et hoc ee n potest, secus deberet aliqua lex intermedia ee. -

Ad §5.

1. Obj. Quare Jesus aquam, qua materiam sacramenti inolibuit?
Resp: Causa principalis e voluntas Jesu Jesu, quare baptismus in aqua ad. ministratur; porro aqua cibus in promptu e, qo necessitas baptizan. di clare ex inde patet, denig aqua optime repraesentat effectum bapti. smi, nempe mundationem spiritualem, quemadmodum sordes corporis per aquam abluunt.

Obj: 2. Non ē determinatum quomodo aqua comparata ēe debet?

Resp: Dogma cathol. ē: ut sit aqua vera et naturalis; utrum aqua sit frigida, vel calida, aut benedicta, ad essentiam baptizmi n̄ refert. –

3. Obj: Consepulti sumus cum Xto per baptizmum in mortem.... Baptismus debet repraesentare mortem et (vivs) resurrect. Xti, gō necessario per immersionem administret?

Resp: Immersio repraesentat quidem melius mortem et sepulturam Xti, sed accidentalis tm ē, et nequaquam ad naturam sacramenti pertinet, ēq cum multis vitiis, vel saltem sanitatis periculis conjuncta. Xst mortem et resurrectionem Xti effectus sacramentalis quoq significat; mortui enim eramus per baptismum renovgimus. –

4. Obj: Ecclesia primis temporibus clinicos ad ordinationem n̄ admisit eo, quod per affusionem baptizabantur? –

Resp: Hoc verum ē, sed ideo hoc fecit, quia non erant solide instructi et cognitionem sufficientem notitiae religionis ad alios edocendos, insuper in articulo mortis idq e metu poenae n̄ vō ex fide et persuasione erant baptizati. –

5. Obj: Xtus erat per immersionem baptizatus?

Resp: Non potest hoc probari et theologi generatim putant, Xtum in aquam descendisse, et aqua e vase, vel cava manu sua fuisse baptizatum. Caeterum ad naturam baptismi sola ablutio spectat, modus vō ad ritus. Praeterea legimus tria millia hominum Jerosolymis festo Pentec. baptizatos fuisse; quomodo tanta multitudo uno die immergi potuerit. –

Dantur insuper sat graves rationes, ob quas inde a seculo 13mo in Ecclesia lat. mos, baptismum per affusionem conferendi invaluit: 1. Ministrorum inopia. 2. periculum, ne infantes e manibus elapsi in aquis suffocarentur. 3. Ecclesia voluit puerperi mulierum consulere 4. denique Ecclesia respecta habito ad frigorem regionum, septentrionalium, recte modum immutare debuit. –

Ad §. 6. Forma.

1. Quaenam forma Baptismi?

Resp: Ego te baptizo..... Requirunt, gō necessario verba 1. quo actionem ministri exprimant, baptizo, quia ablutio aqua varios obtinere potest, 2. quo personam suscipientis determinent, te, quia nemo se ipsum baptizare potest, 3. Invocatio divinarum personarum.

1 Obj. Ova in nomine Patris, et Filii et Spiritus Sti n̄ pertinent ad essentiam bapt-

tismi.

baptismi, qd coram loco ponenda est ss. Trinitas?"

Resp: Sacra traditio testatur, invocationem divinarum personarum ad essentiam bap„ tismi pertinere; Xtus em expresse dicit ... Patris et Filii et Spiritus Sti. -

2 Obj: Utrum baptismus in nomine Jesu Xti collatus sit validus?

Resp: S. Thomas putat affirmative, quia et Apostoli e speciali dispensatione in nomine Jesu baptizabant, ast minus recte, de hac enim dispensatione nullibi legimus. -

3. Obj: Proferunt ss. Patres, qui dicunt, baptismum in nomine Jesu collatum vali„ dum fuisse? Sic Basilium, Bedam, Stephan. et Nicolaum?

Resp: Nos dicimus, nunquam baptizatum fuisse in nomine Xti, sed semper in no. stra formula ab universa recepta Ecia, contra quam Vv. 4 Patres nil efficiunt.

Nota. In nomine Jesu Xti Domini baptizari significat, post publicam fidei in Xtum Jesum professionem baptisma suscipere, intelligunt, qo ver. ba haecce de virtute et potestate Jesu Xti. -

4. Obj: Invocatio directa unius personæ supponit indirecte totam Trinitatem?

Resp: Nequaquam, nam Xtus expresse et Sancta cum severitate voluit baptismum in nomine 3ium personarum Divin. conferendum, ut ab hacce forma nullibi „ recessisse legitur. Aliud valet de formula, Ego te baptizo in nomine Patris „ et unigeniti Filii J. Xti et Spiritus Sti, quia haec formula expenbiam retinuit

Ad. S. 7. Effectus Baptismi. -

Quod attinet effectum baptismi, quidam falso asserebant, memoriam Baptis„ mi sufficere ad ea peccata post baptismum commissa delenda, volag, unde baptismum emissa per illud amittuntur.

*) 1. Obj: Cur nam Ecia catechumenis opera satisfactoria imposuit?

Resp: Ut opera haecce dispositionem constituant ad digne suscipiendum baptisma.

*) 2. Obj: In quem finem infantibus habitus fidei, spei et charitatis infundit, si quidem horum virtutum infantes sunt incapaces?

Resp: Dona haecce, propter gratiam sanctificantem et peccatorum remissionem, in„ funduntur in baptismo, atg, infantes catenus solum incapaces sunt, qua„ tenus non possunt operari propter impotentiam physicam. -

*) 3 Obj: Quomodo baptizatus hō similis e Adamo ante peccatum, si quidem reme„ net concupiscentia, mors corporalis, calamitates?

Resp: Quoad animam, et non quoad corpus, quod redemptionem expectat, a„ lias etenim, nisi mors corporis et calamitates remanerent, neg, hnes pro„

neq; homines probi martirium pro acto subire possent, multiq; ob commoda temporalia etiam, et non ex fide baptisma susciperent. –

§11. Ejus character indelebilis.

De hoc jam Sacramento defendimus porro, imprimis per illud animq; chorde terem, et quidem indelebilem i.e. talem, qui efficiat, ut Sacramentum hoc semel tantum recipi possit, valide, hunc q; hujus Sacramenti characterem, seu potius effectum, pariter tanquam dogma catholicum credimus, dicente Conc. Trid. Sess. VII. Can. 9.: „Si quis dixerit in tribus Sacramentis; Baptismo scil. confirmatione, et ordine, non imprimi animae characterem indelebilem, i.e. signum quodedam spirituale, et indelebile, unde ea etiam iterari non possunt, anathema sit." Constat ex hac definitione, non tantum Baptismi, sed et Confirmationis, et Ordinis ee, quod ad characterem, eundem effectum. Quare ante ea generaliter quaeniq; quid nomine characteris veniat, speciatim dein, quomodo dogma quoad Baptismum probet, dein, quomodo res in foro rationis consignet? Idem suo loco de Confirmatione, et ordine praestabimus. – –

I. Appellamus am characterem notam, qua res una ab altera distinguitur, signum aliquod rei incisum. Derivatum e a χαράττω, quod incidere significat, ita imago Imperatoris numismati incisa, character dicit. Imprimere q; characterem, dicimus rem aliqua nota v. signo insignire, qua res satis distinguit. Erit am character talis indelebilis, si nota ita permanens et constans sit, ut maneat, quoadusq; res ipsa perduret. Ex his jam facile patet, quid nomine indelebilis characteris, qui in tribus dicto Sacramentis animq; imprimit, veniat, scil. signum spirituale aeternum manens, quo baptizatus confirmatus, ordinatus ab eo aeternum distinguit, qui haec Sacramenta non suscepit, et quod simul impedit, quominus ea Sacramenta iterent. –

Dicimus am praeeunte Concilio „Spirituale" et quidem ex rei natura, animae enim, quae illud signum recipit, spiritus e, simul am et grāa, quo illum effectum producit, bonum e invisibile, spirituale. Quapropter sensibus illud signum non patere, valere coram Deo ab eo propterea distinguit baptizatum, a non baptizato si. firmiter asseveramus: in medio caeterum relinquentes, quod Theologi porro de natura hujus characteris disputant, cum Ea nihil aliud determinet, quam ee signum spirituale. Addimus am praeeunte eodem Concilio illud signum efficere, ut haec Sacramenta iterari non possint, pariter ex rei natura, quoniam si signum illud indelebile e, nulla unquam ne-

cessitas

necessitas adeo potest, quod semper manet, iterandi.

II. Jam quod speciatim attinet ad Baptismi Sacramentum, dogma nostrum sic probamus:

a/. nullum, neq; in ss. litteris, neq; in monumentis ecclesiasticis exemplum existat, ubi collatum baptismum, ee iteratum, quod ipsum nobis constat ex decisione Ecclesiae de non rebaptizandis haereticis, ut infenius docebimus. Huc pertinet dictum s. Augustini lib. II. contra Epistolam Parmenii. C. 13.: „Utrumq; Sacramentum e, et quadam consecratione utrumq; homini datuo, illud cum baptizat, istud cum ordinatur, ideoq; in Ecia catholica utrumque ñ potest iterari." Neq; obstat nobis Opponamus, non enim credidit Baptismum pstr collatum ee iterandum, deo haereticorum Baptismum ee nullum, adeoq; erravit in doctrina de ministro legitimo, ñ in materia nostra.

b/. deq; certum e Patres censuisse ñ iterandum, ee Baptismum, propter characterem, quem ille animo imprimat. Sic e.g. Augustinus exemplis petitis a moneta, qua Imperantis refert imaginem, et a nota militari, qua inusta, distinguebant milites lib III. contra Epistolam Parmenii. cap. 13. ait: „In desirente milite e crimen desertoris, character am manet Imperatoris. Quod si ad clementiam ejus confugerit et iterum militare incoeperit, numquid homini liberato et correcto character ille repetitur? an non potius agnitus approbatur? An forte minus haerent Sacramenta Diuina, quam corporalis haec nota, cum dicamus nec apostatas carere baptismate; quibus utiq; per poenitentiam redeuntibus in integritatem, sed ita amitti ñ posse judicat." Cum dicat „videamus" ejo de re omnibus nota atq; ubiq; valente loquit Augustinus, sicq; fidem publicam eloquit. In superiori am testimonio idem Augustinus iterari ñ posse Baptismum

c/. defendit, qui in consecrationis modum datur. – c/. Patres, dum de Baptismo loquuntur, passim characteris, notae, signi, sigilli, signaculi mentionem faciunt, adeoq; dogma nostrum diserte quoq; satis experimunt, illam notam, vel characterem dicunt. – Huc pertinet praeter locus sub b/. ex s. Augustino citatus. Deni adferimus s. Cyrilli Hierosolym. Praelat. in Catech.: „Magnum e sane propositum hoc baptismi, captivitatis liberatio, peccatorum remissio, mortis peccati, animae regeneratio, vestimentum candidum, signaculum sanctum, et indelebile, currus ad coelum, delitiae paradisi, regni coelestis conciliatio, et chrisma adoptionis filiorum." Quem locum integrum citavimus, quia ees baptismi effectus clare experimit.

clare exprimit. Paulus s. Gregorius Nazianz. orat. 40. in Baptis.: „Donum vo-
„ camus Baptismum, unctionem, sigillum, quia consecratio e, et dominationis
„ significatio."

IIII. Jam deria, quaerat, quomodo hanc doctrinam in foro rationis vindicemus — id facile probetur, modo genuinus sensus dogmatis attendatur.

1. Sensus am e: ee aeternum discrimen coram deo valens inter baptizatum, et non baptizatum, et nunquam prosatere iterandum ee rite collatum bap-tismum. Utrum hoc in rei natura situm ee patet, etenim aes credant, factum, infectum fieri n posse. Ex simplici am hoc axiomate sequit, eum, qui semel per Baptismum e factus Christianus, aeternum, illud factum irritum reddere n posse, eatenus go jam talem distinguit ab eo, cui illud factum n contigit. Sed etm insignis talis signo distinctivo certissimo, etenim deletur per baptisma peccatum originale, collata justificatione, quo facto vane distinguit ab eo, cui illud originalis macula inhaeret, quia justificatio illi n e collata. Et quid quaeso iteret, Baptismus rite semel collatus? Datur em ille specialem in finem, ut deleat, quod ex Adamo carnali generatione contractum e. Cum am illud semel delatum contrahi nunquam possit, cum nequeat ho in matris ventrem redire, et denuo nasci, superflua oio eet Baptismi iteratio, eo, magis, quia ad delenda peccata post Baptismum contracta aliud a Salvatore datum e Justificationis medium, ut infra docebimus.

2. Idem am apparet exinde, quod Baptismus nos deo consecrat, quod eo deo consecratur semel, manet ipsi in aeternum consecratum. Obstringi-mur enim, dum baptizamur, fidei et charitati objective, studio veritatis, et virtutis, cujus do ipsse e auctor. Ab hac jam fide et ab hoc stu-dio in aeternum dari n potest dispensatio, neq ex parte dei: repugnaret enim sibi ipsi ipsse, nam q e auctor doctrinae et legis, neq ex parte homi-nis, ho em, qui sana utitur ratione, nunquam pertinaciter velle potest. dispensationem; adeo em haberet semet ipsum, veram salutem respueret, mor-tem vitae praeferret. Faedi fraqui quidem ho sensualibus affectibus, et dese-rtus abreptus, fieri potest, sano habet, quem timeat, si propria culpa tene-bras magis amat ac lucem, dispensari am nunquam potest a sancta fidei, et charitatis christianae obligatione. Quodsi am consecratio et exinde oriunda obligatio aeternum manet, aeternum quoq distinctus manet, inter baptiza-tum et non-baptizatum i.e. illum, qui Christiano modo n e deo consecratus,

neq obligationem suscipit xtianam.

ff. Ex dictis hisce patet, materiam de charactere indelebili Baptismi nequaquam, quod aliquibus visum e, ee doctrinam sterilem, usibusq practicis in inservientem. Solus haec doctrina sic comparata e, ut effectibus salutarissimis in hominum animis producendis sit idonea, adeoq etm ex parte influxus salutaris in vitam, moresq informandos, quam plurimum commendet. Nam sancti officii nostri aeternum divinq obligatio nos monet, quo vitemus, quaecunq fidem in xti doctrinam cordibus nostris eripere possint, excitat, ut eam fide firma fevenum virtutis studium constanganus, ne proprio culpa magnis beneficiis excidamus per Baptismum collatis, ne promissionem frustrent, quibus Salvator benignissimus suos exornare dignatus e, quoniam sicut Deo aeternum obstringamur per Baptismum, sic non cessabit severa judicis venturi poena manens quemcunq, quisquillum Spiritus St. sua negligentia vel malitia contempserit.

Nota I. Recissima concil. Tridentini sess. VII. can 14. anathema contra eos dixisse, qui dixerint parvulos baptizatos cum adoleverint, interrogandos ee, an ratum habere vellent, quod Patrini eorum, dum baptizarentur, polliciti sunt, et ubi se nolle responderint, suo arbitrio ee relinquendos, ex dictis praecipue sub lit b. p. liquet, etenim, sicut ejusmodi agendi modus hoc sem indifferentissimum prodit, a quo Ecia xtiana vera semper abhorruit, suspiceret et ipsius Ecclesiae fidem vacillantem, quasi istam Donum sub traditione humana penetratum aliquid amittere possit decoris vel certitudinis, vel plane habeat, quod ab humanis disquisitionibus timeat. Absit a vera xti Ecia semper timor ille, utpote, quae hanc fovet et tenet firmam persuasionem nihil in finem suo regnum, niet candidissimum, atq objectiva veritate splendens istum Donum.

Nota II. Quapropter tuto baptizavit semper Ecia xti infantes recens natos, juste supponens, illos, se ipsos odio habere nolle, neq respuere, quod Deus sanxit. Exinde Patrini secure spondere possunt, infantem fidem et charitatem futuram, utpote mixas voto Dei objective vero.

§12. Minister hujus Sacramenti.

Quodsi quaeratur, quis hoc Sacramentum valide possit dispensare, tanquam dogma catholicum sequentem tenemus propositionem: Ministri hujus Sacramenti ordinarii sunt Episcopi et Presbyteri; extraordinarius

am.

extraordinarii aũ diaconi; in casu necessitatis quilibet; laici, foemina, haereretici, imo Judaei et Pagani valide baptizant. Demonstramus dogma hoc per partes suas sequentem in modum. –

§13. Ministri ordinarii, Episcopi et Presbyteri.

Episcopos ee ordinarios hujus sacramenti ministros patet e verbis, quibus Xtus illud instituit, dicta em illa sunt immediate ad Apostolos, quor successores sunt Episcopi. Apostolos aũ bene intellexisse, ea ad se pertinere tba constat, quia hoc Sacramentum reapse administrabant. Dictum aũ Pauli I. Cor. 1, 17: „Non em misit me Xtus baptizare, sed evangelizare", non ita intelligendum e, quasi ad munus Apostolicum n pertinuerit Baptismus et ejus administratio, baptizabat em Paulus reapse v. 14, 16. Crispum et Gajum, et Stephanae domum, comparative itm loquit, Paulus, scil. se primario missum ee in Evangelii praedicationem, quod recte hoc in loco urget, quia schismata invaluerunt inter Corinthios, et diversi diversos sequebantur docentes v. 12: „Ego sum Pauli, ego Apollinis, ego Cephae, ego Xti:" praeeligentes illum praecipue, qui contulerat Baptismum. Quapropter Paulus ideo gratias Deo agit v. 14, quod neminem ex illis baptizabat, ne quis dicat, v. 15. quod in nomine meo, scil. Pauli, – baptizati estis. Cuibus e verbis ratio, ex qua tba v. 17. dixerit, clare patet. Caeteros Episcopos hujus Sacramenti ee ministros ordinarios, atq primarios, facile intelligit, quod, ex potione Episcopi, utpote, cui ee munus ecclesiasticum a Xto e concessum, ut Part. III. Dog. gener. demonstravimus. Patet aũ insuper ex Praxi universalis Ecclae omni tempore, quae a nemine in dubium vocat. Hinc etm Tertullianus de Baptismo Cap. 17 dicit: „Dandi Baptismi jus habet summus sacerdos, qui e Episcopus."

Quod adu attinet Presbyteros, argumentum quidem n prostat biblicum nisi quod ex conclusione infert, sequens: Jungit Xtus munus baptizandi cum munere docendi, id adeo ad quos hoc, ad eos illud etm pertinere videtur. Cum jam ex I. Tim. 5. 17. certum sit munus docendi ad Presbyteros pertinuisse: – cf. §40. Dog. gen. P. III. recte illorum etm munus ee Baptismum conferre, adserimus. Quod aũ ee dubium etiam per Traditionem universalem ejus temporum tollit, quae insuper docet, Presbyteros et, si conferendi Baptismi jus ad illos pertineat, tamen el in hoc munere administrando subjectos ee Episcopo. –

aliqua testimonia adduximus; ita Tertullianus vtis supra ex libro de
" Bapt. c. 17. cit. subjungit: „Dehinc Presbyteri, et Diaconi, non tamen si-
" ne Episcopi auctoritate propter Ecclesiae honorem." Pariter s. Hieronymus
" ad Luciferum: „Sine Episcopi jussione, neq. Presbyter, neq. Diaconus
" jus habet baptizandi." Ex his, et universali Ecclesiae praxi adparet Pres-
byteros ee ministros sacramenti Baptismi. Quamvis am Episcopo in
administrando hoc munere subsunt, eos tamen hujus sacramenti dici-
mus ministros ordinarios, quia tales eos declarat Eugenius IV. in de-
" creto ad Armenos dicens: „Minister hujus Sacramenti e Sacerdos, cui
" ex officio competit baptizare." -

§ 14. Extraordinarii: Diaconi

Diaconos Baptismum contulisse legimus, in ipsis sacris litteris: Philip-
pus, qui Diaconus erat Act 18, 12. viros ac mulieres baptizabat; pariter
c. 13. Simeonem, et v. 38. Eunuchum reginae Candacis. Et ipsum ex Tradi-
tione quoq. probatum, ut loca superius citata testantur. Esse am hos ministros
extraordinarios, quodammodo colligi potest ex ss. litteris quatenus eorum
institutio. Act. 6. immediate curam pauperum intendebant, ut adeo reli-
qua eor munera extraordinario modo illis concessa credantur. Plenarie
am infertur ex Traditione; verba enim, superius e Tertulliano et Hierony-
mo citata, Diaconos Episcopis, in hoc munere administrando subjiciunt
subsequa am declaratio, non tantum nulla extat, qua edoceantur ordinarii
potestate sicut Presbyteri baptizent, sed et Gelasius Pontifex
in Epistola ad Lucaniae Episcopos expresse haec habet: „Absq. Episcopo
" v. Presbytero Diaconi n audeant baptizare, nisi praedictis fortasse ur-
gentibus, seu officiis longius constitutis extrema necessitas compellat." -

§ 15. In casu necessitatis: laici fideles. -

Reliquam jam progressionis partem in duas partes secamus, loquentes
primo de iis, qui in sinu Ecclesiae versantur fideles; deinde vo de haereticis -
quibus ultimo adjungimus non- baptizatos. De his jam omnibus sive
legitimi ministri sint, sive non sint; sacrae litterae altum tenent silen-
tium, adeoq. dicenda, e Traditione tm respiciuntur. —

Deoq, quod attinet ad laicos fideles, testimonia ferunt Tertullianus, sic ém pergit loco superius citato: „Alioquin et laicis jus é. Sufficiat hoc in ne„cessitatibus, ut utaris, sicuti aut loci, aut temporis, aut personae conditio „compellit. Tunc ém constantiae succurrentis excipit, cum urget circumstan„tia periclitantis, quoniam reus erit perditi hominis, si supersederit praestare „quod libere facere potuit." Gregorius Nazianzenus Oratione de Bapt: „Ne dicas „Episcopus me baptizet, tibi ad purgationem unusquisq fide dignus cense„atur, dummodo sit ex approbatis, et non ex manifeste damnatis." Augu„stinus ad Fortunatum: „In necessitate cum Episcopi, aut Presbyteri, aut „quilibet ministrorum non inveniunt, et urget periculum ejus, qui petit „ne sine Sacramento hanc vitam finiat, etiam laicos solere dare Sacramen„tum, quod acceperunt solemus audire." — Id ipsum explicat Eugenius IV in decreto ad Armenos. Esiáe ab sententia clare patet ex eo, quoniam ut infe„rius videbimus, dogmatica definitione Baptismum haereticorum proba„vit, valet gó eo magis Baptismus a fidelibus datus.

Nota I. Nonnullos Patres contra Baptismum a laicis collatum locutos ée, nominatim Tertullianum de Bapt. C. 37. et de velat. Virg. C.9. con„stitutiones sic dictas Apostolicas lib 3. c.9. Concilium Carthaginiense IV. c. 100. improbasse Baptismum a mulieribus collatum, certum é. — Ast jam illae sententiae particularium, quae contra Traditionem subsequo tempore exoodalam et declaratam nihil aliud efficiunt, quam aliquo tempore rem non satis fuisse notam. Dein notandum é, Patres quandoq cum taliadi. cunt, Baptismum spectasse solemnem, cujus collatio ritibus, ceremoniis or„nata, etiam nunc solis ministris ordinariis competit, et nonnunquam ipsis Diaconis interdicebat, v.g. vb de Baptismo loquuntur, qui conferebat a laicis absq casu urgentis necessitatis. —

Ads 15. Ministri extraordinarii, Laici.

Probat ex vbis Sti: „Euntes docete omnes gentes." — quodammodo inferre possumus Laicis quoq licere verbum divinum praedicare privatim et publice nescientibus illud, eosq in fide instruere, quod eo magis valet de Baptismo Laicorum. Et revera invenimus in s. litt. hujus rei vestigia, sic de uxore Mosis legitur, eam fuerum circumcidisse, quae circumcisio é figura baptismi.

Sic de Aquila, Priscila s. litterae referunt, eos, qui male praedicarunt, cori-
gisse. Sic Philippus Samariae viros et feminas baptizavit, et s. Patres
referunt, 72. discipulos, Apostolos in munere baptizandi adjuvasse, porro A-
nanias ho laicus, s. Paulum baptizavit, et Petrus domum Cornelii per divi-
pulos baptizare jussit. Quod vo primis temporibus factum e ob Esiam
propagandam, nostra quog aetate fieri potest in articulo mortis. —

1. Obj: S. Gregorius ab infidelibus baptizatos rebaptizari jussit?

Resp: Propterea, quia forma Baptismi n erat rite observata. —

2. Obj: Sinite parvulos ad me venire"... Sub hisce vbis n intelligunt Adver-
sarii parvulos adstantes, sed homines innocentes, et castos, similes infan-
tibus "talium" dicit Stus "e regnum Dei" vs. vero parvulos usum rationis
jam adeptos, qui jam possunt percipere, quid in Baptismo acciperunt?

Resp: Revera parvuli coram Xto adstantes, quibus Jesus benedixit, et homines
innocentes et casti intelligendi sunt. Matth. enim habet paidia parvu-
los: et Lucas infantes, quos a Parentibus allatos Apostoli admittere no-
lebant, fuisse refert. Possunt go infantes baptizari, quia 1. nulla ade
prohibitio divina, 2. nil obstat ex parte Sacramenti; quam primum pi-
tus ponit, grata divina accedit. 3. Nullum adest impedimentum e par-
te ministri, qui tam super adultos, quam infantes aquam infundere
potest 4. pariter nil obstat ex parte subjecti, quamvis enim infantes
fidem, spem et charitatem n habent, attamen n sunt actualiter a Deo
aversi, sed tantum habitualiter, utpote nullis actualibus peccatis onu-
sti, habitus go fidei.... infusus sufficit, neq 5. alia e parte Esiae ob-
stat, quae in baptizatum jus acquirit, ho vo in baptismo nequaqm
ad aliquid obligat, ad quod jam aliunde n esset obligatus. Nulla go
injuria infanti fit, si baptizatur, sed potius beneficium. —

3 Obj. Si infantes baptizari possunt, go et communicari, eadem em ratio e eu-
charistiae ac baptismi?

Resp: Falso argumentantur; diversam e rationem eucharistiae a baptismo,
cognoscimus ex ejus effectu; in eucharistia em ho accipit gratiam ad vi-
tam spiritualem in baptismo acceptam conservandam. Dein eucha-
ristia n e necessitate medii, sed praecepti necessaria e.g. sicut ho potest
4. Obj: aliquod tempus sine cibo vivere, donec calor naturalis adveniat, ita

ita et infans, donec calor concupiscentiæ non adveniat, non eget Eucharistia, adeo ttm adulti comunicari debent. –

Resp: In infantibus nulla requiritur poenitentia, quia ttm habitualiter a Deo sunt aversi – sed ttm in adultis ob peccata actualia.

5. Obj: Sacramenta solis mundis administrari debent?

Resp: Est medicina perfecta non sanis, sed aegrotis data. –

6. Obj: Xtus a. 30° baptizatus fuit? Responsum: Gregorius Nazian. dicit: „Non „ eadem ea servanda et eodem modo, quae et quomodo Xtus fecit." Xtus insuper de vita sua sancta fuit certus et nullo baptismo egens illud tamen susce„pit, ut nobis quod exemplum imitandum praeberet, et munus suum au„spicaret – nos vo baptismo indigemus, neq certi sumus, sicut ille, de vita nostra; praeterea et Xtus per circumcisionem 8va die susceptа sub lege factus est. –

7. Obj: Sanctus Paulus dicit: „Probet se ipsum ho, antequam ad sacrm: accedit?"

Resp: Sermo e de poenitentia, antequam ho conscientiam inquirere debet. –

8. Obj: Sacramenta sunt cibi solidi, infantes vo lacte indigent? –

Resp: Sola eucharistia e cibus solidus, nequaquam vo baptismus, quod infan„tes suscipiant, conveniens e, ut in religione cath. statim instruantur, „aut ne illud postea differendo penitus negligant. Quodsi baptismus statim infantibus n est necessarius, sequeretur exinde, prolem absq peccato „originali ee, falsum ee, quod Paulus: „Omnes eramus natura filii irae", „et David: „Ecce in iniquitatibus conceptus sum" dixit. –

9. Obj: „Sanctificatus e vir infidelis per mulierem fidelem". go proles quoque?

Resp: Hujus loci juxta dant explicationes: 1. filii eorum fiunt candidati religionis Xtianae, per quam salutem acquirere possunt. 2. Augustt. et Anselmus. statuunt, sanctificari partem infidelem, quia edicit a fi„deli parte matrimonio legitime uti, et non praeter naturae ordinem illo utitur, ceterum convictio haec parentum peccat. orig. n. excludit.

10. Obj: Votum parentum Baptismo infantium supplere potest?

Resp: De tali voto nullibi legimus.

Nota. Inde a festo Pentec. quo die lex nova per Petrum promulgata fuit, ea sacram. non obligant, et baptismus fit necessarius necessitate medii; lex etenim antiqua hunc cessavit, quando Xtus in cruce pendens dixit: „Consumatum e" protulit. –

§16. Baptismus haereticorum.

Qualis inter s. Cyprianum et Stephanum Romanum Pontificem saec. 3.i de rebaptizatione haereticor. invaluerit controversia, ex historia ecclesiastica notum e. Quidquid am sit, certum e veritatem definitam ee: haereticorum bap„ tisma valere, modo servaverint servanda. – Nihilo am illa Traditione, quo in sinu Ecclae Romanae asservabat„ semper, ad quam Stephanus Pontifex provocavit, in nobis illis, quae in Epistola Cypriani ad Pompejum servan„ tur verbis: „Si quis ergo a quacunq haeresi venerit ad nos, nihil innovet„ nisi quod traditum e, ut manus illi imponant„ in poenitentiam." — Imo teste Vincentio Lyrinensi Commonit. c. 9. illa ipsa Traditio primitus in Ecclis quog Africanis viguit, donec circa annum 200 um venerabilis me„ moriae Agrippinus, Carthaginensis Episcopus, primus eam mortalium contra divinum Canonem, contra universalis Ecclae Traditionem, contra morem, atq institutionem majorum, rebaptizandum ee censeret." Quod ipsum dicit s. Augustinus contra Donatistas de Baptismo lib. II. N. 12. „Nondum erat diligenter illa Baptismi quaestio pertractata, sed tamen salubernimam„ consuetudinem tenebat Ecclia in ipsis quog schismaticis et haereticis„ corrigere, quod pravum e, non iterare, quod datum e." Quam consuetudi„ nem credo ex apostolica traditione venientem, sicut multa, quae non„ inveniunt in eorum libris, neq in Concilis posterorum, et tamen, quia„ per universam Ecclesiam custodiunt, nonnisi ab ipsis Apostolis tra„ dita, et commendata credunt". Imo nec Cyprianus negat Agrippinum illum fuisse, sub cujus Episcopatu a congregatis in Concilis Episco„ pis Africae, et Numidiae primum statutum e ut ab haeresi venien„ tes baptizarent, quod patet ex ejus Epistolis ad Quintum et Jubaja„ num. Quapropter morem antea in Ecclia vigentem non negat. Hinc et„ si aliquo tempore in Ecclis particularibus de valore Baptismi ab hae„ reticis collati dubitaret, id verae et genuinae Traditioni nequaquam obstat, quae objectiva certitudine solemniter ab Ecclia proposita e, in Concilio Nicaeno I: repetita, in Concilio Tridentino sess. VII. Can 4. cujus vba citavimus §6. Contra Argumentum, quo Cyprianus jam usus est, hnem non posse dare, quod ipse non habet – monemus, hnem instru„ mentum tantum ee, dum am proprie baptizare i.e. lavigendo de Coelo

largiendo de Coelo gratiam effectus salutares producere, quos cum Baptismo jungere benignissime decrevit – haec fuse tractat S. Augustinus in libro de Baptismo contra Donatistas, et adversus Cresconium, in quibus rem variis illustrat similitudinibus, e.g. similitudine solis, cujus radii locis cœnosis non inquinantur; seminis, quod sordidis manibus terrae mandatum fructus profert etc. Cuodsi ergo quis urgeat, segui ex dictis, et ordinationem fieri posse per qualemcunq; etm illum, qui Episcopus non e, vi, absolutionem dari posse per laicum, utpote, cum pari modo ritus sit, qui ordinet et absolvat, quod tamen nemo concesserit, – respondemus: dispararem ee rationem, et in hac re ea pendere ultimo a voluntate Christi, qui absolutionem ad Episcopos solos restrinxit, baptismo tm voluit latissimam aperire portam. Cujus rei patio prole a nobis intelligitur, perpendentibus Baptismi necessitatem, qui cœli januam aperit, illud, in hac delet, quod miserum reddit aeternum, qualis necessitas in reliquorum Sacramentorum nullo, ut ex dicendis patebit, cognoscitur. Patet go ex hac ordinatione vi maxime Benignitas Clementissimi Salvatoris.

§17. Non baptizati.

Judaei et Pagani.

Cum eaedem rationes pugnant pro Baptismi a non-baptizatis collati valore, jure dicimus, et talem ee validum. Quare et Nicolaus I. non dubitavit Bulgaris sacc. IX. respondere: „Valere Baptismum ab infideli, non-baptizato Judaeo, Gentili collatum, si quidem servaverit servata“: et Eugenius IV. in decreto ad Armenos dicit: „Casu tm necessitatis, non solum sacerdos, et Diaconus, sed etm laicus, vi, mulier, imo et haereticus, et Paganus, baptizare potest.“

Nota I. Baptizandem quemcunq; adhibere debere quaecunq; praescripta sunt a Xto, patet ex doctrina de materia, et forma hujus Sacramenti necessaria. Ex hoc tm intelligitur, cur Concilium Nicaenum primum C. 19. rebaptizandos ee Paulinistas praeceperit, utpote, qui legitimam formam non adhibuerunt, cur tm fatum habuerint baptismum Novatianorum C. 8. qui servata servarunt. Item Unitariorum Baptisma nisi adfuerint, qui testentur eo expressa Trinitatis formula baptizasse, dubium semper erit.

Nota 6. Ubi Baptismus validus sit, a quocunq; demum conferatur, tamen ordinem servandum ee certum dignitatis personalis, res ipsa eloquitur. Rituale Romanum propterea jure praecipit: „Si adsit Sacerdos, proferatur.“

Sacerdos ordinarius ut praepositus, Diaconus ut administrat. — gō 2 primus ordinarius 2, extraordinarius minister Baptismi. —

/.

" proferatur is Diacono, Diaconus Subdiacono, Clericus Laico, vir foeminae,
" nisi iudicio gratis deceat potius foeminam baptizare infantem, non-
" dum editum, vel nisi melius sciat formam, et modum baptizandi foemi-
" na."

Nota cj. Curatores animarum invigilare oportere, ut obstetrices ea, quae ex iure divino servanda sunt, edoceantur, per se patet. —

Nota dj. Nemo am se ipsum poterit baptizare. Innocentius IV. enim an. 1250. quaestionem: an Iudaeus, qui morti proximus, se ipsum, sub forma legitima in aquam merserat, baptizatus habendus sit? — negative solvit. Ejusdem sententiae quoq; è Concilium Nemausense ao. 1284. in Can. de Bapt. Quamob rem error Sebaptistarum, duce Smithio, fanatico Angelo, saeculo XVII. resuscitatus, jure explodatur. —

§18. Subjectum Sacramenti Baptismi.

Ad quaestionem de Subjecto hujus Sacramenti, respondemus ee universum genus humanum, et quidem in illum adultos, sed et infantes, quamvis actum fidei in elicere valeant. Esse universum genus humanum Subjectum Baptismi edocemur ex s. Scriptura, textus em, qui de hoc Sacramento, ejusq; necessitate tractant, sunt maxime generales, et neminem ab hoc Baptismi beneficio arcent. Iubet nam Christus Matth. 28. docere omnes, et baptizare, et regenerationis necessitatem pro omnibus clare eloquitur Joan. 3. cit. Cum insuper centum sit, peccatum originale omnibus inesse §. 11. de peccato originali; cum Baptismus detur ad delendum, quod ex Adamo contraximus, recte Baptismum pertinere ad omnes, quicumque homines sunt, inferimus. — Sic ex hisce textibus etiam infantes recens natos baptismi subjectum ee inferendum videtur. Interim tamen ex iis res nondum clare evincitur, cum em Christus Matth. 28. „docete" dicat „et baptizate", videri facile possit subjectum Baptismi illos tantum ee, qui edoceri Religionem christianam possunt, idvo ad infantes ante rationis usum explicari non valet qō eos excluderet. Profitetur ea jam, et quia Anabaptistae reapse Baptismum infantibus collatum nullum ee declarent, ac proin aetate adulta repetendum ee statuunt, Sociniani vo, etsi praedobaptismum haud penitus rejiciant, cum Remonstrantibus, eum tamen flocci pendunt, atq; rident;

atq vident, speciatim de Pædobaptismo tractamus sequentem in modum. –

I. Concedimus illum ex s. litteris n salis clare probari, quamvis ex altera parte dicendum sit, easdem ~~Pædobaptismo~~ Pædobaptismo nequaquam obee, E. Nempe in græco textu Matth. 28. est μαθητεύσατε, quod Vulgatus vertit: „docete", jam μαθητεύειν sensu latiori significat quoq discipulos facere, discipulos colligere, quo significatu Act. 14. 20. adhibet, et propterea τους μαθητευσαντας expresse distinguit. Cum jam discipuli ante fiant, et colligantur, quam ipsa institutio realis incipiat, in hoc loco infantes a Baptismo exclusi ee non possunt, qui discipuli fiunt, postea suo tempore instituendi. – Sic go, cum hæc expositio possibilis sit ex usu loquendi, et contextui n repugnet, hunc locum Pædobaptismo n obee jure dicimus; quamvis putemus ex altera parte Pædobaptismum ex eo cathegorice non probari, cum etiam notio realis institutionis, verbo: μαθητεύειν inhæreat, neq hæc significatio contextui repugnet. Nego quis dicat scripturam Pædobaptismo contrariam ee, neq putet ex illo loco eum clare monstrari. Negue Pædobaptismus probari potest ex illis Scripturæ locis, in quibus Apostoli integras familias vs. integram domum baptizasse legunt. Act. 16, 15–33. I. Cor. 1. 16. Inferunt scil. inde, quod ad domum et familiam etm parvuli pertineant, illos quoq baptizatos ee censendos. Quis am non intelligit argumentum hoc nullatenus ee stringens? Potest etm cogitari familia sine ejusmodi infantibus, qui annos discretionis nondum adegerunt, tales am interfuisse non legunt. Porro etsi interfuerint, tota tamen domus dici potest baptizata, si Baptismum acceperunt, qui ex rei natura ejus erant capaces, eo magis, cum Act. 16. 32. legamus: Paulum, aliquem cum tota domo instituisse, scil. qui institutionis erant idonei, vs. plane n interfuisse, qui institui nolerant. Ex hisce go intelligit argumentum scripturarium non suppetere stringens pro demonstrando Pædobaptismo, atq eo Protestantes, qui una nobiscum eum defendunt, nonnisi ad Traditionem recurrere posse.

II. Hæc am traditio abunde illum probat, atq ex Traditione Apostolica repetit. Aliqua proferimus testimonia. S. Irenæus lib. II. cap. 39. ait: „Christus venit salvare omnes, qui per eum renascuntur, infantes, pueros, juvenes, senes." Origines Coment. in Ep. ad Rom.: „Ecclia ab Apostolis Traditionem

„ accepit, etiam parvulis Baptismum dare, siebant ēm illi, quibus secreta
„ divinorum misteriorum commendata fuere, quod inessent omnibus genitis
„ i. e. naturales sordes, quae per aquam et Spiritum Sctum abolēri debent."
Similia habent Constitutiones Apostolicae Lib VI. Cap. 15. Clemens Alexan„
drinus Paedag. lib. III. c. 2. S. Cyprianus in Epist. 59. ad Fidum respondet,
palim et non post octavum diem ēe baptizandos parvulos, recēns natos.
„ Augustinus libro de Genesi ad Litteram lib. X. c. 40. „ Universam tenere Ec
„ clesiam, nec a Concilio constitutum ēe, sed ex Auctoritate Apostolorum re„
„ petendum, infantes ēe baptizandos defendit." —
Patribus huic suffragant Concilia: Milevitanum, A°. 418. Gerundense
A°. 470. v. 517. Braccarense A°. 572, atq alia, usq ad Concilium Tridentinum,
„ quod Sess. VII. Can. 13. definivit: „ Si quis dixerit, parvulos eo, quod actum pre„
„ denti non habeant, suscepto Baptismo inter fideles computandos, n ēe,
„ ac propterea, cum ad annos discretionis pervenerint, esse rebaptizandos,
„ aut praestare omitti eorum baptisma, quam eos non actu proprio creden„
„ tes baptizari, in sola fide Ecclae, — anathema sit." Cf. insuper Can. 14. —
IIII. Intelligis, am jane; cur tali modo rem disposuerit Christus. Omnia
scil. si de felicitate in Adami delicto deperdita demuo acquirenda agit,
primario ab applicatione meritorum Sti pendent, quae fit comunicā„
ta justificante gratia divina. — Cujus cum recipiendae omnes sint ca„
paces, utpote cujus communicatio opus divinum ē, a causalitate hu„
mana independens, fluit jane, et infantes sub peccato Adami, sine sui
conscientia gementes, justificari posse per Baptismum, quin ex sua par„
te quid conferant, nondum aliquid conferre valentes, qui ommino jure pru„
dentiales recte putandi sunt dicturi, quicquid ex parte fidei et
operum praestandum est, si sui conscientia gauderent, cum nemo de i„
psum dubio habeat. Recollige dicta de conditionibus justificationis in„
super, quae supra diximus de Baptismo §9. et 11. de Foedere Baptism,
et charactere ejusdem indebili. Paedobaptismum proinde nemo nega„
verit, nisi, qui ipsum neget peccatum originale, utpote, cum talis tan„
tum possit affirmare, eum nihil utilitatis adferre hominibus, qui non„
dum ad rationis usum pervenere. —
Nota a). Contra Paedobaptismum proferunt locum Tertuliani de
Bapt. C. 18. - etsi am credendum ēet, eum locum id revera dicere,

id revera dicere, nihil exinde requeret, ex regulis, quas produximus de usu Patrum in dog. general. cominus, cum Tertullianus Paradoxa plura defendit. Interim et vindicant Tertullianum, qui non absolute rejecerit Paedobaptismum, sed differendum dixerit, si multum vitae adsit periculum. Cf. Walchii misc. sacra pag. 495. et Cotta ad Gerardi loc. theol. C. 9. pag. 243.

Nota 6ª. Homines viventes tantum subjectam esse Baptismi, nec licere vs. corpora emortua, vel defuncti loco Baptismate vicario viventem abluere, fide divina nobis certum est. Etenim Concilium Carthaginense III. a. 397 Can 5. cavendum esse dicit „ne mortuos baptizari posse fratrum infirmitas credat." Idipsum docet Tertullianus adversus Marc. libr. V. c. 10; de Resurrectione carnis, cap. 48. Epiphanius haer. 48. c. 6. Chrizostomus hom. 40 in I. Cor. Quod etm ex rei natura patet omne institutum ecclesiasticum viventibus a Sto sit destinatum, ut post mortem judicii sit expectanda sententia pro meritis in vita contractis. Interim tamen haereticis erant, nominatim Marcionitae, qui talem Baptismum admitterent, et applicarent; contra quos loquuntur citati Patres. Male scil. intelligebant locum valde obscurum I. Cor. 15, 29. Paulus Resurrectionem mortuorum demonstrat; argumentis illam firmans, inter quae etm dicit: „Alioquin quid faciant, qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgant? Utquid et baptizantur pro iis?" Quorum verborum sive sensus sit tropicus intelligendus de illis, qui calamitatibus extremis, vitaeq. periculis se pro Sto exponunt, illis baptizantibus, ex significatione vocabuli tropica. Cf. Sl. Marc 10. 38. sive dicta sint de baptizatis qualenus super defunctorum Christianorum sepulchris baptizati sunt, sive sensus sit proprius, de more aliquorum dictus, qui propter praestantiam Baptismi reapse et mortuis praematura morte abreptis prodesse Baptismum vicarium crediderint, nunquam pro valore talis Baptismi aliquid infertur, etenim in ultimo quog. senso Apostolus rem non approbat, sed argumentari κατ' ἀνθρωπον dicendus esset, quod ex Traditione supra citata abunde apparet.

Nota c. Si de Baptismo Campanarum vs. navium sermo est, vocabulum baptismi sumi pro benedictione, ex Ritualibus constat. —

§19. Necessitas Baptismi.

Cum tales, quos descripsimus §7. sint Baptismi effectus, n obscure patet eius recipiendi necessitas. Doctrina am super eius necessitate catholica, continet in Concilio Tridentini sess. VII. Can. 5. „Si quis dixerit Baptismum

/.

„ Baptismum liberum ee, h. e. non necessarium ad salutem: a nathema sit" Si-
„ ne Baptismo em non acquiris„ salus aeterna, quam doctrinam sic probamus.
„ I. Ex s. Litteris. Dicit em Xtus disertis verbis Joan. „ Nisi quis renatus fuerit
„ ex aqua et Spiritu sto, non introibit in regnum coelorum." Cf. censum huius
„ loci supra §7. indicatum. Inde etm Apostoli nihil magis curarunt, quam,
„ ut conferretur Baptismus ad ctum venturis, dicente Petro ad Judaeos „ Pe-
„ nitentiam agite, et baptizet„ unusquisq vestrum." Qui quaerebant quid faci-
„ endum eet. Sic jane obtemperabant Xti mandato, qui salutem adjudicatere„
„ denibus, et baptizatis: Marc 16, 16. „ Qui crediderit, et baptizatus fuerit, sal-
„ vus erit." Huc pertinet quog I. Petri 3, 21. quo in loco Apostolus Bapti-
„ smum cum Arca Noëmi comparat, dicens homines per Baptismum sal-
„ vos fieri, sicut salvati sunt a diluvio Acto illi in Arca Noë. — — —
2do Idem ipsum constat ex dissertis Patrum testimoniis. Justinus in Dialogo
„ cum Tryphone C. 44. „ Alia am" - scil. via ad remissionem peccator et ipsam
„ haereditatis promissorum bonorum, „ non e, nisi haec, ut hunc Xtum a-
„ gnoscentes, ac illi, ad peccatorum remissionem Baptismo ablati sine pecca-
„ to deincepsq vivamus." In Apologia am II. hanc ipsam sententiam verbis
„ Xti. Joan 3. cit. superstruit. Tertullianus de Bapt. C. 12: „ Praescribitur
„ nemini sine Baptismo competere salutem ex illa pronunciatione Domi-
„ ni, qui dixit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, non habebit vitam." Origines
„ Exhort. ad Martyr. N. 30. lib 3. cap 25. „ Meminerimus etiam nos peccasse,
„ non posse peccatorum remissionem sine baptismate recipi." Cyprianus ad
„ Judaeos lib III. c. 25. „ Ad regnum Dei, nisi quis renatus fuerit, pervenire non
„ posse in Evangelio secundum Joannem: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et
„ Spiritu." Cyrillus Hierosolymitanus Catech III. C. 10. „ Si quis Baptisma a-
„ ccepit, salutem non habet." Sed ut opus e in re omnibus nota, et si de fide
„ quaerat, a nemine in dubium vocata, plura citare testimonia. —
3tio Idem quog docet praxis Ecclesiae, quae infantes semper baptizabat, et mo-
„ ri prosimos interrupta, praeparatione ad Baptismum admisit, quod fa-
„ cere non feciisset, nisi persuasum illi fuisset non acquiri salutem, nisi
„ homines sacro fonte tincti, in amicitiam Dei redierint. —
4to Intelligit„ haec necessitas Baptismi ex rei natura, quoniam Xtus ju-
„ stificationis primo, medium voluit ee Baptismum, quo go remittan-
„ tur peccata, et in parvulis illud, quod ex Adamo contrahimus. Cum
„ jam nemo videre possit regnum Dei, quamdiu peccata manent,

manent, prono alveo fluit Baptismi necessitas, qui peccata delet. — —

§20. Baptismus sanguinis, et flaminis. —

Baptismum necessarium ee ad salutem demonstravimus, neque tamen ita absolute necessarius e Baptismus aquae, ut iis, quibus eundem accipiendi copia non datr, omnem Xti grām et salutem deesse arbitremur. Supplere em credimus Baptismum sanguinis et flaminis vices Baptismi aquae, seu fluminis, si hujus recipiendi non detur copia. Intelligimus am nomine Baptismi sanguinis, Martyrium pro Xto passum, nomine am Baptismi flaminis, desiderium ardens Baptismum flaminis recipiendi. Provoca„ mus in demonstrationem:

I. Ad Patrum testimonia: Tertullianus in Lib. de Baptismo Cap. 16. scribit: „ Est nobis etm secundum lavacrum sanguinis, scil. de quo Dominus dixit: „ habeo Baptismo lingi. Hic e Baptismus, qui lavacrum et in acceptum „ repraesentat, et perditum reddit. Cyprianus in Ep. ad Jubajanum: „ Seiant „ Catechumenos, nec privari Baptismi sacramento, utpote qui baptizentr „ gloriosissimo, et maximo sanguinis Baptismo: Cyrillus Hieros. lym„ tanus Cap 4: „ Si quis non baptizetr, salutem n habet, praeter solos marty„ res, qui sine aqua regno coelesti potiuntr. Porro S. Basilius de Spi„ ritu s. c. 15. Gregorius Naz. Orat. 29. Augustinus de Civitate Dei. l. XIII. c. 7. Pro Baptismo am flaminis loquuntr: S. Ambrosius oratione funebri „ in Valentinianum Imperatorem, qui Catechumenus mortuus e: Non habet „ go grām, quam desideravit? Non habet, quam poposcit? Certe, quia po„ poscit, accepit. Quodsi martyres suo abluantr sanguine, et hunc sua „ pietas abluit, et voluntas. Augustinus de Baptismo lib. IV. c. 22: „ Inve„ nio non etm passionem pro nomine Xti, id, quod ex Baptismo deerat, sol„ le supplere, sed etm fidem, conversionem cordis, si forte ad celebrandum „ misterium Baptismi in angustiis temporum succurri non potuit. „ Huc pertinet quoq declaratio Innocentii IV. asserentis: „ Judaeum, qui se „ ipsum defectum ministri baptizaverat, ad coelestem patriam ab voluntate sa„ cramenti proximus evolasse. — quamvis Baptismus aquae fuerit mille.

II. Sensus Esiae patet ex festo Innocentium, qui pro Xto sanguinem fude„ runt, et ex festis pluvium Martyrum, qui Catechumeni obierunt e.g. S. Emerentiae et aliorum. Concilium am Tridentinum sess. VII. Can 4. de sa. Infantes n res erant occisi, n per circumcisionem, sed per martyrium sunt sancti, ex opere operato, n ex opere operantis. si quis e.g. ita dispositus ut ad baptismum in persecutione occidit, ab Esia grā martyr venerata, go martyrium operatr, ex opere operato.—

Baptismus flaminis confequat hem dti passioni remissio poena et culpa. e.g. latro Maria Magdalena, et operata ex opere operantis. (wymaga się pragnienie i skruchy doskonała, a nieuświadomiona wyspowiadania niedoskonała.)

„ de sacramentis in genere statuit: Si quis dixerit sacramenta novae legis non „ ee ad salutem necessaria, sed superflua, et sine eis aut eorum voto per „ solam fidem homines a Deo gratiam justificationis adipisci, anathema sit." Dicens vo „ aut eor voto; nostram doctrinam expresse definit. –

III. Caeterum Scriptura s. hanc doctrinam indigitat, quod patet ex loco Matt. „ 10, 39: „ Qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam." Joan. 15, 13. „ Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro „ amicis suis." adeog et pro Deo. I. Petri 4, 8. „ Charitas operit multitudi„ nem peccatorum." Paribus Rom. 10, 11. „ Omnis, qui credit in eum, non confun„ detur." Sane go non confundit, qui spem vivam in Deo reponit; occasionem am recipiendi praevenialiter Baptismum non habet. –

IV. Dei natura id ipsum ex consideratione infinitae Dei bonitatis docet. –

Conditiones accipiendi sacramenti.
// fides, charitas saltem initialis
v. propositum dona precep-
ta servare, 31. poenitentia.

§ 21. Baptismus necessarius necessitate medii hypothetici. –

Ex dictis non difficulter intelligitur, qualis sit Baptismi sacramenti ne„ cessitas. Ut hoc pulo dijudicet, ante via exponenda sunt diversa necessi„ tatis species, quae in scholis theologorum usu veniunt. Distinguuntur il. Theologi: a) inter necessitatem, necessitate medii, – atg praecepti. – b), necessarium am necessitate medii dividunt in necessarium, necessita„ te medii absolutum, – et hypothelicum. Dicit am necessarium necessi„ tate medii omne illud, sine quo salus aeterna acquiri non potest; absolu„ tum quidem, si illud doctrina talis conditionis sit, ut in ejus locum plane nil possit substitui; hypothelicum vo, quod tali modo comparatum est, ut in ejus locum aequivalens possit poni. Baptismus in genere e necessarium necessitate medii absoluti, aqua necessaria necessitate medii hypothetici.
Necessarium am necessitate praecepti dicit illud, quod quidem ex ordinatione divina descendit, propterea credi, et fieri debet, attamen obicem non ponit saluti obtinendae, nisi propria culpa, vel ex negligentia omittatur, ejusmodi cessetur.
Omnibus definitionibus perpensis, et ad rem nostram applicatis, patet, Bap„ tismum aquae necessarium ee necessitate medii hypothetici. Etenim merita Chti, et eorum ad singulos applicatio, per collatam divinitus ju„ stificationem necessaria sunt necessitate medii absoluti, nihil enim ta„ lutis, nisi in Xto Jesu, et Gratia ejus. Applicatio quidem fit per Bap„

tismum.

Baptismum ordinarie, et eatenus, ut testimonia citata biblica et patristica exhibent, est ille necessarius necessitate medii, hypothetici attamen, utpote, qui a ejus locum supplere potest Baptismus sanguinis, et flaminis. —
Recolligе, quae de ignorantia invincibili de membris veraе Ecclesiae etc. diximus §16. Pars II. Dog. general. Ecclesiae absoluta est doctrina de Baptismo, restat, ut usus practicus adhucdum enodemus. —

§22. Usus practici.

Haec de Baptismi Sacramento doctrina catholica tradit. Ita ám doctrina:
a). ad gratias Deo agendas excitat, qui sine nostris meritis ad admirabile lumen nos duxit, consociando nos per baptismum Ecclesiae sti; abstergendo peccatum, gratamb in cordibus nostris diffundendo. —
b). Exhortat, ad similiter credendum in Deum trinum, in cujus nomine baptizati sumus; doctrinam, et unitatem fidei servandam, quoniam sicut unus Baptismus est: sic unus Deus, unus Salvator. Ephes 10, 1. - Sed pariter.
c). ad moriendum peccatis, ut in nova vita ambulemus, quoniam vetus noster ho sepultus est in aqua, novusq surrexit a sepulchro. Rom 6, 1.
d). Quapropter saepius in memoriam revocemus nobis foedus sanctum, quod nobiscum, quum baptizaremur, Deus pepigit, ne unquam magna beneficia in nos collata cum recordatione evanescant. —
e). hinc anniversario praecipue die Baptismi nostri, vel et aliis festis eum in finem institutis, e.g. ss. Trinitatis, et Dominicis in Albis, foedus illud restauremus. —
f). Denig, simus semper memores ob characterem Baptismi indelebilem, manere obligationem nostram aeternum; et, si luxu, sensualitate, levitate abrepti sancta officia negligamus, prospectura manere nos judicium, et quidem eo severius, quo plus beneficiorum praevimus. — —

Articulus II.

Sacramentum Confirmationis.

§1. Conspectus. —

Concilium Tridentinum sess. VII. Can. 1. in numero Sacramentorum secundo loco ponit Confirmationem, et rectissime quidem, intimo cum nexu cum

cum Baptismo junxit, quamvis distinctum sit ab illo Sacramentum, quod Xtiano complementum affert, atq sigillum Spiritus Sti. Versatur ergo hoc de Sacramentum circa Spiritum Sanctum non tantum pertinentem ad Apostolos, sed omnibus fidelibus promissum, atq externo signo collatum quod conferendum ita, ut quaecunq ad veri nominis Sacramentum requirunt, in hac Spiritus Sti collatione inveniant, quae jam per partes sunt enumeranda.

§. 2. Promissio Spiritus S. ad omnes

Christum Salvatorem innumeris vicibus Spiritum Sanctum Apostolis in finem sacri Apostolatus, atque ministerii ecclesiastici promisisse atq hanc promissionem ultimo ejus discedentis e terra vota fuisse, tunc vero hunc Paraclytum ipso Pentecostis festo super Apostolos effudisse, quo miraculo modo locos quandos mutavit, atq Ecclesiae suae indidit incorruptionem, notum est, et dictum a nobis demonstratum. Interim tamen quamvis ille Paraclytus cum in finem datus ad solos Apostolos, eorq successores pertineret, certum tamen est, istum Dominum hunc Spiritum Sanctum caeteris sine discrimine fidelibus promisisse. Sic enim legimus Joan 7, 37: In novissimo (ultimus die festi tabernaculorum, cum ultimus dies esset magnus) vocatus
in hoc die proclamat Jesus dicens: Si quis sitit, veniat ad me, et bibat. Qui credit in me, sicut dicit scriptura, flumina de ventre ejus fluent aquae vivae." Hoc ait" ad. Joannes
" evangelista - dixit de Spiritu Sto, quem accepturi erant credentes in eum, (nam) nondum
" erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus."... Haec, quae Christus eloquutus est, ultimo Tabernaculorum festi die verba, clari in se sint obscura, nec sciam, quid istius sub aquae vivae fluminibus intelligat, explicationem accipiunt per optimum sane verborum magistri interpretem, Evangelistam ipsum. -

Explicat ea Joannes de Spiritu, de eodem omnino Spiritu Sto, quem Apostoli postea percepturi erant, quod ultima verba declarant, quae missionem ejus, cum glorificatione Jesu post abitum e terris jungunt. Sic dum Jesus semper loquitur de Spiritu Sto mittendo e.g. Joannes 16, 7.: Si non abiero etc" hujus
" Spiritus participem fore credentem ὁ πιστευων, et Evangelista exprimit id perpetuo, dum exprobrat de credentibus οἱ πιστευοντες. Credentes dum non tum erant Apostoli, sed omnes, qui Jesu doctrinam amplectebantur, et amplectuntur. Nulla go in s. textu adest praescriptio ad certos tantum o. alicujus temporis homines ita, ut illa promissio ex verbis s. textus ad omnes fideles pertineat. Interim tamen huic omni per lucem assumit ipsa

ipsa praxis Apostolica. Quodsi go Apostoli in ûs ām hunc Spiritum Stum ēri„ bucrunt, qui in munere erant successores, sed omnibus omnino, nos recte sensum verborum concepisse, clare patebit. Atq sic res se habet, ut ex dicendis apparebit. –

§IIII. Apostoli contulere Spiritum s. baptizatis.

Exorta scil. persequutione in Ecclesia Hierosolymitana act 8, 1. dispersi per„ transibant evangelizantes verbum Dei. Philippus ām Diaconus descendens in Samariam praedicabat Christum miraculis firmans doctrinam. Samari„ tani verbum Dei recipientes a Philippo baptizati sunt. Vlis v. 1-13. expo„ sitis, subjungit, v14-17: „ Cum ām audivissent Apostoli, qui erant Hierosolymis, „ quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum et Joannem. Qui „ cum venissent, oraverunt pro ûs, ut acciperent Spiritum Stum, nondum ēm in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini „ Jesu Xti. Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum Stum. Apostoli in fe- sto Pentecostes acceperunt ef- fectum sacra- mentō, sine sacramento, aff cum forma et materia eo- rundem effec- tum huius contulerunt.

Qua in narratione certe insunt sequentia:

a. Apostoli contulerunt Samaritanis Spiritum Stum ἀπροσδόκητον; idem ergo, quod ipsi Pentecostes die accipiebant, et quod eodem nomine Act 2. 4. compellat.

b. Contulerunt ām sub signo apparenti, et certis sub orationibus, imponebant ēm manus et orabant.

c. Qui ritus a Baptismi ritu omnino distinguit„ expresse ēm dicit„ Samarita„ nos a Philippo jam baptizatos fuisse, et hoc audito Apostolos ad eos seve contu„ lisse (v 12-14.) insuper ām (v. 16.) quasi magnum in hac re momentum insit, et su„ sceptō Baptismo, Samaritanis adhuc aliquid defuerit, memorat„ nondum Spi„ ritum in eos venisse, sed baptizatos eos tantum fuisse. –

d. Quod ām contulerunt Apostoli, contulerunt omnibus sine exceptione fide- libus. Simile factum narrat„ Act 19, 1-17. quod alio respecta jam consi- deravimus (56. de Bapt). Paulus scil. veniens Ephesum discipulos invenit quosdam, supponens eos jam Christianos. Prima ām ipsius, quod rei momen- tum maximum indicat, quaestio ad illos est: „ Si Spiritum sanctum accepi„ stis? credentes?" Cum ām ea responsione nesciret, eos nondum baptizatos ee baptizati sunt in nomine Jesu; v. 6. vō addit„: „ Et cum imposuisset eis manus „ Paulus, venit Spiritus sanctus super eos, et loquebant„ linguis, et prophetа„ bant." Ecce iterum separatam a Baptismo actionem Apostolicam, quod ām pari modo ex quaestione Apostoli intelligit„ qui supponens Xtianos, adeog baptizatos, quaesivit ab ûs, an Spiritum Stum jam acceperint? – qui ergo non dubitat„ simul. Placet sicut actionem collati Spiritus Sti separatam a Baptismi ritu praedicant, nos ēm convincunt Xti promissionem

promissionem §. antecedenti expositam reapse pertinere ad eos, quia Apostoli sine discrimine fidelibus, quod acceperant, ipsi conferebant. —

§4. Expositio Adversariorum.

Quae sacrarum litterarum testimonia, cum adeo clara sunt, sane mirum, quomodo factum sit, ut Lutherus et Calvinus ea in alienum sensum detorquerent, adeoq; fundamento negato, totum confirmationis Sacramentum negarent. Non am inficiali sunt Apostolos primis temporibus, et quidem per singulos quosdam externum dedisse fidelibus Spiritum Sanctum, dedisse am asserunt in finem extraordinarium et effectum ejus, fuisse ipsa dona miraculosa, „ quae per Spiritum s. acceperant. Quare Act 19. expresse dicit: „ loquebantur „ linguis, et prophetabant." Haec dona am sicut primis tantum temporibus propagandae Religionis Xtiano fuerant necessaria, sic etm subsequis temporibus jam cessasse, hinc etm patere, nullum Xti praeceptum in ss. litteris inveniri posse, de hujus ritus, tamquam ritus Sacramentalis, ad adeo et institutio divina desit, et ille ritus neguaquam dici possit Sacramentum. Interim tamen, quamvis ille ritus negandus sit qua Sacramentum, tamen pertinendum ecclia ea asserunt usq; eatenus, quatenus circa finem juventutis adolescentes coram pastoribus a Parentibus sistant, ad quaestiones de fide positas, respondeant, sicq; fidei professionem solemnem reddant, et publice jam habentes suum Baptismum, solemniter membra Ecclesiae declarent. Qua occasione fieri possit manuum impositio, adq; benedictio, quae am effectum Sacramentalem non habeat. Acerbius am Calvinus Lutherq contra Sacramentum debacchatus est, et derogavit per illud Baptismo asserit. Erant am hi duum virorum primi, qui in Ecclia Xtiana hoc Sacramentum negarunt. Reliqui em, Waldenses, Albigenses, Viclefitae, Hussitae varie circa administrationem ejus errarunt, non tamen ipsum Sacramentum negarunt. —

Haec ad illustrationem sequentium historica sufficiant. In hoc am §. respondere curamus ad ea, quae interpretationem protestantium de donis miraculosis per impositionem manuum colladis attinent. Imprimis concedimus omnia miraculorum primis Ecclae temporibus plurimis fuisse per Spiritum Sanctum concessum, imo nonnunquam cum manuum impositione junctis, ut exemplum Act 19. probat. Negamus am et pernegamus id semper obtinuisse et manus ob finem gratiarum gratis datarum fuisse impositas: Sed propter effectum gratiae gratum facientis, sanctificantis, etenim:

I.) Apostoli tribuerunt, quod ipsi festo Pentecostes acceperunt. (§ 33). —

Effectus ām Spiritus Sti in Apostolis, non tantum erant gratiae gratis datae, sed et grāa interna corroborans, confortans q. — Cf. § 26. T. II. Dog. gen. Ergo et hocce donum tribuerunt fidelibus etsi concedat, et dona miraculosa insuper contigisse. Praeterea ex natura et fine ulrius q gratiae hujus colligit, unam cessare posse, quin et altera pereat superflua. Soliti dona miraculosa primis temporibus praesertim erant necessaria, pro introducendo et propagando regno dei in terris, quae gō ex oeconomia Dei desinebant stabilito hocce regno Dei. Donum ām corroborans in fide, atq confortans omni tempore, poterat esse et est necessarium, quum fides sit radix bonorum operum quorumvis, et semper existant, qui hostili animo Religionem Xti impugnent, illamq cordibus hominum eripere studeant, de quo uberius infra. Sane, etsi gō donum miraculorum simul datum fuit primis temporibus, et postea cessavit, non sequit, et alterum cesasse. Adde idem concesserat Spiritus stus, quem fidelibus tribuerunt Apostoli; quod pulchre elaquit s. Augustinus lib. VI. in I. Joan. Epist. dicens: „Signa erant temporis opportuni, opportebat ēm omnibus linguis significari Spiritum S. quia Evangelium per omnes linguas curreturum erat toto orbe terrarum. Significabatur est illud et transiit. Numquid modo quibus imponuntur manus ut accipiant Spiritum sanctum hoc expectat, ut linguis loquantur." —

2do. Christus promisit Spiritum sanctum omnibus (§ 2). sine discrimine credentibus. Debebant gō adversarii demonstrare, eam promissionem certum tempus, certos homines ēe restringendam, quod vō demonstrare non possunt. Nam Apostoli sine restrictione cum Spiritum S. elargiuntur, sub. leg vō Esiae, ut videbimus, de tali restrictione nihil unquam scivit. Ex rei natura illa Christi promissio non ad primo tempore restringitur, quia praeter dona miraculosa, per se quidem restringenda, et alia dona concessit Spiritus S. gratis gō et sine fundamento Protestantes suam asserunt sententiam.

3tio. Nemo valet demonstrare donorum miraculosorum collationem certo signo posito fuisse adstrictam, sed eo respectu dat Spiritus, prout vult, videmus Act 10. 44-47. ubi Spiritus super illos descenderat, qui Petrum audierunt, quin baptizati, adeoq quin manus illis impositae essent, cujus effectus erat, ut linguis loquerentur. Quodsi insuper legamus, manuum impositionem frequentatam fuisse, quia miraculosa dona cum ea essent conjuncta e.g. dedit Apostoli in curam pauperum eligunt Diaconos Act 6. dum Paulus Timotheum in ministerium consecrat, I. Tim 4, 14. dum delegant Saulum

Saulum et Barnabam, act 13, 3. nullus sane statuendus e necessarius nexus inter manuum impositionem, et donorum miraculosorum collationem, ci. huius suppositio stat, manuum impositione fuisse collata dona divina, in ordine salutis ordinario, quamvis occidentaliter saepius pro temporum opportunitate dona miraculosa fingerent. –

4to Caeterum decisivum argumentum illam manuum impositionem conferre Spiritum sanctificantem, petendum e ex eo, quod Ecclesiam ci tempore inveniamus hunc in finem manus imposuisse, ex quo voluntas Sti et Apostolorum clare patet. – VVV

§5. Traditio.

I. Primum ex Traditione argumentum petimus ex dissertis SS. Patrum testimoniis. Huc in finem adducimus s. Tertullianum de Bapt. C. 7. ubi scribit: „Exinde egressi de lavacro perungimur benedicta unctione. Sic et in nobis carnaliter evenit unctio: sed spiritualiter proficit, quo„ modo et ipsius Baptismi carnalis actus, quod in aqua immergimur, spi„ritualis iam effectus, quod delictis liberamur." – Et Lib. VIIII. „Dehinc ma„nus imponitur, per benedictionem advocans, et invitans Spiritum sanctum." Pariter de Resurrectione carnis C. 8.: „Scilicet caro abluitur, ut anima ema„culetur, caro ungitur, ut anima consecretur, caro signatur, ut et anima mu„niatur, caro manus impositione adumbratur, ut et anima Spiritu illu„minetur, caro corpore et sanguine Christi vescitur, ut et anima de Deo sa„ginetur. – Cum Tertullianus inter Baptismum et Eucharistiam po„situm ponat, quo loco illum habuerit clare patet. –

S. Cyprianus in Epist. ad Jubajanum: „Quod decret – scil. in Samaria, u„bi a Philippo diacono baptizati sunt – a Joanne et Petro factum est, ut oratione habita, et manu imposita invocaret, et infunderet super eos Spiritus S. quod nunc quog apud nos geritur, ut qui in Ecia baptizantur, praepositis Ecclae offerantur, et per nostram orationem et manuum impositionem Spiritum S. consequantur, et signaculo dominico consignentur."

Memorada insuper dignus e locus Epist. 72. ad Stephanum, in quo defendit eos, qui ab haereticis baptizati sunt, revertentes in Ecclesiam catholicam, ulrog Sacramento scil. Baptismo, et manuum impositione paenitei odortere, – quo in loco postrum pitum Sacramentum appellat, cf. de hoc loco August. Eandem sententiam iisdem verbis eloquuntur Episcopi in Concilio Carthaginensi III. congregati. S. Cyrillus Hieros. Cat.

I. S. Cyrillus Hierosolymitanus Catech 3. hanc Eccl. catholicam doctrinam de inuictia explanat. et post Baptismum dicit Chrisma dari, quod quidem unguentum, non commune, conferat Spiritum S. ff. Hieronymus contra Luciferum Cap. 4.: „Non quidem abuno hanc ee consuetudinem Ecclesiarum, ut ad eos, qui longe in minoribus uicibus per Presbyteros et Diaconos baptizati ff. Episcopus ad invocationem Spiritus sancti manus impositurus excurrat" Et cap. 8. „An nescis, etiam Ecclesiarum hunc esse morem, ut baptizatis, postea manus imponant, et ita invocet Spiritus Sanctus. Exigis, ubi scriptum sit? In Actibus Apostolorum. Orbis in hanc partem consensus instar praecepti obtinuerat." Chrysostomus hom 8. in act. Apost.: „Philippus unus e septem Diaconis erat, ideo et baptizare, Spiritum Sanctum non dabat, neq. ei hanc facultatem habebat, hoc namq. donum solorum Apostolorum erat. Hoc erat in Apostolis singulare, unde et praecipuos et non alios uidemus hoc facere." S. Augustinus libr. XV. de Trinitate C. 26.: „Neque aliquis discipulorum ejus dedit Spiritum sanctum. Orabant quippe, ut veniret in eos, quibus manus imponebant, non ipsi eum dabant, quem morem etiam nunc seruat Ecclesia in suis praepositis. Sic go et reliqui Patres. — — — — —

II. Alterum argumentum constituit universalis Ecclesiae praxis, omni tempore. Eam exhibet Pontificale Romanum, et Euchologia Graecorum, quorum usus universalis in Ecclesia, et antiquissimus manifestat: abortu foliis, usq. ad occasum post Baptismi Sacramentum eum ritum obtinuisse, quem nos confirmationem appellamus, et id quidem apud illos quoq. qui ab Ecclesia nostra scissi sunt, Orientalis Ecclesiae asseclas, quod demonstrat Renaudotius Pars. IV. et V. perpetuae fidei, et T. II. Liturgiarum Orientis. Sic sane ad tempora Apostolica refert, cujus originem subsequam nemo potest exhibere. —

III. Tertium, quod attinet, solennem Ecclesiae definitionem, praeter Concilium Lugdunense II. Ao 1274. quod generali definitione enuntiano 7 N. L. sacramenta dicit.: „Aliud est Sacramentum Confirmationis, quod per manuum impositionem Episcopi conferunt, chrismantes renatos." Provocamus ad Concilii Tridentini definitionem, quod sess. VII. de Confirmatione habet: „Si quis dixerit Confirmationem baptizatorum otiosam caeremoniam ee, et non potius verum, et proprium Sacramentum, aut olim nihil aliud fuisse, quam catechesin quandam, qua adolescentiae proximi fidei suae rationem coram Ecclia exponebant, anathema sit." —

Nota a/. Cum in tota semper esset possessione hujus Sacramenti Ecclesia, intelligitur, cur antecedenti tempore definitio dogmatica non detur. –
Nota b/. Concisit, e sententiis diversarum (§ 4) cur his praecise verbis Concilium Tridentinum Canonem stabiliverit. –

§6. Effectus.

Quosnam Spiritus S. in fidelium cordibus producat effectus, si quidem ille ipse e operando in nobis, qui operatus erat in Apostolis, non difficulter intelligitur. Resecandi scil. erunt non tantum effectus, quos Spiritus S. in Apostolis, qua talibus, sed et in primis fidelibus, ob temporum rationem, fines, speciales produxit. Id inferimus ex rei natura, et oeconomia divina, quae, non frustra agit, ea duntaxat dona elargitur, quae cuique sunt necessaria. adeoque a/. neque a Spiritu S. expectanda erunt dona miraculosa qualiacunque. b/. Neque illa mentis illuminatio, qua Apostolis ea patefiebant, quae, Isto vivente inter eos nondum capere poterant, et palefacienda erant per Spiritum S. Joan 16, 12: haec enim in fine Ecclesiae reposita sunt, et a singulis haurienda ex Magisterio apostolico. Cf. dogm. Generalem. –
Restabunt jo tamquam Spiritus S. effectus: a/. gratiae sanctificantis augmentum &c. et tamquam specialis et characteristicus hujus Spiritus S. effectus, vis actualis ad firmiter credendam, et fidem intrepide professandam. Quod jam effectum priorem attinet demonstrat, is ex rei natura et ex hucusque dictis. Quodsi enim Spiritus domus nobis communicatur, et quidem in finem gratiae gratis datae (§ 4). Gratiam gratum facientem nobis elargitur, quamvis Tertullianus l.c. agnoscit, et dum unctionem spiritualiter proficere asserit, et Cyrillus Hierosol. qui cath. myst. III. c. 3 ait: „Dum unguento visibili inungitur corpus, sancto et vivifico Spiritu anima sanctificatur." Dicimus am „augmentum" quoniam post Baptismum Spe conferebatur, in quo vita spiritualis inchoata est; adeoque gratiae sanctificantis donum primum jam concessum. Eadem quoque fides Ecclesiae erat semper, etenim licet subsequo tempore sacramenti in Ecclesia lat. haec collatio Spiritus S. separaretur a Baptismo, Poenitentiae sacramenti susceptionem sub praecipit Ecclesia, quod exhibent Concilium Lodicense a. 770. c. 2. Colonense a. 1280 c. 5. Trevirense a. 1310 c. 115. – Catechismus Romanus P. II. de Sacramento Confirmationis. Haec testantur vitam Spiritualem in hac Spiritus S. collatione non inchoari, sed inchoatam nutriri, augeri, excepto Sacramento Baptismi per nullum aliud vita spiritualis inchoatur, nisi per Sacramentum Poenitentiae; unde praecipitur, ut Poenitentiae sacramentum praemittatur Confirmationi. Quod de altero, et quidem characteristicum effectum attinet, provocamus: —

I. Ad sacras litteras: qualenus haec hanc fortitudinis et roboris effectum in Apostolis laudant, cf. Act. 2. 14. quod docuimus Dog. gen. Pars III. §26. — Christus enim ex altera parte, sui, suaeq. Religionis publicam confessionem postulat, Matth 10, 22. alig injungit, affirmando se coram Patre aliquando eam professurum, qui eum in his terris fuerit confessus. Accedit ergo quis dicat robo. rantem vim illam et Spiritus S. fortitudinem primis tantum Ecclesiae saeculis necessariam fuisse, utpote, qui ad reges et praesides ducti, vitam et sanguinem pro Xto dare parati ee debebant, respondemus: — Externis illis circumstantiis mutatis, nequaquam cessasse pericula et persequutiones diversas, quae quemq. fidum Xti discipulum manent. Etsi enim censendum sit, pace Ecclesiae donata in pejori per virgas, tormenta, et mortes contra Christianos, regnum tamen tenebrarum continuo in bello versat, adversus regnum Xti, et adversarius noster, quamvis nunquam tamquam leo rugiens, tamen tamquam lupus ovina pelle indutus, circuit, quaerens quem devoret, cui fortiter resistendum est in fide, blandis enim nonnunquam objectis, saltem, sub tempore specialis, spe liberalis tanae lactando Christi fidem intolerabile jugum praedicando hominum obscurorum nomine, Ecclesiae catholicae assecclas conviciando, aliisq. mediis directis, atq. indirectis Revelationis divinae inimici eos aggrediuntur, qui Xto nomen dederunt. Accedit librorum pravorum ago ingens, qui assidue pervertunt pia, atq. Religionem e cordibus hominum radicitus moliuntur. Opportet ergo nos adversus ejusmodi conamina, quae experientia teste periculosiora sunt ipsis crudelis persequutionibus, bene armatum militem Xti. Sane ego hoc tempore vis illa roborans, atq. confortans necessaria est, quam Spiritus S. elargitus e Apostolis. —
Quapropter ex fei natura inferimus illud donum coeleste permanere in Ecclesia Xti, siquidem Spiritus S. ex promissione Christi ad eos pertineat, ut eos sint milites Xti, divinis armis armati. — Provocamus item:

II. Ad Traditionem, quae semper hunc in cordibus nostris peculiarem effectum agnovit: Tertullianus enim lib. de Resurrectione carnis C. 5. carnem signari, ut anima muniatur, dicit, Constitutiones Apostolicae dicto sic orare interalia praecipiunt: „Ut bonus odor Christi in vos primum firmus, et omnipotente firmus sanctus in eo maneat." Eugenius IV. vero in Decreto pro Armenis dicit: „Per confirmationem augemur in gratia, et roboramur in fide effectus enim hujus Sacramenti est, quia in eo datur robur, sicut datus e Apostolis." Id ceu simul indigitat nomen, quo situs in Ecclesia nominari solet, vemi enim nomine Confirmationis. Idem infert e signo, sub quo administratur,

manuum ꝯ impositio, sicut unctio traditionem potestatis, et roboris ei natu-
rae indigitat. –
Nota. Augeri etm in nobis lumen, quo veritatem Christianam facilius agno-
scamus, certum nobis ē, quia ea spiritus vis in genere ē, ut illuminet. Ter-
tullianus insuper expresse dicit: „Caro manus impositione obumbratur,
ut et anima Spiritu illuminetur". –

§7. Confirmatio ē Sacramentum.

Ritum hunc, qui recepto, ut diximus, nomine Confirmatio appellatur ēe ve-
ri nominis N.T. Sacramentum ex dictis facile infertur; adest enim:
a). Signum visibile: per manuum nam impositionem Apostoli Spiritum
S. dabant: adest b). Gratia interna sanctificans, atq; roborans: adest:
c). Forma; Apostoli em orabant, quamvis orationis vba in Scriptura non
exprimantur: adest tandem d). Divina institutio, de qua am quia illam
negant Protestantes, paullo liberius nobis ē dicendum. –
Negandum qdm nobis n ē in scripturis n contineri Christi expressum prae-
ceptum Spiritum S. per signum externum fidelibus conferendi, attamen cer-
tum ē (§2), Christum omnibus fidelibus promisisse Spiritum suum, sive am
voluerit interno quodam invisibili modo, cum coelitus eloquium, sive am ne-
gi signo externo visibili, si non expresse scriptum sit, ex praxi Apostolor
sat potest, atq; debet intelligi. Quod ergo, quod demonstravimus (§3). per si-
gnum externum id fecerunt, huic praxi praeceptum ali fundamento ē, et
si illud n sit scriptum in ss. libris, jure asserimus. Quod eo certius defen-
dimus, cum Act 1, 3. scriptum sit Christum 40 dierum ante Ascensionem
spatio cum Apostolis sermocinatum ēe de Regno Dei i.e. Ecclesia, quinam
ferat, quid illis expedierit. Maxima ergo probabilitate sumit, cum hoc
spatio Apostolis, inter alia mandasse, quae ad ritus visibiles, qui gratiam
donam conferant, pertinent. Quod si vero id negare quis vellit, quamvis cum
fundamento nequeat negari, neq; id nos turbet: sufficit em nobis, si Apo-
stolos aliquid ad oeconomiam pertinens frequentasse legimus; aderat
em illis Spiritus S. qui permittere n potuit, ut aliquid constituerent, quod
a mente Dei ēet alienum, qui doctrinam erat addita et arcana, monere
eos potius debuit, ut ordinarent ea, quae ex voluntate Salvatoris necessa-
ria erant.

§8. Hujus Sacramenti relatio ad Baptismum.

Utut Sacramentum Confirmationis ab illo Baptismi diversum sit,

confirebant ēm jam baptizatis Apostoli Spiritum S. tamen intimo eo nexu
jungitur, et proprie ad illud pertinet, quod facile appareat:
I. Si, quae de foedere Baptismali §9 de Baptismo diximus, cum confirmatio-
nis effectu conferant; etenim: versat, Confirmatio circa illud ipsum objectum,
circa quod et foedus baptismale versat; obstringimur nimirum ad firmam
fidem et inlapsidam confessionem illius ipsius Religionis Christianae, ad
quam in Baptismo sumus inaugurati: adeoq Confirmatio proprie complemen-
tum ejus ē, quod in Baptismo inchoatum, sive rem ad Deum referamus, qui sole-
nitudinem gratiae confert, sive ad hominem, qui militiae christianae initia-
tus, promisit se nunquam a professione hujus salvificae Religionis decessu-
rum esse.
2do Haec ad invicem relatio utriusq Sacramenti, etiam s. Revelationis docu-
mentis exhibet. Si quidem ss. litterae ideo nobis demonstrant, quod Baptis-
mo confestim subjuncta sit Confirmatio. Paulus am Simulac Ephesum ve-
nisset, ab iis, quos baptizatos sumebat, confestim quaerebat, an jam accepe-
rint Spiritum S. quasi diceret, quod vobis baptizatis adhuc deesset.
Patres am et ecclesiasticus usus Confirmationem expressis verbis appel-
lant: perfectionem, consumationem, Sacramentum plenitudinis gratiae,
e.g. Cyprianus Epist 73. Auctor librorum de Sacramentis lib III. C. 1 et 2. S.
Thomas Aquinas P. III. Quaest. 72. Art. VIII. Concilium Illiberitanum a° 305.
Nota 1. Jure go de foedere Confirmationis, sicut de foedere Baptismi lo-
quimur. —
Nota 2. Acatholicis, dum putant per hoc Sacramentum Baptismo derogari,
respondemus: non eo credere, Christum per unum Sacramentum tradere po-
tuisse, quod concessit per duo separata; sed am gratiam complementi separato
ritu concedere voluit Sacramentali; sapientiae divinae conformio hic et
alius modus juxta credit, ex natione Filii dei contra ejus voluntatem sapi-
entissimam nihil valet speculatio arctis limitibus circumscriptae ratio-
nis humanae. —

§9. Character ejus indelebilis.

Esse dogma catholicum in Confirmatione imprimi characterem indelebilem,
constat ex definitione Concilii Tridentini Sess VII de Bapt. Sapponentes ex gene-
ralia, quae ibi diximus, rem quoad Confirmationem sic probamus:
1mo Patres, dum de Confirmatione loquuntur, expresse characterem indelebilem

Paulus ad Hebr. Impossibile em e eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt et-
am donum coeleste et participes facti sunt Spiritus Sancti et prolapsi sunt,
rursus renovari ad poenitentiam. Augustin. Ambr. Hieron. Chrysost. stricta de propria
significatione accipiunt. —

indelebilem commemorant. S. Augustinus sermone de diluvio: „Baptizatus et signatus es regio charactere, capisti consequi amonam de mensa regis tui."

2do Appellant Confirmationem signum, sigillum, signaculum, quae expressionem ad idem cum charactere redeunt. Sic S. Cyprianus Ep. 73. Theodoretus lib. IV. in Cant. S. Leo sermone 4. de natis: Gregorius Nazianzenus in exhortatione ad lavacrum. Auctor librō. de Sacramentis Cap 1. N. 4.

3tio Dicunt, quod illud signaculum sit stabile et permanens, quod enim postmodum signat, sic Gregorius Naz l.c. „Sigillum, quod sepulturam ipsam comitatur, et post mortem manet." Hinc S. Leo l.c. confirmationem signaculum vitae aeternae appellat. Huc pertinet quog, concilii Toletani 7. a° 658. C. 7. „Sacrum chrisma collatum, et aliquis hanc avelli nequeunt." quibus verbis Confirmationem, et ordinem ita haerere dicit, ut ab homine susceptis, separari nequeant. –

4to Hinc etiam Praedis Ecclesiae semper fuit, ut illud Sacramentum pie collatum non iteretur. –

Nota. Quodsi in historia ecclesiastica exempla occurrere videantur, itera pi huius Sacramenti, animadvertimus sequentia:

a/. Namunquam in manuum impositione reconciliatoria, quae applicabatur iis, qui ab haeresi in Ecclesiam revertebantur, etsi unctio adhibebatur. Teste enim Goario Ecclesia praecipue Orientalis plures adhibuit unctiones, etiam non-Sacramentales. – In exemplis go, quae ex historia proferuntur, sedulo distinguendum e, de qua proprie manuum impositione sermo erit.

b/. Aliqui veterum, etsi Baptismum ab haereticis valide dari defenderent, in eodem modo senserunt de Confirmatione. Alii vo, qui Baptismum haereticorum nullum putabant, per se eodem modo senserunt de Confirmatione, quam proinde iis, qui ab haereticis baptizati ad Etiam catholicam pervertebant, et haeretico modo confirmati erant, in proprie quoad internum effectum repetebant, sed primitus conferri censebant. Exinde explicationem habere videt, locus s. Augustini lib III. de Bapt. contra donatistas c. 16: „Manus am imposita, non sicuti Baptismus, repeti potest, quid em aliud e, nisi oratio super hominem? Praecedunt vo inter alia haec vba: „Ipse e em charitas, quam non habent, qui ab Ecia catholica communione praecisi sunt. Alg per hoc recte

/.

„ intelligit„ dici: non accipi nisi in Ecia catholica Spiritum sanctum." –
Videt„ go s. Augustinus in ea fuisse sententia, Confirmationem ab haere„
ticis collatam nullam fuisse, etsi Baptism eor valorem agnosceret. –
Interim alii Theologi hunc locum ita explicant, ut dicant s. Augustinum
loqui tantum de manuum impositione peconciliatoria. ——
cf. Quidquid am sit, certum e illos, qui in Ecclesia catholica Confirmatio„
nis Sacramentum acceperant, et dein ad haeresim aliquam defecerant,
reversos ad Ecclesiam n denuo ee confirmatos, quod discimus e s. Cypriano.
„ Utut em Epist. 72. ad Stephan. defenderet, parum ee, si haereticis, qui in
„ haeresi baptizati erant manus imponant„ ad accipiendum Spiritum s.
„ nisi etm accipiant Ecie baptismum, tunc ee plane sanctificatos, oi u„
„ trog Sacramento nascantur; quibus verbis et Baptismum et Confirma„
„ tionem haereticorum, quae ejus erat sententia nullum ee declarat, tamen
„ in Epi. 71. ad Quintum diserte vtis dicit: „ iis, qui in Ecclesia catholica
„ baptizati sunt" adeog pro more illius temporis, quo utrumq Sacramen„
„ tum simul dabat„ et confirmati modo catholico — „ salis ee in Poeni„
„ tentiam manus imponere, ut quia ovis fuerat, hanc voem abalienatam
„ et errabundam in ovile suum Pastor recipiat." Intellexit„ sane ex his„
ce vtis sedulo distinctam fuisse in Ecia antiqua ultramq manuum im„
positionem, quam go et nos legentes veterum opera, oportet distinguere.
Patet am etm ex altera parte valorem Confirmationis semel legitimae ac„
tae fuisse agnitum.
cf. Dicendum go est Baptismum et Confirmationem eo hoc respecta pari
passu ambulasse, et aliquamdiu de valore posteriorio, sicut priorio ab hae„
reticis collati ee dubitatum, et quod Confirmationem attinet, ab aliquibus
etm, qui Baptismum haereticorum validum agnoscebant. – Caeterum e„
am fidem n fuisse universalem, patet ex Optati Milevitani lib VII. Con„
tra Parmen. et Donatistarum – defendentis Donatistarum crisma ab Ecia
catholica validum agnosci. –
cf. Quodsi demq quaerat„, quomodo Confirmationis character reo in foro
rationis concipiatur, in memoriam revocamus, quae § II. de Bapt. Nro 6.
et loco citato diximus. Versatur em Confirmatio circa idem foedus, circa
quod versatur Baptismus, eademq e consecratio, quae nos Deo obstringit,
quando ad professionem integram, militiamq Xti initiamur, quae fuit,
dum in Ecclesiam recipieremur. ——

§10. Materia Confirmationis. –

Quamvis omnibus catholicis certum sit, Sacramentum Confirmationis sicut quod. libet aliud suam habere materiam, tamen dogmatica certitudine non constat, in quo praecisse illud elementum consistat, cum eam super rem decretio solemnis non prostat. Ut, quid judicii in ea re ferendum sit, pateat, ante ea pro. xime utriusq; Ecclesiae, dein diversas Theologorum sententias in medium proferemus. Sequitur, am Ecclesia latina hanc praxim, quod in Sacramentariis fere eandem jam exhibet s. Gregorius M. Episcopus elevatis manibus super capita eium dicit orationem, qua invitat Spiritum S. qui veniat super confirmandos. Dein interrogante Presbytero nomina singulorum, Episcopus tincto in chrismate pollice, simul manum qua unxit, imponit, format crucem in fronte uniuscujusq, dicens sta.: „N. Signo te signo crucis, et confirmo te chrismate salutis, in Nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen." Oratio finalis Sacramentum claudit, quae super eos pronunciatur. – Ecclesia am Graeca, praemissa super Baptizatum oratione, qui manus imponat, unguens sensus confirmandi dicit: „Signaculum doni Spiritus sancti. Amen." Ex his jam intelligit, unctionem adhiberi ab Ecclesia utraque, Ecclesiam am latinam insuper his manuum impositionem. Theologi jam in diversas circa necessoriam Confirmationis materiam abeunt sententias. Alii solam manuum impositionem, alii solam unctionem, imo sunt, qui primam manuum impositionem, alii, qui alteram de necessitate Sacramenti dicant. In tanta jam sententiarum diversitate, quaeritur, quid judicii sit ferendum? Quodsi sacra Revelationis documenta super hoc themate perlustremus, occurrunt sequentia: 1. Litterae in locis, quae ex Actibus Apostolorum §3. de collato Spiritu Sancto loquuntur, solam commemorant manuum impositionem. Pari modo plures SS. Patres illius loci mentionem fecerunt, ubi sunt: S. Cyprianus ad Jubajanum. Firmilianus Ep. 75. apud S. Cyprianum. S. Hieronymus, et Augustinus loco cit §5. Sed sunt ex altera parte, qui de sola unctione loquantur, e.g. s. Cyrillus Catech 3. Pacianus de Bapt. Gregorius Naz. Orat. 40. Alii utrumq; conjungunt, e.g. idem Cyprianus, qui in Epistola ad Jubajanum de sola manuum impositione loquitur, Epistol. 12. dicit: „Ungi quoq; necesse est eum, qui baptizatus est, ut accepto chrysmate – unctione – est unctus Dei, possit." – Pariter loco citato §5. commemorat manuum impositionem, atq unctionem. Eugenius PP IV. in decreto pro Armenis solam unctionem, dicit: „Confirmationis materia

quia Theod. et Palues explicant illa de oratione et benedictione e.g. apostolica

materia est Chrisma confectum ex oleo, quod mitorem significat conscientiae, et balsamo, qui odorem significat bonae famae per Episcopum benedicto." —

Ex his jam intelligitur quamlibet praedictorum Theologorum partem suis gaudere praesidiis, attamen, quod pariter dicendum e, et suis premi difficultatibus. Qui enim solam manuum impositionem habent necessariam materiam, non perpendunt testimonia plurima, eaq antiquissima unctionem commemorare, imo necessariam proclamare; pariter etiam graecam manus n imponere, quin illi ab Ecclesia occidentali de valore Sacramenti his moveatur. Qui solam unctionem materiam necessariam statuunt, adversantes habere videntur ss. illorum, quae manuum apostolicarum impositionem contulisse Spiritum s. dicunt. Qui utramq actionem necessario e conjungendam praecipiunt, pariter negligere videntur Ecclesiae orientalis praxim, quae manus non imponit. Manent hi quidem inqi non posse confirmandos, nisi illis manus admoveatur — tamen inter manuum impositionem, quae necessaria materia est Sacramenti, et inter necessariam manus ad corpus ungendum applicationem diversimen intercedere videtur. Ritualia enim graeca nullam prorsus impositionem praescribunt. Cf. Goar in Rotis Archaeologiae Graecae. Citatis praeterea testimoniis, atq Ecclesiarum praxi consentaneum e videtur, si statuamus alterutram harum materiarum ad valorem hujus Sacramenti ita sufficere, ut sive manuum impositione sola, sive unctione sola conferatur Sacramentum valide collatum censeatur, ut adeo uterq ritus Apostolicus, ita tamen, ut unus etm positus Sacramentum efficiat. Pro hac sententia pugnant testimonia allata et explicatio cum hujus modo, modo alterius mentio fiat, nec uterq commemoretur. Ex hoc intelligitur quomodo una Ecclesia in sola unctione subsistere, altera utrumq conjungere poluerit, cum porro in Ecclesia ipsa Orientali aliquae Ecclesiae particulares, ut Armeni, et alii manus dum confirmant, imponant, cum ex ipsis Patribus Graecis plures, manuum impositionem commemorent, et quae sunt similia. Si quis putet, mil legi Apostolos unxisse confirmandos, cum sola manuum impositio commemoretur: nequaquam sequi, prorsus nullam adhibitam fuisse ab Apostolis. Non enim ea scripta sunt, pluria obiter, et ex parte tantum commemorata. Interim tamen verum non ee videtur in ss. illorum, nullam prorsus fieri mentionem unctionis. Sic enim legimus. II. Cor. 1, 22-23. „Qui confirmabit — βεβαιῶν nos vobiscum in Xto, et qui unxit, — χρίσας — nos, Deus; qui et signavit, — σφραγισάμενος — nos, et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris." — Nescio, quomodo quis probet, hoc in loco de nostro ritu Sacramentali n ee sermonem, cum Spiritus pr effectus primarius, consortatio, atq sigillum expresse

expresse commemoret, quo sermone subsequa Ecclesia usa est semper loquens de Spiritus Sti. effectu confirmatorio in cordibus Christianorum. Nos am militamus Vulgatae versione, quae interpretata est: „Confirmat" quasi verborum venustate seducti; sed ea reapse e significatio verbi: בצבא dicente Schlensnero in hoc locum: „Corroborantem reddo, efficio, ut aliquid menti alicujus inhaereat confirmo". Scimus quidem putare nonnullos metaphorice dici Christianos: „unctos," quis am demonstret metaphoram non desumptam e abactu, qui externe administrabat? Saltem scimus primis jam post Apostolos temporibus realiter unctos e baptizatos, cujus originem primam nemo demonstrat, qo ad Apostolos jure referatur. Neque obstat, Deum dici, qui ungat, quod effectum Sacramentalem p indigitare videatur, cum unctio adhibenda est per ministrum. Deus em in hi Sacramento est, qui gratiam elargitur ritu per ministrum posito. De Confirmatione hunc locum interpretantur: Ambrosius libro de his, qui initiantur C. VII. Chrisostomus, et Theodorethus in hunc locum. Haec ex variis rationibus Theologicis praecipienda e videntur, quamvis ea nemin obtrudamus. Certum em e, Ecclesiam graecam et latinam valide conferre hoc Sacramentum, modo quaelibet servet, quae praescripta sunt, ubi ad liquidum p possit perduci, in quo precise ritu materia consistat. Ceterum patet, et manuum impositionem, quae robur et fortitudinem indicat, apium ad effectum Confirmationis primarium exprimendum esse signum, quapropter Christus Apostolis Sacramentorum administratoribus em relinquere potuit alterutrum ritum adhibere. Quod attinet ad primariam in Ecta lect. manuum impositionem, utut illa servanda est, tamen ad essentiam Sacramenti p pertinere putamus, quod partim ex dictis liquet, partim exinde constat, quia in secunda, ubi Episcopus simul ungit, verba proferuntur: „.... et confirmo te." quod dici vix posset, si per primam jam essent confirmati. Catechismus Romanus quog chrismationi effectum Sacramentalem adscribit, sicg sententiae nostrae suffragatur.

Ad. §. 10.

Cur confirmatio in fronte? Responsum. Quia frons e sedes verecundiae, pone, qo crux in fronte ducitur, ut eam profiteamur, quae crux Judaeis scandalum et Gentilibus stultitia fuit.

1. Obj: Chrisma pertinet ad elementa hujus mundi, a quibus nos S. Paulus avocat.
Resp: Stante hac objectione neg aqua ad baptismum adhiberi posset. —
2. Obj: Dionysius Areopagita ex more Gentilico unctionem derivat.
Resp: Falsum e; ex illis unctionibus Judaeor et Gentilium duntaxat effectum

Athletae apud gentiles perungebantur unctione, ut facilius pugnarent, etc
Sicuti ista, erant coloniae apud Gentiles, sic Christiani ut facilius certarent in certamine Spirituali

m.

/. effectum sacramenti explicat/: ad certamen spirituale/. — expresso a Sto Petro et Apostolis derivat.

3. Obj: Sacrae litterae de impositione manuum tantum mentionem faciunt?

Resp: S. litterae ea tantum exhibent, quae ad ritus pertinent, sed plenarium argumentum ex traditione repetimus; saepe quidem Patres jam impositionis manuum, jam unctionis, jam utriusque meminunt, semper tamen eundem effectum intendunt.

4. Obj: Innocentius III. et concil. Trid: vocat manuum impositionem Confirmationem.

Resp: Nullum argumentum: Bellar dicit, ea, quae in conc. peragant, ad finem pertinere, sed ea tm, quae sunt definita, praeterea neq Innocen. et concilium Tridentinum nobis contradicunt, utpote solum loquendi modus antiquus moderno opponitur; prius vocabat, manuum impositio, quod modo confirmatio dicitur. Non dicit vero Concilium Tridentinum, illam manuum impositionem, in unctionem mutatam ee. —

5. Obj: Balsamum nunc nullibi reperiri potest.

Resp: Ex India advehi, etiamsi alia sit species balsami, quam tempore Apostol in Palaestina, attamen non mutat naturam Sacramenti, quemadmodum species vini nihil refert ad essentiam. — Plinius tempore suo erant in Syria balsami.

§II. Forma

Apostolos, dum Spiritum S. conferrent, orasse, adeoq forma aliqua usos fuisse, hoc e S. scriptura demonstrant. Non am eoque constat, quae, dum orarent, verba adhibuerint, propterea et Ecclesiae in Confirmationis collatione orant, quamvis verbis eisdem variant. Dogma am catholicum nullum extat, quibus in verbis forma consistat. Plane aliqui Theologorum orationem, quae in Ecclia latina fit, manuum impositionem comitari: in Eccia am graeca sine manuum impositione unctioni praemittit, quibus orationibus invocat Spiritus S.: alia verba, quae in utraq Eccia (§10). unctionem concomitantur, — alia autem, utramq formam essentialem habent. Solvunt am diversimode, prout diversam materiam assumunt. Tandem sunt aliqui, quamvis unctionem necessariam materiam habent, orationem tamen praeviam, formam declarent, ideo quidem, quia verba unctionem comitantia, non sunt oratio. Nos ex iis, quae statuimus de materia putamus consistere formam necessariam in verbis, quae actionem concomitantur, et quidem ideo, quia in utraq Eccia effectum huius Sacramenti accurate exprimunt, dein vero, quia et in reliquis Sacramentis forma cum materia jungitur. Quodsi vero putant non esse illa verba orationem — respondemus cum Bellarmino de Confirmatione Cap 12: „Formae Sacramentorum passim

" passim a Patribus dicant, preces mysticae, licet interdum proferant, per verbum
" indicantis, nam ofr a deo exspectab, et peculiar principalis operatio in Sacra-
" mentis." Quodsi adhuc difficultatem in eo invenire sibi videntur, quod Patres ante
saec VII. verba nobis non transmiserint, quae unctionem comitant, adeoq nulla
dicta fuisse, inferunt, reponimus cum Bellarmino: id factum fuisse, tum quia
Sacramentorum formae notae erant Christianis, tum propter legem silendi de non e-
vulgandis fidei mysteriis. Huc pertinent vba Innocentii I ad Decentium, dum de
Confirmatione loquit, dicens: " Verba dicere non possum, ne magis prodere fide-
" ar, quam ad consultationem respondere." Ceterum, sive in his verbis, sive in pre-
cibus oratione, sive in utroq forma necessaria consistat, Sacramentum nihil pe-
riclitatur, si quidem minister hujus Sacramenti cria benedicere, et ponere, et orare,
quae in Ritualibus praescribuntur. -

Nota. Quodsi ex inde, quia praecise non cia divinitus determinata sunt, nec
constet, quibus verbis pronunciata sit forma, in errore poluerunt Refor-
matores, rem hujus et aliorum Sacramentorum rem vaccilare, et jure de
eorum realitate dubitari: - animadvertimus praeterea, quae notavimus
§7. Christum dum promisse modo, gratiae pro certis vitae casibus et ne-
cessitatibus promissionem sub signo visibili elargiendae dederit, circa
ritum ipsum, et verba, quibus ritus Sacramentalis fiat, multum Apostolis
suis, et Ecclae relinquere voluit, quod e re ipsa intelligitur mandato,
orationem eligendi, quae effectum condigne exprimat. Sive id indicative, si-
ve deprecative, sive his, sive illis verbis fiat, parum refert, siquidem Deus
sit qui gratiam tribuit, et verbis non adstringitur, nisi ex sapientissimo
consilio in quibusdam Sacramentis vba ipsa determinare voluerit. Re ceterum
tuv tamen cia ad Dei voluntatem, qui in certis Sacramentis illa voluerit Ecclae
relinquere. Sic vo, nemo dixerit Eccliam instituisse quaedam Sacramenta, si
quidem promissio sub signo visibili tribuendae gratiae Christo inhaereat. -

Ad § II.

1. Obj: In Ecclia graeca nulla adest forma - qo ad pertinet ad essentiam?
Resp: Etsi forma ad e clare expressa, attamen sufficit actio ministri, quia ad a-
dultos confert, confirmatio, quemadmodum in Ecclia latina, ubi propter su-
scipientes hoc Sacramentum necessaria fit. Caetera in CHRISTOLOGIA sc.
de unctione adhibenda in Ecclia graeca.

§ 12. Minister.

Dogma catholicum e, ministrum hujus Sacramenti ordinarium, e Episcopum,

definiente Concilio Tridentino Can 3: „Si quis dixerit ministrum Sacramenti
„Confirmationis ordinarium non esse solum Episcopum, sed quemvis simplicem Sa-
„cerdotem, anathema sit"

Dogma hoc sine difficultate probatur: enim:

1mo Loca e S. Scriptura citata Apostolos contulisse Spiritum S. et ad id negotium specialiter Hierosolymis peregisse in Samariam testantur.

2do Id ipsum Patres docent locis 35. citatis: Cyprianus de Praepositis loquitur, quibus confirmandi offerunt; Hieronymus Episcopum excurre dixit ad confirmandos, qui a Presbyteris sit baptizati; Chrisostomus non alios, nisi τοὺς ἐπισκόπους i.e. Episcopos id facere; Augustinus Ecclesiam in suis praepositis Apostolicum illum morem servare. Pariter Innocentius I. in Epist. ad Decentium, et Sacramentarium Gelasianum. — —

3tio Id ipsum et Concilium Lugdunense habet 35. cit. Interim tamen cum Concilium Tridentinum expresse Episcopum dicat ordinarium ministrum, in et extraordinarium designavit. Etiam extraordinarius Presbyter. Hinc Presbyterum hoc Sacramentum conferre discimus. —

a/. Ex dicto S. Hieronymi ad Aerium: „Quid facit Episcopus, quod in Sacerdotibus excepta Ordinatione." solum primum reservat, Episcopis Sacramentum Ordinis.

b/. In Ecclesia graeca inde a saec. V. et VI. certe post tempora S. Chrisostomi baptizantes Presbyteri Confirmationis Sacramentum conferunt, nec desunt hujus rei exempla in Ecclesia latina. Indulsit eam illud Gregorius M. Epist. 26. ad Januarium Presbyteris Sardiniae. In priori quadam Epistola ad Januarium prohibet confirmare Presbyteris, prescribente eo Januario, illud in Sardinia ex usitatum, in epist. hac concedit. Hadrianus III. concessit Franciscanis in India; similiter Jacobus XXII. Nicolaus IV. Clemens XI. Benedictus XIV. et nostro tempore a Sede Romana id privilegium concessum legationis austriacae curatoribus Klagenfurtensibus. ad ejusmodi concessiones provocat Eugenius IV. in decreto pro Armenis ex sede Apostolica ex rationabili et urgenti admodum causa factas, dicens: „Possunt
„igitur et Presbyteri Sacramenti Confirmationis esse ministri; attamen extra-
„ordinarii, quod sicut ex Concilii Tridentini definitione, sic et ex praxi
„Ecclesiae sequitur, non tamen sine concessione facta". Nec obstat Ecclesiae graecae praxis, secundum quam Presbyteri sine speciali delegatione id Sacramentum administrant, adeoque ministri ordinarii esse videntur. —

Solum ẽm hãc discrimen intercedit, quod Eccia græca jam concessionem fecerit universalem, – in latina ãm dett, de casu ad casum. – Jd jure Statũ, quia ante tempora Chrisostomi in Eccia græca quoq, Episcopi soli confirmabant, et mãc quoq, græci dogma Tridentinum agnoscunt, jo Presbyterum nimium extraordinarium habent. Eccia ãm latina jgnari græcãe non debet, quod obtineret, si ordinarium haberet. –

Quæritur: An Administrationis Confirmationis ad Totalem Ordinis Presbyterialis pertineat? – Putamus responderi debere affirmative, in quidem ex dicto Hieronymi citato inferri potest, dein quia Decus et Diaconis et alijs illud munus committi posset. Ex eo ãm non sequit, quemlibet Presbyterum sine concessione quoq, valide in Sacramentum conferre posse, quia ex jure divino illa potestas ad concessionem legitimam restringit. Dicimus, „jure divino" exigente in traditione, quia Decus ordinarius dici deberet minister Presbyter.

Ex dicto Eugenii IV. (§10) patet chrisma, quod miscet, ex oleo et balsãmo per Episcopum debere benedici. Est ãm illa benedictio antiquissimi usus, cujus meminit Jeudalianus, loquens de benedicta unctione, et Basilius de Spiritu S.te Cap. 27. –

Benedicitur jam Feria V.ta Hebdomadis majoris, cujus rei rationem vadunt, quia mulier ante passionem Domini unguentum effuderit super Eum. –

Ad §12.

2. Obj: Ananias imposuit manus Paulo dicens: „ut videas et implearis Spr. S."?

Resp: Hæc impositio non fuit sacramentalis (confirmatoria), utpote ante Baptismum Pauli facta, sed finis proximus erat, ut sanaret, a cæcitate. Spiritus repletus erat per gratiam specialem.

3. Obj: Act Samaritani non erant prius baptizati – jo et non confirmati?

Resp: Hoc e falsum, nam Philip. Spr. S. erat repletus, et Apostoli Baptismum jam non iterarunt.

4. Obj: Quod Apostolis concessum erat, non potest ad Epos extendi?

Resp: Jst Episcopi sunt ordinarii successores Apostolor, eam, potestatem a Deo accipiunt, quam Apostolis concesserat, imprimis per sacram. Confirmationis similiae Spirit. adscribimus, quod facere ducum et imperatoris est. –

§13. Subjectum.

Subjectum Confirmationis est quilibet baptizatus. Patet ex sacra Scriptura, et ex perpetua Ecclesiae praxi. Certum enimvero est, neminem Sacramentor Christianor participem fieri posse, nisi quis Christianus sit per Baptismum. —

Caeterum omnem aetatem recipiendo huic Sacramento aptam esse diximus ex perpetua Ecclesiae praxi, cum homines omnis aetatis sint baptizati, adeoq; et confirmati; aetas enim rem Sacramenti non mutat. Ecclesia graeca antiquum sequens morem statim post Baptismum infantibus recens natis administrat Confirmationem. In Ecclesia latina inde a saec XIII. instituto Coloniensi A: 1280 progressu factum est, ut illis conferatur, qui annos discretionis attingunt, et rudimenta fidei sunt edocti. Separavit ea Ecclesia latina modo Confirmationem, a Baptismo, sequens imolem Gratiae confirmatoriae, quae ad pugnam, quam parvuli nondum pugnant, necessaria est. Cf. Catechism. Roman. de Confirmatione. Ecclesia graeca utrumq; junctim administrat, sequens illiberam. — In loco quocunque fuit, mane suo, Gratiae rem collatio a canalibus hominis non pendet, neq; quod aliquibus Protestantibus visum est, fini Sacramentali adversatur, si statim post Baptismum confe-ratur, cum effectus non a sola impressione in mentem confirmandi, sed a gratia collata pendet, quam proinde sustinent illi, qui obstat sui consentia illum recepserunt, postquam adoleverunt. —

Nota. In statu Gratiae debere ee illum, qui Confirmationis Sacramentum recipit, diximus §: 6.to —

§14. Necessitas Confirmationis. —

Confirmationis Sacramentum non est necessarium necessitate medii: cf. §21. de Bapt. inde liquet, quod Baptismus nos Religionis Christianae et Ecclesiae membris inserat, peccata deleat, nos regeneret, adeoq; Coeli portam aperiat. Gratia rem confirmatoriae ea est indoles, ut ad pugnam detur, qua quis salva salute carere possit, qui ante pugnandam pugnam decedunt. —

Hinc jure statuerunt Patres Eliberitani c. 77. salvos fore eos parvulos, qui suscepto Baptismo, non percepta Confirmationis gratia moriuntur. — Esse rem necessarium hoc Sacramentum necessitate praecepti, ejusq; divini, patet, quia secus Christus non ordinasset illud. — Pariter patet ex peri-

culis;

ex periculis, quae nos ubig circundant, et ex magnitudine beneficii, quod contra illa hoc Sacramentum suppeditat. - Graviter ego peccare, qui hoc medium negligunt, vel ultra illud tempus differunt, quo pugna incipit, in propatulo est, nec ulteriori demonstratione eget. -

§15. Usus practicus.

Gravissimi momenti usus practicus ex doctrina proposita sequi ex ipso tractatu satis constat. Etenim: ...

1° Dulci gaudio nos repletet et ad gratias Deo agendas, habendasq excitat, quod in tantis periculis non relinquit nos solos laborare. -

2do Cautos, et circumspectos nos fecit, qui etsi gratia data sit, pericula vitemus, quoniam, qui illa amat, perit in illis.

3tio Ut cum grata accepta collaboremus, neq per peccata Spiritum Sanctum contristemus, atq saepius resuscitemus gratiam semel collatam, num. quam respuentiam docet. -

4to Corpora nostra ea templa Spiritus S. persuadet, quae prorsi foeda im. pietate ne violemus.

5to Decedunt usus peluqui in Baptismo adducti, quocum recte nexu conjungitur hocce Sacramentum. -

Articulus III

De sacramento Eucharistiae.

§1. Nexus.

Per baptismum vita spiritualis inchoata, sanctum officium injungitur credendi et sequendi, quae Jesus tradidit, per Confirmationem roboramur in professione hujus ipsius fidei et militio, inauguramur contra multiplicia mundi pericula, quo nos undiq circumdant. Sed neq per baptismum, neq per confirmationem concupiscentia mala auferit, quo nos interne facile superat et frangit. Huic obicem ponere benignissime decrevit Salvator, vividissimam sui et mortis suo memoriam, simulq vap fortissimum robur exhibens Eucharistia corporis et sanguinis sui, quam nobis proposuit Sacramentum et sacrificium usq in consummationem seculi. De hoc jam sacramenti mysterio sic tractabimus, ut tribus sectionibus involem ejus et naam, deinde illud qua Sacramentum, denig qua sacrificium demonstremus. —

/: Liebermann pag. 466 :/ Adversarii.

Adversarii statuunt dogma hoc sec. qd primum per Paschasium Radbertum, Corbonensem monachum inventum, et in libro: de corpore et sanguine Xti Jesu propositum ee. Sed quis sanq rationis admittet, simplicem monachum totam Eccam decepisse, eiq dogma novum, rationis limites longe transcendens obtrusisse remine reclamante — dogma etenim hoc: de reali presentia Xti Jesu in ss. Eucharistia tota profitebatur Ecca. Proferunt scriptores, quos contra hunc Paschasium surrexisse dicunt, ut Amalarium, Rabanum, Maurum, Scotum Erigenam, causa novi dogmatis ab eo propositi. Attamen quod attinet 3 priores scriptores, certe eos non legerunt, qui talia de eis affirmant: hi etenim semper erant catholici, et non dogma catholicum, sed nonnullas tm minus cautas expressiones a Paschasio in explicatione modi tentata admittas impugnarunt. Quoad Scotum sc: hic erat vir levioris animi, minus eruditus, et liber ejus, quam primum prodiit, statim in concilio reprobatus est. —

Saec II. primum mysterium hoc in campum deductum. Berengarius, diacomus Ecis Andegavensis primus ausus e publice hoc dogma impugnare. Errores ejus ad sequentia redeunt: a/ Asseruit: infantes n ee baptizandos, hocq modo auctor Anabaptistarum. b/ Eucharistiam ee signum tantum, figuram, symbolum corporis et sanguinis xti, / viam monstravit Calvino-Sacramentariis in genere/, c/. simul cum et in pane et sub pane adee corpus et sanguinem xti/ Lutkero perplusit/ d/. matrimonium dissolvi posse. Contra eum exercuerunt: Adelmanus condiscipulus ejus sub Fulberto, Deoin Episcopus Brixiensis, Hugo Lanfrancus, Cantuariensis epus, Guitmundus et Algerus. Precipue hi 3 ultimi in hac pugna inclaruerunt, ita: ut Petrus Cluniacensis dicat: Lanfrancum bene, plene et perfecte rem dilucidasse, Guitmundum melius, plenius et perfectius, Algerum sublime, plenissime et perfectissime.

Et concilia errorem Berengarii damnarunt, ut: sub Leone IX Romanum, Vercellense, Turonense in Gallia, sub Victore II: cui qua legatus Hildebrandus providebat - sub Nicolao II Romanum /1059/ - Rotomagense /1063/, Pictaviense /1075/. In oibus his Berengarius errorem suum revocavit, imo adhuc in Romano sub Gregorio VII 1083 in errore versabat - qua dm vicit et Berengarius a: 1088 qua fidelis catholicus obiit. - Mabillonius frustra laboravit, ut probaret, Berengarium transubstantiationem ttm negasse, n realem presentiam.

2/. Petrobrusiani et Henriciani dicebant: Xtum mutasse qm in ultima coena, panem in corpus et vinum in sanguinem suum, sed nullum eum sacramentum instituisse, nullamq ad id repetendum Apis potestatem dedisse.

3. Proprimis tamen Lutherus et Calvinus contra hoc dogma pugnarunt. Lutherus quamvis multa pfalsa contra nostrum dogma scripserit, multibi tamen negavit realem xti in Eucharistia presentiam, statuens: tantam vim ee verbis: Hoc e corpus meum et hic e sanguis etc." ut panis et vinum mutet in corpus et sanguinem xti dni, et hoc doctrina inserta fuit Confessioni Augustanae et Melanchton etm eam adoptavit. Lutherus tm ut depravaret et perverteret exosa sibi cath. Ecis dogma, statuit serius: Xtum ee presentem vere, realiter in Eucharistia cum, in v/ sub pane, et cum, in v/ sub vino, negavit q transubstantiationem. Rem hanc uberius exposuit Osiander et impanationem appellavit, quod vocabulum Lutherus recipere noluit, quia a se n inventum. -

Quam magnopere Lutherus in hoc dogmate fluctuebat, cognoscimus ex eo, quod scribens contra Waldenses, repudiavit illud, quibusdam cm civitatibus Italiæ permisit credere. Deinde Ubiquitatem docuit, qui error, et mysterium Incarnationis et ipsius realis præsentiæ Xti in Eucharistia tollit. Mox in alium prolapsus e errorem docens: Xtum præsentem ee in Eucharistia tm tempore sumptionis ad errorem hunc per disputationem aliquam cum Bucero 1531 habitam inductus e. Error hic valde placuit Melanchtoni, quoniam eo admisso, Sacrificium Missæ nullius e valoris et adoratio hostiæ exhibita, idololatriam pene dolet. Ut gō hoc duo destrueret, statuit Melanchton: Xtum ee præsentem tempore sumtionis non cum, in v, sub pane, sed cum hne per gam = fidem, vi cui in Baptismo gna sanctificans cum ablutione conjungit. Librum contra realem Xti præsentiam edidit Carolostadius, vir pudis, quem Lutherus ob hanc causam ex urbe expulit – jus em reformationis Lutherus ad se tm pertinere dicebat. –

4. Zwinglius negavit realem præsentiam, statuens: panem et vinum tm signa, symbola corporis et sanguinis Xti ee, sensumq illor verbor: „hoc e cor„pus meum" – et „hic e sanguis meus." hoc significat corpus meum etc. gō ad memoriam tm passionis et mortis recolendam Xtum Euch. instituisse. –

5. Calvinus denig neq cum Luthero, neq cum Zwinglio sentire voluit, quia propositum ei erat aliis imperare. Multa ita absurda et repugnantia docuit: primum realem præsentiam defendebat Xti in Euchar: eamq mil prodee illis, qui sine fide et pœnitentia ad eam accedunt – verba illa: „hoc eto„talem vim habere, ut: fiat lux", quo Deus in creatione lucis protulit – deni„de vō Xtum n ee præsentem vere in Euch. aperuit, statuens: symbola tm cœna ee in hac terra, corpus et sanguinem Xti am in cœlo, et ex hocce corpore Xti virtutem in nos promanare. Sententia ejus nihilominus differt a sententia Zwinglii, quia inter proprium et figuratum sensum medius n datur. Hunc Calvini errorem Anglicani adoptabant, quor schisma sub Eduardo VI in hæresim degeneravit.

Hodierni Protestantes neq doctrinam Lutheri tenent, apud eos em Euch. signum e mortis et passionis Jesu Xti in hunc finem institutum, ut hnes illud intuentes et sumentes, passionem et mortem ejus sibi repræsentent et ad pœnitentiam excitentur, gō ponunt tm pilum vanum sine oi vi et spiritu.

Sectio I.

Essentia Eucharistiæ.

§2. Institutio.

Postqm̃ Xtus Hierosolymis ultima in coena agnum paschalem cum discipulis man„ ducasset, pactaq̃ pedum lotione, exemplo humilitatis fortissimo, iterum accubuit, panem accepit, gratiasq̃ agens benedixit, fregit et inter discipulos distribuit, dicens: „: accipite et manducate: hoc ẽ corpus meum." Matth 26, 26. Post hoc accepit calicem, pariter gratias agens, et discipulis dans dixit: „bibite ex eo oẽs, hic ẽ ẽm sanguis meus N. T, qui pro multis effundet in remissionem peccatorũ." Matth 26, 27-28. Lucas in hac calicis institutione habet: „hic est calix n.t. in sanguine meo, qui pro vobis fundet." Eadem Paulus narrat, qui quidem s. coenæ n interfuit, edoctus ẽm immediate per Xtum de coelo fuit. I. Cor. 9, 20 et segg. „Ego ẽm accepi a Dño, quod et tradidi vobis, quia Dominus Jesus, in qua nocte tradebatur, accepit panem, gratias agens fregit et dixit: Accipite et manducate: hoc ẽ corpus meum - quod pro vobis tradetur. Similiter et calicem postqm̃ coenavit dicens: hic calix n.t. e in meo sanguine." Ex his adparet eõ referre historiam eodem prorsus modo, addunt porro ãm, Xtum procepisse, ut illa actio repeteretur in sui mortisq̃ suæ memoriam. Luc. 22. 19. I. Cor. 11. 24, 25. „quotiescunq̃ ẽm manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Dñi annunciabitis, donec veniat", sc. ad judicium universum. Ex his jam palulum fit, quod nemo ambigere potest:

1. Xtum ritum novum, et qdm maximi momenti instituisse; legimus ẽm de n.t. et Luc 22. 15. dixit: se ex desiderio desiderasse i. e. vehementissime desiderasse hoc pascha cum discipulis manducare.
2. Hunc testatoris finem fuisse, instituit ẽm novum hunc ritum antequam in mortem pergeret pignus mortis suæ.
3. Hunc ritum repetendum ee manducando sc: et bibendo, quod dederat, et qdm repetendum ee in mortis suæ memoriam, quod Paulus expresse dicit; quapropter legimus Act II. 42. „perseverantes fuisse Xtianos in Apstor doctrina communicatione fractionis panis et orationibus". sub fractione ãm panis intelligendum ee id, quod Xtus in ultima coena fecit, patet, quia in antecedentibus et consequentibus: „quicunq̃, ait, manducaverit panem hunc, et biberit calicem indigne, reus erit corporis et sanguinis

sanguinis Dñi. Probet aũ se ipsum hõ, et sic de pane illo edat et de calice bibat, qui em manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit: ñ dijudicans corpus Dñi." Ex quibus simul certum ē, xtum ñ solum xtis illa dona manducando et bibendo debisse, sed et cãbus fidelibus, ut illis fruerentur. —

§3. Doctrina catholica.

Desuper conlinet, doctrina catholica Conc. Trid. sess. XIII c. 1. et 2. „si quis negaverit in s. Eucharistio sacramento contineri vere, realiter et substantialiter corpus et sanguinem una cum anima et divinitate Dñi nostri Jesu xti, ac proinde totum xtum, sed dixerit tantummodo eē in eo, ut in signo vl figura, vl virtute, anathema sit." Et cap. 2. „Si quis dixerit in s. Eucharistio Sacramento remanere substantiam panis et vini una cum corpore et sanguine Domini nostri Jesu xti, negaverit, mirabilem illam ac singularem conversionem totius substantiæ panis in corpus, et vini in sanguinem, manentibus duntaxat speciebus panis et vini, quam quidem conversionem ecclesia catholica transubstantiationem appellat: anathema sit." Ex hisce insunt duo de Eucharistia primaria dogmata; ipse
1. xtus vere et realiter et substantialiter totus praesens ē in Eucharistia i.e. corpus et āa cum dñitate.
2. Substantia panis et vini mutat, in substantiam corporis et sanguinis xti manentibus tamẽ panis et vini speciebus, seu dat, transubstantiat. —
Primum dogma defendimus cum Lutheranis adversus Calvinianos. Arbitrantur sc: hi: Eucharistiam tm ē symbolum vl figuram corporis et sanguinis xti. xtum efficaciter tm ē presentem, quae quidem varie explicant conveniunt tm in eo, xtum ñ vere ē presentem. Contra hos, precisis vbis dogma nostrum exprimimus: xtum vere et realiter et consubstantialiter ē presentem in Eucharistia." Dum dicimus: vere, indicamus Eucharistiam ñ ē vere symbolum vl figuram corporis et sanguinis xti. dum dicimus realiter, volumus xtum ñ recipi per solam fidem. dum dicimus: substantialiter indigitamus xtm ñ solum quoad virtutem et efficaciam, sed per se ipsum ē presentem.
Alterum aũ dogma defendimus contra Lutheranos, hi qm nobiscum realem xti presentiam agnoscunt, imo Lutherus affirmavit, neminem

ante illum hoc dogma ita, macte defendisse; negant am, mutationem elementor, volentes Xtum in, sub sp. cum pane ee presentem. Haec dogmata Sl catholica primaria, ex iis facile Eucharistia in sua catholica definit, e npe: „Mysterium corporis et sanguinis Xti sub speciebus panis et vini."

§4. Realis Xti presentia probat:

I. Ex verbis institutionis.

Realis Xti praesentia in Eucharistia pendet a suis verbis; quibus eam instituit; si em a propria eor vi in e precedendum, probata e realis Xti in ea praesentia. Ipsa am proprio ee accipiendum sequentibus argumentis hermeneuticis evincit:

1. Legitima scripturam interpretandi rao exigit, ut a propria vbor vi in recedamus, qnamvis id in postulet necessitas sp. atq in nostra materia falsi in ave sp., illa, qna statuit, sum liberalem constituere, mysterium valde ee abnorme, et oem longe superare conceptum, sufficiens nequaquam e argumentum, pendet em proconceptam opinionem et conjecturam dogmaticam, quo in interpretatione in jam fervi. Sed in llis nulla rao invenit, ex qua a sua litera recedat, sed potius ea suadent, ut ille potinea tur; etenim
2. Xtus in ultima coena rem novam instituit; qui vo nova ordinat, legem fert, secus finem suum in obtineret. Quod momentum auget:
3. Quia oes, qui institutionem referunt, eadem vba adhibent, qnamvis diversa ratione eam didicerint. Matthaeus em ipse institutioni intererat; Marcus hausit sua a Petro, Lucas a Paulo, Paulus vo de coelo evectus erat, nec ullus indigitat a litera ee precedendum, et vocabulum τοῦτο, qd oes adhibent, alio qm nali significatu ee accipiendum. Hoc am argumentum confirmat, eo, quod
4. Evangelista alias sedulo sl in tropicis dictionibus explicandis, veluti „Joan. II. ig. „solvite templum hoc ..... ille am dicebat de templo corporis sui." VI. 7. „Ex vobis unus diabolus e ..... dicebat am Judam." VII. 38. „flumina fluent de ventre ejus aquae vivae ... hoc am dixit de Spiritu S." et facturi fuissent illud in nostro loco, si tropice intelligi voluissent. Dico, hoc momenta urgenda st propterimis contra Calvinianos, si dicunt:

/.

„ si dicunt, vbũ ἄγω sæpius venire pro significat. e.g. Genes. XLI. 26. sep.
„ tem boves pulchri et septem spicæ pleno septem uberibus anni sũt. i.e. signi-
ficant. Hanc huius vbi significationem bene scimus, dicimus hũc in nostro lo-
cũ nõ obtinere, quia secus Evangelista in re tanti momenti indigitare debuis-
sent, et explicari nunqm possit, cur ꝛc idem vbum adhibuerint cum lingua
græca vbo pro indicanda notione significat. τυ θυειν nõ destituit.
5. Idcirco Eucharistiam instituens, novum cum hominibus foedus sanxit, sangui-
ne suo proprio dedicandum eo modo, quo Moses olim dedicaverat foedus inter
Dm et Israëlitas dicens Exod XXIV 8. hic e sanguis foederis etc. nõ poterant Apo-
stoli nalu Judæi mei de vero sangvine intelligere vba, memoriam recolentes
foederis antiqui in vero sangvine dedicati; quod ãm de sangvine valet, et de
corpore, quod specialim adjecerat:
„ 6. Ex vbis, quæ in calicis institutione proferunt Lucas et Paulus: hic calix
„ n. testamentum e in meo sangvine" continens pro contento e, id qd in calice
continet, n.t. idem ac pignus n.t. in sangvine meo i.e. sangvine meo sanci-
endum. Quodsi jam Calvinor sententia vera eet, is ee deberet, id quod in ca-
lice continet, significat meum sangvinem, et hic sanguis significatus e
pignus n. foederis, qd per verum meum sangvinem sancit, in cruce. Quis vo
ferat hos umbages? In sententia ãm nostra ocia facile fluunt, npe: in calice
contentus e sanguis meus, qui e pignus novi foederis per eundem sangvinem
pangendi.
7. Sensus literalis veritatem firmat, summa adversarior dissensio, qui duma lite-
ra recedunt, nõ habent, ubi pedem figant. Specimen ejusmodi exhibet auctor
pag 334. N. 2. Notandum ãm e, recentiores Protestantes in partes Socianor
abeuntes prorsus nõ curare verum Eucharistiæ sensum, imo dicere ee vo, ab-
stinendum ea ab explicatione, cum fructus salutares nõ dependeant a sin
verbor, sed a mente, quæ quis hisce epulis inversit. Adeo excutiunt, gnaci
quis rem, quam prorsus ignorat in usum cum fructu deducere possit.
Sic veritatis lucem identidem optantes erga veritates fiunt indifferentes.
Placet argumenta sane talia sit, quæ nobis hermeneuticæ persuadent certi-
tudinem, in sensu literali verbor institutionis ee manendum. — —

§5. Probatur II. Ex Joannis Cap. VI.

Realis ãm hæc xti in Eucharistia præsentia probat, cum ex Joan. cap VI.
in quo de hoc mysterio sermonem fecerat Dnus antequm illud institueret. —

Anno sc: prædicationis 2do postqm Xtus 5 panib, et 2 piscibus 5000 mi-
lia hominum refecisset, atq in eumdem tanto miraculo egisset admiratio-
nem, altera mane die convolantem in Capharnaum turbam ita alloquit, v. 26.
" :„ quia manducastis et saturati estis, quæritis me": et hortatu, ut sibi po-
" tius cibum compararent, qui possit ad vitam æternam v. 27. Quæsitus quid
" fieri ab ipsis debeat, respondit v. 29: „ hoc est opus Dei, ut credatis in eum
" quem pater misit." Hoc audito postulant Judæi signum legationis ejus di-
" vino et indicium majoris auctoritatis, quam fuit Mosis; intellexerunt em
Jesum majorem sibi fidem postulare, credidérunt em panum miraculum
in eè proferendum miraculo manne, qd Moses in deserto dederat. Respondit
Jesus v. 32. in Mosen fuisse, qui panem illum dedit, sed Patrem, qui dat vobis
" panem de cœlo verum: „ panis em Dei est, qui de cœlo descendit et dat vi-
" tam mundo" postulant Judæi hunc panem, et Xtus illis explicat v. 35. „ ego
" sum panis vitæ, qui venit ad me, in esuriet, neq sitiet umquam." In se-
quentibus, jam Xtus fidem sibi postulat, panem se vocans, qui de cœlo venerit
repetens v. 48. 51. „ Ego sum panis vitæ." Hactenus Xtus aperte se panem vo-
cat, quatenus è doctor generis hmi Dominus missus, cui fides è adhibenda. mi-
rifice jam v. 52. sermonem convertit, porro loquens de pane, in qui datus
" sit, sed quem ipse daturus è: „ si quis manducaverit ex hoc pane, vivet
" in æternum: et panis quem ego dabo, caro mea è pro mundi vita" panem
dandum carnem suam vocat. Hoc Xti sermone obstupefiunt Judæi, dnt
v. 53. litigantes dicunt: „ quomodo hic pt carnem suam dare ad manducan-
" dum? Literaliter go intellexerunt Judæi vba Xti, et ipse tum abfuit, ut
sermonem suum corrigeret, et perperam intellexisse Judæos moneret, ut po-
" tius sermonem suum confirmaret, et explicatius diceret v. 54. „ amen, amen
" dico vobis nisi manducaveritis carnem filii hmi et biberitis ejus sangui-
" nem, in habebitis vitam in vobis". v. 55. „ qui manducat meam carnem et bi-
" bet meum sanguinem, habet vitam æternam, et ego resuscitabo eum in no-
" vissimo die" v. 56. Caro em mea vere è cibus, et sanguis meus vere è po-
" tus. v. 57. „ qui manducat meam carnem, et bibet meum sanguinem, in me
" manet et ego in illo." Hic sermo Xti, in quo de manducanda carne et biben-
" do sanguine erat locutus, adeo offendit discipulos quosdam v. 66. ut illum
durum dicerent, imo Xtum relinquerent v. 67. Xtus vo sermonem in tantum
" in retractavit vl. correxit, sed addit v. 63. 64. „ hoc vos scandalizat? Spiritus
" est, qui vivificat, caro in prode quidquam." Vba, quæ loculus sum vobis
" spiritus et vita sunt." Quibus vbis proculdubio discipulos, qui eum relinque-
pant.

relinquerant n̄ ℔m n̄ revocavit, sed potius v. 68. ad Apl̄os conversus dixit: „
„ Numquid et vos vultis abire?" Ad quam am interrogationem Petrus respon-
" dit: „ Domine ad quem ibimus? vba vitæ æterne habes et nos credimus et cogno-
" vimus, quia tu es Xtus filius Dei" quasi diceret: n̄ grm arcanor verbor tuor
sensum capimus sed de tua legatione dña plane persuasi fidem tibi habe-
mus etm abscondita mysteria proferenti. Filo sermonis exposito dicimus:
inde a 52 in hoc capite sermonem ee de Eucharistia, etenim:
1. Duplex apperte occurrit sermonis transitus, occasionem ec: de pane lo-
quendi sumit Xtus a corporali salvatione hui, transit dein ad se, vocans
se ipsum panem, qua doctorem, qui vere datus i.e. missus e v. 52: am tran-
sit ad panem, quem ipse daturus sit; panis gō datus, cui fidem postulat, di-
stinguit a pane dando. Errant gō adversarii, qui ea, quæ de spirituali manu-
catione i.e. de fide Xto exhibenda, quæ in priori parte capitis dicunt, ad sē-
cundam extendunt, in qua de alia re sermo e. —
2. Distinguit inter edere carnem et edere panem, et bibere sanguinem, hæc am
locutio nunquam de doctrina aut fide alicui admibenda occurrit, ubi gō panem
edere significare possit doctrinam percipere, credere, nemo hm ungnam pro-
babit, specialissimam sententiam edere carnem et bibere sanguinem id significare.
3. Ipsam hanc sententiam Xtus sæpius repetit, quin ungnam indigibet, tropi-
ce illam intelligendam ee, vba em v. 69: „ Spiritus e, qui vivificat, caro n̄ prodē
i.e. spiritus e, qui facit, ut cumlis carnis vere Xti proficiat ad vitam — ungm
tamen possunt significare, quia in hypothesi sub carne intelligi doctri-
nam, sequeret, Xtum dicere: carnem i.e. doctrinam nil prodee. —
4. Quæ sapiens doctor, qui hominum salutis causa venerat, Judæos, qui scan-
dalo hoc offensi erant, debuisset admonere, perperam intellexisse vba, si lite-
raliter accepserunt, quod am n̄ fecit, confirmando potius sermonem, saltem Apo-
stolis seorsim rem accuratius explicare debuisset, quod pariter n̄ fecit, po-
tius potestatem illis dedit abeundi. Accedit
5. Dem antiquitatem ecclesiasticam hæc vba ita intellexisse. Ex quibus vbis
sequit, literaliter ee sermonem sumendum, adeog de Eucharistia eum tracta-
re, ex quo etm explicat, cur Apli, cum Xtus ipsum mysterium instituerit,
n̄ mirati, nec obstupefiunt, utpote, qui ad grande hoc mysterium erant pre-
parati; explicat porro, cur Joannes de ipsa institutione nil dicat, cui scil.
sufficiebat promissionem commemorasse, cum factum ipsum relatum sciret
a reliquis. Quodsi am hæc vba sit, ex hoc capite per se fluit vera, realis, et sub-
stantialis præsentia in Eucharistia, etenim repetitis vicibus de carne sua

edenda et sanguine libando sermonem facit, quod presentiam ejus realem supponit.

Ad 55. Adjuncta.

1. Ex charactere Jesu, qui Aplos in errorem inducere n̄ potuit. Quis sapiens serio loquens vlis suum sensum contrarium uni loquendi supponat?
2. Ex materia ipsius institutionis. Instituit c̄ em Sacramentum: - sacrificii, testamentum, pactum - dat, regula, dogma. -

Liebermann. Ex verbis Apli Pauli.

Duo ol precipui loci apud Aplum, in quib⁹ de usu et fructu Eucharistiæ ista loquit⁹, ut perspicuum sit, eum de vero Xti corpore loqui, n̄ de ejus figura. Cap X. ad Cor. ait. v. 16. „ Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Xti e? et panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini e? Ex contextu et scopo Apli patet, qd per hæc vba communicatio, et participatio, quo Aplus per eandem vocem koinwnia experimit, intelligenda sit realis inter corpus Xti et corpora nostra conjunctio, n̄ am societas quædam, et confœderatio &c. Illud probant sequentia: Quoniam unus panis, et unum corpus multi sumus, qui de uno pane et uno calice participamus... et ea, quæ Aplus præmittit v. 15: „ Ut prudentibus loquor, vos ipsi judicate, quod dico." Hæc em ita dixit, quasi volens loqui de sumo mysterio.

Alter Apli locus cap. XI. ejusdem epistolæ legit⁹. Postqm Aplus commemorasset, panem et vinum a Dno consecratum fuisse, et datum Aplis, subjungit: „ Probet am se ipsum ho, et sic de pane illo edat, et de calice bibat: qui em manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit, n̄ dijudicans corpus Dni." Sucæ clarius e, Aplum hic de reali et substantiali presentia corporis Xti loqui. -

§6. Probatur ex traditione.

Extra c̄ am dubium dogma nostrum collocat, per unanimam fidem, quæ huic reali præsentiæ spē adhibita e. Et qdm multiplici modo confirmat, argumentum; nam

1. Comparavant Patres Eucharistiam cum incarnatione, ex quo inferimus, sicut Jesum incarnatum verum Deum-hominem habuerunt, etsi item hō adspexerent, sic et eucharisticum verum Deum hominem præsentem crediderunt, etsi panis solum et vinum viderent. Cum incarnatione Eucharistiam comparat Justinus in Apologia II. „ Quemadmodum Jesus Xtus carnem et sangui-

nem

„ et sanguinem exhibuit nostro salutis causa; ita etm illam admoniam incarna-
„ ti illius Jesu carnem et sanguinem eē edocti sumus." i.e. sicut in incarnatione
realiter Jesus Xtus presens, sic et in Eucharistia ultra terminum temporalionis
n̄ licet egredi. cum s. Pater dicit: edocti sumus, fidem publicam eō enuntiat.
2ō Ad ōipotentiam confugiunt, cum de hoc mysterio loquunt, qđ necessarium pul-
„ lo modo fuisset, si memoriale stm corporis et sanguinis sub Eucharistia in-
„ tellexissent; ad signum eñ sui ponendum nulla prorsus specialis potentia
„ requiritur. Sic dicit S. Ambrosius de sacramentis l. 4. c. 4. „ sermo Xti hoc
„ conficit sacramentum, quis sermo Xti? nsse io, quo facta st omia."
3. Modum quo Xtus in s. coena presens sit, dicunt incomprehensibilem, qđ lo-
„ cum n̄ haberet, si signum stm Xti credidissent Eucharistiam, et Ephrem⁹
„ Syrus cap. 5. de nāa Dei: „ Hoc eē sane excedit eem admirationem, qđ fecit nob
„ Unigenitus Dei filius: manducandum atq bibendum nobis proposuit corpus
„ et sanguinem suum."
4. Dicunt Xtum se proprijs manib⁹ tulisse, quod in sententia Calvinianor
„ absurdum eē. Augustinus in incarnatione dicit: „ Quis portat manib⁹ suis?
„ manib⁹ ubiq sit portari homo, manib⁹ suis nemo portat. Ferebat eñ ma-
„ nib⁹ suis Xtus, quando commendans ipsum corpus suum, ait: Hoc eē corpus
„ meum, ferebat eñ corpus illud in manib⁹ suis." Jacobus Nisibensis ab ipso ca-
„ theo doctrinæ orthodoxæ vindex primarius appellatus, qui Conc. Nicæno inter-
„ fuit sermone 4 dicit: „ Dominus noster corpus suum proprijs manib⁹ in
„ cibum et sanguinem in potum dedit antequam crucifigeretur."
5. Figuras excludunt, qđ sententiam Calvinianor prorsus everti et constanter
de realiter in Eucharistia presente Xto loquuntur. Ireneus adversus hæres.
„ l. 5. c. 2. „ Quando ergo mixtus calix et fractus panis percepit verbum Dei, fit
„ Eucharistia corporis et sanguinis Xti, ex quib⁹ augetur et consistit carnis no-
„ stræ substantia, quomodo qđ negant carnem capacem eē donōnis Dei, quæ
„ est vita æterna, quæ corpore et sanguine Xti nutritur, et membrum ejus est."
Cyrillus Hierosol. cateche. 4. „ Cum igit Xtus sic affirmet atq dicat de pane
„ hoc eē corpus meum, quis deinceps audeat dubitare? Et eidem qui affirmanti
„ et dicenti, hic eē sanguis meus, quis unquam dubitet et dicat, n̄ eē illius
„ sanguinem? Quare cum ei certitudine corpus et sanguinem sumamus, nam
„ sub specie panis dat tibi corpus, et sub specie vini dat sanguis, ut sump-
„ to corpore et sanguine Xti, efficiaris ei compar[illegible] corporis et sangu-
„ inis." Hieronymus. in Epla ad Titum c. 1. „ Tantum interest inter panem
„ propositionis et corpus Xti discrimen, quantum inter imaginem et ve-

veritatem." Plura testimonia legi possunt apud Ulric fol pg 341. et apud Trint, et in epistolis Abbatis Taverne. –

6. Hereticis adnumerant eos, qui Xti carnem in Eucharistia negant, quod facit s. Ignatius in epla ad Smyrnenses: „Eucharistiam et oblationes non admittunt, qd non confitent, Eucharistiam ee carnem Salvatoris dei Jesu Xti, quae pro peccatis nostris passa e, quam pater sua benignitate resuscitavit."

7. Crimen antropophagiae a Xtianis amoliri volunt, qd Xtianis ex multa vetustate conjungi potuisset, nisi rumore sparsum fuisset, humanas illos edere carnes, qd nonnisi ex male intellecta Eucharistia Sacramento explicat; ex altera am parte, si sensus Calvinor oblimuisset, facillimo modo respondisset, qd comedimus nos, figura tum corporis Salvatoris nostri e. Sic am n fecerunt, ut videre e apud Justinum in Apol. II. Tertull. in Apologetico. Denig

8. Argumentum petitum ex disciplina arcani, seu ex more primae Eccliae, quo abusibus facile patebant, vulgo hnum n Xtianor absconendi. Ad eam, et Eucharistiae, quod historia ecca testatur, pertinebat, n am persuasum habuerint, cur id fecerint, si symbolum tum Xti illis fuisset, facile vo intelligitur, id valde bene illos fecisse, si Xtum credidissent praesentem, qui profanari a Neoxtianis facile poterat. Sic multiplici ratione constat, eccam catholicam realem Xti in Eucharistia praesentiam fuisse tamqm dogma divinum professuisse. — His accedit argumentum praescriptionis ex historia petitum, quo demonstrat, doctrinam catholicam priorem, et grm doctrinam Xti et Apstor fuisse – doctrinam vo Calvinor novam ee Jesuitae lineamenta. Dato horrore novitatis in rebus religiosis lecta historia – transitus fit a difficiliori ad facilius. – Neg sae. S. Paschasius Radbertus 1us fuit, qui hanc invenit doctrinam, nemo em ei contradixit, et contra Berengarium seculo surrexerunt. Neg schisma hanc temporis jam existens, utpote Photio Ecclam turbante, haec de re tacuisset, imo Graeci notissimum eandem fidem profitentur, qd demonstrat commercium Wittenbergensium cum Patriarcha Jeremia, qui novatoribus anathema dixit. —

Adjuncta. Probatur ex figuris.

Si Eucharistia symbolum est corporis et sanguinis Jesu Xti, tunc figura A. T. erunt vel aequales vel excellentiores Eucharistiae, quod am statuere n possumus – etiam figuras A. T. inferiores ee testantur SS. Patres. Paulus comparat figuras umbris, implelionem vo corpori in epla ad Hebr.

v.f. figuras comparat umbris, implelionem imagini, ast umbra nõ ẽ imago ipsa, sed similitudo imaginis e.g. qui in sole ambulat, lunẽ vidit umbram suam nõ imaginem ipsam, hinc figurę inferiones ipsis rebus figuratis. – –
1. Figura v.T. ẽnt aequales, si Eucharistia ẽt ttm symbolum corporis et sanguinis xti. – Figura ẽt: a.f. panis Melchisedechi, panis am ẽ aequalis pani, gõ figura aequalis rei figurate; b.f. panis propositionis, qui a judaeis ttm comedebat,; Eucharistia item dat hominib, per sacramentum poenitentiv contritis, a peccatis liberis, gõ panis aequalis pani – figura rei figurate ex hisce patet, Eucharistiam aequalem ẽe cum figuris, si Eucharistia symbolum ttm corporis et sanguinis xti ẽt. –
2. Figura ẽnt excellentiores e.g. agnus paschalis – sanguis v.t. manna illud, gõ Judei in itinere suo in terram promissam manducabant. –
a.f. Agnum paschalem fuisse figuram Eucharistiv testant,: Chrysostho-
" mus, Augustinus, qui scribit:„ etenim aliud ẽ pascha, quod Judei de eo
" manducabant, aliud, quod nos de corpore et sanguine Jesu xti participa-
" mus." gõ agnus paschalis ẽ figura Eucharistiv – si Eucharistia ttm sym-
bolum ẽst corporis et sanguinis xti, lunẽ agnus paschalis excellentior ipsa eucharistia – nam si Eucharistiam et agnum paschalem qua res naales comparamus, lunẽ agnus paschalis procedit pani, – dein humilitas, patientia et alia virtutes xti melius conveniunt agno quam pani, quia panis has proprietates nõ habet; id ipsum obtinet, si agnum paschalem cum pane comparamus quoad effectum – caro melius nutrit pane, caro melius repraesentat mortem xti.
b.f. Sanguis v.T. figura Euchar: Moses em aspergens populum sanguine
" dicit:„ Hic ẽ sanguis foederis, quod pepigit Jehova vobiscum," et Xtus gõ
" instituit Eucharist. dixit:„ Hic ẽ calix N. testamentum in sanguine meo."
– gõ iisdem usus ẽ vobis, quibus et Moses; adeo sanguis v.T. figura typus Eucharistiv nõ passionis dominicv; dein xtus tulit novum mandatum sicut
" et Moses. Xtus em dicit:„ Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem,
" sicut dilexi vos." – ceterum testamentum condit, ab hinc libero coram te-
stibus amicis; ita hoc adsunt in ultima coena nõ in passione; Xtus em in ultima coena erat liber nõ in passione; in ultima coena Sacramentum coram testib, – amicis instituit, in passione erant eo hostes; in ultima coena erat vivens – in cruce non, sed potius mortuus; si gõ Eucharist. sym-
bolum corporis et sanguinis xti, sanguis v.f. excellentior ẽt, quam

gm̃ Euchariſtia, etiam ſanguis naãlis proſtiosior vino-ſanguis melius re-
" preſentat mortem aliquam vinum, gõ Euchariſtia ñ ſymbolum.
" c. Figura Euchariſtiæ ẽ manna, hoc teſtat Ioan c. 3. „ Non ſicut Patres ve-
" ſtri, qui manducabant, et mortui ſũt. oſtendit itaq; Ioannẽ, mannam ſuis
ſe figuram Euch. noſtræ, manna etenim dabat Iudæis in deſerto, qũdo per-
gebant ad terram promiſſionis, ſic et Euchar. perrigit, nos, qũdo ad vitam
æternam tendimus; Deus ſingulare manna erat, quod ſive quis multum,
ſive parvum collegeret, eandem utilitatem habuit, ſic gg in Euchariſtia
fit, nam ſive quis partem tm aliquam hoſtiæ ſumit, ſive ſub una ſpecie
ſive ſub duab, - eundem illa producit effectum; - 3i gõ Euch. ſymbolum
corporis et ſanguinis dñi, tunc manna excellentior ẽt - gõ figura ipſa
re figurata excellentior; manna etenim pervat, manib, angelor, panis ma-
nib, hominum, manna venit de cœlo, panis de fornace, manna habet
oẽm ſaporem, panis ñ hãet, manna repreſentat Xtum, gõ excellentior pane.
Ihiſce ẽit, conſideratis elucet, Euchariſtiam nullo modo ẽe poſſe ſymbo-
lum tm corporis et ſanguinis dñi.

Nota. Sicut manna et aqua e petra producta dubitationem et mur-
murationem experta ſũt, ita et Euch. ſs. Sacramentum; ſicut oes,
qui murmurabant, mortui ſũt, ita et illi, qui de ſs. Euchariſtia du-
bitabant, et illam ñ ſuſcipiunt, ñ manducãt cum fide de illa, mori-
" unt, in æternum. —

§7. Non contradicit pãni myſterium hoc̃e.

Varia quidem adverſarii contra noſtrum dogma proferunt. Aliqui pro-
" ſuo nullius ſt momenti, ut dum dicunt, Xtum dixiſſe Marc. XIV, 7. „ Pau-
" peres ſmper habetis vobiſcum, me aũ ñ ſmper habetis, qd, ut putant, ejus
in Euchariſtia preſentiæ obſtat; ñ etenim adverlunt ãam ad diſcrimen,
quod inter nãalem ejus in terris preſentiam, et inter gratioſam et ſacra-
mentalem. Alii objectiones inde repetunt, quod incomprehenſibilis ſit illa
doctrina, nec minimum in rerum a nãa analogon habeat. Objectiones
aũ ejusmodi nos ñ turbant; ſcimus eũ in Religione revel. myſteria in
genere ñ offendere. Putant porro dogma noſtrum contradictionem invol-
vere, quia idem corpus ñ poſſit eodem tempore ẽe in pluribus locis. Ad
hoc ſolvendum ponimus ſimplicia. Conc. Trid. ſeſs. XIII cap. I. „ Primi-
" pio docet Sacroſancta ſynodus, in almo ſ. Euchariſtiæ ſacramento, poſt
" panis et vini conſecrationem, Dnum noſtrum Jeſum Xtum verum deum

„ Deum et hominem vere, realiter, et substantialiter sub specie illarum rerum
„ sensibilium contineri; nec haec inter se pugnant, ut ipse Salvator noster dem.
„ per ad dextram Patris in coelis adsideat, juxta modum existendi naturalem, et
„ ut nullis nihilominus alibi in locis sacramentaliter presens sua sub-
„ stantia nob, adsit, ex existendi ratione, quam, etsi verbis experimere vix pos-
„ sumus, possibilem tamen ee Deo, cogitatione, per fidem illustrata, adsequi
„ possumus." Qua e declaratione patet, concilium distinguere inter Xti existen-
di modum naturalem et sacramentalem, Xtum quoad naturalem existendi modum
in pt in pluribus locis simul e presentem corporaliter, quis, hm concedere de-
bet per modum existendi naturalem, quo in coelis ad dextram Patris sedet, n ex-
cludi sacramentalem i.e. mysteriosum, quam etm spiritualem dicere licet,
quo Sacramentali existendi modo in pluribus locis simul e, - qd per omnipotentiam
aeque facile efficit, ac aliquando corpus verum sumit ex virgine n interce-
dente maritali consortio; qo n stim spiritualiter Xtus presens e et manu-
catur, sed vo realiter et sacramentaliter. Huc pertinet Conc. Trid. c. 8. „ si quis
„ dixerit Xtum in Eucharistia exhibitum, spiritualiter tm manducari, et n
„ etiam sacramentaliter et realiter anathema sit." Jesus Xtus sacramen-
taliter, spiritualiter, per fidem in ss. Eucharistia vere, realiter et substan-
tialiter presens e. Licet eadem Lutherani et Calviniani dicant, e diametro hm
nostra doctrina illor e opposita. Sacramentaliter denotat singularem prorsus
existentiam in Eucharistia diversam ab existendi modo naturali, qui Jesu Xto,
qua Deo et Deo hominis competit. Quare et adjuncta hujus existentiae sunt
ab adjunctis presentiae sacr. diversa. - Lutherani e contra sacramentalem
presentiam Xti asserentes negant transubstantiationem et solum modum
incomprehensibilem hujus existentiae ita appellant. Spiritualiter, qualem
spiritualitas opponit, corporalitati sub sus cadenti. Calviniani dicunt spi-
ritualiter intelligentes actum animi, acsi nos mente nostra nob, Xtum pre-
sentem fingimus. Per fidem, qualem fides opponit intuitioni per ss. Cal-
viniani dicentes per fidem excludunt realem presentiam dicentes per vir-
tutem et efficaciam, repellimus eas a substantia J. Xti in vo a fide et dispo-
sitione percipientis Eucharistiam sicut Calviniani credunt. —

Ad §§ 6 et 7. adjuncta.

1. Obj. Xtus promisit quam vis, qui hoc Sacramentum susceperint, dicens:
„ „ Qui manducat meam carnem... vivet... quomodo go nonnullis sumpti-

tio.

sumptio Eucharistiæ in perditionem cadat?

Responsum. Promissio hæc è conditionata, prout et reliqua: „Qui petit, accipiet", intelligendum, si petit, prout oportet. Quod gō nonnulli in perditionem manducant, nō fit ex nāa sacramenti, sed ex indispositione hominis. Nota. Qualis suus verbis: „Hoc vos scandalizat? Si gō videritis filium hominis ascendentem, ubi prius erat?" Responsum. Duplex: a/. Adducto miraculo ascensionis, probat Xtus minus, ergo: si possum propriis viribus in coelum ascendere, possum et minus, carnem meam ad manducandum vobis dare. b/. Vba hæc nō sūt docendis, sed reprehendentis - sensus: si modo nō vultis credere et intelligere hoc, quando me cernitis, quid fiet postea.

2. Objectio. „Spiritus è, qui vivificat". loquit, Xtus de spirituali manducatione per fidem.

Responsum. Neguaquam, sed Sl. è: a/. Nemo pōt cum fructu hoc mysterium percipere, nisi Spiritus S. illi dederit. b/. Caro nō prodè quidquam i.e. homo carnalis, hō sine fide, nō pōt intelligere.

3. Objectio. Verba. „hoc è corpus meum" = hoc significat corpus meum, gō ssū figurato accipienda sunt?

Responsum. Neguaquam; pos̄ etenim tum pōt per signum aliquod (metaphoram) exprimi, si signum hocce v/. ex nāa, v/. ex hominum usu, ad rem illam distinguendam inservit e.g. calix = vinum. Aut panis neg. ex nāa, neg ex usu loquendi è signum corporis Xti.

4. Objectio. „Quod intrat per os, in secessum abiit - gō et corpus Xti?"

Responsum. Corpus Xti tamdiu manet, quamdiu species panis, sub cujus involucro latet; nō abiit gō in secessum, quia è alimentum Spirituale, prout et Xtus post suam resurrectionem comedit alimenta, attum in secessum nō dedit.

5. Objectio. Pauperes smper habetis vobiscum, me, aīm nō?

Responsum. Loquit, Xtus de re gna phœnomeno humano, quatenus comodum alq ab hominib, percipere nō pōt.

6. Objectio. „Ubi ego sum, ibi et minister meus", gō et Sancti cum Xto in Eucharistia præsentes adsunt?

Responsum. Non dicit Xtus: ubicung, sed ubi, minimum juxta modum existentiæ nōalem, tum in cœlo. ——

68. Transsubstantiatio

adjuncta ad 58.

In reali Xti in Eucharistiæ presentiæ nõ subsistimus, sed defendimus contra Lutheranos et Sacramentarios, qualescũq, Xtum neq in, neq cũm, neq sub pane eẽ præsentem, sed fieri conversionem elementõr, Xtum sub speciebs panis et vini eẽ præsentem, quod dogma Transubstantiationem appellamus, qm proinde definimus: actionem dnãm, qua per consecrationem sacerdotis, elementa panis et vini mutantr in substantiam corporis et sanguinis Xti remanentibs solis speciebs panis et vini. Hoc am dogma sic probamus:

1. Sequit illud facile ex vbis instituionis: dixit ẽm Xtus: „hoc:" scil. quod manib, tereo – „ẽ corpus meum," qui gõ loquentem Xtum audivit, nõ alium his vbis aereum subjicere potuit, quam: id, gõ manib, tereo, nõ ẽ id, gõ video, sed ẽ corpus meum. Pariter modo si in nuptiis galileis Xtus intendens digitum in aquæ hydrias dixisset, hoc ẽ vinum, quilibet, qui aquam antea scivit fuisse, cogitare debuit aquam in vinum eẽ mutatum.

2. Xtus scil. si panis et vini substantia remansisset, longe aliter loqui debuisset scil. in vs, cum vs, sub pane vs, hic corpus meum, postulabat ẽm legislatoris novam legem ferentis et testatoris munus, ut 52. diximus, sermonis perspicuum et clarum tenorem.

3. Pariter si Xtus Joan 6. loquit, de carne manducanda et sanguine bibendo, si dixit: „caro mea vere ẽ cibus, et sanguis meus vere ẽ potus," intigitat nõ panem et vinum eẽ, qd nutriat, sed substantiam corporis et sanguinis sui. Extra vẽ am dubium dogma hoc constituit:

4. Per traditionem, quo vario modo dogma pronunciat et qdm: a) docet id nos factum, qd refert Irenæus l. 1. c. 13. de Marco quodam prestigiatore, is ut lutius illuderet hominib, prolatis consuetis vbis eucharisticis arte quadam effecit, ut rubicunda et purpurea Eucharistia appareret, admiscendo procul dubio rubrum vinum, mox calicem populo exhibendo exclamat: Vinum in sanguinem Xti eẽ mutatum: id profecto nõ pertinuit versipellis impostor, nisi Xtianõr tum fuisset fides, vinum consecratione facta nõ manere, sed in sanguinem converti.

b) Patet ex diversis Patrum testimoniis: Irenæus l. 4. adver. hær. c. 17. n. 5., sed et suis discipulis dans consilium primitias Deo offerre ex suis creaturis nõ quasi indigenti, sed et ut ipsi nec infructuosi, nec ingrati sint, Xtus eum, qui ex nata panis ẽ accepit, gratias egit dicens: Hoc ẽ corpus meum, et calicem similiter, qui ẽ ex ea creatura, quo ẽ secundum nos, suum sanguinem

/.

confessus ē et novi testamenti novam docuit oblationem, qm Ecia ab Apłis
" accipiens in universo mundo offert Deo." Cum Irenæus dicit: „ secundum nos,
" clare indigitat panem ee et vinum in Eucharistia tm adparentem, n vo secundum
" elementa." Cyprianus in serm. de coena Dei: „ Panis iste, quem Dnus discipłis porrige-
" bat, n effigie sed na mutatus, omipotentia vbi factus ē caro." Locum s. Cyrilli Hiero-
supra adduximus, quo expresse dicit: sub specie panis et vini dari corpus et san-
" guinem xti. Dem Cath. 4. sic prosequit: „ Aquam olim in vinum, gd sanguini affi-
" ne ē, in Cana galilea transmutavit, et eum parum dignum existimabimus, cui cre-
" damo, eum vinum in sanguinem transmutavit?" Gregor. Nis. orat. Cath. cap. 37.
„ Panis ille per obum transmutat, - sicut dictum ē a Obo: hoc ē corpus meum."
" Ambrosius de iniliandis c. 9. forte dicas, aliud video, quomodo tm asseris, quo
" xti corpus accipiam? Non valebit xti sermo, ut species mutet elementor? Sermo
" xti, qui poluerat ea nihilo facere, gd n erat, n erit ea, quae sit, ut in id mutare,
" gd n erat? Quid, ex testimoniis adparet.

cf. Diserte Patres eum n ee habendam passionem, sed manendum in iis, quae fides
docet. Pulchre id inferunt s. Cyrill. Hieros. cat. 4. „ etiam si aliud tibi suggerat sen-
sus, fidei te tm certum et firmum efficiat, ne judices rem ex gustu, sed ex fi-
de, citra ullam dubitationem certus esto." Et n. g. Qui videt panis, panis n ē,
etiamsi gustu sensibilis sit, sed corpus xti; et qui videt vinum, vinum n ē, eti-
amsi ita gustui videat, sed sanguis xti." Insuper
cf. Deo liturgiae etm vetustissimae tum orientalis tum occidentalis Eccia a Deo postu-
lant, ut Spiritum s. mittat, qui ex pane corpus, et ex vino sanguinem xti efficiat,
recte qm hic consensus ulnius Eccia antiquo jam tempore separato et invicem invigi-
lantis testimonium fortissimum et pro reali xti praesentia et pro transubstanti-
atione exhibet. Non go nos turbet vocabulum transubstantiationis, ee recen-
tionis originis, res em semper credita fuit, vba n curamus. Hoc obum dogma ve
brevissime exprimere, et qm accommodatissime, in propalato ē. Apud Procos
usurpat, aequivalens μετα βαλειν. Ex citatis am testimoniis facile respondet
ad antiquam eramben, quam corrimpo recoquunt dogma tranbstantiationis
ee inventum sec. XIII. per Conc. Lateranense IV introductum. Sane lectissimo
via allata et sec. XIII antiquiora. -

Adjuncta ad § 8.

Scotistae productivam transubstantiationem docebant, et intelligebant subea
annihilationem unius, et productionem v, creationem alterius substantiae;

ait palam ē, ejusmodi convereionem n ee mutationem unius substantiæ in aliam sed unius in locum alterius substitutionem, neq illud in Euchar. locum habere posse, in qua corpus Xti n tunc primum producit, sed tm prorsus sit sub speciebus panis, ē em illud ipsum corpus, qd Xtus in terris habuit, et qd sursum elevatum ē in cœlum. Illud, qd ab Ecia Transubstantiatio vocat, una tm actio sit, qua desinit panis substantia, et succedit corpus Xti; in sententia Scodi am duplex actio requiritur, una, quo panem in nihilum redigit, et altera, quo Xti corpus producit. — Thomistæ vo adductivam admittunt conversionem, quo adductiva dicit, ideo, quia n facit, ut corpus Xti tunc simpliciter ē incipiat (i. e. qui antea n erat) sed ut incipiat ē sub speciebus panis: n qd ipsum corpus assumptum ē cœlo descendat, sed qd panis et vinum in corpus et sanguinem (per vbd consecrationis) transmutent. — —

§9. Contradictionem mysterium n involvit.

Hoc dogma, utut rationem humanam transcendat, et inter stricti nominis mysteria referat, contradictionem n involvere, sic probamus: In genere scil: mutationes rerum n pugnare, et ostendimus, qua facta Ste Scia, n ee impossibiles, monstravimus, ubi semmo erat de miraculis S. I. D. q. 548. Quod am specialem hoc dogma attinet, repugnantiam sibi adversarii invenire vident, in eo, qd suum testimonium constans et unanime, certum sit veritatis criterium, adeoq in Eucharistia etm, cum panis et vinum post consecrationem adpereant, panem et vinum adesse, quemlibet prudenter judicare; rem vo accidentias sejuncti substantias, adeoq Eucharistiam repugnare, quasi accidentia essent sine substantia, phoenomena sine numeno. Quod jam primum attinet, concedimus testimonium, in ordine ad ea certum, nosq cum securitate a phoenomenis ad numena concludere. Quodsi vo Dus ob finem supernaturalem, notis phoenomenis aliam prorsus substantiam substituit; id solum necessarium erit, ut desuper nos doceat, et adsecuret, his in casibus, cum notis phoenomenis etiam longe conjungi substantiam, fidesq tunc suo suppleabit testimonium, quo respectu ecclesia in festo Corporis Xti canit: „Etsi sensus deficit, ad firmandum cor sincerum sola fides sufficit." Quicunq ut fieri n posse defendere vellet, defendere deberet absolute necessarium nexum inter numena et phoenomena, quod dogma de contingentia destruit. Hæc am animadversio nos ducit ad respondendum objectioni 2dæ, n em defendimus accidentias panis et vini in Eucharistia sine ei ee substantia, sed defendimus Xtum ipsum i. e. substantiam ejus agere in sensus nostros subaccidentiis.

v. phoenomenis vini et panis, hujus am rei possibilitas cognoscit, quia in phoenomenis rerum nulla ex specie necessitas; sicut neq in substantiis ipsis; contrio em phoenomenor: pendet a fine, quem objecta ipsa in mundo sensibili obtineant, ut adeo ejusdem objecti cogitari possint diversi accidentis fine existente diverso. Hoc am ad dogma nostrum applicato dicimus ejusdem Dei hmis Jesu Xti in terris aliquando cum hnib, conversantis longe alius fuit finis, quam nunc in Eucharistico presentis: hunc docere et mori oportuit illum, humanam gnam instituere debuit, ejusdem externo apparentia, qualis e consuetor hmum, illius am in Eucharistico presentis finis benevolentissimus e, ut sit esca et potus ordinatus, qui nomen ejus profitent, quem in finem idem Dns hc sub phoenomenis dare debet, quod illum ipsum pependit, ut sit esca salubernima, et potus nutriens in vitam eternam. Ex quib, patet dogma nostrum contradictionem nullam involvere. Respectu am practico summum ejus re ad virtutem promovendum influxum infra docebimus, ubi de consiliis ejus institutionis erit sermo. Reliqua, quo opponere solent, minoris momenti sunt, solutio eor legi pt apud cl. Liebermann t. 4. pg. 458. 490 et segg.

§10. Xtus in Eucharistia presens e modo permanente.

Hæc dogmata primaria st de Eucharistia, quo fundamento st cib, peliquis, quor eadem e certitudo ac precedentium. Hor primum e stabilis et permanens Xti in Euch. presentia, ita, ut Xtus presens sit n in eam tm, sed extra eam, et possit Eucharistia reservari. Est hæc doctrina expressum fidei catholicæ dogma dicente Concilio Tridentino sess. XIII. canon 4. „Si quis dixerit peracta consecratione in admirabili Eucharistico sacramento, n ee corpus et sanguinem Dni nostri Jesu Xti, sed tm in usu, dum sumit, n am ante et post; et in hostiis seu particulis consecratis, quæ post communionem reservantur, vel supersunt, n permanere verum corpus Dni: anathema sit." Defendimus hoc dogma contra Lutherum, qui qdm ab initio stabilem Xti præsentiam agnovit et in Epla ad Valdenses professus, deinde vi agente præcipue Bucero in eam sententiam abiit, Xtum tm in ipso usu ee præsentem. —

Dogma am nostrum sic probamus:

1. Xtus dum Eucharistiam instituebat, n dixit: dum comedite et bibite e corpus meum et sanguis, sed tunc jam, cum manib, tenebat, dixit: Hoc e corpus meum."

2. Facile porro id dogma fluit ex alio de transsubstantiatione; ut em cesset ee præsens, deberet restitutio elementor panis et vini fieri, de quo facto, si fieri posset,

si fieri posset, precelabo speciatim nos debuisset cognoscere. –
3. Extra aē dubium collocat Traditio quo docet: s/. ad absentes Eucharistiam mis-
sam ēē, denig servatam comodo tempore v/. urgente persecutionum periculo sumen-
dam. Cujus rei testis ē Justinus, qui Apol. 2. dixit: „ Absentib, am per diaconos
mittit,„ et Tertullianus qui lib. II. ad uxor. c. 2. hortans eam, ne post mortem ma-
rito infideli nubat, et hanc causam adfert: „ Non sit maritus infidelis, quia se-
creto ante oēm cibum gustet.“ Pariter Cyprianus de lapsis:
b/. Stiani teste s. Ambrosio de obitu fratris, Eucharistiam dum navigarent, aut lon-
gius proficiscens, in itinere detulerunt tmēm firmissimum presidium et tutelam. –
c/. S. Chrisostomus in Epla ad Innocentium loci meminit, in quo Eucharistia observa-
bat. d/. Denig Nilus presbyter in epla ad Theodulum, in quib, in consecrabat,
sed consecrata hostia die antecedenti sumebat; antiquissimo tempore ēm in Esa
graeca et die Parasceves stm in latina in usu erant et id adhuc. Ex his et simi-
lib, dare patet in Eucharistia, ante usum jam et modo stabili actg, permanente
Xtum ēē presentem. –

Adjuncta.

Xtus totus presens ē sub utraq specie et sub singulis cujus libet speciei partibus. —

„ Concil. Trid. sequentib, hanc doctrinam definivit: „ Si quis negaverit, in ve-
„ nerabili sacramento Eucharistiae sub unaquaq specie, et sub singulis cujusq
„ speciei partib, separatione facta, totum Xtum contineri; anathema sit.“ –
„ 1. Probatio: Aplus ait: „ Quicung manducaverit panem hunc indigne v/. biberit
„ calicem, reus erit corporis et sanguinis Dni.“ Ubi particula v/. indicat, Xtum
„ integrum accipi sub utraq specie. Et Xtus ait apud Joan: „ Hic ē panis, qui de
„ coelo descendit. Non sicut manducaverunt Patres vestri manna, et mortui
„ st. Qui manducat hunc panem, vivet in eternum.“ Ergo, qui panem man-
„ ducat, totum Xtum suscipit, quia vivet in eternum. „ Qui manducat me,
„ vivet propter me“.
2. Accedit Eis auctoritas: scl. Concil. Trid: verba, decretum Eugenii IV ad
Armenos, et veteris Eis praxis, quo illud in usu habuit, ut post conse-
crationem eandem hostiam frangeret in plures partes, easq fidelib, dis-
tribuit juxta Evangelium /: Xtus in ultima coena fregit :/. —
3. Idem patio concludit ex principiis fidei. Nam Xtus divinus ē; Xtus ex

mortuis surrexit, jam n̄ moritur. Ergo sicut propter unionem hypostaticam humanitas n̄ fit a dīnitate separari; ita post resurrectionem corpus n̄ fit ēe sine aīa et sanguine. ∴ Ubi ē substantia panis, ibi etīm et Xtus debet ēe ∴ — Ergo etīm sub qualibet parte solus ē Xtus, quia in partes dividi n̄ fit corpus vivum et immortale, et ubicung ē, totum est. —

§ii. Eucharistiæ adoratio. —

Non minori certitudine constat, Xto in Eucharistia presenti deberi cultum latriæ, seu adorationem. Dogma in concil. Trid. continet, expressum sess. XIII. c. 6. — „Si quis dixerit, in ss. Eucharistiæ sacramento Xtum Unigenitum Dei filium n̄ ēē cultu latriæ etīm externo adorandum; atq ideo nec festiva peculiari celebritate venerandum, neq in processionib, secundum laudabilem et universalem ecclesiæ ritum et consuetudinem solemniter circumgestandum v̄l n̄ publice, ut adoret, populo proponendum et ejus adoratores ēē idolatras: anathema sit." Est hoc dogma corrolarium ītm realis Xti per transsubstantiationem presentiæ in Eucharistia, idem ēm cultus Eucharistiæ debet, ac Xto, qui mutato ītm phoenomeno presens ē totus atq adeo dō homo. Atqui cum Xto in nāali existendi modo debet, adoratio, gō etīm in sacramentali. Patet ām porro ex traditione; nam:

1. Adorationem exhibet liturgia græca et latina Eiæ multis in locis in canone post consecrationem.

2. Nestorius e patrib, objurgatus ē, quoniam Xtum, quem presentem in Eucharistia admitteret, n̄ adoraret. Rationem adorationis bene exponit Cyrillus Alexandrinus in epla synodali ad Nestorium dicens: „Unum Xtum et Dm confitemur, n̄ qd hnem una cum Vbo adoremus — ne illud cum Vbo, aliquem divisionis imaginationem menti objiciat — sed unum eundemq adoremus, qndo qdm corpus suum n̄ ē alienum a Vbo."

3. Patres diserte Vbis adorationem Eucharistiæ postulant. S. Chrysostom. hom. 24. in Epla I. ad Cor. dicit: „Illoc corpus in presepi venerati sūt magi et multo metu ac fremore adoraverunt, tu Dm non in presepi vides, sed in altari, nos illi gō majorem, qm illi barbari ostendamus reverentiam" S. Ambrosius. lib. 3. de Spiritu S. c. 2. „Caro Xti quam hodie aq in mysteriis adoramus, et quam Apostoli in Dno Jesu adoraverunt." S. Aug in Psal. 118. „Nemo illam carnem manducat, nisi prius adoraverit." Sic gō certum ē, Xto in Eucharistia deberi adorationem. Quod adversarios attinet, Lutherus eam n̄ exstulit.

eam n sustulit ab imtio, sed in libris, quas Lovanienses opposuit, necessariam eam defendit, Melanchton eam prorsus negavit, cujus placitum deinde universale factum é apud illos: Quodei dogmati nostro opponunt Xtum n dixisse in institutione: sumite et adorate. – vbis ludunt, intelligebat, em per se ovib, qui sese. cant quis ritus sit si vo periculum idololatriæ timent quidi fideles facile ferant, ad adorandas species, timento male sedulo st, sciunt em fideles de eum qui sub speciebus latet cultum referri. Quod reliqua puncta canonis citati attinet, ea n ritm externa reprosentatio st cultus interni, vt per se ex dogmate traditio fluunt, patet am simul modos illos externos adorationis et cultus posse re diversos, potuisse subsequo tempore introduci, posse in Ecia latina vigere, etsi eo greca n sumserit, posse et gracam, si ei fuerit visum, eos vt alios successu temporis introducere, dogma em illud his ovib, modis externis fundamento é. –

§12. Consilia instituto Eucharistico.

Hoc am Xtum et tale mysterium instituens Xtus benevolentissima in genus humanum consilia, etenim:

1°: Pignus amoris voluit nob, exhibere prosantissimum, vere em, quos dilexit, in finem dilexit eos, n Xtm moriens pro nob, sed oculis fidei presentem se exhibens ad finem seculor: ovib, qui nomen ejus profitent, ne umqm magnor: beneficiorum ejus oblivisc amur.

2°: Specialem ani mortem suam voluit anunciari nob, usq dum veniamus é judicare vivos et mortuos et seculum per ignem, ut smper recordemur, quo pretio simus emti s: Testus citati p 52 s. –

3. Divitias oes gratiar suar per inenarabile hoc mysterium aperuit nob, seipsum nob, intimius inserens, propria nos carne pascens, et bonum pastorem se exhibens, qui oves suas proprio nutrit cruore, voluit etm, ut nutriamur eum illo vitamq nob, ut edamus in hac sacra esca, sicq fortes evadamus ad superandas sensualitatis illecebras, illiq soli vivamus, qui é spes nostra, vita et resurrectio nostra, qd consilium diserte exprimit Joan c. VI.

4°. Amorem fraternum in oes modo vivacissimo voluit docere, dum oes ad unam mensam congregat, in qua potens é sicut imbecillis, dives et pauper, Dnus et servus. Sic etm docente s. Paulo I. Cor. X, 17. „Unum corpus multi sumus, qui de uno participamus." Hacc sane tta et talia st, quib, cor, cujusq in intimis recessib, tangit, ad bona propositia capienda, fovenda et nutrienda, et ad sacram

spem concipiendam, quoniam, qui se ipsum nob, dedit, nunqm nos deseret, efficietq ut pugnam feliciter pugnemus et ad metam perveremus eternam. Haec qo consilia partim obtinent, a dto dum sacrosanctis epulis fruimur, partim dum celebrationi Eucharistiq pia mente adstamus. Priori respectu Eucharistia nob, e sacramentum, posteriori am sacrificium novo legis. De utroq modo prq. missa Eucharistiq sacrosancte necessaria praecipiemus. -

Sectio II.ª

Eucharistia qua Sacramentum.

§13. Eucharistia, e Sacramentum.

Etenim 1.º ade elementum sensibile, Xtus ipse sub phoenomeno panis et vini in oculos nostros ageno, quod

2.º elementum una cum consecrationis ritu Xtus in ultimo coena ipse ordinavit,

3.º Cum am manducandum et bibendum praecepisset gratia eio, qua excellentior cogitari n pt, pedimur participes, qui auctorem vitq et eis gratiq fontem in nob, recipimus "Joan VI. qui manducaverit etc". Illisce am punctis absolvit pes Sacramenti, quapropter eis antiquitas, ubi ea citatis testimoniis pro del, eum Sacramentum agnovit, nec fuit aliquis, nisi qui eam revelationem rejiciat qui unde de essentia eronee sentiret, illam Sacramentum ee negaverit. Poterit qo Sacramentum hoc definiri, „Eucharistia e Sacramentum, in quo sub speciebus panis et vini, Xtus ipse nob, dat, ad spiritualem animarum refectionem" Definitionem hanc ee legitimam perspiciet, qui antecedentia ritu intellexerit, simulq intelliget, multum differe hoc Sacramentum ab eis, peligmis. Dum em in peligmis Sacramentis signum ipsum seu elementum nullum per se habet valorem, ad quod sc: explicatum graa desuper dat; in hoc Sacramento ipsum signum, auctorem eis grq et vitq continet, signum et gratia identica pt, neq Sacramentum tunc pstin ade, si percipit, sed antea jam et extra usum Xtus e presens. Caeterum illud variis nominibus insignitum e; appellat: Eucharistia seu gratiar actio, qua dicente Chrysostomo hom 26 in VIII Matth: „Beneficiorum e pf: recordatio plurimor. caput ipsum donq erga nos caritatis ostendit" dicit: „coena Dominj"

coena Dnnim" v. mensa" ob institutionem; dicit: „ sacramentum altaris" quia actio sacra, quo simul sacrificium et in altari perficit; dicit: „ panis mysticus," „ panis angelorum" ob mysteriosam essentiam, et m communio" aut „ agnacio" quia fideles per illud inter se sanctissime conjunguntur; dicit et „ viaticum", quod infirmis dat, pro comitiva in gravi itinere in vitam aeternam. Caeterum unum tm agnoscimus sacramentum altaris, referentes utramq speciem ad unam eandemq actionem sacramentalem et sacrificalem.

§14. Materia.

Materia hujus sacramenti satis clare definit, in ipsa institutione nempe: panis et vinum. Quod jam panem attinet postulat ecca utraq panem triticum, quod expresse indicat in Concil. Tridentino, pacem adfert catholicus Romanus praeeunte S. Thoma P. III, quaest. 74. artc. 3. qui si de pane simpliciter fermo e, intelligit triticeus, seu panis ille azymus sit, sive fermentatus nil refert; fermentum em neam panis n mutat, quapropter conc. Trid. Florent. dicit: „ definimus in azymo seu fermentato pane triticeo Xti corpus veraciter confici." Diversum ec: morem servat Ecia graeca ac latina, haec in azymo, illa in fermentato consecrat. In bona pace morem utraq ab Ecia per secula suum, donec anxani dante Michaele Cerulario his exardesceret, quam Leo IX. n ob morem consecrandi in fermento redarguit, sed quia, cum sequacib, suis eccam accidentalem in azymo consecrandem haereseos accusavit. Caeterum certum nob, e, Xtum quia in ultima coena cum discipulis pascha manducavit, in azymo Eucharistico sacramentum instituisse, in super azymus purissimo ac immaculato sacramento pulcherrime convenire, credit. Quicquid am sit legitima materia et fermentatus e panis et azymus, et definiente conc. Trid. unusquisq sacerdos tenet, morem legni ecclesiae sui, neq integrum e individuo praelibitu v. in azymo v. in fermentato consecrare. Altera para e vinum et qdm naale, loquit, em ctus Matth 26, 29: de ~~vinitate vitis~~ cum color substantiam n mutat, pt v. purum v. album adhiberi. Vino am admisceat, aqua; fert id praxis Ecia ambiguissime dicente S. Irenaeo l.c. „ quando gr fractus panis et mixtus calix." Conc. Carthaginiense 3 statuit: nil aliud offerri debere, quam quod dns obtulit, panem et vinum aqua mixtum." Conveniunt em theologi

aquam n̄ eē de necessitate sacramenti, sed de precepto ecclesiastico, altarm
ultus valide consecret qui aquam vino admiscere, negliget, graviter tm̄ e-
um peccare, certum ē. Concil. Trid. sess. 22. c. 7. hujus comixtionis preterea,
quod xtus̄ sic fecisse credat, pulchram aliam affert rationem, quia ex latere
mortui xti exivit aqua et sanguis, quod commixtione hac repraesentari. An aqua
vino mixta pariter in xti sanguinem convertat, et gdm̄ vs. immediate, ex quia
ante in vini substantiam abiit, disputant. Ceterum quamvis doctrina de
materia Eucharistie adeo clare in s. literis exprimat, pariter certum est,
Theodorum Bezam sicut quemlibet cibum, sic et quodlibet fluidum, contra
s. literar̄ testimonium habuisse legitimam materiam, sic et Gnosticos
et Montanistas, Ebionitas in varios errores prolapsos fuisse. —

§15. Forma.

„ Quod formam attinet, consentiunt ceteri, „hoc ē corpus meum, hic ē san-
„ guis meus" ē forma hujus sacramenti. Id probant praeter institutionem,
in qua xtus hec verba pronunciavit, testimonia ex patribus allata, nominatim
s. Irenaei et hujus rei adē consensus ubiuis Ecclesiae, ut liturgiae exhibent. —
Non conveniunt tm̄ Theologi quoad precedentia reliqua, quae in Ecclesia latina ante
„ verba consecrationis praecedunt, in graeca sequuntur, alios necessarios defen-
dentibus, alios n̄ item. Nobis certum ē, nobis necessariam formam consistere in
verbis dominicis citatis, quia in his proferendis, n̄ item in precibus illis adē
consensus ubiuis Ecclesiae monente Benedicto XIV in commentario de sa-
crificio missae pag. 100.
Disputant porro Theologi, num verbis, et quibus xtus ipse consecravit;
putant aliqui, eum verbis n̄ fuisse usum, alii vo, fuisse usum, alii et
— hoc ē communis opinio — cum verbis illis consecrasse, quibus, detit dona
sanctificata, dicens: „Hoc ē corpus meum etc." Nos libem, n̄ diximus, sci-
mus tm̄ voluntatem xti solam sufficisse ad elementa transmutanda.

§16. Minister.

Quod ministrum attinet, distinguimus inter ministrum conficientem
et distribuentem, conficiens ē Episcopus et presbyter, distribuens pr̄ter ordi-
narii, diacono vo extraordinarii. Quod primum attinet, verba, quibus xtus
repetit jubet hanc sacram actionem ad solos Apostolos eorumq̄ successores et
presbyteros, qui in partem sollicitudinis episcopalis assumuntur, dicta ee, ex

1) aquam vino
2) quod
3) longe citra hh. cum eccles.

traditione probamus:

1: Patres unanimi consensu fatuntur Eucharistiam tum consici posse ab Episcopo et presbyteris. Justinus circa finem apologiæ II.: „ „ solis illis dictum sit, hoc facite in meam commemorationem." et in Apol. I. „ Ei, qui præest, convenit offerre panem et vini poculum." Tertullianus in libro de præscr: irridet Marcionitas, qui laicis sacerdotalia munera committant. —

2: Plura prostant testimonia, quæ Eucharistiam invalidam declarant a non „ sacerdote confectam, quod dicit S. Hieronymus adversus hæres. Luciferianos irridens declarans Eucharistiam ab Hilario quodam confectam eo, qui tum diaconus erat. 3: Si ecclesia credidisset, etiam non sacerdotem posse illam conficere, eam sacrificium certe dedissent tempore persecutionum, sed nec tunc permisit illud, sed Eucharistiam a sacerdotibus confectam in carceres missit per diaconos ut ipsis martyribus, ut confessoribus consecratam debito commodo tempore sumendam.

4: Concil. Nicænum I. c. 18. prohibet „ ne diaconi presbyteris S. Eucharistiam distribuant" addita ratione „ quia non decet, ut ab his, qui non habent potestatem offerendi accipiant ii, qui offerunt". Si adversarii nobis opponunt Tertullianum, qui in exhortatione ad castitatem dicit „ laicos et lingere et offere posse, ubi ecclesiastici ordinis non est consors" opponimus Tertullianum, ut supra diximus, diserte dicere, ad solos sacerdotes pertinere illud munus, deque hic aliud quid mente spectasse dicendus sit, probabiliter verbum offere sumsit pro distribuere, quod eo minus in Tertulliano mirum, qui obscuriori paululum dicendi genere utitur. —

Nota I. Jure dicimur, Protestantes, illud realem præsentiam credant, Eucharistiam tum nequaquam habere, utpote qui non habent valide ordinatos presbyteros. —

Nota II. Episcopi et presbyteros, quatenus Eucharistiam conficiunt, dici sacerdotes ob rationem sacrificii, quod offerant, inferius docebimus. —

Nota III. Diaconos distribuere posse Eucharistiam, ex citatis testimoniis patet, modo extraordinario tum ex ratione, quam attulimus de Baptismo. —

Nota IV. Laicorum mitiori disciplina Eucharistiam prorsus non committit.

§17. Subjectum

Subjectum Eucharistiæ est quilibet baptizatus, quilibet ipse rea, quia status universaliter dicit Joan VI. Qui manducat etc. baptizatus tum, quia nemo, quod monuimus beneficiorum Christi potest fieri particeps, qui membrum ejus non est. Ex antiqua praxi etiam infantibus dabatur, in græca viget adhuc ille mos, in latina jam a Sæc XII

predecentium desiit. Edi veteres illi infantibus prebuerunt Eucharistiam, nulla hm necessitas fuit, sine controversia credendum e, cum Eucharistia dat, ad pugnam spiritualem feliciter pugnandam, quam ante discretionis annos ni habent pugnandam infantes, ex altera am parte justificatio in baptismate accepta ingressum in vitam eternam pandit, quapropter jure defendit Conc. Trid. c. 4. Sess. 21: „Si quis dixerit, parvulis antequam ad annos discretionis perveniant, necessariam ee Eucharistiae communionem anathema sit." Servent itaq Greci ritum suum, ex salutis necessitate, id fieri debere, ne dicant. In statu gratiae debere illum ee, qui Eucharistiam recipit cum I. Cor. XI. 21. dicit: „Probet se ipsum ho et sic de pane edat et de calice bibat; qui em etc." Conferri pt Conc. Trid. Sess. 10. c. 7. –

§18. Communio sub una specie.

Hucce am, qui s. Eucharistiam recipiunt, in Ecia latina sub una tm et qdm panis specie eam dari, notum e; multum propterea a protestantibus reprehenditur, quasi ab avita pecesserit institutione contra citi institutionem, ut dicunt, laicis calicem subtrahens. Huc pertinens doctrina accurate e exponenda; continet, ea in conc: Trident. sess. 21. in cujus cap. 3. haec occurunt: „Insuper declarat, quamvis redemptor noster in suprema illa coena hoc sacramentum in duabus specieb. instituerit, et Apis tradiderit: tmn fatendum ee etm sub altera tm specie solum ctq integrum illum verumq sacramentum sumi, ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui unam solum speciem accipiunt." Quib ex obis patet:

1°. Concilium asserere, ni ee necessariam communionem sub utraq specie, sed unam sufficere, quod tmn dogma exprimit c. 1. –

2°. Et id qdm propterea, quia sub una etm specie totum ctum ho recipit, et hinc ees salutares fructus percipit, quod declarat c. 2.

3°. Concilium tmn bene scivit aliquando in Ecia abusiva sub utraq specie fuisse data, dixit em c. 2: „justis ex causis et rationib. Ecia adductam se, ut laicos etm clericos ni conficientes sub panis tm specie communicaret, anathema am dicat illis, qui id negent, aut in hoc Ecia errare asserunt." Caterum in fine concilium addit articulos duos, an pationes hoc ita sint retinendae, et nulla pacto calicis usus unquam cuidam permittendus, et an si ex honestis et Xiano charitati consentaneis rationib. concedendus alicui ep. nationi vel regno calicis usus videat, sub aliquib. conditionib. concedendus.

concedendus sit, et quonam sint illo? in aliud tempus oblata occasione examinandos et definiendos reservat. Demonstrandum go è nob, sub qualibet specie totum adesse Christum, quod si factum fuerit, valva erunt dogmata adducta. Quod am probamus ex pei nra sequenti modo. Xtus, dum Eucharistiam instituerat, vivus fuit, vivum propterea se discipulis dedit, et aliquin Eucharistiam in principium vitæ spiritualis dedit, n dedit se, mortuum, sed vivum, vivum am corpus, n cogitat, sine sanguine, nec sanguis vivus, quin sit corpori junctus: quapropter sub specie panis dans corpus vivum, in illo fuit sanguis, et dans sub specie vini sanguinem vivum, cum hæc sine fuit et corpus, in unaquaq am specie una cum divinitate propter unionem hypostaticam, go totus Xtus sub specie qualibet. Quod confirmat, per dictum Apost. ad Rom. VI. 9.: „Xtus suscitatus a mortuis jam n moritur, mors illi ultra n dominabitur." Ex quo apparet, nos jugiter in Eucharistia glorificatum, morti porro n obnoxium corpus excipere. Si pes ita se habet, qui unam speciem recipit, totius Xti hominis fit particeps, adeoq effectuum eius, quos in nob edendibus producere instituit Xtus. Difficultas am, cur Xtus, si sub una specie totus è et sufficiens ad effectus producendos, sub duabus tum speciebus instituerit, facile solvet, si ritum eum ultramque ob sacrificium, uti inferius docebimus, n go sine consilio Xtum aliquid fecisse dicimus. Ad Eucharistiam quatenus è sacramentum sufficit una, ad sacrificium am ambo requiruntur. Placet legitime a nobis processisse extra dubium collocata, quin ambiguissimæ Eucharistiæ exempla copiosa extant, suppeditata fidelibus sub una specie Eucharistiæ. Huc pertinent.

1°. Communiones domesticæ, dum fideles corpus Dni linteamine munito excepturn domum tulerunt, ut domo domo sese reficerent.

2°. Communiones infirmorum, quo spectat exemplum Serapionis apud Eusebium hist. Eccl. l. VI. c. 44. qui narrat, sacerdotem ad eum misisse panis consecrati particulam cum mandato, ut prius qm sumeret aqua madefaceret. —

3°. Hieronymus numerat epist. 2. ad Eustach. Virgines quasdam Romæ fuisse, quæ propter vini nauseam nudum tum panis speciem sumere, idem patet. —

4°. Ex missis præsanctificatorum, in quib, sub specie panis tum Eucharistia sumebat.

5°. Ex communione infantium, quibus teste Cypriano de lapsis gutta vini instillabat. Ex quibus vix, inferimus, si ecclesiæ antiquissima non horrebat sub una specie tum dare Eucharistiam, etsi communio erat sub utraq, sufficiens id vix debebat judicare ad effectus salutares producendos, quod am in memorabilib, individuis licebat vix vix, ob graves rationes poterat præscribere. Gravem am hanc ratio-

nem

hanc rationem reprobabam censemus in ipsa perdinacia haereticorum, quia de-
fendebant, utramq; speciem ee necessariam; etenim si Ecia id concessisset, ansam
dedisset opinioni, quasi Xtus sub una specie n totus vivus presens eet, atque
adeo ansam dedisset opiniani, quasi Xtus sub una specie n totus vivus presens
eet, atq adeo ansam dedisset errori, qd vi muneris facere n poterat. Hoc qd Gre-
ci sub utraq specie communicantes sub anathemate agnoscunt, quod si cogno-
scunt, illis calicem ex praxi Ecie eor: libenter relinquimus. Caeterum cum Ecia
quoad ultimum punctum decisionem n tulerit, quia occasio n erat suppedita-
ta, nefas est, si qualiscunq presbyter sive Epus singulis talibus, quoad com-
munionem sub utraq specie aliquid novi introducere vellit. –

§19. Effectus Sacramenti Eucharistie. –

Quanta in ss. Eucharistie Sacramento donor divinor affluentia contingat, ex
dignitate ejus et prolixo infinito patet. Breviores in recensendis ejus effec-
tibus ee possumus, cum sparsim plura jam diximus, v.g. comprehendere
tum juvat in unum, illud idq percipientes:
1.o Intime cum Xto unimur Joan VI. 57. hinc plane intelligimus eum verbis
Xti Joan XV. 4. „Manete in me, et ego in vobis; sicut palmes n fert fruc-
tus a semetipso" etc. –
2.o Gratia sanctificantis in nobis donum auget, qui effectus ex essentia Eucharis-
tiae fluit; quomodo em gratiam n augeat, cum auctor sit eius gratiae, quempe
ipsimus.
3.o Nos roborat et a futuris peccatis nos preservat et ut feliciter adversus vir-
tutis ex concupiscentia mala orta pugnemus excitat, quam in rem insignes
dicit S. Chrysostomus: „Formidant leones ignem spirantes ab illa mensa pec-
„damus, facti diabolo terribiles."
4.o Peccata venialia qq per peccatum hoc sacramentum remittunt, qd dicit conc. Trid.
sess. 13. c. 2. Denique
5.o Vim habet maximam ad vitam aeternam comparandam, quod textus citati
Joann. VI. 55 et 59. edixerunt, et germen futurae resurrectionis nob. indit, quod
Patres passim praecipue Irenaeus loco cit. dicunt.
Nota I. Xtus cum dae consortalis sit, praecipuus hujus sacramenti effectus
accomodatissime signum panis et vini elegisse, quo et plurimae seminum
consortant, in propatulo e. –
Nota II. Lutherum primarium Eucharistiae effectum reposuit in remissione

remissione mortalium peccatorum, imo asserunt eo aptiorem eē ad eam recipiendam, quo majorum sibi conscius ē peccatorum. Hoc vō statuit sine ōi fundamento; falsitas ām hujus dicti apparebit ex doctrina de poenitentiæ sacramento, quod contra mortalia datum ē peccata. —

§20. Necessitas.

Hypothesicam esse hujus Sacramenti necessitatem, patet ex iis quæ de sacramento confirmationis diximus, et Conc. Trid. Sess. 21. c. 2. expresse dixit: „impium ām et poena dignum, qui levitate eo abrepti, ut in tanta naturæ humanæ debilitate sacrosanctam hanc escam negligat, tantum Xti amorem spernat, et Xtiani nomen non mereri, quin innocamus statuit.“ —

Sectio III.

Eucharistia qua Sacrificium.

§21. Nexus. —

Non ē ām Eucharistia tantum Sacramentum, sed simul sacrificium, ita ut in illo dm, qui sacrificio hisce epulis vescitur, fructus salutares ex illa percipiat, sed ille gg licēt alias, qui pia mente celebrationi adē. Quatenus ē sacrificium modo ineruento repræsentat mortem Xti, ad quam illud sacrificium præcipue refertur. Præmissis gō necessariis realitatem hujus sacrificii exponemus, deinde vō pleniora huc pertinentia dogmata tractabimus.

§22. Notiones previæ. —

Plura qdm, quæ ad rem sacrificii pertinent §§7 et 8. de munere Xti sacerdotali diximus, hic ām peculiaria addenda st, quia in objecto, de quo tractamus, summa accuratione ab adversariorum cavillationes ē opus. Generaliter gō sacrificium appellamus: „liberam cujuscunq rei destinationem ad usum beneplacito alterius conformem, sive ea fiat ad gratum animum indicandum, sive ad benevolentiam sibi vindicandam, sive ad amorem exhibendum. Stricte ām et usu maxime proprio adhibet, de destinatione rei liberæ ad usum deo beneplacito conformem ad supremum dei in nos Dominium confitendum.

Haec quidem notio e philosophica, in notione vero historica quaedam accedunt alia determinationes ut sunt: minister legitimus, rei oblatae destructio qua, liscunq; est. Summa go sacrificii elementa sc. 1.) Deo aliqua seu objectum. 2.) Oblatio, dicellio ejus in usum Deo placentem, quae dicit actio sacrificii, seu oblatio. 3.) Contestatio supremi Dei dominii, quo sacrificii finis audit. Sacrificia dividunt in externa et interna. Strictissime am sensu externa tm sacrificia adpellant.; scil. in internis objectum e ipsa anima hominis, quatenus hic cogitata, sensus et acta sua utut sensualitas obluctet, ad Dei x beneplacitum compo, nere studet, ad amorem suum in Dm et legem ejus sanctam contestandum, ab, negando scil. sensualitatem suam, illamq; quasi sacrificando. Internum hoc sacrificium a virtutis studio n differt; in externis am objectum, quod offertur, extra hominem situm e. Quilibet facile intelligit, externum sacrificium Deo placere n posse, nisi illi internum fundamento sit i.e. nisi externam oblati, onem serium virtutis studium committet,. Deus em e sanctissimus, et exter, na species eum n fallit. Haec sacrificia externa sine mentis interna pie, tate Deus sapissime in V.T. per prophetas Judaeis exprobravit, eaque se nolle et despicere dixit. De quadruplici fine sacrificiorum externorum diximus 58. Haec jam promissis notationibus probaturi sumus, Eucharistiam quocunq; respectu ee sacrificium? —

§ 23. Realitas hujus sacrificii probatur.

I. Ex s. litteris N.T. et ex re ipsa.

Eucharistiam veri nominis ee sacrificium multiplici modo probat et philo, sophicam et historicam notionem ei adplicando, et quidem:

1.) Quod ad philosophicam notionem attinet, dicimus, ea in Eucharistia ejus ele, menta invenire. Etenim 1. objectum Xtus in Eucharistia sub speciebus panis et vini presens totam suam majestatem donam multo magis qm in incarna, tione abscondit renuncians ipsi formae humanae sub vilibus adeo speciebus latitans. 2.) abdicatio eo suma ob majestatis et gloriae. 3.) fecit em id in ho, norem comodum ad Dei hm patris honorem promoventem. Sed in his negua, quam subsistimus, sed et historicam strictioris nominis sacrificii notionem in ea reperimus.

2.) Adpellavit Xtus sanguinem in calice contentum, foederis sanguinem, qui

sanguinem foederis, qui pro nobis effundit"; nominans am sanguinem in calice contentum, foederis sanguinem, eadem significat, ee illum sanguinem sacrificiale, quia nullum per eum ambiguitatem foedus pangebat, sine sacrificio oblato, adeoq sine sanguinis sacrificialis effusione. Quodsi am sanguinem sacrificiale dedit in calice, quaque corpus dedit sub panis specie sacrificale, seu s. Eucharisticum sacrificium ee clare significat. Neque Ajli Xtum aliter intellexerunt, neq intelligere potuerunt, nalis namq Judeis et legem scientibus, simulac Xtus ea vba effatus est, mente obversari debebat magnum dei cum Israelitis foedus per Mosen factum, Exod. XXIV. 8. ubi Moses sanguine animalium in sacrificium oblatorum asperait populum dicens: „Iste e sanguis foederis, quod deus pepigit vobiscum." Neq quis dicat ea vba instituti ad sacrificium cruentum in cruce oblatum ee referenda, etenim presentium pore ubi, Xtus dicens τὸ ὑπερεκχυννόμενον el didomenon i. e. qui modo in salutem nostram effundit", qui sacrificat", jam modo fieri oblationem. — —

3: Eadem doctrina inie vbis Ajli ad Hebr. XIII, 10. „Habemus altare, de quo ede re n habent potestatem, qui tabernaculo deserviunt," nempe Judei. Comemorans sc: altare, de quo edunt Xtiani, intelligit mensam Eucharisticam, vocans am illam mensam altare, significat sacrificium ee, quod in illo comedit, altare em et sacrificium intimo jungunt, nean. —

4: Sti Epla I. ad Cor. X. 16-20. dicit Paulus: „Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Xti e? Et panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Videte Israel secundum carnem s: i. e. Israelitas nondum conversos: / nonne, qui edunt hostias, participes st altaris?" Quid go? Dico hoc, quod idolis immolatum sit aliquid? aut quod idolum sit aliquid? Sed quae gentes immolant, daemonibus immolant, non deo. Nolo am vos socios fieri daemoniorum; n potestis calicem Dni bibere, et calicem daemoniorum; non potestis mensae Domini participes ee, et mensae daemoniorum." Ad hunc locum notanda sunt sequentia: Apostolus Xtianos ab edendis idolothytis avocare vult, n propterea, quia idola sunt vera numina vs. Idolothytum sit alicujus pretii, sed participando de cibis immolatis cultus religionis exhibet illis, quibus sacrificia erant oblata. - Quodsi Xtiani facerent, etsi idola interne riderent, facile videri potuisset, quasi deo vero et Xto ejus cultum denegarent. Mos em vigebat apud ees antiquas populos et ex mandato dono apud Judaeos gg in publicis sacrificiis cele-

brare.

celebrare epulas, per quae cum Deo vel Dijs in communionem venire sē credebant. Hae epulae ad sacrificium proprie pertinebant, partem ejus integrantem constituebant, cum altera parte sacrificii qualicunq modo destructa unum idemq sacrificium constituebant. Vtis notatis ex hoc loco duplex argumentum pro re nostra desumimus: —

1° Apostolus mensam Xti i.e. Eucharistiam opponit menſæ daemoniorum, cum jam mensa daemoniorum altare fuit, in quo sacrificio offerebant, etiam ob vim oppositionis Eucharistiam verum sacrificium appellat, ut supra n. 3.

2° Eucharistiam opponens epulis sacrificialib. gentilium in ipsa peculiter epulas sacrificiales celebrari docet; sicut jam epulae sacrificiales ad sacrificii partem destructam pertinebant, cum ea unum sacrificium efficiebant, adeoq veri nominis sacrificia erant, sic et Eucharistiam, quatenus in illa epulae sacrificiales constituunt, verum sacrificium esse tradit, pertinentes hm ad aliquod sacrificium cruentum, quod quale sit, facile quisq videt, mortis sc: in cruce peractum sacrificium cruentum. Sic pluribus rationib, iisq bibliis demonstravimus Eucharistiam veri nominis esse sacrificium, quod quomodo ad Xti mortis referat, sacrificium, paucis e addendum. —

§24. Est identicum cum mortis sacrificio ejusque repraesentativum.

Quodsi hoc sacrificium ad mortis Xti sacrificium referat, dicimus ee cum illo 1° identicum, 2° ejus repraesentativum. Dicimus 1° Identicum, idem em Xtus in cruce et in altari idem sub phaenomeno panis et vini, quod eum apertam pectus, qui comedat, a nobis; in cruce offerens se ipsum, et ea lenus sacerdos existens, in altari pariter sacerdos, n suo em sed Xti nomine consecrat sacerdos ex hominib. constitutus Xti ministerio fungens; in cruce moriens pro nobis, in altari am mensam sacrificialem ad illud sacrificium cruentum pertinentem instituens, de qua edant oes, ut de sacrificio participent, vitamq sibi edant. Triplicem am utriusque sacrificii respectu habito ad objectum sacrificii, et ad sacerdotem idem e, nempe infinitum, ad nos am finitum. Sic go sacrificium eucharisticum identicum e cum illo crucis, huic inhaerens, et intime junctum. Sed 2° etiam repraesentativum mortis cruento modo incruento et qdm propterea, quia Xtus in Eucharistia sub symbolis mortis praesens est,

/: id etenim effecit Xtus per separatam, quam instituit consecrationem. Etenim post primam consecrationem Xtus totus vivens presens in altari c. 567 :/ vinum deinde consecrans sacerdos a corpore vino presenti violento quasi modo sanguinem abstrahit. In hac separata consecratione reposita e Xti mortalis representatio /: extracto em e corpore sanguine sequit mors :/ Dicimus representatio, quia illa separatio reapse n fit, cum Xtus elevatus in cœlum n moriat. In hac porro separata consecratione simul ultima nota sacrificii secundum traditionem historicam inuenit, nempe: destructio. Esto hanc destructionem symbolicam concedimus, attamen symbolica sufficit ad sacrificium, quod quatenus ad mortem Xti refert, symbolum tm est. - Nota. Ex his patet, sive sub specie dupplici Xtus instituerit Eucharistiam, etsi pro fructu sacramenti una sufficeret. -

Adjuncta. Relatio sacrificii nostri ad illud Melchisedechi et Agnum paschalem.

I^m Probat e figuris: 1° Melchisedechi sacrificium ..... Sacrificium Aaronis differt a sacrificio Melchisedechi: 1. Illud erat cruentum - hoc incruentum, in illo occisio et effusio sanguinis - in hoc non; si go Xtus dicit sacerdos secundum ordinem Melchisedech - debuit tale sacrificium instituere, quale Melchisedech obtulit. 2° Aaronis sacrificium erat plurimorum hnum, Melchisedechi unius, quare et sine patre et matre vocat. Non referendum e sacrificium Melchisedechi ad sacrificium crucis, quia vocat Xtus sacerdos in æternum - et crucis sacrificium tm semel et in uno loco offeri potuit, - Eucharistia tm sola ubiq et in æternum offerri pt. -

II^m Agnus paschalis. Figura haec celebrata et simul impleta fuit in ultima coena - prius em agnum paschalem /: figuram :/ deinde carnem Domini verum agnum manducabant Isti: Manducationem am agni smpr procedebat immolatio. Si ilag in ultima coena manducatio erat, necessario procedere debuit immolatio - consecratio - sacrificium. - Agnum paschalem figuram fuisse etm sacrificii nostri probant circumstantiæ alip: a/. Agnus paschalis 14^a die mensis 1^mi /: Nisan, Aprilis :/ ad vesperas celebrabat, hoc tmpore et nostra Euch: agnus paschalis manducabat, ad memoriam transitus Domini /: phasē :/ et eductionis ex Aegypto, - nostra Eucharistia in memoriam transitus Xti

per passionem ad Dm Patrem, et liberationis generis humani a Satano pote-
state. Agnus paschalis in via ad patriam, quare cum calceis et baculis. Judei
manducabant, sic et nos Eucharistiam – Agnus paschalis ttm a circumcisio
p: et Jerosolymis: / manducari potuit, nostra Eucharistia etm tantum a bapti-
satis, justificatis p: proparatis: / – in Ecclesia catholica existentibus. — —
IIIº: Deus Moysi in Sinay inierriavit foedus – et Moyses illud sanguine sacrifica-
li sanciuit – hoc figura nostri sacrificii Eucharistici, qd go pariter verum sacrifi-
cium ee debet. Dicunt qdm figuram hanc impletam fuisse in cruce – ad non, nam:
ar. In ultima coena vivens, in cruce jam jam moriens – in ultima coena erat ju-
juris, in cruce captus. Quare Paulus dicit: „Morte Xti Testamentum novum ne
„ factum, sed ttm confirmatum." Deinde qui Testamentum conficit, mandatum
dare debet – promissum facere et personas designare – hoc in ultima coena fe-
cit: promittens remissionem peccatorum, et designans personas: Apls – in
cruce ttm latroni promisit vitam aternam. Qui Testamentum conficit, testes
habere debet – quare Moses totum populum convocavit – sic et Xtus debuit ec-
clesiam convocare – Apostolos sc: Patriarchas – debet expresse declarare:
se velle Testamentum facere, hoc fecit in coena n in cruce – instrumentum de-
mq publicum debet relinquere – hoc in Eucharistia. —
IVº: Probat e verbis Xti ad mulierem Samaritanam. Causa schismatis nota.
Vta Samaritano agunt de adoratione certo loco annexa, sensus: Vos Judai-
dis, apud vos adorandum ee annexam Jerosolymis. – Nullam am adoratio certo
loco e annexa nisi patione sacrificii. Responsum itaq Domini debuit respon-
„ dere interrogationi mulieris. Sensus go verborum ejus e: „ Mulier crede
„ mihi, quia veniet tempus, ubi adoratio per sacrificium n erit alligata, neq
„ monti Garizim, neq Hierosolymis, sed in oi loco poterunt adorare Dm in spi-
„ ritu et veritate," i. e. hnes, qui in D. Patrem credent.... „ sacrificabunt
„ ei sacrificium spirituale et verum," n carnale vi. typicum – opponit
Xtus Spiritum carni, et veritatem figuris. Ambigua erant carnalia, nostrum
spirituale; quia per Spiritum Dei, per vba consecrationis, panis mutatur. –
Ergo verum dicit Xtus Euch: sacrifice: nam nullum aliud Xtus instituit,
qm illud in pane et vino. Theophilactus et Thomas hunc locum: de cultu
spirituali Xtianor opposito carnali Judaor vero – qui ultimo opponit
cultui falso Samaritanor. Smpr idem sensus. –
Deinde veniet tempus et nunc e: loquit Xtus de novo sacrificio, quod in eo i-
pso initium habuit, n de interno et privato, sed de externo et publico, –

publicõ, de sacrificio veri nominis, hoc fluit ex vi oppositionis. — — —

§25. Probatur ex s. literis veteris Testamenti.

Sacramentum am hoc tanti momenti visum e in oculis Dni, ut illud diu ante quam institueret, praesignificaret et annunciaret. Aduo em s.; Jam in V. T. dicit, Psal 109 4. „Sacerdos in eternum secundum ordinem Melchisedech", quam compellationem repetit Paulus sepius in epla ad Hebreos, ppue c. V et VII. Melchisedechi am historia occurit gen. XIV, 18-19. „Obviam sc: factus e Abrahamo ex proelio redeunti, panem et vinum proferens, erat em s: Hochen; sacerdos Dei altissimi et benedixit ei." Quo consilio panem et vinum protulerit Melchisedech? etsi ex vbo ש.ו.ץ proferre s: pro fabricavit, exivit fecit: s: in palet, patet hm ex connexione sequentis membri, in quo Sacerdos dicit, Sacerdotium em proprium erat sacrificia offere. Protulit go panem et vinum in sacrificium, ex quo inferimus: Quodsi aduo sacerdos secundum ordinem Melchisedech appellat, oportet ab illo sacrificium oblatum ee secundum eum ritum, quem in sacrificando Melchisedech observavit. Jam vo in loco N. T. in deprehendimus factum ejusmodi a duo nisi in institutione Eucharistiae, ubi panem et vinum in sanguinem et corpus suum transmutavit, go duo eadem Sacerdos nominat, quatenus Eucharistiam instituit, ex quo am sequit, Eucharistiam ee sacrificium.

Nulla qdm opponunt adversarii, ast in difficulter refutat. Dicunt sc: multi, mihi illam explicationem in verbo: jaza: qd in se spectatum in significat in sacrificium proferre; significatione: pau, quo am in necessario sumit, pro causali em, sed etm explicative usurpat, pro am, hanc vo cadere putant ee argumentum, explicavit illum, quis fuerit Melchisedech, nequaqm am consilium: quod substrato materio multo minus conveniat: ex quo protulerit panem et vinum; determinari ad rationem sacrificii oblati. Insuper illud consilium, quod substrato materio multo magis convenit, ex quo sc: panem i.e. vis generis cibum, et vinum protulerit in refectionem militum ex proelio fatigatorum et fessorum. At nos respondemus: Non qdm negamus particulam ? ee polysemam et verbum ש.ו.ץ in significare in se necessario in sacrificium proferre, illum concedere quisq debet ultramq significationem nostram ex usu loquendi admitti. Nos am sdum pectum capere persuadet nobis: a: substrata materia, quo indicat ee hic ? sumendum pro em, quia sacerdotum munus ppuum erat et e sacrificium offerre. —

b. Pro explicatione vō vba: „fuit sacerdos" hic commode sumi n̄ pt, quia si explicare vlm voluisset s. Scriptor, quis fuerit Melchisedech, ea vba posuisset post vba: „erat rex Salem," quae reapse explicant, quis fuerit, ponere et posuisset etc. Quodsi putant convenire, militibus fessis refectionem potius, qm sacrificium dicimus: –

c. Ignorare adversarios spiritum antiquitatis religiosum, quo dei sacerdos antequam in refectionem, quid prolubit, vi muneris cui sacrificando Deo pro insigni victoria gratias egit, militum am refectionem post sacrificium oblatum nequaquam excludimus.

d. Denig categoricum pro nobis argumentum habemus in traditione, quo unanimi consensu patrum hunc locum, cui ex regulis hermeneuticis prorsus nihil obstat in sēu catholico semper explicuit, et quod vi considerationes dignum e, ipsi magistri celebriores Judaeorum in eo stant sententia, Messiam suo tempore oblatuum ee, sicuti Melchisedech sacrificium in pane et vino. Opponunt qdm Paulum, qui ad Hebraeos VII plures similitudines inter Xtum et Melchisedechum exposuit, quin vlm hanc commemoret. Attamen nemo ea scribere debet, insuper ad scopum Pauli n̄ pertinebat, qui vlm Xti sacerdotium multo praecellentius ee Levitico voluit demonstrare. Insuper ibidem V. 11. expresse similitudinem inter Melchisedechum et Xtum: „ee grandem sermonem" et ut Vulgata reddit: „ininterpretabilem ad dicendum," secundum graecum δυσέρμηνευτος: „difficilem explicatu" et sic indigitat, se aliqua ob difficiliorem rei intelligendam vino posse tacere. Sic gō sacrificium Eucharisticum in sacrificio Melchisedechi prefiguratum e, sed et praedictum:

2°. Per prophetam Malachiam I. 10-11. his vbis: „Dicit Dnus: munus n̄ suscipiam de manu vestra, ab ortu em solis usq ad occasum magnum e nomen meum in gentibus, et in oi loco sacrificat, et offert nomini meo oblatio munda, quia magnum e nomen meum in gentibus: Dicit dominus exercituum." Incepat Jehovae nomine propheta Israelitas, qui sacrificiis externis oblatis contenti, internam mentis pietatem negligerent, Jehovam talia sacrificia respuere dicit et propterea futurum ee ut illa abrogent, et eorum locum substituat oblatio munda offerenda oi in loco et in oi gente. Prophetam mente spectasse Eucharistiam certum e nobis, nam in oeconomia Messiana quam propheta canit, nullus alius ritus deprehenditur, ad quem illa vba quadrent, nisi ritus Eucharisticus. Quominus am de sacrificio laudis et gratiarum actionum intelligi in oi terrarum orbe addm

ad Dm dirigendo vba illa intelligant„ prohibet substantivum /: minčha :/ qđ obla„ tionem externam significat, insuper oppositio inter hanc novam oblationem et sacrificia Judęor, quę externa erant. Ineuper patres eō consensu unanimi intellexerunt. Cf. Klüpfel pag. 367. Quod am attinet ad explicationem eōr, qui pro„ phetam sacrificia Mehestanōr Dm praferre sacrificiis Judęor dixisse putant, obstat epitheton /: thehurach :/ pura munda; nemo em, qui rem hōr sacrificiōr noverit, nisi preconcepta erga catholicam sententiam, opinione ducat„ conce„ det, illa pura dici potuisse et proferenda sacrificiis Judęor ppter, cum in hes„ su nil adsit, qđ v/. a longe indicitet, prophetam ea spectasse. Quodsi em hoc vba st, pariter patet, Eucharistiam, de qua propheta loquit„ verum ee sacri„ ficium. —

§26. III. Ex traditione.

Quodsi vel minimum dubium de veritate dictōr restaret, suppetit nob„ tradi„ tio, quę docet, ōi tmpore celebrationem Eucharistię habitam ee verum sacrificium.

1º Id patet ex dictis Patrum: S. Justinus in dialogo cum Tryf. n. 116 et 117. inter „ alia dicit: „ qui gō per illius nomen sacrificia offerunt, ea, quę a Xto proscripta „ i. e. quę in Eucharistia panis et calicis a Xtianis in ōi terrar orbe offerunt„ hos „ eōs in antecessum Deus gratus sibi ee testatur„ et exponit dein locum Malachię „ prophetę 88 citavimus/, in quo novam oblationem Xtum docuisse dicit. S. Cyprianus „ in epla 14: „ Item in sacerdote Melchisedecho sacrificii dominici sacramen„ tum prefiguratum videmus, nam quis magis e sacerdos Dei summi, qm Dnus „ noster Jesus Xtus, qui sacrificium Deo patri obtulit, et obtulit hoc idem, quod „ obtulerat Melchisedech panem et vinum suum sc: corpus et sanguinem." - „ Idem: apparet sanguinem Xti n offeri, si desit vinum calix nec sacrificium do„ minicum victimę sanctificatorum celebrari, nisi oblatio et sacrificium nostrum „ respondent passioni, nam si Xtus e summus sacerdos Dei Patris et sacrificium pa„ tri se ipsum primus obtulit, et hoc fieri in sui commemorationem prece„ pit utiq ille sacerdos vice Xti recte fungit, qui idem, quod Xtus fecit, imitatur, „ et sacrificium verum et plenum tunc offert in ecclia Deo Patri, si sic incipiat „ offerre, secundum quod ipsum Xtum videat obtulisse." - S. Gregorius Niss. orat „ lib cap. I. in Xti resurrectione: „ se ipsum pro nobis hostiam offert et victi„ mam immolat, sacerdos simul existens et agnus Dei, ille, qui mundi pecca„ ta tollit, qndo id prostitit? cum corpus suum discipulis congregatis eden„

dum.

„ / et sanguinem bibendum probuit, hunc aperte declaravit, agni sacrificium
„ jam esse perfectum." – Et sic ceu peligni patres, quorum testimonia colle-
„ git Saint in sua Darstellung d. s. Abendmahles. –

2ᵒ Argumentum alterum petimus ex universali ubique usq; Ecclesiæ praxi, quæ, ritus
„ libris liturgicis antiquissimis immolavit, semper usq; Eucharistiam verum
„ credidit sacrificium.

3ᵒ Concilium Nicænum I c. 11. cit. Eucharistiam appellat oblationem; Ephesinum
„ anathematismum IIum Cyrilli probavit, in cujus explicatione hæc occurrunt:
„ „Sanctum et vivificum et incruentum in Ecclesiis sacrificium peragi-
„ mus." Et Trident. sess. 22. can. 1. dicit: „Si quis dixerit, in missa non offerri
„ Deo verum et proprium sacrificium, vel quod offerre nihil aliud sit, quam nobis
„ Illum ad manducandum dari, anathema sit." –

Nota. Argumentum ex traditione plurimi, etsi ex acatholicis nominatim an-
„ glis adeo visum esse forte, ut e.g. Ernestus Garve et alii fatentur, fidem
„ catholicam esse illam solius antiquitatis. Sic go firmis argumentis eoru-
„ cimus: Eucharistiam veri nominis sacrificium esse, illudq; cum sacrificio
„ crucis identicum et mortis Chti repræsentativum. –

§27. Objectiones solvuntur.

Argumenta adhuc data sana et talia cum sint, objectionibus gravem solvendis
„ possumus supersedere, paucis pro rei hujus gravitatem aliquid addimus, sc: dicunt:
1ᵒ In s. literis nullibi Eucharistiam appellari expresse sacrificium; id am
„ non habebat, cum, ut vidimus, in illis Eucharistia sic describat, ut il-
„ lam sacrificium esse fluat sponte. Si putant s. literas eo negare Eucha-
„ ristiam sacrificium, quia Chtus expresse una oblatione consummasse
„ in æternum sanctificatos (: hebr. X. 14 :) dicit, quod ois sacrificia cessare
„ clare innuat, quia insuper dicit, semel introivisse in sancta, æterna re-
„ demtione inventa: reponimus, ea ois loca de cruento sacrificio agere,
„ quo proinde incruentum nequaquam excludunt. Dixisse am Apostolum
„ sacrificia cessasse non negamus, mente eum spectavit sacrificia judai-
„ ca, quæ cum membra sunt futurorum, ois evanuerunt sole de cœlo orto.
2. Id idem dicendum e, si eundem nobis apostolum opponunt, quatenus de
„ solius Chti sacerdotio loquit, et sacerdotium hominum abrogatum esse dicit,
„ loquit, cum de sacerdotio Aaronis, insuper am nos dicimus: Chtum solum ve-
„ rum esse sacerdotem, qui cruento aliquando modo semel, nunc am incruento

nunc am incruento modo per ministerium hm hominum, n cruentum
semelipsum offert.
3º Ipsi dicunt, Eucharistiam, quia e sacramentum, ee rem, quo a deo recipit,
et insuper n posse ee sacrificium, quia eet hunc res, quo deo datur. Rne
spondemus eo procellentiorem ee rem, quo pluribus finibus inservit, quo
modo am sacrificium dbeat in sacramentum vidimus SD. Putant denig:
4º dem sacrificandi morem pertinere ad infantiam generis humani, n am qua
drare ad religionem puri cultus, qualem Jesus introduxit, optimum ee sa
crificium internum, illudq solum sufficere, cum deus nulla re egeat,
externum am qualecung abusibus patere, quia hnes facile putant, illo cia
absolvi, illudq interni vices supplere. Ast hoc am reponimus; hanc dicta ori
ginem prius debere frigidæ speculationi, quam generis humani considera
tioni, ut e, etenim putamus, desiderium sacrificandi ita cum nra ee junc
tum, ut ab ea avelli n possit. Sentit em ho, se solum a deo pendere. Plane
sui a deo dependentiam externe qq manifestare studet. Ad hoc am ipsi ne
quaquam sufficit, se ipsum solum deo dedisse, sentit em se peccatis coma
culatum, sentit propterea, se valde imperfecti quid deo offerre, si se solum
deo offerat, qua propter de rebus, quas ds optimus tta copia suppeditavit
deo offert, vp. gratias pro beneficiis acturus, vp. veniam pro peccatis commissis
deprecaturus! Nos hoc recte concludisse persuadet nobis sensus communis cium
populorum; sacrificia em externa invenimus apud omes, nec unus necessi
tatem sacrificiorum negavit, nisi qui mentis superbia eo devenerat, ut ere
deret hnem sibi ipsi sufficere. Concedimus qdm, ad absurda varias gentes
in offerendis sacrificiis devenisse, ea am judicium formale universale n
solunt. Concedimus qq, abusus fieri posse, et ee factos, nec tmn propter abu
sus rem respicimus, si qdm abusibus cia pateant, quæ humanis manibus
concredunt. Vel vo certe tenemus, quemlibet cultum, qui sacrificiis careat ee
mancum, nec hominum indigentiis ee correspondentem; eget em ho cultu,
qui cum suis facultatibus, correspondeat, jam quia intellectu præditus e, cultus
donus eum debet docere, quia voluntate gaudeat, ad bonos actus eum stimu
lare roburq necessarium addere, quo possit bonum peragere, sensionem
am e reddere et accipere, cultusq tunc sensionibus nostris suis respondebit,
si quid habemus, quod deo offeramus, quod vinculum, qd ad dm Patrem
nos relegat, vivide repræsentet. Projecterea Protestantes de frigido cultu suo

quo passim conquerunt, neminem ferre eē, qui de cultu participet, quod ām n̄ miramur, deē ēm illis, quos cultui vitam dedit, donum precēnē, quo cum jungant, et ascendant ad Deum, faciant prias precēs, lacrymas, peccata deflentes. Putant gdm hominem Xtianum in sacrificio mortis Xti habere donum sufficiens, quo cum unial; sic ām dicentes pro nobis loquunt, qui sacrificium Eucharistico vivam mortis ejus repraesentationem colimus, quo effecit, ne magni beneficii, quo pedenti sumus, numqm obliviscamur; facile ēm hō et maximor beneficiōr oblivisc, nisi identidem mentī ejus exhibeant, quae clariora fient ex 3 seqq. —

§28. Finis hujus sacrificii.

Probata realitate hujus sacrificii, ulterior jam orit quaestio, cujus speciei illud sit, cum sacrificiorum quatuor species ex finibus diversis adsignentur. Ad hanc quaestionem respondemus: ex consiliis, quo sacrificando intendimus, in sacrificio fieri solis. Doctrina catholica continet, in conc. Trid. sess. 22. c. 3.: „Si quis dixerit, missae sacrificium tm eē laudis et gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificii in cruce peracti, n̄ ām et propitiatorium, vl. soli prodeē sumenti, neq. pro vivis et defunctis, pro peccatis, poenis, satisfactionib, et aliis necessitatibus offerri debere? anathema sit." Quo in canone insunt sequentia:

1° Esse sacrificium laudis, seu latreuticum.
2° Offerri ei grad agendas, seu Eucharisticum.
3° Esse impetratorium, et gdm offerri pro necessitatibus quibuscunque.
4° Esse propitiatorium, et n̄ solum commemorationem mortis Xti. Hg adeo
5° Non prodeē solum illi Eucharistiam, qui quae sacramentum illa recipit, sed ām qui celebrationi ejus adē. Denique
6° Offerri illud pro vivis et defunctis.

Haec doctrina modo ē administranda, et gdm fines 3 priores una amplectimur, dicturi speciatim de propitiatorio, quae protestantes propter hoc vl. maxime carpunt.

§29. Est latreuticum, eucharisticum, et impetratorium.

Petimus demonstrationem ex consideratione rei ipsius, et ex reliqua doctrina Xtiana. Etenim praecepit Xtus: ut ea, quo facimus in nomine ejus faciamus." Sic ēm dicit Xtus ad "Colos. III, 17.": „Omne, quodcunq facietis

„ facielis in vbo et in opere, oia in nomine Dni Jesu xti, gratias agentes deo et
„ Patri per ipsum" et xtus Joan XIV. 13. „Et quodcung petieritis patrem
„ in nomine meo, hoc faciam vobis." „Qui inuper glorificatio patris fiat per fi-
„ lium" adelis em xtus: „Ut glorificet. Pater in filio." Jamvi ita res se habet fa-
cile intelligit, quomodo xtus in Eucharistio sacrificio realiter prosens illud
latreuticum, eucharisticum, et impetratorium derenit: nam
1.° Nihil habentibus ea nobis ob debilitatem et vicissitatem naturo nostro,
quo Patrem digna laude celebremus, gratias agentes illi, et nova bona qualia-
cung petamus, dono nobis dedit prosens se ipsum, quo cum, – in cujus no-
mine alioquin oia fiant – conjungant, nostri debiles grm, attamen sinceri
conatus, per quem perficiat, quod e imperfectum, sustentet, quod e caducum,
sanctificet, quod e inquinatum, in quo objectum illud ade, quod nostro desi-
derio sacrificandi satisfaciat, nec em unqm permittit, ut a spiritu illo de-
flectamus, quem xtus ipse nob. indidit, quo filii Dei nominamur et sumus.
In aliud go offerentes hoc sacrificium facimus, quam, ut per xtum realiter
in altari prosentem, Deum laudemus, gratias agamus, nova bona petamus,
atq adeo realis reprosentatio hoc sacrificium e generalis precepti xti superius
allati. Quodsi Protestantes profitere nos carpere vellint, carpere possint
deberent eos testus biblicos, quos supra citavimus, negare, oia in nomine
Jesu fieri debere, et nominatim si fident nos, quia illud sacrificium pro
bonis gg temporalib. consequendis offerrimus ad aeris e.g. serenitatem, plu-
viam, pacem, et ejusmodi adeo petenda, redere gg deberent vba xti, qui nos
„ orare docet: „Panem nostrum quotidianum da nobis hodie."
2.° Pater em coelestis in pte n accesplare oia, quo conjuncti cum xto, in altari
prosenti, petimus, grato animo proferimus, vp. quibus eum laudamus. Cum
illo conjungimur, qui ho et redemptor noster factus e, per quem promisit
oia, et pater quem pacta habuit oia. Adodsi Protestantes id vellint negare,
negent solum munus xti intercedendi, negent valorem testus Paulini ad
„ Rom VIII. 32. „Si em proprio filio n pepercit, sed pro nobis oib. tradidit, quo-
„ modo n oia etm cum illo donavit."
3.° Accedit, quod processu nostro qualescung cum Jesu in altari conjuncto, mul-
to ardentiores futuro sint, disq mentis dissipatio multo facilius expellat,
etiamsi eum etm oculis fidei prosentem cernimus, quomodo n hodi in eum de-
figamur, cui placere etm possumus, si ejus spiritu ducti ad patrem oramus?

quomodo umqm bona petamus temporalia, quin in Patris voluntatem tabi pe-
rigremus, cum ipse ille, quem presentem adoramus, et quo cum jungimur, o-
ravenit Olivet: „Pater n mea, sed tua voluntas fiat." Scivit sane optimus
Redemtor, quanta debilitate laboret genus humanum eiq benignissime
succurrit. Sic go ex multiplici qq in moralitatem nostram, verumq presum
Xtianor spiritum influxu dogma nostrum maxime salutiferum probatur.
Adjuncta Obtulit tale David ad pestem averrtendam, Onias pro vita
Heliodoris, seu pro ejus corporis valetudine: Israelitae pro vita Davi ejusq
filiorum.

§30. Propitiatorium.

Carpunt nos, ut jam observavimus Protestantes eo precipue, quod sacrifi-
cium nostrum dicimus propitiatorium. Ratio em, cur nos vituperent, in
eo sita e, quia timent, ne sic crucis sacrificio, qd solum propitiatorium e,
deroget. Ad nos repellendos am ulnis dealbatis illis, in quibus mors Xti dicit,
exhaurire universa delecta mundi, ex quo sequi, illam sufficientissi-
mam propitiationem ee. Contra hos defendimus, sacrificium Eucharistiae
primo ee propitiatorium, nec hm secundo per illud morti Xti quid derogari,
quod palebit, si quomodo propitiatorium sit, intelligemus. Quod jam pri-
mum attinet, veritas patet
a). Ex re ipsa, si em qd demonstravimus, sacrificium Eucharistiae cum cruen-
sacrificio identicum e, ad illudq proprie pertinet, sicut hoc sic et illud pro-
pitiatorium jure adpellat.
b). Patres unanimi consensu hoc tradunt. Sic em Cyrill. Hieros. Dicit:
„Hum pro peccatis nostris mactatum offerimus, clementem dm tum
pro illis, tum pro nobis, demereri et propitiari satagentes." Et S. Aug.
in Enchiridio de sacrificio loquens, dicit: „Pro valde bonis gratiarum
actiones et; pro n valde bonis propitiationes; pro valde malis vivorum
consolationes."
c). Insuper antiqua Eccia liturgia ees: Leoniana, Gelasiana, Gregoriana,
Eucharistiam hostiam placationis adpellant. definitionem Eccia advoca-
mus supra:
II. Quod jam attinet ad secundum, ees testus, quos citant protestan-
tes, ipsi nos agnoscimus, et eodem modo interpretamur ac illi,
nec ullus umqm catholicor ea fuit in sententia, Eucharistiae sacrifici-
um supplere, quo morti Xti in se deest, quapropter Conc. Trident.

Tridentinum expresse docet, et qua dogma definivit, mortis xti nil detere de-
" rogari, dum sess 22. c. 4. dicit: " Si quis dixerit, blasphemiam, irrogari sanc-
" tissimo xti sacrificio in cruce peracto per missae sacrificium, aut illi per hoc
" derogari, anathema sit." Ex quo adparet, male sedulos eē Protestantes, dum sa-
crificio crucento propter Missae sacrificium timent quidpiam derogari; n ēm
propitiatorium appellamus sacrificium crucis, quod unam et solam causam
ultimam, et causam sine qua n continet eis remissionis peccatōr. Quod am
Eucharistia sacrificium propitiatorium appellamus docet Conc. Trid. sess 22.
c. 2. " Docet sacrosancta synodus, sacrificium illud propitiatorium eē, per
" ipsumq fieri, ut si vero corde et recta fide cum metu ac reverentia, contri-
" ti ac poenitentes ad Dm accedamus, misericordiam consequamur, et gratiam
" inveniamus in auxilio opportuno: Hujus quippe oblatione placatus Dns
" gratiam et donum caritatis concedens, crimina etiam ingentia dimittit; una
" enim et eadem hostia e, idem nunc offerens - sacerdotum ministerio - qui
" se ipsum tunc in cruce obtulit sola offerendi ratione diversa." Ad jugem
gō xti - sacerdotis et advocati nostri munere apud patrem fungentis - in-
tercessionem, Eucharistia sacrificium propitiatorium refert, qualem sin
coelis ad dextram Patris sedens, patri continuo exhibet, mortem cruentam per
quam salvamur. Sic gō sacrificium hoc realis in terris representatio e in-
tercessionis xti apud patrem, et efficacissima propitiatio et motio ad di-
gnos poenitentiae fructus faciendos. Sana qui sub cruce, dum Salvator mo-
reret, sedisset fide agnoscens filium dei pro nobis morientem, deberet
intrinsecus dolore peccati sincere moveri et respicere. Ecce nos videmus il-
lum in altari symbolice morientem, vivum eundem precantem, quis gō in
intimis suis n tangat, et justificationis recipiendae desiderio n ducat?
Efficacior occasio sane n dat.

Nota I. Eucharistia gō sacrificium n immediate remittit peccata, in-
telligimus am peccata gravia mortalia se preparat ad justificationis
sacramenta recipienda quam efficacissime.

Nota II. Peccata am venialia immediate per illud tedimur, dicit Conc. Trid.
c. 1. quod ex rei nata facile intelligit, venialia am per perfectam con-
tritionem sine sacramentis remittunt, contritionis am excitando hoc sacri-
ficium medium e efficacissimum.

Nota III. Ex dictis hic adparet veritas membri V^i supra adlati ipse sacri-
ficium.

sacrificium hoc prodeè illis gg., qui Sacramentum Eucharistiæ n̄ percipiunt. Si qd conc. Trid. et pes ipsa pegmerit pia mente et firma fide cēlebrationi intersint; adeog hoc sacrificium n̄ operat, qua tale ex opere operato, sed ex opere operantis, cujus expressionis sensum infrā docebimus.

Adjuncta ad s 30.

In quanam actione nōa sacrificii Missæ consistat? – In consecratione. Probatur. Certum è, neg oblationem panis et vini, sic dictam: Offertorium, neg fractionem panis consecrati seu communionem hostiæ sub specie panis, neg distributionem corporis et sanguinis pertinere ad nōam sacrificii; cæremonię ēm sunt ab Eccia institutæ; quoad consecrationem et sumptionem n̄ conveniunt Theologi. Probat:

1°: Non pertinet oblatio: offertorium: / non legimus a. s. Actum Deo Patri in ultima cœna panem et vinum / mutatum in corpus et sanguinem ejus / obtulisse, sed tm distribuebat discipulis. b. s. deinde in nostra missa sacerdos è ipse Actus, qui se ipsum offert – n̄ pt ego id ad nōam sacrificii pertinere, quod sacerdos n̄ in persona Actī, sed in sua v. g. Ecclia agit. Oblatio qdm è necessaria, n̄ requisita tm ut expressis vbis fiat seu re ipsa, sed tm per intentionem – e.g. si sacerdoti Missam celebrandi post offertōr hostiæ ad consecrationem afferunt, n̄ necesse è, ut offertorium denuo recitet, sed sufficit, si intentionem Actī, eas Deo offerendi in se excitat.

2°: Quoad fractionem. Actus in ultima cœna fregit qdm panem in corpus suum mutatum, sed in hunc finem, ut possit singulis Apostolis dari, n̄ go mysteriosa haec fractio erat, sed tm usualis.

3°: Idem et de distributione dicendum è, quo participatio sacrificii è. Inconsecrare possunt et diaconi, consecrare tm presbyteri. / Licet prospexerit Missæ, in quibus sacerdos solus sumit, cum distributio ad nōam sacrificii n̄ pertineat: / Remanet go consecratio et sumptio. –

Nonnulli Theologi: Bellarminus, Tournelius: statuunt: in his duobus actionibus reponendam è nōam sacrificii, major tm pars de consecratione tm id defendit, et hæc sententia è verisimilior. a. s. Patres ēm plerumq; consecrationis tm mentionem faciunt, et b. s. – in sola consecratione sacerdos nomine et auctoritate, persona Actī agit, in sumtione vō in persona sua v. g. Ecclia. c. s. Non è certum, utrum Actus

Xtus ipse corpus suum manducaverit, et dr. id n pt ad naam rei alicujus pertinere, quod re ipsa posterius fe, sicut sumtio consecratione posterior est.

1. Objectio. In oib. sacrificiis v.t. sacerdotes semper participabant de sacrificio, go sumptio ad naam sacrificii pertinet?

Responsum. Oblibi st certe adversarii holocaustor, de quib. neq sacerdos ipse participabat. Nihilominus etiamsi ad naam sacrificii sumtio ex parte celebrantis n pertineat, tm ad integritatem ejusdem pertinet et perfectionem; hinc Esia procipit, ut si sacerdos repentino morbo correptus consecratas species sumere n potuerit, alius sacerdos etm n jejunus illas consumat. Pari modo, quamvis Esia vehementissime exoptat, ut fideles si non actu, saltem spirituali affectu communicent, id tm ad essentiam sacrificii n pertinet.

4. Quale discrimen inter sacrificium Missæ, et sacrificium in ultima cœna et cruce?

a. In ultima coena et cruce Xtus se immediate deo Patri obtulit, in missa mediate per manus sacerdotis. b. in ultima coena Xtus erat mortalis, in missa immortalis. c. in ultima coena et cruce Xtus meruit et satisfecit, hic neq meret, neq satisfacit, sed interedit. d. in ultima coena mortem suam salutarem exhibuit, in missa proteritam.

5. Relatio missæ ad sacrificium cruentum patet ex his, quæ diximus de sacrificio Eucharistico qua identico cum sacrificio cruento ejus repræsentativo:

1. Objectio. Ad quodlibet sacrificium requirit vera mactatio, quæ in missa dr?

Responsum. Hoc e falsum, dicit enim Augustinus. „Et etm sacrificium sine sanguine." Sufficit igitur mystica mactatio, non per gladium, sed per verba consecrationis, quia sacrificium Missæ mystica repræsentatio e mortis Xti in cruce peractæ.

2. Objectio. Voluntarie peccantib. n datur hostia? — Loquit. P. de sacrificiis v. l. quæ ex se ipsis peccata n tollebant, sed in spe futuri Messiæ.

§31. Offertur pro vivis et defunctis.

Veritas hujus principalis dogmatis nostri patet:

1. Ex re ipsa. Xtus enim mortuus e pro nobis oibus, et voluit ut pro oib. adhuc funderent preces dicente Apostolo ad Tim II, 1-2. „Obsecro primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro oib. hominib.

„ pro regibus et pro ōibus, qui in sublimitate sunt: sameum Eucharistiæ sacrificium cum cruciō sacrificio identicum sit, ōibus sacrificandi consiliis respondeat, et nominatim sit impetratorium, patet veritas sententiæ: illud pro vivis et defunctis i.e. pro ōib. offerri.

2° Explicatius id constat ex traditione, quæ docet:

a/. Preces in hujus sacrificii oblatione fusas eē pro ōibus viris, sive fideles fuerint, sive infideles. Dicit ēm s. August. lib. 1. de origine ānæ c.g. „ Quis offerat corpus Xti nisi pro iis, qui ēt membra dti? Hinc etm in canone dicimus: „ sacrificium offerri pro ōibus orthodoxis catholicis et apostolicæ fidei cultoribus." Quod tām ad infideles attinet, Tertullianus ad Scap. dicit: „ Sacrificamus pro salute Imperatōr. i.e. gentilium: s. Athanasius in Apol. ad Constantium refert: „ in Ecclia alexandrina nomem imperatoris — licet hoc fieri in Liturgia eē recitatum."

b/. Pari modo ex historia constat ab ipsis Ecclæ incunabulis mortuōr nomina tabulis publicis fuisse conscripta, et inter liturgiæ solemnitatem publicē recitata. Tertullianus de corona militis c. 10. dicit: „ Pro defunctis annuis die facimus oblationes." Cyprianus testat in Epla ād presbyteros et diaconos et plebem: „ invaluisse hunc morem in Ecclia universa". S. Augustinus in libro de cura pro mortuis gerenda: „ In Maccabæōr libris legimus: oblatum pro mortuis sacrificium, sed etm si nusquam in ss. libris legeret, in prava eē Ecclæ universæ, quæ in hac consuetudine elucet, auctoritas." Sic go certum eē, sacrificium hoc pro vivis et defunctis offerri. Denig pro coronide adducimus testimonium s. Cyrilli Hierosolymitani, quo clari paulo fupuis eē, ideo adferimus, quia dēs partes dogmatis nostri clare demonstrat. Postqm hæc Eucharistiam Sacramentum et Sacrificium eē demonstraverat c. 23 n. 8-12. pergit: „ Postqm vō effectum eē illud spirituale sacrificium, incruentus cultus super ipsam propitiatoriæ hostiam, obsecramus dm pro communi Ecclæ pace, pro recta mundi compositione, pro imperatoribus, pro militibus et socīs, pro iis, qui infirmitatibus laborant, pro his, qui afflictionibus premuntur, et universum pro ōib, qui ope indigent, procamur nos oēs et hanc victimam offerimus. Postea recordamur eōr gg, qui obdormiere, primum Patriarcharum, Prophetārum, Apostolōr, Martyrum, ut Deus eōr precibus et legationibus orationem nostram suscipiat. Denig, et pro defuncto s. Patribus, Episcopis et ōibus generatim, qui inter nos vitam functi ēt, maximum hoc credentes adjumentum illis animabus fore, pro quib. oratio profertur, cum sancta et pergnam

et perquam facet victima. Cujus rei fidem vobis ab exemplo facere volo; novi
chi multos ita dicere: quid juvat aam ex hoc mundo cum peccatis v., sine pec-
catis decedentem, si ejus in oratione mentio fiat? An vo, si rex quisquam viros
a quibus offensus fuerat, relegavit in exilium, postea illi, ad quos attinet, coro-
nam plectentes eam regi pro suis poena ab ipso afflictis obtulerint, nne illis
supplicior relaxationem gratificatum est? Ad eundem modum et nos pro de-
functis, etiamsi peccatores sint, preces Deo offerentes, n coronam plectimus,
sed Ctum mactatum pro peccatis nostris offerimus, clementem Dm, cum pro
illis, tum pro nobis demereri et propitiari satagentes." –

Adjuncta ad §31. –

Vivi sl fideles v., hopetici, Pagani, Judi v., fideles am v. juxti v. peccatores.
Pro fidelibus tam justis qm peccatoris offeri pt missa directe, pro reliquis
indirecte. Nag n e licitum expresse et nominatim et publicam missam pro he-
reticis offerre – sed pt sacerdos intercedere pro iis per secretam animi inten-
tionem – e.g. si hereticus v. schismaticus rex moritur.
Imo pro conversione haereticor indirecte Missa offerenda pro scribit" – sc: pro
Ecia cath. propagatione. – Si rex infidelis n excommunicatus moritur, potest offeri
pro eo Missa.
Nota. Pro defunctis offert per modum orationis, n satisfactionis. Mortui sc:
sancti nullo sacrificio indigent, reprobis nil prodest. Falso nonnulli puta-
runt meliorationem sortis miserrimo iis obtingere. Ergo ttm pro animis in
purgatorio detentis. – –

§32. Soli Deo offertur in honorem tantum Sanctorum

Soli Deo sacrificium offerri oportere ex rei nca patet. Est em sacrificium opus
externum Religionis et pars summi cultus, qui soli Deo, n hominibus, ultus probi
et sancti sint debet. Haec em fuit universalis Ecia fides semper, quod ex dicendis
patebit. Nam utut sanctor in celebratione hujus sacrificii commemorationem fe-
cerit et faciat, nunqm tmn ipsis obtulit sanctis. Licere am commemorationem fa-
cere sanctor ex antiquissima eccla praxi patet. Dicit em Tertullianus de corona
militis: „Oblationes pro natalicus annua die facimus". Cyprianus epl. 34. „Qui
palmas a Dno, et coronas illustri passione meruerunt, sacrificia pro iis semper,
ut memini offerimus." Cyrill. Hierosol. cath. 23., „Nominandi et invocandi sunt

sancti, ut Deus orationibus eorum et deprecationib. susceptis preces nostras." Augustinus l. 8. de civitate Dei: „Quis ẽm audivit, aliquando fidelium stantem Sacerdotem ad altare dicere in precibus: Offerro tibi sacrificium Petre v. Paule v. Cypriane, cum apud eor memorias offerat Deo, qui deos et homines et martyres facit." Quibus verbis expresse criminatio petitat, quam adversarii Ecclesiam catholicam protulerunt, quasi sacrificium Sancto offerat. Quapropter et Conc. Trid. c. 3. pulcherrima hoc S. Augustini vba repetit ad fidem suam ritus manifestandam. Dogma ẽm ipsum continet c. 5. sess. 23. „Si quis dixerit, impostura ẽe, missam celebrare in honorem sanctorum pro illor intercessione apud Dm obtinenda, sicut Ecclia intendit, anathema sit." Sane hoc in celebratione hujus sacrificii commemoratio Sanctorum fortissimum virtutis promovendo vinculum ẽ, quum ẽm victorias Sanctorum, quas per Xtm reportarunt, consideramus et recolimus, in possumus in ad simile studium extari. Si ẽm potuerunt hi, possumus et nos. Quod clarius patebit in doctrina de commemoratione Sanctorum. –

§33. Definitio et nomina

Prisce traditis facile intelligitur legitima hujus sacrosancti Sacrificii definitio, quod consueto vocabulo Missa appellatur. Est sc. Missa sacrificium n. T. in quo Xtus sub speciebus panis et vini presens sub symbolo mortis incruento modo Deo Patri offertur. Cur hoc sacrificium Missa appellatur in conveniunt eruditi. Communior sententia ea ẽ, quæ a milliario derivat, et Missa pro Missio dictum putat, sicut et remissa pro remissio, et collecta pro collectio scripsit. Ita ẽm dictum ẽe hoc sacrificium putant a missione, seu dimissione populi ad celebrationem hujus sacrificii congregati. Duplex ẽm dimissio in usu erat, una post Evangelium prolectum ipse Catechumenorum, altera pe divina peracta, ubi fideles dimittebantur acclamante diacono: „Ite missa est." Ab illo usu hoc compellatio ad designandum solum officium sanctum transiisse putant. Alii subintelligentes oblatio vocabulum interpretabantur: „ista missa ẽ ad Deum oblatio." Alia hujus sacrificii nomina st liturgia, quod munus publicum denotat, et ad sacrificium sacrum denotandum ẽ restrictum, et in act. apostolor. XIII, 2. occurrit. Item συναξις Sacra etc. Hacte de nominibus. Notandum ẽm hujus sacrificii s. Missæ divini in Missam privatam et publicam divisionem inveniri. De privata nobis ẽ adhuc dicendum.

§34. Missae privatae sunt licitae et servandae.

Ante oīa Missa privata danda ē definitio, quo removeret ex ipso can S. Cōnē Trid. huc pertinente: „Si quis dixerit, Missas, in quibus sacerdos solus sacramen„taliter communicat, illicitas eē, ideoq; abrogandas, anathema sit." Sub missā gō privata intelligitur ssā nostra illa, in qua praeter sacerdotem offerentem nemo alius cōmunionem Eucharisticā percipit. Huic opponitur ē publica, in qua fidelibus s. Eucharistia distribuit. Non gō privatam eo sensu dicimus, quasi fiat in locō privato, quo accurit in usu populari e.g. apud aegrotum, vl. fiat sine cantu, sēd missa publica idem nobis ē ac solemnis, quae fit cum cantu et diversis ceremoniis. Solemnis ēm pt ēe etiam privata et est ioppenumero. Contra missas jam privatas ō furore exsurrexerunt Lutherus et ejus adsecłę defendentes illicitam ēe Eucharisticā celebrationem quacumcunq, in qua populus ñ sacramentaliter particeps fit Eucharistiae, quia talis celebratio nil prosit. Contra hos jam statutum ē dogma in Cānone ecclesiastico contentum, quod eis vindicamus. — ad. Ipsi Protestantes concedunt, a numero certo communicantium ñ pendere valorem Eucharistiae, modo adsint, qui communicant et propterea celebrationem ejus apud egrotos licitam declarant. Quare miramur, quomodo in nostras Missas privatas detrahentur, cum sacerdos ēmpe necessario communicet.

ad. Non dijudicant nostram doctrinam ex nostris, sed ex suis principiis, ex quibus Eucharistia ñ ē nisi sacramentum. Quatenus ē sacramentum concedimus et nos, fructus ejus percipi ea sumtione dum. Cum ām etm rationem habeat sacrificii; fructus salutiferrimi percipiunt ab iisqq, qui pia mente et recta fide, ut Concilium dicit, ejus celebrationi interest. Hos fructus adduximus, quatenus illud sacrificium propitiatorium ē /: §29 :/ Percipiunt, insuper salutiferrimi fructus ex communi precibus per sti presentiam efficacissimis per internam conjunctionem cum sacerdotis sacrificio, denig quod maximum est, per spiritualem, quam dicunt, communionem, seu desiderium ardens istum ipsum recipiendi, qd ñ pt ñ salutiferrimum promovendi adminiculum et qd Eccia semper commendavit fidelibus et commendat, ut Catechismi docent. Ex hisce liquido etm Conc. Trid. c. 6. ejusmodi missas privatas licitas declarat, si gdm ut dicit ille missa vere communes censeri debent partim quod in ipsis populus spiritualiter communicat, partim vō qd a publico Eccie ministro ñ pro se dum, sed pro cūctis fidelibus, qui ad corpus Xti pertinent, celebrentur. —

Oplat Conc. hm ut oēs fideles, qui adstant in Missis, communicent. Talimodo petunt Protestantes, quatenus ejusmodi missas respuunt, quia inanes sunt, Denique

Cf. Praxis Ecis antiquæ exempla ejusmodi Missarum extribet. Sic Conc. Athenien. sæculo VIe statuit: „ut fideles singulis dominicis Missæ sacrificio intersint, sed ad communionem eos non adigit, nisi ter per annum". Gregorius M. hom. 37. in Evangelio fidem facit: „Cassium Epum Narniensem Eucharistiæ sacrificium peregisse, sive eent, sive non eent, qui participarent de sacro epulo." Testimonia alia plura extribet Marcellinus. Sic qq Missæ privatæ qq licito ol et servande.

Nota I. Missæ solitariæ dicit, ubi nemo neq minister adest. Tales prohibitæ sunt a Conc. Trosquintino sæc. IX, quod facile conspicit, cum populus saltem debet repræsentari, cujus nomine oblatio fit. Missa sicca, quam Diacomus apud epum celebrat, ante presbyteratus ordinem susceptum, quo fit in navibus sine consecratione, missa non est. –

Nota II. Conc. Trid. ss. 7. etq. anathema dixit illis, qui ceremonias, vestes, etc. in celebratione missæ adhiberi solitas irritabula impietatis magis, qm pietatis officia dicunt, quod fecerunt Protestantes v. qui dixerint, ritum, quo aliqua submissa voce in Canone dicunt, damnanda ee, et lingua idm vulgari missam celebrari debere. Et id qdm jure merito. Argumenta tradit Pastoralis in parte liturgica. Sic doctrinam hanc de sanctissimo Eucharistiæ absolvimus, restat ut usus practicos adducamus. –

§35. Usus practici.

Usus practici ad tres præcipue partes revocantur, quor singula puncta ex dogmaticis traditis facile fluunt.

1° Ad primam pertinent illi, qui versant circa gratiarum actiones, quas Salvatori nostro propter augustum, quod nobis reliquit, mysterium, debemus, et circa adorationem et venerationem huic ss. mysterio impendendam.

2°. alterius classis sunt illi, qui nos ipsos spectant, quibus tractatio hujus mysterii concredita est, v. concredet. Excellens munus nostrum grato animo sæpe pependamus, vilescant nobis terrena, hoc cœlestis, qq tractamus donum consideranibus, puritati morum et sanctitati studeamus, ne indigni simus, qui ad altare domini accedamus, purissimumq virginis filium

filium manibus tractemus, externe qq eam exhibeamus devotionem et cultum, qui filio Dei, corporaliter presenti debet.

3: Ad tertiam denig classem referet illi, quib. injungit nobis, ut populum fidelem diligenter edoceamus, quomodo ad sacramenti tanti et talis communionem accedat, ne morlem sibi edant, quomodo celebrationi sacrificii sacrosancti adsit, ut fructus inde exoptatos percipiat. Naturam ipsorum sacrosancti mysterii diligenter ijs pradamus, ut probent semetipsos, et cor purificent, exhortemur, et ut saepe ad mensam sacram accedant, nec vici fecisse arbitrentur, si semel per annum accesserint, quae lex pigris sane fuit data. Dein Ceremonias Missae saepe illis exponamus, quod Conc. expresse postulat sess. 22. c. 8. et sensum earum penetrantes eo diligentius et facilius attentionem in illos figant, sacrorum recordent. Imprimis autem modum, quo cum sacerdotis sacrificio jungant, et spiritualiter communicent, illis saepe exhibeamus. Sic fiet ut sacerdos cum grege spectatos a benignissimo Salvatore fructus reapse percipiat.

Argumentum IV.

Sacramentum Poenitentiae.

§1. Nexus cum antecedentibus.

Tot et tanta nobis praestat unigenitus Dei filius, nos per baptismum regenerando, et contra pericula quaecumq. ab extra et intra in nos irruentia, per Spiritum Sanctum et propriam carnem et sanguinem in Confirmatione et Eucharistia debilem per peccatum nostram muniendo. Nihilominus tamen ho, quisquis qualitatem nequaquam exuit, legi Dei adversantem saepe vincit, praeviq. lapsi, dilabitur, desiderijs, actq. delictis se coinquinat. Cui autem Baptismum se dixit non peccare, mendax est et veritas in eo non est. In hoc statu qq sane, misero modo derelinquit nos sanctissimus Salvator, donans nobis, qui post baptismum lapsi summe peculiare justificationis sacramentum, quod Conc. Trid. sess 14. c 2. secundam post naufragium vocat tabulam, de quo sacramento jam modo proponenda, catholicam eo doctrina et demonstranda.

§2. Lemmata praeparatoria.

Versat sacramentum, quod tractamus totum circa remissionem peccatorum

post Baptismum commissor. Quam in rem ponimus ante oia propositiones quasdam, quae ex religua doctrina xtiana certo et jam demonstrato sint. vg. ex rei nãa ultro fluunt, vg. praeparationi inserviunt doctrinae sequuntvq.

1º Per peccatum grave sancta charitas in cordibus nostris extinguit, sicq miser redditur hõis: §63. de justificatione: / et nil ardentius desiderat, qm libe„ rari a peccato, amissamq justificationem denuo acquirere.

2º Nullam contingere remissionem peccatõr, nisi sub conditione recipiscentiae, seriaeq vitae emendationis, susceptionis oium difficultatum atq laborum, qui emendãoni nectunt, atq damni illati compensationis, quae oia uno võs poe„nitentiae adpellamus, certum e, eo em una vox e. D. G. P. I. 26. et de just. §60. Planè am justificationem fieri per prevenientem Dei gratiam, demon„stratum e de gratia §34. 41.

3º Aeq certum e, oem remissionem peccatõr fieri per merita xti applicata §16. de Sanctificatione xti §39. de justificatione.

4º Quaenam am sint hujus applicationis xti ulteriores conditiones, hõ ignorat eas, oës expectat ab ordinatione salvatoris. Quod tmn prõ colligit, via eine instrumento visibili futuram ee secundam justificationem, ei qdm prima annexa e ritui externo, dein võ secundam fore difficiliorem prima et majoribus obnoxiam laboribus, cum majori culpa obnoxius sit xtiano, peccator eo, qui sine gratiae xtiano adjutorio in peccata incidit. -

§3. Conspectus dicendorum.

Benignissimus Salvator has conditiones reapse nobis tradidit, dans Apliis suis potestatem remittendorum et retinendorum peccatõr, post Bapti„smum s. comissor, transeuntem in successores, sicq judicio aplico connec„tens hanc secundam justificationem externe declarando, ex quo ritu sve„re sacramentalis prodit, qui conditiones necessarias praescriptas habet, contritionem sc, confessionem et satisfactionem, et uno nomine sa„cramentum poenitentiae adpellat.

Praemissis jam historicis hoc ordine doctrinam nostram exponemus.

Nota. Loquentes de poenitentiae sacramento vocabulum poenitentiae communi significationi, qua in Theologia Morali venit et a no„bis §2. n. 2. descripta e, immiscimus, sed quod ex dictis patet, cen-

ceu vilum externum, qui cibus veri sacramenti requisitis ineignitus, quodque Poenitentiae sacramentum vulgavit sen sumptum, ceu nam ex conditionib. fundamentalibus supposit.

§4. Historia.

Nemo ante Reformationem Poenitentiae sacramentum absolute negavit, quivis aliqui sc: Montanista et Novatiani erronee de illo qd ad objectum ejus proprium sentirent s: Cf Casp. Secrum. Coment. de sacr. 6. c. 1. Divinum de re sacramentali l. 6. quaestio 2: s. Putabant em aliqua enormia peccata per Ecclesiae potestatem n posse remitti. Pari modo Valdenses, Wiclefita et Hussita sacramentum n proprie negabant, errores tum varios ipsum quoad ministrum de eo spargebant. Lutherus qd et Calvinus primi erant, qui sacr. ib illud et impugnarunt et negarunt licet Lutherus quoad hanc doctrinam sibi n constaret. Ipse em, qui in libro de captiv. Babyl. sub initium ait: Principio negando mihi 7 Sacramenta et bria tum pro tempore ponenda: Baptismus, Poenitentia, Panis" circa finem ejusdem libri dicit: „Si rigide loqui velimus, tum duo sunt in Ecclesia Sacramenta. Baptismus et Panis." Eodem modo fluctuabat et quoad confessionem specialem. Vocat em eam in articulis a Leone x damnatis cruciatissimam carnificationem et tum tom. 20 in dem Irrthum s. der Heiligen Schrift p. 53. haec habet: Es weiss Niemand, was die Heilige Schrift spricht, dem mit dem Teufel oft kämpfen muss. Es wären Kämpfe mit dem Teufel überwinden worden n worden, wenn mich die Heilige Schrift nicht unfehlbar hätte. Specialiter am docuit Serm. de poenitent. tom 1. „Poenitentiam consistere in terroribus conscientiae incussis ex agnitione peccati originis, et et fide concepta ex Evangelio q. absolutione, qua credit quis, sibi per Chm remissa ee peccata." Hinc intelligitur Conc. Trid. sess. 14. cap. 4. anathema illis dixerit, qui tres poenitentiae actus negaverint; quos sc: Chm statuunt, ipse terrores incussos conscientiae agnito peccato, et fidem concepiam ex Evangelio q. absolutione. Calvinus vo sola Baptismi recordatione opus ee ad expianda peccata, totum poenitentiae sacramentum superfluum ee docuit. Quod am libros symbolicos attinet, illi potestatem clavium s: Apost. b. de confessione et satisfactione: agnoscunt, et absolutionem privatam qd ex jure divino Ecclesiae ministris adjudicant. s: Apost. b. p. 185. August. confessione artc. 7. pag. 27. Calch. minor f. 378

dein concordia formalio pag. 603: / Imo hanc absolutionem n declarationem solum ee, sed collationem i.e. remissionem peccator reapse tribuere, exhibet Apl. pag. 200. Sacramentisq; adnumerat. Confessionem am libri symbolici dicunt ee juris humani, attm saluberrimam, magnasq; illam animo adferre utilitates. Auguet. cfes. 4. arte. Smalcald pont 3 et 8. Praecipiunt tmn, ne scrupulosa fiat peccator enumeratio, neq; necessarium ee cia peccata enumerare, quod fit impossibile, apol. 4. Aug. cfes: 11. Sic libri symbolici praecipiunt. Tamen ab oi illa doctrina nullum pecesserunt subsequi Protestantes. Negant em n llm confessionem, sed et absolutionem ex plarle dna descendere, adeoq; sacramentum tollunt. Textum am Joan XX, 23. cui nobiscum libri symbolici absolutionem superstruunt, dicunt vs. de infligendis vs. de tollerandis modo spaculoso morbis, vs. alis poenis temporalibus pro peccatis ee intelligendum vs. plane de remissione peccator in Baptismo danda, vs. lacto nuntio remissionis peccator in genere annunciando. Qui pterea il sententiq; em illam potestatem ad apostolos, primaq; pei ecclam tempora restringunt, de sacramento am nullo in casu dicunt posse ee sermonem, cum elementum centum desit, vs. actio symbolica, qua nda sacramenti absolvit. Haec historica sufficiant. Ex is satis intelligit, quorum sit dirigenda nostra argumentatio, qua am tenent de sacramentali satisfactione, infra docebimus. — — —

§5. Potestas Apostolis concessa.

Prout §3 dictum e, ante cia demonstrandum Aplis suis potestatem dedisse remittendor vs. retinendor post Baptismum peccator comissor, potestatem gn specialem, a potestate baptizandi et Evangelium proferendi cio diversam. Fecit hoc Xtus post resurrectionem suam, dum Aplis appareret congregatis, eos alloquens dixit: „Sicut me misit Pater, et Ego mitto vos." Hic cum dixisset insufflavit eos et dixit eis: „Accipite Spiritum S. quor remiseritis peccata, remittuntur eis; et quor retinueritis retenta sunt." Et qtm hujus textus pro dictum ee rectum definitum fidei catholicae dogma e. Sic em habet Synod. Trid. Sess. 14, 3. „Si quis dixerit, vba illa Dni Salvatoris: accipite Spiritum S. etc. n ee intelligenda de potestate remittendi vs. retinendi peccata in Sacramento Poenitentiae, sicut Ecia Catholica ab initio empsa intellexerat detorserit am contra institutionem hujus Sacramenti ad auctoritatem pronunciandi Evangeli: anathema sit." Perlinet gn hic textus ad illos, quor sensum Ecia, cujus e praedicare de vero scripturan sensu, solemniter definivit, a no

Dn

a quo seu sicut a reliquis definitionib⁹ dogmaticis⁹ recedere salva fide n̄ licet.) Quid in ejusmodi textib⁹ definitionis interpretis catholici incumbat, demonstrat Primo Apologetica Gmilkowitsch S. Iustyniani I. Apol. n. 264. Oportet sc: ante via traditionem exegeticam, de qua Ecia provocat considerare, dein hermeneutica praesidia inquirere, quo praecipue valent ad adversarior⁹ objectiones refutandas.

§6. Traditio.

Quod jam traditionem attinet:

P. S. Patres istum locum exponentes⁹ hunc⁹ sum⁹ ee statuunt. Testimonia in citata dissertatione congesta sunt; am Origines de oratione n. 28: „Habemus⁹ nos potestatem remittendi peccata in nos admissa, ut manifestatum e ex his, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, sed ie, in quem insufflavit, dimittit, quo dimitteret Deus⁹, et insanabilia peccata pertinet; ministrans – ut Prophetæ ministrabant Deo, loquentes⁹ n̄ sua, sed quæ Deus⁹ erant voluntatis⁹, sic et ipse, soli dimittendi potestatem habenti Deo." Athanasius: „Quidni nondum solu„ta st vincula, tradas⁹ te ipsum discipulis⁹ Jesu, adsunt em, qui te solvant pro „potestate ea, quam a Salvatore acceperunt. Quicumq ligaveritis etc, quibus⁹ „remiseritis etc." S. Ambrosius: „Jus ligandi solis sacerdotibus⁹ concessum est, „et Ecia illud vindicat, quo veros sacerdotes⁹ habet." S. Chrysostomus: „Quicum„que inferne faciunt sacerdotes⁹ eadem Deus⁹ superne confirmat, ratumq fa„cit eor⁹ sententiam." S. Hieronymus: „Alligat et solvit Episcopus⁹ v. presbyter pro „officio suo, cum peccator⁹ audient varietates⁹, cumq scit, qui ligandus sit, quiq „solvendus?" Sic etiam s. Basilius, Cyrillus Hierosolymitanus⁹, Augustinus.

Objiciunt qdm: Patres aliquos nominatim Cyrillum Coment in Joan. Hieronymum in c. 44. Isaiæ et Augustinum in tract. in 6ta Joh. de remissione peccator⁹, quae fit in Baptismo v. dum Evangelium praedicat, exponere. Attamen docuimus, illos hunc hoc 6tum s̄n n̄ proprie interpretari, quod em patet, quia eidem patres illa 6ta, ut ex locis supra citatis patet, s̄n nostro uno ore exponunt. Non qd potestatem, quam defendimus⁹, excludunt, potius agnoscunt, nec contra institutionem Sacramenti Poenitentiæ ea 6ta de auctoritatem Evangelii praedicandi deloquent. In hunc sensum textus nostri Ecia utraq conspirat practice sc: orientalis, dum super hnem peccata confitentem orat: „Tu „Domine docuisti divinis et tuis Apostolis et discipulis⁹. Accipite Spiritum Sanc„tum etc. Tuce qd Dne! remitte servo tuo per me indigno propria, quo commisit pec„cata." Occidentalis vo, dum ordinat Presbyteros⁹ eadem 6ta dicit, eodem supra

illos sensu pronunciat, ut Pontificale exhibet. Sane sic abunde monstratur fides theoretica et practica in sensum geminum dti verborum.

§7. Suffragantur regulae hermeneuticae.

Idem vo usus ex sanis hermeneuticae regulis eruit, qd per partes sic demonstrabimus:
1°. Formulae ἀφιέναι ἁμαρτίας significatio constans est et obvia, remittere peccata, et quae cum peccato in foro Dei jungunt, qd reatum et culpam v.g. Lucae: „Et dimitte nobis debita nostra" ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας. Pariter in loco parallelo: „Ideo dico vobis, omne peccatum, i: ἁμαρτία: et blasphemia remittetur hominibus, spiritus autem blasphemia non remittetur," οὐκ ἀφεθήσεται. Similiter Marc II. 25. in quo pro ἁμαρτία occurrit παράπτωμα „et cum stabitis ad orandum dimittite, si quid habetis adversus aliquem, ut et Pater vester, qui in coelis est, dimittat vobis peccata vestra". Imo eodem significatu ῥῆμα sine οἱ additamento remit. v. c. Lucae: „Pater ignosce illis" ἄφες αὐτοῖς, „nesciunt enim qui faciant." Monslo„quentis qd pro nobis etm in loco nostro est. —

2. Nec aliter Apostoli intelligere poterant. Nam ait ad illos: „Sicut me misit Pa„ter" i. e. quod potestate ego ex patre meo missus sum, „ita et ego mitto vos" i.e. eadem vos erno ablegatos meos. Xtus am veri nominis remissionem pec„cator plurib. e largitus; cur qd continuaret dicens: „Quorum remiseritis pec„cata, remittuntur eis," hanc profecto potestatem et suis largitus e; dtq reapse Apli dum Xtus ea vta dicerent, recordari debebant exemplor, quib Xtus hanc pote„statem exercuit. Nominatim am huc pertinet factum, quod narrat apud Mathaeum IX, 1-8. Offerebant se: Jesu paralyticum, cujus fidem videns Xtus di„xit: „Confide fili, remittuntur tibi peccata tua." Aliqui am ex scribis dixerunt in„tra se: „Iste blasphemat." Xtum malas horum cogitationes intelligentem di„xisse dicunt: „Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris: quid e facilius dicere: Remittuntur tibi peccata tua, an dicere: Surge et ambula: Ut am scialis, quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralyti„co: Surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam. Et surrexit, et abiit in domum suam." De veri nominis remissione peccator hic e sermonem in propatulo e, de ea em intelligunt Jesum loquentem Pharisaei. Jesus am illm adt, ut eos corrigat, ut potius miraculo patrato confirmet, se illa pronuntiasse e potestate. Qui locus simul contra eos urgendus e, qui formulam: „re„mittere peccata," cum alia: „sequelas peccati modo miraculoso tollere," identicam dicunt. Ambae em potestates hic loci expresse distinguuntur.

Xtus scil. in confirmationem alterius invisibilis, hanc visibilem exercet. Eandem remittendi peccata potestatem Xtus exercet qq Luc VII, 36-50. ubi ad mulierem, quae domum Pharisaei, ubi Jesus accubuerat ingressa lacrymis pedes ejus rigavit et capillis torsit ungens eos unguento, dicit: „Remittuntur tibi peccata tua" ἄφεωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι, qua occasione pariter accubentes mirantur: „quis est hic, qui etiam peccata remittit?" In confirmationem, actum vere dictum et hunc Xtum exercuisse certum est. Planè qq eandem potestatem iisdem verbis expressam Joan XX. Xtus tradit Apostolis dicens: „Sicut me misit Pater, ita et ego mitto vos."

3o. Ex dictis hisce patet, nostram explicationem facilitate qq commendari, sensum quasi sponte se obtrudere, qui vb hermeneuticae certus ponit, et proferendus cuiq contextui expositioni, adversariorum explicationes eò contextui sunt. Etenim:

a). Illis, qui hunc locum de facto nuntio, remissionem peccatorum annunciandi per totam fartam intelligunt, opponimus, formulam nostram eè specialem, totius in toto de remittendis peccatis, sed et de retinendis loquitur. Diceret qq Dominus: „Ali quibus praedicate hoc nuntium" alius in aeq, quod repugnat mandato desuper lato. Marc XVI, 15. „Euntes in totum mundum, praedicate ev creaturae," et Matth. XXVIII, 19 „Docete omnes gentes etc."

b). Idem dicendum de iis, qui locum de remissione peccatorum in baptismo capiunt, etenim et a baptismo nemo excluditur loc. c. Matth. sicq vba: „quorum retinueritis etc. inexplicata manent. –

c). Expositioni am, qua statuunt, sermonem eè de extraordinaria Apostolis concessa potestate morbos et alia mala pro peccatis dimittendi v. tollendi, obstat ea, quae sub 2). animadvertimus; deinvb, quod Calmetus observat, usu loquendi destituunt, etenim quamvis peccata dicantur saepius morbi, nunqm morbi veniunt peccatorum nomine. Quibus intelligit, totum in praedicato textu Apostolis speciali remittendorum et retinendorum peccatorum potestatem vedisse, diversam a potestate Evangelium praedicandi v. baptizandi in confundenda cum potestate, miracula patrandi.

§8. Quae potestas in Ecclia Xti perduravit.

Non vb solis Apostolis illa potestas est tradita, sed

1o. Tamquam ordinaria ad eos eorum successores Episcos scil: et presbyteros.

2o. Seclusis diaconis et laicis, transmittenda erat, qui eam ad fidelium salutem exercerent ad finem seculorum usq, ut adeo sint hujus potestatis subjecta actiua, seu ministri; quod sic probamus:

I. Falet ex ipsa. Illam potestatem in Ecia xti perseverare debuisse, quod si eam ad miracula patrania pertinebat, nulla causa adé, illam ad certum tempus restringendi, potius cum (enim) hominis naca in malum prona sit, et vere maculat peccatis justus quoque, ratio sufficiens adé, illam sicut potestatem praedicandi et baptizandi ad aé tmpa extendendi. Pari modo si illa potestas perseveraverit, ad illos solos pertinere jure dicit, quos ipse misit ad praedicandum Evangelium, gregemq; suum regendum. Non poterat Xtus hanc, quae jure delicatissima erat, et vere dna potestas, obvio cuiq; committere. —

II. Utramq docet s. Traditio in unanimi Patrum consensu. Sic Clemens Rom. in Epla ad Corinth. c. 57. fideles exhortat: „ut subjecti sint presbyteris, et correptionem ab iis accipiant in poenitentiam, sicq; obtineant remissionem peccatorum". Origines in Num. hom. 10. „Pontificis opus é, ut remissionem peccatorum possit accipere." Cyprianus in Joann. c. 20, Epla 73. „dixit Xtus: Quibus remiseritis etc. Unde intelligimus nonnisi in Ecia praepositis, et in evangelica lege, et dominica fundatis ordinatione licere remissionem peccatorum dare." Pariter 54. ad Cornelium: „Satisfactio et permissio facta per sacerdotes Deo grata est." Firmilianus in Epla ad Cyprianum apud Martium tom. I. pag. 970. „Potestas remittendi peccatorum data é Apostolis et Episcopis, et qui eis ordinatione vicaria succedunt." Ambrosius de poenitentia l. 1. „Sus hoc, (peccata remittendi et retinendi:) solis permissum é sacerdotibus." Patricius in Epla 1. ad Sempronianum: „Numquam Deus di poenitenti commina ret, nisi ignosceret et poenitenti. Solus hoc, iniquies, Deus poterit? Verum é, sed et quod per sacerdotes suos facit, ipsius potestas é. Sic gò et lavacri et chrysmatis potestas (: major et longe chrismatum:) ad Epios inde ab Apostolis descendit, et ligandi quoq jus adquit et solvendi. Quod etsi nos ob peccata nostra temeratio vindicamus. Deus tmn illud ut Sanctis et Apostolorum cathedram timentibus non negabit, qui Episcopis etm unice sui nomen indultit." Innocentius I. Epla ad Decentium: „Caeterum de ponderc ecclesiarum delictorum sacerdotis é judicare." - Ephraemus absq; veneranda et precamine sacerdotis judicio remissio peccatorum non datur." Chrisostomus l. 3. de sacerdot. n. 5. „Sacerdotes, qui terram incolunt ad ea, quae in coelis sunt, disponenda commissi sunt, et potestatem acceperunt, quam neq; Angelis, neq; Archangelis dedit Deus. Nec em ius dictum est: Quaecumq ligaveritis etc. Valent qdm ii, qui in terra imperant, potestatem ligandi verum corporum solum, hoc am vinculum ipsam attingit animam, coelumq; transcendit, ac

ac quaecumq sacerdotes in terra faciunt, eadem Deus superne confirmat, servorum
„ sententiam ipse Dominus patratam facit. Quod enim aliud dedit illis, quam olim coelesti
„ sium potestatem. Nam quorum, inquit, remiseritis peccata etc. Hieronymus
„ : Alligat et solvit Episcopus vel presbyter pro officio suo, cum peccator audierit vari
„ etates, cum scit, qui ligandus sit, quis solvendus." Et sic reliqui Patres nomi
„ natim Basilius in verba Evangelii: „ Inveniris nullum ligatum." Cyrill. Alex.
„ c. 12. in Joann. Hilarius in Matth. 18. Augustinus Epist. 166 alias 228, Hierony
„ mus Comment. in Matth. 16. quorum alia testimonia per decursum occurrent. —
III. Perduxisse vō illam in personam Episcoporum et presbyterorum universalis quo
Ecclesiae praxis docet. Semper enim totum Poenitentiae negotium exomologesis, satisque
factionis ad se pertinere censuit Ecclesia, quod ex dictendis super Confessionem
et satisfactionem sacramentalem patebit. Constat id ex rejectione Novatianorum,
qui nonnulla peccata dari asserebant, quae remittendi Ecclesia potestatem nō habet,
contra quos Ecclesia suam a Deo concessam potestatem defendit, peccata quaecumq
dimittendi; porro ex Lateran. IV. quod proprio sacerdotio peccata confiteri jubet.
Ex Constantiensi, quod Albigensium et Wiklefitarum errores damnavit, qui lai
cis bonis et devotis solvendi potestatem adjudicarunt; ex Florentino, quod unani
mi orientalis et occidentalis Ecclesiae suffragio sacerdotem ministrum absolutionis
eē dicit; denique ex Tridentino, quod Can. 6. Sess. XIV. declaravit: „ Falsas eē et a verita
„ te alienas doctrinas vēs, quae ad alios quosvis homines, praeter Episcopos et Sacerdo
„ tes clavium, ministerium perniciose extendunt, putantes illa verba Domini:
„ : Quaecumq ligaveritis etc., quorum remiseritis etc. ad oēs alti fideles promiscue
„ et indifferenter contra institutionem hujus sacramenti fuisse dicta." Hisce
te perpensis nō turbamur objectione, quam repetunt ex objectione S. Cypriano
ep. 13. ad Presbyt. et Diaconos, in qua pro morbis periculo nō exspectata Epi
scopi praesentia, si presbyter repertus nō fuerit et exitus urgere coepit, apud Diaconum
quod confessionem
„ exomologesim facere delicti sui possint, scribit: ut manu ei in poeni
„ tentiam imposita veniant ad Deum cum pace." Observamus, nullo in casu u
num hoc effatum unanimem, quem exhibuimus, consensum infringere, co mi
mus ām hoc effato turbamur, cum Cyprianus alio loco expresse dicat, nonnisi
praepositis Ecclesiae licere remissionem dare peccatorum. Quapropter Theologi communi
ter et jure qdm haec verba explicant de externa Ecclesiae communione tribuenda, et
porrigenda Eucharistia in periculo mortis per Diaconum. —

Obj. „ Ego cum Deus et actor ergo sacerdotes nō p. remittere peccata. R. aut Sacerdos nō agit Diaconum
sed nomine Dei

§9. Objectum hujus potestatis.

Objectum hujus potestatis in Ecia reposito sunt peccata, et qdm peccata qua„
liacumq, utut enormia, ita ut nullum excludat„ Patet hoc:
1. Ex vbis sti, quibus potestatem illam tradidit dicens: ἀν τινων κρατητε κεκρατηται
νων κεκρατηται indigitat n ad peccator, sed peccandium qualitatem ee attendens„
dum, dum illa exerceat, quod luculentius patet ex Traditione.
2. Clemim ss. Patres id clare docent. Ipse Tertullianus, antequm ad Montanistas tran„
sivet in libro de poenitentia scribit: „ Omnibus go delictis, seu carne, seu spiri„
tu, seu facto, seu voluntate commissis, quibs poenam per judicium destinavit,
„ Deus, idem et veniam per poenitentiam suppeditat." S. Ambrosius l. 1. de poen.
c. 8. „ Deus nullam fecit distinctionem, qui potestatis licentiam sacerdotibus sine
„ ulla exceptione concessit." - S. Augustinus l. de agone sti c. 31. „ Nec eos audia,
„ mus, qui negant, Ecia Dei ota peccata posse dimittere". Idem adparet ex
locis Patrum supra citatis, qui nullam quod qualitatem peccatorum restrictio„
nem vs. a longe indigitant.
3. Sensus am Ecia patet ex damnatione Montanistarum, Novatianorum, illorum per
Eppos Africe et Phrygiae a. 175, horum in Conc. Romano sub Cornelio a. 251 et
Carthaginiensi sub Cypriano, qui ides rejecti st praecipue, quia defenderunt
aliqua peccata pro indole sua remitti n posse. Quare Conc. Trid. c. 1. in quo
Poenitentiam Sacramentum definit, simpliciter illud explicat et appellat: „ Da„
tum fidelibus, quoties post baptismum in peccata labuntur, Deo ipsi reconciliari„
dis." Nec obst veritati hujus doctrinae sta s. scriptura, ad quae adversarii pro„
vocant Matth 12, 31. quibus stus dicit: „ Spiritus blasphemiam n remitti" et
in Epla ad Hebraeos VI, 6. quib, Paulus dicit: „ Impossibile, qui semel st illu„
minati et prolapsi, renovari ad Poenitentiam". Nam in priori loco loquitur
stus de iis, qui meliori persuasioni resistunt nolentes admittere persuasionis
argumenta. Talibus vo, quoadusq, in hac statu permanent, ob voluntatem mo„
lam n conferre posse remissionem, facile quisq, concedet, sicut ex altera qq,
parte certum e, eum, qui talis e, valde difficulter ad resipiscentiam reduci.
In altero am loco Paulus loquitur de iis, qui etiam semel fideli, ab hac iterum reli„
gione deficiunt, qui pariter magna cum difficultate resipiscunt. Nec obstat Pau„
lum adhibere vocabulum ἀδυνατον, qd Vulgata vertit: impossibile, etenim ἀδυνα„
τον in auctoribus qq classicis venit pro eo, qd difficulter fit, ut observat Schlensner. –

§10. Absolutio sacerdotalis.

Defendimus am porro, hanc potestatem, quo in bonum fidelium a salvatore Ecio

Esiae concessa ē, et ad oīa peccata extendit, involuere absolutionem datam a ministro hujus potestatis. Etenim:

a). Xtus distinguens inter peccata remittere et retinere, n̄ quōm propter indolem peccatōr, sēd conditionem peccantium, ministros hujus potestatis judices constituit super fideles. Non ēm posset illa potestas exerceri, nisi judicium instituat, super statum peccatoris, sive remissione dignus sit, nec ne; hoc ām judicium ḡg. pronunciandum ē, utrum ille, de quo agit, ēciat sibi contingere beneficium remissionis; in salutem ēm fidelium dedit, quod dedit Xtus. Sententiam ām illam remissionis, judicio praevio immixam verbis pronunciatam appellamus absolutionem, quae ām n̄ dum declarat, remissa eē peccata, sēd remissionem reapse cōnfert. Dicit ēm Xtus ad Apostolos: Quorum remiseritis etc. sententiae ab Apostolis proferendo effectum adjungens, quem largiatur. Potest de coelis ministerio Apostolico ad opus id utens. Absolutio gō juxta Duno gaudet contento in potestate Apostolis concessa. —

b). Consonat in hanc conclusionem universa traditio, quae docet, semper credidum eē ea, quae sacerdos super poenitentem dicit, cum remissione peccatōr nexu causali jungi. Pertinent huc testimonia patrum allata, et in decursu citanda, quod eximie dicunt: Esiam remittere peccata Dei nomine. Hanc in rem dicit s. Ambrosius l. 3. de Spiritu S.: „Si rogant, divinitas donat, humanum ē obsequium, sed munificentia superna ē potestatis." S. Chrisostomus: „a terra principalem auctoritatem sumit coelum, nam judex sedet in terra, dominus sequitur servum." S. Leo ep. 80, alias 91.: „Multiplex misericordia Dei ita lapsibus subvenit humanis, ut non solum per baptismi gratiam, sed etiam per poenitentiae medicinam spes reparetur vitae aeternae, ut qui regenerationis donum violassent, proprio se judicio condemnantes, ad remissionem criminum pervenirent, sic divino humanis providus ordinatus, ut indulgentia Dei, nisi supplicationibus sacerdotum, nequeat obtineri: Nullum utilius ac necessarium ē, ut peccatōr reatus ante ultimum diem sacerdotali supplicatione solvatur."

c). Hoc idem edisserunt libri liturgici ultriusq Esiae, qui certam absolutionis formam praescribunt.

d). Ecclesia ām universalis doctrina continet. sess. XIV. c. 9. Conc. Trid.: „Si quis dixerit, absolutionem sacramentalem sacerdotis n̄ eē actum judicialem, sed nudum ministerium pronunciandi et declarandi, remissa eē peccata confitenti, modo tantum credat, se eē absolutum, aut sacerdos n̄ serio, sed joco absolvat; aut dixerit n̄ requiri confessionem poenitentis, ut sacerdos eum absolvere possit, anathema sit." —

§11. Effectus absolutionis sacerdotalis est

Quinam effectus cum absolutione sacerdotali jungant, si quidem absolutio in potestate a Deo concessa includat, generice jam dictum est, sc: remissio peccatorum post baptismum commissorum. Jam cum remissio peccatorum non fiat, nisi per justificationem, quae est s. charitatis in corde peccatoris diffusio, et effectus illos junctos habet, quos §36. de justificatione demonstravimus, quo absolutio dans remissionem peccatorum dat justificationem i.e. charitatem corde diffundit una cum peccatorum reatu culpam et poenam delet, amicos Dei efficit, spem regni coelestis aeternae. — Eadem est patrum doctrina, qui non nunquam uno ore peccata in absolutione remitti asserunt, ut loca citata et citanda in decursu probant, sed etiam cum baptismo confer- runt, idemque in ea fieri, quod in baptismo fit, defendunt e.g. Cyrill. Alexandri- nus l. 12. in Joam. Augustinus in Epla 98 ad Bonifacium n. 2. Ambrosius l. de poenit. c. 2. et Tertullianus, qui l. 2. de poenitentia c. 7. „poenitentiam se- cundam post naufragium spem" appellat. Insuper pacem post hanc absolutionem homini dedit, propterea ictu mortis tribuendam esse asseverantibus Cyprianus Epla 54 ad Cornelium. Porro gratiam operari ut Ambrosius l. 1. de poenitentia c. 2. „Dices, quia in lavacro operatur mysteriorum gratia, quid in poenitentia? Nonne nomen Dei operatur? Spem vitae aeternae ab ea petere inquiunt e.g. Leo M. loco 510 citato ut Chrisostomus l. 3. de sacerdotio reri- bens: „Manifesta insania est despicere illum in ipsum principatum, sine quo (: loquit de potestate remittendi peccata :) neq salutis promissor bonor compo- tes fieri possumus." Hos ergo illos atq talem justificationis effectus absolutio sacer- dotalis producit. —

§12. Est sacramentum

Ex dictis jam facile intelligit, illum lapsis post Baptismum peculiare insti- tuisse reconciliationis sacramentum. Etiam in hac absolutione via invenitur, qua ad constituendum veri nominis Sacramentum requirit:

a). Actus sensibilis in ipso judicio verbis prolato et patefacto repositus, sane suf- ficiens elementum deberet esse materiale, sicut aqua in baptismo, ex nata est sa- cramenti id tantum requirit, esse debere elementum, quod efficiat ad effectum i.e. gratiae divinae collationem producendam.

b). Gratiae jam internae collatio patet ex effectibus §11. enumeratis, qui cum ab- solutione jungantur.

c). Voluntas jam dicti, atq Dei instituentis inest in verbis, quibus potestatem remit- tendorum.

peccatorum debit peccatorum, quae ipsam absolutionem involvunt. Cf. 55,7, 10. Cf. Insuper et certus hujus absolutionis minister divo jure constitutus 58. Jure propterea Conc. Trid. sess. 14. c.1. definivit: „Si quis dixerit, in Eccia cath. poenitentiam, in se vere et proprie sacramentum pro fidelibus, quotiens post Baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo peccata dimittendis a Deo Deo institutum: anathema sit." Canone 2. expresse dicit, illis qui baptismi et poenitentiae sacramentum confundunt, anathema. Nemo mirabit, Concil. Trid. primum deo fuisse distincte hanc definitionem dedisse, cum ante Reformatores nemo fuerit, qui id proprie Sacramentum negaret. Confirmat S.4. In pace ego bona illa dogmata credebantur. —

§13. Definitio Sacramenti poenitentiae.

Quomodo ex dictis Sacramentum hoc definiatur, nemini obscurum esse potest. Estque: Sacramentum regenerationis lapsorum post baptismum. Sic fere brevi hac definitione eius ejus virtus exprimitur, illud q. clare a Sacramento Baptismi, quocum commune habet, ut hnem regeneret, distinguit, cum reliquis Sacramentis aliquin non pot confundi, cum illo justificationem jam acceptam augeant, specialem gratiam tribuant. Definitionis veritas objectiva patet ex hucusq demonstratis. —

§14. Corollaria ex dictis.

Plura, quae in re Sacramentor quaeruntur, ex dictis sine difficultate solvuntur, sunt eam sequentia:

1° Quomodo hoc Sacramentum e institutum? Respondemus cum Conc. Trid. sess. 14. c.1. „Nunc praecipue instituisse illud Sacramentum dicitur, quum a mortuis excitatus insufflaret in discipulos dicens: Quorum remiseritis etc. Demonstratio hujus assertionis data e 55,7. juxta eam dicit Concil.: „Nunc praecipue, quia jam antea debuit Christus potestatem spiritualem, et potestativam eor, quae in lectis ordinaverint, promisit dum Matth 28 v. 18 dicit: „Amen dico vobis, quaecumq alligaveritis super terram etc" quae generalis potestas hanc specialem in se comprehendebatur.

2° Qualis minister hujus Sacramenti? Idem ille, qui minister e hujus potestatis traditio, ego Episcopi et presbyteri, seclusis Diaconis et laicis 58. Praesbyterorum eam subordinatio sub Episcopis patet ex dictis de Baptismo §13. n.2. —

3. Quale Sacramenti hujus subjectum? Respondemus: baptisatus in peccata lapsus, in finem eam remittendor peccator post Baptismum commissor data est potestas absolvendi §.5-7, nec pot aliquis sacramentum ullum recipere, quin

quin sit Ecclae membrum, quod fit per baptismum. de Baptismo 87. etm et pro peccatis ante baptismum commissis datus e ipse Baptismus. —

4° Objectum demq sacramenti poenitentiae sunt peccata, quia illa constituunt objectum absolutionis 89. Loquentes am de peccatis, intelligamus praprimis peccata gravia, mortalia, et id qdm propterea, quia poenitentia Sacramentalis e justificationis denuo accipiendae, quod supponit vitam spiritualem extinctam. Extinguitur am per peccata mortalia [de justif. 860.] Interim tmn nemo peccata venialia neget ee Sacramenti Poenitentiae objectum. Si em ex ordinatione Dei gravia per illud possunt remitti, poterunt multo magis remitti leviora, dein in genere loquendo, Deus de remissione peccatorum non dividuens majorem v. minorem culpam. Patres am commendant et levium peccatorum confessionem, ut infernus docebimus; habuerunt go et illa objectum hujus Sacramenti. Id tmn obtinet discrimen, qd peccata mortalia dicamus objectum necessarium Sacramenti poenitentiae, non idem venialia. Recte propterea, quia per venialia non exstincta e vita spiritualis, gratia am sanctificante in hne existente per sincerum dolorem possunt venialia remitti. Huc pertinet Conc. Trid. sess. 14. c. 7. in quo anathema dicit illis, qui negant, licere venialia confiteri, v. non ita ee confitenda, quia tunc nil relinqueretur, dono misericordiae ignoscendum." Confirmat Catechismus Romanus de poeniten„ tide sacramento, de conditionibus et circumstantiis ad confessionem requisitis editionis Viennensis p. 201. —

§15. Materia Sacramenti Poenitentiae.

Doctrina catholica huc pertinens continet in Conc. Tridentin. sess. 14. can 4. Si quis „ negaverit ad integram et perfectam remissionem peccatorum requiri tres actus „ in poenitentia, quasi materiam sacramenti poenitentiae, videlicet contritionem, „ confessionem, et satisfactionem, quae tres poenitentiae partes dicuntur; aut dixe„ rit, duas tmn ee poenitentiae partes, terrores scil. incussos conscientiae agnito „ peccato et fidem conceptam ex Evangelio v. absolutione, qua credit quis, sibi per „ tmn remissa peccata, anathema sit." Confirmat Cap. 3. hujus sessionis, quod huic definitioni fundamento e. De ultimis hujus canonis verbis sermonem non facimus, illa em sicut explicatum habent ex dictis §4. sic etm vera per se probantur, probatis prioribus. Stag. Concil. loquitur in hoc canone de tribus actibus in poenitente ad Sacramentum necessariis, quos quasi materiam illius alq partes appellat scil. de contritione, confessione et satisfactione anathema dicit negantibus. Ex quo apparet, fide excidere illos, qui unum horum ac„

tum.

actuum necessarium negent, vl. quasi materiam constituere. Cæterum ex verbis prolatis adparet, Concilium n definivisse, in quo proprie materia hujus sacramenti consistat. Licebit gō de ea disputare. Et disputant reapse. Thomistæ hos ipsos actus materiam eē affirmant; nemo tamen horum unquam fuit, qui utut materiam in his tribus actibus n reposuerit, illos de necessitate Sacramenti eē negaverit, quos actus s. Augustinus pulchre uno eloquii dicens in Ps. 146. „Sanat contritos corde, sanat confitentes, sanat se ipsos pœnitentes." Scotisto vero in absolutione, quatenus ritus sensibilis e, eam reponunt. Nec necesse e scire, in quo præcipue materia consistat, modo sciamus, quæ fieri debeant ex parte pœnitentis et ex parte ministri hujus Sacramenti, ut Sacramentum sit inter gratum. Adeo felicibus nobis eē licet, qui sciamus, contritis, confessis, et satisfactoris per absolutionem sacramentalem contingere remissionem peccatorum. Ultimum demonstravimus, reliqua modo per partes sunt demonstranda. —

§16. Contritio.

Plurima, quæ ad rem contritionis pertinent a Theologia morali supponimus, quæ proinde repetenda hoc loco nequaquam sunt. Pauca tmn in memoriam revocamus, atq ex dogmatico contemplamur. Definit am Concil. Trid. sess. 14. c. 4. „Contritionem animi dolorem ac detestationem de peccato commisso cum proposito n peccandi de cetero." Talem animi dispositionem eē necessariam obtinendæ veniæ contritionem, atq fundamentum, una vox est s. Scripturæ, traditionis humanæ et traditionis, atq in ea fide steterunt s. Dei ecclesiam et tm ponere Theologia moralis docet et simul exhibet ejus divisionem in perfectam, atq in imperfectam. De perfecta am docet Conc. Trid. can. eodem: „Etsi contritionem hanc aliquando charitate perfectam eē contingat hominemq Deo conciliare, priusq tm hoc sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni sine sacramenti voto, quod in illo includitur, non eē adscribendum," quibus dicit „perfectam contritionem, quæ ex perfecta charitate progreditur, hominem qm justificare ante susceptum actu Sacramentum, tmn n eē ita reconciliationem contritioni adscribendam, quasi deficiente occasione Sacramenti suscipiendi votum saltem sit superfluum adeoq, quod sequitur, Sacramentum, simpr suscipiendum, qndo ejus occasio adē. Et qm verissime: „tegit em charitas [1. Petr. IV. 8.] multitudinem peccatorum;" „et qui diligit [1. Joan. IV. 7.] ex Deo natus e." Attamen nemo de perfecta charitate ita pst eē persuasus, ut certum de ea judicium

nicht disputare de dogmate

ferre valeat /: de justif. §62. :/ imo. nemo Deum perfecte diligere, dici potest, qui in voto saltem ducat, eorum cum, quae Jesus Salvator hominum Salvandorum causa fecit et ordinavit. Recte go in perfecta dilectione semper votum Sacramentor includit. De contritione, am imperfecta seu attritione docet Conc. eodem can. „si facere eam hominem hypocritam et magis peccatorem, quodm, „ duriante capite defenderunt Reformatores, sed Donum Dei e, Spiritus s. impul. „ sum." Porro eam gom per se sine poenitentiae Sacramento ad justificationem „ perducere peccatorem negnire, eam tmn ad Dei gratiam in Sacramento poeni„ tentiae impetrandam disponere." Concilium in pecliperimi Hadriane patet ex definitionibus, diversisq; speciebus attritionis, quas exhibet Theologia Moralis, quae simul docet humanam nam in dehonestari, si in virtutis studio ad futu„ ram respiciatur mercedem, imo Xtm ipsum nobis eam, tmam agendi moti„ vum, proponere, quamvis et usq; priora sint nostra motiva praeceptum sit. Insuper necessario nos diximus de actu ipsi, qualenno bonum opus esset de just. §68. Attamen ex altera parte certum e, attritionem mere naturalem, eamq; im„ perfectam ad justificationem acquirendam non sufficere, oportet em eum, qui justificari valt, charitate saltem initiali duci, quod demonstravimus de ju„ stif. §60. Caeterum, quae controversiae agitatae fuerint de contritione et attri„ tione, hic non enumeramus, cum parum per illam cognitionem proficiat. Con„ suli sit desuper Wiest tom. 6. §. 150. Nobis certum e, hominem usq; enixi debe„ re ad perfectiora, perfecta tmn humana nam hic in terris non capere ac prop„ terea egere meritis Salvatoris, qui imperfectum nostrum absorbeat, ful„ crumq; imbecillitati nostrae suppeditet, qui propterea visibilia etm salutis media nobis instituit.

Adjuncta ad §16.

Concil. Trid. sess. 14. c. 4. definivit: „ contritionem ex animi dolorem ac detesta„ tionem de peccato commisso cum proposito non peccandi de caetero."
Esse eam necessariam necessitate medii et praecepti, patet ex re ipsa, tum et definitione Conc. Trid, quod distinguit inter dolorem de peccatis, et propositum non peccandi. Dolor go absq; proposito non sufficit; etenim legit, in s. Scriptura: „ :Quiescite perverse agere, et discite benefacere;" et „ exuite veterem hmn, „ et induite novum hmn".
Ast quaeri, cur nam Deus ad virtutem contritionis /: quae in v. s. sufficiens erat ad peccata delenda :/ addiderit signum externum, seu cur sacramentum

/. sacramentum instituerit? Respondeõ: ut certiores simus de absolutione nostra, et quia ad sacramentum nõ requiritur, talis contritio, qualis extra sacramentum necessaria ẽ. i.e. perfecta. –

1. Objectio. Ipse Xtus sine sacramento peccata remittebat?

Responsum. Licet Xtus ante suam passionem id fecit, neq sacramentis alligari voluit.

Objectio. Contritio ẽ actus interna, quomodo materia sacramenti ẽe pt, et satisfactio sequitur demum confessionem, et absolutionem, quomodo.....

Responsum. Etiamsi contritio actus sit interna, attamen externe se manifestat per confessionem, lacrymas, sufficit gõ, ut sit materia sacramenti reõ qdm interna, quo prõ ẽ causa rerum externarum, satisfactio vo constituit partem confessionis integrantem, hinc si quis in ipsa confessione nullam habet voluntatem satisfaciendi, absolutio ẽ invalida. –

2. Quandonam contritio elicienda ẽ sub peccato mortali?

Responsum. a). In articulo mortis, ob b). ante quamlibet actionem, quae requirit statum grãe, et nulla dat opportunitas confitendi. Non peccat ãm, qui statim post peccatum cõmissum, item qui diebus dominicis et festivis et quoties peccator in memoriam revocat, contritionem nõ excitat.

3). Contritio ẽ a). v. generalis v). singularis: prior tunc, si generatim dõm quis de peccatis dolet, si vult, quod Deum offenderit, quin peccata sua ante oculos habeat; posterior, si singula quoque peccata ante oculos habet. Ast, prout una expresse nõ requirit contritio uniuscujusq peccati singulatim, ita ex altera parte contritio generalis dõm nõ sufficit, sed poenitens ea peccata ante oculos habeat necesse est. Ulterius contritio ẽ b). formalis i.e. ipse dolor de peccatis, et materialis, i.e. charitas locum doloris tenens; c). actualis, si quis actu de peccatis dolet, et habitualis, si in habitu ẽ. Non sufficit materialis et habitualis, sed requirit formalis et actualis.

Deniq contritio ẽ d). naãlis, si quis dolet ob causas physicas, ex motivo naãli. e.g. infamiam, morbum per peccatum contractum, et supernãlis ẽ multiplex, si per gratiam elicit, ex motivo per fidem proposito provenit, et haec ẽ a). imperfecta, seu attritio, si quis a). ob coelum amissum et gehennam promeritam d). b). ob turpitudinem peccati et gratiam sanctificantem amissam, v). vo ẽ, quia Dõm optimum offendit, cui ingratus fuit, dolet b). perfecta, si quis de peccatis dolet, quia Dõm perfectissimum, summum bonum absq ullo respectu ad aliqua Dei beneficia habito offendit.

Praeterea contritio ẽ e). universalis (et summa) quod se ad vita peccata extendit, et summa, quando quis magis dolet de peccato, qm alia quacumq re amissa. –

1. Quaerit, qualis contritio necessaria ē ad remissionem peccatōr obtinendam?
Responsum. Interna, supernatalis, universalis et summa ēē debet. —
Probatur. Interna, nam qui cum Deō agit, qui externa simulatione decipi nō pōt, simulator ad peccata alia hypocrisim addit – Deus scrutat corda et renes – et peccata ex corde proveniunt, gō et contritio. Quare lacrimae etiamsi plurimae absq; cordis dolore nil valent.
Supernatalis, quia actio ex motivo aestimat; et qdm sufficit supernaturalis imperfecta, quia perfecta perquam difficilis ē, attamen secluso voluntate peccandi.
Universalis, quia oē peccatum sanctitati Dei adversat, gō de oib; dolendum ē.
Summa saltem appretiative, quia Deus maximum bonum, gō ejus amissio summo dolore digna; et peccatum ē oium malorum maximum, gō maxime dolendum.
4. Objectio. Quare poenitentia Ninivitar ob metum interritus civitatis Deo grata fuerit, si qdm supernatalis contritio requiritur?
Responsum. Distinguendum ē inter motivum contritionis et occasionem, quae via parat ad poenitentiam; fortuna em in deterius mutata, occasiones tollumtur peccati, cupiditatum ardor minuitur, et hō ad Dm convertit. Tunc vō gāa Dei praeveniet, efficiet, ut ex motivo supernatali doleat. —
2. Objectio. Si contritio charitate perfecta peccata delet, quare nam Xtus Mariae Magdalenae, quae contritionem perfectam habuit, peccata remisit vbis: „Remittuntur“
Responsum. Vba Xti declarativam illm continent, peccata ei jam remissa ēē, ut oēs Simon et convivae hoc sciant; cognoscimus exinde, quia Xtus et alterā vice repetit: „Remittuntur ei peccata“; gō n per vba haec, sed per contritionem, „quia multum dilexit“ remissionem peccatōr ē consecuta. —
3. Objectio. Saulus demum per Ananiam reconciliatus, etiamsi jam antea perfectam contritionem habuerit?
Responsum. Oēs s. Patres consentiunt, Paulum tunc jam justificatum fuisse, cum diceret: „Domine, quid me vis facere?“ Ananias vō de hoc nescivit, imo etsi sciviset, Paulus baptisma necessario suscipere debuisset, quia justificatio hujus voluminis sacram: includit. Similiter et Cornelius ante baptisma susceptum jam erat justificatus ob perfectam charitatem, suscepit tum baptisma ob votum.
4. Objectio. Sacramentum poenitentiae superfluum ē, si caritas perf. pec. delet?
Responsum. Nequaquam superflua, sed necessaria, 1. ob praeceptum Dni, 2. ob pactum ē. Deo per contritionem initum, cujus conditiones necessario explendae sit. 3. pariissimi sunt, qui talem contritionem excitare

excitare valeant 4. sacramentum susceptum minuit poenas temporales, pro peccatis, gratiam adauget, humilitatem facit, fervorem excitat 5. per sacramentum susceptum justificatus se Ecclesiae membrum declarat, pc: se ad eam pertinere. /

§17. Confessio.

Summa accuratione in hac doctrina tradenda opus est, tum pro adversariis cum coetibus protestanticis, sed quoniam recentiori tempore plures etiam catholici, eam faciem pro se referentes huius sectae, adeoque salutiferae institutionis neglectum esse excusant, quod illa tota invitata auctoritate fiat. Contra hos qualescunque ponimus ante oculos doctrinam Ecclesiae catholicae definitam, quae continetur in Conc. Tridentino sess. 14. c. 6. Postquam enim Concil. c. 4. confessionis necessitatem generaliter docendam esse tradidit, in dicto canone habet: „Si quis negaverit, confessionem sacramentalem vel institutam vel ad salutem necessariam esse jure divino, aut dixerit modum, secrete confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia cath. semper ab initio observavit alienum esse ab institutione et mandato Xti, et inventum esse humanum, anathema sit." Cf. c. 7. Quibus ex Conc. tribus patet: a. Semina confessionis de jure divino: Est ex peccatorum satisfactio soli sacerdoti secreto facta b. Definivit conc. institutionis esse non humanae sed divino adeoque cf. ad salutem necessariam.

§18. Confessionis mandatum donum

Ine mandatum donum confessionis peccatorum speciale ipsis tribus, quibus sacramentum hoc instituit, Xtus. Etenim sicuti illa judicium super peccatorem ferendum ex parte ministri hujus Sacramenti i.e. Cf. §10.) involvunt, sic necessariam quoque deducunt confessionem ex parte peccatoris. Nisi enim dicamus, Xtum caeco arbitrio sacerdotum rem delicatissimam remissionis v. retentionis peccatorum peragi misse, qui nonnisi ore blasphemo dici posset, talearis necesse est, ministro absolutionis statum internum peccatorum accurate debere posse. Cum autem ad illam notitiam pervenire nullum datur remedium, gratiam illuminatio superna in singulis casibus per Deum facta, vel vox confessio a peccatore ipso exhibita; cum autem prius nullam habet promissionem, atque secundum divino sine necessitate in multiplicandi miracula adverset, nil nisi secundum remanet. Gaudet haec illatio ea certitudine, qua gaudet indubitata sententia: qui vult finem, debet velle media. Quare vox Xti peccatoris confessionem superno protulerit illuminationi patebit, si quod infra investigaverimus, quas utilitates ei narrandas speciatim peccatorum confessio peccatori praebeat. Quod si quis contra moneat, ea

conclusione illud fieri nec conclusionem habere dogmatis vim, respondemus: Quia dogma confessionis necessitatem non credimus propter illationem, sed ob Ecclesiae definitionem, quo per eam ambiguitatem Ecclesia vera probata. Haec illatio inter alia nobis argumentum est, verum definivisse Ecclesiam. Protestantes autem ne vituperent, illationem nostram cum ejusmodi ratiocinatis nonnunquam solis fidant, pro dogmate inferendo, v.g. in paedobaptismo. Tantundem quo nobis valet jure illa illatio, acsi expressum id in S. Literis legerimus mandatum. Et hoc dubium removet S. Traditio.

§19. Argumentum ex Traditione

In argumento ex Traditione provocamus:

I. Ad copiosa Patrum testimonia, qui uno ore Confessionis secretae necessitatem professionis ministro Ecclesiae faciendae. Planc. sc: jam indigitat I. Clemens Romanus Epla ad Cor. num. 15. scribens: „Melius est homini confiteri peccata, quo loco errat: de lapsibus et peccatis, quam indurare cor suum." Et in epla. 2. ad Corinth, quae ebr. Clemens his non est, tum antiquissimum est documentum „Quamdiu in hoc mundo sumus, de malis, quae in carne gessimus, ex toto corde resipiscamus, ut a Deo salvemur, quando habemus tempus poenitentiae. Postquam enim e mundo exivimus, amplius ibi confiteri peccata, quo loco errat et poenitentiam agere non possumus." Auctor Epla Clementino ad Jacobum, quae licet S. Clementis Romani non sit, tamen perantiqua est, cum jam saec IV°. a Rufino e Graeco in Latinum versa ab antiquis passim laudata sit: „Si forte in alicujus cor, vel livor vel infidelitas, vel aliquod malum ex his, quae supra memoravimus, sc: occulte sc: de fornicatione, adulterio, avaritia, fraude, aliove: / lubenter irrepserit, confidere hoc huic, qui prae, quo possit integra fide et operibus bonis praenas aeterni ignis effugere, et ad aeterna vitae praemia pervenire." II S. Irenaeus l.l. adv. haer. c.6. n.3. loquit de mulieribus, quae a haereticis deductae erant, scribens: „Quia ipsi cum paritum occulte cum mulierib, illis, quas in doctrina sua prudiunt, stupri commercium habent, quemadmodum ipse sepe ab ipsorum quibusdam circumventae, atq in fraudem impulsae, ac postea ad Dei Ecclesiam conversae, cum peligno suo errore haec qq confessae sunt esse quo loco errat paulum aperte et perfricta fronte, quasdam adamaverint mulieres, eas a viris avulsas matrimonio sibi copulant." S. Irenaeus hoc in loco etiam commissa peccata a publicis expresse distinguit, atq mulieres et illa confessas se asserit. Intelligere sane debebant, hunc solum modum haeres cum deo capiare, secus non relegissent accusationem adeo acerbam. Similia narrat. c. 13 num 5. „Marcum sc. pessimum seductorem variis artibus violasse mulieres" quae tum postea ad meliorem

„ ad melioṝ frugem reversõ, cum ad Dei Ecclesiam Dei redijssent confessõ sunt
„ sẽ: corpore ab eo contaminatas fuisse, minoq ipsius amore exarsisse." Testi
„ monia hoc continent abdita qq crimina, imo quo cogitatione volutabant, objec
„ tum confessionis fuisse. Memoratu võ dignissima sunt vba, quae s. Irenęus n. 4
„ addit, dicit ẽm: „ Mulieres, quae in Rhodanensi regione ab eodem Marco seduc
„ te erant, partim publice poenitentiam egisse, partim, quum id facere, pro pudo
„ re nõ sustinerent, ac tacite quodam modo de vita Dei desperarent, vt. prorsus a fi
„ de descivisse, vel certe in ultrama partem propendere, quodq proverbio dicitur,
„ let, nec foris, nec intus eẽ." Sane intelligere debebant ho mulieres, confessionem
soli Deo factam nõ sufficere ad veniam peccatoṝ acquirendam, sed eam, quq coram
poenitentiq ministris fit. Illam ẽm facere nõ erubuissent, nec ulla necessitas ad-
fuisset a fide vt. discedere vt. iro ambiguo fluctuare, et nec foris, nec intus eẽ. —
Tertullianus de poenit. c. 9. „ Tantum relaxat confessio peccatorũm, quantum
dissimulatio exaggerat. Confessio ẽm satisfactionis consilium ẽ, dis-
simulatio contumaciq. Hujus igit. poenitentiq secundq et unius, quanto in arcto
negotio ẽ, tanto operosior probatio ẽ, ut non solum conscientia i. e. interna,
sed aliquo etiam actu administret. Is actus, qui magis graeco vocabulo exprimit,
et frequentat. Exomologesis est, qua delictum nostrum Deo confitemur, ut non
dõm ut ignaro, sed quidem satisfactio confessione disponit, confessione poe
nitentiq nascit, poenitentia Deus mitigat."
Tertullianum am nõ de confessione coram Deo solo i. e. interna, sed de facienda coram
poenitentiq ministro, mediato qq coram Deo, qui pprie peccata remittit, sermonem
facere, docemur c. 10 ubi continuat: „ Plerisq hmn hoc opus, ut publicationem pu
dant subterfugere, aut de die in diem differre praesumunt pudoris magis memores,
qm salutis, velut illi, qui in partib. verecundioribus corporis contracta vexatione
conscientiam medentium vitant, et ita cum erubescentia pereunt. Grande pla
ne verecundiq emolumentum occultatio delicti pollicet? Videlicet, si quid huma
nae notitiq subduximus, proinde et Deum celabimus? adeoq existimatio hmn
et conscientia Dei comparant? An melius ẽ damnatum latere, qm palam absolvi?
Si de exomologesi retractas Gehennam in corde considera, quam tibi Exomologe-
sis exstinguit. Igit, cum scias adversus Gehennam post prima illa i. e. baptis-
ma - indulgentiae dõq munimenta ẽ adhuc in exomologesi secunda subsidia,
cur salutem tuam deseris?
S. Cyprianus l. 2. de lapsis. „ Quanto et fide majores sunt et timore meliores,
qui, quamvis nullo sacrificii aut libelli facinore constricti, quoniam hmn

„ de hoc vs. cogitaverant, hoc ipsum apud sacerdotes dolentes, et simpliciter con„ fitentes exomologesin conscientiæ faciunt, animi sui pondus exponunt, salutarem „ medellam paulò licet et modicis vulneribus exquirunt, scientes scriptum ee: „ Deus derideri et circumveniri nõ pt, nec aliqua astutia fallente deludi. Confite„ antr singuli delictum suum, dum adhuc qui deliquit, in sæculo est, dum admitti „ ejus confessio pt, dum satisfactio et remissio facta per sacerdotes Deo grata est. „ Plus imo delinquit, qui secundum hnẽm dm cogitans evadere se criminis pœnam „ credit, si nõ palam crimen admisit."

IIII. Origines hom 3. in Levit. n. 4. „Omnis generis pronunciandæ sunt et in publi„ cum professiones cuncta, quæ gerimus; si quid in occulto gerimus, si quid in ser„ mone tñto vs. etm intra cogitationem secreta commisimus, cuncta necesse ẽ pu„ blicare." Hom. 2. in Psal. 37. n.6. „Sicut ii, qui habent intus inclusam escam infige„ stam, aut humoris vel phlegmatis, stomacho graviter et moleste immanentis, „ abundantiam, si vomuerint, relevantur: ita etm hi, qui peccaverunt, si quidem „ occultant et retinent intra se peccatum, intrinsecus ingenter et propemodum „ suffocant a phlegmate et humore peccati. Etiam sui accusator fiat, damnet „ causas semetipsum et confiteat, simul evomit peccatum, atq; sm morbi elige„ rit causam. Tantummodo circumspice diligentius, cui debeas confiteri pecca„ tum tuum. Proba prius medicum, cui debeas causam languoris exponere, qui „ sciat infirmari cum infirmante, flere cum flente, qui condolendi et compati„ endi noverit disciplinam, ut illa demum, si quid ille dixerit, qui se prius „ eruditum medicum ostenderit, et misericordem, si quid consilii dederit, facias „ et requiras, si intellexerit et præviderit, talem ee languorem tuum, qui in con„ ventu totius Ecclæ exponi debeat et curari ex quo fortassis et cæteri ædifica„ ri possunt, et tu ipse facile sanari, multa hoc deliberatione et cauto pe„ rito medici illius consilio procurandum est."

Chrysostomus hom. de muliere Samar. „Cui homini peccata detegere erube„ scit, Deo ea cernente facere non erubescit, neq confiteri vult et pœnitentiam age„ re, in die illa, non coram uno vel duobus, sed universo terrarum orbe spectante „ deducet."

Cyprianus in sermone ad pœnitentiam: „Rogo vos fratres per illum dm, „ quem occulta non fallunt, nolite vulnerosam tegere conscientiam, prudentes „ ægri medicos non verent, neq in occultioribus grm partibus secatum, et „ peccator erubescat perpetuam vitam pudore protexisse mercari? an ne„ melius est perire? Porro Lactantius lib 4. de justit. c. 17. Basilius in regu„ la.

in regula bnev. quaest. 229. „Peccata illis confiteri necesse est, inquit, quibus mysteriorum Domini concredita dispensatio est." Leo Magnus Epl 136. „Illam iam contra apostolicam regulam praesumptionem, quam nuper exortam a quibusdam illicita usurpatione comperi, omnibus modis constitui submovere, ne scil. de singulorum peccatorum genere scripta libello confessio publicetur, cum secretis conscientiarum sufficiat soli sacerdotibus indicari confessionis secreta." Hieronymus in c. 16. Matth. Quomodo ego ibi lapsum facerdotem mundum vel immundum facit, nisi et hic alligat et solvit Episcopus et presbyter eos, qui insontes sunt, vel nocui, sed pro officio suo, quum peccatorum audierit varietates, et scit, qui ligandus sit, quive solvendus." Augustinus Sermon. 392. contra adult. „Qui post uxores vestras vos illicito in concubitu maculastis, agite poenitentiam, qualis exigit in Ecclesia Dei, ut oret pro vobis Ecclesia." „Nemo dicat: occulte ago, apud Deum ago, novit Deus, qui mihi ignoscit, quia in corde ago. Ergo sine causa dictum est: Quae solveritis in terra, soluta erunt in coelis? Ergo sine causa claves datae sunt Ecclesiae Dei? Frustra nunc Evangelium Dei et vita etc." Cf. Synonyma Eluc, die Beichtväter der Urzeit, Strassburg 1828. Haec ego testimonia et reliquorum patrum idem censeo, quod dicent nos:

a). Confessionem sacerdoti faciendam semper aptam fuisse et quidem:

b). Ad veniam impetrandam a Deo et ad salutem acquirendam necessariam,

c). Ejusmodi confessionis objectum nunquam erant publica peccata, sed ea, quae clam erant commissa, imo peccata cogitationum, adeoque certe et leviora. –

d). Utiquisse quidem morem in Ecclesia, peccata etiam publice confitendi et pro illis poenitentiam publicam subeundi, attamen hunc confessionem secretam promissam hanc illi fundamento fuisse, quod clare dicit l.c. Origines. Permittebat, eum publica peccatorum clam commissorum confessio tunc tum, si scandalum non erat timendum, potius accidentia caetera exspectanda. Contrario in casu semper reprehendit. Quem in finem v. Leo Magnus Epla 136 alias 161 dicit: „Quamvis eum plenitudo fidei videat, ea laudabilius, quae pietate Dei timorem apud homines erubescere non veretur, tamen quia non sunt hujusmodi peccata, ut ea, quae poenitentiam poscunt, ea timeant publicare; removeat tamen improbabilis consuetudo, ne multi a poenitentiae medicina arceantur, dum aut erubescunt, aut metuunt inimicis eorum tua peccata reservari, quibus possunt legum constitutione vincelli. Sufficit enim illa confessio, quae primum Deo offertur, tunc etiam sacerdoti, qui pro delictis poenitentium precatorem accedit" Tunc ego dicit, publicam confessionem cum ea publica poenitentia ad disciplinam

tantum variabilem pertinuisse, nequaquam vō lege dōna præceptam, poluis-
sē gō illam sicuti pro temporum ratione introducebat, iterum abrogari, fal-
sumq; ē, secretam confessionem ortam ē abrogata publicā, ut potius illa huic
fundamento fuerit, atq; multo latius potuerit secreta, quam publica. Rectissime gō
dicit Conc. Trid. Sess 14. c. 5. „ Colorum quoad modum confitendi apud solum sacerdotem,
„ dei Xtus n̄ reliquerat, quin aliquis in vindictam suor̄ scelerum et sui humiliationem
„ tum ob alior̄ exemplum, tum ob Eccl̄iæ offensę ædificationem delicta sua publice
„ confiteri posset, n̄ ē hmōi hoc dōno præcepto mandatum."

III. Alterum argumentum petimus ex præscriptione. Tempus ex: assignari n̄pt,
quōd confessio specialis, si inventum humanum sit, fuerit introducta. Quod argu-
mentum in re nostra eo majoris ē momenti, quo molestior superbiam et sensuali-
talem humanam prorsus deprimens ē ipsa hæc peccatōr hominī facienda con-
fessio, quam obtrudi sibi certe n̄ passi fuissent fideles, nisi de ordinatione ejus di-
vina constituissēt. Confirmat hoc argumentum, quoniam controversię et altercā-
tiones longe minoris momenti sedulo in monumentis ecclesiasticis nobis sunt
servatę. Non siluissent de materia nostra, si unquam orta fuisset controversia
eo magis, quoniam lites conscriptę sunt, quę exoriebantur, ac cui in mentem ve-
nerat illam abrogare, ut factum ē cum Patriarcha Jacobitar̄ Joan 72. exc. 12.
confessionem specialem abrogaret. Cf. Binterim p. 491.

IIII. Argumentum denig testium petit ex consensu Eccl̄iæ græcę atq; latinę ante
et post schisma eorum, qub semper ex mandato dōno confessionem frequen-
tabat. Sane nulla har̄ ecclesiar̄ in gratiam alterius illud dogma recepisset,
scimus ēm magna sedulitate utramq; Eccl̄iam se observasse invicem, ut inveni-
rent, quod objiciant. Sic gō jam ante sæcul. quantum in bona pace credebat Eccl̄ia
dogma illud, in hoc ēm tmpe jam primæ cadunt scissiones. Quod si am Lucila-
rii in Malabria Nestorianos invenerunt, qui soli Deo confitebant, hoc specia-
li cujusdam hæretici exemplum universalis Eccl̄iæ fidei nil derogat; mon-
strat tantum, quam difficulter sancta dogmata pectineant, quando a jun-
ctis vivo n̄ fructiferant, secto hæretico. —

§ 20. Objectiones solvuntur.

Hæc, quæ allatimus argumenta dōnam confessionis institutionem ex-
tra æ dubium ponunt. Propter pii tmn momentum aliqua, quæ opponunt,
commemoramus addentes eorum solutionem.

a). Si divina dicunt confessio mireri institutione, pro pii gravitate exspec-
tandum fuit.

/. exspectandum erit expressum Xti mandatum, quale frustra in s. libris quaerit, frustra expressum mandatum in scriptura quoque concedimus. Attamen ea scripta et insuper necessaria conclusione illud ex Joanne 20 infert. Explicant insuper adversarii, quomodo, nisi divinum confessionis mandatum aliunde cognitum fuisset, fideles sibi jugum adeo grave imponi permisissent. Vix quidem confessio ex Scripturis, nec ejus alia, quam a Xto descendens institutio probari pt.

b/. Putant am silentium illud maxime ex momenti et argumenti fere posse nobis habere, quoniam confessionis officium et hunc habet, quando eam commorandi prona fuerit occasio, imo necessitas, e.g. Petrus ad Simonem Magum, Act VIII, 22. nonnisi „ poenitentiam age" dixit, Paulus I. ad Cor. XI. 28 ante Eucharistiae sumtionem „ sui tantum probationem" nullatenus am confessionem praecepit. Joann. am I. Epist I. 9. „ Si confiteamur" quo loco Papa dicit peccata nostra, fidelis est Deus et justus, ut remittat nobis peccata nostra" quo in loco neutiquam sacerdotes commemorat, quibus confiteamur, vi. qui remittant, sed remissionem Deo adscribit, qui eam tribuet peccata agnoscentibus. Quod confirmat, quia 2. l. immediate subnectit: „ Sed etiam si quis peccaverit advocatum habemus apud Patrem Jesum Xtum justum; Xti me" ritis in homini ministerio adscribens nostrorum peccatorum remissionem. In haec am loca notamus:

α/. Nullus horum locorum confessionem excludit

β/. Necessitas eam commemorandi nequaquam adest. Etenim quod pro acquirienda remissione peccatorum ex Xti mandato faciendum erat ex orali Apostolorum innotuerat praedicatione. Quapropter Paulus paucis Petrum admonere dicere poterat: „ poenitentiam age". Subintelligebat, alioquin eodem modo, quo Xtus voluit. Simili modo eam sui probationem Paulus Corinthiis praecepit, quae ex Xti mente requirit, quae am confessionem tantum abest, ut excludat, ut potius illi alioquin nullo fundamento sit. Joannes am expresse de confessione sermonem instituit, ejus ita ministrum commemorare non debuit, cum alias quin constaret, non soli Deo, sed ordinario ministerio ea faciendam. Caeterum eum ministrum humanum Dei illum nomine per Xti operari merita, Deum precari ea, qui peccata remittit, in propatulo est, ita nullo Catholicorum negante.

γ/. Quod si Jacobus V, 16. dixit: „ Confitemini alterutrum peccata vestra" ex quo inferre volunt, in sacerdotibus faciendam ea confessionem, sed pro libitu uniuscujusque, respondimus, illum locum huc non pertinere; Jacobus enim, quos fideles sibi

invicem precentes, enumerat, quæ ipsi addit: „ et orate pro invicem, hæc „ am, quæ Jacobus pro mutuo levamine suadet, confessionem nostram n ex„ cludunt.

d, Opponunt 2g factum Nectarii Patriarchæ Constantinopolitani, qui sec V. confessionem abrogavit, qd facere n potuisset, si dna illa niteret institutio„ ne. Posito, Nectarium Confessionem Sacramentalem abrogaturum fuisse, factum hoc particulare consensui Eccl universali nil derogat, eo minus cum in eadem Eccl Constantinopolitana post Nectarium confessionem, sicut ante viguisse, scimus. Neqq am hic Patriarcha confessionem secretam, sed pu„ blicam confessionem una cum publica poenitentia abrogavit. Nobilis d: ma„ trona a quodam Diacono se constupratam ee, publice confessa est, quod ma„ gnum in populo scandalum excitaverat. Sozom qd referente Socrate lib. 5. cap 19. Patriarcha Eudemon quidam, ut poenitentiarium presbyterum ex„ pungeret, et postea unumquemq pro arbitrio et pro animi sui conscien„ tia ad Sacramentor communionem sineret accedere. Qua ex relatione clare pa„ tet, Nectarium presbyterum poenitentiæ publicæ, qui ob Novatianos erat introductus, quoniam minus recte officio suo fungebatur, matronam ad publi„ cam confessionem accedere permittens, loco movisse. Nos pro hac histori„ am exponere, testis nobis e S. Chrysost. successor Nectarii, qui de confessio„ ne secreta ejusq officio publice vix fecit, ad illamq, tmqm ad necessariam expiationis conditionem populum exhortabatur. Cf. Ziegler dissertationem in Swinds Utrechtsche Kerkgeschiedenis 4 Jahrgang 1. Levnd. p. 293. —

e, Provocant dm adversarii ad eundem hunc Chrysostomum, qui homilia 21. ad „ populum Antiochenum dicit: „ Deus sibi soli sacerdotem reddere nos jubet, et sibi „ confiteri, nec cogit præsentibus quibusdam peccata enunciare." Porro hom 2. „ in Psal 50. „ Jubet te confiteri peccata, dic ea quotidie in oratione, non dico „ ut conservo exponas, qui probris impetat, dic Deo, qui ipsos medet." Alibi „ locis opponimus loca ejusdem Patris diserta, in quibus de expiationis nego„ tiam sacerdotum ministerio tribuit, et confessionem secretam urget e.g. o„ ratione de Samaritano. „ Qui enim homini peccata detegere erubescit, Deo „ vero lacrymas facere non erubescit, neq confiteri vult, et poenitentiam a„ gere, in die illa non coram uno vel duobus, sed universo terrarum orbe spec„ tante, traducet. Hom 9. in Epist ad Hebr. „ Sicut enim, qui ostium de ingressu „ intus, sic qui propria mala cogitat, si illa suppetat, sic veniet ad cor„ rectionem." Sin am dicat, cum peccator, ea am per species n cogitet, ac

„ ac suspiret et non dicat. Hoc et illud peccatum domini, nunquam cessa„ „ bit, semper qdm confitens, curam am nunquam gerens correctionis. Alis etsi„ militibus in locis S. Scripturae confessionis specialis agnoscit necessitatem. Vultam, quod Cl. Berlini observat in supra citatis locis, quae adversarii urgent, fideles permovere, ut quotidianum vitae examen in conspectu Domini habeant, si pec„ caverint, doleant, ac cum lacrymis veniam a Deo petant, quod vo confessionem Sacramentalem suo tempore faciendam n excludit. –

ss. Ex dictis facile intelligit„ absonam et historiae repugnantem ee adversariorum sententiam, qua asserunt, Innocentium III. in Conc. Later. IV. confessionem secretam instituisse. In hoc em Concilio nil aliud constitutum fuit, quamlibet fideles tempore paschali confiteantur, tempus qo certum confessioni assignatum, n am illa instituta est.

§21. Utilitas confessionis

Dona Confessionis institutio valde confirmat„ per salutarem ejus in vitam emendandam, moralitatem, promovendam influxum. Pedibus am illae adjungitur:

1. Specialis peccatoris confessio sui ipsius et status moralis cognitionem maxime„ pere juvat. Urget em, ut in abditissimos cordis recessus peccator descendat, ni„ hil prorsus sibi celet. Haec am cognitio primum emendationis requisitum.

2. Quoniam am philautia studio saepenumero fallit„ peccatorem, confessarii amica vox, et seria inquisitio ad minima qq peccatorum attentum pedibus, quomodo ex illis majora oriantur, instruit„ excusationes malesanas destruit, legalitatis speciem coram Deo nil haberi, nisi interna animi cogitata, sensa, et acta sancto Dei legi correspondeant, docet, sic radicitus peccatum evertere, lucem occulte serpentem et destruentem sanare militur.

3. Confessarii exhortatio dolorem de peccatis promovet, et magis magisq illum purum pedibus redit, lenitatem auget, periculum qq peccatori ante oculos ponit, cui exponit„ nisi quantocius surgat, et a via malitiae recedat„.

4. Viam monstrat, qua damna illata resarciant„ scandala tollant„ inimicitiae extinguant„ paucis docet modum, quo serium virtutis studium inchoat„ et continuat„. Sic et reipublicae saluti consulit, quo eo firmior stat, quo exactius ad leges mandata vitam restituunt cives.

5. Humilitatis sensum homini ingerit, nutrit et fovet, quoniam ad sacerdotis ministerium pauiter et peccatoris pedes provolutio addita cordis pandere, et talentia

animi vulnera, ut foeda patefacere jubet, si expiari cum deo velit. Humilitas ain, quod theologia moralis docet, prima virtus, imo virtutis ois vere christiane fundamentum est. –

Nota a. Haec insignis confessionis utilitas, et in morum emendationem influxus aliquibus visa e tanta, ut ex illa, etsi argumenta theologica deent, ejus dnam originem probare asserarent. In hanc sententiam n consentimus, utut ceterum insignem illam utilitatem gratanter agnoscamus, dona em cujuscung doctrinae origo possibilis dum i. e. historicis argumentis probat, influxus vo salutaris in morum emendationem nostram fidem multum confirmat. –

Nota b. Haec confessionis utilitas sicut populo christiano diligenter exponenda e, ut digne hoc salutis medio utatur, sic et confessarium edocet grave ei munus officium imponi, qui n judicet tantum, sed et instruat, exhortet, suadeat, corrigat et in ima spectarea pectora cum prudentia descendat. Judicis go et medici munus exerceat. Quae fusius docet Theol. pastor. Cf. Sailer. Manual. Synod. 1. Sect. p. 330. –

Adjuncta ad §15.

Nota. Materia remota st peccata post baptismum commissa. Dividit in liberam et necessariam. Poenitentia qua virtus e dolor de peccatis cum intentione peccata sua confitendi. Penitentia qua sacramentum e confessio peccatorum et absolutio. Materia necessaria st peccata mortalia, et peccata indirecte remissa. Materia libera st peccata venialia, et peccata directe remissa in sacramento poenitentiae per contritionem perfectam. Materia proxima sunt: Contritio, Confessio, et Satisfactio. –

Ad §19.

Confessio probatur e S. Scriptura.

I. Ex figuris V. T. Sta in Genes III et IV exigit deus primum ab Adamo, dein de Cino confessionem peccati. Confessio illa fuit n cordis, sed oris, n inge nere, sed in specie exposita n illum soli deo, sed per ministrum facta. Interrogatio em illa facta e per Angelum in forma humana apparentem. –

II. Levit. XIIII et XIV judicium leprae solis commissi sacerdotibus, quam etm legem Dominus approbat, cum ad Matth VIII ad leprosum dicit: „vade, ostende te sacerdoti."

III. Numeri V. praecipit confessio delicti, pro quo expiando sacrificandum erat: „vir sive mulier, cum fecerint ex iis peccatis, quae solent

quae solent hominibus accidere, confitebuntur peccatum suum." Confessio illa fuit non generalis, sed specialis, nam in hebraeo textu legitur: aschem eschu: qd fecerunt: peccatum: s. Ad hoc praeceptum respexisse videtur Eccl. IV. „Ne confundaris confiteri peccata tua". Supponit hicce locus confessionem non soli Deo factam, nam coram Deo, qui scit cuia, non habet peccator causam quare confundat.

„In novo testamento. Primo loco occurrit illud Matth 3. ubi legitur: multos venisse ad Joannem confitentes peccata sua". Sicut qd baptisma Joannis figurae erat baptismi Xti, sic et confessio Joannis facta erat confessionis a Deo instituendae. Alia e insignis figura ex suscitatione et solutione Lazari petita Joan XI. quam Patres solent de sacramentali confessione interpretari. Sicut enim, qui mortuus erat, ad vocem Xti processit ligatus e sepulchro, sic peccatores procedunt e morte per confessionem peccati. Solvuntur am per absolutionem sacerdotum, quos discipuli, aut ministri exprimebant, quibus Xtus dixit: „Solvite eum et sinite abire"

E sacra Scriptura. In nova lege debet ee confessio sacramentalis perfecta. Talem adee testatur s. Scriptura Joan xx. „Si confiteamur peccata nostra fidelis e et justus Deus, ut remittat nobis peccata nostra." Jacob. V. Confitemini alterutrum peccata vestra". Act XIX. „Multi credentium veniebant confitentes et annunciantes actus suos." Quoniam dicit actus suos, patet confessionem illam fuisse non generalem, sed specialem. Coram ministro fiebat illa, nam Ephesi hi credentes ad Paulum veniebant. Sermo qd de frequenta confessione.

Objectio. Confitentes actus suos, significat jactantes, praedicantes miracula sua. Responsum. Miracula non possunt dici actus sui, nam sunt opera divina. et causa confessionis fuit ingens terror de ira ultione. Terror excitat hominem ad confessionem actuum, non ad praedicationem miraculorum. –

Objectio. E confessione hac nullum argumentum peti potest pro confessione nostra, nam hi unum semel venerunt, et qdm sponte; Ecia vo nunc cogit- confessio illa erat coram oibus, nunc am praecipit Ecia secretam. –

Responsum. Non sat demonstrari eos semel unum confessos, postea vo nunquam. Ecia et nunc neminem cogit, sed sponte homines veniunt- nostra confessio etiamsi secreta sit unum publica in Ecia coram oibus. –

Et Apostolus scribit ad Cor. „Qui dedit nobis ministerium reconciliationis". Ministri am tunc tantum reconciliationem inter Dm et hnes instituere

possunt, si eiõ peccata hominum nota sũnt. —

Nota. Causa remissionis peccator ẽ fidelitas et justitia Dei.

Jurisdictio.

Quaeriõ, utrum absq; jurisdictione sacerdos valide absolvere possit? Dog. ma est: talem absolutionem invalidam et irritam ẽe. Promittendo ut nonnul. lae ẽeximiliones.

Ministeri: Epi et sacerdotes jurisdictionem ab Epo habentes. Est am juris. dictio potestas, quam aliquis habet in alium sibi subditum. sacerdotalis juris. dictio võ ẽ potestas, vi cujus sacerdos qua judex in alium sibi subditum senten. tiam fert in foro conscientiae. Ab jurisdictione differt approbatio seu testimo. nium authenticum, quo sacerdos ad excipiendas confessiones idoneus declarat. Jurisdictio ẽ testimonium judiciale, quo Epus fidem facit, se certum sa. cerdotem ad id negotium deputasse et delegasse, vi cujus in tota dioecesi confessiones excipere pt.

Dogma est: absolutionem sacerdotis absq; jurisdictione invalidam ẽe.

Probat.: Absolutio ẽ actus judicialis; judicium nonnisi in subditos ferri po. test, quare defectus jurisdictionis invalidam pedibit absolutionem, quia nõ ẽ, cui applicetur, sicut defectus ordinis. Probant hoc conc. Later. IV, Florent. et Ecclesia graeca agnoscit, prout hoc ex prostantibus multis exemplis patet. Est gõ jurisdictio aliquid distinctum ab ordinatione, et possunt ẽe ordinati absq; jurisdictione.

Jurisdictio ẽ vel. ordinaria, quo ex officio alicui convenit cum curae anima. rum conjuncta, vel. delegata, quo ex commissione habetur. Epi possunt certos casus sibi reservare, quos neq; ordinaria jurisdictione gaudentes, neq; delegata ullm, absolvere possunt. in Ecclesia em catholica hierarchia juxta distinctionem graduum, etm subjectio adest.

II. Objectio. Ad quid vba in ordinatione: „accipite Spiritum ... quor... Epus dicit. —

In ordinatione accipit sacerdos potestatem habitualem, imperfectam, radicalem, quo per jurisdictionem in actualem, perfectam, et realem evolvit, sados em sine jurisdictione võ habet subditos, in quos senten. tiam ferat; sicut et in civili potestate, secretarius e.g. etiamsi decretum jam acceperit, et revera secretarius sit, ullm ñ ubiq; potestate hac uti potest, sed ullm in illo loco, cujus cives jurisdictioni ejus subjiciunt. —

Objectio. Ratio illis verbis: „Accipite etc..... Apostolis jurisdictionem quae condulit, quia nullibi legimus eum aliquem vice iis jurisdictionem dedisse.
Responsum. Falsum e, Apostolos per haec sola vba accepisse jurisdictionem, etenim Xtus dixit: „Sicut misit me Pater, et ego mitto vos" quibus vbis iis jurisdictionem condulit:/.
Objectio. Ad quid go Ejus haec vba in ordinatione Presbyteri dicit: Accipite..
Responsum. Propterea, quia sine hac radicali potestate concessa jurisdic. tio ipsa expresse concessa nil valeret. Contra objectionem, cur n absolvere possint cum valide baptisant, et Eucharistiam conficiant? animadverti. mus, discrimen ee inter Sacramenta et Poenitentiam haec — absolutio ut monuimus e actus judicialis, qui n pt ferri nisi in subditos. —

§22. Satisfactio

Tertia pars Sacramenti hujus essentialis e satisfactio, quam ad oem amb. guitatem evitandam sacramentalem appellant. Antegm am de illo necessa. rio doceri possunt, exponendus e modus, quo in Sacramento poenitentiae pec. cata condonant, eorum poenae, quoniam haec doctrina illi fundamento e. Ex quo simul patebit differentia inter hoc et baptismi Sacramentum. —

§23. Modus remissionis peccatorum in poenitentia

„Doctrina cathol. huc pertinens continet in Conc. Trid. sess. 14. cap. 12. „Si quis dixerit, totam poenam simul cum culpa remitti semper a Deo, satisfactionem poenitentium n aliam ee, quam fidem, qua apprehendunt, Xtum pro nobis satisfeciss anathema sit." Cui canoni fundamento e ejusdem sess. c. 8. „Sancta synodus docta, vat, falsum eo ee, et a vita Dei alienum, cum pam a Domino nunquam remitti, quin universa etiam poena condonet." Manet go deleta per poenitentiae Sacramen. tum culpa et poena aeterna aliquid, quod vero poenae rationem habet tempora. lis eo, quae aliquando finem e habitura. Et ex hac parte discrimen statuit, inter Baptismi et Poenitentiae Sacramentum. Ex quo sequit, post susce. tum Poenitentiae Sacramentum mala et incommoda ss. sequellas physicas pec. cando contractas veracium poenarum rationem habere. Plane am doctrinam verissimam probat.
Ie Rei natura. Etenim severius tractandus semper is, qui majoris culpae e reus. Hoc serenus communis eloquit. Sane am disparitatem rao inter illum, qui post regenerationis lavacrum graviter se inquinavit peccatis. Dum em,

ille nesciens legem sanctam Dei et gratiae sanctificantis auxilio destitutus peccavit, peccando minorem contraxit culpam illo, qui sciens et prudens Spiritus s. dona contemnit, et contra meliorem persuasionem sensualitati indulgens, legem migravit. Convenit go, quod conc. dicit, justificiae dnq et severioribus sub conditionibus talis in gram reperiatur. —

2º Sed et dna bonitas, cujus e hominis rerum bonum promovere; bonum id am vix foret, si pari felicitate et benitate majori culpae obstaret remissionem accideret peccatorum. Minoris em aestimaret peccata, facilitate facile abriperet, differens emendationem, si nil prorsus poena remaneret post fiduciam in sanguinem Dei excitatam.

3º S. Litterae praeterea docent, justificatos poenas in aes remitti simpliciter. g. Davidmo grave delictum a Deo condonatum ee, quis e, qui dubitet miseric hm vitio hujus, atq mors remanserant. Genes III. Populo Israelitico peccatum adoratis vituli remissum, poena hm temporali retenta; percussit em Deus populum pro reatu vituli Exod 32. v. 14. 35. Simili modo Num 14. peccato murmurationis remisso, peccantes ab ingressu in terram Canaan prohibiti st. II. Reg. 12. Adulterii crimen Davidi remissum, filius am inde conceptus in sceleris poenam mortuus e, etc. Accedunt qdm ex altera parte exempla plenariae justificationis e. g. cum Dei latronem in cruce Luc. 23, 43. eodem die paradisum promitteret. Placet am et similia exempla probant, Deum quandoq plenariam concedere justificationem, sicuti priora, eaq numero majora, illum prouti jammae suadent sapientiae et sanctitatis rationes, quandoq am partem poenae reservare peccatori lucrandam ob fines speciales. Unum in Baptismo, alterum in Poenitentia obtinet sacramento. Imo et in hoc docet tota cath. n id semper fieri, sed plerumq bene sciens, charitatem perfectam et martyrium pro Christo passum in secunda qq sanctificatione hominem ex integro expiari. Plerumque eam in secunda justificatione retineri partem poenae, adeoq conc. jure ad prioris speciei exempla provocare invicte probamus ex traditione universali et qdm:

a) Huc pertinent ea loca, quibus patres dicunt, nostris operibus et satisfactionibus Deum plenarie placari, quod supprimit aliquid superesse, quod exigatur, etsi aeterna poena sit remissa. Quo loca adferemus 5 seqq. Hic loci unum citamus S. August. in tract 124 in Joan n. 5. scribit: „Cogit homo tolerare etiam perniciis peccatis poenam, quamvis ut in eam veniret minime fuerit causa peccatum; productior e em poena, quam

„ quam culpa, ne pœna puraret„ culpa, si cum illa finiret et pœna; et per hoc
„ vel ad demonstrationem debito miseriæ, vp. ad emendationem debilis vitæ vp. ad
„ exercitium necessariæ pœnitentiæ temporaliter hñem detinet pœna, quem jam
„ ad damnationem sempiternam reum ñ detinet culpa."

b). Ex praxi Eccl. idem est, si em tempore peccatoribus post baptismum lapsis opera satisfactoria ñ in alium finem imponit, qm ut pœnæ residuo delerent„. Quod nunqm obtinuit in baptisandis 58. de Baptis. Patet ẽ ex his discrimen inter Baptismum et pœnitentiæ Sacramentum, quoad remissionem pœnæ tmpr agnitum fuisse.

§24. Satisfactionis sacramentalis notio et divisio.

Satisfactionis Sacramentalis nomine intelligit„ complexus operum a ministro Sacramenti pœnitentiæ peccatori contrito et cfesso imponendorum". Titulus am est imponendor ẽ supplex est. Imponit„ &c: ad peccator pœnas pœnitus delendas, ſ: de quibus pœnis residuis diximus § antecedſ vp. ad relapsum in peccata cavendum. Priori speciei satisfactio dicit„ pœnalis vp. vindicativa, altera vo medicinalis. Placet satisfactio sacramentalis, quæ tmpr a ministro Sacramenti pœnitentiæ imponit„ dicit„ tm cõacta. Ab illa distinguit„ liberæ satisfactio, quam constituunt opera, quæ peccator ipse sibi in cordis humilitate et contritione respectu habito ad peccata commissa imponit. — —

§25. Doctrina catholica.

„ Doctrina de satisfactione sacramentali continet„ c. 13. sess. 14. Conc. Trid. „ si quis
„ dixerit, pro peccatis, quoad pœnam temporalem, minime Deo per Xti merita
„ satisfieri, pœnis ab eo inflictis et patienter tolleratis, vp. a sacerdote injunctis,
„ sed neq sponte susceptis, ut jejuniis, oratione elemosynis, vp. aliis etiam pie-
„ tatis operibus, atq ideo optimam pœnitentiam ẽ tantum novam vitam.
„ anathema sit." Cum hoc Canone conferenda st vba c. 8. „ Procul dubio em a
„ peccato magnopere revocant, ut quasi frono quodam coercent hæc satisfac-
„ toria pœna, cautioresq et vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt,
„ medent„ qq peccator„ reliquiis, et vitiosos habitus male vivendo comparatos
„ eos contrariis virtutum actionibus tollunt." Doctrina go catholica huc redit:

a). Pro pœnis temporalibus posse hñem Deo satisfacere et qtm per opera.

b). Ipsa illa opera tripliciter distinguit Conc. Trid. talia, quo facerdos imponit

sponte a poenitente susceptis, denig, patientem perpessionem malor et infortuniorum.
2°. Ad opera haec specialiter referunt: jejunia, orationes, eleemosyna. —
3°. Finem hor operum statuit duplicem, unum medicinalem, et alterum vindicativum. Ex quo rite infert, ministrum poenitentiae et judicis et medici personam sustinere.
Placet e doctrina catholica, quam Protestantes explodunt, qualenus illa opera sunt vindicativa, satisfactoria. Sequit, id placitum sponte ex doctrina illor de fide sola justificante. Putant am per nostram doctrinam meritis Xti, qui solus per mortem suam sufficienter satisfecit, derogari.

§26. Necessitas satisfactionis vindicativae. —

Contra hanc jam qualemcumq, adversarior doctrinam defendimus, Deum per opera Deo pro poenis temporalibus remissa aeterna residuis satisfacere posse, adeoq, opera satisfactoria e necessaria, illaq, quod ex in sequit, partem integrantem sacramenti Poenitentiae constituere. Eam em doctrinam clamat uno ore traditio universalis, cui suffragantur. s. Scriptura. Et quidem:
1°. Provocamus ad s. Patres. Tertullianus lib. de poenitentia c.9. „In quantum in pepercerris tibi, in tantum crede Deus tibi parcet." Origines hom. 24. in Leu.: „quod elicit ex illis: traditi in interitum carnis," sc. incestuosum Corinthium 1. Cor. V. 5. h.e. „in afflictionem corporis, quo solet a poenitentibus exigendi, eumq carnis interitum nominavit, qui dum carnis interitus vitam spiritui conferat." Cyprianus Epist 8. lib. „Dominus longa et continua satisfactione placandus". Lib. de lap. „Rogandus e Deus et nostra satisfactione placandus". In Epist ad Cornelium vituperat sacerdotes, qui ante peractam poenitentiam veniam concedebant, dicens: „Intercedens, ne exorent, provocent et satisfactionibus justis delicta pedimant." Lactantius instit. div. Lib. 4. c. 17. Si peccata confessi satis Deo fecerimus, veniam consequimur." S. Ambros. suus lib. 7 in Luc. n. 156. Sicut, qui pecunias soluunt, debitum pendunt..... sic compensatione charitatis, actudmq, peccatorum, vi satisfactione qualicung peccati poena dissolvit." S. Chrysostom. hom. in Psal 107. „Confessio poenitentiam monstrat, satisfactio veniam sibi divina pietate conciliat." S. Hieronymus Conc. in Joël c. 1. „qui peccator e, cubet vi. dormiat in sacco, ut spatientias delicias, per quas Dm offenderat, vitae austeritate compenset." S. Augustinus lib. de Contin. „Nullus debito gravioris poenae accipit

„ accipiat veniam, nisi qualemcumq; ẽm minorem, quam debebat, solverit poe„
„ nam". Serm. 61. „Veniat ad antistites, per quos illi in Ecia cluoeõ ministrant, et tmqm
„ bonus jam incipiens filius accipiat satisfactionis suo modum". S. Leo Magnus.
„ „Mediator Dei et hominum hanc propositis Eciae tradidit potestatem, ut et confi„
„ lentibus unctionem poenitentiae darent, et eosdem salubri satisfactione purga„
„ tos ad communionem Sacramentõ per januam reconciliationis admitterent."–
„ S. Gregorius M. lib 9. in I. Reg. V. „ afflictio poenitentiae ad delenda peccata hanc
„ demum idonea ẽ, cum sacerdotis fuerint judicio imperata, ẽum ab eo confitentium
„ actibus discussis pro modo criminis onus eis decernit, afflictionis." Vlis in lo„
„ eis invent sequentia:
a/. Patres unc ore operum laboriosor necessitatem, quo peccator subeat, enunciant.
b/. Eor hunc ee valorem dicunt, ut tõ dõ reconciliet, vita Spiritui reddat, poenq residuo
„ tollant".
c/. Placet opera unc ore satisfactionem adpellant.
d/. Dirigendi illam jus attribuunt antistitibus et presbyteris Eciae.
e/. opera spontanea a peccatore suscepta, n illum n excludunt, sed potius immunt,
quamvis quod ad sacramentum attinet, res ad sacerdotes ppie referat.
2º. Alterum aeq evidens argumentum continet universalis Eciõ praxis; haec cla„
„ ret ex libris poenitentialibus, qui pro diversitate peccantium et peccator diversas
poenas, easq longiores vl breviores proscribunt. Vlinc factum ẽ, ut poenitentiae
Sacramentum laboriosus adpellat, baptismus. Neq quis dicat, ea ocia pertinui„
„ se ad disciplinam illm publicam, quae humanae institutionis ad honorem Eciae
servandum et restituendum erat ordinata. Aeominus id assumat, prohibet ea,
quae Stq observavimus, ut semper am Patrum allata testimonia, quae de satis„
„ factionis cujuscumq valore coram Deo loquunt. Utut ẽm Ecia honori quoq
suo consuluerit, quod n abnuimus, cum poenitentiam publicam ordinavit, si„
„ mul hm et primario salutem peccatoris intuitam speculasse vi cum certitu„
„ dine asserimus. Nimis gõ prophano oculo considerant Stri Eciam, qui ejus
institutis qualitcumq a salute aeterna separant fidelium, praecipuo cum
Stus retributionem in coelis promittat eor, quo Apli his in terris ordinarint.
Matth XVIII. 18. Ex hisce patet: Eugenium IV in decreto pro Armenis jure
merito dicere: „ Tertia p: poen:/ ẽ satisfactio pro peccatis secundum arbitri„
„ um sacerdotis, quo quidem praecipue fit per orationem, jejunium et eleem„
„ osynam". –

§27. Suffragatur scriptura

Huic eâ doctrinae indegnaquam spectatę suffragab. scriptura. Et quidem 1°:
1°. Provocamus ad Math XVIII. 18. „Amen dico vobis, quaecunq. alligaveritis super terram, erunt ligata et in coelis, quaecunq. solveritis super terram, erunt soluta et in coelo." Haec vba huc pertinent, quatenus potestatem ex parte Dei eum eor continent, quae Apli, eorumq. successores ordinaturi sunt. Hunc em sensum illa vba continent, eaq. experientia et antiquitatis suffragio fulta nedum est, et obvia. Ex quibus go promum est intelligere, coram Deo valere, quidquid antistites Eccię, sive privatim, sive publice relatę ad plenariam peccatorum cum Deo expiationem fecerint, eum in finem opera praedicta imposita ex testimoniis Patrum et praecedentibus citatis, patulum est. Iam vel minimum dubium restaret, sive Apostoli illam potestatem ad peccatores expiandos cum Deo contulerint, sive non contulerint.
2°. Exemplum evidens praestat I. Cor. V. 4-5. in quo loco Paulus scribit: „Ego quidem absens corpore, praesens autem Spiritu, jam judicavi ut praesens eum, qui incestus sum Corinth.: qui sic operatus est: in nomine Domini nostri Jesu Xti tradere hujusmodi Satanae in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Xti." Quo in loco insunt sequentia:
a). Laboriosis operibus Paulus subjecit Corinthium. Haec significant vba: „tradere Satanae in interitum carnis."
b). Quidquid em Paulus super hunc peccatorem disposuit, id fecit in nomine Jesu i.e. auctoritate, qua a Domino erat ornatus.
c). Fecit am illud in spirituale Corinthii bonum, ut animus expiatus salvus fieret, quando Xtus venturus est in judicium. Patet go ex hoc exemplo, potestatem illam Math XVIII. 18. jure ab Ecclia adplicari ad peccatores, illamq., dum poenas peccatoribus imponit, ex potestate divinitus concessa ligare, illudq. valere coram Deo et non in alium finem fieri, quam, ut anima fiat salva. Simul procedendi modus, quem Paulus adhibuit, normam subsequae Eccię praebere debebat, quae et ipsa ga peccatores re gerunt.
Nota. Sic veritas patet Can 15. Conc. Trid. Sess. 14. „Si quis dixerit, claves ecclesiae ee datas tantum ad solvendum et ad ligandum, et propterea fideles dum imponunt poenam confitentibus, deque contra finem clavium et contra institutionem Xti, et fictionem ee, quod virtute clavium, sublata poena aeterna, poena temporalis plerumq. exsolvenda remaneat, anathema sit."

2º Insuper is̃ e̊ Spiritus̃ Religionis̃ Xtiane, quod ss. libere diserte edixerunt, qui crucibus̃, patientibus̃, laborantibus̃, graviter in se animad vertentibus̃ vi. tam eternam promittit. Aliqua loca selegimus̃: „Intrate" dicit Xtus̃ Matth VII. 13 „per angustam portam, quia lata porta, et spatiosa via est̃, quae ducit ad perditionem, et multi sunt, qui intrant per eam". Angustam am̃ intelligit eam, per quam incedimus̃ ferendo crucem nostram Matth X. 38. „Et qui non accipit crucem suam et sequit̃ me, non e̊ me dignus̃" XVI, 24. „Si quis vult post me venire, abneget se ipsum̃, et tollat crucem, et sequat̃ me." Postulat qdm̃, quod ex rei nat̃ intelligit, sui abnegationem, necessariam vere emendationis̃ conditionem, sed et insuper patientem perpessionem crucis̃, mortificationem sui ipsius̃. „Qui perdiderit" continuat v. 25 „animam su„am propter me, inveniet eam". Verborum Xti sane optimum commentum suppeditat Paulus̃, qui ad Rom VIII, 17. cohaerens Xto declarat, qui cum illo patiunt„, de se ipso am̃ I. Cor. IX. 27. edixerit „quod corpus suum castigat et in servitutem redigat" et Colos̃ I. 24. scribit: „Qui nunc gaudeo in passi„onibus̃ pro vobis̃, et adimpleo ea, quae desunt passionum Xti in carne me„a pro corpore ejus̃, quod e̊ Ecclia." Objectiva quidem mors Xti sufficiens e̊ ad totius̃ mundi peccata exhaurienda, relate ad subjectum vo̊, et ejus̃ cooperationem exposcit. Haec sane et similia loca docent, doctrinam ca„tholicam de operibus̃ satisfactoriis̃ in ipsa Scriptura fundari, sive illa ho̊ spontaneo subeat ur, patienter ferat, quae infortunia Deus̃ immittit vel Ecclia per ministros̃ suos imponit, qd ultimum Xtus̃ ordinans Matth XVIII, 18. summam suam sapientiam monstravit, ut ordine ocia fiant, et levitate humanae occurat„, quo gravissimor saepe officior obliviscit„, ipsave si bona fortuna faveat, nec externo fragilitatis̃ communefiant humano. —

4º Ecclia cath: quod fert praxis̃ et verba Concilii diserte verbis̃ exhibent, tamquam in exemplum, dd fert opera imponenda sc: orationem, jejunium, elemosynam. Ea in exemplum proferri patet, quia Ecclia expresse addit „vel alius̃ pietatis̃ operis̃." Caeterum praedicta opera optimum in ipsis s. litteris̃ fundamentum habent. Sic em̃ legimus Tobiae c. 12. v. 8. „Bona e̊ oratio cum jejunio et elemosyna, magis̃ quam thesaurus̃ auri recondere." Judith IV, 12. „Scitote, quoniam exaudiet Deus̃ preces̃ vestras̃ si manentes̃ permanseritis̃ in jejunio et orationibus̃ in conspectu Dei." Tobiae XII, 9. „Quoniam elemosyna a morte liberat, et ipsa e̊, quae purgat peccata, et facit misericordiam et vitam aeternam." Haec pauca sufficiant, plura Theologia Moralis docet. Ex hisce am̃ facile intelligitur,

Eccliam catholicam usq; ad minima puncta, doctrinam tradere, quae cum Scriptura convenit.

Nota I. Notamus am consentientibus Theologis per orationem intelligi ea, quae ad cultum Dei pertinent officia; per jejunium, quidquid sensualitatem refrenat, et abnegationi sui ipsius dat occasionem; per eleemosynam ea charitatis erga proximos opera. Hujus rei memores sint confessarii, et dirigant secundum ea opera, quae imponunt. opera

Nota II. Divinitus ge data e potestas, satisfactoria ad delendas poenas temporales secundas peccatori imponendi. Bene am distinguendum est, inter hanc potestatem, a Xto concessam, et inter modum exercitii ejus. e Modus Ecclae relictus e a sapientissimo dei consilio. Sunt em peccata diversa, et diversa hominum indoles perversa, et diversis temporibus diverso modo esse exercit. Regula ge fixa et determinata ei tempore valitura dari n potuerat, impediviisset potius illa correctionem et punitionem enium liberor, sufficit si potestas necessaria disponendi erat concessa. Poterat ge Ecclia aliquando ligare publice puniendo, poterat, dum publica illa disciplina viget, in casibus individuis, privata imponere opera, poterat tolam hanc publicam poenitentiam abrogare, et privatam in ejus locum substituere. Debet Ecclia in hoc negotio similis ee bono patri familias, qui profert de thesauro suo nova et vetera. Hoc dictum e contra illos, qui ex ipsa diversitate operum satisfactoriorum tolam potestatem impugnant, et humanum inventum, rem n intelligentes, neq judicantes, deprodicant.

§28. Valor satisfactionis per Xti merita

Protestantes satisfactionem sacramentalem ppue eo carpunt, quod peream meritis Xti derogetur. Contra quam sententiam ponimus doctrinam expressam Conc. Trid. Sess. 14. cap. 8. „ Neq vo ita nostra e satisfactio haec, „ quam pro peccatis ea solvimus nostris, ut non sit per Xtum Jesum, nam „ qui ex nobis, tmam ex nobis nil possumus, eo cooperante, qui nos confortat eo possumus; ita n habet homo, unde glorietur, sed eis gloriatio nostra „ in Xto est, in quo meremur, in quo satisfacimus, facientes dignos fructus „ poenitentiae qui ex illo vim habent, ab illo offerantur patri, et per illum accepti „ sunt, ea patre." Mirum sane, quomodo talis doctrina cum sit, quo sui perspicuitate quemq percellit, vela longe suspicent Protestantes, nos meritis Xti derogare. Bene nil valemus, nisi per Xtum et in conjunctione

conjunctione cum meritis ejus. Quidquid operum ponimus, per illum solum sufficientiam habent. Postulat ẽm hanc nostram satisfactionem, ut efficiamus in passione, eiq; semper memores, maneamus, non peccatores ee, dignos, qui supplicijs aeternis deputent. Sic naturæ nostræ moraliter sentienter ẽa disposuit divinus Salvator. Columniam go jure habemus Protestantium objectionem. Doctrina ẽm haec nostra sui demonstratione ñe eget, iñe ẽm illa in dogmatib. de xti morte expiatoria, atq; de xti gratiae necessitate. —

Nota. Haec animadversione occurrit, etm difficultati, quo inde petitur, quod parva nostra opera etiamsi a sacerdote imponant, nequaquam sufficientia videant, ad satisfaciendum pro poenis, etiamsi tantum temporales sint, quod ẽm parvum est per nos et ea nobis, sit magnum, pretiumq; acquirit suum ex meritis Salvatoris, quibuscum unimur.

§29. Satisfactio medicinalis. —

De hac ñe opus ut plurimus dicamus, ea ẽm e primum emendationis requisitum, cujus necessitatem nemo negat, eam Evangelium postulat, Patres voluerunt ei impone, requisivit Esia. Sacerdotum, quibus xtus totum fidelium ad salutem ducendorum negotium, commisit, ee desuper disponere, quo necessaria et apta videant, patet, et ex nocne muneris pastoralis ultro fluit. Argumenta theologica eadem sunt, quæ posuimus pro ministro totius sacramenti poenitentiæ. —

§30. Monitum.

Monitum hoc pertinens ad ministros satisfactionis Sacerdotes spectat, et continet in Conc. Trid. sess. 14. c. 8. „Debent go Sacerdotes Dni, quantum prudentia et spiritus suggesserit, pro qualitate delictorum et poenitentium, salutares et convenientes satisfactiones injungere, ne si forte peccatis connivcant, et indulgentius cum poenitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo alienorum peccatorum participes efficiant. Nec posterea exiji marunt S. Patres: Sacramentum poenitentiæ ee forum vivorum, poenarum." Horum sapientissimorum verborum uberiorem explicationem et regulas eximie deducendo reservat sibi Theologia pastoralis. Prudentiam go, lenitatem, misericordiam rerum nunquam parcentem, ubi salus fidelium periclitet, charitate semper tamen rectum pro oculis habeant Sacerdotes memores verborum gravium, quæ habet S. Cyprianus in libro de lapsis: „Contra Evangelii rigorem, contra Dni et Dei

legem, temeritate quorundam laxata, ab incautis communicatio. Irrita et falsa pax, periculosa que clientibus et mil pro futura accipientibus.". Non quaerunt sanitatis patientiam, nec veram de satisfactione doctrinam." –

Adjuncta pro §§ 31, 32, 33, 34, 35.

De Indulgentiis.

Adversarii huius doctrinae sc. Montanista, Wicleffitae, Hussita et Protestantes. Notum e, Lutherum ex harum in Germania praedicatione adversus Ecclam indulgendi occasionem sumsisse, v. g. nactum ee: p. Primum quum in castigandis abusibus versari videbat, et mox in ipsam Ecclae doctrinam irruit, ac in libro de captivitate Babylonica docuit: indulgentias meras ee Pontificum imposturas. Hujus furorem Calvinus imitatus, multa contra Indulgentiarum usum conbilia et mendacia congessit, in libr. III. Instit. cap. 5. –

§1.

Indulgentia e remissio poenae temporalium pro peccatis post absolutionem sacramentalem adhuc divino justitio debitae, coram Deo valida, virtute clavium per applicationem thesauri eccl. a superiore legitime concessa. –
Relatio poenitentiae sacramenti ad indulgentias est sequens:
Absolutione sacramentali remittit culpa et poena aeterna, haec cum poena aeterna vertit in poenam temporalem, ut justitio divino satisfiat, satisfactione luenda.
Indulgentia vo neq culpa, neq poena aeterna remittit, sed poena temporalis, quae valet pro foro interno, divino justitio debita. Satisfactione a facere debet debita imposita, poena temporales remittunt, quum, sed non aeas, quia opera satisfactoria in aeas poenas temporales delere valent, et ho poenae temporales post absolutionem et satisfactionem adhuc remanentes per indulgentias remittunt. Duo in iis, quae ad Indulgentias pertinent: 1o probabilem ee indulgentias concedendi divinitus Ecclae concessam. 2o Indulgentiarum usum etiano pulo maxime salutarem ee."
Tridentinum vo proximum e: 1o Tridentinum per indulgentias remitti poenas pro peccatis remissis Deo debitas. 2o has illarum indulgentias applicari posse animabus in purgatorio detentis, seu valere per modum suffragii quas ad animas defunctorum. 3o Dari praeterea in Ecclia thesaurum, seu collectionem

/. seu collectionem meritorum v. satisfactionum Sti. Sanctor. et eiam electorum, cujus dispensatio ad eandem Ecclam et Romanum Pontificem, nec non ad Episcopos singulos pro diversa ratione pertineat. –

§2. Ecclesia potestatem habet indulgentias concedendi et usus earum pro populo e maxime salutaris.

Utraque propositionis pars de fide est, expresse em Concil. Trid. sess 25. in decreto de indulgentiis haec habet: „ Cum potestas conferrendi indulgentias a Xto Ecclae concessa sit, et hujusmodi potestate divinitus sibi tradita, antiquis„ simis etiam temporib. illa usa fuerit, sacrosancta synodus indulgentiar. usum „ Xtiano populo maxime salutarem et sanctor. concilior. auctoritate probatum, „ in Ecclia retinendum ee decret, et praecepit, eosq. anathemate damnat, qui aut „ inutiles ee asserunt, v. eas concedendi in Ecclia potestatem ee negant. In his „ tmn concedendis moderationem juxta veterem et probatam in Ecclia consue„ tudinem adhibere cupit, ne, nimia facilitate ecclesiastica disciplina ener„ vetur "

Pars I. 1. ar. E sacra Scriptura. Matth 16, 19 ait Xtus Petro: „ Tibi dabo „ claves regni coelorum; quodcumq. ligaveris super terram, erit ligatum et in „ coelis; et quodcumq. solveris super terram, erit solutum et in coelis." pursum: „ Ibidem c. 18. v. 18. ita ees Apostos alloquit: „ Quaecumq. alligaveritis super terram, „ erunt ligata et in coelis; et quaecumq. solveritis super terram, erunt soluta et in „ coelis." Xtus his vtis Apostolis et eorum successoribus peccata remittendi pote„ statem absolute sine ulla restrictione concessit, possunt itaq. eor successores „ ee id, quod ad peccatum pertinet, adeoq. n solum culpam et poenam aeternam, „ sed et temporalem remittere. Per indulgentias cum nil aliud fit, nisi quod poe„ na remittat temporalis, adeoq. et Ecclia in ipsius concedendis potestatis a Xto „ accepto usum facit. Si potestas haec Apostis concessa restringenda eet, tunc „ Xtus hujus restrictionis mentionem facere debuisset, quod cum n e factum. –

b). Qui ab alio domus claves accipit eum in finem, ut quemvis in hanc do„ mum introducat, eo ipso facultatem accepit citius aut serius (: nisi tmpus „ certum determinatum fuisset, quod cum in nostro loco n factum est :) eum in „ domum introducendi, obstacula removendi, quae ejus ingressum impediunt. „ Talis cum e potestas a Xto per clavium traditionem Apostis concessa; sed inter

alia obstacula, quae ad regnum coelor ingressum retardant, est etm reatus poenae temporalis; gō et hunc tollendi facultatem per clavium traditionem Xtus Apīis concessit.

cf. Demum significatio vocis solvendi necessario tam late patere debet, quam vocis ligandi patet, significatio aīm vocis ligandi sese extendit etm ad poenas temporales satisfactorias injungendas, gō et significatio vocis solvendi, ut antithesis postulat, extendi debet ad harum poenarum remissionem. —

2°. ar. Ex perpetuo usu Ecclae. „Cui aliquid donastis, ait Apīus II. Cor. 2. 10. et ego; nam et ego quod donavi, si quid donavi, propter vos in persona Xti." Vim personae Xti indulget Apīus, gō a Xto derivat potestas relaxandi per indulgentias poenam temporalem, quae post dimissam culpam luenda superet.

b. Etiam hanc potestatem antiquitus usam fuisse, docet habemus Tertullianum et s. Cyprianum, qui referunt, Cpianos ad praeces martyrum in idololatriam lapsos, aliosq publicis peccatoribus poenam constitutam vl. satisfactionem, vl. ex toto vl. ex parte relaxasse, ita ut hoc relaxatio vl. remissio valeret coram Deo. Tertullianus dicit: „Pacem quidem in Ecclia non habentes a Martyribus in carcere exorare consueverunt." Quanquam dein consuetudinem idem Tertul. quasi Montanista vehementer damnat, sed eo ipso nobis testimonio est, Ecclam jam primis temporibus indulgentias concessisse. Cyprianus pluribus et hanc prope testimoniis invehit, quidem Cyprianus in abusus, qui irrepserant, sed usum ipsum agnovit et confirmat. Epla II. sic scribit de Confess. „Ad me literas dirigitis, quibus lapsis Dari pacem postulastis... et lapsis quidem jam in hoc venia concedi."

cf. Concilium Nicaenum I. 325. potestatem Cpis facit benignius cum peccatoribus agendi can 12. statuendo: „Licebit Cpo de his aliquid humanius cogitare." Ante Conc. Nicen. id ipsum jam constituerat Conc. Ancyranum, et paulo post Nicaenum concilium Laodicense canone 2°. Alia subsequentia concilia omittimus, quum ipsi adversarii Indulgentiar usum jam fere temporis viguisse fateantur.

3°. Aliud argumentum e prorsus scriptione desumi pt. Inter catholica dogmata et haereses hoc praecipue interest, quod catholicor dogmatum nil inveniatur origo, nisi ad Evangelium vl. Apīos ascendamus, haeresum autem ipsi designari possit certus auctor, locus et tempus. Jam vero nemo hactenus probare potuit, hunc vl. illum ee indulgentiarum auctorem, hoc vl. illo loco vl. illo tempore inventas fuisse, cuncti eum, qui de indulgentiis loquuntur, eas tum

eas tamen quam notas, semper in Ecia vigentes, decernebant. –
Petrus II. Indulgentias n illm magnis peccatoribus gravi poena onustis, sed etm iis, qui perfectioni operam navant, salutares ee, ex earum nra fluit; nam utile e liberari ab iis impedimentis, quo summi boni consecutionem retardant, ejusmodi em impedimenta sunt poenae temporales, quo per indulgentias remittuntur. Quidquid utilius debitori, qui solvendo n e aptus, et tm ad solvendum urget, aliquin acerbissima passurus, qm si inveniat quemquem, qui sua ejus debita dissolvat? Insuper indulgentiae n concedunt, nisi vere poenitentibus et plene confessis, quae ptterea parum conferunt ad fidei, spei, charitatis, devotionis et sic sanctitatis augmentum.
Nota. Quod ad abusus, quos nobis adversarii objiciunt, notamus: revera non nullos abusus irrepsisse n negamus, allm iniquum eet, illos Romanis Pontificibus adscribere, quum illi se conamentur iis eradicandis adhiberent. Decreta Innocentii III. in Conc. Lateran. Innocentii IV. in Conc. Lugdun. et Clementis V. in Conc. Vienensi lata hoc testantur. Sed ad quid multa testimonia? Concil. Trid. sess. 25. statuit: „Abusus vo, qui in his irrepserunt, et quorum occasione insigne hoc indulgentiarum nomen ab haereticis blasphematur, emendatos et correctos cupiens sanctum provinciali decreto generaliter statuit, pravos quoscumque ces pro his consequendis, unde plurima in Christiano populo abusuum causa fluxit, sic abolendos ee."

§3. Indulgentiae liberant hominem a poena peccatu non solum coram Ecia, sed etiam coram Deo. –

Novatores saeculi 16. asserebant, indulgentias nil aliud fuisse, quam relaxationes poenarum ab Ecia pro magnis delictis olim impositarum n ad satisfactionem per eas Deo praestandam, sed exempli tm et disciplinae sumendae causa. –
1. Sua illa scripturae effata, quibus probatum e, Eciam habere potestatem indulgentias concedendi, hoc etm evincunt, eas valere coram Deo. Cur em addit Matth 18.: „erunt soluta et in clis", si n solvit vinculum nisi hominum? Apostolus profitetur, se donasse Corinthio incestuoso poenitentiae partem in persona Chti, ac proptterea auctoritate dna et procise illius poenitentiae partem donasse, qua obstrictus erga Deum tenebatur: „Ut spiritus salvus sit in die dni n. Jesu Chti."
2. Talem praeterea fuisse Patrum et Ecliae catholicae sensum in concedendis indulgentiis luculenter patet ex eo, quod Cypri in relaxatione poenae canonicae gito fiebat in coena Domini, adhibebant similes formulas deprecatorias.

quales adhibebant, in initio Quadragesimæ ad absolutionem sacramentalem; in utraq; rogat Dñm, ut pœnitentibus remittat peccata, in utraq; dicunt, se ubi potestate sui ministerii, in utraq; pœnitentes petunt absolutionem a peccatis in remedium ad salutem animæ suæ; qõ sicut in initio Quadragesimæ ista ecia respiciunt statum internum quoad culpam peccato debitam; / culpam, ita etiã respiciunt eundem statum internum quoad pœnam peccato debitam in cœna Dñi. Tempore S. Cypriani Xtiani putabant, se libe-
rari a vindicta Numinis et ira Dei, si intercessione martyrum obtinerent re-
laxationem pœnæ canonicæ, et S. Cyprianus ipse fassus e, in hac re plu-
rimum coram Deo valere intercessiones et merita martyrum, respectu eorum,
qui se illis per conatum congruum pœnitentiæ dignos rẽd derent. In Epist. II.
: „Ad me litteras ... Ex hoc patet, lapsos credidisse, se per intercessionem mar-
tyrum eandem consequi salutem, quam consequerent, post longam pœnitentiam.
Idem Epla scribit 18. „ Ut qui libellos a martyribus acceperunt, et precationa
eorum apud Deum adjuvari possunt, si incommodo aliquo, et infirmitatis pe-
riculo occupati fuerint, ñ expectata nostra præsentia, apud presbyterum
præsentem quemcumq; exomologesin facere possunt delicti; ut manu eis in
pœnitentiam imposita, veniant ad Dominum in pace, quem dari martyres
litteris ad nos pacis, desiderarunt." Ecce ad preces martyrum indulgentiæ
datæ, quæ apud Deum adjuvant, et ñ pacem cum Ecia Dñm conciliant, sed
efficiunt, ut ad Deum cum pace veniant.

2°. Et postulat etm natura indulgentiarum, ut coram Deo valerent. Sacerdos ẽm
impositis pœnis coram Deo pœnitentem ligat, qõ coram Deo eum solvit, ei-
dem vz. rem vz. partem saltem harum pœnarum remittendo. –

a) 4. Accedunt et aliæ rationes a). Ecia contra Navarrenses potestatem pœnas remitten-
di sibi vindicavit, et qdã potestatem eo sẽu, quo illi negabant, nullus am eõr
pœnas mere canonicas remittendi facultatem adjudicabat Ecie.

b). Concilium Tridentinum anathematizat eos, qui indulgentias inutiles ee asse-
runt, atqui si valerent Dñm in foro externo, ñ tantum inutiles, sed et pernicio-
siissimæ sent, quia ut S. Thomas ait: remitterent ad graviores pœnas sc: purga-
torii, absolvendo a pœnitentiis injunctis.

c). Concilium Trid. declaravit, unum Indulgentiarum in Ecia retinendum ee,
jam dudum am cognoverat usus canonicæ satisfactionis, e quo sequitur, si in-
dulgentia nil est aliud, quam pœna canonica relaxatio, eorum decreti
periculum ee et absonum, et summos Pontifices, Episcos, et universam

et universam Ecclesiam voluisse piae fidelium credulitati illudere.
Ad 5. Si indulgentiae illum valerent coram Deo, ne possent concedi indulgentiae pro defunctis; quippe, qui ne ligantur jam Ecclesiae praeceptis, neque aut ipsi disciplinam indigent, aut aliis exemplo esse possunt. Fideles ne proximam hanc doctrinam, palet ex diversis propositionibus censura notatis ac 1a. ex act 19. Lutheri a Leone X. damnato: „Indulgentiae his, qui veraciter eas consequuntur, ne valent ad remissionem poenae pro peccatis actualibus debitae quid divinam justitiam." Indulgentiae fundantur in potestate clavium, sed clavium effectus fulminum supernum respicit, et ideo dicuntur claves regni coelorum.

§4. Datur in Ecclesia indulgentiarum thesaurus constans e meritis Christi et Sanctorum.

Thesaurum istum indulgentiarum fontem eatenus constare e meritis Christi et sanctorum dicimus, quatenus haec satisfactoria sunt. Non enim quidem opus, ut adjungantur sanctorum passiones passionibus Christi, quasi haec per se non sufficiant, sed adjunguntur, adminiculi instar, ut inde honor et gloria Christi meritis proximae, aut, et ne satisfactiones Sanctorum superabundantes otiosae maneant. Ad hunc thesaurum pertinent non solum merita Sanctorum in coelis viventium, sed etiam his in terris adhuc viventium. –
Dari merita Christi satisfactoria et superabundantia nemo pie negare, quia secum totum redemptionis opus negare deberet. Passio Christi pretii fuit infiniti, quia persona, quae passa est, infinite fuit dignitatis, Verbum nempe incarnatum. Certum etenim est, illum pro nobis sanguinem fudisse: „Ipse est propitiatio pro peccatis nostris..." Ex his igitur meritis cuncta, quae ad Deum salutis nostrae gratia agunt, valorem suum et efficientiam habent. Quare Deus indulgentias largiendo ex iisdem meritis infinitis aliquid ad solutionem poenae a peccatore debitae applicet necesse est, et quidem potestate Domini sibi tradita Apostolus II Cor. c. 5. 18. scribit: „Dedit nobis Deus ministerium reconciliationis." Vita haec generaliter prolata complectuntur ministerium reconciliationis, quod exhibet tum per praedicationem, tum per sacramenta, tum extra sacramenta.
Praeter merita Christi dantur etiam merita satisfactoria et superabundantia Sanctorum. Certum enim est, sanctos quam plurimos magis satisfecisse in hac vita, quam necesse fuisset ad diluendum peccatum poenae

temporalis, cui obnoxii fuerant. Quis ẽm id neget de B. V. Maria de sanc. Joanne Baptista, et de aliis martyribus, quor vita sanctissima fuit et nihilominus tot poenas perpessi sunt? Satisfactiones ẽm ejusmodi n pos. sunt obesse, manere et inutiles, quum sit communio bonor operũ et meritor inter cia membra Eccliae: „ Multi unum corpus sumus in Chto, singuli ẽm alter alterius membra". Rom c. 12. „ Id ipsum pro invicem sollicita sint membra, et si quid patit unum membrum, compatiuntr cia membra". I. Cor. c. 12. Sancti ẽm nihil evidentius decideraverant, quam ut ex eorum abundantia suppleat inopia eorum, quibus adhuc manent debita v. in hac vita v. in purgatorio persolvenda. Eccliam statim ab initio haecce merita applicasse, exemplum S. Cypriani ostendit.

§5. Indulgentiae applicari etiam possunt per modum suffragii animabus in purgatorio degentibus. –

Eccia tales indulgentias elargiri potest, n quidem per modum solutionis et absolutionis, quia nulla jurisdictione in has animas gaudet, sed per modum suffragii, quatenus ipse merita Chti et membror ejus tam in coelis regnantium, quam in terris militantium Deo offert, ut eorum intuitu Deus pro sua misericordia dignetr, v. totam v. partem illius poenae, quae ad plenam et perfectam satisfactionem pro culpis admissis requiritr, condonare. –
Si indulgentiae n valerent per modum suffragii, hanc per introductionem talium indulgentiarum magna fuisset variatio in principio Eccliae articulo facta. Historia ẽm docetr, per multa saecula in multis Christianis regionibus v. c. Gallia Germania, Polonia, Anglia, Gallia, Hispania cognitas fuisse indulgentias defunctis concessas; si igr Eccia tam sero incepisset defunctis prodesse in tot regionibus per indulgentias, id fuisset ingens variatio. In aliis punctis disciplinae eccles. dari, ac elicuni rationes, ob quas deceat mutatio; quorũ ratio ẽ potest, animas purgantes per tot saecula relinquere in terribilibus purgatorii flammis? Quodsi vr dicat, Eccliam semper deprecatam ẽ Deum pro defunctis, et indulgentias pro defunctis tunc ẽ solemniorem modum deprecandi pro defunctis, nulla fit mutatio quoad rem ipsam, sed tantum quoad externam disciplinam et ritum, quod fieri posse nemo negabit. Quare cia argumenta, quae evincunt, suffragia viventium defunctis prodesse, etiam evincunt, ~~suffragia vivent~~ suffragia indulgentias defunctis applicari posse.

ac 1° Communio Sanctor. 2° auctoritas Rom. Pontificum a Joannis VIII. 878. – Joannis IX. 900. et aliorum, qui indulgentias in suffragium defunctorum concesserunt, Sixti IV., qui hanc Petri de Osma propositionem damnavit, 3° manus Pontifex purgatorii poenam remittere non potest. 3° Prudio universe Eccle indulgentias pro defunctis tangenti atq; appendi tabellas, quibus hae concessae indicant.

§6. Quaedam solventur quaestiones circa indulgentias.

Quae adhuc de indulgentiis dicenda remanent, revocant ad indulgentias ipsas, ad earum ministrum et subjectum.

a) Indulgentia e absolutio et solutio respectu viventium, solutio respectu defunctorum. Absolutio, quia e potestate clavium dimanat, solutio, quia quum peccator virtute clavium a poena liberat, debet aliquid pro eo solvi, quo justitiae divinae satisfiat. Hoc dum facit Ecca cum e thesauro Sti et Sanctor applicat. Indulgentia alia e plenaria, alia partialis – plenaria e remissio totius poenae temporalis in hoc v. alio seculo luendae. Ad hanc plenariam indulgentiam pertinet jubilaeum, quod propter poenae relaxationem annexa habet nonnulla privilegia, absolvendi v.c. a casibus reservatis et censuris. Durante jubilaeo ceteras reliquae indulgentiae suspendunt. –

Bonifacius VIII, a° 1300 constituit: Jubilaeum celebrandum esse quovis 100a°. Clemens VI a° 1350 quovis a° 50°. Urbanus VI. quovis a° 33. Paulus II demq et Sixtus V. quovis a° 25°. Partialis indulgentia e remissio partis poenae temporalis, et certo dierum et annorum numero definita. Indulgentiae 40 et 100 dierum ... i.e. illum nobis e poenis temporalibus coram tribunali Dei luendis remittit, quae nobis remitterentur, si 40 v. 100 dies operam poenitentiae talia faceremus. Indulgentiae v. sunt locales, v. reales, v. personales, si v. loco alicui concedunt, p.c. altaribus privilegiatis, quae id in se habent, ut si sacerdos in tali altari missam legerit, v. ipse sibi v. defunctis indulgentiae lucrari possit; v. rei, e.g. Rosario v. Confraternitati certae; deinde et v. temporales, v. perpetuae, si ad certum tempus v. si pro semper elargiuntur.

Nota. Bonifacius IX constituit Jubilaeum pro exteris, qui ad majores urbes convolaverint. Sixtus V in exordio sui pontificatus et posteri. –

b) Minister. Potestas concedendi indulgentias e penes summum pontificem et episcopos, sive 12. ea potestas tam in Episcopis restricta est, quia ut habet

/.

" Coster. IV. „ per inutiles et superfluas indulgentias, quas quidam Ecie
Praelati facere n verent, et claves Ecie contemnunt, et poenitentialis sa-
" tisfactio enervat." Indeg ō annus unius anni in dedicatione Eccliae
et 40 dierum festivis diebus, dum solemniter celebrant, Episi largiuntur,
reliquis summo Pontifici reservatis.

ci. Subjectum. Conditiones, quae in subjecto requirunt, sunt: status gratiae et
exercitio eorum, quae in litteris indulgentiarum proscribuntur.

1. Non remittit poena nisi prius remissa et sublata culpa, gō evidens
ē n valere indulgentiam, nisi recipiens sit in statu gratiae.
Notandum hūm, quodsi plura prosecripta sint opera, sufficere, ut ultimum
in statu gratiae impleat, quia tunc indulgentia suum sortitur effectum,
cetera dm fiant ōio vere poenitenti; nisi aliter fuerit in Pontificis diplo-
mate expressum.
Confessio requiritur, quotiescunq id litterae dicunt; si n exprimit, posset,
qui in statu gratiae est, indulgentiam lucrari sine confessione, sed n ē fa-
cendum. Certum quoq est, neminem posse plenam ōis poenae temporalis re-
missionem assequi, nisi liber sit ab oi affectu cujuscunq peccati etm
venialis, et quidem ideo, quia remissio poenae necessario supponit remis-
sionem culpae, quae n remittit, nisi explicet. –
2. Quod opera attinet in litteris indulgentiar injuncta, de quibus consentiunt,
indulgentiam illum eum lucrari posse, qui integre ōia opera praescripta per-
ficit. /: Siem per indulgentias plenarias ullis obviis tolleret, ōis obligatio
satisfaciendi pro peccatis, ildq potius esset in destructionem Eccliae, quam
aedificationem :/. –

§36. Forma Sacramenti Poenitentiae.

Restat, ut de reliquis dicamus, quae ad sacramentum poenitentiae pertinent.
Et qdm quoad formam Con. Trid. dicit can. 9. sess. 14. „ Docet praeterea sancta Syno-
„ dus sacramenti poenitentiae formam, in qua praec ejus vis sita ē in illis mi-
„ nistri verbis posita ē: Ego te absolvo a peccatis tuis etc. Ritibus qdm de
„ Eccliae sancto more probatis quaedam laudabiliter adjunguntur, ad ipsius tamen
„ formae essentiam nequaquam spectant, neq ad ipsius sacramenti adminis-
„ trationem sunt necessaria." Reponit ego Concil. necessariam formam in
verbis absolutionis, idq optimo jure, si qdm per verba absolutionis ōis
hujus sacramenti effectus exprimit. Sed dm praestat sacramentōr forma

Caeterum recollige, quae de necessitate absolutionis diximus. Cum am idem sit, sive illa absolutio votis indicativis, sive deprecativis efferat, quia in ho sed Ds e, qui proprie absolvit, nemo vituperavit Ecclam orientalem, quo votis deprecantibus utitur. Imo ipsa Ecclia occidentalis olim illis usa erat sat longo quidem tempore, nam ante sec 13 universaliter erat in usu formula indicativa. Cf. Lebeit. l. 6. p. 506. - Jure am statui formulam utramq effectum sacramentalem producere, colligit, quoniam neutra Ecclia formulam, quia ulla altera, unquam vituperavit.

Nota I. Formula eccl. lat. essentialis e consentientibus theologis: „Ego te absolvo a peccatis tuis" quamvis sint, qui dicant: „a peccatis tuis" ex praecepto addi ecclesiastico.

Nota II. Minister sacramenti hujus maneat in illa formula, qua ecclesia cui addictus est, utitur: latinus go indicativa, graecus deprecativa utatur.

§ 37. Necessitas hujus Sacramenti. -

Esse hoc sacramentum necessarium necessitate praecepti dmi facile constat. Et quidem necessitas ejus patet ex incommodis ejus effectibus, atq exinde exorta tranquillitate mentis, quam praestat hoc sacramentum rite susceptum; nam ex necessarium necessitate medii inde probatur, quoniam qui justificationem primam n amittit, n prohibetur, quominus intret in beatitudinem aeternam. Vach am homini illi, qui vel subdole illud recipit, vel ad difficultates cum ea junctas illud negligit. Quod cui demonstratione minime eget. -

§ 38. Usus practici. -

Nos respicimus huc ea, quae sparsim de utilitate confessionis, de congruentia votorum dispositionum in hoc sacramento ordinabit ad nostra desideria, vitaeq nostrae emendationem, atq tranquillitatem dicimus. Quae ita nos exhortantur:

a. ad gratias salvatori optimo habendas et agendas.

b. ad illud sacramentum contra adversariorum cavillationes defendendum.

c. ad peculium diligenter rem hujus sacramenti edocendum, ut sciat quod facere oporteat, si quis fructuum salutarium ejus fieri velit particeps.

d. ad tale tantumq sacramentum cum accuratione et diligentia administrandum;

e. denique excitat, ut nos frequenti et digno usu ejus sanctificemur, ad justificandi finem habeamus vitae aeternae. -

Articulus V.

Sacramentum extremae unctionis.

§1. Nexus. –

Concil. Trid. Sess 14. eadem ḡō, in qua tractavit de sacramento Poenitentiæ, a-
" gens de extrema unctione in proemio id habet: " Dictum ē ām S. synodo pro-
" cedenti doctrinæ de poenitentia adjungere ea, quae sequunt de sacramen-
" to Extremæ Unctionis, qđ n̄ modo poenitentiæ, sed et totius Christianæ vitæ, quæ
" perpetua poenitentia ēe debet, consummatum existimandum ē a patribus."
Patinet gō ex mente Concilii hoc sacramentum ēmḡm consummatio ad poeni-
tentiæ sacramentum, et quia morituris instituitur ē, ēmḡm consumma-
tio ad rem hūis in terris poenitentiam, ut ille munitus iter ingrediat in vi-
tam sempiternam. Iure gō Sta loco ab Ecclia ponit, postquam illa necessitat,
quæ ad res dū Christianos pertinent, ante duo reliqua ordinem et matrimonium,
quae quamvis ante unctionem recipiant, n̄ debitula et ūbus. De hujus jam
sacramenti fundamento biblico ante dū ē dicendum, dein reliqua huc per-
tinentia tractabimus.

§2. Exponit, Jacobi c. V. v. 14 et 15.

Fundamentum biblicum fortissimum invenire ē in Jacobi 5 v. 14, 15, cujus
sensus fide dōa ex definitione Eccliæ nobis constat, quem cuncta pene sacerdo-
" tum nebulæ postulant, qui sic audit: " Infirmatur quis ἀσθενεῖ τις in vo-
" bis, inducat presbyteros Eccliæ – τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας – et orent
" super eum, ungentes eum oleo in nomine Dni, et oratio fidei – ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως
" – salvabit – σώσει – infirmum – τὸν κάμνοντα – et alleviabit – ἐγερεῖ – eum Do-
" minus, et si in peccatis sit, remittuntur – ἀφεθήσεται – ei." Placet Jacobus.
Quodsi hunc locum cum gravium studio quis perlegat, n̄ dubitato, quin in-
telligat, agi hic de rito religioso, quem orantes per oleum administrent Eccliæ
ministri, qui corporales et spirituales effectus annexos habeat. Propter ad-
versariorum tum, qui et hunc locum in suos sensus detorquent, accuratius
ē in eum inquirendum. Ante Lutherum et Calvinum id hoc de sacramen-
to in genere, sic et de hujus loci sensu nemo dubitat. Ipsi ēm Waldenses et
Wicleffita, quamvis n̄ nullum hoc sacramentum aestimabant, tum illud qua
tale n̄ negabant. Exponunt ām Lutheri et Calvini asseclæ hunc Jacobi locum
de unctione corporis infirmi ad sanitatem restituendam modo naturali,

cum oleum medicamen sit tão salubre, quo antiquitus frequenter utebantur, vt, quod aliis placet, de sanationibus miraculosis, paralellum ipsi locum habent locum cum Marc. VI, 13. Hem confirmant eo, quod Jacobus de vtroque fieri loquat, qua effectum habeat miraculosum, de qua fide loquit, dum Matth. Marc XI, 23. ait: „ fore, ut non haesitantes in corde, sed credentes, si dixerint monti: „ tollere et mittere in mare," consequuturi sint effectum. – Lutherus insuper in libro de Capt. babylonica locum nostrum eo impugnat, quoniam epla haec n sit Jacobi, et si est, apli n sit, sacramentum instituere, quod solum pertineat ad tum. Calvinus ut erat inurbanus etiehemens, nostrum sacram. l. 4. instit. c. 9. appellat fictitium et historicam hypocrysin.

Contra haec jam qualitcumq nostrum locum agere de ritu in oeconomia salutis ordinario sic probamus:

1. De authentia epli Jacobi dubium ipsorum nullum e. Provocamus desuper ad ea, quae in Introductione in libros N. T. et a nobis Disp. IV. Prog. general. de canone §16. dicta sunt. Neq Lutheri sententiam fuisse et ejus aedeclo. Scimus insuper ex conjectura dogmatica fecisse Lutherum hanc epistolam, quia ejus doctrinae de sola fide justificante obstat. Quod am ad institutionem per Jacobum Apostolum attinet, inferius necessaria occurrent. –

2. De ritu mere medicinali, corpori naali modo profuturo, non ee sermonem patet, quia effectus spiritualis expresse commemorat „ si em in peccatis est" addit Apostus „ remittentur ei." Neq, si ea mens fuisset Apli, vocari jussisset presbyteros Ecclae, sed seniores peritos. Obstant porro ea, quae mox cum his sub „ junctura.

3. Sed neq sermo e de effectibus miraculosis, quod, quoniam maxime frequens huc vsq dicti adversariorum sententia, accuratius e proponendum.

a). Etenim miraculor patrandor potestas a Deo data n ipsis fidelibus, sed ipsis infidelibus, Jacobus am ad fideles scribit. Sine ratione go sufficienti cum his hic loci miraculosa potestas.

b). Detur illam expositionem capitis hujus tenor, etenim in antecedentibus et nostrum locum consequentibus versibus Apostus praecepta dat, secundum quae diam in diversis vitae casibus vsu gerant. Dicit v. 12. „ nolite jurare" v. 13. „ tristatur quis vestrum, oret, aequo animo est, psallat" v. 16. „ confitemini alterutrum peccata vestra, orate pro invicem ut salvemini" etc. Nam go illum sine ratione sufficienti statuerem, in loco nostro potestas miraculosa, sed ea contra seriem logicam assumerem, quod vetat lex hermeneutica, expresse em monere debuisset Apostus.

si in medio preceptor ordinariorum ponuisset medium extraordinarium/ miraculosum. Sol am n illm n fecit, sed potius imuit contrarium. Nam:
c/. Dona miraculor nulli certo statui v/. generi hominum erant adscripta, sed Spiritus dedit, cui voluit; Jacobus am certum presbyterorum ordinem assignauit. Presbyteri vo stricti, nominis il ministri sacri. Sic em uox loquendi constat. Nostro am in loco accuratius insuper determinat„ et oe clubium per additum „της εκκλησιας" tollit. Non go quicumq„ qui aliquod donum Spiritus habet, sed ministri illum sacrorum vocandi sunt. De actu proinde stricte religioso sermo est. Tales em exercent ministri illi.
d/. Nil am plane perficiunt, qui provocant ad commemoratam ab Apostolo sensualem orationem fidei. Haec em Jacobo n alia sunt, quam fundunt illiam, mixti meritis Salvatoris Jesu Xti et in illo firmiter credentes. Eandem em loquendi formulam/ idem Jacobus adhibet c.6. proclutat am in fide - εν πιστει - nil haesitans"; sermo e de sapientia, quam petunt illiam, cum fiducia a deo exoptant, per merita Jesu Xti petant. Sine dubio frustra provocant ad Marc II, 26. Noster locus cum illo nihil habet commune.
amen dico vobis quia quicunque dixerit huic monti: Tollere, et mittere
e/. Non est go noster locus Jesu cum Marco VI. 13. in quo legimus illm: „et daemonia multa ejiciebant et ungebant oleo multos aegrotos et sanabant." Praeter unctionem et sanationem nil in hoc loco occurrit, quod parallelismum cum nostro constituat, nulla alleviationis, nulla remissionis mentio, ad nil dicamus de ejectione daemonum, et totum contextum miraculum in fronte gerens, quod nostro in loco n illm n obtinet, qui potius contrarium imuit. Non go invicem haec loca sese explicant. Sicce ex relationibus patet Trid. conc. sess. 2. sess 14. de extrema unctione definiuisse: „Si quis dixerit sacramentalem infirmorum unctionem gratiam n conferre, nec remittere peccata, nec allevi„are infirmos, sed iam cessasse, quasi olim illm fuerit gratia curationum, anathema sit. Plurib canonistis ultima ex regulis hermeneuticis probavimus. Non cessasse am in Eccia ritum illum, et praedictos gratiae internos effectus producere, probabimus in sequentibus.

Adjuncta ad §2.

Nulla paritas inter Jacobum et Marcum/. et daemonia etc./ Nam
d/ unctio Marci - adhibebat ad sanitatem corporis restituendam, nostra vo solum et precipue ad salutem animae.
b/. Apostoli hunc temporis nondum erant sacerdotes, et ritus per sacramenta hoc

sacramenta hoc administrari voluit. Conclusio a baptismo non valet, quia ad nam baptismi non pertinet minister sacendos.

ep. Apli nec caecos, claudos etiamsi jam fuerint ungebant, nos illum graviter decumbentes.

dp. Apli ungebant non baptisatos, nos tantum baptisatos. —

§3. Unctio infirmorum in Ecia xlii non cessavit.

Non cessasse illum unctionis infirmor pilum in Ecia xlii, continua et universalis docet traditio. Et quidem 1.m quod ss. patres attinet, provocamus ad Origenem hom 2. in Lecit. loquis „ de variis poenitentiae speciebus, et postquam dixisset: „ est adhuc et septima licet dura et laboriosa per poenitentiam remissio peccatorum" quibus verbis significat poenitentiae sacramentum addit: in qua complectit illud, quod Apstus dicit: si quis am infirmat, vocet presbyteros Ecliae et imponant illi manus ungentes eum oleo in nomine Dni." Medium in Ecia ordinarium hanc unctionem describit Origines, quod remissionem peccatorum conciliet, complementum sit poenitentiae, et praeter vitum illum ab Apostolo praescriptum manuum impositionem junctam habeat. S. Chrysostom. lib. 3. de sacerdotio: „ Neq. enim solum cum nos regenerant, sed postea etiam condonandor nobis peccatorum facultatem obtinent. Infirmat, inquit, inter vos aliquis, accersat presbyteros Ecliae, ut orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Dni." Pavin. Anath. mumio sacerdotum ordinarium describit hanc unctionem s. pater, quo peccata condonet, qo gratiam gratum facientem efficiat." Innocentius I hoc. V. interrogatus de dubiis, quibus ad hanc infirmor unctionem pertinentibus respondet inter alia in epsla 1. ad Decentium c. 8. „ Non est dubium de fidelibus aegrotantibus accipi v. intelligi debere - quos sc: Jacobus scribit - qui s. oleo chrysmatis perungi possunt, quo ab Epspo confecto non solum sacerdotibus, sed et sibi ubi ettiam licet, in sua aut suor necessitate inungendo." - loquis, et pergit „ Poenitentibus illud infundi non pot" sc: antequam expient - „ quia genus sacramenti. nam quibus reliqua sacramenta negent, quomodo unum genus potest concedi." Expresse Innocentius inter sacramenta refert hanc unctionem, nec dubium de hac re movebat, quamvis aliqui quaestiones circa illud sacramentum non videbant. Decentio satisfaciunt. Caeterum vita: quo ab Epspo etc intelligenda sunt de usu olei, quo accurrente necessitate sibi am tum se, tum alios ungere possunt pro devotionis affectu erga rem sacram simili modo, quo aqua ultima benedicta. Nec hmo hoc verba nostro sententiae obstant, non eam ea illis, sed reliquis argumentum inferimus. —

Nota I. Si cui pauca videant, quae ex patribus proferri possunt, perpendat sequentem observationem. In bona pace utebatur Ecclia hoc ritu applicõ, nec impugnabat; patres aũ scripserunt data aliqua occasione, quo circa hoc sacramentum deerat. Nec mirum hanc unctionem ab extraneis nõ fuisse impugnatam, cũm unctionem infirmor aliquin Judaei atq gentiles frequenter adhibuerunt in usum medicinalem qq; quibuscum unctionibus facile confundebatur. Si võ protestantes putant ex more aegrotos ungendi ortam ee unctionem Christianor, injuriã sunt in Apostum, qui longe alios, eosq praecellentissimos effectus cum hac unctione jungit. Si porro lotiones apud Judaeos et gentiles nil derogant Christiano baptismo, quomodo eor unctiones nostro de pretio quid detrahant? Simus aequi rerũ judices.

Nota II. Valde hallucinari videtur, si prioribus novem seculis nullam hujus ritus sacramentalis mentionem occurrere asserit, in praesentia e: Sane ea dixerunt Origines, Chrysostomus et Innocentius I ante seculum nonum. —

§4. Unctio extrema e sacramentum

Quodsi Apostus Jacobus loco exposito nõ de curatione medicinali, neq de gratia gratis data loquitur; quodsi porro hic descriptus a Jacobo ritus in Ecclia Christi mansurus cessavit, ultro requitur: ee illum verum novae legis sacramentum scil. ex signum visibile, oleum; fs. forma, orare ea praecipit; ef. gratia interna, quae sola remanet, si nõ de mero ritu medicinali, neq de gratia gratis data, firmo est, et inter alia ex conferenda remissione peccator ultro requitur; pariter df. divina institutio.

Quam in rem ea valent, quae §7 de sacram. confirmationis dicimus. Jure go Concilium Lugdunense sqe 10. unctionem hanc infirmor sacramentum definivit, et Conc. Trid. c. 1. dicit: „Si quis dixerit, extremam unctionem nõ ee vere et proprie sacramentum a Christo Dño nostro institutum, et beato Apostolo Jacobo promulgatum, sed ritum tm acceptum a patribus, aut figmentum hominum: anathema sit.

Nota. Quod ex citato canone patet, Ecclia dicit hoc sacramentum a Christo institutum, a Jacobo promulgatum, in cap. am 1 dicit a Marco insinuatum. Errant go Protestantes, si Ecclam vituperant, quasi ea Apostli, qualemus homo e, institutionem et praeceptum ritum aliquem sacramentum habeat; nunqm ea credidit, Jacobum instituisse, sed promulgasse, quod Dmus ap. expressis vbis instituerat, ap. Spiritus s. docuerat, qui addita erat palefactum, quod nemo Protestantium negare potest. Expressum seu praeceptum in s. litteris requiri nõ pt; scimus ea ea nõ ee scripta. Verisime am porro Ecclia addit per Marcum sc. cap VI

cap V. v. 13. insinuatum. Ad miraculosas em illas sanationes in eccl necessarium oleum; fiebant illo verbo. Quodsi am adhibuerunt, censenti sunt vi ex mandato Xti fecisse, ut indigitet, quid postea in oeconomia salutis ordinaria circa infirmorum curam sit faciendum, effectu tum longe praestantiori interno per gratiam sanctificandis dono. Ejusmodi praxagia in eis deprehendimus sacramentis, ut ex dictis patet. Sic fane dicta cohorent et digna Deo sui inveniunt expositionem. –

§5. Definitio et nomina.

Extrema unctio ge e sacramentum novae legis, quo aegrotis necessaria gratia confert. Putamus brevem hanc definitionem sufficere, satis em illud generaldictum: aegrotis, a peliquis distinguit; cum am dicimus sacramentum, abunde patet, illam unctionem eis sacramenti elementis insigniri. Hoc am sacramentum diversis nominibus compellat, a scriptoribus ecclesiasticis appellatur oleum sacrum, oleum, unctio s. olei, unctio infirmorum, sacra unctio, sacramentum exeuntium, poenitentiae consummatio, viaticum, – duobus ac: vocabulis junctum, quasi dicas: oleum cum precibus. Communissima ve appellatio est: Extrema unctio.

§6. Effectus hujus sacramenti.

Quod effectum hujus sacramenti attinet, Jacobus expresse refert salvationem, alleviationem, remissionem peccator. Conc. Trid. can 2. sess. 14. hem his verbis explicat: „ Res etenim haec gratia e Spiritus Sti, cujus unctio delicta, si quae sunt adhuc expianda, ac peccati peliquiae abstergit, et aegroti animum alleviat et confirmat, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam excitando, qua infirmus sublevatus, et morbi incommoda vi. labores levius fert vi. tentationibus Daemonis calcaneo insidiantis facilius resistit, et sanitatem corporis interdum, ubi saluti animae expedierit, consequit. Et qdm verissime Concil. rem explicat; etenim

I. Quod corporis sanitatem attinet, vocabuli ambiguitas ea significatio e, quod nemo ambigit ab adversariis, et hanc concedit, quando vel solum medicinalem effectum, vi etiam miraculosum sumunt. Twe am Concil. hunc effectum per verba: „ ubi saluti animae expedierit " restringit, quo pacto illum licet sub ea conditione, nec Jacobus rem aliter ex mente Salvatoris intelligere potuit. Twe in super addunt: interdum effectum secundarium indigitant pro ter allatam

allatam passionem, et quia sacramenta in genere data sunt ppter effectus internos.

2º Quod Iacobus dicit ἐγερεῖ concilium refert ad alleviationem animae. Et jure qdm optimo. Etsi em ἐγείρειν etm de physica alleviatione nonnunqdam adhibeat, tamen et nostro significatu frequentissime occurrit. Nostro am loco de spirituali alleviatione sumendum ee probat, quia sumi n potest, Iacobus brevi in loco per duplex vocabulum significare voluisse, ppter cum praecedens σώζω adeo clarum sit, ut ejus explicatione nequaquam egeat. — Plane am consentientibus cibus habemus sacramenti nostri effectum primarium, ex quo benignitas Salvatoris vr. maxime elucet; n em difficilius e vita momentum, quam dum gravi morbo decumbit homo. Ipsi em corporis cruciatus et dolores animum ungunt, reddunt inquietum, minusq patientem vr. eo murmurantem contra hanc, quam Deus disposuit dispositionem; vita amor crescit, quo magis invalescit morbus, tota chara et vita amoenitates derelinquendi instans necessitas mentem avocat, quominus aeterna cogitet, viamq consideret, qua in patriam itur. Quis porro sciat, qua ratione, quibus modis antiqui generis humani hostis occasionibus his abutatur, ut in laqueos suos implicet incautos? Sane si umqm, certe in hoc vitae momento adeo periculoso, opus e homini robur coeleste, ut difficultates superet, pugnamq pugnet felicem, exitumq nanciscatur exoptatum. Adversarii qdo hujus Sacramenti vr. morti prodimum numquam videntur vr. adeo stolide superbientes, ut humano fortes e memoria et corde elaberentur. —

3º Tertius denique effectus e dicente Apostolo remissio peccatorum, verbi em ἀφεθήσονται cum peccatis junctis vim exposuimus § de poenitentia. Quid am peccatorum in hoc Sacramento remittat, n consentiunt omnes. In remissione venialium consentiunt; aliqui praeunte s. Thoma l. 4. contra gentes c. 72. mortalia qq. remitti asserunt ea, quorum notitiam vr. memoriam n habeat infirmus, quo propinde per poenitentiae sacramentum n ait expiata. Cibus am certum et confessam ait, extremam unctionem non ee identicam cum sacramento poenitentiae; semper em separatum a poenitentia sacramentum e habitum, et confert, post susceptam poenitentiam, si hujus Sacramenti suscipienti adsit possibilitas. Nos monemus in vitae Concilii remitti peccata, si quae sint adhuc expianda, et peccati reliquias abstergi una intelligentes venialia et mortalia, quorum n erat recordatio, vr. confitendi possibilitas.

pravas affectiones, quae delicto peccato manserunt, foris etm illa opera satisfactoria, quae ponenda erant, quog peccator bona voluntate ponere vellet, ob corporis hmn debilitatem, morbia gravitatem, et inde orituram dissipationem ponere n pt. Placet em oia ad expiationem peccatoris pertinent et vera peccator religiosa habenta, et sunt. Sic facile intelligit, nullum differe hoc sacramentum a poenitentia, hmn ad illud pertinere, illudg, quod Esia em per credidit, complere. Sic clementia salvatoris plene cognoscit, qui voluntatem peccatoris debilem cognoscens plenam illi offert expiationem, mortis metum aufert, judiciumg nobis efficit benignum, quodcunq fecerimus, quo possumus.

§7. Materia.

Materia hujus sacramenti e oleum; id quod Jacobus expresse dicit et confirmat universalis Ecia praxis, quod pontificia Latinor et Grecor testant, et Conc. Trid. docet c. 1. „Intellexit em Esia materiam ee oleum ab Eppo benedictum“. Sub oleo am intelligit liquor, qui ex bacis olivarum exprimit, confirmante id usu loquendi. Benedictionis epispalis meminit jam Innocentius I, pariter Sacramentarium Gregorii M. In diversas partes abeunt theologi, dum quarit, an sit illa benedictio de necessitate sacramenti, sive minus? Cum Jacobus em plicite olei injiciat mentionem, itemque ipse per analogiam aquae in baptismo petamus effectum valide in oleo n benedicto, celerum am graviter peccare, qui extra necessitatis casum aliud, quam benedictum adhibeat oleum. Non am obstare verba Conc. Trid. supra citata, certum nobis e, cum Ecia Theologor sciret, nec hmn damnaret, itemque n rejicit morem Grecor, qui per sacerdotes oleum benedicunt. Benedictionem per episcopum vs. presbyterum faciendam qd attinet, maneat salvus utriusq Ecie ritus. Applicando oleum corpori fit illud materia proxima. In Ecia latina obtinet quinq sensum unctio, in graeca alia corporis partes ungunt. Quapropter dicimus de necessitate sacramenti ee unctionem in quacunq corporis parte; caeterum fovandam ee praxim, nisi instet mortis periculum. Unam sufficere docemur ex praxi ecclesiae ex analogia cum Baptismo Cf. §5. Cabt, et quia Apstus simpliciter dicit: ungentes Cf. caeterum Ritualia.

Adjuncta. E definitione Concil. Trid. patet oleum benedictum requiri ad validitatem sacramenti, non em sine causa Conc. id addit – nam de aqua ad Baptismum necessaria hoc n dicit. Preces sunt deprecatoriae, quia sacramentum hoc e complementum Poenitentiae, qa dona Dni misericordiae implorat. –

Adducat presbyteros – unus sufficit. Jacobus enim non de numero, sed de qualitate sollicitus erat.

§8. Forma.

Curandum est, dum ungit, dicit expresse vbi Jacobus, quamvis vba non addat ipsa; tenor tam cor facile per enumeratos ab Apsto effectus determinat. Reliqua reliquit Ecclie suo. Caeterum Ecclia utraq utit formula deprecativa; latina quidem: „per istam unctionem, et suam pissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid per visum deliquisti," et sic pergit per singulos sensus. Ecclia graeca fere eqquentem in modum precatur: „Valet sanctae animae et corpori medice, qui filium suum Unigenitum ex morte nos liberantem misisti, sana quoq servum tuum a detinente illum corporis et animae infirmitate," etc. Et in utraq Ecclia adjunguntur plures eaeq gravissimae precationes. In aliquibus ritualibus saec 16. inventa formula indicativa: „ungo te oleo sancto" etc. Cf. Martene de antiq. rit. l. 1. c. 2. Valent huc ea, quae de forma Sacramenti poenitentiae dicta sunt §36.

§9. Minister.

Definitione dogmatica constat, ministrum hujus Sacramenti esse sacerdotem stricte sic dictum ab episo ordinatum. Sic Can. 4. Conc. Trid. habet: „si quis dixerit, presbyteros Ecclie, quos beatus Jacobus adducendos esse ad infirmum unctendum hortatur, non esse sacerdotes ab episo ordinatos, sed aetate seniores in quavis communitate ob idq proprium extremae unctionis ministrum non esse solum sacerdotem: anathema sit." Veritas dogmatis hujus ex vbis Jacobi, qui presbyteros Ecclie advocare jubet, sub quibus non intelligi seniores, sed ministros sacros rite ordinatos probavimus supra §2. Patet porro ex constanta Ecclie praxi, quam exhibent ejus ritualia antiquissima aeque ac recentia, nec unum sit proferri exemplum laici vel inferioris ordinis clericis unquam concessum esse hujus Sacramenti administrationem. Huc pertinet responsio Innocentii I. ad Decentii quaestionem, an etiam episi id hujus Sacramenti ministri respondet: „Caeterum illud superfluum videmus adjectum, ut de episo ambigat, quod presbyteris licere dubium non est; nam idcirco de presbyteris dictum est, quia episi occupantibus, aliis impediti ad aegros langnidos ire non possunt." Clare hic locus dogma nostrum exprimit, recte tam habet Pontifex illam quaestionem superfluam, cum dubium nullum sit, plenitudini sacerdotii licere, quod simplicis presbyteris licet. Apstus quidem in plurali de presbyteris.

presbyteris invocandis loquit, graeca Ecclesia reapse plures super aegrotos induxit, latina per unum administrat. Dicimus, quamvis per plures administrari sufficere tamen unum. Id probat Eccl. lat: praxis, quam nunquam vituperavit graeca, quae et ipsa si plures haberi non possunt, per unum valide administrari credit. Unam sufficere declarat Alexander III et Benedictus XIV. Jacobus am nostro sententia non obstat. Jo em mas scripturus, ut pluralem saepius pro singulari ponat e.g. Genes VIII. 4. „Requievit arca mense 7o super montes Armeniae." Joan VI, 45 et Act. XIII, 46. legit scriptum se in prophetis, cum tamen in uno occurrat, et arca in uno tum monte consedit.

Nota. Caeterum docente Catechismo romano illud sacramentum parochus, aut ejus delegatus offert; in casu necessitatis am quilibet et presbyter et valide et licite. –

§10. Subjectum

Subjectum hujus Sacramenti e baptizatus graviter decumbens pubionis usum adeptus. Prius patet ex patre Concilii Trid. sess. XIV. c. 3. Quod ultimum attinet, cum haec unctio sit complementum poenitentiae, illi tum ejus subjecti st, qui sacramenti poenitentiae st capaces i.e. usum rationis adepti. Et ad quid deb, unctio rationis usum, cum Baptismus perfectissime expiet, nec post illum residuum sit aliquid de peccato.

Nota I. Et si hoc sacramentum solis infirmis, qui gravi morbo delinerent, sit administrandum, praecipiunt tum ritualia et Catechismi, ut quantum fieri potest, aegrotis dum integris adhuc sunt sensibus adhibeatur. Quod expressius ejus effectibus patet.

Nota II. Eodem in morbo semel dat, iterata am in morbis diversis Cf. Con. Trid. c. 3.

Nota III. Morbis damnatis, cum non sint infirmi, non administrat.

§11. Necessitas.

Esse hoc sacramentum necessarium necessitate praecepti divini et ecclesiastici, in propatulo est. Prius patet ex institutione ejus, praeceptivis effectibus

quos Xtus cum eo conjunxit, alterum ex virtualibus, atq; Catechismis. Caeterum ee necessitatem hypothetican inde perspicis, quia infantibus in dat., quin a coeli ingressu, dici posset arceri. Qui vo sua culpa illud negligit, habet, qui eum judicet. –

§12. Usus practici.

1. Benignitatem Salvatoris in cura pro infirmis conspicuam doceamus.
2. Vitam nostram sine hac coelesti dejutorio vita excedat, modis oib, invigilemus.
3. Praejudicium cordibus hominum eripiamus, quasi moriendi necessitas cum ejus susceptione jungat, potius quam salutare ipsius familiaris recuperandi medium sit, horremus. –

Articulus VI.

Sacramentum Ordinis.

§1 Nexus.

Quae ad vitam hominis cujusq; spiritualem incipiendam, nutriendam et perficiendam inde ab ingressu ejus ad mundum usq; ad exitum a Xto ordinata sunt salutis media, exposuimus hucusq; transitum ad ea, quo certo hominum statui instituta, et duplex cum mutantibus nobis occurrit status tanti momenti, ut vix sine auxilio speciali relinquisse censendus sit Xtus illos, qui ad alterutrum pertinent. Unius eor, qui terra incolas sit daturus, alter, qui has ipsos in Dei regenerat, salutis media suppeditat, atq ad vitam aeternam consequendam perdit. Salus utriusq; per publico a matrimonio pile ordinatis, atq a fidelibus Dei ministris petitur. Quo Xtus pro utroq; statu ordinavit, exponemus modo tractantes ordine precepto primum de ordinis, deinde de matrimonii sacramento. –

§2. Notio ordinis.

Praetermissis significationibus, quibus ordinis vocabulum in auctoribus profanis et ecclesiasticis occurrit, nobis hic loci duplex vocabuli usus attendendus est. Designat sc:

a). Statum hominum, sacra potestate ad aeternam salutem fidelium pertinentia disponendi ineignitorum.

b). denotat ipsam actionem sive inaugurationem, qua illa potestate exornantur.

Posleriori hoc seu ordo et ordinatio unum e actg, idem, ipsae Conc. Trid. sess. 23c. 3, 4. hoc vocabulo sine discrimine adhibente. Priori autem in usu ordo et hierarchia idem denotat. Nobis in sequentibus sermo erit de Ordine, quatenus e ministrorum sacrorum inauguratio; de hierarchia autem summa lineamenta alibi jam demonstrata in memoriam revocabimus. —

§3. Ordo vel Hierarchia.

Xtus Dnus hierarchiam a laicis per via distinctum instituit; fundamentum scil: Ecclae aedificium super apostolos Petro junctos, quorum successores et Pontifex et Epi, qui continua successione ab illis decurrunt, usq ad nos. Interim tum in his, qui in ministerio sacro collocabantur, tradiderunt sem potestatem, sed pariter tum, hi ut presbyteri atq diaconi, qui per via epis subsint. Argumentis 85 cill. probatis veritas evincit; c.6. sess. 23. Conc. Trid. „Si quis dixerit in Ecclia cath. n ee hierarchiam dna ordinatione institutam, quae constat ex Presbyteris, epis et ministris: diaconis: anathema sit." quod repetit c. 7. in eos, qui negaverint epos ee presbyteris superiores, vi. n habere potestatem confirmandi et ordinandi, vi. communem cum presbyteris habere potestatem, provavimus, Xtum, dum Eucharistiam instituerat, veri nominis sacrificium instituisse, cujus ministri ut soli Epi et presbyteri. Ex quo consequitur, quoniam sacrificii minister sacerdos appellatur, Xtum verum novae legis sacerdotium in persona epporum et presbyterorum instituisse. Huc pertinet Conc. Trid. sess. 23. cap. 1. c. 1. anathema dictum illis, qui dixerint: „n ee in novo testamento sacerdotium visibile atq externum." Interim tum Ecclia ad hos dum usque gradus hierarchiae ordines alios adjecit, quos mentio jam e apud Cornelium in epla ad Fabium cf. Eusebium histor Ecclastica Lect IV. c. 44, et apud Cyprianum epla 22. Porro ordines minores qq, quos lat. eccla. qualuor numerat, npe Acolithus, Exorcistae, Lectores, et ostiarios, quorum olim sicut et subdiaconatus mentio occurrit in Conc. Carthag. IV a. 398. Graeca vo Ecclia unum habet ordinem minorem sc: Lectoratum, una em comprehendi, in hoc reliquos tres semper affirmavit. Quae ita nota ut ex historia et jure ecclesiastico; pariter divisio in ordines sacros seu majores atq minores seu in sacros. Prioribus ex aqe 12. quamvis humano institutio nis sit, accensel et subdiaconatus. Huc pertinet Conc. Trid. cap. 2. „Si quis dixerit, praeter sacerdotium n ee in eccla cathol. ordines et majores et minores, per quos velut per gradus quosdam in sacerdotium tenditur, anathema sit." Caeterum Ecclia n definivit, quot numero sint ordines, ut adeo liberam reli-

reliquerit sententiam eor, qui episcopatum separatum ordinem habent. Sub sacerdotio am comprehendere Concil. una episcopatum et presbyteratum, certum est. Quod si dicta perpendant, et addant, quae in historia et jure canonico de Metropolitis, Archiepiscopis, Patriarchis etc. dicta sunt, facille intelligit, jure distingui hierarchiam divinitus institutam, ad quam referimus episcopatum una cum pontificee, presbyteratum et diaconatum, et hierarchiam, quae jure humano mit.

§4. Ordinis Sacramentum.

De ordine eo, quatenus inauguratio ad ministerium sacrum intelligit, defendimus duna fide ee sacramentum novae legis, quod primo probamus ex ss. litteris sequentem in modum:

1. Apli ministros sacros per manuum impositionem ordinabant, diximus d.g. Pars III. §12. Act. VI. 6. vers. XIII, 1-14. XIV, 20-24. I. Tim. IV, 14. II. Tim. I, 6, 7. imo hoc manuum impositionis signum tangit pilum externum adhibendum praecepisse temporibus futuris dicente Paulo I. Tim. V. 22. „manus cito nemini imposueris." —

2. Plocce cum signo gratiae sanctificantis collationem fuisse conjunctam eadem docent ss. litterae I. Tim. IV. 14. „noli negligere gratiam τοῦ ἐν σοι χαρίσματος - quae in te ee, quae data e fili per prophetiam - διὰ προφητείας - cum impositione manuum presbyterii;" II Tim. I. 6, 7. „propter quam causam admoneo te, ut resuscites gratiam Dei - τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, - quae e in te per impositionem manuum meari; non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis et dilectionis et sobrietatis." Aui uterq textus, si absq praejudicio legit, satis docet gratiam internam sanctificantem, quae efficit, ut ordinatus virtuti studeat, Deum diligat, robustior sit, in hac manuum impositione tribui. Praeter adversar tum expositiones accuratius in haec verba e inquirendum. Lutherus scil: et Calvinus ordinem qq ex numero sacramentor expunxerunt; quamvis ordinem ecclesiasticum admiserint, nec a manuum impositione, dum ordinant ministros, abhorruerint. Di veteris magistror abierunt assecla, loca scripturae a nobis citata jejunea pejorientes, quoniam Apli vocabulum χάρισμα in utroq loco adhibeat, quod hi significat gratiam gratum faciente, sed gratiam gratuitae datam. Quae concessa fuerat pro temporum opportunitate Timotheo, et confirmat Apli ex precepto addere, quae data ei fuit per prophetiam in signum de gratia extraordinaria ee locutum. Plocce am nequaquam movemur, ut a sententia recedamus de gratia interna sanctificante Apli loqui. Etenim:

a). Verum hi e χάρισμα pro gratia gratis data solum venire, Paulus em ipse pro gratia gratum faciente adhibet. e.g. I. Cor. XII, 31. loquit. ec: Apli de vam.

/. varijs in Ecclia Xti muneribus, atq; donis, quo ordinata et concessa sint; inter haec recenset grauis gratis datas sc: curationem linguarū, addens, ñ vibus aequalia ejuſmodi dona data ee et addit v 31. „Aemulemini autem χαρίσματα meliora et ad huc excellentiorem viam vobis demonſtro;" pergit deinde sermonem pulcherrimum texere de charitate capite toto sequenti. Quo in loco χαρίσμα ꝑpter oppositionem et ꝑpter totum caput XIII in quo charitatis veram indolem describit, quo ipsa pertineat ad charismata meliora, quae aemulemur Xtiani sine discrimine, „gratiam internam sanctificantem certe notat. Porro ad Rom. V. 16. „sed ñ sicut delictum ita et donum" χάρισμα – „si em unius delicto multi mortui sū, multo magis gratia Dei – χάρις τοῦ Θεοῦ – et donum in gratia – ἐν χάριτι – unius hominis J. Xti in plures abundavit." Quo in loco vocabula χάρισμα et χάρις identica ponit et χάρισμα – per χάρις explicat. –

b/. Aliud etm in loco nostro χάρισμα pro gratia gratum faciente sumere patet ex contextu; etenim in loco posteriori explicat, quid sub hac vocabulo intelligat, addens vba: „ñ em dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, dilectionis et sobrietatis" quae attributa de charismate enuntiata optime docent, Paulum gratiam gratum facientem spectasse, qm Jesum scisset se: diligenter collaborando Timotheus.

c/. Nec obstant addita vba: „per prophetiam" quasi donum gratis datum imuere voluerit Timotheo cecessum Paulus, haec em explicationem habent ex I. Tim. I, 18. „hoc praeceptum commendo tibi Timothee, secundum praecedentes in te prophetias – κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας – ut milites in illis – ἐν αὐταῖς. „secundum illas" „bonam militiam." Quo ex loco discimus, Paulum speciali gaudio edoctum fuisse, ut ordinaret Timotheum. Vtas prophetias praecedentes et in loco memorato et in nostro commemorat Paulus, ut calcar addat Thim, quibus, viribus laboret. Prophetia ergo ñ id valet, quod ediderit Timotheus, sed quae de illo edita erant. Sic abunde patet, Paulum in praecedentibus locis gratiam gratum facientem commemorare, quae cum manuum impositione erant conjuncta.

3ª. Haec certa e dona hujus manuum impositionis institutio, etsi em expressum Xti mandatum scriptum ñ legimus in scriptura, sufficit, Aquilam illum situm frequentasse et frequentari jussisse. Deinde am Paulus gratiam internam cum hoc signo junctam expresse dixit, qm am promittere v. signo annectere ñ pt homo, nisi Dominum mandatum desuper habeat. Nec obstat, ñ legi, Aquilam Apollo vocatis manus imposuisse, etsi em ñ fecerit, protenus facta vocatio et voluntas divina

/.

Spiritum elargiens sane sufficiebat, ut essent Apli. Quod am n obtinet in successoribus, quib. secus visibili opus e, ut distinguat, ab alijs, qui ad collegium Apticum n pertinent. Quodsi haec dicta perpendant, ea adsunt, quae ad veri nominis sacramentum requirunt; dna em institutione nihil signum visibile, quod gratam internam annexam habet, et quod Apli orantes, adeog ex certa formula Act XIII, 2. XIV. 22. ordinandis adplicuerunt. Notandum inaugere, Aplos, dum manus imponerent, jejunasse loc: cit: qd sanctitate et momento actionis congruit.

§5. Traditio.

Nos praedictos testus pie explicuisse, ordinemq verum novae legis sacramentum esse, clarissime exhibet Traditio universalis. Et qdm:

1. Quod ss. Patres attinet, nollumus praeclara testimonia Clementis Rmi et Ignatii, quae suo loco adduximus repetere, quib. peculiarem missionem et auctoritatem episcopi et presbyterorum qua donam inauguralionem supponunt, laudant. Haec nota supponentes provocamus ad sequentia testimonia: Tertullianus exhort. ad castitatem c. 7: „differentiam inter ordinem et plebem constituit et ipsa auctoritas et honor per ordinem sessum sanctificatus a Deo." Gregorius Nyssenus orat. ad Bapt.: „Eadem etenim verba dicit sacerdotem angustum et venerandum facit, novitate benedictionis a communitate vulgi segregatum." „Cum enim heri ac tempore superiori unus e multitudine et plebe esset, repente additur praeceptor, praeses, doctor pietatis, mysteriorum latentium praesul, eaq congruunt ei, cum nihilo, corpore vel forma mutetur, sed quod ad speciem externam attinet, ille sit, qui erat, invisibili quadam vi et gratia visibilem animam in melius transformatam gerens." J. Chrysostom. l. 3. de Sacerd. Ipse Paracletus ejusmodi virum disposuit, cum probe intelligit, quanto sacerdotes honore, quanta dignitate, quanta Spiritus S: gra dignati fuerint." Theodoretus Tim. V. „oportet prius examinare vitam ejus, qui ordinatur, deinde in ipsum invocare gratiam Spiritus S:" J. Ambros: de Sacerdot. „quis dat ejusdem gratiam? Deus an ho? Respondeo sine dubio: Deus. Homo imponit manus, Deus largitur gratiam, sacerdos imponit supplicem dextram et Deus benedicit petentis dextrae. Episcopus inibiat ordinem, et Deus tribuit dignitatem." J. Augustin. l. 2. contra ep. Parm: c. 13. „Nulla ostendi causa, cur, qui baptismum amittere n pt, jus dandi amittere possit, utrumq em sacramentum e, et quandam consecrationem hri dat, utrumq, illud cum baptizatus, istud cum ordinatus

„ Ipsi explicant, quomodo sacramentum baptismali ñ possit amitti et sacramentum
„ ordinali possit amitti, si ẽm utrumq; sacramentum ẽ, qđ nemo dubitat, cur illud
„ ñ amittit„ et istud amittit? Neutri sacramento injuria facienda ẽ" Leo Mag.
epla 87. ad Diocẽsanum c. 1. Praeter auctoritatem cõsuetudinis, qm ex aplica no-
„ vimus venire doctrina, etm s. scriptura manifestat, qđ cum Apli Paulum et
Barnabam ex praecepto Spiritus Sti ad evangelium gentibus[s] mitterent prae-
„ dicandum, jejunantes et orantes imposuerunt eis manus, ut intelligamus quan-
„ ta et dantium et accipientium devotione venerandum sit, ne illo benedictio-
„ nis Sacramentum negligenti videat„ impletum. S. Gregor. M. l. 4. in I. Reg.
c. 5. Sacrõ ordinum sacramenta ab Ecclo doctoribus forte accipimus, sed sacra-
„ mentõ virtute ab õipotente Deo intrinsecus roboramur, virtus võ Sacramenti gra-
„ tia ẽ Spiritus Sti septiformis. Haec sane testimonia satis docent manuum im-
„ positionem pro consequendo ordine sacro semper creditum fuisse, cum gra in-
„ terna junctam et sacramentum seu ecco expresse adpellat„. –
2o Idem evincit ex praxi Ecclie universalis lat. atq; graeca, quae testantibus ritualibus
et Euchologiis hunc ritum frequentavit invocando super ordinandos Spiritus Sti
gratam internam. Quid qđ nec Schismatici et haeretici negaverint hoc Sacramen-
tum, ut adeo Reformatores sec 16. primi fuerint, qui sciam. Ordinis ppriam nega-
verint. –
„ 3o Eandem fidem eloquuntur Concil. Chalcedonense c. 2. „ si quis epus ordinationem
„ per pecuniam fecerit et pualio vendiderit Spiritus Sti gratam, quo vendi ñ pt....
„ ppria gradus periculo subjacebit." Pariter Concil. Lugdunense II, Florentinum in
decreto pro Armenis, denig Conc. Trid. sess. 23 c. 2. „ Si quis dixerit, ordinem, sive
„ s. ordinationem ñ ee vere et ppria Sacramentum, a Xto Dno institutum, vel ee fig-
„ mentum qddam humanum excogitatum a virris rerum eccar imperitis, aut ee ritum
„ ritum quendam eligendi ministros verbi Dei et Sacramentor: anathema sit."–

§6. Sacramentum ordinis unum est. –

Sensus hujus propositionis, ordinis Sacramentum unum ee Ulum facile ex sequ
observationibus deducit. Diverse pt gradus seu ordines majores v. minores,
quibus ad sacerdotium ascendit, 2o. Quaeritur go, num singuli de sacramento
participent, sacramentum tali modo scindat vel plane multiplicet. In hac quae-
stione solvenda aliqua certa pt de aliquibus vo inter Theologos ñ constat. Certum
ẽ nempe 1o. Sacramentum ordinis, quidquid statuat, ẽ Ulum unum. De quo em
Sacramento loquuntur Canones Conc. Trid. nec ullum vestigium multiplicati-
onis.

quae eo minus stabni pōt, cum septenarius sacramentōr numerus dogmatice definitus ē. Nec theologus q̄mino unus ēst, qui id dubitet.

2ᵒ Neq certum ē, ordinem subdiaconatus et ordines minores sacramenti partem nequaq̄m habere, ut ēm institutiones humanę, hoc am̄ gr̄aām dōnorum ad signum amovendi nullum jus habet. Restant gō tres ordines diaconatus, presbyteratus, episcopatus, de quibus illa quęstio moveri pōt, cum institutionis sint dōnę et reapse per manuum impositionem conferant.

3ᵒ Quod hōs tres ordines pariter constat et a nemine controvertit, — in presbyterali ordine conferri sacramentum. In ultraq̄ gō partem disputant tres quoad diaconatum et episcopatum. Nolantium am̄ definitionem dogmaticam non extare desuper pensatis vō pensitanda nobis certum ē, episcopatum eē sacram. Etenim

a) In ejus collatione inde a Pauli tempore nunquam impositio, quę ordinem, vid Timotheum, simpr et q̄m diversa ab ea, quę ordinandi presbyteri, adhibita ē, nec unq̄m credibile ē episcopus, qui in manuum impositione eēt ordinatus, inter fusas per ordinantem gr̄aās nec Paul. Barnab. Ad episcopum ordinandum simul cum impositione manuum dicit: <u>accipe Spr. S.</u>

b) Si ad originariam institutionem respiciamus, duos primarios Apostolatum, et consequenter, cum de Apostolorum successoribus agit, episcopatum instituit. Quidquid gō gr̄aę ad salutem fidelium procurandam necessarium erat, in apostolis episcopis tribuit, ut jure plenitudo sacerdotii dicat, et habeat episcopatus. Cum jam Ipsi ex mandato divino partem sacrae potestatis per manuum impositionem fraterent presbyteris, credendum vix ē, dum eis gr̄aam internam quae episcopis necessaria ē, simul conferre jis, qui inferioris tres ordinis pōt. nil em̄ sine fine operat, divina sapientia, sine fine dum daret, presbyteratus conferibus plenitudo gr̄aae, quor plurimi tam mungm̄ exercitabi eēnt, qua presbyteri e vita decedentes.

c) S. Gregorius M. Lib. IV. in I. Reg. 5. expresse dicit „<u>qui in culmine sanctę sacramenta accipit unctionis</u>" indigitando episcopatum eē sacramentum. Contra piam am̄ sententiam nullus Patrum nec a longe indigitat, potius tres hnore episcopatum prosequunt, talig encomio exornant, ut ei nostra sententia stare juve dicant.

d) Ecclia semper tenuit potestatem ordinis episcopalis eē inamissabilem, adeo, ut nec depositione ac degradatione nec haeresi, nec schismate deleat, quicquam praeter indelebilis facile explicat, ei stabilis, talem per ordinationem, qua quis consecrat episcopus, fieri mutationem internam, quo ante p̄ fuit in presbyterio.

in presbytero. Characterē per quam efficit. Huc pertinet Can. 7. sess. 23. Con. Trid.
„Nec dubitamus porro pontificibus, si diaconatum participare de sacramento de-
fendamus, etenim hoc originis ab ordo ille manuum impositione ab apostolis
collatus, et deinceps semper frequentatus, talibusq; muneribus onustus, ut pote-
re et auxilio divino speciali sane opus sit ad munia pie praestanda. Neq; vō
timeat multiplicari sic sacramenta, unum ex illum pendens in plenitudine sacer-
dotii integrum. Cum vō idem spiritus munia divideret, pedetemq; potestatis
dare decrevit, presbyteris et diaconis singulis, dum ordinatione plenitudinem,
quae nondum tota data erat in antecedentibus. Sic donum, qd ab Apostolis per hos
ces descendebat, modo invicem ordinando crescit, donec plenitudo detur.
Inde nemo per saltum potest ordinari. —

§7 Materia

Materia huius sacramenti essentialis ē manuum impositio, hanc ēm docent:
1° Sacrae literae locis supra §4 citatis.
2° Hanc Ecclia orientalis, aeq ac occidentalis frequentavit semper, ut libri litur-
gici veteres ac recentiores in utraq Ecclia extant. Id eloquuntur patrum testi-
monia supra §5 citata, quibus addimus s. Cyprianum, qui Epist 68 expresse di-
cit: „ordinationem fieri per manuum impositionem." Pariter Conc. Nicen. I. c. 19.
Antiochenum a. 341. c. 17. Carthaginiense IV. c. 2. et 3-4. Haec certa. At Innocen-
tius in Ecclia latina opinet porrectio instrumentorum et manuum unctio. Dein-
de, quod manuum impositionem attinet, illa in ordinatione presbyteri primum
imponunt, sine precib, deinde extensis manibus orat episcopus ordinans, deinde
manus imponit circa finem ordinationis, ubi ad potestatem peculiarem pecca-
ta. Quaeritur, qualis impositio, et num instrumentorum porrectio et unctio sit de
sacramenti necessitate? Dicimus porrectionem instrumentorum in ea de necessita-
te sacramenti, nam Ecclia graeca illam in hoc, quin potius rea ungam accusaret,
et ipsa Ecclia latina ad minimum per nongentos annos sine illa conferebat
sacramentum hoc. Ergo juris divini negquaqm sit habenda.
Quodei Eugenius IV in decreto pro Armenis solam instrumentorum porrectionem
commendat, ex quo aliqui inferre volunt, illam et forsan constituere sacra-
menti materiam, notandum ē: Eugenium silentio praeterire, quod alioquin
apud Armenos in usu erat, nempe manuum impositio. Voluit illum Armenis
persuadere, ut ea illis addant, qd in Ecclia latina in usu erat; deinde notandum:

illum n̄ dicere: porrectionem instrumentō ee de essentia sacramenti. Quo„ niam vō ritus e dal antiquus valdeq significans, qmvis hi sit de, necessita„ te sacramenti, pro certo habendus tm̄ nunqm e. Aliqui theologi, qmvis n̄ di„ cant ee materiam essentialem, dicunt tm̄ integrantem Cfr. Leonhard. Tom III. pag. 304. Idem statuendum e de porrectione libri Evangeliī in ordinatio„ ne epi acq diaconi, idem gō de unctione dicendum, quam Greci, cum or„ dinant, pariter n̄ adhibent. Ritus tum peranliquus e, cujus jam memine„ runt: Leo M. serm. 8. c. 3. et Gregorius M. l. IV. in I. Reg. Cap. 5. Concil. Tri„ dent.: „ Si quis dixerit, sanctam unctionem, quae Ecia in usu ordinatōne ubi, „ n̄ illum n̄ requiri, sed contemnendam et pernicios̄am ee, similiter et alios „ Ordinis ceremonias, anathema sit." Non dicit, unctionem ee de essentia sa„ cramenti; secus em̄ idem statuendum eet de aīs reliquis ceremoniis, quod nemo dixerit. Sed dirigit„ contra exorbitantes Reformatōr sententias, unc„ tionem n̄ inutilem tm̄, sed etm cum reliquis ceremoniis contemnendam et plane pericul̄osam ee dicentium. Quod reliquum e, nobis secunda ma„ nuum impositio in presbyteri ordinatōne materia essentialis videt„, quo„ niam in prima nulla dta proferunt„, forma am̄ consueto in sacramen„ tis cum materia conjungit„; debitus am̄ minus specialis e, etiam peripici„ enō remissionem peccatōr, dta am̄, quae secundam comitant„ em̄ effectum talis exprimunt. —

§8. Forma.

Apostolos crasse, dum ordinabant, disimus supra. Preces gō effectum sa„ cramenti et potestatem concessam exprimentes constituunt hujus sacra„ menti formam, et gm̄ aeq cum positione essentialis materiae junguntur. Constituunt am̄ scalibus Ritualibus ubivisq Ecia in invocatione Spiritus S̄i qui super ordinandos dona sua effundat. Quod specialiter has preces in Ecia latina attinet, putamus in ordinatōne diaconi n̄ ee formam essentia„ lem dta: „ Accipe Spiritum sum" haec em̄ observante Cl. Innozii Comentr. „ de sacrm. Disert. 4., posteriori tempore addidit ill ad ea: „ Emitte in eos etc" „ quae jam in sacramentario Gregorii M. fere eadem inveniunt. In ordinati„ one vō presbyteri verba: „ Oremus fratres Deum patrem omnipotentem etc. „ in ordinatōne epi: „ Accipe Spiritum sum etc" cum aīs orationibus. De ver„ bis em̄, quae instrumentōr porrectionem comitant„, qmvis pulcherrimo sint ordini et potestatis enucleationis, idem tenendum, gd de ipsa porrectione.

/ porrectione. Ceterum fervet in utraque ecia, quod unu sanctificatum est, nec minimum prolermittat.

§9. Minister

Minister hujus Sacramenti ē unus et solus epūs, ita, ut quolibet ordinatio a Non-Epō facta, sit irrita. Quod quidem:

1. Sacras litteras attinet, loco citato legimus epos ordinasse diaconos Act. 6. Paulum et Barnabam recens collegio apticō aggregatos in singulis civitatibus constituisse presbyteros Act 14, 22. Paulum ordinasse Timotheum, huicq et Tito epīs in epistolis praecepta dedisse, quomodo in ordinatione ministrorum sacr genere oporteat. Hocce am munus ordinandi exclusive ad successores Ap. postolicos pertinere probat.

2. Traditio et gdm verbis et factis. Legimus sc: apud Eusebium histor. eccl. lib. VI c. 43. ex epla Cornelii ad Fabianum: Novatianum, cum episcopatum Romanum ambiret, ex Italia inferiori tres advocasse epos, quos vino inebriavit et eorum egit, ut epum illum consecrarent. Adeo notum erat, Epum illum ordines conferre posse. Conc. Alexandr. a. 319 Isichyum presbyterum n ee declaravit, eo quod ordinatus erat a Colutho, qui presbyter tantum erat. Hieronymus in epla ad Evangelium, in qua gdm nullum esse tollit presbyteratum, tmn dicit: „Quod facit epūs, quod n facit presbyter excepta ordinatione" S. Chrysostm. am hom. 11. in Timotheum sola ordinatione superiores ee epos presbyteris asserit. Sensus porro Ecclae patet, ex condemnatione Aerii, qui presbyteros et epos auctoritate pares ee contendit; refutatus am ab Epiphanio haer. 75. hoc praecipue titulo, quod Patres generent epi per ordinationem, presbyteri vo filios per baptismum et expresse negat presbyteris jus, manus ad ordines ferendos imponendi. Dissimilis am dogmatica pronotat in Conc. Trid. sess. 20 can. 7. „Si aliquis dixerit, epos n ee presbyteris superiores vel n habere potestatem confirmandi et ordinandi vel illam, quam habent, illis ee cum presbyteris communem, anathema sit."

Nota I. Audaci qua dogma defendimus, solos epos ee hujus sacramenti ministros, intelligimus tantum ordines, qui jure divino instituti, adeoq sacramentales habent; ordines em minores, imo et subdiaconatus a simplici presbytero per concessionem conferri possunt. Huc pertinet epla Gelasii pontificis, in qua ad presbyteros dicit: „Meminerint sibi, nulla ratione concedi sine

summo pontifice subdiaconalem v.g. acolythum jus faciendi." Reliqua in jure can. dicta sunt.

Nota II. Ut quis eppus valide et licite sacramentum Ordinis conferat, requiritur etsi non Ldo
n tm, ut ipse sit pie consecratus, sed et communionem cum Primate habeat, et tales ordinet, in quos gaudet Ordinarii potestate, v.g. qui a competente Ordinario ad eum dimittantur. - Quod jus canon. - Celerum ad valorem Ordinis ea n requiruntur, etenim et eppus schismaticus, imo et hereticus et degradatus valide ordinat, modo successionem apticam habeat, formeq eccae materiam et formam servando, atq habeat intentionem congruam. Idem dicendum, qdo ordinet, in quem eppus jurisdictionem n habeat, ordinis em potestas inhaerens e atque, quod ex doctrina regulatura de hac re patebit, gratia operata ex opere operato. Argumentum am nobis hujus rei suppetit in praxi Eccae. Etenim: Novatiani, et Meletani a Patribus Nicaenis suscepti sunt, qui n ordinarent, quod et servatum e deinde de Arianis, quoniam formalis servandis, erant ordinati. Non idem factum e cum Paulinistis et Cataphrygis, quoniam n constabat de legitima eor ordinatione. Sic et graeci sacerdotes et eppi schismatici sine haesitatione officio suo fungi, reverti in Eccam cath. permittant. Vix tandem idem statuendum de Anglicanis. Quamvis em ab eppis coepit reformatis legitime gdm ordinatis successio tm valde dubia e, sacramentum, dum ordinant n agnoscunt, sacerdotes nollunt ordinare, quia Missae sacrificium negant, et Rituali Romani VI utili, quod erroribus caret. -

Nota III. Ad ordinationem eppi, ut licita sit, requiruntur tres eppi, arm tm ad valorem sufficit, quia n credit illud divina institutione nti. Hinc etm dispensationes dantur, ut duo presbyteri locum suppleant epporum, ut praxis fert ab antiquo Simpore sqe V. Sic Innocentius I teste Theodoreto lib. V. hist. ecc. probavit, ordinationem Evagrii a S. Paulino solo factam. -

§10. Effectus ordinationis.

Quamvis de effectu hujus manuum eppalium impositionis generice jam §4. diximus, offerebat nempe illam gaam internam, tm specialim indagare e tractandum, quod pro momentum postulat. Itaq effectus ordinis sc:
1. Sacra potestas traditur et gdm competens pro muris diaconor, presbyteror, et eppor, quae cum enarrata sit in jure Canonico ab iis recensen. Dis pie abstinemus. Veritas hujus asserti probatur ex iis, quae supra diximus, sc: stum respectabilem doctorum et sacrorum mysteriorum

administratorum statum instituisse, nec unqm credibile ee, aliquem ad illum pertinere, nisi fuerit missus et manuum episcopalium impositione inauguratus. Cfr. quo de ministro in antecedentibus articulis diximus. —

2°: Gratia interna sanctificans, robur, tribuit illis, qui ordinantur. Veritas hujus effectus patet ex testibus s. Pauli expositis § 4, tum etm ex effatis ss. Patrum § 5 citatis. Definitum e in Conc. Trid. can 4. „ Si quis dixerit, per sacram ordinationem n dari Spiritum Sum, ac proinde Episcos in cassum dicere: Accipite Spiritum Sum ... anathema sit."

Si am quaeris, qualis speciei sit illa gratia et quem in finem data, patet illud ex scopo hujus sacramenti, quod eum in finem institutum est, ut idonei atmi„nistri sacrorum ordinarii, tce rectissime docet Eugenius IV in decreto pro Armenis: „ Effectus e augmentum gratiae, ut quis sit idoneus minister". Necessitatem am superni auxilii pro scopo praedicto n illum, ut ac ministri religionis excellentiorem in modum sanctificet, sed et robur acquirat, ad munia pie obeunda, quilibet intelliget, qui dicta sacerdotii onera considerata et munia, perpenderit, quantisq difficultatibus implicatum sit ac periram aeternam animas ducendi officium, qd S. Gregorius M. artem artium jure appellat, quod et Plato jam agnovit, dum in Gorgia scribit: „ Mihi simile visum est, et etm nunc videt, alias res artes n adeo difficiles ee, hominum vo ad rectam vitam institutionem longe difficillimam". Gravitatem hanc et momentum Theol. pastoral. uberius exponit, ad quam audiores remittimus. Patet sane ex his momentis illum sicut in aliis, sic et hac respectu magnum et salvatorem benignissimum esse exhibuisse. Sane si op. obiter ea considerassent, effrenata audacia n negassent hoc sacramentum Luther„us et Calvinus.

Nota. Nos jure loqui de augmento gratiae divinae patet, quoniam illud n convert justificationem, sicut Baptismus et Poenitentia, sed jam supponit.

3°: Characterem imprimi indelebilem, qui efficit, ut semel collatum iterari n possit. Pertinere hanc doctrinam ad definita Ejus dogmata, patet ex Conc. Carthagin. III. can 8. Trid. sess 23 c. 4. supra citato et sess 7. can 9. § 59 cit. de baptismo: cf. Nota supponentes, quae ibi de characteris indelebilis natura et effectu diximus.

Rem quoad sacramentum Ordinis sic proba: a). Nullum extat exemplum

ordinis vite suscepti iterationis. Cf. quo dicta 2l 89. Nota II.
b). Dari in modum consecrationis et ipsiterea iterari n posse, docent ss. Patres, quod am Deo consecratum e, manet consecratum. Cf. lib. V. Augustini §15. de baptismo.
c). Donum, qd in ordine datum e, amitti nunqm posse dicunt. Cfr. s. August. lib V. peragraf. 5. Addimus s. Gregorium M. qui lib II. epsta 46 ad Joannem Ravennatem dem una cia comprehendit, scribens: „Illud am, quod dicitis, ut is, qui ordinatus, iterum ordinet, valde ridiculum e, et ab ingenii vestri consideratione valde extraneum, nisi forte, quod exemplum ad medium deducet, de quo et ille judicandus e, qui tale aliquod facisse pertiberet. Absit am a fraternitate vestra sic sapere. Sicut em baptizatus semel iterum baptizari n debet, ita qui consecratus e semel, in eodem ordine n valet consecrari." —
d). Addimus denq argumentum ex pena. Si nempe character sacerdotio ulla qualicunq re posset perdi, continuo exponeret periculo salus fidelium, nunqm em certe scirent, se salutis media a legitimis ministris accipere, quod periculum eo proximius eet, cum aliqua sacramenta et nominatim incruentum sacrificium, et exinde pendens Eucharistia solicha pacteri sacerdotali inhereat, quod providentissimus Salvator cio debebat cavere. Accedit, quod, si quod sacramentum, certe hoc, in modum consecratio mis dat, utpote, a quo cidm peliquor dispensatio pendet, deo qq singulari modo mancipat, qui sacerdotio stadno imitidt: „Quod am Deo consecratum e consecratum manet"
Nota. Ex dictis ultima pna objectivi discriminis inter statum clericalem et laicum clare patet, et pectissime, quod Ecia semper agnovit Conc. Trid. Can. cit. definivit: „semel, qui sacerdos fuit, laicus rursus fieri n posse."

§II. Subjectum.

Subjectum sacram. Ordinis sd mares baptizati seclusis feminis. Id am defendimus cr stum, quia stus Apstos elegit, sed quia Paulus qq expressis vbis mulieres in Ecia tacere jubet. I. Cor. 14. 34. I. Tim. 2. 11. Cui am muneri docendi apta n e, neq e sacerdos. Confirmat insuper praxis Ecie universalis, mulieres ci tempore a recipientis ordinibus arcens. Baptismum am requirere de necessitate, si qualecunq sacramentum quis et Ordinis recipere velit, sacpius monuimus. Si n lege dna, tmn ecca praceptum e ut ordinandi sacramentum confirmationis recipiesent.

Quod quare praeceptum sit, ex natura hujus sacramenti patet, dabi, ut fre-
quenti simus pro regno Xti milites. Ad hoc ām munus et ad nominis Xti profes-
sionem praecipimur obligati, quia ad collegium ap̄licum pertinet, vi, voltem par-
tem muneris sacri participat. Ecia, quod ea jure canon. patet, ei impedier-
las in ordinis requisitis conditiones, et id jure, si qdm̄ nil magis noceat, quam
minister indignus.

§12. Usus practici.

Usus practici ad nos praecipue spectant, qui vi. sumus sacerdotio initiati,
vi. in studio praeparationis ad illud currimus. Quare:
a). Magnae dignitatis ēmper memores simus, nos officiis gravissimis adstringi.
b). Gratiam cōmunicatam resuscitemus sepius, ne contristet a nob. Spiritus.
c). Omnia vi. minima devitemus, quo sanctam vocationem dehonestant.
d). Populum Xtianum de dignitate illi sacramenti edoceamus, commodag, quo
eo inde in illum pedantur, et securitatem, qua salutem p̄ operari, exponamus.

Articulus VIII.

Sacramentum Matrimonii.

§1. Conspectus dicendorum.

In re matrimonii utrag respublica suas sibi vindicat partes, illag tam disci-
plinam Juris Canonici, qm̄ Theologiam dogmaticam spectant. Probe secernentes,
quae ad alias disciplinas pertinent, solum tractamus, quid Xtus de matrimonio
docuerit, de ejus unitate, firmitate et charactere sacramenti, ea cia ad forum di-
sciplinae nostro pertinent. In memoriam gō revocata notione matrimonii prae-
dicto ordine rem exponemus.

§2. Notio matrimonii.

Matrimonii nomine intelligit societas inter marem et foeminam individuae
vitae, consuetudinis, mutui auxilii, atq, prolium procreandār educandarum
causa inita. Definitionem hanc genuinam ee, ipsa Dei dispositio in origi-
nibus generis humani demonstrat etenim: „ elenim masculum et foeminam
„ ab initio creavit Deus." Gens. I. 27. De creanda ām foemina Deus loquens inta-
cidur,

" Gen. 2, 18. „ Faciamus ei adjutorium simile sibi." Et ad eos, benedicendo eis dixit I. 27.: „ Crescite et multiplicamini et replete terram." Scripturae am super hanc dispositionem divinam addit reflexionem 2, 24.: „ Quam ob rem relinquet ho patrem suum et matrem suam, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una." Ecce ex his textibus vindicatam nostram notionem, triplicemque matrimonii finem.

Quod am ad explicationem stimuli-nabalis, de qua Paulus I Cor. 6. seq loquitur, attinet, illa in praedictis finibus inclusa „ coelum nemo negat, matrimonii societatem inire posse, eosi in eos praedicti fines, nominatim ille procreationis prolium queant obtineri. Ex citatis scripturae textibus patet, originem matrimonii mihi dispositione divina. —

§3. Unitas Matrimonii

Ab hac Dei originaria institutione populos diversissimis modis recessisse lapsosque in lutpes errores, historia populi atq gentium testatur. Nam neq apud populum electum puram servatam ee, Mosen ob cordis duritiem plura permisisse, quae suo loco, dum lux plena affulsit, cessare mutanda et abroganda, quivis et hoc respecto populus Israelitico cum aliis populis nequeat comparari; ex archaeologia notum supponimus. Quidquid sit, Christus eum et singulos, atq adeo et societatis matrimonialis sanctificator, illam ad originariam institutionem revocavit, quatenus primo voluit matrimonium Christianor ee unum. Sub unitate am matrimonii intelligimus eam ejus conditionem, ex qua unus vir cum una simul muliere, matrimonio jungi pt. Hinc matrimonii unitati opponit, et Polygamia simultanea, qua unus vir eodem tempore plures ducit uxores; et simultanea Polyandria, qua una femina eodem tempore pluribus nubit viris. Haec, dicunt illae doctrinae textui adversari. Dum am matrimonii unitatem defendimus rejicientes et Polygamiam et Polyandriam simultaneam, ex eadem doctrina Christiana asserimus, licere, priori vinculo matrimonii soluto, ad novas nuptias, secundas, tertias, quartas etc. transire, seu licitam ee declaramus Polygamiam et Polyandriam successivam. Quo eo modo demonstratum imus.

Christus Matth 19, 3. quaesitus a Pharisaeis, num liceat dimittere uxorem quacunq ex causa, respondit, ad originariam Dei dispositionem provocans, qua unum virum unamq feminam creavit, v. 5. itaq non sint duo

/. „ duo, sed una caro; quod go Deus conjunxit, ho n separet." Eo ipso, go stus ad
hanc originariam dispositionem provocavit, tum etm, quod maritale consor-
tium inter duos tam arctum despondet, ut una illm sit caro, decretorie um-
talem matrimonii annunciat. Id ipsum Paulus docet I. Cor. 7, 1. „ Bonum e hni
„ mulierem n tangere, ppter fornicationem am unusquisq, suam uxorem habeat,
„ et unaquoq, mulier suum virum habeat. Uxori vir debitum reddat, similiter
„ am et uxor viro. Mulier sui corporis potestatem n habet, sed vir; similiter am
„ et vir sui corporis potestatem n habet, sed mulier." Loquit„ pariter de uno et una,
qui matrimonio jungant. Totus reliquus capitis hujus tenor id ipsum confirmat.
Traditio am in diversis Patrum testimoniis, prasq, Cnie universalis abunde
probat, ut n opus sit testimonia specialim citare. Recurrent am plura haec
testimonia huc spectantia infra in doctrina de indissolubilitate matrimonii.
Rationis effata expendemus infra. Dogma solemniter pronunciatum e in Con.
Trid. sess. 24. can 2. „ Si quis dixerit, licere xtianis plures simul habere uxo-
„ res, et hoc nulla lege divina ei prohibitum, anathema sit."

Nota. Quodsi hunc canonem accuratius spectemus, ille duo puncta definit: a).
Unitatem Matrimonii; b). ejus ultimam rationem - mihi de: illam jure divino. -
Secundum hoc assertum certissimum jure definitum ei patet e dictis uti unitatem
matrimonii asseclis suis praecucurrentis. Disputari go salva fide potuit et dis-
putant reapse, an unitas matrimonii ex jure naae pariter sit inferenda. Con-
cilium id in medio reliquit. In hac jam quaestione solvenda res conveniunt. Poly-
andriam simultaneam jure naae prohiberi. Etenim per illam conceptio pro-
lis incerta redditur, eic patris influxus in educationem excluditur, vitae consor-
tium pacificum, cum unum maritum societatis domestico dominium dede-
rit naa, necessario turbatur, pluribus simul gubernare volentibus. Sic ma-
trimonii finis a naa constitutus frustratur. Quodsi vo dominium singuli in
uxoris manum resignent, ordo naae pariter invertitur, dignitasq laeditur ma-
ritalis. Quum insuper conceptio prolis per unum tum fieri pt, cum reliquis
cohibitatio mere ex sensualitatis libidine progredi„ quod eno morale de-
decet, ut nil de eo dicamus, cum pluribus viris saepenumero cum prolis con-
ceptionem fedeli impossibilem; haec sane talia it, quae jure naae Polyan-
driam simultaneam prohiberi, nobis certissime persuadeant. Polygamiam
am vo jure naae n prohiberi, e vita patriarcharum priorum plures simul
uxores ducentium deprehendunt, Deum am dicunt dispensare in objecto, quod

ex Cl. Liberman

jure nāae inviolabili nihil, ñ posse, nisi sibi repugnet, manifestum est, prius ām illos viros comisisse quid, quod jure nāae prohibet, cumvis posse. Interim hm alterius sententiæ patroni dicunt ipsam nāam Monogamiam succedere adeo, quoniam eodem fere numero nascuntur pueri atq puellæ; injuriam inferri illis, qui, dum in Polygamia plures fœminæ uni viro junguntur, uxorem ducendi copia destituunt, quod hoc insuper ad scelera contra nāam provocat. Dein plurilatem uxorum nonnisi per sensualitatis desiderii suaderi, cum una esplendo stimulo sufficiat, simulq amorem rationabilem, cui quo rerum comixtio in entibus moralibus per plenariam corpor traditionem unice licet, perire; educationem prolium per patrem, inter plures dispertitum periclitari, vicissq continuis atq zelotypio lueri latissimam aperiri portam, simulq viros enervari, gravariri, pegolid adimplendis redi inhabiles. Quo cum cia nāa adversent, plus minusve finem proclitum impediant vel averlant, sequitur, jure nāae repugnare simultaneam polygamiam. Quo tum cia pericula debitant, naturæq ex ci pende fit satis in Monogamia.

Quod Patriarchas attinet, monent, nullibi Polygamiam in ipso Genese ob initio memoratam eor probari, potius monogamiam diserte eo laudari et unice licitam declarari, quoniam ibidem ceu originem dei dispositio, a qua sine periculo discedere ñ licet, reputat. Non go in lege natali ob cis pensavit, sed quoniam illi viri ceteroqui erant pientissimi, atq instrumenta introducendo in terras œconomiæ divinæ beneplacitum donum ob reliquam vitæ probitatem ab eis ñ recessit. Pensitanda est illor tempor ratio, quo lucem polygamiam nondum capiebat. Foro huc gq pertinet, quod ait Matth 19, 8. dicit: „Quoniam Moses ob duritatem cordis vestri permisit vob dimittere uxores vestras."

Ceterum hæc cum pace illor virorum dicta sunto. Quamvis ñ videamus, quid contra hanc secundam sententiam cum fundamento opponat, non hm libet dijudicare ñ pudeamur, sententiam liberam permittentes, in re ab ea ñ definita, firma fide am amplectentes, quo certa ab hac lege dona unitatem matrimonii Mosaici præcipi. Quam longe a veritate aberraverit, etsi hō biblicus dici amaverit, a ss. Bibliis recesserit Lutherus, dum Philippo Hassio Landgravio bigamiam suasorit. Cfr. Dreier de Sacram. Dissert. X. Quart 4. Bossuet. Variat. Doctr. Protest. Bernhard Ottmar, qui monachus Franciscanus ad Lutheri castra transiens,

transiens, polygamiam defendit, in propatulo è Quod demiq; concernit Polygamiam et polyandriam successivam, patet ex epla Rom 7. 2. 3. „ Nam, quæ sub uno viro è mulier, vivente viro, alligata è legi, si ām mortuus fuerit vir ejus, soluta è a lege viri. Igit, vivente viro vocabit adultera, si fuerit cum altero viro, si ām mortuus fuerit vir ejus, liberata è a lege viri, ut nō sit adultera, si fuerit cum altero viro". I. Cor. 7. 39. „ Mulier alligata è legi, qn. to tempore vir ejus vivit; quodsi dormierit vir ejus, liberata è, cui vult, nubat, tm in Dño." Eadem è Traditionis doctrina. S. Augustinus de bono vi. duitalis ait: „ Ne arbitreris secundas nuptias crimen ee, vt. quascumq; nup. tias, cum sint nuptiæ, malum.... de tertiis et quartis et de ultra similibus nuptiis solent homines movere quæstionem; unde et breviter, respondeam, nec illas nuptias crimen damnare, nec eis verecundiam numerositatis auferre". S. Hieronymus epla 20 ad Dom: „ Non damno bigamos imo et trigamos si dici pt octogamos. Habeat cuilibet, octavum maritum ee desinat prostibula." Huc qq pertinet Conc. Nican. Can. 8. Novatianos sub condicione in communionem recipiens, si bigamis comunicare vellint. Pariter decretum Eugenii IV ad Armenos, nuptias quartas licitas nuncupantis. –

Nota. Rigidiores quorundam Patrum sententiæ et conciliorum particularium e.g. Neo-Cæsarensis, Ancyrani etc. decisiones approbationem Eccliæ universalis nunquam fuerunt. Interim tm dicendum è, tales sententias nonnunquam magis contra individuos incontinentiam dirigi, qm ut illicitos declararent nuptias secundas, tertias, quartas etc.

§4. Firmitas vinculi matrimonialis.

De firmitate vinculi matrimonialis Ecclesiæ dissertui, ante ea ponimus Con. Trid. huc pertinentem canonem, ut accurate, quid sit de fide, discernatur. Dicit enim Conc. Can 17. „ Si quis dixerit, ecclam errare cum docuit et docet: juxta evangelicam et apticam doctrinam propter adulterium alterius conjugum nō posse dissolvi matrimonii vinculum, et utrumq; vt. etm innocentem, qui non dedit adulterii nō dedit, nō posse altero conjuge vivente cum alio matrimonium contrahere, mœchariq; cum, qui adultera dimissa aliam duxerit, et eam, quæ dimisso adultero alii nupserit; anathema sit." Ut hic canon rite intelligatur, per historiam illustrandus è; Græci ec: matrimonii vinculum per adulterium dissolvi, contenderunt multo jam tempore. Jam Conc. Trid. Florentinum tempore

gdm Ecia latina ab ûs quaesivit, cûs matrimonium solvant, paecem tmô cum ûs iniit.

In Conc. âm Tridentino teste Palavicinio Canon, quo indissolubilitâs in adulteriô quog casu definiret, ~~revocatô jam erat,~~ intercedentib⁹ âm legatis Venetis, qui ne Graeci perturbarent, canon ad praesentem formam è mutatus. Proprie gô in dirigib⁹ contra praesim Grgcôr, sed contra Protestantes, qui n illm solei ponere praeter adulterium discerunt matrimonium, sed etiam etm iel negantem erroribus plenam et tyrannidis accusârunt. –

Ex dictis appareat facile, indissolubilitalem matrimonii in casu adulterii dogmatice definitam n ee. Dogma âm est: a). Matrimonium indissolubile ee ôibus fidelibus in casibus; b) Etiam n errore s. ê. gravissimis ducibus pâmis evangelicis et âplicis doctrinô innixis, si indissolubilitalem in casu adulterii etmad fruit. c). Insuper Can. 6. hujus sessionis declarat matrimonium ratum n consummatum per solemnem religionis professionem alterius conjugis diri. mi, et anathema dicit negantibus. Dico ptiora dogmata probatiori summ ante ôia ex pâcipibus Theologicis. –

§5. E sacris literis. –

stus Dns sicut unitalem, sic et indissolubilitalem matrimonii etiam abso. lutam eloquit. Matt. 10. ubi tentatus a Phariseis Mosen ob duritiem cordis permisisse libellum repudii dicit, a principio autem Deum masculum et foeminam creasse, quo relicto pater et mater, duo in carne una, addens: „quod go Ds conjun„ xit, hô non separet." Cum âm v. 10 domi de eodem interrogarent, idem clari„ oribus verbis repetit v. 11 et 12. „Quicumg dimiserit uxorem suam, et ali„ am duxerit, adulterium committit super eam. Et si uxor dimiserit virum „ suum et alii nupserit, moechatur." quo in loco nullum ôio casum comemorat, quo matrimonium possit dissolvi. Idem pronuntiat Lucae 16, 18. „Omnis, qui dimittit uxorem suam et aliam ducit, moechatur, et qui di„ missam a viro ducit, moechatur." Eandem sententiam pronuntiat Paulus in epist. I. Cor. 7. 10-11. „Iis âm, qui matrimonio juncti sunt, praecipio n ego, sed Dns uxorem a viro n discedere, quod si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem n dimittat." Bene âm notandum, âplum, quod provocavit, n suo nomine consilium, sed tamqm Dni doc„ trinam pronuntiare. Ut âm haec plana videant, difficultas orit, tum ex Matth. 5, 32. et 19, 3, 11. Ad haec âm loca provocant, qui solubilitalem matrimonii in casu adulterii defendunt. Aliis gô in ea loca è inquirendum.

Dr Lieberman

inquirendum.)

In oratione ec: montana Matth 5. Xtus antiquae doctrinae suam novam opponit, eam declarando et perficiendo, et inter alia dicit: „ Audistis, quia dictum est antiquis, „ Quicumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii: – Ego autem dico vobis, „ quia omnis, qui dimiserit uxorem excepta fornicationis causa, facit eam moechari, et qui dimissam ducit, adulterat." Tenor autem Matth. 19.3-11 sequens est: Pharisaei lentes Xtum quaerunt adeo, num liceat dimittere uxorem quacumque ex causa? tunc enim apud Judaeos duae scholarum praecipue vigebant legis Mosaicae Deut. 24. expositiones. Permittebat ea: haec lex libellum repudii dare propter foeditatem rei; hebraice: ervath dabar erwat; quod diversi modo explicabant tempore Xti. Hillelis ipse schola ob leviores qq causas libellum dare permittebat. Schamai vero solo in adulterii casu id licere defendebat. Ex qua parte Jesus stet, Pharisaei volunt explicari. Jesus autem ad hanc quaestionem matrimonium prorsus indissolubile ex aperuit, provocans ad originariam dei institutionem sermonem, claudens: „ Quod Deus conjunxit, homo non separet." — Pharisaei novam hanc sententiam audientes instant, dictog Jesu Mosen opponunt, qui permiserit dare libellum repudii. Jesus autem respondet: non propterea Moses id permisisse, quasi justum, aliq rectum esset, sed propter duritiem cordis illorum indulsisse, et confirmat priorem sententiam concludendo: „ ab initio non fuit sic." – Hucusq in toto textu nullum prorsus vestigium est, quasi ullo in casu matrimonium posset solvi. Addit autem Xtus sequentia: „ Dico autem vobis, quia quicumq dimiserit (ἀπολύῃ: uxorem suam nisi ob fornicationem (μὴ ἐπὶ πορνείᾳ: et aliam duxerit, moechatur." Ad haec autem ita, sicut ad ea, quae supra ex Cap. V. citavimus, provocant illi, qui in casu adulterii vinculum matrimoniale solvi posse, defendunt, quasi Xtus diceret, indissolubile matrimonium in omnibus casibus esse, mixti – praeter πορνεία – in casu fornicationis, seu potius adulterii, in quo solvi possit. Ast neq haec ita nos movent, ut in hanc sententiam consentiamus; etenim certum est: 1. Xtum in nostro loco usq ad versum 6. absolutam matrimonii indissolubilitatem pronunciavisse. Idemq Marci et Luc. ubi additamentum v.g. Matth. non invenitur. – 2. De absoluta indissolubilitate ea loquutum intellexerunt Xtum Pharisaei; secus eum ipsi opponere non potuissent libellum repudii mosaici legis. 3. Ab hanc autem Pharisaeorum objectionem Xtus longe abfuit, ut sententiam pertractaret, ut potius de duritie cordis illud permissum esse, ab initio autem non fuisse sic diceret, priorem quoque sententiam confirmaret. —

4. Placeē cum ita sint, juve inferimus dum v.g. ñ talia dixisse, quo priorem ejus sententiam destruerent, sed aliam eōr ēē sēm, qui prius dicta ñ afficiat. Quod hinc statuendum ēēt, si, quid per illa vba intellexerit, cruere cum certitudine ñ valeremus.
5. Id gdm eo magis, quoniam, cum apli, gō seorsim ipsiler vba v.g. dicta putarent, melius ēē ñ nubere, cum ita sit causa hominis cum uxore: - quo vba eio in sententia absoluta indissolubilitatis matrimonii sensum alium habent. Xtus apud Marcum 10- 10-11 absolutam indissolubilitatem perpetuā, apud Matth. vō eos in sententia nu„ bere ñ expedire, ēfirmat, dicēns: v 11-12: „ Non oēs capiunt vbum istud, sed quibus „ datum ēēt. Sunt ēm Eunuchi, qui facti sūt ab hīnib, et sūt eunuchi, qui se ipsos „ castraverunt ipsiler regnum cælorum". „ Qui pōt capere, capiat." Sic statum virgi„ nitatis certis pro individuis, certisq in vita circumstantiis matrimonio profe„ rendum docuit.
6. Extra ē dubium am nostra sententia collocat, per apstum Paulum, qui eter Xtus ea dixerit vba, matrimonium absolute indissolubile ēē, ñ ex sua, sed Xti doc„ trina professus ē locō ad Cor. citato. -
Placeē gō cum e caliis argumentis inferant, quo pil, qualis ejus additamenti: „ nisi ob fornicationem" sit sensus? Ad locū varii varie respondent. Aligni voc„ vbia in aliva sumunt significatione, qua fornicationem ñ vo adulterium designat; Xtum respexisse dicunt legem Mosaicam Deut 22, 13-22. secundum quam licuit ma„ rito recens ductam uxorem, quam virginem ñ reperit, repudiare, sicq ei lapidem „ tradere lapidandam. Qua in sententia ñ de causa aliqua post matrimonium legitime contractum superadventi, sed de eo eam loculus ē Xtus, in quo ipsiler virginitatis defectum - matrimonii impedimentum - matrimonium nec ratum „ tum, quod gō dimissa uxore ñ solvebat, sed nullum fuisse declarabat. Diceret gō Xtus, uxorem nullo in casu repudiari posse, matrimonio legitime junctam, et quem libet adulterium committere, qui repudiatam talem ducat, vs. viceversa, ut adeo libellus repudii ob duritiem Judaōr concessus, prorsus ñ valeret in matrimoniis Xnōr legitime initis, rem talis repudii applicari tunc plum, qn„ do virgo ñ reperta uxor, adeoq matrimonium nullum erat. (Cfr. Brenner. Dogm. Tom. III. pag. 531.) Difficultates contra hanc interpretationem ad„ ferunt Goldwitzer Compend. Dogm-Xno-Cathol. pag. 509 segg. - Alii voc„ bia sumunt in significatione dimissionis, qm appellamus separationem a mensa et thoro, quam significationem illud vbum eio admittit. Cfr. Schleusne„ ri Lexicon ad hoc vbum hoc sēu - dimitti qdm in casu adulterii posse, sic tum, - quo nova ē Xti doctrina - ut sine moechio crimine ad novas nuptias

nuptias transire n licear. Cfr. Dobmayer Systema Theol. Cathol. Tom 8. pag. 420. „Hinc" eum confirmant, quoniam exceptionis cujuscung ea nota è, ut ad ea, quo antecedunt, n ad ea, quo sequunt, referenda sit. Ergo ad „dimittere" nequaquam vo ad „ducere". Cfr. Lienhard Instit. Theolog. Dogm. Tom III pag. 567. segg. Dr Flugo in disser. de conjugii Christiani vinculo indissolubili plane monstrare mihi, „additamentum: nisi ob fornicationem" ad textum prorsus n pertinere, ingeniosius pro quam verius deductum. Quidquid sit, id ex dictis patet, locum illum, quo usam loquendi et contextum attinet, expositionem admittere, quo cum reliquo sermonis tenore a Xto prolato n pugnat, totumq sermonem nequaqm talem ee, ad quem patroni matrimonii in casu adulterii solvendi huic possint provocare.

§6. Ex Traditione

„Clemens Alex. cap. 4. habet: „Quodsi dimiserit vir uxorem suam, et aliam duxerit, et ipse moechatur. Et dixi illi angelo: quodsi mulier poenitentiam egerit et revoluerit ad virum suum petendi, numne recipiet a viro suo? Et dixit mihi: imo ei n pece„ perit eam vir suus, peccat. Propter poenitentiam go, n debet dimissa uxore sua, „vir aliam ducere. Hoc actus similis e in viro et in muliere." S. Augustinus l. II. „de adulterinis conjugiis c. 4. „Nullius viri posterioris uxor ee incipit, nisi prioris ee desierit, te dm desinit uxor prioris, si moriatur vir ejus, n si fornicetur. Item „Nazianz.: „Qui uxorem suam dimiserit et aliam duxerit, adulterat, dicit Dmus, „neq illam dimittere concedens, cujus delibata e pudicitia, neq alteram ducere." — Ex hisce go testimoniis patet, abundantia ex dictis Patrum, nominatim am Grecor suppeditari argumenta, quibus indissolubilitatis matrimonii absoluta probet certitudo. Quae am vel ex citatis Patribus, sp. ex Lactantio, Hilario, Basilio, Gregorio Nazianz. proferunt patroni contrariae sententiae, soluta invenies in praelaudato Dris Zenger opere. Hoc sane e solemnum, n aeq clara ee illa loca, quae contra absolutam indissolubilitatem proferunt, ut ei citata pleraq in„ super ex eo genere et, ut gdm uxoris in casu adulterii „dimissionem asserunt libertam, quin mm addant, ad novas nuptias transire licere. Quodsi am dicunt, id ius in locis intelligi, per se patere fallunt. Etenim id velant loca alia, quae absolutam indissolubilitatem praedicant, dein vo demonstratum eumunt, quod ex locis claris eet demonstrandum. Insuper gravis nostrae sententiae pro esinde accedit, quoniam mpse demonstrare valemus et causam, qndo et quare a praxi antecedenti recesserint antiqui [Cfr. Originem cit.] —

„ II. Quod concilia allinet Illiberitanum 305 c. 9. habet: „Fidelis foemina,
„ quae adulterum maritum reliquerit, fidelem, et alterum duxit, prohibeatur,
„ ne ducat. Si autem duxerit, ne prius accipiat communionem, quam is, quem reli-
„ quit, de saeculo exierit, nisi necessitas infirmitatis dare coegerit." Pariter Ni-
„ caenum II. can. 87. Florentinum suo Institutione ad Armenos dicit: „Quamvis
„ ex causa fornicationis separationem thori facere, et hinc alterum matrimonium
„ contrahere fas est, cum matrimonii legitime contracti vinculum perpetuum
„ sit." Plisce pie perpensis sane intelligit, optime jure can. citato Conc. Trid.
definivisse – sufficientia enim argumenta prostant, quibus matrimonii in-
dissolubilitas ex rationibus apicis et evangelicis probetur, ut jure erroribus in-
cusari etiam non possit, cum eam defendat. —

§7. Doctrina rationis

Placet doctrina de absoluta matrimonii indissolubilitate per sua eventum
et rationi, imo pro ea defendenda saltis solida profert argumenta:
1. Expletionem enim stimuli carnalis sub una alterius conditione plenaria corporis
traditionis amori interno superstructo enibus moralibus licere, non intelligit
ita, ut personalitas in actu carnali violata recipi credat in jure perfecto, quo
alteruter conjugator gaudet invicem petendi, quod dedit. Quod in absoluta alte-
rius matrimonii indissolubilitate obtinet; stimuli enim carnalis ex saliatio tempo-
ris momento adstricta, nam rationalem longum rem contriverat, qua frui lice-
at, quoadusq. placeat, quo displiceus rejici possit, quod personalitati entis
rationalis adversat, amorem q. per sua tollit.
2. Matrimonii defensa solubilitas etiamsi in casu alterius adulterii licita decla-
raret, tamen sceleribus latam portam aperit, cum in arbitrio conjugator repo-
situm sit, illam conditionem, illud inhonestum et pravum efficere, quod si una
pars alterius odium, seu adversationem incurreret. —
3. Quodsi vinculum matrimonii solvi posset, liceret et parti nocenti ad nova
vota transire, cum soluto matrimonio nil sit, qd impediat. Sum vo ex peccato
comisso comodum perciperet nocens, qd salioni set rei moralitati adversat.
4. Adversat qq. et ordini communi, cum amor purus, qualis in conjugali sup-
ponit, sine quo matrimonium rationi non probatur, temporis limites nesciat,
conditiones q. qualescung, quibus unum dolcat, excludat, neq unum tacite
subintelligat.
5. Neq quis opponat, jugum intollerabile esse cum adultero vi, adultera co-
habitare,

cohabitare, vp. si eo in casu separato a mensa et thoro fiat, ad perpetuam con-
tinentiam obligari. Idem argumentum ex mero sensualitatis desiderio exoriri,
quod patroni nefas e audire, et plane ea eo plus sequi, qm contrario sententia
patroni volunt. Tunc em in casibus infirmitatis perpetuae, vp. alius similibus ca-
sibus alterius conjugum solvi posset matrimonium; id em licere, ob aliquam
causam detineri, qd tum nolunt, neq velle possunt, si vel unum humanitatis
principium audiunt: afflicto n ee addendam afflictionem. Sic go pro plane
in doctrinam de absoluta matrimonii indissolubilitate consentit. —

Nota I. Quam longe a veritate biblica aberraverit Lutherus, qui commentario
in I. Cor. 8. docuit, multas ob causas matrimonium solvi posse, ex dictis patet.
Ad summum em id in casu adulterii statui posset speciem suppeditare scriptura.
Nota II. Matrimonium ratum n consummatum, quod diximus, solvi ex Conc. Trid.
doctrina, per religiosam professionem alterutrius conjugum. – Sepultam em
matrimonium ratum juxta optimo, vinculum spirituale, quod per mortem spi-
rituale aeque solvi, sicut vinculum carnale per mortem physicam. Per pro-
fessionem am religiosam solemnem, qua quis Deo se devovet, humano societati
proprio voluntatis potestatem resignans, putari mori spiritualiter. Nihilur
porro haec sententia doctrinae de virginitatis statu, statui matrimoniali pre-
ferendo, quoadusq illud sine injuria alterius fieri pt. Jam am injuria tertii
alteri n infertur, quoadusq copula, n e consummata, juxta naturali relicto, ad nova
nuptias transeundi, virginitatis plane n violato. Ceterum illa doctrina in Conc.
Trid. n primum e proposita, eandem jam asserente Alexandro III in Con. La-
teranensi III. a. 1179 uti notam commemorarunt. —

Nota III. Commodus hic locus e disserendi pauca de praestantia virginitatis,
cum antecedens doctrina illi superstructa. Definivit se: Concil. Trid. Sess 24. c. 10.
„Si quis dixerit, statum conjugalem anteferendum ee statui virginitatis vel coe-
libatus, et nec melius aut beatius, manere in coelibatu aut virginitate, qm jun-
gi matrimonio, anathema sit." Continet haec doctrina clarissime in S. scriptura.
Item Salvator ipse loco citato Matth 19 dicit ad discipulos secreto: „Sunt, qui
se ipsos castraverunt propter regnum coelorum"; n intelligens actum physicum,
sed moralem, quod a conjugio, quod in se qm bonum e, utpote a Deo instituto,
de quo locutus erat in antecedentibus, abstinent, et propter finem altiorem vir-
ginitatis statum eligunt. Simul am addens: „qui capere pt, capiat" indigi-
tat, n praeceptum, sed consilium in iis verbis proponi, simulq monere videt,

fone, qui sublimem hanc doctrinam n capientes potius pejiciant, senenabilibus deviderus magis inhiantes. Eadem e S. Pauli doctrina disertis vbis pronunciata I. Cor. 7, 38. „Igit. qui matrimonio jungit virginem suam, bene facit, et qui n jungit, melius facit." Tamen consilium am da proponi a Paulo, sed ex v. 25: „De virginibus am praeceptum Dni n habeo, consilium am do." Cfr. 40. Opponunt qdm adversarii: Paulum ea ipsa instantem necessitatem v. 26. illum suadere, ex quo nec consilium sequatur, temporibus mutatis in usum deducendum. Respondemus am: utcat civitum e, Paulum tempora successiva n tam ac sua propinquis respexisse, tmn in ipso capitis decursu talia docet, ex quibus appareat, ipsum virginitatis studium in se laudare. Etenim v. 32. seq dicit: „Qui sine uxore e, sollicitus e, quae st Dni, quomodo placeat Deo." „Qui am cum uxore e, sollicitus e, quae st mundi, et quomodo placeat uxori, et divisus est." Cum jam status ti ministrorum et sacerdotum talis sit, qui totum occupet hnem, fidelium saluti sese devovent, et sollicitus de iis, quibus Deo placeat, nullatenus cura circa familiam et uxorem dividum, - sic ne requit, ad eum vta Apli per oia quadrare, nec coelibatum ee salvum. Quod am traditionem attinet, patres et Grae doctores multi et facundi de virginitate laudanda, de ea scripserunt integros libros, eamq contra adversarios Helvidium et Jovinianum etc. oi authentica opera defenderunt, e.g. Cyprianus de disciplina et habitu virginum. Ambrosius de virginibus, Augustinus de virginitate, ut adeo de unanimi Patrum consensu nullum superee possit dubium. Ecia am graeca contra dogma nostrum n pugnat, etiamsi em presbyteris suis matrimonium permittat, tmn virginitatem eo praestare docet, quoniam ab epporis suis postulat continentiam. Lutherum et Calvinum theoretice et practice hoc dogma negasse, aliaquin constat. —

Adjuncta de coelibatu.

1. Coelibatus e abstinentia a legitimo conjugio. 2. Coelibatus viquit ab ipsis Christianae primordiis. Vis go, qui asserunt: Gregorium VII. hanc legem primum instituisse, adversatur historiae testanti, Grae coelibatum semper ut praestantiorem oculi sui custodisse, et contra repugnantem senenabilis libidinem semper tutam fuisse. Et id qdm pecliarissime — lex em haec fundata in ipsa Scriptura tam V. qm N. Legis.

S. Paulus dicit: „Epum debere ee hospitalem, benignum, sobrium, justum, castum, continentem." Dicit castum, quia am et in conjugio legitimo

/. legitimo caelibas ēē /: conjugali :/ ꝑt, addit: continentem, indigitans Epūm
ab uxore abstinere debere. — In epla ad Cor. dicit: „Eos debere ām hore ora-
„tionis se abstinere ab uxoribus" - facendos ēmper orare debet, gō el ſtiper ab u-
„xore abstinere. In antiquo Tdeene Hebraei, ḡndo Deo appropinquabant,
immunes ēē debebant a cōcordio uxoris, quapropter cum Agnum Paschalem
manducabant, renes accingebant - et Moses legem a Deo recepturus dixit: „Pare-
„ti estote in diem tertium" /: abstinete a concubitu :/. Quanto magis gō facentes N.
Legis, qui perpetuo coram Deo ē, Deum manibus portat - ab uxore abstinere debet.
In antiquo Tdeene Deus ꝓcepit, ut Aaron et filii ejus seminalibus lineis ape-
ribus uōg, ut pedes cincti sint - inigilare volens: sacerdotes debere ēē virgines,
vp. ab uxoribus abstinere. Davidi et pueris ejus celebrientibus Abimelech e panibus
propositionis daturus, interrogavit eos primum: utrum liberi sint a mulieribus?
Quanto magis valet hoc de Sacerdotibus novae Legis, qui panem sanctissimum tractant. —
In A. T. sacerdotes per vices ministerio obibant. Dum obirent la domo et uxoribus
alieni ēē debebant. Sacerdotes N. Legis semper Deo ministrant, gō ſmper ab uxo-
ribus alieni ēē debent. —
Ad hoc objicit Calvinus: Sacerdotes V. L. ꝓpterea abstinuisse, quoniam figuram
Xti gerebant, Sacerdotes N. L. ām n̄ gerunt figuram Xti, gō n̄ debent ēē ....
Responsum. Et N. L. Sacerdotes Xtum representant, in nomine ēm Ejus, in perso-
na, auctoritate ōia peragunt. Inscitur falsa ē assertio Calvini, nam Xtus con-
tinuo figuram Xti gessit, et ūm uxorem habuit, gō ꝓpterea Sacerdotes V. L. ab-
stinebant, quoniam Deo ministrabant. —
Concilia. 1. Ancyranum prohibet presbyteris et epīs uxores habere, dia-
conis ām pure ūm permisit, si in qua ordinatione protestentur, se velle uxo-
rem habere - post ordinationem vō uxorem ducere et his n̄ licuit. —
2. Neocaesariense. Presbyter si duxerit uxorem, amoveatur.
3. Nicaenum oecumen. vetat: ne Epī, Presbyteri, Diaconi audeant habere
in domo sua praeter matrem, sororem, et amitam, aliās foeminas, - gō uxor
exclusit.
4. Carthagin. II. „Epīs, Presbyteris et Diaconis n̄ licet uxores habere, utquod
Apli docuerunt, et tota Antiquitas servavit, nos eg. custodiamus". -
5. Romanum II. Subdiaconis quoque prohibet. Lateranense.
6. In Gallia: Aurelianense ōib, qui ad sacerdotium tendunt, prohibet uxores habere.
7. In Hispania: Illiberitanum. „Nemo Epūs, Presbyter, Diaconus et sūt.

Diaconus.

audeat uxorem habere, v. proveare proles." Toletanum 2, 3 et 4.
8. In Germania: Aquisgranense, Wormaciense et Moguntinum Epp̃is, Presbyteris, Diaconis et Subdiaconis uxores interdicunt. —
Ecia gō catholica in toto orbe dispersa id statuebat. —
Pontifices. - Clemens I et Calixtus I. clericis in majoribus ordinibus constitutis uxores interdicunt. Leo Magnus legem hanc et ad Subdiaconos extendit, dicens de iis, qui forsan antea jam duxerint uxores: ut qui habent, sint tāmq̃ non habentes," gō ad perpetuam caelibatem demonstrandam. Praecipue am Ecia Romana Caelibatum semp̃ duebat, et Summi Pontifices, si legem hanc aliquando relaxatam viderunt, severis decretis eam firmarunt. Diximus: praecipue: nam in Ecia orientali initio, Clericos in majoribus ordinibus constitutos uxoribus renunciasse, Patres testantur. Serius am nullum relaxata fuit haec lex, cujus relaxationis causa fuit: In initiis Ecip̃ non erant Seminaria, quae propter laici doctrina, et morum integritate conspicui, in ordines sacros (retinebantur) assumebantur, hi saepe uxorati, uxores retinebant, quia dolum iis erat abstinere, cum per longum jam tēpus in matrimonio viderunt- v. quia uxores in matrimonio consummato:) consensum denegabant. —
Dein oppugnanda haeresi Ariana occupata, in disciplinaribus leges ferre non potuit. Praecipua causa fuit continua bella in Oriente flagrantia- inter bella am silent leges- et abusus frequentes fiunt. Sed et in gravēdine Ecia Epp̃i non possunt uxores habere. —

Monumenta Ecclesiae

Etiam monumenta Ecciae probant Sacerdotem N. L. debere esse caelibem. Nes em viri scientiis et sanctitate morum excellentes- virgines v. saltem continentes fuerunt. Contra hoc Adversarior: plurima demovent: quae tēn attentius considerata, v. matrimonia ante ordinationem inita, v. Clericos minor: ordinum spectant, v. abusus fuit, v. plerumq̃ mendacia - e.g. de Macedoniae sacerdotibus, dicit nes uxores habuissent. —
Aliae rationes. Matrimonium vix conciliari cum officiis ecclesiasticis. Sacerdotis em est: sacrificium Missae celebrare, orare, exhortari, sacramenta administrare, et curam pauperum gerere? Ut his officiis satisfacere possint, debent esse sobrii, justi, continentes, casti, hospitales et benigni.
1. Sacrificium N. L. tam sanctum atq̃ tremendum, necessario postulat

postulat enim Ministrum sanctum et impollutum. In actu enim conjugali nec tali pura[ta]s testat[ur] hoc verecundia innata semper secretum quoq[ue] in hoc actu.

2. Studium orationis et lectionis in quo Sacerdos occupari debet, ut capax sit elevationum purarum cordis ad Deum - impedit in matrimonio, quod eum ad terrestria deprimit, et animam ipsam quasi carnalem reddit. -

3. Impedit[ur] eg exhortatio, quomodo enim virgines et viduas ad castitatem exhortabit, ipse se continere nolens.

4. Cura indubie animar[um] postulat, ut has cum nostra caneredita[s] diligamus et curemus - in Sacerdote uxorato nim vix affectus in uxore et liberis consumit[ur], et s. Ambrosius dicit: magis diligendos esse filios spirituales, qm carnales.

5. Curam pauperum quod attinet, et hanc in Sacerdote per uxorem quam maxime impedit[ur]. Cui enim hospitalis et benignus esse jubet[ur] ergo pauperes, uxori et liberis necessario thesaurizare debet, ut post mortem ejus habe[a]nt sustentationem, beneficium enim quod habet, post mortem non ad uxorem, sed ad Csarem redit - ergo Sacramenta venire et abarm[ire] esse. Denig[ue] et:

6. Sacramentorum administratio coelibem efflagitat Sacerdotem - uxora[tus] enim vix distinctus est: esterno[s] a populo. - Unde explicat[ur] despectio Sacramentor[um] tempore Gregorii VIII. tam magna, ut ipsi laici Sacramenta administrarent. Necessio erat crebra Sacerdotum matrimonia. — —

Objectiones.

1. Objectio. Paulus dicit: Episcopus sit unius uxoris vir... eg quilibet uxorem habere debet.

Responsum. s: Chrysost: Non hoc mandato Apostolus dixit, ac si Episcopus non posset esse sine uxore, sed illum modum definiens. Primis tc: temporibus Ecclesia e rudibus Gentilibus plerumq constabat - Sacerdotes e laicis assumebant[ur] - quare: s: Paulus continentiam voluit ex una parte commendare, ex altera ne bigami assumant[ur] in Episcopos. Quare et Episcopi semper uxores si habebant, conservati relinquebant.

2. Objectio. Propter fornicationem unusquisq uxorem.... habeat, filios in charitate subjectos.

Responsum. Interrogatus Paulus a Gentilibus utrum liceat viros v: uxores habere, respondit affirmative, et debitum invicem reddere jubet, attamen

/. ñ acci oēs necessario tenerent, uxores ducere, nam dicit: De virginibus... et cōtradicēre sibi ñ potuit. filios intelligit genitos ante Ordinationem. –

3. Objectio. Numquid ñ licet nobis sorores circumducere?

Responsum. Non intelligunt uxores, sed mulieres, quæ magistras, atque ancillas, et ex proventibus suis eos sustentabant - sicut et Illum. Nam Ipsi testante universali Traditione et s. Hieronymo erant partim Virgines, partim continentes. –

4. Objectio. Conjugium in oībz honestum, et thorus immaculatus, gō et in sacer...

Responsum. Stante explicatione adversariorum et inter consanguineos primi gradus est conjugium honestum, quod am et ipsi negant. Quare aliter intelligendus hic locus et qdm triplex ade explicatio verborum: in omnibus: 1º in oībz dictum ē ad pro ti es parte, sc: patione sacramenti, fidei, prolium procreandorum et educandorum.

2º pro: apud oēs i. est nemo hominum reprehendere sit matrimonium legitime contractum, etsi ipse virginitatem v. coelibatum voveret; et 3º in oībz sc: qui legitime conjungunt, sive sint juvenes, sive senes, sive nobiles, sive ignobiles, Judæi vt. Græci.

5. Objectio. Traditio Ecclæ græcæ.

Responsum. Non ē hoc privilegium Ecclæ græcæ, sed macula, quam si abstergere vellet Ecclia latina - multa mala et dissidia produceret - ut hodie, Historia Ecclæ abunde probat, gō toleret Illum. /: Insuper in Ecclia græca sacra officia Episcopi peragunt:/ Ipsa nihilominus famosa Trullana Synodus Presbyteros sacrificium celebraturos immunes ab uxoribus esse jubet. In Ecclia latina presbyteri quotidie peragunt sacrificium, gō hmōi debent abstinere.

6. Objectio. In Genesi dictum ē: „Crescite et multiplicami:" et lex humana /coelibatus:/ legem dīnam v. legem nāe infringere ñ potest. –

Responsum. Uba hæc ñ involvant præceptum, sed naāe ipsius institutionem, benedictionem - fœcunditatem. Cæterum jus positivum in casu necessitatis Illum obligat, sic e.g. debemus comedere, qndo esurimus, ut vitam sustentemus. Necessitas talis adfuit post creationem primi hominis, et post diluvium - nam expresse dicit Deus: „et replete terram" vacuam sc: qndo am terra jam repleta ē, præceptum hoc oēs ñ obligat. –

7. Objectio. Lex Evangelii ē lex amoris, et Paul. continentiam donum Dei vocat, un„

de ergo obligatio?

Responsum ad 1., Est lex amoris, sed n amoris carnalis impuros ignes in homine excitantis et fovendis, sed spiritualis. —
ad 2. Ecclia hoc onus hemini imponit, sed ab iis, qui libere se huic subjiciunt. exigit, ut portent et jure anathema illi dicit, qui lege coelibatus vinculus: in ordinibus majoribus constitutus e.g.: matrimonium ducere vellet, hanc adferens excusationem: se non habere donum continentiae.
8. Coelibatus in legem naturae infringit.
Responsum: Tunc contra legem naturae Ecclia ageret, si eis, cum imponere vellet, quod am n obtinet. Exceptio e illum lex haec e communi regula. Ceterum et laici, qui uxores habent, saepe tenent, e.g. ob morbum vp. ob separationem a thoro et mensa - ab iis abstinere - si go illi n intringunt legem naturae, go neq. sacerdotes. Si illi inter tot illecebras possunt ee continentes, gnto facilius sacerdotes tot gratiae auxiliis adjuti. —
9. Objectio. Scandala exinde multa et mala exorta sunt.
Responsum. Verum abusus fuisse, qui am contra legem nihil faciunt, provenientem vp. ex ignorantia, vp. ex defectu vocationis, e negligentia orationis et meditationis, vp. denique e temporum calamitatibus. —
10. Objectio. Civitati nocet lex haec.
Responsum. Ad hoc respondemus cum aliquo veterum: „Vis florere civitatem, fac ut vigeant in ea boni mores, et vagae libidines poenis ecc.: Religionis coerceantur." Sacerdotes religionem annuntiant veram, vitus eradicantis operam navant, go qui maxime proficiunt civitati. —
11. Lex coelibatus e causa morborum.
Responsum. Experientia quotidiana refutat hanc objectionem - libero enim statistica testante, Monachos, Moniales et Sacerdotes, qui habebant mentem castam in corpore casto ad veram senectutem pervenisse.
12. Objectio. Paphnutius Epipus graec. in Concilio Nicaeno dixit: non necesse ee novum onus Sacerdotibus imponere.
Responsum. Multi Theologorum factum hoc in dubium vocant, sed etsi verum esset, testimonium unius viri tolius Ecclae auctoritatem n infringet. —
13. Objectio. Paulus anathema dicit illis, qui nuptias a demone ee statuunt.
Responsum. Contra haereticos hoc dicit - nemo enim Catholicorum defendebat nuptias ee malas, - bona enim at, melior tamen e status virg. et continentiae.
14. Objectio. Melius nubere quam uri," dicit Paulus. —
Responsum. Qui viriliter resistit, n uritur. —

§8. Matrimonium est sacramentum.

Hoc unum verig, atq, indissolubile matrimonium Xtus ad sacramenti dignitatem evexit. Quae est doctrina ab Eccia definita in Conc. Trid. sess. 24. can. 1. „Si quis dixerit, matrimonium non esse vere ac proprie unum e septem evangelicae legis sacramentis, a Xto Dno institutum, sed ab hominibus in Eccia inventum, neq, gratiam conferre; anathema sit." Definita est haec doctrina contra Lutherum et Calvinum, qui uterq, hoc sacramentum negavit, ille quidem in libro de captivitate Babylonica, ex titulo, quoniam illi dixit Dna promissio – hic vero l. IV Institutionum c. 19. simul adnuens, neminem ante Gregorium Magnum illud sacramentum habuisse. Cui e secta Gnosticorum, ut Simon Magus, Saturninus, matrimonium reprobarunt, si polerant contingere sine dire de eo, quia sacramento; interim tum eor argumenta non contra sacramentum, sed contra rem matrimonii dirigebant. Sic Lutherus alq Calvinus jure primi dicunt, qui ipsum sacramentum impugnaverunt. Ceterum concedendum est, aliquos Theologos, ut erat Magister sententiarum Durandus, et alii pii referendi, circa sacramentum hoc esse hallucinatos. Illi autem cum novatoribus saec. XVI. in eandem classem non ut referendi, utpote qui se non opposuere Ecclesiae doctrinae, nondum solemniter definitae, cui ex religiosa sui indole certe acquiesceret, si definitio fuisset lata. S. Thomas autem, Bonaventura et Joannes Duns-Scotus sacramentum admiserunt, dicentes tum, rem ab Eccia non esse definitam. Cfr. Aug. Gervasio de Sacr. t. V. pag. 808. – –

§9. Probatur e sacra Scriptura.

Directum argumentum pro hocce sacramento in s. Scriptura non occurrere, libenter concedimus, eo fortiora autem ejus argumenta e Traditione, ex sequentibus patebit. Quae autem e ss. libris occurunt, redeunt ad haec:

Xtus Dnus matrimonia magni facit, quod patet ex dictis, per quae ad originariam institutionem ea reduxit, tum etiam ex eo, quod sua praesentia Canae in Galilaea Joan 2. i–ii. nuptias quasi sanctificavit, patrans insuper in gratiam desponsatorum miraculum.

Similiter Paulus multus est in officiis conjugalibus exponendis epta ad Ephes 5. Xtus inde a v. 21. comparationem instituit inter relationem Xti ad Eccliam, et conjugalem adinvicem: horum officia deducturus sancta: virum esse dicit caput mulieris, sicut Xtus est caput Eccliae, mulieres subesse viris, sicut Xto

Xto subjecta ē Eccia, viri uxores suas diligant, sicut Xtus dilexit Eccian morien-
„ pro eā, eamq sanctificans, ita pergit v. 28. „ ita et viri debent diligere uxores suas
„ ut corpora sua. Qui uxorem suam diligit, carnem suam diligit, nemo em unquam
„ carnem suam odio habuit, sed nutrit et fovet eam sicuti Xtus Eccian suam, quia mem-
„ bra sumus corporis ejus, de carne ejus et de ossibus ejus. Propter hoc relinquet ho
„ patrem et matrem suam et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una. Sacra-
„ mentum hoc magnum ē, ego am dico in Xto et in Eccia." Τὸ μυστήριον τοῦτο μέ-
γα ἐστιν: ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. — Facile cone-
dimus, μυστήριον - quod Vulgata vertit Sacramentum, hoc loco non significare
„ sacramentum seu ecclo, porro verba: „ Ego am dico in Xto et in Eccia," quae ex textu
„ graeco vertenda sunt: „ in Xtum et in Eccian." significare: Ego am explico propo-
situm doctrinam de imaginem Xti conjunctionis cum Eccia, atq dilectionis, qua
se tradidit. Possito am hoc, a Protestantibus quoq agnito sensu, haec ex Scripti
verbis fluunt:
a). Paulus matrimonium Xtianor declarat sacram rem ad Religionem pertinen-
tem, necus em illud neguaqm imaginem conjunctionis Xti cum Eccia dicere potuisset.
b). Illud porro imaginem conjunctionis Xti cum Eccia declarat dicens: habere ma-
trimonium typum externum, sed signum invisibilis illius vinculi Xtum inter
et Eccian. —
c). ut jam patuit [quae ex vita Dolmayer Tom VIII pag. 425:] matrimonii indis-
solubilis est, et signum unionis stabilis cum Eccia, ita prima conjunctio viri cum
muliere ē signum unionis cum Eccia. —
Jam vo Xtus cum Eccia n solum per assumtionem nrae hnis, sed vel maxime
per grām et charitatem, quo illam Ephes 5, 26. sanctificaret, fuit unitus, go etm in
matrimonio, ut haec signo plena dixit perfectio n solum conjunctio carnis per vin-
culum, sed etm conjunctio per grām intervenire debet. Sic quo ad sacramentum
requirant, n obscure hoc loco indigitant. Celerum nolumus huic asserto justo
plus attribuere, agnoscentes, rem n Ilum per conclusionem inferri, sed et imagi-
nis expositionis inimici. — Quidquid am sit, id certum ē, totam Traditionem con-
venire in matrimonium, quatenus ē sacramentum. Peram simul evincitur,
hujus loci expositionem ee geminam.
Nota. Ne go pulent adversarii, nos doctrinam nostram perperam intellecto
vocabulo: „ sacramentum" qd Vulgatus vertit „ μυστήριον " superstruere, nemo
em Theologor melius id faciet, bene sciens, Conc. Trid. in proemio ad canones
de matrimonio n pleris dicere, gram Xtum una passione, et conjugalis

„ gām sanctificantem promeruisse, quod sic pergit Paulus immit diceno: „ Viri
„ diligite uxores vestras."

§10. Ex Traditione

I. Quod jam traditionem spectat, provocamus ad effata Patrum. Doctrina eorum redit ad sequentia:

1. Rem matrimonii ad Ecclesiae rectores pertinere dicunt, ee ipsierea matrimo-
„ nium Christianor rem sacram. Tertullianus l. II ad uxorem: „ Unde sufficiamus ad
„ enarrandam felicitatem matrimonii, quod Ecclesia conciliat, et confirmat oblatio,
„ et obsignat benedictio, angeli renunciant, pater vo ratum habet."

2. In matrimonio Christianor Dm operari et gratam esse dicunt. Huc pertinet locus a Tertull. citatus; porro v. Ambrosius in epla 23 ad Vigil: „ cum ipsum con-
„ jugium velamine sacerdotali et benedictione confirmari oporteat, quomodo potest
„ conjugium dici, ubi nec fidei concordia?" De Abraham lib III c. 7. Deum assist-
„ tat praesidem et custodem conjugii: „ cujus gratia solvat, si thorum violet." —

3. Matrimonium expresse sacramentum appellant. S. Augustinus lib. de bono conjugii c. 18. „ Inter nuptias plus valet sanctitas sacramenti, quam foecunditas
„ alteri." Pariter cap 4. lib. de fide et de operibus c. 7: „ in civitate Dei, in monte
„ ejus sti Ecclia: „ ubi nuptiae in solum vinculum, verum etm sacramentum sibi
„ commendat, ut nec licead viro uxorem alteri tradere." S. Ambrosius l. I. de Abraham c. 7. postqm dixisset, gratam solvere, qui alienum thorum violet, ad-
„ dit: „ Video, quia in Dm peccat, sacramenti coelestis amittit consortium." —

Nota. Ex his jam dictis patet, hallucinari Calvinum, dum ante Gregorium Mag. nullam hujus sacramenti occurrere mentionem asserit; sunt em hi Patres Gre-
„ gorio antiquiores. —

II. Alterum argumentum petit, ex continua Ecclae orientalis quoq schisma-
tico- praxi: quae semper in bona face hoc sacramentum dispensabant, ritus-
tualia ultroq Ecclae exhibent. Cfr. Tiberius in historia matrimonii. —

III. Quamvis ante Reformationes soc. 16. nemo, quod diximus, sacramentum hoc prorsus negabat, equo patulum, cur recte Conc. Trid. uberius hanc materiam definierit, tum jam Conc. Lugdunense II. sacramenta singula recensens, septimo loco posuit matrimonium. Pariter Conc. Florentinum in decreto
„ pro Armenis dicens: „ Septimum est sacramentum matrimonii, quod est si-
„ gnum conjunctionis Chti et Ecclae, secundum apstum dicentem: Sacramentum
„ hocce est." Imo jam Conc. Carthaginense IV a. 398. haec habet: „ Sponsus

/. „ Sponsus et sponsa, cum benedicendi sit a sacerdote, a parentibus suis vel paranym-
„ phis offerant, qui cum benedictionem accepserint, eadem nocte pro reverentia
„ ipsius benedictionis in virginitate permaneant." Quis n videat sali modo matrimonii benedictionem n inanem ceremoniam habitam ee? Sic go cis antiquitas esca et consensus universalis apud eo in nostram doctrinam consentit. —

Nota a). Quodsi quis quaerat: quomodo in matrimonio, si sacramentum sit circa ad sacramentum requisita elementa inveniant„? Notamus sequentia. Deo cujusli„bet matrimonii essentialis in mutuo duorum diversi sexus personarum consensu, quo jungi volunt et sibi invicem prostare, quo cum fine matrimonium nectunt„. Hic„pellat hunc consensum vbis declaratum vel signis, matrimonialem contractum. — Jam in hoc contractu externe declarato, cum insuper hnes n numerent, sed phoenomena contractum illum ineant, elementum externum deprehendi„, quod basim sufficientem constituit Sacramenti. Licet em n physicum sit illud elementum quale e.g. aqua in baptismo, nemo tmn demonstrare pt, physicum debere ee elementum. Dno em sapientia conveniens e, elementa sacramentor ad dignitatem eorum indolem accommodare. Cra matrimonio jungendis tribuenda sine ambagibus prona inclusione ex locis ad Ephes. citato deducit„, eamq praedicat universalis Traditionis consensus. Ubi go, quod Lutherum offendit essio promissio a Xto facta, scripta n legat„, tmn illum n promisisse nemo pole„sit demonstrare, eo minus, cum tantopere Xto matrimonia cordi fuerint, ut ea ad originariam puritatem reduceret, qua gaudebant, cum primus ho e ma„nu Dei egrederet„, dona gratiae coelestis benedictione Gen I. 28 ornata, quam per infelix peccatum aliquin sibi et posteris deperdidit. De dna go institutione nullum dubium ee potest; Paulus em talia de matrimonio Ephesior n praedicaret, nec Traditio gratiam matrimonialem defenderet, nisi divinum interveniss mandatum, quod ubi scriptum n sit, neminem tmn genuinum Theologum lateret. Celerum recolligenda, quae de confirmatione §. dicta sunt. Ex his jam observationibus facile patet, quia in matrimonio Ephesior inveniri ad verum sacramentum constituendum elementa. —

Nota b.) Procul tempus, quo Dus hocce sacram. instituit nobis nolum n e. Discrepant go Theologi in eo assignando; aliqui putant, instituisse, quod Matth 19. ad originariam puritatem illud reduxit. Tunc am videat conditionem aliquam enunciasse, saltem nil legit de institutione sacramenti. Alii putant, dum nuptias Cnae in Galilaea sua praesentia honestavit et confirmant, quoniam plures Patres Dum nuptiis tunc benedixisse asserunt, ut vidimus. Notamus.

Nolamus ām, quoniam sacramenta in morte sti haerent, hunc n̄ instituisse, sed quod alius quog fecit sacramentū prosignificasse, qua dignitate nostm. pore fulvia sint conspicua matrimonia discipulor. Ex eadem paone te. nemus, stum hoc sacramentum instituisse tmpore, quod inter resurrectionem et ascensionem defluxit, Paulum ām promulgasse sicut Jacobus unctionem infirmor. Cfr. S. cit. de confirmatione. —

§II. Transitus ad reliqua.

Quod jam reliqua, sc: hujus sacramenti materiam et formam attinet, ac mini. strum, ea dogmatice definita n̄ st; salva qō fide disputant Theologi, consentien. tes ceteum, hoc sicut reliqua sacramenta hanc suam formam, materiam et ministrum nec ob definitionis defectum rem ipsius sacramenti reddi certam. Cui ām Ecia ab horum definitione abstinuerit, ex oeconomia ejus in propaga. lo est; canones em suos tmpr sententiis probatis adversarior opposuit, quo in themate nostro sacramentum in genere et reliqua, quae ad id spectant e.g. indissolubilitatem concernebant. In sequentibus jam pensatis argumentis proferemus, quo nobis probabiliora videnti, concedentes libertatem in rebus dubiis n̄ definitis dari solitam.

Adjuncta pro §§ 12. 13. 14. 15. 16. —

Dupplex sententia de ministro matrimonii.

Duae in Ecia penes se extant sententiae de Ministro Matrimonii, quar nulla ab Ecia reprobata e. Pro utraq pugnant sat gravia argumenta, quo tm ex ambabus probabilior sit, ponderatis argumentis patebit. —

§. I. Argumenta pro sacerdote ministro matrimonii.

1. Patroni hujus sententiae provocant ad analogiam aliorum sacramentor, quae non „ nisi a sacerdotibus administrant, dicente Apto.: „dic nos existimet ho, ut ministros „ sti et dispensatores mysteriorum Dei"; porro dicunt, contrariam sententiam ee ridiculam, quum mulier sacramenti minister statuat, absonam, quia hunc di. cendum e, quamcuma partem sibi administrare et accipere a se sacramen. tum; tandem contrariam sententiam ee indecentem. Ante Concil. Trid. tm. pora, ubi Concil. hoc n̄ e promulgatum, etm post Concilii tmpora, si sponsi coenaliter cohabitabant, Ecia presumebat, matrimonium ee contractum, si illag illi n̄ volebant matrimonium contrahere, sed tntm propter libidinem

libidinem cohabitarunt, peccaverunt, et recte per hoc peccatum juxta illam sententiam, quo ministrum matrimonii habet populus contrahentes, eet matrimonium contractum et sanctificatum. –

Valor hujus argumenti. Analogia ubi nullibi stringit, ita et hic ad summum praesumptionem producere pt. Siem analogiam justo plus premere vellemus, nullum sacramentum, go nec Baptismus a laico administrari pos-set. Quod am locum s. Pauli citatum attinet, n stricte dispensatorem M. D. Sacramentor se appellat, sed generatim mysteria intelligit, sive illa in doctri-na fidei, sive in doctrina morum occurant. Sed posito etm n concesso, Apsum loqui de Sacramentis nostro sensu, exinde n sequit, sed ltm a potiori facil de-nominationem. Contraria sententia ridicula n e, nam etm mulier baptizat et nemo hm hoc ridiculum appellavit - nec absona, quia una pars alteri ad-ministrat sacramentum, et ab illa recipit, et vice versa. Non go sibi ipsi administrant, a se ipso suscipit; Sacramenta em sequunt naturam actus; matrimonia em in eius conveniunt cum contractibus quibuscumq, sicut in quovis contractu una pars alteri dat fidem, et ab illa mutuo accipit, sic et in matrimonii contractu una pars alteri administrat Sacramentum et ab illa suscipit. Nec inrecens, nam Celia n pronunciavit, inter sponsos carna-liter cohabitantes matrimonium ee contractum, sed ltm gravibus ex causis ad vitanda pejora presumebat. –

2. Patres. oem dignitatem matrimonii a sacerdotali benedictione derivant; porro Conc. Carthag. IV. postulat, ut conjuges e reverentia erga benedicti-onem sacerdotalem prima nocte a carnali abstineant cohabitatione, si a sacerdotali benedictione Sacramentum n penderet, cur talis exposceret reverentia, et cujus usus eet haec benedictio, si gratam sacramentalem n conferret?

Valor hujus argumenti. Quod sententiae hujus Patroni e patribus proferunt, n e verum, nam Patres dicunt ltm, dum nuptiis gratias prosa-ture, sed n dicunt, hanc gratiam a sacerdotali benedictione deducendam ee; ad summum provocare possent ad Tertullianum, qui lib II. ad uxorem scribit:

„ „Unde sufficiamus ad enarrandam felicitatem matrimonii, quod Ecia conci-
„ liat, et confirmat oblatio, et obsignat benedictio, angeli renuntiant, Pater
„ ro ratum habet" et ad Ambrosium, qui dicit: „Quem inducer conjugium
„ velamine sacerdotali et benedictione confirmari q. secundum aliam lectionem
„ sanctificari, oportet, quomodo poterit conjugium dici, ubi n e fidei concordia."

Sed Tertullianus loquit de confirmatione et obsignatione accidentali, non substantiali; nullibi enim docet, perfici matrimonium per sacerdotis benedictionem. Et Ambrosius dicit, quod conjugium sine sacerdotali benedictione non sanctificat, non quod desit ei aliquid ad substantiam ei pertinens, sed quia fidelis praeceptum Christi sub gravi obligant transgrediendo indigne sacramentum hoc ministrant et suscipiunt. Dici autem potest, S. Ambrosium loqui de sanctificatione non substantiali accidentali et impetratoria per Christi preces et ceremonias sacras. Chrysostomus enim dicit: „Illum sanctificare conjugium et gratiam nuptiis prosperare, ut aditus huic in vitam benedicat." Benedictionis sacerdotalis nullam facit mentionem, sicut et alii Patres. —
Si Patres Sacerdotem matrimonii ministrum declarant, quaerenam Scholastici in eruenda Traditione adeo pedisequi, nec in Patr: scriptis, nec in Conciliis: equibus scholastica tota collecta Theologia: eandem invenerunt, sed alteram fluentem sententiam. Sciebant illi profecto, benedictionem sacerdotalem usus fuisse adhibitam, verum ex earum traditione sciebant, illud ad Sacramenti essentiam non ita pertinuisse, ut, ubi decet, non illum conscientiam offenderent contrahentes, sed eum prorsus nullum esset Sacramentum. —
Ad Conc. Carthaginense III c. 13. provocando nil pro sua sententia luerantur, nam et nunc Christ praecipit, ut contrahentes primo nocte reverentia erga benedictionem sequenti die intra Missam solemnem recipiendam a copulatione carnali abstineant, et tum nemo certe diceret, Christum hanc benedictionem intra Missam solemnem recipiendam pro sacramentali habere. Etiam Ordines minores v. abbatialem dignitatem recipientes benedicuntur, et nemo unquam asseruit, per has benedictiones gratiam sacramentalem conferri. —
Si quaerunt, ad quid prosit illa benedictio, si per illam gratia sacramentalis non confertur, respondemus, ad idem, ad quod medio olim profuit benedictio sponsalium, quo sacramentum non erant, et tum benedicebantur. Conc. Carthagin. IV id non praecipit, sed suadet, quia illa Christi ceremonia habi reverentiae digna est.
2. Plura concilia particularia declarant, sacerdotem esse matrimonii ministrum, uti Coloniense (1536) - Cameracense (1567). Rhemense (1583); porro plura Ritualia, uti Romanum de a. 1494. Rituale sub Pio V. editum, Mechliniense et Mediolanense. —

/. „ Colonien̄ part. 7. c. 40, „ quod Sacramentum /sc: matrimonii:/ si quis sicut decet, „ acceperit, accedente sacerdotali praecatione, confert donum Spiritus s. quo „ vir diligat uxorem amore casto...

Cameracen̄ /ep. I. de matrimonio:/ „ Cum constet, in matrimonio habendam „ ee rationem n̄ solum divinę institutionis, sed etm sacramenti et gratiae, quam „ in illo consequunt, fideles, admonendos duximus, parochos hujus ministros ee. —

Rituale Rōm ad finem: „ Sacerdos dicat: Et ego auctoritate, qua fungor, „ conjugio vos in matrimonium in nomine Patris et Filii et Spiritus S. Am.

Rituale Pii V. „ Celerum /: ait in proloqt:/ illor Ulm sacramentor, quorum ad „ ministratio ad Parochos pertinet, ritus in hoc opere prescribunt, cujusmodi „ sunt: Baptismus, Poenitentia, Eucharistia, Extrema Unctio, Matrimonium. —

Mechlien̄ 1589 haec habet: Stante viro ad dexteram — muliere vo ad sinistram — „ sacerdos hujus sacramenti minister sponsum et sponsam aspergat aqua bene „ dicta."

S. Carolus /: in Actis Eccle Mediol. pag 491:/ Cum vo /: inquit:/ sacramen „ ta 5 Ulm, nempe: Bapt. Eucha. Poenit. Extrm. Unctio, Matrimonium Paro „ chus ex offo administrare possit etc....

Valor hujus argumenti. E concilii Colonien̄is declaratione inferunt, quod si per benedictionem sacerdotis donum Spiritus s. conferat, ḡ per illam confi „ cit, Sacramentum. Sed recte ex hui Concilii vbis potius oppositum deducit; nam illo a suo sensu n̄ significant, quod per precationem sacerdotalem conficiat sa „ cramentum, sed potius, quod sacramento jam confecto precatio illa accedat, qua do „ num conferat Spir. S. preces sacerdotis exaudientis.

De Camerac̄si, qd asserit, n̄ e verum, nam hoc Concilium ex Ulm sn Paro „ chum sacramenti ministrum vocat, quo inde a Con. Trid. temporibus plerumque vocat. Concil. Tridentinum definivit, matrimonium iniri n̄ posse, quin adsit parochus et duo testes, hunc ḡ, si Parochus minister dicit, eatenus Ulm sic vocat, minister, qualenus ab Ecia constitutus e, ut nomine Ecie contractum matrimonialem acceptet. Idem valet de Rhemensi. Sacerdotes vocant, mi „ nistri matrimonii, n̄ quoad illius valorem et essentiam, sed quoad accidenta „ lem illius solemnitatem, quia sine sacerdotis benedictione Sacramentum hoc licite et solemniter perfici nequit.

Ad Rituale Rōm gratis provocant, hoc em talia vba qua formam Sacra „ menti statuit, quae supponere vident, contrahentes ministros matrimonii ee.

/.

& Rituali sub Pio V.° edito pro neutra sententia aliquid deduci potest. Rituales Mechlien. et Mediolanenses sacerdotem q.m ministrum matrimonii vocant, sed eo sensu, quem de Conc. Cameracensi exposuimus.

4. Contraria sententia recentior est et ante subtilium scholasticorum tempora plane ignota. - Falsissimum est hoc assertum, nam Guillelmus, Episcopus Parisien. sis et Melchior Canus ipsi profitentur, se eos primos, qui defendere audent, sacerdotem esse ministrum matrimonii; eos enim Theologi, veluti: Magister sententiarum s. Thomas, Scotus, Durandus et alii contrarium defendebant; si go sacerdos est minister matrimonii, hunc ut observat Bellarminus sed Theologi prorsus etiam ecclesiae et Parochi usq. ad Melchiorem Canum errarunt.

5. Quia sacramenta secundum Conc. Florentinum constant rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, et intentione ministri; aut si contrahentes ministri matrimonii statuunt, qualis erit sacramenti forma, si multi matrimonium inter se ineunt, v.g. apud Graecos, apud quos a sponsis nec verbum profertur; qualis porro intentio ministri, quum contrahentes neq. sciant, se ministros esse matrimonii. -

Valor huius argumenti. - Uba articulata ad ista sacramenta non sunt necessaria, et recte quoad Sacramentum matrimonii dicit Conc. Florentin. de regula uba constituere formam sacramenti, supponit go Concilium possibilem esse casum, in quo et signa sufficiunt, et hunc quoad multis difficultas cadit. -

Illud Graecos attinet, apud illos sacerdos nomine sponsi et sponso loquitur, et quid eorum loco facit, ita considerandum, acsi ipsi fecissent; tanto magis, quum et apud Graecos signa convenientia adsint; nolum praeterea axioma, sacramenta regi nam actus, et ad quemcumq. contractum sufficiunt signa, quo mutuum consensum exprimunt. -

Quoad intentionem ministri nulla ade difficultas, scimus enim, in istis sacramentis sufficere intentionem faciendi id, quod Ecclesia facit, modo illaq. contrahentes hanc habeant, nihil sacramenti essentiam dee. -

§ II. Argumenta pro contrahentibus tanquam ministris matrimonii.

1. Inter actionem sacerdotalem et internum sacramenti effectum similitudo adee debet, jam vo inter benedictionem sacerdotalem: „Ego vos conjungo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sti. Amen" et effectum internum, qui est mutua sanctificatio, nulla intercedit similitudo, quum

quum haec benedictio nil aliud sit, quam acceptatio contractus seu mutui con-
sensus: sine quo conjunctio n dat: / approbatio. Jam am inter ~~contractum~~ ~~mutuum~~: quasi actio sacramentalis i. e. materia sacramenti e, si contrahentes
tmq3 ministros matrimonii statuimus: / et mutuam sanctificationem, per
magna hc similitudo. — mutuam corpo-
ram traditio-
nem

2. Matrimonia clandestina, quae absq3 sacerdote ante Couc. Trid. initia
st, tmq3 rata et vera a Couc. Trid. agnita st, et Synodus s. eos anathemate
damnat, qui ea vera ac rata ee negant. Jam certum est, juxta communem
Theologorum et fere oium Patrum in Couc. Trident. congregatorum sententiam,
Sacramentum a contractu matrimoniali separari n posse. Xtus etim
contractum matrimonialem ad dignitatem sacramenti elevando, voluit, ut
qui matrimonium legitime contrahunt, simul et matrimonium et sacra-
mentum suscipiant, seu voluit, ut matrimonium eet sacramentum. Sii-
tq3 matrimonia illo etim absq3 benedictione sacerdotali erant vera et sta-
ta i. e. sacramenta, patet, benedictionem sacerdotalem n necessariam fuis-
se ad sacramentum, et consequenter n sacerdos, sed contrahentes st mi-
nistri.

3. Si Protestantes v. g. Judoi conjugati ad Ecclam catholicam transeunt, Ecla
n postulat, ut haec matrimonia benedicant, quod certe, utpote ad fa-
cilitatem fidelium necessarium, postulasset, si benedictionem sacerdotalem
de necessitate sacramenti ee, persuasum haberet. —

4. Couc. Florentinum dicit: „ Septimum e sacramentum matrimonii,
„ quod e signum conjunctionis Xti et Ecliae secundum ipsum dicentem:
„ Sacramentum hoc magnum etc. Causa efficiens matrimonii regulariter
„ e mutuus consensus, per verba de praesenti expressus". — Si igitur con-
trahentes per consensum verbis expressum st causa efficiens matrimonii,
ipsi go st ministri n solum contractus: ut aliqui perperam explicant: / sed
etim sacramenti, nam Concilium l. c. suscipit explicandum n quidm contrac-
tum, sed sacramentum dicens: „ Septimum e sacramentum matrimonii ... dein. —
2o. quia tunc temporis nondum excogitata erat distinctio inter sacramentum
et contractum in conjugus Xtianor; —
3o. Quia nulla tunc temporis vigebat controversia de ministro Sacramenti
matrimonii, cum unanimis fuerit Theologorum omnium sententia, solos contra-
hentes ee ministros. —

5. Pius V declaravit matrimonium, qd cum impedimento occulto initum erat, sublato impedimento per mutuum consensum validum fieri, nec requiri, ut accedat benedictio sacerdotalis, qo contrahentes gratiam sacramentalem sibi invicem administrant. –

6. In Ecia antiqua interdicta erat benedictio nuptiarum secundarum, tertiarum... sub poena excomunicationis. Nuptiae secundae secundum s. Paulum sl licitae, hinc ex jure divino ad gratiam sacramentalem jus habent; si vo per benedictionem sacerdotalem gratia sacramentalis conferret, certe Ecia benedictionem denegando, contra jus divinum pugnaret; quod idag Ecia hanc benedictionem denegavit, persuasum habere debuit, eb hac benedictione sac. gratiam sacramentalem n pendere, e quo deinde sponte fluit, n sacerdotem, sed contrahentes ee ministros matrimonii. —

Observant gtm contra hoc argumentum, Eciam illam benedictionem denegasse, quae intra Missam dat, sed in Ecia antiqua alia benedictio in usu n erat. –

„ 7. Conc. Trident. dum nuptiae ineunt, imponit Parocho, ut dicat: „Ego vos
„ in matrimonium conjungo.... ac deinde subjungit: „vel alius utat vbis,
„ juxta receptum uniuscujusq provinciae ritum." Jam concilium respicias,
„ set, parochum ee matrimonii ministrum, quomodo ei potuisset prae-
„ scribere pro forma quaecumq vba, quae sl juxta ritum receptum uni-
„ uius cujusq provinciae? Hoc argumentum Cardinali Pallavicino visum
e evidens ad probandum, quod non sacerdos, sed sponsi nuptiarum sint
ministri.

Jamdem in Strigoniensi Rituali sacerdos multo tempore ante pronun-
„ ciat: „Ego vos conjungo... et deinde primum contractus matrimonialis
imbui: Quum jam materia s: quae e contractus matr. secundum hos: a
forma separari n possit, secundum hoc separata eet, qo sequit, vba
„ illa: Ego vos conjungo etc" n ee formam. In antiquis ritualibus haec
„ aut similis forma plane n ade, forma am ad essentiam sacram. pertinet.

8. Benedictus XIV. in decretali sive epla ad Archi-Epum Goanum
„ s: quae incipit: „Paucis abhinc hebdomadis." expresse docet, ministros sa-
„ cramenti matrimonii ee ipsos contrahentes, n vo sacerdotem, dum sit:
„ „quod materia sit mutua corporum traditio, verbis ac nutibus assensum
„ exprimentibus, et mutua corporum acceptatio forma".

9. „Benedictio sacerdotalis n e de necessitate sacramenti, sed de solemnitate."

157

„ De solemnitate." S. Thomas Aquin. Liber IV. Dist. 26. Artic. I^us

10. Conjugia eiu ex dispensatione pontificia sive in regionibus haereticor, sive in regionibus infidelium absq praesentia sacerdotis a fidelibus ce„ lebrata, qua vera matrimonia et Sacramenta censentur. In Anglia et Hi„ bernia interdictum erat sacerdotibus nuptis Catholicor assistere ac bene„ dicere; hinc Rom. Pontifices eas sine hisce ritibus celebrare indulserunt. — Pius VIII. in Brevi dato die 25 Martii 1830 ad Archi-Epscum Coloniensem et Epos Trevirensem, Paderbornensem et Monasteriensem declarat vali„ da conjugia mixta, quae forte in eis regionibus contrahanti, sine paro„ chi praesentia, collatis in eam rem opportunis facultatibus. Nunquam am mens Ecclae aut Rom. Pontificibus fuit, ut tot alii fideles ineirent con„ tractum mere civilem, absq sacramento. —

Ex hacce sententia infert„ 1° quod matrimonia, quae per procuratorem celebrantur, quia ut legitimi contractus, ideo vera etm ut Sacramenta, nec opus est, ut contrahentes postea coram parocho se sistant ad matri„ monium ratificandum; — 2° quod conjugia mixtae coram pa„ rocho reluctante, et benedictionem denegante sunt qdm illicita, sed valida et vera Sacramenta: ut dicunt eos pro sententia nostra allati:, et hoc etiam„ si parochus affectet, nolle intelligere, nempe oculos et aures claudendo; 3° quod parochus assistat matrimonio, extans in peccato mortali, non peccet graviter, quia nec conficit, nec ministret Sacramentum.

Quae cum ita se habeant, si quis ea, quae allulimus, mente diligenter per„ pendat, patet, alteram hanc secundam sententiam longe validioribus proba„ ri argumentis, quam priorem illam, facile judicaverit. Posterior senten„ tia vel antiquitate et universitate alteri praestat, prior contractum a sa„ cramento distinguendo, innumera conjugia gratia sacramentali privaret, Ecclia non obstante, sed etm approbante.

Insuper priori sententiae stabilitae causas matrimoniales ad Eccliam exclu„ sive pertinere, heis aliquis ostendere valebit. Denique prior illa sententia, eia conjugia absq benedictione sacer. inita, dissolubilia ee statuit, nam invisso„ lubilitas matrimonii ultiano unice a Sacramento dependet. His perpen„ sis, posteriori huic sententiae plane adhaerendum ee dicimus et ei subscri„ bimus. —

Materia et forma. Qui ministrum sacerdotem ee statuunt, pro ma„ teria assumunt contractum matrimonialem, pro forma ac benedic„

tionem

benedictionem sacerdotalem. Qui vō contrahentes pro ministris assumunt, dicunt: materiam remotam eē corpora contrahentium, proximam - mutuam eōr traditionem; formam vō mutuam eōrdem acceptationem, si ve ejusmodi acceptatio sit aut vbis expressa, aut signis (: ut in Iudeomultis :) aut actione ipsa, sicut in Ecclia graeca, ubi contrahentes nihil loquuntur. —

Extrema.

De statu hominis post mortem.

Mors, judicium, infernus et coelum dicunt hominis novissima, quia inter cetera ōia, quo hōi accidere solent, extremum plane locum ōcupant. —

§1. Mors.

Mors ē separatio ānae a corpore. Mortem eē universālem, ejus causa eē peccātum protoparentum, sublato peccato aē poena, eam n̄ sublturisse e tractatu de peccato originali scimus. Corpus nostrum egressa ānā solvit, qdm, alltm Deo n̄ in nihilum redigit, sed in elementa terrestria abiit, ita ām, ut prima ejus quasi stamina maneant intacta et illesa, ānā ām in aeternum perdurat, seu ē imortalis. —

§2. Animae immortalitas.

E V. T. Judaei primitus monēam Dm de aē imortalitate notitiam habuerunt, quo pedetentim clarior facta, novissimis demum V. T. temporibus aē praesertim in N. T. prorsus matura aē perfecta evasit. — Huc pertinent duo facta divina oblatio sc: Henochi et Eliae, de terra per miraculum corporibus vivis facta. Vita terrestris hmōi facto transiens denotatur, atq eo ipso eē statum aliqm futurum, quo mane at, innuit, e.g. peregrinatio - hō hospeō in terris. In V. T. libris corpora mortui. in inferno habitare dicunt. Gen. 37, 35. „Descendam ad filium meum lugens in infernum. Iudaei ānās contra expressum V. T. interdictum carminibus et magicis artibus ex inferno evocabant ad futura, aut saltem occulta rescisscenda.
E N. T. „Nolite timere eos, qui occidunt corpus Matth 10, 28. Joan II epla. 2. 17. „Et mundus transit et concupiscentia ejus, qui ām facit voluntatem Dei, manet in aeternum." Conc. Later. V. „Damnamus et improbamus eos asserentes animam intellectivam mortalem eē, cum illa sit immortalis. —

§3. Judicium particulare

„Homo quilibet statim post mortem judicandus ē. Hebr. 9. 27. „Statutum ē oib⁹ hominib⁹ semel mori et post hoc judicium." Nullum huic ponit⁹ intervallum inter mortem et judicium. S. Augustinus l. 2. de aia et ejus origine c. 4. „Rectissime et valde salubriter creditur, inquit, judicari aias, cum de corporib⁹ exierint, antequ veniant ad illud judicium, quo eas oportet, jam reddito corporibus judicari." Quilibet hō ē singularis persona, ē etm pars quaedam totius generis hūi, ideo duplex ei judicium, quo eas oportet, jam reddito corporibus judicari.

§4. Sors animarum post judicium.

Triplex ē judicator⁹ status. Illi, qui nulla post mortem satisfactione egent, statim ad eterna praemia assumunt⁹. Illi, quos in peccato mortali mors opprimit, poenis ad inferos perpetuis addicunt⁹. Demum alii ſt qm plurimi, qui vita in gratia defuncti, nondum plenam pro hac vita satisfactionem persolverunt, hi poenas purgatorii sustinent, donec absterso oi peccati macula ad optatam in coelo felicitatem perveniant. –

§5. Ssti. aiae, quibus nihil luendum superē, statim Deum intuitive vident. –

Visio intuitiva vocat⁹, qua rem clare ut in se ē conspicimus. Plurimi jam prior⁹ Eccl⁹ saeculi⁹ existimabant, sanctor⁹ aias nondum ee in coelestem beatitudinem receptas, sed invisibili loco conclusas, resurrectionem corpor⁹ exspectare. Atq in una fuit eor⁹ eademq sententia. Primus error eor⁹ ē, qui Chiliasta⁹ appellari⁹ dicti ſt, quia putarunt sanctos per mille annos cum Xto in terris regnaturos priusqm ad conspectum Dei in coelo pervenirent. Duce eor⁹ erat Cerinthus, qui sibi regnum hoc terrenis voluptatibus repraesentabat, hos Eccl⁹ ut haereticos condemnavit. – Papias Hierapolitanus epūs, quem Justinus Mart, Irenaeus, Tertullianus imo et s. Augustinus sequuti ſt, regnum hoc pueris deliciis plenum futurum statuebat. Res haec nondum erat definita, hinc Patres illi in errant haereticā labe conspersi. Alii putabant, sos⁹ tm⁹ post resurrectionem intuitiva Dei visione fruituros, et qm Vigilantius saec. 12, Graeci et Armeni, imo et Joannes XXII. huic errori adhaesisse dicit⁹. –

Joannes Cram sedem obtinuit 1316 et in ea sedit 1334. y. Ab initio am pontificatus usq ad finale obitum eorum, antiquam Major fidem tenuit. Constat am 2o. eum postea in novam opinionem inclinasse, eamq propagasse eoquisitis undequaq argumentis et testimoniis usq ad a. 1331. y. Nullam adeo haeresis crimen ipsi posse aspergi, cum per totum fuerit ab Ecclia definita. 4. Joannem nullum unqm decretum circa hanc quaestionem emisisse, quo error ab eo definitus fuisset, et fidelibus ad credendum proponibus, imo hanc opinionem ante mortem suam revocasse, testatur ejus successor Benedictus XII. - I. Epl 1. ad Cor. 13, 12. „Videmus nunc per speculum in aenigmate, tunc am facie ad faciem." ita unum alteri opponit, ut nullum inter utrumq medium appareat. II. Cor. 5. „Audemus am et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et praesentes ee ad Dm." Nulla interponit mora inter peregrinari a corpore, et praesentem ee ad Deum. - III. S. Aug Epl 148. c. 3. „Negare non possumus, filios Dei visuros Dm". Et qm ut antea dixerat in ea substantia, qua ipse e, quod erit. IV. - Concil. Florentinum 1409. Et animas eas ipsam Dm trinum, et unum sicuti e, pro meritor trm diversitate, alium alio perfectius."

§6. Sanctorum intercessio.

Dogma definitum e: Sanctos pro nobis intercedere i. e. preces ad Dm pro nostra salute fundere. Conc. Trid. sess. 25. „Sanctos una cum Xto regnantes orationes suas pro hominibus offerre." Et paulo post: „Impie sentire, qui asserunt, illos pro hominibus non orare." Adversarii Cl: Waldenses, Wicleffi, Protestantes - II. Machab. 15, 14. de Jeremia dicit: „Hic e, qui multum orat pro populo." Certum e, vivos sanctos, dum in terris versant, pro aliis intercedere posse. - „Rom 15. „Obsecro vos fratres per Dnum J. Xtum .... ut adjuvetis me in orationibus vestris pro me ad Deum". I. Thes. 5. „Fratres orate pro nobis". Jam si sancti, qui in hac mortali vita adhuc peregrinant, a Deo alios juvare possunt precibus suis, quanto magis id poterunt sancti, qui cum Xto in coelis triumphant? Certum e, Angelos non in genere tm, sed etm specialim pro nobis orare, multo magis id sancti facient, nam nihil eis dee eorum, quae evangeli habent; imo habent aliquid pro Angelis, cum sint membra corporis Xti nobis magis conjuncta et experti sint miserias et pericula nostra. Origines de orat. c. 11. „Neq vo fatex solus orat cum vere oranti[illegible]

„ orantibus, sed et angeli sanctorum item, qui jam dormierunt animæ." S. Ambrosius
„ de viduis: „ Possunt Martyres pro peccatis rogare nostris, isti enim st Dei merity-
„ res, speculatores vitæ, actuumq nostrorum". –

§7. De cultu, qui Sanctis debetur eorumq reliquiis et imaginibus.

Cultus latriæ (λατρεία) e cultus adorationis, eumq soli Deo impendere licet. Cul-
tus duliæ (δουλεία) Angelis exhiberi debet et amicis dei in cœlo coronatis; et si
Theologi B. Mariæ V. cultum hyperduliæ attribuunt, nil aliud per hoc intelli-
gunt, quam cultum dulia, multo excellentiorem illi deberi, quo mater dei est,
et Angelorum Sanctorumq regina. Hunc cultum religiosum vocamus, quia
Sanctis exhibet ob virtutes Religionis aliamq præcellentiis ob sanguinem effu-
sum etc. Vox προσκυνεω ab dextera actione deducta interiorem atq animi
reverentiam, i am cultum latriæ significat. Non agit hic de cultu latriæ, sed de
cultu dulia, neq agit de his aut illis Sanctis in particulari, sed de sanctis generalim;
neq dicimus ad salutem absolute necessarium ee, Sanctos colere et invocare, sed
tum asserimus, bonum ac laudabile ee Sanctos colere, huncq cultum scripturæ
Patrumq ac conciliorum auctoritate commendari. –
Adversarii: Eustachius episcopus Sebastienensis a Concilio Gangrensi 350 damna-
tus; Vigilantius, Eunomius, Iconomachi (impugnatores imaginum:) sæc 8. Pro-
testantes Calenses: et Angelos et Sanctos ee honore dignos, verum inutile et illici-
tum ee dicunt, eos invocare, et cultum, quem Catholici iis exhibent tmq superfi-
ciosum repellunt. Cultum reliquiarum et imaginum pariter negant. Lutherus ima-
gines etm in templis haberi posse ait, verum ad ornatum tum et representati-
onem historiarum, i am ad cultum. –

§8. Rectus et laudabilis est Sanctorum cultus. –

Colere idem ac æstimare, et pprie æstimationem honorare, venerari. Dog-
ma definitum e: Sancti (st venerandi et invocandi, atq talis cultus bonus ac utilis
„ e, qui vo tenet contrarium, impie sentit. Concilium Trid. „ Bonum et utile
„ ee Sanctos simpliciter invocare?" Huc porro pertinet professio fidei ec-
„ cundum Trid. edita, qua habet: „ Constanter teneo, sanctos una cum Chto regnan-
„ tes venerandos et invocandos ee, eosq orationes pro nobis offere", Abdias
„ vir princeps inter Judæos cecidit super faciem suam ante Eliam Prophetam".
„ 3. Reg. 18. „ Filii prophetarum": 4. Reg. 2. adoraverunt Eliseum projn in terram".
„ Nabuchodonozor rex cecidit in faciem suam, et adoravit Danielem". –

Daniel 2. Eadem ē causa sanctōr ac Angelorum, neq interē an sancti vivant in terris, an in coelum assumti. –

Cultus Sanctōr cognoscit, ē fcitis, templis et memoriis martyrum, auctor Constitutionum Apostolicarum præcipit fidelibus, ut in diebus s. Stephano, aliisq martyribus consecratis ab operibus servilibus abstineant. Inuper inde a Constantino templa Christiana Sanctōr titulis ēt condecorata. Patres Concil. Ephes. I. scribunt: „se convenisse in sanctissima Ecclesia, quae dicit Mario." Conc. Chalcedonense dicit „congregatum in Ecclesia sancto et triumphanti Euphemio."

Ethnici, Judæi, Haeretici, idolatrio Christianos accusabant propter cultum sanctorum, quod certe n fecissent, nisi vidissent a Christianis sanctōs passim religiose coli. In epla encyclica eccle Smyrnensis de martyrio S. Policarpi legimus: „Utpote filium Dei adoramus, martyres tmq discipulos et imitatores Dei merito amore prosequimur ob eximiam eorum benevolentiam". –

59. Cultus, qui Sanctōr: reliquiis impendit, licitus ē et laudabilis.

Nomine reliquiarum stricte veniunt residua Sanctōr corpora, ossa; sstr am fabiori, quidquid ad sanctos, dum in terris vivebant, pertinebat, quo utebant, e.g. vestes, passionum instrumenta. Conc. Trid. „Sanctōr qq .... sancta corpora ... a fidelibus veneranda ēe .... Ita, ut affirmantes, Sanctōr reliquiis venerationem atq honorem n deberi .... eos damnandi sint." Deus ipse innumeris miraculis comprobavit, qm acceptus illi ēēt hic reliquiis Sanctōr vivōr habitus honos. De Josepho dicit: Eccl. 49. „Ossa ipsius .. post mortem prophetaverunt." 4. Reg. 13. „Ossa Elisaei, cum mortuum feliciscent, illum inter ni paculo ad vitam revocarunt." Act 19. „Super languidos deferebant a corpore Pauli sudaria et semicinctia, et recedebant ab eis languores, et spiritus nequam egrediebantur." Martyrum reliquias apud Christianos in honore fuisse, testat historia. Ossa s. Ignatii summo studio collecta ēt, et tmq thesaurus inaestimabilis Antiochiam reportata. Cum S. Cyprianus mortem pro Chto obiret, stantes linteamina ante eum mittebant, ne quid de ejus sanguine in terram deflueret, quod ipsi pro sua pietate colligere n possent. Epla encyclica Eccle Smyrnensis: „Ossa illius [Policarpi] gemmis clariora, et quovis auro pretiosa colligentes, ubi decebat, condidimus." Quem vere diligimus, etiam ea, quae ad eum pertinent, amamus. –

§10. Licitus è cultus imaginum.

„Conc. Trid. „Imagines Xti, Deiparae V. et aliorum Sanctorum in templis praesertim habendas et retinendas, eisque debitum honorem et venerationem impertiendum. Quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quae illae representant." Cultum imaginum primis Ecclesiae saeculis infrequentem fuisse, nemo mirabitur, qui ad statum veteris illius Eccl. attenderit, quo erat ex utroque populo Judaico et gentili colligato, et a qua vis scandali et offensionis occasio procul removenda erat. Judaei ex legis praecepto ab omni simulacro v. imagine abhorrebant; ex alia parte gentiles simulacris et imaginibus ob cultum idololatricum nimium erant addicti, atque in eis Deum aliquid latere arbitrabantur, quapropter sapienter eo Ecclesia voluit, ut ab eorum oculis imagines certo adhuc tempore removerentur. Nihilominus aliquis imaginum usus eo ipso jam tempore occurrit: – In V. T. Exod. 26. „Cherubim visibili forma super aream erigunt". Num. 21. „Serpens aeneus positus, prodigium, qui percussus fuerit, et aspexerit eum, vivet. Area foederis coram qua Josua pronus cecidit in terram et ac. Senes Israël." „Cum aream foederis Deus sancto honore prosequi voluit, ut ipsum Oziam 2. Reg. 6, 6-7. „Qui manum irreverenter ad arcam extendit, ut Dmus eum percuteret super temeritate, qui mortuus è ibi juxta arcam Dei." – Tertullianus l. de judicitia c. 7. et 10. „Procedant ipsae picturae calicum vestrorum, si forte patrocinabili, pastor, quem in calice pinguis." Athanasius l. quaest. 7. et resp. ad Antioch. a. 38. „Absit ut, quemadmodum Graeci gentiles: / faciunt nos etiam imagines tanquam Deos adoremus." Quae verba dicunt cultum imaginum idololatricum rejiciunt, cultum genuinum supponunt: „Deum oportere in spiritu et veritate adorare." Et nos non imagines, sed per eas Deum v. Sanctos adoramus et colimus. –

§11. Sanctor: invocatio.

Sanctos invocare è: confugere ad illor preces, ut beneficia a Patre per Xtum obtineamus. Talem è, nos a Sanctis p. ut adversarii nobis objiciant: / qua tabibus spem et auxilium exspectare v. plane mediatores eos habere, nam unum redemptorem, unum mediatorem Xtum ee credimus, et re auxilium per eum a Deo petimus; Sancti et tanquam mediatores secundarii, et invocatio eor utilis è et licita, non autem necessaria. Conc. Trid. „Illos, qui negant Sanctos .... invocandos ee, aut qui asserunt, eorum invocationem ee idololatriam, v. pugnare cum Verbo Dei, adversarii honori unius mediatoris Dei et hmum Jesu Xti, impie sentire."

Loca s. Scripturae §6. citata huc etm pertinent. Gregorius Nazianzen. de virgine quadam Lugduno, quae Cypriani simpse visit, et ad nuptum fuerat sollicitata: „Mariam Virginem inquit, rogavit, ut periclitanti virgini opem ferret." Origines de oratione N°. 14. „Obsecratio et postulatio et gratiarum actio in omnibus et Sanctis potest offerri . . . adjuvant eos s. l. 8. contra Celsum: / qui Dm colere volunt suas ad eorum precibus adjuvant preces et simul cum iis postulant." —

Quaeritur, quomodo Sanctis preces nostrae innotescant?

Id fieri posse, quisquis intelligit, dummodo pectum de Deo conceptum tenet. Posito am, Sanctos nescire preces nostras individuales, sed eos scire, certum est, viventes in terris ad eorum preces confugere s. quod et ipsi dum vivebant, faciebant, et tunc in cumulo pro viventibus preces offerunt, ut Deus nobis occurrat in tempore opportuno prout sapientiae ejus fuerit visum. —

§12. Purgatorium. —

Purgatorium e status animarum inter beatitatem et damnationem intermedius poenarum temporalium luendarum.

Adversarii. Aërius, Albigenses, Petrus de Brius, Valdenses, Protestantes: Graeci schismatici pro defunctis orantes, Missae sacrificium pro eis offerentes, purgatorium ee credunt s. quia poenas infernales s. aeternas ee sciunt / gnamvis illud ab inferno n separant s. quoad locum s. —

„Concil. Trid. Sess. 6. c. 30. „Si quis post acceptam justificationis gratiam cuilibet peccatori poenitenti ita culpam remitti, et reatum externae poenae deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus poenae temporalis exsolvendo v. in hoc seculo v. in futuro in purgatorio, antequam ad regna coelorum aditus patere possit, anathema sit." Sess. 22. c. 2. et 3. „Et ulterius docet sacrificium Missae ee propitiatorium pro vivis et defunctis." Tandem Sess. 25. in decreto de Purgatorio „Cum Catholica Ecclesia, Spiritu s. edocta, e s. Litteris et antiqua Patrum traditione, in sacris conciliis, et novissime in hac oecumenica Synodo docuerit, purgatorium ee, adsq. ibi detentas fidelium suffragiis potissimum vo accepta Deo altaris sacrificio juvari, praecipit S. Synodus." Conc. Carthaginense IV. Toletanum III. Lugdunense II. Florentinum.

Dogmata definita 1°. s. dari purgatorium. 2°. adas ibi detentas precibus, eleemosynis, praecipue vo Missae sacrificio juvari. De loco am purgatorii, de igne et de ejus duratione nihil e definitum, ex quo tmgm necessarium corollarium.

corollarium fluit: statum hanc immediate post mortem incipere, in fine ẽm saeculi peracto universali judicio eum dẽbitorum et duplicem vñm videlicet coelum infernumq existurum.

Ex V. T. II. Mach. 12. ubi postq̃m scriptura narravit, Judam Machabaeum misisse Hierosolymam duodecim millia drachmarum argenti in sacrificia pro mortuis expendenda, subjungit: „ Sancta gõ et salubris ẽ cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis solvantur." Exinde sequitur 1/ posse mortuos post hanc vitam a peccatis solvi 2/ sacrificia et orationes vivorum prodesse defunctis 3/ nõ expiari semper in morte reos peccatorum reliquias et 4/ posse hõem pie et sancte mori, et vñm habere debitum aliquod solvendum.

„ Tob. 4. „ Panem tuum et vinum super sepulturam justi constitue, et noli ex eo manducare et bibere cum peccatoribus." sus. instrue convivium et voca fideles pauperes, ut ipsi post acceptam eleemosynam orent pro anima defuncti. —

„ Ex N. T. Matth 12. „ Quicumq̃ dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei, qui ãm dixerit contra Spiritum s. nõ remittetur ei, neq̃ in hoc seculo, neq̃ in futuro." Hinc em colligunt ss. Patres, quaedam peccata remitti in futuro seculo per orationes et suffragia Ecclesiae. Luc 12. „ Cum vadis cum adversario tuo in via, da operam liberari ab illo, ne forte trahat te ad judicem et judex tradat te exactori, et exactor mittat te in carcerem. Dico tibi nõ exies inde donec etiam novissimum minutum reddas." Haec similitudo deducta ẽ a debitoribus, qui in carcerem conjici solent, ut elapso aliquo tẽporis spatio inde exeant; atq̃ ita parabola docemur ẽ, ut quidni in hac vita summo peregrinatores, persolvamus debita nostra, neq̃ in futurum seculum satisfactio differatur, quia tunc magna severitate debita exigentur. — I. Cor. 15. „ Quid facient, qui baptizantur pro mortuis, si mortui nõ resurgunt?" sus: quid facient, qui orant, jejunant, gemunt, affligunt se pro mortuis, si mortui nõ resurgunt? Tertullianus de corona militis c. 3. „ Oblationes pro defunctis annua die facimus." S. Augustinus Serm. 32. „ Qualibus vero sancta Ecclesia et sacrificio salutari et eleemosynis, quae pro eorum spiritibus eroganter, non est dubitandum, mortuos adjuvari."

Ratione. Quaedam peccata et venialia, solaq̃ temporali poena digna. At fieri potest, ut cum adhuc talibus homo decedat ex hac vita, igitur necesse ẽ in alia vita posse purgari. Remissa culpa saepe manere poenam temporalem.

probatum ē, sed hucē-n rerus in vita hac n excolitur, qō in altera vita lucrā ē. Hoc etm tam consensus probat. Id ēm contilentur Judæi, Muhamedani et Gen. tiles, ūque tam philosophi, quam poeta. –

§13. Communio Sanctorum.

Sub communione sanctorum intelligimus nexum efficacem, qui inter Eccam militantem, triumphantem, et patientem intercedit. –

a). Nexum intercedere inter sanctos in terris viventes, facile constat, si qdem vinculo arctissimo conjungant. Unum ēm Deum, unum Salvatorem Jesum Xtum, unum Rnum Pontificem agnoscunt. Qs eodem baptismo abluti, iisdem Sacramentis ad vitam nutriti, eadem qq spe felicitatis aeterno concredito gaudent. Insuper qs preces pro invicem ad Deum fundere obligantur et sic nexum hunc efficacem ponunt.

b). Sanctos in coelo necti invicem, exinde certum ē, quod eadem sancta caritas eos repleat, atq felicitate, apud unum Patrem per eundem Salvatorem frua tur inenarrabili communi consilio cum laudantes, sed et intercedentes pro fratribus in terris viventibus, et pro animabus in purgatorio degentibus. Nectitur nos cum illis patet, quoniam quod demonstravimus n venerari eos tm, sed et invocare licet, ex ēm nexum illum efficacem, ex efficacia precum et invocationis eorum liquet. –

c). Idem, cum de animabus in purgatorio quæritur, ē respondendum, quia qs pitas s. eos qq impletas atq spe eadem ducuntur felicitatis aeternæ, qua sanctis jam fruuntur, et ad quam nos anhelamus. Fundamenta hujus rationis sunt dolidem dogmata definita: Symbol. Apostol., Credo in sanctorum communionem."

Nota. Reprobi, cum separati sint a corpore Xti, et ab ei spe salutis exciti, nullam quoq cum sanctis, aut cum membris Xti in hac terra degentibus communionem habent. –

§14. Corporum resurrectio. –

Per resurrectionem mortuorum intelligimus actum Dei, quo mortuorum corpora cum suis animabus jungens, vitaeq restituens, „Propria fides Xtianorum est resurrectio mortuorum". Aug. s. Augustin. Serm 4. in feria 2. Pas. chae. –

Adversarii. Praeter Sadducaeos corporum resurrectionem impugnarunt ethnici, impugnarunt haeretici, uti Simon Magus, Cerdo, Marcion... Incredibilem eam impossibilem fabricant.

Observanda: a). Resurrectio haec erit universalis, tam justorum ac: qm impiorum. b). In eo nos corporum physica immutabile resurgemus, quam ex hac vita decedentes obtinebamus, adeo ut eos idem physice corpus resumpturi simus, quod per mortem amisimus. – –

c). Tuturam proinde dicimus in universali resurrectione sexuum diversitate.

d). Diversa tum erit corporum resurgentium conditio pro diversitate status uniuscujusq. Corpora enim justorum erunt gloriosa, sed ius praecipua dotibus, quas recenset Apostolus I Cor. 15, 42. impassibilitate videlicet, claritate, agilitate et subtilitate. Reproborum autem corpora gravia adeo, atq deformia erunt, ut ipsis non spectu resurrectio potius ad ignominiam et novum supplicium conferunt, quam ad ipsorum bonum. –

„ E Nov. Foed. Job 19, 25. „ Scio, quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die
„ de terra surrecturus sum, et rursum circumdabor pelle mea et in carne
„ mea videbo Deum meum, quem visurus sum ego ipse et non alius, reposita e haec spes mea in sinu meo." Daniel 12, 2. „ Multi ex his, qui dormierunt in terrae pulvere, evigilabunt, alii in vitam aeternam, alii in opprobrium." Haec loca de resurrectione mortuorum intelligenda ee, ipse Spinosa negare ausus n e, teste Budaeo.

„ E N. T. Joan 5, 25. „ Amen dico vobis, quia venit hora et nunc est, quando mortui audient vocem filii Dei, et qui audierint, vivent... Nolite mirari hoc,
„ quia venit hora in qua nes, qui in monumentis st, audient vocem filii Dei et
„ procedent, qui bona fecerunt in resurrectionem vitae, qui vo mala fecerunt
„ in resurrectionem judicii." Hyperius sepulchrum denotat, in quo n dare,
„ sed corpora reconduntur. Joan 6. „ Ego resuscitabo eum in novissimo die." Eo-
„ dem mortuos suscitandi actus sibi vindicat. – Matth 22, 24. Sadducaeis
„ ita respondet: „ Gravis nescientes scripturas et virtutem Dei, in resurrec-
„ tione em neq nubent, neq nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in coelo.
„ De resurrectione am mortuorum n legistis quod dictum e a Deo dicente: Ego
„ sum Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Jacob, n e ergo Deus mortuorum,
„ sed vivorum." Apostolus veritatem hanc c. 15. I. Cor. e proposito contra quorun-
„ dam contradictiones propugnat: „ Si Christus praedicatur, quod surrexit a mortuis,

quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum n est? Dein de in hoc argumento ad finem usq; hujus capitis versatur. Inter alia v. 51. ait: „Ecce mysterium dico vobis; oes quidem resurgemus, sed n oes immutabimur. In momento, in ictu oculi in novissima tuba; canet em tuba, et mortui re„surgent incorrupti. Ubi e mors victoria tua? Haec resurrectio totius ejus„dem Redemptoris consumatio erit, cum per eam mors per peccatum in ge„nus hmm introducta plane absorbatur. –

Polycarpus. Epla ad Philip. c. 7. „Qui dicit, neq; resurrectionem, neq; ju„dicium esse, hic primogenitus e Satanae" Tertullianus: „Fiducia Ethnicorum, „resurrectio mortuorum? S. Augustinus de civit. Dei. 22, 20. „In nulla re „sic contradicit, Ethnico fidei, quam in resurrectione carnis" Symbolum Apo„stolorum „Credo .... carnis resurrectionem." Conc. Lateran. 4. c. 1. Oes mor„tales cum suis propriis corporibus resurgent."

Ratione. Resurrectio hujus hmi impossibilis est, si Deus n posset op, n vellet mortuos suscitare. Quoad 1um notum e; quoad 2dum, quia resurrectio nulli creaturae nocet, Deo e dignissima; aequum em e, ut corpus quod animae in hac vita ad bonum et malum instrumentum fuit, ejusdem vitae praemii aut poenae consciat. Potestne corpus nostrum carne et sanguine alii nutritum, mem„brumq; alii effectum, eandem sortem ac jumentorum cadavera experiri? Psal. „Non resurgent impii in judicio i. e. causam suam sustinere n poterunt.

§15. Judicium extremum.

Sub judicio extremo intelligimus opus Dei externum, quo Ds per Xtum in hna nda apparentem homines et angelos palam judicaturus est. Cum dicimus: a). Opus Dei externum intelligimus judicium illud cunctis patere, sore Dei actum maxime splendidum, addentes am palam habendum e tribus: qui a mundi exordio usq; ad ejus exitum exstiterunt aut exstituti sunt: congre„gatis in unum.

b). Celebrandum illud credimus per Xtum, quatenus erat Redemptor generis hu„mani, in judicio am consummationem operis redemptionis imperitaturus. –

c). Dum dicimus homines intelligimus bonos et malos – angelos proci„pue malos, bonis em stipatus adveniet Xtus, ipsisq; suas in judicio exerce„bunt partes. Matth 16. 27. „Filius hominis venturus est in gloria Patris „sui cum angelis suis, et tunc reddet unicuiq; secundum opera ejus." –

Solemnitas illa indicat ñ de particulari, sed de extremo judicio hic ē Jesu-
„ nem. Matth 25, 31. Cum ām venerit filius hūis in majestate sua, et oēs angeli
„ cum eo, tunc sedebit super sedem majestatis suae et congregabunt ante eum
„ oēs gentes, et separabit eas ab invicem sicut pastor segregat oves ab hoedis."
„ De ministerio Angelorum in judicio extremo loquitur Matth 13. „ Messis
„ consummatio saeculi ē, messores ām angeli sunt." Rom 14. Oēs stabimus ante
„ tribunal Xti, scriptum ē ēm, vivo ego dicit Dñus, quia mihi flectet, oē genu
„ et ois lingua confitebitur Deo." In hoc judicio extremo solemnem de inimicis
suis triumphum reportabit. Deinde et illud convenientissimum videt, ut
publicē fiat segregatio justorum ab impiis, ut ii, qui simulatione justi-
„ tiae ceteros deceperunt, debitam suae fraudi confusionem recipiant; pii
vō, qui in occulto bene fecerunt, aut pessimorum forsan hominum mali-
„ dis et calumniis oppugnabantur, exceptam injuriae existimationem in pu-
„ blico universorum hominum conventu recipiant. Symbol. Apostol. „ Xtus
„ venturus ē judicare vivos et mortuos."

Nota. Incertum ē tempus et locus hujus judicii. Vox hebraica Josaphat
significat Judicium, ita ut sensus sit: congregabo oēs gentes in vallem ju-
dicii. —

§16. Mundi consummatio. —

Aspectabilem hunc rerum ordinem finem aliquando ē habiturum, disser-
ta ē s. Scriptura doctrina. Si ēm Xtus Ecclesiam s. Matth 24:5 usq ad saeculi
consummationem ē peccatricem affirmat, eo ipso saeculum s: dicr:/
sub quo s/Hebr 1. 2. 13, 3:/ hic mundus aspectabilis intelligitur destruendum,
„ aliquando ē dicit. Matth 24, 35. „ Coelum et terra transibunt, verba ām mea
„ n praeteribunt." 2. Petr. 3, 7. „ Advenit ām dies Dñi ut fur; in quo coeli
„ magno impetu transibunt, elementa ām calore solventur, terrae ām et
„ quae in ipsa sunt opera exurentur." —
Quibus verbis insunt sequentia:
a/. Mundus hic aspectabilis finem ē habiturus.
b/. Tempus, quo illud consummabit, ignoratur.
c/. Ignis abstumendo ē vis, n obscure indigitat Petrus.
Sive mundus in chaos tunc recidat, ex quo suo tempore per Dei volun-
tatem novus rerum ordo exsurgat, sive in nihilum redigatur, ad dogma
„ definitum n pertinet. Joan 21. 1. „ Et vidi coelum novum, et terram novam
„ primum ēm coelum et prima terra abiit." —

§17. Poenae damnatorum aeternae sunt. –

Post judicium extremum, pronunciatamq; a judice sententiam duo illum e-
" runt hominum classes, una beatorum, reproborum altera. Matth 25. „Et i-
" bunt hi in supplicium aeternum, justi aũ in vitam aeternam". De utroque
hoc statu eadem dicenda superunt. Inferni nomine designatur status ille,
in quo daemones, ceteriq; oes, qui ex hac vita lethali peccato obstricti decedunt,
eternum puniuntur. Inferni existentiam materialisto oes, tum antiquio-
res, tum recentiores inficiantur; ejusdem vo aeternitatem praeter Origi-
nistas, Anabaptistis et increduli negant; istis quam plures accesserunt eo-
cinianis et Protestantibus, qui nullam aliam poenam praeter expiatricem
agnoscunt.

De fide est: Dari infernum vel destinata ee supplicia impiis et hoc fore
" aeterna vs. sine fine. Matth 25, 41. „Discedite a me maledicti in ignem ete-
" num, qui paratus e diabolo et angelis ejus"... v. 46. „et ibunt hi in suppli-
" cium eternum, justi aũ in vitam eternam." – Ex quibus patet n solum
dici aeterna impiorum poenas, sed eo sensu vocari eterna, quo eterna voca-
tur justorum praemia; atq proprio ac stricto sensu adversariis utro pate-
tibus aeterna dicunt promissa justorum; go et proprio ac stricto sensu ae-
terna dicuntur impiorum supplicia, quo cum illis conferuntur. Matth 18, 8.
" Bonum e tibi ad vitam ingredi debilem vs. claudum, quam duas manus vs. duos
" pedes habentem mitti in ignem eternum". Marc 9. 44. „Vermis eorum n
" morietur, et ignis eorum n exstinguetur." Jam vo si nec impiorum ver-
mis unquam morietur, si nunquam exstinguetur eorum ignis, qui propte-
rea inexstinguibilis dicit, evidens est, vere eterna fore impiorum supplicia.
Hoc probant etiã illa loca, quo ostendunt: nullum post hanc vitam dari
" poenitentiae locum, aut nullam veniae obtinendae spem. – Matth 12, 32. „Qui
" aũ dixerit contra Spiritum Sum n remittetur". Marc. 3. 29. „Qui blas-
" phemaverit in Spiritum Sum, n habebit remissionem in eternum, sed re-
" us erit delicti eterni." Justinus Martyr. Apol. II. „Apud nos princeps
" malor daemonum serpens vocat, quem in ignem mittendum cum exerci-
" tu suo et hominibus, qui eum sequuntur, in eternum puniendos Deus
" antesignavit." Augustinus de Civit. Dei. l. 21. „Quod de sempiterno

„ sempiterno supplicio damnatorum per suum prophetam Deus dixit, fletus eo-
„ rum in morietur et ignis eorum in exstinguetur."

Concilia. Constantinopolitanum V. quod Originem damnavit. Later IV. Lug-
„ dunense 1274. Florentinum. Tridentinum Sess. 6. c. 15. „ Si quis dixerit, justum
„ in quolibet bono opere mortaliter peccare, atq; ideo penas eternas promereri,
„ anathema sit." Symbol. Athanas. „ Qui bona egerunt, ibunt in vitam eter-
„ nam, qui vo mala egerunt in ignem eternum."

a). Emendatio peccantis neq; unicus, neq; precipuus poene finis e, qui potius in vindicanda auctoritate legis divinq; inviolabili repositus conjeci-tur.

b). Deus vult vos salvos fieri, sed salva eorum moralium libertate.

c). Objectio. Ergo vis emendatio in altera vita e impossibilis, quam tum anima continuo progredi debeat. Hoc absq; gratia divina fieri n pot, cujus elargitionem ad hos tum terras Deus adstrixit.

§18. Aeterna erit Sanctorum in coelis felicitas.

„ Sapient. 5. „ Justi am in perpetuum vivent, et apud Dnum e merces eorum."
„ Matth 25, 46. „ Ibunt hi in supplicium.... justi am in vitam eternam."
„ I. Petr. 1. „ hereditatem coelestis designat, per hereditatem incorruptibilem,
„ incontaminatam." Felicitas haec Sanctor absolvitur:

a). Intuitiva S. Trinitatis, B. Mariae Virginis, Angelorum ac Sanctor visione.

b). Haec am beatifica Dei visio complectitur perfectam, quantam capimus homines, Dei trini, oeconomiae divinae, variarumq; per quas in terris versan-
„ tes sapientissimo suo consilio nos duxit, cognitionem ex qua:

c). Status ille felicissimus redundat, quem Apostus I. Cor. 2, 9. describens ait:
„ „ Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis descendit, quod-
„ do praeparavit diligentibus eum."

d). Liberi erunt ab omnibus hujus vitae miseriis. Apoc 21. 4. „ Absterget Deus om-
„ nem lacrymam ab oculis eorum, et mors ultra non erit, neq; luctus, neq; clamor, neq;
„ dolor erit ultra, quoniam priora transierunt." Beatitudo illa summa, utpote
ac desiderium explens, etiam perpetua sit, necesse est. Beatus enim necessario
velle debet, ut illis bonis, quae adeptus e, sibi perpetuo frui liceat. Timere, nisi
ea possessio stabilis et certa sit, magno cruciatu animum angunt, necesse e.